

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΡΓΑ

9

ΟΜΙΛΙΕΣ – ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ – ΕΥΧΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ – ΣΧΟΛΙΑ

Ἐπὶ τὸν

ΙΓΝΑΤΙΟ ΣΑΚΑΛΗ

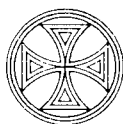
Φιλόλογο

Ἐπόπτης Ἐκδόσεως

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

Ἐπιμελητῆς Ἐκδόσεως

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, Πτυχιούχος Θεολογίας

Ε Π Ε

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ

«ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ»

ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1991

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στὸν παρόντα τόμο δημοσιεύονται δέκα Λόγοι (Ὁμιλίες) τοῦ Ἰωάννη Δαμασκηνοῦ, δύο ἀγιολογικοῦ περιεχομένου ἔργα, καὶ τέσσερις εὐχές.

Α'. ΛΟΓΟΙ

1. Λόγος εἰς τὴν ὑπερένδοξον Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ¹. 2. Λόγος εἰς τὴν ξηρανθεῖσαν συκὴν καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀμπελῶνος². 3. Λόγος εἰς τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν καὶ εἰς τὸν Σταυρόν³. 4. Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Σάββατον⁴. 5. Λόγος εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου⁵. 6. Λόγος εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας⁶. 7. Λόγος εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου⁷. 8. Λόγος (Ἐγκώμιον) Α' εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Πανυμνήτου καὶ Ὑπερένδοξου Εὐλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας⁸. 9. Λόγος Β' εἰς τὴν ἔνδοξον Κοίμησιν τῆς Παναγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας⁹. 10. Λόγος τρίτος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Παναγίας Θεοτόκου¹⁰.

Β'. ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

1. Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην Χρυσόστομον¹¹. 2. Ἐγκώμιον εἰς τὴν ἁγίαν καὶ ἔνδοξον τοῦ Χριστοῦ μάρτυρα Βαρβάραν¹².

Στὴ χειρόγραφη παράδοση τῶν ὀμιλιῶν τοῦ Ἰωάννη Δαμα-

-
1. PG 96, 545-576	2. PG 96, 576-588	3. PG 96, 589-600.
4. PG 96, 601-644	5. PG 96, 648-661	6. PG 96, 661-680.
7. PG 96, 680-697	8. PG 96, 700-721	9. PG 96, 721-753.
10. PG 96, 753-761	11. PG 96, 761-781	12. PG 96, 781-813.

σκηνοῦ παρατηρεῖται μεγάλη σύγχυση. Ἔτσι ἀπὸ τὶ παραπάνω ὁμιλίες γνήσιες θεωροῦνται μόνο οἱ ἑπτα· ἡ ὁμιλία *Εἰς τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν καὶ εἰς τὸν Σταυρὸν* ἀποδίδεται στὸν Πρόκλο Κωνσταντινουπόλεως, ἡ πέμπτη *Εἰς τὸν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου* ἀνήκει σὲ ἄγνωστον, καὶ ἡ ἑβδόμη, *Εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου*, εἶναι πιθανότητα ἔργο τοῦ Θεόδωρου Στουδίτη.

Ὅλες οἱ ὁμιλίες τοῦ Δαμασκηνοῦ, καὶ ἰδίως αὐτὲς ποὺ ἀναφέρονται στὴ Θεοτόκο, διακρίνονται γιὰ τὴ ζωηρὴ κίνησή τους καὶ τὸν ποιητικὸ τους ρυθμὸ, ποὺ εἶναι τόσο ἔντονος, ὥστε ὁ ἀναγνώστης τους νὰ αἰσθάνεται ὅτι μετέχει σὲ ψαλμωδία.

«Νῦν οὐρανοὶ εὐφραινέσθωσαν
καὶ κροτεῖτῶσαν ἄγγελοι·
νῦν ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ
καὶ σκιρτάτῶσαν ἄνθρωποι».

Στὴν πρώτη, *Εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου*, ἐκφράζει ὅλη τὴν παγκόσμια ἀγαλλίαση γιὰ τὴν ἐπανόρθωση τοῦ ἀνθρώπινου γένους ποὺ ἐπιτεύχθηκε μέσω τοῦ γενεθλίου τῆς Θεοτόκου.

«Δεῦτε, πάντα ἔθνη, πᾶν γένος ἀνθρώπων καὶ πᾶσα γλῶσσα καὶ ἡλικία πᾶσα καὶ ἅπαν ἀξίωμα, μετ' εὐφροσύνης τὸ παγκόσμιον εὐφροσύνης γενέθλιον ἑορτάσωμεν... Πᾶσα ἡ κτίσις εὐωχέισθω καὶ ὑμνεῖτω τῆς ἱερᾶς τὸ ἱερώτατον λοχεῖον. Ἔτεκε γὰρ τῷ κόσμῳ θησαυρὸν ἀγαθῶν ἀναφαίρετον. Δι' αὐτῆς γὰρ ὁ Κτίστης πᾶσαν φύσιν πρὸς τὸ κρεῖττον μετεστοιχείωσε διὰ μέσης τῆς ἀνθρωπότητος».

Οἱ τρεῖς ὁμιλίες στὴν Κοίμησι κατὰ παράδοξο τρόπο ἐκφωνήθηκαν τὴν ἴδια μέρα κατὰ διακεκομμένα διαστήματα. Ὅπως λέγεται στὴν τρίτη ἀπ' αὐτὲς, «τοῦτόν σοι τὸν ἐξόδιον λόγον τρίτον ἐπὶ τοῖς δυσὶ πεποίημαι, μήτερ Θεοῦ, αἰδοῖ καὶ πόθῳ τῆς Τριάδος ἧ ἑλειτούργησας». Γίνεται φανερὸ ὅτι οἱ λόγοι αὐτοὶ ἐκφωνήθηκαν κατὰ τὴν ἀγρυπνία τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως στὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Σάβα (γιατί, ἂν ἐκφωνοῦνταν ἀλ-

λοῦ, θὰ γινόταν λόγος περὶ αὐτοῦ στὸν πρόλογο) ὡς εὐφήμια μετὰ τοὺς ὕμνους πρὸς τὴ Θεοτόκο. Κατὰ τὴν ἐκφώνηση τῆς δεύτερης ἦταν παρόντες «οἱ ποιμένων ἄριστοι καὶ Θεῷ προσφιλέστατοι», οἱ ὅποιοι καὶ τὸν παρακίνησαν νὰ μιλήσει.

Πολλές ἀπὸ τὶς παραπάνω ὁμιλίες σώζονται, ἐκτὸς τοῦ ἐλληνικοῦ πρωτοτύπου, καὶ σὲ γεωργιανὴ καὶ ἀραβικὴ μετάφραση, καὶ μερικὲς καὶ σὲ ἀρμενικὴ καὶ λατινικὴ.

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ λαμβάνονται ἀπὸ τὸν ὑπὸ ἐκτύπωση ἤδη πέμπτο τόμο τῆς Πατρολογίας τοῦ Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Παν. Χρήστου.

M.E.

Α' ΟΜΙΛΙΕΣ

Α΄.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΟΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ
ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

1 Δεῦτε, πανηγυρίσωμεν σήμερον, ᾧ φιλόθεον σύστημα. Δεῦτε, συνεορτάσωμεν σήμερον ταῖς φιλεόρτοις ἄνω δυνάμεσι· ἦκασι γὰρ ἐνθάδε σὺν ἡμῖν ἐορτάσοντες. Δεῦτε, ὡς ἐν κυμβάλοις εὐήχοις τοῖς χεῖλεσιν ἀλαλάζωμεν. Δεῦτε, σκιρτήσωμεν πνεύματι. Τίνι γὰρ ἐορ-
5 τῇ καὶ πανήγυρις; τίνι θυμηδία καὶ ἀγαλλίασις, ἀλλ' ἢ τοῖς φοβου-
μένοις τὸν Κύριον, τοῖς Τριάδι λατρεύουσι, τοῖς τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα συναῖδιον σέβουσι, τοῖς ψυχῇ καὶ ἐννοίᾳ καὶ στόμα-
τι καθομολογοῦσι θεότητα ἐν τρισὶν ἀδιαιρέτως γνωριζομένην ταῖς ὑποστάσεσι, τοῖς εἰδόσι καὶ λέγουσι τὸν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ,
10 καὶ Θεὸν μίαν ὑπόστασιν, ἐν δυσὶν ἀδιαιρέτοις καὶ ἀσυγχύτοις ταῖς φύσεσι γνωριζόμενον καὶ τοῖς αὐτῶν φυσικοῖς ιδιώμασιν; Ἡμῖν εὐφροσύνη καὶ χαρὰ πᾶσα ἐόρτιος. Ἡμῖν ὁ Χριστὸς τὰς ἐορτὰς ἐκτετέλεκεν· οὐ γὰρ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν. Ἀποθώμεθα λύπης ἀπάσης νέφος ἐπισκοτούσης ἡμῖν τὸν νοῦν καὶ τοῦτον οὐκ ἐώσης
15 πρὸς ὕψος ἐπαίρεσθαι. Πάντων τῶν γηίνων περιφρονήσωμεν· οὐκ ἐν γῆ γὰρ ἡμῶν τὸ πολίτευμα. Πρὸς οὐρανὸν τὸν νοῦν ἐναποτείνω-
μεν, ὅθεν καὶ Σωτῆρα Χριστὸν ἀπεκδεχόμεθα Κύριον.

Α΄.

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΤΗΝ ΥΠΕΡΕΝΔΟΣΗ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

1 Ἐλᾶτε νὰ πανηγυρίσομε σήμερα, ὦ φιλόθεη σύναξη. Ἐλᾶτε νὰ συνεορτάσομε σήμερα μαζί με τίς φιλέορτες οὐράνιες δυνάμεις· γιατί ἔχουν ἔρθει ἐδῶ κι αὐτὲς γιὰ νὰ γιορτάσουν μαζί μας. Ἐλᾶτε σὰν εὐηχα κύμβαλα νὰ ἀλαλάξομε με τὰ χεῖλη μας. Ἐλᾶτε νὰ νιώσομε σκίρτημα πνευματικό. Γιὰ ποιόν εἶναι ἡ γιορτὴ καὶ ἡ πανήγυρη; γιὰ ποιόν εἶναι ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγαλλίαση, ἂν ὄχι γιὰ ὅσους προσκυνοῦν ὡς συναῖδιο με τὸν Πατέρα τὸν Υἱὸ καὶ τὸ Πνεῦμα, γιὰ ὅσους με τὴν ψυχὴ καὶ τὴ διάνοια καὶ τὸ στόμα ὁμολογοῦν θεότητα ποὺ διακρίνεται σὲ τρεῖς ἀδιαίρετες ὑποστάσεις, γι' αὐτοὺς ποὺ ἀναγνωρίζουν καὶ ὁμολογοῦν τὸ Χριστὸ ὡς Υἱὸ τοῦ Θεοῦ καὶ Θεό, μιὰ ὑπόσταση με δύο ἀδιαίρετες καὶ ἀσύγχυτες φύσεις με τὰ ἰδιώματα τῆς καθεμιᾶς; Γιὰ μᾶς εἶναι ἡ ἀγαλλίαση καὶ κάθε ἐόρτια εὐφροσύνη. Γιὰ χάρη μας ὁ Χριστὸς ὄρισε τίς ἐορτές· οἱ ἀσεβεῖς δὲν μποροῦν νὰ νιώσουν χαρὰ¹. Ἄς ἀπομακρύνομε τὸ νέφος κάθε λύπης ποὺ σκοτεινιάζει τὸ νοῦ μας καὶ δὲν τὸν ἀφήνει νὰ ὑψωθεῖ πρὸς τὰ οὐράνια. Ἄς περιφρονήσομε ὅλα τὰ γήινα· γιατί ἡ πόλη μας δὲν εἶναι στὴ γῆ. Ἄς ὑψώσομε τὸ νοῦ μας στὸν οὐρανό, ἀπὸ ὅπου καὶ περιμένομε τὸ Χριστὸ καὶ Κύριο καὶ Σωτήρα μας².

2. Α' Τιμ. 6.14-16.

2 Σήμερον φωτὸς ἀπροσίτου ἄβυσσος· σήμερον αἴγλης θείας χύσις ἀπεριόριστος ἐν Θαβὼρ τῷ ὄρει τοῖς ἀποστόλοις ἀυγάζεται. Σήμερον Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης Δεσπότης γνωρίζεται Ἰησοῦς Χριστός, τὸ φίλον ἐμοὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα, τὸ γλυκύτετον ὄντως καὶ ποθεινότετον καὶ πάσης γλυκύτητος ὑπερβαῖνον ἔννοϊαν. Σήμερον ὁ τῆς Παλαιᾶς Ἐξαρχος Μωσῆς, ὁ θεῖος νομοθέτης, ἐν ὄρει Θαβὼρ τῷ νομοδότῃ Χριστῷ δουλοπρεπῶς ὡς Δεσπότη παρίσταται, καὶ τούτου τὴν οἰκονομίαν ἀυγάζεται, ἣν τυπικῶς πάλαι μεμυσταγωγῆτο (τούτο γὰρ φαίην ἂν ἐγὼ γε δηλοῦν Θεοῦ τὰ ὀπίσθια), καὶ τρανῶς ὀρᾷ τὴν δόξαν τῆς θεότητος, σκεπασθεὶς ὑπὸ τὴν τῆς πέτρας ὀπήν, ἧ̃ φησιν ἡ Γραφή, «πέτρα δέ ἐστὶν ὁ Χριστός», ὁ σαρκωθεὶς Θεός, Λόγος καὶ Κύριος, καθὰ Παῦλος ὁ θεῖος διαρρηδὴν ἡμᾶς ἐξεπαίδευσεν· «ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός», ὃς τῆς ἑαυτοῦ σαρκὸς ὡσπερ τινὰ σμικροτάτην ὀπήν παρηνέωξε καὶ φωτὶ ἀπλέτῳ καὶ πάσης στερροτέρῳ ὄψεως τοὺς παρόντας κατήστραψε. Σήμερον ὁ τῆς Νέας Διαθήκης κορυφαιότατος, ὁ τὸν Χριστὸν Υἱὸν Θεοῦ ἀναγορεύσας τρανώτατα, ἐν τῷ φάναι, «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος», τὸν τῆς Παλαιᾶς Ἐξαρχον τῷ τῶν ἀμφοτέρων νομοδότῃ ὀρᾷ παριστάμενον καὶ διαπρυσίως φθεγγόμενον, «Οὗτός ἐστιν ὁ ὢν», ὃν ὡς ἐμὲ προφήτην ἀναστήσεσθαι προηγόρευσα· ὡς ἐμὲ μὲν, ὡς ἄνθρωπον καὶ τοῦ νέου λαοῦ Ἐξαρχον, ὑπὲρ ἐμὲ δέ, καὶ ἐμοῦ καὶ πάσης κυριεύοντα κτίσεως· τὸν ἐμοὶ τε καὶ σοὶ τὰς Διαθήκας ἄμφω, Παλαιάν τε καὶ Καινὴν, διαθέμενον. Σήμερον τῷ παρθένω τῆς Νέας, ὁ παρθένος τῆς Παλαιᾶς, τὸν ἐκ παρθένου παρθένον εὐαγγελίζεται Κύριον.

Δεῦτε οὖν, Δαβὶδ τῷ προφήτῃ πειθόμενοι. Ψάλλωμεν τῷ Θεῷ

2 Σήμερα ἡ ἄβυσσος τοῦ ἀπρόσιτου φωτός, σήμερα ἡ ἀπέραντη ἔκχυση τῆς θείας αἴγλης πάνω στο ὄρος Θαβὼρ σκορπᾷ τὴ λάμψη της μπροστὰ στὰ μάτια τῶν ἀποστόλων. Σήμερα φανερῶνεται Κύριος τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὸ πρόσωπο καὶ τὸ ὄνομα ποῦ ἀγαπῶ, τὸ γλυκύτερο ἀληθινὰ καὶ ποθεινότερο καὶ ποῦ ὑπερβαίνει κάθε ἔννοια γλυκύτητας. Σήμερα ὁ ἀρχηγέτης τῆς παλαιᾶς Διαθήκης Μωσῆς, ὁ θεϊκὸς νομοθέτης, πάνω στο ὄρος Θαβὼρ στέκεται σὰν δούλος κοντὰ στο νομοδότη Χριστὸ ὡς Κύριό του καὶ κατανοεῖ μὲ σαφήνεια τὴν οἰκονομία του, ποῦ εἶχε διδαχτεῖ παλαιὰ μὲ κρυφούς τύπους (γιατὶ αὐτὸ θὰ ἔλεγα ἐγὼ ὅτι δηλώνουν τὰ ὀπίσθια τοῦ Θεοῦ³), καὶ βλέπει καθαρὰ τὴ δόξα τῆς θεότητος καλυμμένος κάτω ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τῆς πέτρας, ὅπως λέει ἡ Γραφή, «πέτρα εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Θεὸς Λόγος καὶ Κύριος ποῦ σαρκώθηκε», ὅπως μᾶς ἔκανε νὰ καταλάβομε ἀναντίρρητα ὁ θεῖος Παῦλος⁴. Ἡ πέτρα ἦταν ὁ Χριστός, ὁ ὁποῖος, ἀνοίγοντας κατὰ κάποιον τρόπο ἕνα μικρὸ ἄνοιγμα στο σῶμα του, καταφώτισε τοὺς παρόντες μὲ φῶς ἄπλετο καὶ πιὸ δυνατὸ ἀπὸ κάθε ματιοῦ κοίταγμα. Σήμερα ἡ ὑψηλότερη κορυφὴ τῆς Νέας Διαθήκης, αὐτὴ ποῦ ὀνόμασε εὐγλωττα τὸ Χριστὸ Υἱὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντας, «Ἐσὺ εἶσαι ὁ Χριστος, ὁ Υἱὸς τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ»⁵, βλέπει τὸν ἀρχηγέτη τῆς Παλαιᾶς νὰ παραστέκεται στο νομοδότη καὶ τῶν δύο Διαθηκῶν καὶ νὰ λέει μεγαλόφωνα· «Αὐτὸς εἶναι ὁ ὑπάρχων»⁶, ποῦ σᾶς προεῖπα ὅτι θὰ ἐμφανιστεῖ ἕνας προφήτης ὅπως ἐγώ· ὅπως ἐγὼ βέβαια, ὡς ἄνθρωπος καὶ ἀρχηγός τοῦ νέου λαοῦ⁷, πάνω ὅμως ἀπὸ ἐμένα ὡς δικός μου Κύριος καὶ τῆς κτίσης ὁλόκληρης, αὐτὸς ποῦ ἔδωσε γιὰ χάρη μου καὶ γιὰ χάρη σου τὶς δύο Διαθήκες, καὶ τὴν Παλαιὰ καὶ τὴ Νέα. Σήμερα στὸν παρθένο τῆς Νέας ὁ παρθένος τῆς Παλαιᾶς εὐαγγελίζεται τὸν παρθένο Υἱὸ τῆς Παρθένου μητέρας^{7α}.

¹ Ἐμπρὸς λοιπὸν ἃς ὑπακούσομε στὸν προφήτη Δαβὶδ καὶ ἃς

6. Ἐξ. 3,14. 7. Δευτ. 18,15.

7α. Δηλ. Ἡλίας εὐαγγελίζεται τὸν Χριστὸ στὸν Ἰωάννη.

ἡμῶν, ψάλλωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, ψάλλωμεν. Ὅτι βασιλεὺς πά-
 σης τῆς γῆς ὁ Θεός, ψάλλωμεν συνετῶς· ψάλλωμεν ἀγαλλιάσεως
 χεῖλεσι· ψάλλωμεν συνέσει νοός, τῆς τῶν λόγων αἰσθανόμενοι γεύ-
 30 σεως. Λάρυγξ μὲν τὰ σῖτα γεύεται, νοῦς δὲ λόγους διακρίνει, φησὶν
 ὁ σοφώτατος. Ψάλλωμεν καὶ τῷ Πνεύματι τῷ ἐρευνῶντι τὰ πάν-
 τα, καὶ αὐτὰ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ τὰ ἀπόρρητα, ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Πα-
 τρός, τῷ τὰ πάντα φωτίζοντι Πνεύματι, φῶς ὀρῶντες τὸν Υἱὸν τοῦ
 Θεοῦ, τὸ ἀπρόσιτον. Νῦν ὠράθη τὰ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἀθέατα ὄμ-
 35 μασι, σῶμα γῆϊνον θείαν ἀπαυγάζον λαμπρότητα, σῶμα θνητόν,
 δόξαν πηγάζον θεότητος. Ὁ γὰρ «Λόγος σὰρξ», ἡ σὰρξ τε Λόγος
 «ἐγένετο», εἰ καὶ μὴ θείας ἐξειστήκει φύσεως. Ὡ θαύματος πάντα
 νοῦν ὑπερβαίνοντος! Οὐκ ἔξωθεν ἡ δόξα τῷ σώματι προσεγένετο,
 ἀλλ' ἐνδοθεν ἐκ τῆς ἀρρήτου λόγου ἠνωμένης αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν
 40 τοῦ Θεοῦ Λόγου ὑπερθεοῦ θεότητος. Πῶς τὰ ἄμικτα μίγνυται καὶ
 μένει ἀσύγχυτα; Πῶς συμβαίνει εἰς ἓν τὰ ἀσύμβατα καὶ τῶν οἰ-
 κείων οὐκ ἐκβαίνει λόγων τῆς φύσεως; Ἐνώσεως τοῦτο τὸ δράμα
 τῆς καθ' ὑπόστασιν. Ἐν τὰ ἠνωμένα καὶ μίαν ὑπόστασιν ἀπεργά-
 ζεται, ἐν ἀδιαιρέτῳ διαφορᾷ καὶ ἀσυγχύτῳ ἐνώσει τῆς ἐνότητος
 45 φιλιαττομένης τῆς ὑποστάσεως, καὶ τῆς δυάδος τηρουμένης τῶν
 φύσεων, διὰ τε τῆς τοῦ Λόγου ἀμεταβλήτου σαρκώσεως καὶ τῆς
 ὑπὲρ νοῦν τῆς βροτείας σαρκὸς ἀτρέπτου θεώσεως. Καὶ Θεοῦ μὲν
 τὰ ἀνθρώπινα γίνεται, ἀνθρώπου δὲ τὰ θεῖα, τῷ τρόπῳ τῆς ἀντι-
 δόσεως καὶ τῆς ἐν ἀλλήλοις ἀσυγχύτου περιχωρήσεως καὶ τῆς
 50 καθ' ὑπόστασιν ἄκρας ἐνώσεως. Εἷς γὰρ ἐστίν, ὁ κάκεινο ὦν αἰ-
 δίως, κἂν τοῦτο γενόμενος ὕστερον.

3 Σήμερον ἐξακούεται ἀνθρώπων ὡσὶ τὰ ἀνήκουστα. Ὁ γὰρ
 ὀρώμενος ἀνθρωπος, Θεοῦ Υἱός, ὡς μονογενῆς ἠγαπημένος μαρ-
 τυρεῖται καὶ ὁμοούσιος. Ἀψευδῆς ἡ μαρτυρία, ἀληθῆς ἡ ἀνάρρησις·

ψάλλομε στὸ Θεό μας, ἄς ψάλλομε στὸ βασιλέα μας, ἄς ψάλλομε⁸. Ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι βασιλιάς ὅλης τῆς γῆς, ἄς ψάλλομε συνειδητά, ἄς ψάλλομε μὲ χαρούμενα χεῖλη· ἄς ψάλλομε μὲ συνειδητὸ νοῦ, νιώθοντας τὴ γεύση τῶν λόγων. Γιατὶ ὁ λάρυγγας γεύεται τὰ φαγητά, ὁ νοῦς διακρίνει τοὺς λόγους, γράφει αὐτὸς ποὺ εἶναι ὁ σοφώτατος. Ἄς ψάλλομε καὶ μὲ τὸ Πνεῦμα ποὺ ἐρευνᾷ τὰ πάντα, ἀκόμα καὶ τὰ ἴδια τὰ ἀπόρρητα βάθη τοῦ Θεοῦ⁹, μέσα στὸ φῶς τοῦ Πατέρα, τὸ Πνεῦμα ποὺ φωτίζει τὰ πάντα, βλέποντας ὡς φῶς ἀπρόσιτο τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Ἐγιναν τώρα ὀρατὰ ὅσα ἦταν ἀόρατα γιὰ τὰ ἀνθρώπινα μάτια, γήινο σῶμα ποὺ ἀκτινοβολεῖ θεϊκὴ λαμπρότητα, σῶμα θνητὸ ποὺ πηγάζει τὴ δόξα τῆς θεότητος. Γιατὶ «ὁ Λόγος ἐγινε σάρκα»¹⁰ καὶ ἡ σάρκα Λόγος, ἂν καὶ δὲν εἶχε βγεῖ ἀπὸ τὴ θεία φύση του. Ὡ θαῦμα ποὺ ξεπερνᾷ κάθε νοῦ. Τὸ σῶμα δὲν ἀπόχτησε ἀπ' ἔξω τὴ δόξα, ἀλλὰ πήγασε ἀπὸ μέσα του ἀπὸ τὴν ἐνωμένη ἀνεξήγητα μαζί του κατὰ ὑπόστασις ὑπέρθεη θεότητα τοῦ Θεοῦ Λόγου. Πῶς αὐτὰ ποὺ δὲν μποροῦν νὰ σμιξοῦν σμίγουν καὶ παραμένουν ἀσύγχυτα; Πῶς τὰ ἀσύμβατα συμβαίνουν σὲ ἓνα, χωρὶς νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὴ φύση τους; Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι ἀποτελεσματῆς καθ' ὑπόστασις ἔνωσης. Ὅσα ἐνώνονται γίνονται ἓνα καὶ ἀποτελοῦν μιὰ ὑπόστασις μὲ μιὰ διαφορὰ ἀδιαιρέτη, καὶ ἡ ἐνότητα τῆς ὑπόστασις φυλάγεται σὲ μιὰ ἀσύγχυτη ἔνωση καὶ τηρεῖται ἡ δυάδα τῶν φύσεων, τόσο μὲ τὴν ἀμετάβλητη σάρκωση τοῦ Λόγου, ὅσο καὶ μὲ τὴν πάνω ἀπὸ τὸ νοῦ ἄτρεπτη θέωση τῆς βροτῆς σάρκας. Καὶ τ' ἀνθρώπινα στοιχεῖα γίνονται στοιχεῖα τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ τὰ στοιχεῖα τοῦ Θεοῦ περνοῦν στὸν ἄνθρωπο μὲ τὸν τρόπο τῆς ἀντίδοσης καὶ τῆς ἀσύγχυτης ἀλληλοπεριχώρησης καὶ τῆς ἀπόλυτης ὑποστατικῆς ἔνωσης. Γιατὶ εἶναι ἓνας Αὐτὸς ποὺ καὶ ἐκεῖνο ἦταν αἰώνια καὶ αὐτὸ ἐγινε ἀργότερα¹¹.

3 Σήμερα τ' αὐτιά τῶν ἀνθρώπων ἀκοῦν τὰ ἀνήκουστα. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ βλέπομε μαρτυρεῖται ὡς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀγαπητός.

11. Ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ Θεὸς (ἐκεῖνο) κι ἔπειτα ἐγινε ἄνθρωπος (αὐτό).

αὐτὸς ὁ γεννήσας Πατὴρ ἐκφωνεῖ τὴν ἀνάρρησιν. Παρέστω Δαβὶδ
 5 καὶ τινασσέτω τὴν θεόφθογγον λύραν τοῦ Πνεύματος καὶ τρανότε-
 ρον νῦν μελωδεῖτω καὶ ἐκτυπώτερον ρῆσιν, ἣν πάλαι προβλεπτι-
 κοῖς πόρρω ἀνέκαθεν καὶ καθαροῖς προορώμενος ὄμμασι τοῦ
 Θεοῦ Λόγου τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔνσαρκον ἔλευσιν, ὡς ἐσομένην προε-
 φήτευσεν· «Θαβὼβ καὶ Ἑρμῶν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσον-
 10 ται». Ἑρμῶν μὲν τὸ πρότερον, τὸ τῆς υἰότητος ὄνομα τρανώς τῷ
 Χριστῷ ὑπὸ Πατρὸς μαρτυρούμενον ἀκοῦσαν, ἠγαλλιάσατο, ὅταν
 ἄρτι πρὸς Ἰορδάνην ὡς Παλαιᾶς καὶ Νέας μεσίτης ὁ Πρόδρομος
 βαπτίζειν ἐξεπορεύετο, τὸ κρυπτόμενον ἐν τῇ ἐρήμῳ κειμήλιον ὡς
 ἐν σκότει τῷ κόσμῳ φαῖνον, τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον καὶ λανθάνον
 15 τοῦς μυωπάζοντας, δημοσιεύειν ἀποστελλόμενον, ὅτε ἐν μέσῳ τῷ
 Ἰορδάνῃ τὸ ὕδωρ τῆς ἀφέσεως ἵστατο καθαῖρον τὸν κόσμον, οὐκ
 αὐτὸ καθαιρόμενον· ὅτε μὲν φωνῇ Πατρὸς οὐρανόθεν βροντώσῃ
 «Υἱὸς ἀγαπητὸς» μαρτυρεῖται ὁ βαπτιζόμενος, περιστερὰ δὲ
 ὡσπερ τῷ Πνεύματι δακτυλοδεικτεῖται ὁ μαρτυρούμενος.

20 Νῦν δὲ Θαβὼρ ἀγαλλιᾶται καὶ γήθεται, τὸ θεῖον ὄρος καὶ
 ἅγιον, τὸ ὑψηλόν, οὐχ ἤττον τῇ δόξῃ τε καὶ λαμπρότητι, ἢ τῷ
 ἀερίῳ μετεωρίσματι νῦν ἐπαξίως εὐφραίνεται. Οὐρανῷ γὰρ ἀμιλ-
 λᾶται τῇ χάριτι. Ὡ, γὰρ ἐν ἐκείνῳ οἱ ἄγγελοι ἀκλινεὲς ἐνερεΐδειν τὸ
 ὄμμα μὴ σθένουσιν, ἐν τούτῳ ἀποστόλων οἱ πρόκριτοι τῇ δόξῃ τῆς
 25 αὐτοῦ βασιλείας ὀρῶσιν ἐκλάμποντα· ἐν τούτῳ νεκρῶν πιστοῦται
 ἀνάστασις, καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἀναδείκνυται Κύριος, ἐκ νε-
 κρῶν μὲν τὸν Μωϋσῆν προηκόμενος, ζῶντα δὲ τὸν Ἥλιαν προσα-
 γόμενος μάρτυρα, τὸν πάλαι ἐκ γῆς ἀρματηλάτην πυρίπνοον πρὸς

μονογενῆς καὶ ὁμοούσιος. Ἡ μαρτυρία δὲν ψεύδεται· ἡ ἀναγόρευση εἶναι ἀληθινή· τὴν ἀναγόρευση τὴν κάνει ὁ ἴδιος ὁ Πατέρας πού τὸν γέννησε. Ἄς σταθεῖ κοντὰ ὁ Δαβὶδ κι ἄς κρούσει τὴν θεόφθογγη λύρα τοῦ Πνεύματος καὶ ἄς μελωδεῖ τώρα ἐντονότερα καὶ σαφέστερα τὸ λόγο πού στὸ ἀπώτερο παρελθὸν προβλέποντας βαθιά στὸ μέλλον μὲ προορατικὰ καθαρὰ μάτια τὴν ἔνσαρκη ἔλευση σ' ἐμᾶς τοῦ Θεοῦ Λόγου προφήτευσε ὅτι θὰ πραγματοποιήταν· «τὰ ὄρη Θαβώρ καὶ Ἑρμῶν θὰ νιώσουν ἀγαλλίαση στὸ ὄνομά σου»¹². Τὸ Ἑρμῶν ἀναγάλιασε παλιὰ ἀκούοντας νὰ μαρτυρεῖ ὁ Πατέρας μὲ σαφήνεια γιὰ τὸ Χριστὸ τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ, ὅταν πρόσφατα ὁ Πρόδρομος, ὡς ἐνδιάμεσος τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας διαθήκης πορευόταν πρὸς τὸν Ἰορδάνη γιὰ νὰ βαπτίζει, ὁ θησαυρὸς πού κρυβόταν στὴν ἔρημο καὶ φώτιζε κατὰ κάποιον τρόπο τὸ σκότος τοῦ κόσμου πού εἶχε ἀποσταλεῖ γιὰ νὰ σκορπίσει τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτο πού διέφευγε ὄσους μῶπαζαν, ὅταν μέσα στὸν Ἰορδάνη στεκόταν τὸ νερὸ τῆς ἄφεσης καθαίροντας τὸν κόσμον, κι ὄχι καθαιρόμενος ὁ ἴδιος· ὅταν μαρτυρεῖται μὲ φωνὴ τοῦ Πατέρα, πού ἀντιλαλοῦσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ὁ βαπτιζόμενος ὡς «Υἱὸς ἀγαπητὸς» καὶ ὁ μαρτυρούμενος προβάλλεται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα πού εἶχε τὴ μορφὴ περιστεριοῦ¹³.

Σήμερα γεμίζει ἀπὸ ἀγαλλίαση καὶ χαρὰ τὸ Θαβώρ, τὸ θεϊκὸ καὶ ἅγιο ὑψηλὸ βουνό, πού καθόλου λιγότερο ἐπάξια δὲν εὐφραίνεται τώρα ἀπὸ τὴ δόξα καὶ τὴ λαμπρότητα ἀπὸ ὅ,τι μὲ τὸ ψῆλωμά του μέσα στὸν οὐρανὸ. Γιατὶ συναγωνίζεται μὲ τὴ χάρη τὸν οὐρανὸ. Σ' αὐτὸν δηλαδὴ πού ἐκεῖ πάνω στὸν οὐρανὸ οἱ ἄγγελοι δὲν ἔχουν τὴ δύναμη νὰ κρατήσουν ἀχαμήλωτο τὸ βλέμμα τους, αὐτὸν οἱ πρόκριτοι τῶν ἀποστόλων τὸν βλέπουν ἐκεῖ ν' ἀστράφτει μὲ τὴ δόξα τῆς βασιλείας του. Σ' αὐτὸ βεβαιώνεται ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν καὶ ἀναδεικνύεται Κύριος νεκρῶν καὶ ζωντανῶν¹⁴, προβάλλοντας ἀπὸ τοὺς νεκροὺς τὸν Μωυσῆ καὶ προσάγοντας ζωντανὸ μάρτυρα τὸν Ἡλία¹⁵, πού πα-

14. Ρωμ. 14,9. 15. Ματθ. 17,3.

αἰθέριον τρίβον διφρηλατήσαντα. Ἐν τούτῳ καὶ νῦν προφητῶν οἱ
 30 ἔξαρχοι προφητεύουσι, διὰ σταυροῦ τὴν ἔξοδον τοῦ Δεσπότητος μηνύ-
 οντες. Ὅθεν σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται καὶ ἀρνῶν μιμεῖται τὰ ἄλματα,
 μαρτυρίαν τὴν αὐτὴν τῆς υἰότητος ἐκ τῆς νεφέλης, τοῦ Πνεύματος,
 τὴν ζωοδότην Χριστὸν ἀκουτισθὲν ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μαρτυρούμε-
 νον. Τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἐφ' ᾧ Ὁ Θεὸς καὶ
 35 Ἑρμῶν ἀγάλλεται. «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός». Τοῦτο
 πάσης τῆς κτίσεως ἀγαλλίαμα· τοῦτο γέρας ἀνθρώποις καὶ ἀναφαί-
 ρετον καύχημα. Ἄνθρωπος γάρ, εἰ καὶ μὴ ψιλός, ὑπάρχει ὁ μαρτυ-
 ρούμενος. Ὡς τῆς ὑπὲρ νοῦν ἡμῶν δωρηθείσης ἀγαλλιάσεως! Ὡς τῆς
 ὑπὲρ ἐλπίδα μακαριότητος! Ὡς δωρημάτων Θεοῦ νικῶντων τὴν
 40 ἔφεσιν! Ὡς χαρισμάτων οὐκ ὑπεικόντων μέτροις τῆς αἰτήσεως! Ὡς
 δοτῆρος ἀφθόνου καὶ ὑπερφουδοῦς, ὑπερφουδῆ κεκτημένου μεγαλοπρέ-
 πειαν! Ὡς δωρεᾶς ἀξίας, οὐ τοῦ λαμβάνοντος, τοῦ διδόντος δὲ μάλι-
 στα! Ὡς ξένων συναλλαγμάτων! Ὡς διδόντος δύναμιν, καὶ δεχομένου
 ἀσθένειαν! Ὡς δεικνύοντος ἄνθρωπον ἄναρχον, ἐν τῷ τὸν ἄναρχον
 45 σωματικῶς κτιζόμενον ἄρχεσθαι! Εἰ γὰρ θεοῦται μὲν ἄνθρωπος ἐν
 τῷ Θεὸν ἀνθρωπίζεσθαι, αὐτὸς δὲ ὁ εἷς Θεὸς τε καὶ ἄνθρωπος
 δείκνυται· ἄρα ὁ αὐτός, ἄνθρωπος ὢν, ἄναρχός ἐστι τῇ θεότητι, καὶ
 Θεὸς ὢν, τῇ ἀνθρωπότητι ἄρχεται.

4 Πάλιν μὲν οὖν ἐν ὄρει Σινᾷ καπνὸς καὶ θύελλα καὶ γνόφος καὶ
 πῦρ δειματοῦν τὴν ἄκραν ἐκείνην ἐκάλυπτε συγκατάβασιν, ἀπρόσι-
 τον τὸν νομοδότην κηρύττοντα καὶ σκιωδῶς παραδεικνύοντα αὐτοῦ
 τὰ ὀπίσθια καὶ ἐκ τῶν οἰκείων κτισμάτων τὸν ἀριστοτέχνην δημο-
 5 σιεύοντα. Νῦν δὲ πάντα φωτὸς καὶ αἴγλης πεπλήρωται. Αὐτὸς γὰρ
 ὁ τοῦ παντὸς τεχνίτης καὶ Κύριος ἐκ κόλπων πατρικῶν παραγέγο-

λαιά πυρίπνοος ἄρματηλάτης ὁδήγησε τὸ ἄρμα του στὸν οὐράνιο δρόμο¹⁶. Σ' αὐτὸ καὶ τώρα οἱ ἑξαρχοὶ τῶν προφητῶν προφητεύουν ἀγγέλλοντας τὴν ἐκδημίαν τοῦ Κυρίου ἀπὸ τῆ γῆ μὲ τὸ σταυρό. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ὄρος σκιρτᾷ καὶ ἀγάλλεται καὶ μιμεῖται τὰ πηδήματα τῶν ἀρνιῶν ἀκούοντες ἀπὸ τῆ νεφέλη τὴν ἴδια μαρτυρίαν τοῦ Πνεύματος γιὰ τὴν υἰότητα, μαρτυρίαν ποὺ ἀναφερόταν ἀπὸ τὸν Πατέρα στὸ ζωοδότη Χριστό. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὄνομαστὸ πάνω ἀπὸ κάθε ὄνομα, γιὰ τὸ ὁποῖο ἀγάλλονται τὸ Θαβῶρ καὶ τὸ Ἑρμών. «Αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός»¹⁷. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἀγαλλίαμα ὅλης τῆς κτίσης, αὐτὸ εἶναι τὸ στόλισμα καὶ τὸ ἀναφαίρετο καύχημα τῶν ἀνθρώπων¹⁸. Γιατὶ εἶναι ἄνθρωπος, ἂν καὶ ὄχι ἀπλός, αὐτὸς ποὺ μαρτυρεῖται. Ὡ πάνω ἀπὸ τὸ νοῦ ἀγαλλίαση ποὺ μᾶς δωρήθηκε! ὦ ἀνέλπιστη μακαριότητα! ὦ δωρήματα τοῦ Θεοῦ ἀνώτερα ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία! ὦ χαρίσματα ποὺ δὲν περιορίζονται στὸ πλαίσιο τῆς αἴτησης! ὦ δωρεοδότης γενναιόδωρος καὶ ὑπεράνθρωπος μὲ τὴν ὑπεράνθρωπη μεγαλοπρέπεια! ὦ δωρεὰ ἄξια ὄχι γι' αὐτὸν ποὺ τὴ δέχεται, ἀλλὰ γι' αὐτὸν ποὺ τὴ δίνει! ὦ παράξενη δοσοληψία μὲ δυνατὸ αὐτὸν ποὺ παραχωρεῖ κι ἀδύνατο αὐτὸν ποὺ δέχεται! ὦ αὐτὸς ποὺ ἀναδεικνύει τὸν ἄνθρωπο ἄναρχο, ἀρχίζοντας ὁ ἄναρχος νὰ δημιουργεῖται σωματικά. Γιατὶ ἂν γίνεται ὁ ἄνθρωπος Θεὸς μὲ τὸ νὰ ἐνανθρωπίζεται ὁ Θεὸς καὶ ἂν ὁ ἴδιος ὁ ἕνας ἀναδεικνύεται Θεὸς καὶ ἄνθρωπος μαζί, ἐπομένως ὁ ἴδιος, ἐνῶ εἶναι ἄνθρωπος, εἶναι ἄναρχος ὡς πρὸς τὴ θεότητα, κι ἐνῶ εἶναι Θεός, ἀρχίζει νὰ ὑπάρχει κατὰ τὴν ἀνθρώπινη διάστασή του.

- 4 Παλαιὰ λοιπὸν στὸ ὄρος Σινὰ¹⁹ καπνὸς καὶ θύελλα καὶ σκότος καὶ ἀπειλητικὴ φωτιά κάλυπταν ἐκείνη τὴν ἄκρα συγκατάβαση, κήρυτταν ἀπρόσιτο τὸν νομοδότη, ἄφηναν νὰ φανοῦν σκιασμένα τὰ ὀπίσθιά του καὶ γνωστοποιοῦσαν τὸν ἀριστοτέχνη ἀπὸ τὰ κτίσματά του. Τώρα ὁμως τὰ πάντα γέμισαν ἀπὸ φῶς καὶ λάμψη. Γιατὶ ἔχει ἔρθει σ' ἐμᾶς ἀπὸ τοὺς πατρικοὺς κόλπους ὁ ἴδιος ὁ τεχνίτης καὶ Κύριος τοῦ παντός, χωρὶς νὰ με-

17. Ματθ. 17,15.

18. Φιλ. 2,9-11.

19. Ἐξ. 19,16.

νεν, οὐ μεταβάς τῆς οἰκείας ἰδρύσεως, ἦτοι τῆς ἐν κόλποις τοῖς πα-
 τρικοῖς ἐνιζήσεως, συγκαταβάς δὲ τοῖς δούλοις καὶ δούλου μορφήν
 μορφωσάμενος, καὶ φύσει καὶ σχήματι γενόμενος ἄνθρωπος, ὡς ἂν
 10 χωρηθεῖη Θεὸς ἀνθρώποις ἀχώρητος, δι' ἑαυτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ δει-
 κνὺς τῆς θείας φύσεως τὴν λαμπρότητα. Τὸ πρὶν μὲν γὰρ ἐν ἐνώ-
 σει τῆς οἰκείας χάριτος Θεὸν καθίστησι τὸν ἄνθρωπον, ὅτε νέω ἐκ
 χοῶς πλαττομένῳ πνεῦμα ζωῆς ἐνεφύσησε, καὶ τοῦ κρείττονος με-
 ταδέδωκε, καὶ εἰκόνι οἰκεία καὶ ὁμοιώσει τετίμηκε, καὶ τῆς Ἐδέμ
 15 πολίτην εἰργάσατο, καὶ ἀγγέλων ἐποίησε σύντροφον· ἄλλ' ἐπεὶ τῆς
 θείας εἰκόνας τῆς ὁμοιότητα τῇ τῶν παθῶν ἰλύϊ ἐξοφώσαμέν τε
 καὶ συνεχέαμεν, δευτέραν κοινωνίαν ὁ συμπαθῆς ἡμῖν κεκοινωνή-
 κε, πολὺ τῆς προτέρας ἀσφαλεστέραν τε καὶ παραδοξοτέραν. Αὐ-
 τὸς γὰρ ἐν ὑπεροχῇ μένων τῆς οἰκείας θεότητος, μεταλαμβάνει τοῦ
 20 χείρονος, ἐν αὐτῷ θεουργῶν τὸ ἀνθρώπινον, καὶ τῇ εἰκόνι τὸ ἀρχέ-
 τυπον μίγνυται, καὶ τὸ οἰκεῖον κάλλος ἐν ταύτῃ παραδεικνυσι σήμε-
 ρον. Καὶ λάμπει μὲν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος (φωτὶ γὰρ
 αὖλῳ ταυτίζεται καθ' ὑπόστασιν, κάντεϋθεν δικαιοσύνης γεγένηται
 ἥλιος), ὡς δὲ χιῶν λευκαίνεται τὰ ἱμάτια· περιβολῆ γάρ, οὐχ ἐ-
 25 νόσει, δεδόξασται, σχέσει δὲ καὶ οὐκέτι καθ' ὑπόστασιν. Νεφέλη
 δὲ φωτὸς ἐπεσκίασε, τὸ σέλας ζωγραφοῦσα τοῦ Πνεύματος. Ὡδε
 γάρ πως ὁ θεῖος ἔφη Ἀπόστολος, τοῦ μὲν ὕδατος εἰκόνα φέρειν τὴν
 θάλασσαν, τὴν δὲ νεφέλην τοῦ Πνεύματος. Πάντα δὲ φωτεινὰ καὶ
 ὑπέρλαμπρα τοῖς δεκτικοῖς φωτός, καὶ μὴ τὴν ψυχὴν τῷ ρύπῳ
 30 μεμολυσμένοις τῆς συνειδήσεως.

5 Δεῦτε τοίνυν, καὶ ἡμεῖς τῶν μαθητῶν ζηλώσωμεν τὸ ὑπήκοον,
 καὶ καλοῦντι Χριστῷ προθύμως ἐψώμεθα, καὶ τῶν παθῶν τὸν
 ὄχλον ἐκτιναξώμεθα, καὶ Θεοῦ ζῶντος Υἱὸν ἀνεπαισχύντως ὁμο-

τακινήθει ἀπὸ τὴν ἐγκατάστασίν του, τὴ θέσιν του δηλαδὴ μέσα στοὺς πατρικοὺς κόλπους. Κατέβηκε στὸ ἐπίπεδο τῶν δούλων του καὶ πῆρε τὸ σχῆμα τῆς μορφῆς τοῦ δούλου²⁰ κι ἀφοῦ ἔγινε ὡς πρὸ τὴ φύσιν καὶ τὴν ἐμφάνισιν ἄνθρωπος, γιὰ νὰ χωρέσει μέσα στὸν ἄνθρωπο ὁ ἀχώρητος Θεός, ἔδειξε ὁ ἴδιος ἐπάνω στὸν ἑαυτό του τὴ λαμπρότητα τῆς θείας φύσης. Στὴν ἀρχὴ μὲ τὴν ἔνωση τῆς χάριτός του κατέστησε τὸν ἄνθρωπο θεό, ὅταν, ἀφοῦ τὸν ἔπλασε, τοῦ ἐμφύσησε πνοὴ ζωῆς καὶ τοῦ μετέδωσε τὸ ἀνώτερο στοιχεῖο, τὸν τίμησε μὲ τὴν εἰκόνα του καὶ τὴν ὁμοιότητά του, τὸν ἔκανε πολίτη τῆς Ἐδέμ καὶ τὸν ἀνάδειξε ὁμοδαίτη τῶν ἀγγέλων. Ἐπειδὴ ὅμως θολώσαμε τὴν ὁμοιότητα τῆς θείας εἰκόνας μὲ τὴ λάσπη τῶν παθῶν καὶ τὴ συγχύσαμε, ἦρθε ὁ φιλόανθρωπος σὲ δεύτερη κοινωνία μαζί μας, πολὺ ἀσφαλέστερη καὶ παραδοξότερη ἀπὸ τὴν πρώτη. Διατηρώντας δηλαδὴ ὁ ἴδιος τὴν ὑπεροχὴ τῆς θεότητάς του, λαμβάνει τὸ κατώτερο στοιχεῖο, θεοποιώντας μὲ τὸν ἑαυτό του τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸ ἀρχέτυπο ἀναμειγνύεται μὲ τὴν εἰκόνα καὶ δείχνει σήμερα σ' αὐτὴ τὴν ὁμορφιά του. Καὶ λάμπει τὸ πρόσωπό του ὅπως ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης (γιατὶ ταυτίζεται καθ' ὑπόστασιν μὲ τὸ ἄυλο φῶς, καὶ γι' αὐτὸ ἔγινε ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης), ἐνῶ τὰ ροῦχα του γίνονται λευκὰ σὰν τὸ χιόνι· ἔλαμπαν ἐπειδὴ τὰ φοροῦσε, ὄχι ἐπειδὴ ἦταν ἐνωμένα μ' αὐτὸν, κατὰ τὴ σχέση ποὺ εἶχαν καὶ ὄχι κατὰ τὴν ὑπόστασιν. Ἡ νεφέλη τοῦ φωτὸς τὸν σκέπασε ζωγραφίζοντας τὴν ἀκτινοβολία τοῦ Πνεύματος. Κάπως ἔτσι τὰ εἶπε ὁ θεῖος Ἀπόστολος²¹, ὅτι δηλαδὴ ἡ θάλασσα εἰκονίζει τὸ νερὸ καὶ ἡ νεφέλη τὸ Πνεῦμα. Καὶ ὅλα εἶναι φωτεινὰ κι ὑπέρλαμπρα γιὰ ὅσους ἐπιδέχονται τὸ φωτισμὸ καὶ δὲν εἶναι μολυσμένη ἢ ψυχὴ τους ἀπὸ τοὺς ρύπους τῆς συνείδησης.

- 5 Ἄς γίνουμε λοιπὸν κι ἐμεῖς ζηλωτὲς τῆς ὑπακοῆς τῶν μαθητῶν κι ἄς ἀκολουθήσομε πρόθυμα τὸ Χριστὸ ποὺ μᾶς καλεῖ. Ἄς ἀποτινάξομε μακριὰ μας τὸν ὄχλο τῶν παθῶν κι ἄς ὁμολο-

20. Φιλ. 2,6. 21. Β' Κορ. 10,1.

λογήσωμεν, καί, τῆς ἐπαγγελίας γεγονότες ἐπάξιοι, πρὸς τὸ ὄρος
 5 τῶν ἀρετῶν τὴν ἀγάπην ἀναφοιτήσωμεν καὶ θεαταὶ τῆς δόξης καὶ
 ἀκουσταὶ τῶν ἀπορρήτων γενώμεθα. Ὅντως γὰρ μακάριοι, ὡς ὁ
 Κύριος ἔφησεν, οἱ τῶν ὀρώντων ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ
 ὤτα, ὅτι ἀκούουσιν, ἃ πολλοὶ προφητῆται καὶ βασιλεῖς ἐπεθύμησαν
 10 θεῶν λογίων τὰς ῥήσεις ὡς ἐνὸν ἀναπτύξαντες, παραθήσωμεν
 τράπεζαν τοῖς καλοῖς δαιτυμόσιν ὑμῖν, καὶ πρὸς τὰ θεῖα τὴν ἄπα-
 σαν ἀνατείνουσιν ὄρεξιν. Παραθήσωμεν τράπεζαν τῇ ἐφέσει κα-
 τὰλληλον. Παραθήσωμεν τράπεζαν θεῶν λογίων τῇ τοῦ Πνεύμα-
 τος κεκαρκευμένην χάριτι, οὐ σοφία λόγων ἐλληνικῶν ἐναβρυνο-
 15 μένη· ἐπεὶ μηδὲ λίαν τῆς τούτων μεμυήμεθα γνώσεως, ἀλλὰ τοῦ
 διδόντος γλῶσσαν τοῖς μογιλάοις τρανῆν εἰς τὸ φθέγγεσθαι ἐπερι-
 δομένην τῇ χάριτι.

6 Ἐν Καισαρείᾳ Φιλίππου (Πανεὰς αὕτη, ἣ ποτε ἐν πόλεσι ὑπε-
 ρώνυμος, ἢ Φιλίππου Καίσαρος πόλις ὠνόμαστο, καὶ Δὰν ἐν τῇ
 Γραφῇ λεγομένη τῇ θεῖᾳ· «ἠρίθμησε γάρ», φησίν, «ὁ Δαβὶδ τὸν
 λαὸν ἀπὸ Δὰν ἕως Βηρσαβέε»· ἐν ταύτῃ σὺν τοῖς δούλοις ὁ Δεσπό-
 5 τῆς γενόμενος, τῆς αἰμόρρου τῶν αἱμάτων τὴν κρήνην ἐξήρανε),
 ἐν ταύτῃ τὴν πρώτην τῶν οἰκείων μαθητῶν συναγείρας σύνοδον
 καὶ ἐπὶ τινος πέτρας τὴν καθέδραν ἢ πέτρα τῆς ζωῆς σχεδιάσασα,
 ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· «τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
 εἶναι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου;». Οὐκ ἀγνοῶν τῶν ἀνθρώπων τὴν
 10 ἄγνοιαν, ὁ πάντα εἰδώς, ἐπερώτησε, ἀλλὰ ταύτην τῷ τῆς γνώσεως
 φωτὶ διαλύσαι βουλόμενος, ὡσπερ τινὰ ζόφον τοῖς νοεροῖς ὀφθαλ-
 μοῖς ἐπικείμενον. Οἱ δέ, τοὺς μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν, ἄλλους
 δὲ Ἡλίαν, ἑτέρους δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν καταγγέλλειν
 ἔφασαν. Ἐπειδὴ γὰρ ἐώρων τὴν τοσαύτην τῶν θαυμάτων ἄβυσ-

γήσομε χωρὶς νὰ ντρεπόμαστε τὸν Υἱὸ τοῦ ζῶντος Θεοῦ καί, ἀφοῦ γίνομε ἀντάξιοι τῆς ὑπόσχεσης, ἃς μεταφέρομε τὴν ἀγάπη μας στὸ ὄρος τῶν ἀρετῶν κι ἃς γίνομε θεατὲς τῆς δόξας κι ἀκροατὲς τῶν ἀπορρήτων. Γιατὶ εἶναι ἀληθινὰ μακάριοι, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος, ὅσοι ἔχουν τὰ μάτια τους, γιατί βλέπουν, κι ὅσοι ἔχουν τ' αὐτιά τους, γιατί ἀκοῦν ὅσα πολλοὶ προφῆτες καὶ βασιλιάδες ἐπιθύμησαν νὰ δοῦν καὶ ν' ἀκούσουν καὶ δὲν ἱκανοποιήθηκε ἡ ἐπιθυμία τους²². Ἐμπρὸς λοιπὸν ἃς ἀναλύσομε τὸ νόημα τῶν θείων λόγων κι ἃς παραθέσομε ἀπὸ αὐτὰ τραπέζι σ' ἐσᾶς τοὺς καλοὺς καλεσμένους μας καὶ ποὺ ὅλη ἡ ὄρεξή σας στρέφεται πρὸς τὰ θεῖα. Ἄς παραθέσομε τραπέζι ἀνάλογο μὲ τὴν ἐπιθυμία σας. Ἄς παραθέσομε τραπέζι ἀπὸ θεῖα λόγια ποὺ θὰ εἶναι καρικευμένο μὲ τὴ χάρη τοῦ Πνεύματος καὶ δὲ θὰ τὸ στολίζει ἡ σοφία τῶν ἑλληνικῶν λόγων (γιατὶ δὲν ἔχομε μαθητεύσει καὶ πολὺ στὴ γνώση τῶν λόγων αὐτῶν), ἀλλὰ τὸ τραπέζι μας ἃς στηρίζεται στὴ χάρη ἐκείνου ποὺ δίνει ἰσχυρὴ γλώσσα στοὺς βουβοὺς γιὰ νὰ μιλοῦν.

- 6 Στὴν Καισάρεια τοῦ Φιλίππου (Πανεὰς ὀνομαζόταν ἡ ὀνομαστὴ κάποτε ἀνάμεσα στὶς πόλεις ἡ πόλη τοῦ Καίσαρα Φιλίππου, καὶ Δὰν λεγόταν στὴ θεῖα Γραφή· γιατί λέει «μέτρησε ὁ Δαβὶδ τὸ λαὸ ἀπὸ τὸ Δὰν ὡς τὴ Βηρσαβεέ»²³· ὅταν πῆγε στὴν πόλη αὐτὴ ὁ Κύριος μὲ τοὺς μαθητὲς του, ξέρανε ἀπὸ τὴ ροὴ τῶν αἱμάτων τὴν πηγὴ τῆς αἰμορροούσας²⁴), σ' αὐτὴ τὴν πόλη ἔκανε τὴν πρώτη σύναξη τῶν μαθητῶν του καὶ κάνοντας ἡ πέτρα τῆς ζωῆς μιὰ πέτρα κάθισμά του ρωτοῦσε τοὺς μαθητὲς του· «ποιὸς λένε οἱ ἄνθρωποι πὼς εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου»²⁵. Δὲ ρώτησε, αὐτὸς ποὺ τὰ πάντα γνωρίζει, ἐπειδὴ ἀγνοοῦσε ὅπως ἀγνοοῦν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ἤθελε νὰ διαλύσει τὴν ἀγνοιά τους μὲ τὸ φῶς τῆς γνώσεως, σὰν ἓνα σκοτάδι ποὺ σκέπαζε τὰ νοερὰ μάτια. Καὶ αὐτοὶ τοῦ ἀπάντησαν πὼς ἄλλοι ἔλεγαν ὅτι εἶναι ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ἄλλοι ὁ Ἡλίας καὶ ἄλλοι ὁ Ἰερεμίας ἢ κάποιος ἀπὸ τοὺς προφῆτες. Ἐπειδὴ ἔβλεπαν τὴν

24. Ματθ. 9,20.

25. Ματθ. 16,13.

15 σον, ὡς εἶς εἶη τῶν πάλαι προφητῶν ὑπετόπαζον, ἐκ νεκρῶν ἐγγε-
 γερμένος, ἐντεῦθεν τε τῆς τοιαύτης ἠξίωτο χάριτος. Καὶ τοῦτο
 δῆλον· «ἤκουσε», γάρ, φησὶν, «Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν
 Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής·
 αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργου-
 20 σιν ἐν αὐτῷ».

Ταύτην τὴν ὑποψίαν διαλύσαι πειρώμενος καὶ τὴν ἀληθῆ ὁμο-
 λογίαν, οἷόν τι δῶρον, δῶρον ἀπάντων ὑπερφερέστατον, τοῖς ἀγνο-
 οῦσι χαρίσασθαι, τί δρῶ, ᾧ πάντα δυνατὰ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ; Ὡς μὲν
 ἄνθρωπος τὴν πεῦσιν προβάλλεται, ὡς δὲ Θεὸς λαθραίως σοφίζει
 25 τὸν πρῶτον κληθέντα καὶ πρῶτον ἀκολουθήσαντα, ὃν τῇ οἰκείᾳ
 προγνώσει προώρισε τῆς Ἐκκλησίας ἐπάξιον πρόεδρον. Τούτῳ
 ὡς Θεὸς ἐμπνεῖ καὶ δι' αὐτοῦ φθέγγεται. Τίς δὲ ἡ πεῦσις; «Ἵμεῖς
 δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;». Ὁ δὲ Πέτρος ἐμπύρω τῷ ζήλω καιόμε-
 νος καὶ τῷ ἀγίῳ θεοφορούμενος Πνεύματι, «Σὺ εἶ ὁ Χριστός»,
 30 ἔφησεν, «ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος». Ὡ μακαρίου στόματος! ὦ
 πανολβίων χειλέων! ὦ θεοφόρου νοῦ, ἀξίου τῆς θείας μνήσεως! ὦ
 ὀργάνων, δι' ὧν Πατὴρ ἀπεφθέγγετο! «Μακάριος ὄντως εἶ σύ, Σί-
 μων, υἱὲ Ἰωνᾶ» (τοῦτο γὰρ ὁ ἀψευδὴς ἀπεφήνατο), «ὅτι οὐ σὰρξ,
 οὐχ αἷμα, οὐκ ἀνθρωπίνη διάνοια, ἀλλ' ὁ Πατὴρ μου ὁ οὐράνιος
 35 ταύτην θείαν τε καὶ ἀπόρρητον θεολογίαν σοι ἀπεκάλυπεν». Οὐ-
 δεῖς γὰρ τὸν Υἱὸν ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ ὑπ' αὐτοῦ γινωσκόμενος
 μόνος, ὁ γεννήσας Πατὴρ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ καὶ τὰ βάθη
 τοῦ Θεοῦ ἐπιστάμενον.

Αὕτη ἡ πίστις ἡ ἀκλινής καὶ ἀκλόνητος, ἐφ' ἣν ὡς πέτραν ἡ
 40 Ἐκκλησία ἐστήρικται, ἧς ἐπαξίως ἐπώνυμος γέγονας. Ταύτης
 ἄδου πύλαι, αἰρετικῶν στόματα, δαιμόνων ὄργανα, καταδραμοῦν-
 ται μὲν, ἀλλ' οὐ κατισχύσουσι· καθοπλίσονται, ἀλλ' οὐκ ἐκπορθή-

ἀπέραντη ἄβυσσο τῶν θαυμάτων του, ὑπέθεσαν πῶς ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς προφήτες ποὺ εἶχε ἀναστηθεῖ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ γι' αὐτὸ εἶχε ἀξιοθεῖ τῇ χάρι τῆς θαυματουργίας. Καὶ αὐτὸ εἶναι φανερὸ ἀπὸ τὸ ἐξῆς· γιὰτὶ λέει, «ἄκουσε ὁ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τῆ φήμη τοῦ Ἰησοῦ καὶ εἶπε στοὺς ὑπηρετεῖς του· αὐτοὺς εἶναι ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς· αὐτὸς εἶναι ποὺ σηκώθηκε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ γι' αὐτὸ ἐνεργοῦν σ' αὐτὸν οἱ θαυματουργεῖς δυνάμεις»²⁶.

Θέλοντας νὰ διαλύσει τὴν ὑπόνοια αὐτὴ καὶ νὰ χαρίσει σ' ὅσους ἀγνοοῦσαν ἓνα εἶδος δώρου ἀνώτερο ἀπὸ κάθε δῶρο, τί κάνει αὐτὸς ποὺ ὅλα τὰ μπορεῖ τὸ χέρι του; Σὰν ἄνθρωπος βέβαια κάνει τὴν ἐρώτηση, ἐνῶ σὰν Θεὸς διδάσκει χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς τὸν πρῶτο ποὺ κάλεσε καὶ πρῶτο ποὺ τὸν ἀκολούθησε, αὐτὸν ποὺ μὲ τὴν πρόγνωσή του προόρισε ὡς ἐπάξιο προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸν ἐμπνέει ὡς Θεὸς καὶ μιλάει μὲ τὸ στόμα του. Καὶ ποιό εἶναι τὸ ἐρώτημά του; «Ἐσεῖς ποιὸς λέτε πῶς εἶμαι;»²⁷. Ὁ Πέτρος τότε φλογισμένος ἀπὸ πύρινο ζῆλο καὶ θεοφορημένος ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα εἶπε· «Ἐσὺ εἶσαι ὁ Χριστὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος»²⁸. Ὡ μακάριο στόμα, ὦ πανόλβια χεῖλη, ὦ νοῦ θεοφόρε, ἄξιε γιὰ τὴ θεία διδασκαλία, ὦ ὄργανα μὲ τὰ ὁποῖα μιλοῦσε ὁ Πατέρας· «εἶσαι ἀληθινὰ μακάριος, Σίμων, υἱὲ τοῦ Ἰωνᾶ» (αὐτὸ εἶπε ὁ ἀψευδῆς), «γιὰτὶ δὲν σοῦ ἀποκάλυψε αὐτὴ τὴ θεία καὶ ἀπόρρητη θεολογία οὔτε σάρκα οὔτε αἷμα, οὔτε ἀνθρώπινη διάνοια, ἀλλὰ ὁ Πατέρας μου ὁ οὐράνιος»²⁹. Γιὰτὶ κανένας δὲν γνωρίζει τὸν Υἱό, παρὰ μονάχα ἐκεῖνος ποὺ ὁ Υἱὸς γνωρίζει, ὁ Πατέρας του δηλαδὴ ποὺ τὸν γέννησε καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, ποὺ γνωρίζει τέλεια τὰ βάθη τῆς θεότητας.

Αὐτὴ εἶναι ἡ πίστη ἡ ἀπαρασάλευτη καὶ ἀκλόνητη, ποὺ ἐπάνω της, ὡσὰν σὲ πέτρα, στηρίχτηκε ἡ Ἐκκλησία ποὺ ἐπάξια ἔγινε ἐπώνυμός της. Αὐτὴν θὰ τὴν καταδιώξουν βέβαια οἱ πύλες τοῦ ἅδη, τὰ στόματα τῶν αἰρετικῶν, τὰ ὄργανα τῶν δαιμό-

28. Ματθ. 16,16.

29. Ματθ. 16,12,18.

σουσι. Βέλος νηπίων αἱ πληγαὶ αὐτῶν γεγόνασί τε καὶ ἔσονται. Ἀσθενήσουσιν αὐτῶν αἱ γλῶσσαι καὶ ἐπ' αὐτοὺς ἔσονται. Καθ' 45 ἑαυτοῦ γὰρ τεύχει κακὰ ὁ τῆ ἀληθείᾳ ἀντικαθιστάμενος. Ταύτην αὐτὸς μὲν οἰκείῳ ἐκτέησατο αἵματι, σοὶ δὲ ὡς πιστοτάτῳ ἐγχειρίζει θεράποντι. Ταύτην ἀκλόνητον καὶ ἀκύμαντον σαῖς λιταῖς διαφύλαξον· ὅτι μὲν γὰρ οὐ περιτραπήσεται πώποτε, οὐ σεισθήσεται, οὐ πορθηθήσεται, ἀσφαλῆς ἢ πεποιθήσις. Χριστὸς ἔφη, δι' οὐ οὐρανὸς 50 ἔστερέωται, γῆ δὲ ἠδραστὰ καὶ μένει ἀκράδαντος. «Τῷ γὰρ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἔστερεώθησαν», ἔφη τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἄλλ' αἰτοῦμεν πραῦνθῆναι τὸν κλυδῶνα, καταθραυσθῆναι τὸν 55 τάραχον, καὶ εἰρήνην γαλιναῖαν βραβευθῆναι ἡμῖν καὶ ἀκύματον. Τοῦτο Χριστὸν καθικέτευσον, τὸν ταύτης νυμφίον τὸν ἄχραντον, τὸν σὲ κλειδοῦχον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν χειροτονήσαντα, τὸν τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν εὐθύνας σοι χαρισάμενον, ὃν, θεηγόρῳ στόματι, ζῶντος Θεοῦ Υἱὸν ἀψευδῶς ἀνεκήρυξας. Ὡς θεῶν καὶ ἀπορρήτων πραγμάτων! Αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνθρώπου Υἱὸν ἀνηγόρευσε, καὶ Θεοῦ Υἱὸν ὁ Πέτρος, ὁ ἐν τούτῳ δὲ λαλῶν μᾶλλον ἐκήρυξε. Θεὸς 60 γάρ ἐστιν ὄντως καὶ ἄνθρωπος, οὐ Πέτρον, οὐ Παύλον, οὐ Ἰωσήφ, οὐδὲ τινος πατρὸς υἱὸς ἐχημάτισεν, ἀλλ' ἀνθρώπου· οὐ γὰρ ἔσχε πατέρα ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ μὴ ἐσχηκῶς μητέρα ἐν οὐρανοῖς.

7 Ἔργῳ τοίνυν πιστωθῆναι τὸν λόγον βουλόμενος καὶ εἰδὼς ὁ μέλλει δρᾶν, ἢ πανουργὸς τοῦ Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις, ἐν ᾧ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι, «εἰσὶ τινες», ἔλεγε, «τῶν ᾧδε ἐστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν 5 Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ». Εἰ μὲν οὖν, ὡς ἐφ' ἑνὸς ἔφησεν, «ἔστι τις τῶν ᾧδε ἐστώτων», ταυτὸ μνηθεῖν

νων, ἀλλὰ δὲν θὰ μπορέσουν νὰ τὴ νικήσουν. Θὰ ὀπλιστοῦν ἐναντίον της, ἀλλὰ δὲ θὰ τὴν κυριεύσουν. Βέλος νηπίων εἶναι καὶ θὰ εἶναι τὰ χτυπήμα αὐτῶν. Θ' ἀτονήσουν οἱ γλῶσσες τους καὶ θὰ στραφοῦν ἐναντίον τῶν ἰδίων³⁰. Γιατὶ προκαλεῖ δεινὰ στὸν ἑαυτό του ὁποῖος ἀντιστέκεται στὴν ἀλήθεια. Αὐτὴν Ἐκεῖνος τὴν κατέκτησε μὲ τὸ αἷμα του, ἐνῶ σ' ἐσένα τὴν ἐμπιστεύεται ὡς ἔμπιστο ὑπῆρέτη του. Διαφύλαξέ τὴν ἀκλόνητη καὶ ἀσάλευτη μὲ τὶς προσευχές σου· εἶναι πεποιθήση ἀσφαλῆς ὅτι δὲ θ' ἀνατραπεῖ ποτέ, οὔτε θὰ σειστεῖ οὔτε θὰ ἐκπορθηθεῖ. Τὸ εἶπε ὁ Χριστός, πού στερέωσε τὸν οὐρανὸ καὶ θεμελίωσε τὴ γῆ πού μένει ἀταλάντευτη. Γιατὶ λέει τὸ ἅγιο Πνεῦμα, «μὲ τὸ λόγο τοῦ Κυρίου στερεώθηκαν οἱ οὐρανοί»³¹.

Ἄλλὰ ζητοῦμε νὰ καταπραυνθοῦν τὰ κύματα, νὰ ἡσυχάσει ἡ ταραχὴ καὶ νὰ μᾶς ἐπιβραβευθεῖ εἰρήνη καὶ γαλήνη ἀκύμαντη. Αὐτὸ ἰκέτεψε τὸ Χριστό, σὺ ὁ ἀγνὸς νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας, σὺ πού σὲ ὄρισε κλειδοῦχο τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, πού σοῦ παραχώρησε τὴ δέσμευση καὶ τὴ λύση τῶν εὐθυνῶν, Αὐτὸς πού μὲ θεηγόρο στόμα τὸν ἀνακήρυξες Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Ὡ θεῖα καὶ ἀπόρρητα μυστήρια! Ὁ ἴδιος ὀνόμασε τὸν ἑαυτό του Υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Πέτρος τὸν ἀνακήρυξε Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ἢ μᾶλλον αὐτὸς πού μιλάει μέσω τοῦ Πέτρου. Γιατὶ εἶναι ἀληθινὰ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος καὶ δὲ χρημάτισε υἱὸς τοῦ Πέτρου ἢ τοῦ Παύλου ἢ τοῦ Ἰωσήφ ἢ κάποιου ἄλλου πατέρα, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου. Γιατὶ δὲν εἶχε πατέρα στὴ γῆ αὐτὸς πού δὲν εἶχε μητέρα στοὺς οὐρανοὺς.

- 7 Θέλοντας λοιπὸν νὰ ἐπιβεβαιώσει τὸ λόγο μὲ ἔργο καὶ γνωρίζοντας τί πρόκειται νὰ κάνει ἢ πανδημιουργὸς σοφία καὶ δύναμη τοῦ Θεοῦ, στὸν ὁποῖο ἔχουν ἀποκρυβεῖ ὄλοι οἱ θησαυροὶ τῆς γνώσεως³², ἔλεγε· «ὕπάρχουν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς πού στέκονται ἐδῶ πού δὲ θὰ δοκιμάσουν θάνατο, ὥσπου νὰ δοῦν τὸν Υἱὸ τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἔρχεται μὲ τὴ βασιλικὴ του δύναμη»³³. Ἄν λοιπὸν εἶπε τὸ «ὕπάρχει κάποιος ἀπὸ ὄσους στέκο-

32. Κολ. 2,6. 33. Ματθ. 16,28.

ὑπετοπήσαμεν, τῷ, «ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς
 σέ;», περὶ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰρημένω, ὡς θανάτου ἀγευστον
 διαμένειν μέχρι τῆς Χριστοῦ παρουσίας· οὕτω γὰρ ἤδη τινὲς ἐκεῖνο
 10 τῶν λίαν σοφῶν ἐξελάβοντο. Ἄλλ' ἐπεὶ πλείονας ὁ λόγος τοὺς
 ὀψομένους ἐμήνυσεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον ἐπηκολούθησεν, οὐ
 δώσει χώραν τοῖς βουλομένοις ὧδε νοεῖν τοῦ λόγου τὴν ἔκδοσιν.
 «Εἰσὶ τοίνυν τινὲς τῶν ὧδε ἐστῶτων», φησί. Τίνος ἕνεκεν, «τινὲς»
 καὶ οὐχ ἅπαντες ἐπὶ τὴν θεὰν ταύτην ἐκλήθησαν; Οὐ πάντες μαθη-
 15 ται καὶ ἀπόστολοι; οὐχὶ πάντες κληθέντες ὁμοίως ἐπηκολούθησαν;
 οὐ πάντες τοῦ Ἰσου χαρίσματος τῶν ἰάσεων ἔτυχον; καὶ πῶς οὐ
 πάντες καὶ ταύτης τῆς ὑπὲρ θεὰν κατηξιώθησαν ὄψεως; Οὐχ ὁ Δε-
 σπότης ἀπροσωπόληπτος;

Πάντες μὲν μαθηταί, ἀλλ' οὐ πάντες τῇ νόσῳ τῆς φιλαργυρίας
 20 τυφλώττοντες. Πάντες μαθηταί, ἀλλ' οὐ πάντες τῇ λήμμῃ τῆς βα-
 σκανίας τὸ ὀξυδερκὲς ἀφηρημένοι τοῦ ὄμματος. Πάντες μαθηταί,
 ἀλλ' οὐ πάντες προδόται. Πάντες ἀπόστολοι, ἀλλ' οὐ πάντες δι'
 ἀπογνώσεως βρόχῳ περιπειρόμενοι καὶ κακῷ τὸ κακὸν διορθού-
 μενοι. Πάντες φιλόχριστοι, εἷς δὲ φιλάργυρος· Ἰούδας οὗτος ὁ
 25 Ἰσκαριώτης, εἷς μόνος οὐκ ἄξιος ἦν τῆς θεᾶς τῆς θεότητος. «Ἀρ-
 θήτω», γάρ, φησὶν, «ὁ ἀσεβῆς, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν Κυρίου». Μό-
 νος μὲν οὖν τῶν λοιπῶν ἀφιέμενος, ὃ τε φθονερός τε καὶ βάσκα-
 νος, εἰς πλείονα μανίαν ἐξεπορεύετο. Ἔδει δὲ πάντας τῆς δόξης
 ἐπόπτας γενέσθαι, τοὺς θεατὰς τῶν παθημάτων ἐσομένους εἰς
 30 ὕστερον. Ἐντεῦθεν τοὺς κορυφαίους τῶν ἀποστόλων προσλαμβάν-
 νεται μάρτυρας τῆς οἰκείας δόξης τε καὶ λαμπρότητος· τρεῖς δὲ τὸν
 ἀριθμὸν, τῆς Τριάδος τὸ σεπτὸν ὑπεμφαίνων μυστήριον· καὶ ἐπὶ

νται ἐδῶ», σὰν γιὰ ἓναν ἀπὸ αὐτοὺς, θὰ νομίζαμε πῶς αὐτὸ σημαίνει τὸ ἴδιο μὲ τὸ «ἂν θέλω αὐτὸς νὰ παραμένει ὥσπου νὰ ρθῶ, τί σ' ἐνδιαφέρει ἐσένα;»³⁴, πού εἰπώθηκε γιὰ τὸν Ἰωάννη τὸ θεολόγο, ὅτι θὰ παραμείνει χωρὶς νὰ ὑποστῆ θάνατο ὡς τὴν παρουσία τοῦ Χριστοῦ· γιατί ἔτσι ἀντιλήφθηκαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πολὺ σοφοὺς τῆ διατύπωση αὐτή. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ λόγος δῆλωσε ὅτι θὰ ἐβλεπαν περισσότεροι καὶ ἐπὶ πλεον ἐπακολούθησε καὶ τὸ ἔργο, δὲ θὰ δώσει τὴ δυνατότητα σ' ὅσους θέλουν ν' ἀντιληφθοῦν ἔτσι τὴ σημασία τοῦ λόγου. «Ἐπάρχουν», λοιπὸν λέει, «μερικοὶ ἀπὸ ὅσους στέκονται ἐδῶ». Γιατί μερικοὶ μόνο, καὶ δὲν ἐκλήθησαν ὅλοι στὴ θεὰ αὐτή; Δὲν ἦταν ὅλοι μαθητὲς κι ἀπόστολοι; δὲν ἀκολούθησαν ὅμοια ὅλοι μετὰ τὴν πρόσκληση; δὲν ἔλαβαν ὅλοι ἐξίσου τὸ χάρισμα τῆς ἴασης; Πῶς λοιπὸν δὲν ἀξιώθηκαν ὅλοι νὰ θεαστοῦν καὶ αὐτὰ πού ἦταν πάνω ἀπὸ θέαση; Δὲν εἶναι ὁ Δεσπότης ἀπροσωπώλητος;

“Ὅλοι ἦταν μαθητὲς, ἀλλὰ δὲν ἦταν ὅλοι τυφλωμένοι ἀπὸ τὴ νόσο τῆς φιλαργυρίας. “Ὅλοι ἦταν μαθητὲς, ἀλλὰ δὲν εἶχαν χάσει τὴν καθαρότητα τοῦ ματιοῦ τους ἀπὸ τὴν τσίμπλα τῆς βασκανίας. “Ὅλοι ἦταν μαθητὲς, ὄχι ὅμως καὶ προδότες ὅλοι. “Ὅλοι ἦταν ἀπόστολοι, δὲν εἶχαν ὅμως ὅλοι περάσει στὸ λαιμὸ τους τὸ βρόχο τῆς ἀπόγνωσης, προσπαθώντας νὰ διορθώσουν τὸ κακὸ μὲ ἄλλο κακὸ. “Ὅλοι ἀγαποῦσαν τὸ Χριστό, μὰ ἓνας ἀγαποῦσε τὰ χρήματα. Αὐτὸς ἦταν ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ἓνας μόνο δὲν ἦταν ἄξιος νὰ θεαστεῖ τὴ θεότητα· γιατί λέει, «ἄς πεθάνει ὁ ἀσεβής, γιὰ νὰ μὴ δεῖ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου»³⁵. Ἀφημένος λοιπὸν μόνος αὐτὸς ἀπὸ τοὺς πολλοὺς, ὁ φθονερὸς μαζί καὶ βάσκανος, ἔπεφτε σὲ μεγαλύτερη μανία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ γίνουν ὅλοι ἐπόπτες τῆς δόξας, αὐτοὶ πού θὰ γίνονταν ἀργότερα θεατὲς τῶν παθημάτων του. Γι' αὐτὸ παίρνει ὡς μάρτυρες τῆς δόξας του καὶ τῆς λαμπρότητάς του τοὺς κορυφαίους ἀποστόλους· κι ἦταν τρεῖς στὸν ἀριθμὸ, ὑποδηλώνοντας τὸ σεβαστὸ μυστήριον τῆς Τριάδος, καὶ ὅ,τι λεχθεῖ μπροστὰ σὲ δύο ἢ τρεῖς

35. Ἦσ. 26,10.

δύο ἢ τριῶν μαρτύρων πᾶν ρῆμα σταθήσεται. Οὕτως ἀποκλείει
 μὲν τῷ προδότῃ τὰ τῆς προδοσίας ἐγκλήματα, ἀποκαλύπτει δὲ τοῖς
 35 ἀποστόλοις τὴν οἰκείαν θεότητα. Τὸν γὰρ Ἀνδρέαν ὁρῶν σὺν τοῖς
 λοιποῖς οὗτος κάτω μείναντα, οὐκ εἶχεν εἰπεῖν ἀπολογίας προσή-
 ματι, τῷ μὴ τυχεῖν τῆς θέας, πρὸς τὴν ἀπεμπολὴν τοῦ Δεσπότου
 ἐνάγεσθαι. Τούτου χάριν Ἀνδρέας κάτω μεμένηκε καὶ πᾶς ὁ λοι-
 πὸς τῶν ἀποστόλων χορὸς, τῷ τόπῳ μὲν σωματικῶς διστάμενοι,
 40 τῷ δεσμῷ δὲ τῆς ἀγάπης ἐνούμενοι, κάτω μὲν τῷ σώματι διατρί-
 βοντες, ἄνω δὲ τῷ πόθῳ τῷ διδασκάλῳ ἐπόμενοι καὶ τοῖς τῆς ψυ-
 χῆς κινήμασι.

8 «Καὶ μεθ' ἡμέρας μὲν ἕξ», Ματθαῖος καὶ Μάρκος οἱ θεῖοι
 εὐαγγελισταὶ γράφουσι, Λουκᾶς δὲ δὴ ὁ σοφώτατος. «ἐγένετο μετὰ
 τοὺς λόγους τούτους ὡς ἡμέραι ὀκτώ». Κυρίως καὶ ἀληθῶς ὀκτώ,
 καὶ ἕξ ἡμέραι πρὸς τῶν τῆς ἀληθείας κηρύκων ἀναγορευόνται. Οὐ
 5 διαφωνία γὰρ τὸ λεγόμενον, συμφωνία δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐκφερομένη
 πνεύματος. Οὐ γὰρ αὐτοὶ εἰσιν οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ
 Θεοῦ τὸ λαλοῦν ἐν αὐτοῖς. «Ὅταν γὰρ ἔλθῃ», φησὶν, «ὁ Παράκλη-
 τος, αὐτὸς διδάξει ὑμᾶς καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα». Οἱ μὲν οὖν,
 μεθ' ἡμέρας ἕξ, φήσαντες, τὰς ἄκρας ὑπεξελόμενοι, τὴν πρώτην
 10 λέγω καὶ τελευταίαν, τὰς μέσας ἠρίθμησαν, ὁ δὲ ἡμέρας ἀριθμῶν
 ὀκτώ, ταύτας κάκεινας ἀριθμοὺς πεποίηκεν. Οὕτω γὰρ κάκεινως
 ἀριθμεῖν τοῖς ἀνθρώποις εἴθισται. Καὶ ἕξ μὲν ὡς πρῶτος καὶ τέ-
 λειος ἀριθμὸς περιλαμβάνεται. Ἐκ γὰρ τῶν οἰκείων μερῶν οὗτος
 ἀπαρτίζεται. Τούτου γὰρ τρία τὸ ἥμισυ, δύο τὸ τρίτον, καὶ τὸ ἕκτον
 15 ἔν, ἃ συναγόμενα, τέλειον αὐτὸν συμπεραίνουσιν. Ἐντεῦθεν τὸν ἕξ
 ἀριθμόν, οἱ περὶ ταῦτα δεινοί, τέλειον κατωνόμασαν. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἕξ
 ἡμέραις τῶν ὀρωμένων ἀπάντων τὸ σύστημα λόγῳ Θεὸς κατειρ-
 γάσατο. Τελείους δὲ εἶναι τοὺς τὴν θεῖαν δόξαν εἰκὸς κατοπτεύ-
 σαντας, τὴν πάντων ἐπέκεινα, τὴν μόνην ὑπερτελῆ καὶ προτέ-

μάρτυρες εἶναι ἰσχυρό. Ἔτσι συγχρόνως ἀποκλείει γιὰ τὸν προδότη τὰ ἐγκλήματα τῆς προδοσίας, καὶ ἀποκαλύπτει στοὺς ἀποστόλους τὴ θεότητά του. Βλέποντας δηλαδὴ αὐτὸς τὸν Ἄνδρέα νὰ ἔχει μείνει κάτω μαζί μὲ τοὺς πολλοὺς, δὲν μποροῦσε νὰ πεῖ μὲ τὸ πρόσχημα τῆς δικαιολογίας ὅτι ὀδηγήθηκε στὴν προδοσία τοῦ Κυρίου ἐπειδὴ δὲν τοῦ ἔγινε ἡ χάρη νὰ τὸν δεῖ. Γι' αὐτὸ κι ὁ Ἄνδρέας εἶχε μείνει κάτω καὶ ὄλος ὁ ἄλλος ὄμιλος τῶν ἀποστόλων, χωρισμένοι σωματικὰ ὡς πρὸς τὸν τόπο, ἐνωμένοι ὅμως μὲ τὸ δεσμὸ τῆς ἀγάπης· μὲ τὸ σῶμα ἔμεναν κάτω, μὲ τὸν πόθο ὅμως ἀκολουθοῦσαν ἐπάνω τὸ δάσκαλο καὶ μὲ τὰ σκιρτήματα τῆς ψυχῆς τους.

- 8 «Καὶ ἐπειτα ἀπὸ ἕξι μέρες», γράφουν οἱ θεῖοι εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος καὶ Μάρκος³⁶, ἐνῶ ὁ Λουκᾶς ὁ σοφότατος γράφει· «ἐπειτα ἀπὸ τὰ λόγια αὐτὰ πέρασαν ὡς ὀκτῶ μέρες»³⁷. Ὅρθα κι ἀληθινὰ καθορίζονται ὀκτῶ καὶ ἕξι μέρες ἀπὸ τοὺς κήρυκες τῆς ἀλήθειας. Δὲ διαφωνοῦν οἱ διατυπώσεις τους, ἀλλὰ ἐκφράζει συμφωνία τὸ ἴδιο τὸ Πνεῦμα. Γιατὶ δὲν εἶναι αὐτοὶ ποὺ μιλοῦν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ποὺ μιλάει μέσα τους. Γιατὶ λέει, «ὅταν θὰ ἔρθει ὁ Παράκλητος, ἐκεῖνος θὰ σᾶς διδάξει καὶ θὰ σᾶς ὑπενθυμίσει τὰ πάντα»³⁸. Αὐτοὶ λοιπὸν ποὺ ἔγραψαν ἕξι μέρες, ἀφοῦ ἐφαίρεσαν τὶς δύο ἀκραῖες μέρες, ἐννοῶ τὴν πρώτη καὶ τὴν τελευταία, μέτρησαν τὶς ἐνδιάμεσες, ἐνῶ αὐτὸς ποὺ ἀναφέρει ὀκτῶ, μέτρησε μαζί τὶς ἐνδιάμεσες καὶ τὶς ἀκραῖες. Γιατὶ συνηθίζουν οἱ ἄνθρωποι νὰ μετροῦν καὶ μὲ τὸν ἕνα καὶ μὲ τὸν ἄλλο τρόπο. Καὶ τὸ ἕξι χρησιμοποιεῖται ὡς πρῶτος καὶ τέλειος ἀριθμὸς, γιὰ αὐτὸς ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὰ μέρη ποὺ περιλαμβάνει. Τὸ μισὸ του δηλαδὴ εἶναι τὰ τρία, τὸ τρίτο εἶναι τὸ δύο καὶ τὸ ἕκτο ἕνα, τὰ ὁποῖα ἀθροιζόμενα τὸν κάνουν τέλειο. Γι' αὐτὸ οἱ εἰδικοί σ' αὐτὰ ὀνόμασαν τὸν ἀριθμὸ ἕξι τέλειο. Ἄλλὰ καὶ τὸ σύστημα ὅλης τῆς ὀρατῆς κτίσης ὁ Θεὸς τὸ πραγματοποιοῦσε μὲ τὸ λόγο του σὲ ἕξι μέρες, καὶ τέλειοι φυσικὰ εἶναι ὅσοι ἔγιναν ἐπόπτες τῆς θείας δόξας, ποὺ εἶναι ἐπέκεινα

36. Ματθ. 17,1. Μάρκ. 9,1. 37. Λουκᾶ 9,28. 38. Ἰω. 15,25-26.

20 λειον. «Γίνεσθε», γάρ φησι, «τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν». Ὅκτῶ δέ· καὶ γὰρ αἰῶνος φέρει τύπον τοῦ μέλλοντος. Ἐπτὰ γὰρ αἰῶσιν ὁ παρῶν συμπεραίνεται βίος, ὀγδόη δὲ ἡ μέλλουσα βιοτὴ ἀνηγόρευται, ὡς ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος ἔφησε, τὸ Σολομώντειον ρητὸν ἐξηγούμενος, δοῦναι μερίδα τοῖς
 25 ἐπτά, τῷ παρόντι βίῳ φάσκων, καὶ γε τοῖς ὅκτῶ, τῷ μέλλοντι. Ἔδει δὲ ἐν τῇ ὀγδόῃ τὰ τῆς ὀγδοῆς τοῖς τελείοις ἀποκαλύπτεσθαι. Ὡς γὰρ ὁ θεῖος ὄντως καὶ θεηγόρος Διονύσιος ἔλεξεν, οὕτως ὁ Δεσπότης ὀφθήσεται τοῖς τελείοις θεράπουσιν αὐτοῦ, ὃν τρόπον ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ τοῖς ἀποστόλοις τεθέαται. Ἐχεις τῶν ἡμερῶν τὴν
 30 ἀρίθμησιν.

9 Ἀλλὰ τί Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην παρείληφε; Πέτρον, τὴν μαρτυρίαν, ἣν ἀληθῶς μεμαρτύρηκεν, ἐκ Πατρὸς μεμαρτυρημένην δεικνύναι βουλόμενος, πιστούμενός τε τὴν οἰκείαν ἀπόφασιν, ὡς ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος ταύτην αὐτῷ τὴν μαρτυρίαν ἀπεκά-
 5 λυψε, καὶ ὡς πρόεδρον καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας δεξόμενον τὰ πηδάλια· Ἰάκωβον, ὡς πρὸ πάντων τῶν μαθητῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τεθνηζόμενον καὶ αὐτοῦ πίόμενον τὸ ποτήριον καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ βαπτισθισόμενον βάπτισμα· Ἰωάννην, ὡς θεολογίας παρθένον καὶ καθαρῶτατον ὄργανον, ὅπως τὴν ἄχρονον δόξαν τοῦ Θεοῦ Υἱοῦ
 10 θεασάμενος, τό, «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος», βροντήσειεν· ὅθεν καὶ βροντῆς υἱὸς προηγόρευται.

10 Τί δὲ εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἀνάγει τοὺς μαθητάς; Ὅρη τροπικῶς τὰς ἀρετὰς ἢ θεία κατονομάζει Γραφή, πασῶν δὲ τῶν ἀρετῶν κολοφῶν καὶ ἀκρόπολις ἢ ἀγάπη καθέστηκεν· ἐν ταύτῃ γὰρ ἡ τελειότης ὀρίζεται. Εἰ γάρ τις ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῆ καὶ
 5 τῶν ἀγγέλων, κἂν ἔχη πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν καὶ πάσαν τὴν

ὄλων καὶ εἶναι μόνη πάνω καὶ πρὶν ἀπὸ ὅλα τέλεια. Γιατὶ λέει, «γίνεστε τέλειοι, ὅπως τέλειος εἶναι καὶ ὁ Πατέρας σας ὁ οὐράνιος»³⁹. Τὸ ὄχτῶ τώρα· αὐτὸ δίνει τὸν τύπο τοῦ μελλοντικοῦ αἰῶνα. Ἡ παρούσα ζωὴ ὀλοκληρώνεται σὲ ἑπτὰ αἰῶνες. Ὁ γδὴ ὀνομάστηκε ἡ μέλλουσα ζωὴ, ὅπως εἶπε ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐξηγώντας τὸ χωρίο τοῦ Σολομώντα, «νὰ δοθεῖ μερίδα στοὺς ἑφτά», ἐννοώντας τὴν παρούσα ζωὴ, «καὶ στοὺς ὀκτῶ»⁴⁰, ἐννοώντας τὴ μέλλουσα. Κι ἔπρεπε τὴν ὀγδὴ ἡμέρα ν' ἀποκαλυφθοῦν στοὺς τέλειους τὰ μυστήρια τῆς ὀγδὸς. Γιατὶ, ὅπως εἶπε ὁ ἀληθινὰ θεῖος καὶ θεολόγος Διονύσιος⁴¹, ὁ Δεσπότης θὰ φανερωθεῖ στοὺς τέλειους ὑπηρετές του μὲ τὸν τρόπο πὺ τὸν εἶδαν οἱ ἀπόστολοι στὸ Θαβώρ. Αὐτὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἀρίθμηση τῶν ἡμερῶν.

9 Ἀλλὰ γιατί πῆρε μαζί του τὸν Πέτρο, τὸν Ἰάκωβο καὶ τὸν Ἰωάννη; Τὸν Πέτρο, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ δεῖξει μάρτυρημένη ἀπὸ τὸν Πατέρα τὴ μαρτυρία πὺ ἀληθινὰ ἔδωσε ὁ Πέτρος καὶ νὰ βεβαιώσει τὴν ἀπόφασή του, ὅπως ὁ οὐράνιος Πατέρας τοῦ ἀποκάλυψε τὴ μαρτυρία αὐτὴ καὶ ὅτι θὰ δεχόταν ὡς προκαθήμενος τὰ πηδάλια ὀλης τῆς Ἐκκλησίας. Τὸν Ἰάκωβο, ἐπειδὴ θὰ πέθαινε γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ πρὶν ἀπὸ ὀλους τοὺς μαθητὲς καὶ θὰ ἔπινε τὸ ποτήριό του καὶ θὰ βαπτιζόταν τὸ βάπτισμα ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Τὸν Ἰωάννη, ἐπειδὴ ἦταν τὸ παρθενικὸ καὶ καθαρότατο ὄργανο τῆς θεολογίας, ὡστε, βλέποντας τὴν ἄχρονη δόξα τοῦ Θεοῦ Υἱοῦ, νὰ βροντοφωνάζει «στὴν ἀρχὴ ἦταν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦταν μαζί μὲ τὸ Θεὸ καὶ ὁ Λόγος ἦταν Θεός»⁴². Γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάστηκε υἱὸς τῆς βροντῆς⁴³.

10 Καὶ γιατί ἀνεβάξει τοὺς μαθητὲς σὲ ψηλὸ ὄρος; Ὅρη ἡ θεία Γραφὴ ὀνομάζει μεταφορικὰ τὲς ἀρετὲς, κι ὄλων τῶν ἀρετῶν κολοφώνας καὶ ἀκρόπολη εἶναι ἡ ἀγάπη. Καθόσον μέσα σ' αὐτὴ ὀρίζεται ἡ τελειότητα. Γιατὶ, «ἂν κάποιος μιῶ τὲς γλῶσσες τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀγγέλων, καὶ ἂν ἔχει πίστη,

42. Ἰω. 1,1. 43. Μάρκ. 3,17.

γνώσιν, καὶ εἶδη πάντα τὰ μυστήρια, καὶ παραδῶ τὸ σῶμα ἵνα
 καυθήσεται, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχη, χαλκὸν ἠχῶν γέγονεν, ἢ κύμβαλον
 ἀλαλάζον ἀναρθρα, καὶ εἰς οὐδὲν λογισθήσεται. Δεῖ τοίνυν τὰ τοῦ
 10 χοῦ τῷ χοῖ καταλιπόντας καὶ ὑπεραναβεβηκότας τὸ σῶμα τῆς τα-
 πεινώσεως, καὶ πρὸς τὴν ὑψηλοτάτην καὶ θεῖαν τῆς ἀγάπης ἀνα-
 χθέντας περιοπὴν, οὕτω θεωρεῖν τὰ ἀθέατα. Ὁ γὰρ ἐν τῷ ἄκρῳ
 τῆς ἀγάπης γενόμενος, τρόπον τινὰ ἑαυτοῦ ἐξιστάμενος, κατανοεῖ
 τὸν ἀόρατον, καὶ τὸν ἐπιπροσθοῦντα ζόφον τοῦ σωματικοῦ νέφους
 ὑπεριπτάμενος καὶ ἐν τῇ τῆς ψυχῆς αἰθρία γενόμενος, ἐνατενίζει τῷ
 15 ἡλίῳ τῆς δικαιοσύνης τρανότερον, εἰ καὶ μὴ πάντῃ τῆς θείας ἐμφο-
 ρηθῆναι δεδύνηται, κατ' ἰδίαν καὶ προσεύξασθαι. Μήτηρ γὰρ τῆς
 προσευχῆς ἢ ἡσυχία, προσευχὴ δέ, θείας δόξης ἐμφάνεια. Ὅτε γὰρ
 τὰς αἰσθήσεις μύσωμεν καὶ ἑαυτοῖς καὶ Θεῷ συγγενώμεθα καί,
 τῆς ἔξωθεν τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς ἐλευθερωθέντες, ἐντὸς ἑαυ-
 20 τῶν γενώμεθα, τότε τρανῶς ἐν ἑαυτοῖς τοῦ Θεοῦ τὴν βασιλείαν
 ὁψόμεθα. «Ἡ βασιλεία γὰρ τῶν οὐρανῶν, ἢ τίς ἐστι τοῦ Θεοῦ βα-
 σιλεία, ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν», Ἰησοῦς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀπεφθέγγετο.

Ἄλλως μὲν οὖν οἱ δοῦλοι, καὶ ἐτέρως ὁ Δεσπότης προσήχε-
 το. Δοῦλοι μὲν γὰρ φόβῳ καὶ πόθῳ δι' αἰτήσεως τῷ Δεσπότη προσ-
 25 ίασι καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἐκδημίας τε καὶ ἐνώσεως ἢ προσευχῆ τῷ
 νῷ γίνεται πρόξενος, τρέφουσα τοῦτον δι' ἑαυτῆς καὶ ρωννύουσα, ὁ
 δέ γε καθ' ὑπόστασιν ἠνωμένος τῷ Θεῷ Λόγῳ ἅγιος νοῦς, πῶς
 προσεύξεται; πῶς δὲ Δεσπότης παραστήσεται δεόμενος; Ἦ δῆλον,
 ὡς τὸ ἡμέτερον οἰκειούμενος πρόσωπον, καὶ παιδαγωγῶν ἡμᾶς
 30 καὶ ὁδοποιῶν πρὸς τὴν διὰ προσευχῆς πρὸς Θεὸν ἀνάβασιν καὶ δι-
 δάσκων, ὡς τῆς θείας δόξης ἢ προσευχῆ καθίσταται πρόξενος;

ὥστε νὰ μετακινεῖ ὄρη, κι ἂν ἔχει ὄλη τὴ γνώση καὶ γνωρίζει ὄλα τὰ μυστήρια, κι ἂν παραδώσει τὸ σῶμα του γιὰ νὰ καεῖ, ὁμως δὲν ἔχει ἀγάπη, εἶναι σὰν χάλκινο ὄργανο πὺ κροταλίζει ἢ κύμβαλο πὺ ἠχολογεῖ ἄναρθρα, καὶ δὲν θὰ θεωρηθεῖ τίποτα»⁴⁴. Πρέπει λοιπὸν, ἀφήνοντας τὰ χωμάτινα στὸ χῶμα κι ἀνεβαίνοντας πάνω ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσης καὶ φτάνοντας στὴν πανύψηλη καὶ θεικὴ σκοπιὰ τῆς ἀγάπης, ἔτσι νὰ θεωροῦμε τὰ ἀθέατα. Γιατί, ὁποιος ἔφτασε στὸ ἄκρο τῆς ἀγάπης, βγαίνοντας κατὰ κάποιον τρόπο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του, κατανοεῖ τὸν ἀόρατο καὶ πετώντας πάνω ἀπὸ τὸ ζόφο τοῦ σωματικοῦ νέφους πὺ ἔχει μπροστά του καὶ μπαίνοντας μέσα στὴν αἰθρία τῆς ψυχῆς, ἀτενίζει καθαρότερα πρὸς τὸν ἥλιο τῆς δικαιοσύνης, ἂν καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἐμφορηθεῖ ἀπὸ ὀλόκληρη τὴ θεὰ του, καὶ μπορεῖ νὰ προσευχηθεῖ μακριὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους. Γιατί μητέρα τῆς προσευχῆς εἶναι ἡ ἡσυχία καὶ ἡ προσευχὴ εἶναι ἡ φανέρωση τῆς θείας δόξας. Ὅταν δηλαδὴ σφαλίσουμε τίς αἰσθήσεις μας καὶ μένομε μόνοι μὲ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ τὸ Θεὸ καί, ἀφοῦ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ τύρβη τοῦ κόσμου, κλειστοῦμε στὸν ἑαυτὸ μας, τότε θὰ δοῦμε καθαρὰ μέσα μας τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Γιατί «ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν», πὺ εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, «ὑπάρχει μέσα μας»⁴⁵, εἶπε ὁ Ἰησοῦς ὁ Θεὸς μας.

Διαφορετικὰ λοιπὸν προσεύχονταν οἱ δοῦλοι καὶ διαφορετικὰ ὁ Κύριος. Οἱ δοῦλοι δηλαδὴ πλησιάζουν τὸν Κύριο παρακαλώντας μὲ φόβο καὶ πόθο καὶ ἡ προσευχὴ δημιουργεῖ στὸ νοῦ τὴν ἐκδημία του πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὴν ἔνωση μαζί του, τρέφοντάς τον καὶ δυναμώνοντάς τον, ἐνῶ ὁ ἅγιος νοῦς, πὺ εἶναι πραγματικὰ ὑποστατικὰ ἐνωμένος μὲ τὸ Θεὸ Λόγο, πῶς θὰ προσευχηθεῖ; Καὶ πῶς θὰ παρουσιαστεῖ προσευχόμενος ὁ Κύριος; Εἶναι φανερὸ πῶς θὰ πάρει τὴ δικὴ μας μορφὴ καὶ θὰ μᾶς παιδαγωγεῖ καὶ θὰ μᾶς ἀνοίγει δρόμο γιὰ τὴν ἀνάβασή μας μὲ τὴν προσευχὴ πρὸς τὸ Θεὸ καὶ θὰ μᾶς διδάσκει, ὅτι ἡ προσευ-

45. Λουκᾶ 17,21.

καὶ δεικνὺς ὡς οὐκ ἔστιν ἀντίθεος, καὶ ὡς ἀρχὴν καὶ αἰτίαν ἑαυτοῦ
 τιμῶν τὸν γεννήτορα καὶ παραχωρῶν τῇ σαρκὶ διὰ τῆς οἰκείας ἰέναι
 φύσεως, ἵνα δι' ἑαυτῆς καὶ νευρωθῇ καὶ παιδευθῇ καὶ ἐν μνή-
 35 σει καὶ ἔξει τῶν κρειττόνων γένηται. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δελεάζων
 τὸν τύραννον ἐπιμελῶς τηροῦντα, εἰ Θεὸς εἶη. Τοῦτο γὰρ ἡ τῶν θαυ-
 μάτων ἐκήρυττε δύναμις. Διὰ τοῦτο πανταχοῦ τοῖς θεοῖσι τὰ ἀν-
 θρώπινα μίγνυσιν, ὥσπερ τινὶ βρώματι ὑποκρύπτων τὸ ἄγκιστρον.
 Οὕτω γὰρ ὁ θεότητος ἐλπίδι δελεάσας τὸν ἄνθρωπον, σαρκὸς
 40 προσλήμματι εἰκότως δελεασθήσεται. Μετ' εὐχῆς γὰρ ὁρῶν ἕξα-
 στράπτοντα, καὶ Μωϋσέως ἀνεμνήσθη δεδοξασμένου τὸ πρόσω-
 πον. Ἀλλὰ Μωϋσῆς μὲν ἔξωθεν τῆς δόξης προσγινομένης δεδόξα-
 σται, ὁ δὲ Κύριος Ἰησοῦς οὐκ ἐπίκτητον ἔσχε τὸ τῆς δόξης ὠραί-
 σμα, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐμφύτου τῆς θείας δόξης λαμπρότητος.

11 Ἀλλὰ τίς ἡ ἐπίκλησις, ὁ προφήτης Δαβὶδ διδασκέτω σε, οὕτω
 σαφῶς προσφθεγγόμενος· «αὐτὸς ἐπικαλέσεται με· Πατὴρ μου εἶ
 σύ, Θεὸς μου, καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου». Πατὴρ μὲν ὡς
 Θεοῦ καὶ Υἱοῦ πρὸ αἰώνων καὶ τῆς οὐσίας ἐκλάμψαντος τοῦ γεν-
 5 νήτορος, Θεὸς δὲ καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας, ὡς σαρκωθέντος
 καὶ τὴν ἡμετέραν ἐν ἑαυτῷ φύσιν ἀνακαινίζοντος, καὶ πρὸς τὸ ἀρ-
 χαιὸν κάλλος ἀναβιβάζοντος τῆς εἰκόνοσ, καὶ τὸ κοινὸν φέροντος
 ἐν ἑαυτῷ τῆς ἀνθρωπότητος πρόσωπον. Διὸ καὶ ἐπήγαγε· «κἀγὼ
 πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν». Πρωτότοκος γὰρ ἐν πολλοῖς ἀδελ-
 10 φοῖς ἐχρημάτισεν, ὁ παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκῶς σαρκὸς τε καὶ
 αἵματος. Ὡς Θεὸς μὲν Λόγος, Υἱὸς ἀεὶ ὢν, οὐκ ἐγένετο ὕστερον·
 ὡς ἄνθρωπος δέ, καὶ ὕστερον γεγονέναι λέγεται, ἵνα μείνη ἄτρε-
 πτον ἐν ἑαυτῷ τὸ τῆς υἰότητος ἴδιον. Αὐτὸς γὰρ σὰρξ γενόμενος,
 τῆς σαρκὸς Υἱοῦ Θεοῦ γενομένης ἐξ ἄκρας ὑπάρξεως διὰ τὴν καθ'

χή μᾶς προξενεῖ τῇ θεΐᾳ δόξα καὶ θὰ δείχνει ὅτι δὲν εἶναι ἀντίθεος καὶ τιμᾷ τὸν Πατέρα ὡς ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ θὰ παραχωρεῖ τὸ δικαίωμα στὴ σάρκα νὰ περνᾷ ἀπὸ τὴ δική του φύση, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ τονωθεῖ καὶ νὰ παιδευτεῖ καὶ νὰ διδαχτεῖ καὶ ν' ἀποχτήσῃ τὰ ἀνώτερα. Ἀλλὰ ἀκόμα καὶ θὰ δελιάζει τὸν τύραννο ποὺ παρακολουθεῖ μ' ἐπιμέλεια ἂν ὁ Κύριος εἶναι Θεός. Γιατὶ αὐτὸ τὸ διαλαλοῦσε ἡ δύναμη τῶν θαυμάτων. Γι' αὐτὸ σὲ κάθε περίπτωση ἀναμιγνύει τὰ ἀνθρώπινα μὲ τὰ θεῖα, κρύβοντας τὸ ἀγκίστρι σὰν μέσα σ' ἓνα δόλωμα. Γιατὶ ἔτσι αὐτὸς ποὺ δελέασε τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς θεότη-
τας, εἶναι φυσικὸ νὰ δελεαστεῖ μὲ τὸ πρόσλημμα τῆς σάρκας. Βλέποντάς τον δηλαδὴ μὲ τὴν προσευχὴ ν' ἀστράφτει, θυμῆθη-
κε καὶ τὸ τυλιγμένο στὴ δόξα πρόσωπο τοῦ Μωυσῆ. Ἀλλὰ ὁ Μωυσῆς δοξάστηκε μὲ δόξα ποὺ ἔλαβε ἀπ' ἔξω, ἐνῶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς δὲν εἶχε τὴν ὁμορφιά τῆς δόξας ἐπίκτητη, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἔμφυτη λαμπρότητα τῆς θεΐας δόξας.

- 11 Ἀλλὰ ποιὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς ἐπίκλησης, ἃς σοῦ τὸ μάθει ὁ προφήτης Δαβὶδ, ποὺ τόσο ξεκάθαρα μιλάει: «Αὐτὸς θὰ μ' ἐπι-
καλεστεῖ· Ἐῖσαι ἐσὺ Πατέρας μου, Θεὸς μου καὶ συνεργὸς τῆς
σωτηρίας μου»⁴⁶. Πατέρας Θεοῦ καὶ Υἱοῦ πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες
ποὺ ἐξέλαμψε ἀπὸ τὴν οὐσία τοῦ γεννήτορα. Θεὸς καὶ βοηθὸς
στὴ σωτηρία, ἐπειδὴ ἔλαβε σάρκα καὶ ἀνακαινίζει μὲ τὸν ἑαυτό
του τὴ δική μας φύση καὶ τὴν ἐπαναφέρει πρὸς τὸ ἀρχικὸ κάλ-
λος τῆς εἰκόνας κι ἐπειδὴ τὸ πρόσωπό του εἶναι τὸ κοινό πρό-
σωπο τῆς ἀνθρωπότητος. Γι' αὐτὸ καὶ πρόσθεσε: «κι ἐγὼ θὰ
τὸν κάνω πρωτότοκο»⁴⁷. Γιατὶ ἐγίνε πρωτότοκος ἀνάμεσα σὲ
πολλοὺς ἀδελφούς⁴⁸, ἐκεῖνος ποὺ παρόμοια μ' ἐμᾶς ἐγίνε κοι-
νωνὸς τῆς σάρκας καὶ τοῦ αἵματος⁴⁹. Ὡς Θεὸς Λόγος ἦταν πᾶ-
ντοτε Υἱὸς καὶ δὲν ἐγίνε ὕστερα. Ὡς ἄνθρωπος, λέγεται ὅτι ἐγι-
νε ἀργότερα, γιὰ νὰ μείνῃ ἀμετάβλητη ἡ ιδιότητα τῆς υἰότητος.
Ἀφοῦ αὐτὸς ἐγίνε σάρκα, κι ἐγίνε ἡ σάρκα ἐξαιτίας τῆς ὑπο-
στατικῆς ἔνωσης Υἱὸς Θεὸς ἀπὸ τὴ ρίζα τῆς ὑπαρξῆς του, λέ-

48. Ρωμ. 8,29. 49. Ἐβρ. 2,14.

15 *ὑπόστασιν ἔνωσιν, αὐτὸς τοῦτο γεγενῆσθαι λέγεται, ὦν μὲν θεϊκῶς, γενόμενος ὡς ἄνθρωπος.*

12 *Ἐν ὄρει τοίνυν Θαβὼρ τοὺς ἐν ὕψει τῶν ἀρετῶν διαπρέποντας παραλαβὼν, μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. Ἐμπροσθεν τῶν μαθητῶν μεταμορφοῦται, ὁ αἰεὶ ὡσαύτως δεδοξασμένος καὶ λάμπων τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος. Ἀνάρχως μὲν γὰρ ἐκ Πατρὸς γεν-*
5 νηθείς, τὴν φυσικὴν ἀκτῖνα ἀναρχον κέκτηται τῆς θεότητος, οὐχ ὕστερον τὸ εἶναι, οὐδ' αὖ τὴν δόξαν προσλαμβανόμενος. Ἐκ Πατρὸς μὲν γὰρ, ἀλλ' ἀνάρχως καὶ ἀχρόνως ἐστὶ, τὴν οἰκειάν κεκτημένος τῆς δόξης τὴν λαμπρότητα· καὶ σαρκωθεὶς ὁ αὐτὸς ἐστίν, ἐν τῷ αὐτῷ μένων τῆς θείας φανότητος. Καὶ δοξάζεται μὲν ἡ σὰρξ
10 ἅμα τῇ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγωγῇ, καὶ ἡ τῆς θείας θεότητος δόξα καὶ δόξα τοῦ σώματος λέγεται. Εἷς γὰρ ἐστὶ τοῦτο κάκεινο Χριστός, τῷ Πατρὶ ὁμοούσιος, καὶ ἡμῖν συμφυῆς καὶ ὁμόφυλος. Εἰ καὶ τοίνυν οὐδέποτε τὸ σῶμα τὸ ἅγιον ἀμέτοχον τῆς θείας δόξης ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἐξ ἄκρας ἐνώσεως τῆς καθ' ὑπόστασιν τὴν δόξαν
15 τῆς ἀόρατου θεότητος τελείως πεπλούτηκεν, ὡς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι δόξαν τοῦ Λόγου καὶ τῆς σαρκός, ἀλλ' ἀφανῆς ἡ δόξα ὑπάρχουσα τῷ φαινομένῳ σώματι, τοῖς μὴ χωροῦσι τὰ καὶ ἀγγέλοις ἀθέατα, τῆς σαρκὸς δεσμίοις ἀόρατος ἐχρημάτιζε. Μεταμορφοῦται τοίνυν, οὐχ ὁ οὐκ ἦν προσλαβόμενος, ἀλλ' ὅπερ ἦν τοῖς οἰ-
20 κείοις μαθηταῖς ἐκφαινόμενος, διανοίγων τούτων τὰ ὄμματα καὶ ἐκ τυφλῶν ἐργαζόμενος βλέποντας. Καὶ τοῦτό ἐστὶ τό, «μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν». Μένων γὰρ αὐτὸς ἐν ταυτότητι, παρ' ὃ τὸ πρὶν ἐφαίνετο, ἕτερον νῦν τοῖς μαθηταῖς ἐωρᾶτο φαινόμενος.

13 *«Καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ἥλιος», τοῦ τὸν ἥλιον ἐξουσία πολλῇ δαδουχήσαντος, τοῦ τὸ φῶς τὸ πρὸ ἡλίου κτίσαντος καὶ φωστῆρα τὸν ἥλιον φωτὸς δοχεῖον τεκτηναμένου μετέπειτα. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ ἐξ ἀληθινοῦ καὶ ἀῶλου*
5 φωτὸς αἰδίως γεννώμενον, ὁ ἐκ Πατρὸς ἐνυπόστατος Λόγος, τὸ

γεται αὐτὸς ὅτι ἐγινε τοῦτο ποῦ ἦταν ὡς Θεὸς ὅταν ἐγινε ἄνθρωπος.

- 12 Παίρνοντας λοιπὸν μαζί του στὸ ὄρος Θαβὼρ αὐτοὺς ποὺ ξεχώριζαν στὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν, μεταμορφώθηκε μπροστὰ στὰ μάτια τους. Μεταμορφώνεται μπροστὰ στοὺς μαθητές του, αὐτὸς ποὺ ἔχει πάντα τὴν ἴδια δόξα καὶ λάμπει ἀπὸ τὴν ἀστραπή τῆς θεότητας. Ἀφοῦ ἔχει γεννηθεῖ ἀπὸ τὸν Πατέρα του χωρὶς ἀρχή, ἔχει καὶ δίχως ἀρχὴ τὴ φυσικὴ ἀκτίνα τῆς θεότητας καὶ δὲν ἔλαβε ἀργότερα τὸ εἶναι οὔτε πάλι καὶ τὴ δόξα. Προέρχεται ἀπὸ τὸν Πατέρα, ἀλλὰ χωρὶς ἀρχὴ καὶ χωρὶς παρουσία τοῦ χρόνου καὶ ἔχει τὴ δική του λαμπρότητα τῆς δόξας. Καὶ μολονότι σαρκώθηκε, εἶναι ὁ ἴδιος, μένοντας στὴν ἴδια θεία φωτεινότητα. Καὶ ἡ σάρκα δοξάζεται ταυτόχρονα μὲ τὴν παραγωγή της ἀπὸ τὸ μὴ εἶναι στὸ εἶναι καὶ ἡ δόξα τῆς θεότητας λέγεται καὶ τοῦ σώματος δόξα. Γιατὶ καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ὁ ἓνας Χριστός, ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, συγγενῆς καὶ σύμφυτος μ' ἐμᾶς. Ἐὰν καὶ λοιπὸν ποτὲ τὸ σῶμα τὸ ἅγιο δὲν ὑπῆρξε ἀμέτοχο τῆς θείας δόξας, ὅμως ἐξαιτίας τῆς τέλειας ὑποστατικῆς ἐνότητας ἔχει πλουτήσει σὲ πλήρη βαθμὸ ἀπὸ τὴ δόξα τῆς ἀόρατης θεότητας, ὥστε νὰ εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ δόξα τοῦ Λόγου καὶ τῆς σάρκας, ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀφανῆς ἡ δόξα γιὰ τὸ φαινόμενο σῶμα, σ' αὐτοὺς ποὺ δὲν ἐννοοῦν ὅσα εἶναι καὶ γιὰ τοὺς ἀγγέλους ἀθέατα, στοὺς δέσμιους τῆς σάρκας, παρέμενε ἀόρατη. Μεταμορφώνεται λοιπὸν καὶ παίρνει ὄχι αὐτὸ ποὺ δὲν ἦταν, ἀλλὰ φανερώνεται στοὺς μαθητές του αὐτὸς ποῦ ἦταν, διανοίγοντας τὰ μάτια τους, κι ἀπὸ τυφλοὺς τοὺς κάνει νὰ βλέπουν. Αὐτὸ σημαίνει ἡ φράση, «μεταμορφώθηκε μπροστὰ τους». Ἐνῶ διατηροῦσε τὴν ταυτότητά του, τὸν ἐβλεπαν τώρα οἱ μαθητές του διαφορετικὸ στὴν ὄψη ἀπὸ ὅτι φαινόταν πρὶν.

- 13 «Καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπό του ὅπως ὁ ἥλιος», τὸ πρόσωπο ἐκείνου ποὺ ἔθεσε στὴ διάθεση τοῦ ἡλίου ἄφθονο φῶς· ἐκείνου ποὺ δημιούργησε τὸ πρὶν ἀπὸ τὸν ἥλιο φῶς καὶ κατασκεύασε ἔπειτα τὸν ἥλιο φάρο καὶ πηγὴ φωτός. Γιατὶ αὐτὸς εἶναι τὸ φῶς τὸ ἀληθινό, ποὺ γεννιέται παντοτινὰ ἀπὸ τὸ ἀληθινὸ καὶ ἄυλο

τῆς δόξης ἀπαύγασμα, ὁ φυσικὸς χαρακτήρ τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Πα-
 τρὸς ὑποστάσεως τούτου τὸ πρόσωπον ἔλαμψε. Τί φῆς, ὦ εὐαγγε-
 λιστά; τί συγκρίνεις τὰ ὄντως ἀσύγκριτα; τί παρατιθεῖς καὶ παρα-
 βάλλεις τὰ ὄντως ἀπαράβλητα; Ὁ Δεσπότης ὡς οἰκέτης ἔλαμψε;
 10 Τὸ ἀφόρητον καὶ ἀπρόσιτον φῶς, ὡς οὗτος ὁ ὑπὸ πάντων ἐξήστρα-
 ψε καθορώμενος ἥλιος; Ἄλλ' οὐ παραβάλλω, φησίν, οὐδὲ συγκρίνω
 τὸ μόνον μονογενὲς καὶ μηδενὶ εἰκαζόμενον τῆς θείας δόξης τὸ
 ἀπαύγασμα, ἀλλὰ σαρκὸς δεσμίοις φθειγόμενος, τῶν σωμάτων ὅτι
 κάλλιστόν ἐστι καὶ λαμπρότατον, πρὸς παράδειγμα φέρω, οὐ πάν-
 15 τως ὁμοιότατον· ἀμήχανον γὰρ ἀπαραλείπτως ἐν τῇ κτίσει τὸ ἄκτι-
 στον εἰκονίζεσθαι· ἀλλ' ὡσπερ ὁ ἥλιος εἷς μὲν ἐστίν, ἔχει δὲ οὐσίας
 δύο, τοῦ τε φωτὸς ὃ γεγένηται πρότερον, καὶ τοῦ τῇ κτίσει ἐφυστε-
 ρίζοντος σώματος, δι' ὅλου δὲ τοῦ σώματος τὸ φῶς ἀδιαιρέτως
 ἦνωται, καὶ τοῦ σώματος ἐφ' ἑαυτοῦ μένοντος τὸ φῶς πάσης τῆς
 20 γῆς ἐφαπλοῦται τοῖς πέρασιν, οὕτω καὶ ὁ Χριστός, φῶς ἐκ φωτὸς
 ἀναρχον ὦν καὶ ἀπρόσιτον, ἐν χρονικῶ καὶ κτιστῶ γενόμενος
 σώματι, εἷς ἐστίν ἥλιος δικαιοσύνης, εἷς Χριστός, ἐν δύο ἀδιαιρέ-
 τως ταῖς φύσεσι γνωριζόμενος.

Ἔστι μὲν οὖν τὸ μὲν σῶμα τὸ ἅγιον περιγραφτόν· οὐ γὰρ ἐν
 25 **Θαβῶρ** ἰστάμενον, ἐξω τοῦ ὄρους ἐφικνεῖτο· ἡ δὲ θεότης ἀχώρη-
 τος, ἐν πᾶσιν οὖσα καὶ πάντων ἐπέκεινα. Καὶ τὸ σῶμα λάμπει ὡς
 ὁ ἥλιος· τοῦ γὰρ σώματος τοῦ φωτὸς ἡ ἐκλαμψις γέγονε. Κοινὰ
 γὰρ πάντα τῆς τοῦ ἐνὸς σεσαρκωμένου Θεοῦ Λόγου γεγένηται, τά
 τε τῆς σαρκὸς καὶ τῆς ἀπεριγράπτου θεότητος· ἕτερον δὲ τὸ ἐξ οὗ
 30 κοινὰ τὰ τῆς δόξης ἀυχήματα, καὶ ἕτερον ἐξ οὗ κοινὰ τὰ πάθη
 γνωρίζεται. Ἐκνικᾷ δὲ τὸ θεῖον καὶ μεταδίδωσι τῆς οἰκείας λαμ-
 πρότητος καὶ δόξης τῷ σώματι, αὐτὸ καὶ ἐν πάθεσι πάθους μένον

φῶς, ὁ προερχόμενος ἀπὸ τὸν Πατέρα του ἐνυπόστατος Λόγος⁵⁰, τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξας, ἡ φυσικὴ σφραγίδα τῆς υποστάσεως τοῦ Θεοῦ καὶ Πατέρα· τούτου τὸ πρόσωπο ἔλαμψε. Τί λές, εὐαγγελιστὴ μου; Γιατί συγκρίνεις τὰ πραγματικὰ ἀσύγκριτα; Γιατί παραθέτεις καὶ παραβάλλεις αὐτὰ πού ἀληθινὰ δὲν παραβάλλονται; Ὁ Κύριος ἔλαμψε σὰν ὑπηρετῆς τοῦ σπιτιοῦ; Τὸ ἀνυπόφορο καὶ ἀπρόσιτο φῶς ἄστραψε ὅπως αὐτὸς ὁ ἥλιος πού ὅλοι βλέπομε; Ἀλλά, λέει, δὲν συγκρίνω οὔτε παραβάλλω τὸ μοναδικὸ μονογενὲς καὶ πού κανένας δὲν μπορεῖ νὰ φανταστεῖ, αὐτὸ τὸ ἀπαύγασμα τῆς θείας δόξας, ἀλλὰ μιλώντας στοὺς δέσμιους τῆς σάρκας, τὸ ὠραιότερο καὶ λαμπρότερο ἀπὸ τὰ σώματα τὸ φέρνω ὡς παράδειγμα, ὄχι ὅμως ὅπως ὅποτε ὁμοίωτατο. Γιατί εἶναι ἀδύνατο νὰ εἰκονιστεῖ τὸ ἄκτιστο μέσα στὴν κτίση χωρὶς νὰ μειωθεῖ. Ἀλλά ὅπως ὁ ἥλιος εἶναι ἓνας, ἔχει ὅμως δύο οὐσίες, τὴν οὐσία τοῦ φωτὸς πού ἔχει γίνει προηγουμένως, καὶ τὴν οὐσία τοῦ σώματος πού κτίστηκε μεταγενέστερα, καὶ τὸ φῶς ἐνώθηκε ἀδιαίρετα μὲ ὅλο τὸ σῶμα, καὶ ἐνῶ τὸ σῶμα μένει καθαρὸ, τὸ φῶς ἀπλώνεται σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς· ἐνῶ εἶναι φῶς δίχως ἀρχὴ καὶ ἀπλησίαστο, ὅταν ἦρθε μέσα σὲ σῶμα προσδιορισμένο ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ κτιστό, εἶναι ἓνας ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ἓνας Χριστὸς, πού τὸν γνωρίζομε μὲ δύο ἀδιαίρετες φύσεις.

Εἶναι λοιπὸν τὸ σῶμα τὸ ἅγιο περιγραπτό. Γιατί, ἐνῶ στεκόταν στὸ Θαβώρ, δὲν ἐκτεινόταν ἔξω ἀπὸ τὸ ὄρος, ἡ θεότητα ὅμως εἶναι ἀχώρητη, βρισκόμενη μέσα σὲ ὅλα καὶ πέρα ἀπὸ ὅλα. Καὶ τὸ σῶμα λάμπει ὅπως ὁ ἥλιος· γιατί ἡ ἔκλαψη τοῦ φωτὸς ἀνήκει στὸ σῶμα. "Ὅλα ἐγίναν κοινὰ τοῦ ἐνὸς Θεοῦ Λόγου πού σαρκώθηκε, ὅσα νοοῦμε μὲ τὴ σάρκα καὶ ὅσα περιλαμβάνονται στὴν ἀπερίγραπτη θεότητα. Ἀλλὰ ἄλλο εἶναι ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχονται τὰ κοινὰ καυχήματα τῆς δόξας καὶ ἄλλο πάλι ἐκεῖνο στὸ ὁποῖο συναντοῦμε τὰ κοινὰ πάθη. Νικᾷ ὅμως τὸ θεῖο καὶ μεταδίδει στὸ σῶμα τὴ λαμπρότητα καὶ τὴ

50. Ἐβρ. 1,3.

ἀμέτοχον. Οὕτως «ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος»· οὐχ
 ὅτι μὴ τοῦ ἡλίου ὑπῆρχε λαμπρότερον, ἀλλ' ὅσον ἐχώρουν καθορᾶν
 35 οἱ βλέποντες. Πῶς γάρ, εἰ πᾶσαν ὑπέδειξεν τὴν τῆς δόξης φανότη-
 τα, οὐκ ἂν κατεφλέχθησαν; «Ἐλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ
 ἥλιος». Ὅπερ γὰρ ἐν αἰσθητοῖς ἥλιος, τοῦτο ἐν νοητοῖς Θεός. «Τὰ
 δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς». Ὡσπερ ἕτερον μὲν ὁ
 ἥλιος (πηγὴ γάρ ἐστι φωτὸς καθορᾶσθαι τρανώς μὴ δυνάμενος),
 40 ἕτερον δὲ τὸ φῶς τὸ ἐξ αὐτοῦ πρὸς γῆν ἀφικνούμενον (ὄραται γὰρ
 καὶ προσβλέπεται Θεοῦ σοφίας καὶ φιλανθρωπίας ἐνεργείᾳ, ὡς ἂν
 μὴ παντελῶς ἀμέτοχοι τῶν καλῶν κατασταίημεν), οὕτω τὸ μὲν
 πρόσωπον λάμπει τρανότατον ὡς ὁ ἥλιος, ὡς δὲ φῶς λευκαίνεται
 τὰ ἱμάτια, μεταδόσει τοῦ θείου φωτὸς ἀγλαϊζόμενα.

14 Τούτων οὕτω τελουμένων, ὡς ἂν δειχθεῖη Παλαιᾶς καὶ Και-
 νῆς Διαθήκης Κύριος, καὶ τῶν αἰρετικῶν, ὧν περ τάφος ἀνεωγμέ-
 νος οἱ λάρυγγες, ἐμφραχθεῖη τὰ στόματα καὶ πιστευθεῖη νεκρῶν
 ἀναβίωσις, ζώντων δὲ καὶ νεκρῶν πιστευθεῖη Δεσπότης ὁ πρὸς
 5 Πατρὸς μαρτυρούμενος, Μωσῆς καὶ Ἡλίας ὡς δοῦλοι Δεσπότη ἐν
 δόξῃ παρίστανται, καὶ τούτῳ συλαλοῦντες τοῖς συνδούλοις ὀπτά-
 νονται. Ἔδει γὰρ αὐτοὺς τῶν ὁμοδούλων μὲν, Θεοῦ δὲ θεραπόν-
 των τὴν δόξαν καὶ παρρησίαν ἐωρακότας, ἐκπλαγῆναι μὲν τὴν τοῦ
 Δεσπότητος φιλάνθρωπον συγκατάβασιν, ζηλῶσαι δὲ πλέον καὶ νευ-
 10 ρωθῆναι πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ὁ γὰρ τῶν πόνων τὰς ἐπικαρπίας εἰ-
 δὼς, ρᾶστα ἂν τῶν ἀγῶνων κατατολμήσειεν. Ἡ γὰρ τοῦ κέρδους
 ἐπιθυμία ἐνάγειν οἶδε πρὸς ἀφειδίαν τοῦ σώματος.

Ὡσπερ γὰρ στρατιῶται καὶ πύκται καὶ γηπόνοι καὶ ἔμποροι
 σὺν πολλῇ τῇ προθυμίᾳ τῶν πόνων ἀντιλαμβάνονται καὶ πελαγίου
 15 κατατολμῶσι κλυδῶνος καὶ θηρῶν καὶ πειρατῶν οὐκ ἀλέγουσιν,
 ὡς ἂν τοῦ ποθομένου κερδήματος τύχωσι, καὶ ὅσῳ τοὺς προμο-

δόξα του, ἐνῶ τὸ ἴδιο παραμένει μέσα στὰ πάθη ἀμέτοχο τοῦ πάθους. Ἔτσι «ἐλάμψε τὸ πρόσωπό του ὅπως ὁ ἥλιος». Ὅχι ὅτι δὲν ἦταν λαμπρότερο ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἀλλὰ ἐλάμψε ὅσο μπορούσαν νὰ δοῦν ὅσοι παρακολουθοῦσαν. Ἄν ἔδειχνε ὅλη τὴ φωτεινότητα τῆς δόξας του, πῶς δὲ θὰ καταφλέγονταν ὅλοι; «Ἐλάμψε τὸ πρόσωπό του ὅπως ὁ ἥλιος». Ὅ,τι εἶναι στὰ αἰσθητὰ ὁ ἥλιος, αὐτὸ εἶναι στὰ νοητὰ ὁ Θεός. «Καὶ τὰ φορέματά του ἔγιναν λευκὰ ὅπως τὸ φῶς». Ὅπως ἄλλο εἶναι ὁ ἥλιος (εἶναι πηγὴ φωτὸς καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν δεῖ κανένας καθαρὰ) κι ἄλλο εἶναι τὸ φῶς ποῦ ἔρχεται στὴ γῆ ἀπ' αὐτὸν (γιατί καὶ νὰ τὸ δοῦμε μπορούμε καὶ νὰ τὸ ἀτενίσουμε μὲ τὴν ἐνέργεια τῆς σοφίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μὴ γίνουμε ὀλότελα ἀμέτοχοι τῶν καλῶν), ἔτσι τὸ φῶς λάμπει ἀκτινοβολώντας ὅπως ὁ ἥλιος καὶ τὰ φορέματα γίνονται λευκὰ ὅπως τὸ φῶς φωτισμένα ἀπὸ τὴ μετάδοση τοῦ θείου φωτὸς.

- 14 Ἐνῶ ὅλα αὐτὰ διαδραματίζονται ἔτσι, γιὰ ν' ἀποδειχθεῖ Κύριος τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης καὶ γιὰ νὰ φραχτοῦν τὰ σώματα τῶν αἰρετικῶν, ποῦ οἱ λάρυγγές τους εἶναι τάφοι ποῦ χάσκουν, καὶ νὰ γίνει πιστευτὴ ἢ ἀναζωοποίηση τῶν νεκρῶν καὶ νὰ πιστέψουμε πῶς εἶναι Κύριος ζωντανῶν καὶ νεκρῶν αὐτὸς γιὰ τὸν ὅποιο μαρτυρεῖ ὁ Πατέρας, στέκονται ἐκεῖ κοντὰ στὸν Κύριο ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἡλίας καὶ τοὺς βλέπουν οἱ ὁμόδουλοί τους νὰ συνομιλοῦν μαζί του. Γιατί ἔπρεπε αὐτοί, βλέποντας τὴ δοξα καὶ τὴν παρρησία τῶν ὁμοδούλων τους ἀλλὰ καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐκπλαγοῦν γιὰ τὴ φιλόφρονη συγκατάβαση τοῦ Κυρίου καὶ ν' ἀποκτήσουν περισσότερο ζῆλο καὶ δύναμη γιὰ τοὺς ἀγῶνες. Γιατί, ὅποιος ξέρει τί καρποὺς ἀποδίδουν οἱ ἀγῶνες, θὰ τοὺς τολμήσει πολὺ εὐκόλα, ἀφοῦ ἡ ἐπιθυμία τοῦ κέρδους ξέρει νὰ ὀδηγεῖ στὸ ν' ἀψηφεῖ κανεὶς τὸ σῶμα.

Ὅπως δηλαδὴ οἱ στρατιῶτες καὶ οἱ πυγμάχοι καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ἔμποροι ρίχνονται στοὺς κόπους μὲ πολὺ μεγάλη προθυμία κι ἀντιμετωπίζουν θαρραλέα καὶ τίς τρικυμίες τίς θάλασσας καὶ τὰ θηρία καὶ δὲν σκέπτονται τοὺς πειρατὲς προκει-

χθήσαντας ἐντροφῶντας ὀρώσι τοῖς κέρδεσι, πολλῶ πλέον πρὸς
 τὴν τῶν πόνων ὑπομονὴν παραθήγονται, οὕτω καὶ οἱ πνευματικοὶ
 τοῦ Δεσπότη ὑπασπισταὶ καὶ πύκται καὶ γηπόνοι καὶ ἔμποροι, οὐ
 20 γηῖνων κερδῶν ἐφιέμενοι, οὐδὲ ρεόντων καλῶν ὀρεγόμενοι, ὅταν
 τὰ ἐν ἐλίσι κείμενα αὐταῖς ὄψει θεάσονται καὶ τοὺς προπεπονη-
 κότητας τῶν ἐλλιζομένων ἀγαθῶν τῆς χλιδῆς ἐναπολαύοντας, ἐκθυ-
 μότερόν πως πρὸς τοὺς ἀγῶνας σταλήσονται, οὐκ ἀνθρώποις
 παρατασσόμενοι, οὐδὲ ἀέρα δέροντες, οὐδὲ βόας ἀροτῆρας ὑπὸ ζυ-
 25 γὸν ἄγοντες καὶ τούτοις γῆς τοὺς αὐλακας τέμνοντες, οὐδὲ θαλατ-
 τίων πελαγῶν σάλον πλέοντες, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς
 ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους ἀνταγωνιζόμενοι,
 καὶ τὸ τύπτεσθαι χαίροντες, καὶ τὸ γυμνοῦσθαι πλοῦτον ἀθροίζον-
 30 τες, καὶ ταῖς τοῦ κόσμου τρικυμίαις καὶ τοῖς ταύτας κινουῖσιν τῆς πο-
 νηρίας πνεύμασι τὸ τοῦ σταυροῦ πηδάλιον παραβαλλόμενοι, καὶ θῆ-
 ρας ὡσπερ ὠρυομένους τε καὶ ἀρπάζοντας τῇ δυνάμει τοῦ πνεύμα-
 τος ἀπελαύνοντες, καὶ ταῖς ἀνθρώπων καρδίαις ὡσπερ τισὶν αὐλαξί-
 τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας ἐνσπεύροντες, καὶ πολύχουν τῷ Δεσπότη
 τὸν στάχυν προσαμώμενοι. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανέλθω-
 35 μεν.

15 Τότε Μωσῆς μὲν, οἷα εἰκός, ἀπεφθέγγατο. Ἦκουε, νοητὲ Ἰσ-
 ραήλ, ἃ ὁ αἰσθητὸς Ἰσραήλ οὐκ ἀκούειν δεδύνηται. «Κύριος ὁ
 Θεός σου, Κύριος εἷς ἐστιν». Εἷς γὰρ Θεὸς ἐν τρισὶν ὑποστάσει
 γνωριζόμενος. Μία γὰρ οὐσία θεότητος τοῦ μαρτυροῦντος καὶ τοῦ
 5 μαρτυρουμένου Υἱοῦ καὶ τοῦ ἐπισκιάζοντος Πνεύματος. Οὗτός
 ἐστιν ὁ ὑπὸ Πατὴρ ὧν μαρτυρούμενος, ἢ τῶν ἀνθρώπων ζωὴ.
 Ταύτην ἐπὶ ξύλου κρεμαμένην οἱ ἀγνώμονες ὄψονται, καὶ τῇ ζωῇ
 αὐτῶν οὐ πιστεύσουσιν. Ἐντεῦθεν Ἠλίας τε ἀντέφησεν· οὗτός
 ἐστιν, ὃν ὡς ἐν λεπτῇ αὐρα τῷ πνεύματι ἀσώματος τὸ πάλαι τεθέ-
 10 αμαι. «Θεὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ἐώρακε πώποτε», καθὸ πέφυκε φύσε-

μένου νὰ ἐπιτύχουν τὸ κέρδος πὺ ἐπιθυμοῦν, κι ὅσο βλέπουν αὐτοὺς πὺ κουράστηκαν πρὶν ἀπὸ τοὺς ἴδιους ν' ἀπολαμβάνουν τὰ κέρδη τους, τόσο περισσότερο προτρέπονται νὰ ὑπομείνουν τοὺς κόπους, ἔτσι καὶ οἱ πνευματικοὶ ὑπασπιστὲς τοῦ Κυρίου, οἱ πυγμάχοι καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ἔμποροι, πὺ δὲν ἐπιθυμοῦν τὰ ὑλικά καὶ γήινα κέρδη οὔτε ὀρέγονται τὰ παροδικὰ ἀγαθὰ, ὅταν κοιτάζουν μὲ τὰ ἴδια τους τὰ μάτια ὅσα ἐλπίζουν καὶ ὅσους ἤδη ἔχουν κοπιάσει ν' ἀπολαμβάνουν τὴ χλιδὴ τῶν ἀγαθῶν πὺ ἐλπίζουν, θὰ ζωστοῦν προθυμότερα γιὰ τοὺς ἀγῶνες, ὄχι γιὰ ν' ἀντιπαραταχθοῦν σὲ ἀνθρώπους, οὔτε γιὰ νὰ βαρέσουν ἀέρα οὔτε νὰ ζέσουν τὰ ἐργατικά βόδια στὸ ζυγὸ καὶ νὰ αὐλακώνουν τὴ γῆ, οὔτε νὰ διασχίζουν τὰ τρικυμισμένα πελάγη, ἀλλὰ γιὰ ν' ἀγωνιστοῦν πρὸς τὶς ἀρχές καὶ τὶς ἐξουσίες καὶ τοὺς κοσμοκράτορες τοῦ σκότους, νιώθοντας χαρὰ ἀπὸ τὰ χτυπήματα, μαζεύοντας πλοῦτη ἀπὸ τὴ γύμνωσι καὶ ν' ἀντιπαραβάλλοντας στὶς τρικυμίες τοῦ κόσμου καὶ στὰ πονηρὰ πνεύματα πὺ τὶς δημιουργοῦν τὸ πηδάλιο τοῦ σταυροῦ, καὶ σὰν θηρία πὺ οὐρλιάζουν κι ἀρπάζουν νὰ τὰ ἀπομακρύνουν, καὶ νὰ σπεύρουν στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων, ὡσὰν σὲ κάποια αὐλάκια τῆς γῆς, τὸ λόγο τῆς εὐσέβειας καὶ νὰ θερίσουν μεστωμένα στάχυα γιὰ τὸν Κύριο. Ἀλλὰ ἄς ἐπιστρέψομε στὸ θέμα μας.

- 15 Τότε ὁ Μωυσῆς, ὅπως ἦταν φυσικό, μίλησε. Ἦ Ἄκου, νοητὲ Ἰσραὴλ, αὐτὰ πὺ ὁ αἰσθητὸς Ἰσραὴλ δὲν μπόρεσε ν' ἀκούσει. «Ὁ Κύριος ὁ Θεὸς σου εἶναι ἓνας Κύριος»⁵¹. Θεὸς ἓνας πὺ διακρίνεται σὲ τρεῖς ὑποστάσεις. Γιατὶ μία εἶναι ἡ οὐσία τῆς θεότητος, τοῦ (Πατέρα) πὺ μαρτυρεῖ, τοῦ Υἱοῦ πὺ μαρτυρεῖται καὶ τοῦ Πνεύματος πὺ ἐπισκιάζει μὲ τὴ χάρη του. Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος πὺ τῶρα μαρτυρεῖ ὁ Πατέρας, ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὴν θὰ δοῦν οἱ ἀχάριστοι κρεμασμένη στὸ ξύλο⁵² καὶ δὲ θὰ πιστέψουν στὴ ζωὴ τους». Τότε ἀνταπάντησε σ' αὐτὰ ὁ Ἥλιος: «Αὐτὸς εἶναι πὺ παλαιὰ τὸν ἔνωσα ἀσώματο σὰν αὔρα λεπτή»⁵³. Γιατὶ «τὸ Θεὸ ποτὲ δὲν τὸ εἶδε κανένα»⁵⁴ πῶς εἶναι

53. Γ' Βασ. 19,12.

54. Ἰω. 1,19.

ως. Καὶ ὁ δὲ ἐώρακε, ἐν πνεύματι τοῦτο θεάεται. «Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου». Ταῦτά ἐστιν, «ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη» πώποτε. Οὕτως ἐν αἰῶνι τῶ μέλλοντι πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμε-
15 θα, Χριστὸν ὁρῶντες τῶ φωτὶ ἀστράπτοντα τῆς θεότητος.

16 Τί δὲ ὁ Πέτρος τῆς θείας ταύτης ἀποκαλύψεως θεατῆς γενόμενος; Ὡσπερ ἐνθους τῶ πνεύματι, «καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι», τῶ Κυρίῳ ἔφησε. Τίς γὰρ ζόφον φωτὸς ἀνταλλάσσεται; Ὁρᾶτε τὸν ἥλιον τοῦτον ὡς καλός, ὡς ὠραῖος, ὡς ἡδύς, ὡς ποθεινός, ὡς
5 ἐξαστράπτων καὶ ἐκλαμπρος, καὶ τὴν ζωὴν ὡς γλυκεῖά τε καὶ ἐπέ-
ραστος, ἧς πάντες ἀντέχονται καὶ πάντα δρωσὶν ὡς ἂν ταύτης μὴ ἀστοχῆσαι· πόσω μᾶλλον δοκεῖτε αὐτὸ φῶς, ἐξ οὗ φῶς ἅπαν φωτίζεται, ποθεινότερον καὶ γλυκύτερον, τὴν αὐτοζωὴν, ἐξ ἧς ζωὴ ἅπαντα ζωοῦται καὶ μεταδίδεται, ἐν ἧ πάντες ζῶμεν καὶ κινούμεν-
10 θα καὶ ἐσμέν; πόσω πλέον ἐρασιμώτερον καὶ ἡδύτερον; Οὐχ ὀλως ἐπιθυμία, οὐκ ἔννοια τῆς ὑπεροχῆς τὸ μέτρον εἰκάζουσα. Νικᾷ σύγκρισιν πᾶσαν καὶ μέτροις οὐχ ὑπερβάλλεται. Πῶς γὰρ ἂν μετρηθεῖ τὸ ἀπερίγραπτον καὶ διανοίας αὐταῖς τὸ ἀπερίληπτον; Τοῦτο τὸ φῶς κατὰ πάσης τῆς φύσεως ἔχει τὰ νικητήρια. Αὕτη ἡ ζωὴ, ἡ
15 τὸν κόσμον νικήσασα· πῶς οὖν οὐ καλὸν τοῦ καλοῦ μὴ χωρίζεσθαι;

Οὐκ ἀτόπως οὖν ὁ Πέτρος ἐφθέγγατο, ἀλλ', ἐπεὶ πάντα καλὰ ἐν καιρῶ αὐτῶν, καὶ καιρὸς τῶ παντὶ πράγματι, ὁ Σολομῶν ἀπεφθέγγατο, ἔδει δὲ μὴ μόνον τοῖς αὐτόθι τὸ καλὸν περικλείεσθαι,
20 ἀλλ' ἐπὶ πάντας, δηλαδὴ τοὺς πιστεύοντας, χεθῆναι καὶ ὀδεῦσαι τὸ ἀγαθόν, ὡς πλείονας εἶναι τοὺς τῆς εὐεργεσίας μεθέζοντας, τοῦτο δὲ σταυρὸς καὶ πάθος καὶ θάνατος ἐκπεραίνειν ἔμελλεν, οὐ καλὸν μένειν αὐτόθι τὸν τῶ ἰδίῳ αἵματι πλάσμα τὸ οἰκεῖον ἐξαγοράσοντα,

κατὰ τὴν οὐσία. Καὶ ὅ,τι εἶδε, τὸ εἶδε πνευματικά. «Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλλοίωση τῆς δεξιᾶς τοῦ Κυρίου»⁵⁵. Αὐτὰ εἶναι «ἐκεῖνα ποὺ μάτια δὲν εἶδαν καὶ αὐτιά δὲν ἄκουσαν κι οὔτε ποτὲ ἀνέβηκαν σὲ καρδιά ἀνθρώπου»⁵⁶. Ἔτσι στὴ μέλλουσα ζωὴ θὰ εἴμαστε πάντοτε μαζὶ μὲ τὸν Κύριο⁵⁷, βλέποντας τὸ Χριστὸ ν' ἀστράφτει μέσα στὸ φῶς τῆς θεότητος.

- 16 Καὶ τί λέει ὁ Πέτρος ποὺ ἔγινε θεατῆς τῆς θείας αὐτῆς ἀποκάλυψης; Μὲ τὸν ἐνθουσιώδη χαρακτήρα του λέει στὸν Κύριο· «Εἶναι ὥραία νὰ μείνομε ἐδῶ». Καὶ ποιὸς ἀνταλλάσσει τὸ φῶς μὲ τὸ σκοτάδι; Βλέπετε πόσο καλὸς εἶναι τοῦτος ὁ ἥλιος, πόσο ὥραϊος, τόσο ποθητός, πόση ἀκτινοβολία καὶ λάμψη σκορπίζει καὶ πόσο γλυκιὰ κι ἀγαπητὴ εἶναι ἡ ζωὴ, ποὺ ὅλοι καταγίνονται μ' αὐτὴν καὶ κάνουν τὸ πᾶν γιὰ νὰ μὴν τὴ χάσουν; Πόσο περισσότερο θεωρεῖτε αὐτὸ τὸ φῶς, ἀπ' τὸ ὁποῖο ἐκπέμπεται κάθε φῶς, πιὸ ποθητὸ καὶ πιὸ γλυκύ, τὸ φῶς ποὺ εἶναι ἡ αὐτοζωὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινᾷ κάθε ζωὴ καὶ μεταδίδεται καὶ μέσα στὴν ὁποία ὅλοι ζοῦμε καὶ κινούμαστε κι ὑπάρχομε⁵⁸; Πόσο πιὸ ἀγαπητὸ εἶναι καὶ πιὸ γλυκύ; Καμμιά ἐπιθυμία καὶ καμμιά ἔννοια δὲν μπορεῖ ν' ἀποδώσει τὸ ὕψος τῆς ὑπεροχῆς του. Νικᾷ κάθε σύγκριση, κάθε μέτρο εἶναι κατώτερό του. Πῶς νὰ μετρηθεῖ τὸ ἀπερίγραπτο, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ περιλάβει οὔτε τὸ μυαλό μας; Τοῦτο τὸ φῶς κατανικᾷ ὀλόκληρη τὴ φύση. Αὐτὴ ἡ ζωὴ νίκησε τὸν κόσμον· πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι καλὸ νὰ μὴ χωρίζεται κανεὶς ἀπὸ τὸ καλό;

Δὲ μίλησε λοιπὸν παράλογα ὁ Πέτρος, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὁ Σολομὼν εἶπε ὅτι ὅλα εἶναι καλὰ στὴ ὥρα τους καὶ εἶναι καιρὸς γιὰ τὸ κάθε πράγμα⁵⁹, ἔπρεπε τὸ καλὸ νὰ μὴ περιοριστεῖ στοὺς παρόντες ἐκεῖ μόνο, ἀλλὰ νὰ διαχυθεῖ καὶ ν' ἀπλωθεῖ τὸ ἀγαθὸ σὲ ὅλους τοὺς πιστεύοντας, ὥστε νὰ αὐξηθοῦν ὅσοι θὰ γίνουν μέτοχοι τῆς εὐεργεσίας. Αὐτὸ ἐπρόκειτο νὰ τὸ φέρει σὲ πέρας ὁ σταυρὸς καὶ τὸ πάθος κι ὁ θάνατος· γι' αὐτὸ δὲν ἦταν καλὸ νὰ μείνει ἐκεῖ ἐκεῖνος ποὺ θὰ ἐξαγόραζε τὸ πλάσμα του μὲ τὸ ἴδιο

57. Α' Θεσσ. 4,17.

58. Πράξ. 17,28.

59. Ἐκκλ. 3,1έέ.

ἐφ' ᾧ καὶ σεσάρκωτο. Εἰ ἐν ὄρει Θαβὼρ μεμενήκατε, οὐκ ἂν εἰς
 25 πέρασ ἢ πρὸς σὲ ἐπαγγελία ἐκβέβηκεν. Οὐ γὰρ κλειδοῦχος τῆς βα-
 σιλείας γεγένησο, οὐκ ἂν ληστῇ ἠνέωκτο ὁ παράδεισος, οὐκ ἂν ἡ
 γαυρὸς τυραννὶς τοῦ θανάτου κατήρητο, οὐκ ἂν εἰς προνομὴν τὰ
 τοῦ ἄδου βασιλεία δέδοτο, οὐκ ἂν πατριάρχαι καὶ προφήται καὶ δι-
 30 σίαν περιβέβλητο. Εἰ Ἀδὰμ μὴ πρὸ καιροῦ τὴν θέωσιν ἐπεζήτη-
 σεν, ἔτυχεν ἂν τῆς ἐφέσεως.

Μὴ ζῆτει πρὸ καιροῦ τὰ καλά, ᾧ Πέτρε. Ἔσται ποτέ, ὅταν
 ἄληκτον τὴν θεάν ταύτην κομίσαιο. Οὐ σκηνῶν ὁ Δεσπότης, ἀλλ'
 Ἐκκλησίας παγκοσμίου κατέστησέ σε κοσμήτορα. Οἱ σοὶ μαθηταί,
 35 τὰ σὰ πρόβατα, ἃ σοὶ ὁ καλὸς ἀρχιποίμην ἐνεχείρισε, τοὺς σοὺς λό-
 γους εἰς ἔργον προήγαγον, τῷ Χριστῷ σκηνὴν τεκτηνάμενοι,
 Μωϋσῆ τε καὶ Ἡλία τοῖς τούτου θεράπουσι, ἐν οἷς πανηγυρίζομεν.
 Οὐ λογισμῶ ταῦτα ὁ Πέτρος ἐφθέγγετο, ἐπιπνοία δὲ τοῦ τὰ μέλ-
 λοντα προθεσπίζοντος Πνεύματος. Μὴ εἰδὼς γὰρ ὁ λέγει, φησὶν ὁ
 40 Λουκᾶς ὁ θεϊότατος. Καὶ τὴν αἰτίαν δὲ ὁ Μάρκος προστίθησιν·
 «ἦσαν», γὰρ φησιν, «ἔκφοβοι». Ταῦτα φθεγγομένου τοῦ Σίμωνος,
 «ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασε», καὶ φόβῳ οἱ μαθηταὶ συνεσχέ-
 θησαν μείζονι, Ἰησοῦν τὸν Σωτῆρα, σὺν Μωϋσῆ καὶ Ἡλίᾳ, εἶσω
 τῆς νεφέλης γεγονότα θεώμενοι.

17 Πάλαι μὲν οὖν ὁ θεόπτης τὸ θεῖον γνώφον ὑπῆρχετο, τὸ σκιῶ-
 δεσ τοῦ νόμου ὑπαινιττόμενος. Σκιὰν γὰρ εἶχεν ὁ νόμος τῶν μελ-
 λόντων, οὐκ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, Παύλου γράφοντος ἄκουσον. Καὶ
 τότε μὲν Ἰσραὴλ οὐκ ἀτενίζειν τῇ δόξῃ τοῦ προσώπου Μωσέως τῇ
 5 καταργουμένη δεδύνητο, ἡμεῖς δὲ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν
 δόξαν τοῦ Κυρίου κατοπτρίζομεθα, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν μεταμορ-

του τὸ αἷμα, ἔργο γιὰ τὸ ὁποῖο εἶχε λάβει σάρκα. Ἐὰν εἶχατε μείνει στὸ ὄρος Θαβώρ, δὲ θὰ πραγματοποιόταν ἡ ὑπόσχεση σ' ἐσένα. Δὲ θὰ ἔπαιρνες δηλαδή τὰ κλειδιά τῆς βασιλείας, δὲ θ' ἄνοιγε ὁ παράδεισος γιὰ τὸ ληστή, δὲ θὰ καταργόταν ἡ ἀλαζονικὴ τυραννίδα τοῦ θανάτου, δὲ θὰ παραδιδόταν στὴ λεηλασία τὸ βασίλειο τοῦ ἄδη, δὲ θὰ εἶχαν ἀπαλλαγεῖ οἱ πατριάρχες καὶ οἱ προφῆτες καὶ οἱ δίκαιοι ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ ἄδη, κι ἡ ἀνθρώπινη φύση δὲ θὰ ντυνόταν τὴ στολὴ τῆς ἀφθαρσίας. Ἐὰν ὁ Ἄδὰμ δὲν εἶχε ἐπιζητήσει πρόωρη τὴ θέωση, θὰ μπροῦσε νὰ ἐπιτύχει τὴν ἄφεση.

Μὴ ζητεῖς τὰ ἀγαθὰ πρὶν τὴν ὥρα τους, Πέτρε. Θὰ τ' ἀπολαύσεις κάποτε, ὅταν σοῦ δοθεῖ δίχως τέλος ἡ τωρινὴ θέα. Δὲ σὲ ὄρισε ὁ Κύριος ἐπιστάτη σκηνῶν, ἀλλὰ τῆς παγκόσμιας Ἐκκλησίας. Οἱ μαθητὲς σου, τὰ πρόβατά σου, πού σοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ καλὸς ἀρχιοιημένας, ὁδήγησαν τὰ λόγια σου στὴν πραγμάτωσή τους φτιαχνοντας τὴ σκηνὴ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Μωϋσῆ καὶ τοῦ Ἡλίου τῶν ὑπηρετῶν του, πού ἐορτάζομε μὲ τὴ σύναξή μας. Δὲν τὰ εἶπε αὐτὰ ὁ Πέτρος ἀπὸ τὸ νοῦ του, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐμπνευση τοῦ Πνεύματος πού προνομοθετοῦσε τὰ μελλοντικά. «Δὲν καταλάβαινε τί ἔλεγε», γράφει ὁ θεϊκότετος Λουκάς⁶⁰. Τὴν αἰτία τὴν προσθέτει ὁ Μάρκος· γιατί λέει, «ἦταν γεμάτοι φόβο»⁶¹. Τὴν ὥρα πού ὁ Σίμων τὰ ἔλεγε αὐτὰ «νά, τοὺς σκέπασε μιὰ φωτεινὴ νεφέλη» καὶ οἱ μαθητὲς κυριεύτηκαν ἀπὸ μεγαλύτερο φόβο, καθὼς ἔβλεπαν τὸν Σωτῆρα Ἰησοῦ μαζί μὲ τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἡλία νὰ τυλίγεται μέσα στὸ σύννεφο.

- 17   Στὸ παρελθὸν ὁ θεόπτης εἶχε ἐσέλθει στὸ θεῖο γνόφο κάνοντας ὑπαινιγμὸ γιὰ τὸν σκιώδη χαρακτήρα τοῦ νόμου. Γιατὶ ὁ νόμος εἶχε τὴ σκιά τῶν μελλοντικῶν κι ὄχι τὴν ἴδια τὴν ἀλήθεια· ἄκου πού σοῦ τὸ λέει ὁ Παῦλος⁶². Καὶ τότε ὁ Ἰσραὴλ δὲν μπορούσε ν' ἀτενίζει τὴ φθαρτὴ δόξα τοῦ προσώπου τοῦ Μωϋσῆ· ἐμεῖς ὅμως ἀντικρίζομε μὲ ἀκάλυπτο πρόσωπο⁶³ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου καὶ ἀλλάζομε μορφή ἀπὸ τὴ μικρότερη δόξα σὲ με-

62. Ἐβρ. 10,1.   63. Β' Κορ. 3,7.

φούμενοι μείζονα, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος. Ἐντεῦθεν καὶ
 νεφέλη, οὐ γνόφου (οὐ γὰρ ἀπέλει), ἀλλὰ φωτὸς ἐπεσκίασε. Τὸ κε-
 κρυμμένον γὰρ ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν μυστήριον ἐκκε-
 10 κάλυπται καὶ δόξα διηνεκῆς καὶ διαιωνίζουσα δείκνυται. Διὸ δὴ
 καὶ Μωϋσῆς σὺν Ἡλίᾳ παρέστηκε, νόμου τε καὶ προφητῶν
 πληροῦντες τὸ πρόσωπον. Ὅν γὰρ ὁ νόμος καὶ οἱ προφήται
 κηρύττουσιν, οὗτος ὁ ζωοδότης Ἰησοῦς εὑρηται. Καὶ Μωϋσῆς μὲν
 τῶν πάλαι κεκοιμημένων ἀγίων, καὶ Ἡλίας τῶν ζώντων ἐξεικονί-
 15 ζει τὸ σύστημα. Ζώντων γὰρ καὶ θανόντων ὁ μεταμορφούμενος
 Κύριος. Εἰσήλθε Μωϋσῆς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας (Ἰησοῦς γὰρ
 αὐτὸν ὁ κληροδότης εἰσήγαγε) καὶ ἂ πάλαι τυπικῶς ἐθεάσατο, ἀρι-
 δήλως ἀυγάζεται σήμερον. Τοῦτο γὰρ τὸ φωταυγὲς τῆς νεφέλης αἰ-
 νίττεται.

18 «Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ
 Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε». Φωνὴ Πα-
 τρὸς ἐκ νεφέλης τοῦ Πνεύματος γέγονεν· «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου
 ὁ ἀγαπητός». Οὗτος ὁ ὢν καὶ ὀρώμενος ἄνθρωπος, ὁ χθὲς γενόμε-
 5 νος ἄνθρωπος, ὁ ταπεινὸς ἡμῖν συναναστρεφόμενος, οὗ νῦν τὸ πρό-
 σωπον ἔλαμψεν· «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός», ὁ προαιώ-
 νιος, ὁ μόνος ἐκ μόνου μονογενής, ὁ ἀχρόνως καὶ αἰδίως προελ-
 θὼν ἐξ ἐμοῦ τοῦ γεννήτορος, ὁ ἐξ ἐμοῦ καὶ ἐν ἐμοὶ καὶ σὺν ἐμοὶ ἀεί
 ὢν καὶ οὐκ ἐφυστερίζων τὴν ὑπαρξιν. Ἐξ ἐμοῦ, ὡς ἐκ πατρικοῦ
 10 αἰτίου ἐκ τῆς ἐμῆς γεννηθεὶς οὐσίας καὶ ὑποστάσεως, διὸ καὶ ὁμο-
 ούσιος· ἐν ἐμοί, ὡς ἀχωρίστως καὶ ἀνεκφοιτήτως γεννώμενος· σὺν
 ἐμοί, ὡς αὐτοτελὴς ὑπάρχων ὑπόστασις, οὐ προφορικὸς λόγος εἰς

γαλύτερη, πετυχαίνοντάς το με τὴ βοήθεια τοῦ Κυρίου Πνεύματος⁶⁴. Καὶ γι' αὐτὸ παρουσιάστηκε νεφέλη κι ὄχι γνόφος (γιατὶ δὲν ἀπειλοῦσε), ἐπισκιάζοντας με τὸ φῶς. Εἶχε φανερωθεῖ τὸ μυστήριον ποὺ ἦταν κρυμμένο αἰῶνες ὀλόκληρους⁶⁵ καὶ γενεές καὶ παρουσιάζεται ἡ δόξα ἡ ἀδιάκοπη διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Γι' αὐτὸ καὶ στέκονταν κοντὰ ὁ Μωϋσῆς με τὸν Ἡλία ἐκπροσωπώντας τὸ νόμον καὶ τοὺς προφῆτες. Αὐτὸν ποὺ κηρύττουν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆτες, αὐτὸς εὐρίσκεται νὰ εἶναι ὁ ζωοδότης Ἰησοῦς. Ὁ Μωϋσῆς εἰκονίζει τὸ σύστημα τῶν ἁγίων ποὺ κοιμήθηκαν στὸ παρελθόν, ὁ Ἡλίας τῶν ζωντανῶν. Γιατὶ ὁ μεταμορφούμενος εἶναι ἐξίσου Κύριος τῶν ζωντανῶν καὶ τῶν νεκρῶν. Ὁ Μωϋσῆς εἰσήλθε στὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας (τὸν εἰσήγαγε ὁ Ἰησοῦς ποὺ τοῦ τὴν κληροδότησε) καὶ ὅσα παλαιὰ εἶδε ὡς τύπους, τὰ βλέπει ὀλοκάθαρα σήμερα. Γιατὶ αὐτὸ ὑπαινίσσεται ἡ φωτεινότητα τῆς νεφέλης.

- 18 «Κι ἀκούστηκε φωνὴ ἀπὸ τὴ νεφέλη ποὺ ἔλεγε· αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ὁ ὁποῖος με εὐχαρίστησε, αὐτὸν νὰ ἀκοῦτε». Ἀπὸ τὴ νεφέλη ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ Πατέρα· «Αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς». Αὐτὸς ποὺ ὑπῆρχε καὶ ποὺ βλέπεται ἄνθρωπος, αὐτὸς ποὺ ἐγινε ἄνθρωπος χτές, ὁ ταπεινὸς ποὺ ζεῖ μαζί μας, αὐτὸς ποὺ τώρα ἔλαμψε τὸ πρόσωπό του, αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς, ὁ προαιώνιος, ὁ μονογενὴς ὁ μόνος ἀπὸ τὸ μόνο, αὐτὸς ποὺ προῆλθε ἀπὸ ἐμένα ποὺ τὸν γέννησα αἰώνια ἔξω ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ χρόνου, αὐτὸς ποὺ προέρχεται ἀπὸ ἐμένα καὶ εἶναι πάντοτε μέσα σ' ἐμένα καὶ εἶναι μαζί μου καὶ ποὺ δὲν ἔλαβε ὑπαρξὴ ἔπειτα ἀπὸ ἐμένα. Προέρχεται ἀπὸ ἐμένα, ἔχοντας γεννηθεῖ ἀπὸ τὴ δική μου οὐσία καὶ ὑπόσταση ὡς ἀπὸ πατρικὸ αἶτιον, γι' αὐτὸ εἶναι καὶ ὁμοούσιος. Εἶναι μέσα σ' ἐμένα, ἐπειδὴ γεννήθηκε ἀχώριστα ἀπὸ ἐμένα καὶ χωρὶς νὰ ἀπομακρυνθεῖ. Εἶναι μαζί μ' ἐμένα, ἐπειδὴ εἶναι ὑπόσταση αὐτοτελής, καὶ ὄχι λόγος ποὺ σκορπίζει στὸ ἀέρα· καὶ

65. Α' Τιμ. 3,16.

ἀέρα χεόμενος, διὸ καὶ ἀγαπητός. Τίς γὰρ υἱὸς ἀγαπητός, ὡς ὁ μονογενής;

15 Ἐν τούτῳ ἠϋδόκησα. Εὐδοκία γὰρ Πατρὸς ὁ Μονογενῆς αὐτοῦ καὶ Λόγος σεσάρκωται· εὐδοκία γὰρ Πατρὸς ἐν τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ Υἱῷ τὴν παγκόσμιον σωτηρίαν εἰργάσατο· εὐδοκία Πατρὸς ἐν τῷ μονογενεῖ Υἱῷ τὴν τῶν ἀπάντων συνάφειαν συνεκρότησεν. Εἰ γὰρ μικρὸς κόσμος ὁ ἄνθρωπος πέφυκε, φέρων ἐν ἑαυτῷ πάσης
20 οὐσίας ὀρατῆς τε καὶ ἀοράτου τὸν σύνδεσμον, ὧν τε τοῦτο κάκεῖνο, ἀληθῶς εὐδόκησεν ὁ τῶν ἀπάντων Δεσπότης καὶ κτίστης καὶ πρῦτανις ἐν τῷ μονογενεῖ καὶ ὁμοουσίῳ Υἱῷ αὐτοῦ, θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ διὰ ταύτης, τῆς κτίσεως ἀπάσης γενέσθαι συνάφειαν, ἵνα ἦ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός
25 μου», τὸ τῆς ἐμῆς ὑποστάσεως, δι' οὗ καὶ τοὺς ἀγγέλους πεποιῆμαι, δι' οὗ ὁ οὐρανὸς ἐστερέωται καὶ ἡ γῆ ἠδρασται· ὁ φέρων τὰ σύμπαντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, τῷ ζωαρχικῷ καὶ ἡγεμονικῷ δηλαδὴ Πνεύματι. «Αὐτοῦ ἀκούετε». Ὁ γὰρ τοῦτον δεχόμενος, ἐμὲ δέχεται, τὸν ἀπο-
30 στείλαντα, οὐ δεσποτικῶς, ἀλλὰ πατρικῶς. Ὡς μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἀποστέλλεται, ὡς δὲ Θεὸς ἐν ἐμοὶ μένει, κάγῳ ἐν αὐτῷ. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν μονογενῆ μου Υἱὸν καὶ ἀγαπητόν, οὐ τιμᾷ τὸν Πατέρα, ἐμὲ τὸν πέμψαντα αὐτόν. «Αὐτοῦ ἀκούετε»· ἔχει γὰρ ζωῆς αἰωνίου ῥήματα. Τοῦτο τῶν τελουμένων συμπέρασμα, αὕτη τοῦ μυστηρίου
35 ἡ δύναμις.

19 Εἶτα τί; Μωσῆν καὶ Ἡλίαν πρὸς τοὺς οἰκείους τόπους ἐξέπεμψε, καὶ μόνοις τοῖς ἀποστόλοις ὀπτάνεται, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ὄρους κατίασι, μηδενὶ μηδὲν τῶν ὀραθέντων ἢ ἀκουσθέντων φθεγγόμενοι. Τοῦτο γὰρ ὁ Δεσπότης ἐντέλλεται. Τίνος ἕνεκεν καὶ του γε χά-

γι' αὐτὸ εἶναι ἀγαπητός. Γιατὶ ποιὸς ἄλλος γιὸς εἶναι ἀγαπητός, ὅπως ὁ μονογενής;

«Αὐτὸς μὲ εὐχαρίστησε». Πράγματι πρὸς εὐχαρίστηση τοῦ Πατέρα πῆρε σάρκα ὁ μονογενὴς αὐτοῦ καὶ Λόγος. Ἐκ τῆς εὐχαρίστησής του ὁ Πατέρας ἀπὸ τὸν μονογενῆ Υἱὸ του πραγματοποίησε τὴν παγκόσμια σωτηρία. Ἐκ τῆς εὐχαρίστησής του ὁ Πατέρας μὲ τὸν μονογενῆ Υἱὸ του συγκρότησε τὴ συνάφεια τῶν ὄλων. Ἐὰν δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος εἶναι μικρὸς κόσμος, ἔχοντας μέσα του τὸ σύνδεσμο κάθε ὀρατῆς καὶ ἀόρατης οὐσίας καὶ ὄντας καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο, εὐδόκησε ἀληθινὰ ὁ Δεσπότης τῶν ὄλων καὶ κτίστης καὶ πρῦτανις στὸ πρόσωπο τοῦ μονογενοῦς καὶ ὁμοούσιου Υἱοῦ του νὰ γίνῃ ἡ συνάφεια τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μέσω αὐτῆς νὰ γίνῃ ἡ συνάφεια ὅλης τῆς κτίσεως, γιὰ νὰ εἶναι ὁ Θεὸς τὰ πάντα μέσα στὰ πάντα⁶⁶. «Αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱός μου», τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξας μου, ἡ σφραγίδα τῆς ὑποστάσεώς μου, μὲ τὴν ὁποία καὶ τοὺς ἀγγέλους ἔχω δημιουργήσει καὶ ὁ οὐρανὸς ἔχει στερεωθεῖ καὶ ἡ γῆ ἔχει θεμελιωθεῖ. Αὐτὸς ποὺ κυβερνᾷ τὰ σύμπαντα μὲ τὸ λόγο τῆς δυνάμεώς του καὶ μὲ τὴν πνοὴ τοῦ στόματός του, τὸ ζωαρχικὸ δηλαδὴ καὶ ἡγεμονικὸ Πνεῦμα. «Αὐτὸν ν' ἀκοῦτε». Ὅποιος δέχεται αὐτόν, δέχεται ἐμένα⁶⁷ ποὺ τὸν ἔστειλα ὄχι σὰν Κύριος, ἀλλὰ σὰν Πατέρας. Ἀποστέλλεται σὰν ἄνθρωπος, ἐνῶ σὰν Θεὸς μένει μέσα σ' ἐμένα κι ἐγὼ μέσα σ' ἐκεῖνον. Ὅποιος δὲν τιμᾷ τὸν μονογενῆ καὶ ἀγαπητὸ Υἱὸ μου, δὲν τιμᾷ τὸν Πατέρα, ἐμένα ποὺ τὸν ἔστειλα. «Αὐτὸν ν' ἀκοῦτε», γιατί ἔχει τοὺς λόγους τῆς αἰώνιας ζωῆς⁶⁸. Αὐτὸ εἶναι τὸ συμπέρασμα ὅσων τελοῦνται, αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τοῦ μυστηρίου.

- 19 Καὶ τί κάνει ἔπειτα; Στέλλει τὸν Μωυσῆ καὶ τὸν Ἡλία στοὺς τόπους τοὺς καὶ φαίνεται μόνο στοὺς ἀποστόλους καὶ καταβαίνουν ἔτσι ἀπὸ τὸ βουνὸ χωρὶς νὰ λένε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἄκουσαν καὶ εἶδαν. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου. Θὰ σᾶς πῶ γιὰ ποιά αἰτία καὶ ποιὸ σκοπὸ. Ἐξερρε, νομίζω, ὅτι οἱ μαθητὲς

67. Μάρκ. 9,36. 68. Ἰω. 6,69.

5 ριν, ἐρώ. Ἄτελεῖς, οἶμαι, τοὺς μαθητὰς ἐπιστάμενος· οὐπω γὰρ τῆς τελείας τοῦ Πνεύματος μεθέξεως τετυχήκασιν· ὡς ἂν ἡ λύπη μὴ τὰς τούτων καρδίας πληρώσειεν, ὡς ἂν μὴ τὸν προδότην ἢ φθόνου λύσσα ἐκμήνειε. Φέρε τοίνυν καὶ ἡμεῖς τῶν λόγων τῇ ὑποθέσει συγκαταπαύσωμεν.

20 Ἵμεῖς δὲ τῶν λελεγμένων ἀεὶ μνημονεύοιτε, ἐγκαρδίως φέροντες τῆς θείας ἐκείνης τὴν ὠραιότητα, τῇ πατρικῇ φωνῇ ἀεὶ ἐνηχούμενοι, «οὗτός ἐστιν» οὐ δοῦλος, οὐ πρέσβυς, οὐκ ἄγγελος, «ἀλλ' Ἰός μου ὁ ἀγαπητός, αὐτοῦ ἀκούετε». Ἀκούσωμεν αὐτοῦ
5 τοιγαροῦν λέγοντος· «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου. Οὐ φονεύσεις»· ἀλλ' οὐδὲ ὀργισθήσῃ τῶ ἀδελφῶ σου εἰκῆ· διαλλάγηθί τε τῶ ἀδελφῶ σου πρότερον, καὶ οὕτως ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. «Οὐ μοιχεύσεις», ἀλλ' οὐδὲ περιεργάση κάλλος ἀλλότριον. «Οὐκ ἐπιορκήσεις», ἀλλ' οὐδὲ ὁμόσεις ὅλως·
10 ἔσται δὲ ὑμῶν τό, ναί, ναί, καὶ τό, οὐ, οὐ, τὸ δὲ περισσὸν τοῦ πονηροῦ εὐρημά ἐστιν. «Οὐ ψευδομαρτυρήσεις». Οὐκ ἀποστερήσεις, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σου δανείσασθαι μὴ ἀπόστρεφε, καὶ τὸν τὰ σὰ αἴροντα μὴ κωλύσης. «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, καλῶς
15 ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων». «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε». «Ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν», «ἵνα γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν», τέλειοι καὶ οἰκτίρμονες, «ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους
20 καὶ ἀδίκους».

Ταῦτα τὰ θεῖα προστάγματα πάση φυλακῇ τηρήσωμεν, ὡς ἂν καὶ ἡμεῖς τῆς θείας αὐτοῦ κατατρυφήσωμεν ὠραιότητος, τῆς αὐτοῦ γλυκντάτης ἐμφορούμενοι γεύσεως, νῦν μὲν ὅσον ἐφικτὸν τοῖς τὸ

69. Δευτ. 6,5. Ματθ. 12,37. 70. Δευτ. 5,1· 17. Ματθ. 5,21-24.

71. Δευτ. 5,18. Ματθ. 5,27· 28. 72. Ἐξ, 20,7. Ματθ. 5,33,37.

ἦταν ἀκόμη ἀτελεῖς πνευματικά· γιατί δὲν εἶχαν λάβει ἀκόμα τὴν τέλεια μέθεξι τοῦ Πνεύματος· γιὰ νὰ μὴν γεμίσει ἡ λύπη τὶς καρδιές τους, γιὰ νὰ μὴν τρελλάνει ἡ λύσσα τοῦ φθόνου τὸν προδότη. Ἐμπρὸς λοιπὸν κι ἡμεῖς ἄς καταθέσουμε τὸ λόγο κι ἄς σταματήσουμε.

20 Ἐσεῖς νὰ θυμᾶστε πάντοτε ὅσα εἰπώθηκαν, ἔχοντας στὴν καρδιά σας τὴ θεία εἰκόνα κι ἀκούοντας πάντα τὴν πατρικὴ φωνὴ στ' αὐτιά σας, Αὐτὸς δὲν εἶναι δοῦλος οὔτε γέροντας οὔτε ἄγγελος, ἀλλὰ «ὁ ἀγαπητὸς μου Υἱός, αὐτὸν ν' ἀκούτε». Ἄς τὸν ἀκούσουμε λοιπὸν νὰ λέει· «θ' ἀγαπήσεις τὸν Κύριο τὸ Θεό σου μὲ ὅλη τὴν καρδιά σου»⁶⁹. «Δὲ θὰ φονεύσεις», ἀλλ' οὔτε θὰ ὀργιστεῖς ἄσκεφτα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Συμφιλιώσου πρῶτα κι ἔτσι ἔλα κι πρόσφερε τὸ δῶρο σου⁷⁰. «Δὲ θὰ μοιχεύσεις», ἀλλ' οὔτε καὶ θὰ περιεργαστεῖς τὴν ξένη ὁμορφιά⁷¹. «Δὲ θὰ ἐπιορκήσεις», ἀλλὰ οὔτε κἂν θὰ ὀρκιστεῖς. Τὸ ναι πού θὰ πεῖτε θὰ εἶναι ναι καὶ τὸ ὄχι ὄχι. Τὸ περισσότερο εἶναι εὐρημα τοῦ πονηροῦ⁷². «Δὲ θὰ ψευδομαρτυρήσεις»⁷³, «δὲ θ' ἀποστερήσεις ἀπὸ κάποιον κάτι», ἀλλὰ δίνε καὶ σ' ὅποιον σοῦ ζητᾶ, καὶ μὴ γυρίσεις τὴν πλάτη σ' ἐκεῖνον πού θέλει νὰ σοῦ δανειστεῖ κι αὐτὸν πού σοῦ παίρνει τὰ δικά σου μὴν τὸν ἐμποδίσεις⁷⁴. «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, εὐλογεῖτε ἐκείνους πού σᾶς καταριέονται, κάνετε καλὸ σὲ ὅσους σᾶς μισοῦν καὶ προσεύχεστε γιὰ ὅσους σᾶς βλάπτουν καὶ σᾶς καταδιώκουν»⁷⁵. «Μὴν κρίνετε γιὰ νὰ μὴν κριθεῖτε»⁷⁶. Συγχωρῆστε γιὰ νὰ συγχωρηθεῖτε⁷⁷ «γιὰ νὰ γίνετε παιδιὰ τοῦ Πατέρα σας», τέλειοι καὶ σπλαχνικοί, «ὅπως ὁ οὐράνιος Πατέρας σας, πού ἀνατέλλει τὸν ἥλιο του στοὺς πονηροὺς καὶ στοὺς καλοὺς καὶ βρέχει γιὰ τοὺς δίκαιους καὶ γιὰ τοὺς ἀδίκους»⁷⁸.

Αὐτὲς τὶς θεῖες ἐντολὲς ἄς τὴ φυλάξομε μὲ κάθε προσοχή, γιὰ ν' ἀπολαύσομε κι ἡμεῖς τὴ θεία του ὠραιότητα βιώθοντας τὴ γλυκύτατη γεύση του, τώρα ὅσο εἶναι δυνατὸ σὲ ὅσους εἶναι

73. Ἐξ. 20,16. 74. Ματθ. 5,40-42. 75. Ματθ. 5,44.

76. Ματθ. 7,11. 77. Ματθ. 5,14-15. 78. Ματθ. 5,40.

γεῶδες τοῦτο πεφορτισμένοις σκῆνος τοῦ σώματος, ἔπειτα δὲ τρα-
25 νότερόν τε καὶ καθαρώτερον, ὅταν ἐκλάμψωσιν οἱ δίκαιοι ὡς ὁ
ἥλιος, ὅταν ἀπαλλαγέντες τῶν ἀναγκῶν τοῦ σώματος, ὡς ἄγγελοι
σὺν Κυρίῳ ἄφθαρτοι ἔσονται, ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ ἐπιφανεῖ ἐξ οὐρα-
νῶν ἀποκαλύψει αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
30 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

φορτωμένοι με τοῦτο τὸ χωματίνο σκῆνος τοῦ σώματος, κι ἔπειτα ἐντονότερα καὶ καθαρότερα, τότε ποῦ θὰ λάμπουν οἱ δίκαιοι ὅπως ὁ ἥλιος, ὅταν, ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ τὶς ἀνάγκες τοῦ σώματος, θὰ εἶναι ἄφθαρτοι μαζί με τὸν Κύριο, ὅπως οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴ μεγάλη κι ἔνδοξη ἀποκάλυψη ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

B'.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΞΗΡΑΝΘΕΙΣΑΝ ΣΥΚΗΝ

Κ Α Ι

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΟΣ

1 Κινεῖ με πρὸς τὸ λέγειν ὁ ἐνυπόστατος τοῦ Θεοῦ καὶ Πάτρὸς
Λόγος, ὁ τῶν πατρικῶν κόλπων μὴ ἀποστὰς καὶ ἐν μήτρᾳ Παρθέ-
νου ἀπεριγράπτως κρυφορηθείς, ὁ δι' ἐμὲ γενόμενος, ὃ εἰμι, ὁ ἀπα-
θῆς ὢν τῇ θεότητι καὶ ὁμοιοπαθὲς μοι περιθέμενος σῶμα, ὁ ἐπὶ
5 χερουβικῶν ἀρμάτων ἐποχούμενος καὶ ἐπὶ γῆς ἐπὶ πῶλον ὄνου
ἐπιβεβηκώς, ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, ὁ ὑπὸ Σεραφίμ ἅγιος σὺν Πα-
τρὶ καὶ Πνεύματι εὐφημούμενος καὶ τὰ τῶν παίδων ψελλίσματα ἐξ
ἀπειροκάκου γλώττης ἀποδεχόμενος· Θεὸς ὢν καὶ ἐν τῇ δούλου
μορφῇ ὑπάρχων καὶ μορφὴν δούλου λαβὼν, ὁ ἄυλος καὶ ἀόρατος
10 ὢν ὡς Θεός, καὶ ὄρατὸν καὶ ψηλαφητὸν σῶμα ἀναδεξάμενος, ὁ
ἐκουσίως ἐπὶ τὸ πάθος ἐλθὼν, ἵνα μοι τὴν ἀπάθειαν χαρίσῃται.
Ἐπειδὴ γὰρ εἶδεν τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν αὐτοῦ τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὄφε-
ως δελεασθέντα, τὸν ἄνθρωπον, ὃν κατ' εἰκόνα ἰδίαν καὶ ὁμοίωσιν
ἐπλασε, καὶ τῆς αὐτοῦ ἐντολῆς ἐν παραβάσει γενόμενον καὶ φθορᾷ
15 ὑποχείριον καὶ θανάτῳ ὑπεύθυνον, οὐκ ἤνεγκεν ὁ φύσει συμπαθῆς
τοῦ ποθουμένου τὴν στέρησιν, ἀλλὰ πολυτρόπως αὐτὸν πρὸς ἐπι-
στροφήν καὶ μετάνοιαν ἐκάλεσεν, παιδεύσας ὡς δοῦλον ἀγνώμονα,

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΤΗΝ ΞΗΡΑΝΘΕΙΣΑ ΣΥΚΙΑ

ΚΑΙ

ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ

- 1 Μὲ ὠθεῖ νὰ μιλήσω ὁ ἐνυπόστατος Λόγος τοῦ Θεοῦ Πατέ-
ρα, αὐτὸς ποὺ δὲν ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τοὺς πατρικοὺς κόλπους
καὶ κυοφορήθηκε ἀνεξήγητα στὰ σπλάγχχνα τῆς Παρθένου. Αὐ-
τὸς ποὺ ἔγινε γιὰ μένα ὅ,τι ἐγὼ εἶμαι, αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀπαθὴς
ὡς πρὸς τὴ θεότητά του καὶ περιβλήθηκε ὡστόσο ὁμοιοπαθὲς
μὲ ἐμένα σῶμα· αὐτὸς ποὺ ἐποχεῖται πάνω στὰ χερουβικά ἄρμα-
τα καὶ πάνω στὴ γῆ καβαλικεύει σὲ πουλάρι¹· ὁ βασιλιάς τῆς
δόξας, αὐτὸς ποὺ μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα εὐφημεῖται
ἀπὸ τὰ Σεραφίμ ὡς ἅγιος καὶ δέχεται τὰ ψελλίσματα τῶν παι-
διῶν ἀπὸ τὴν ἄκακη γλώσσα τους· αὐτὸς ποὺ εἶναι Θεὸς καὶ
ἔχει τὴ μορφή δούλου καὶ ποὺ ἔλαβε τὴ μορφή τοῦ δούλου, αὐ-
τὸς ποὺ εἶναι ἄυλος καὶ ἀόρατος Θεὸς καὶ δέχτηκε νὰ λάβει
ὄρατὸ καὶ ψηλαφητὸ σῶμα, αὐτὸς ποὺ βάδισε ἀκούσια στὸ πά-
θος, γιὰ νὰ μοῦ χαρίσει τὴν ἀπάθεια. Ἐπειδὴ δηλαδὴ εἶδε τὸν
ἄνθρωπο, τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν του, νὰ ἔχει δελεαστεῖ ἀπὸ
τὴν ἀπάτη τοῦ φιδιοῦ, τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἔπλασε σύμφωνα μὲ
τὴν εἰκόνα του καὶ τὴν ὁμοίωσή του, νὰ ἔχει ὅμως πέσει στὴν
παράβαση τῆς ἐντολῆς του καὶ νὰ ἔχει γίνεи ὑποχείριος τῆς
φθορᾶς καὶ ὑπόλογος θανάτου, δὲν ἄντεξε ὁ γεμάτος συμπάθεια
τὴ στέρηση ἐκεῖνου ποὺ ποθοῦσε, ἀλλὰ τὸν κάλεσε μὲ πολλοὺς
τρόπους σὲ ἐπιστροφή καὶ μετάνοια, ἀφοῦ τὸν καίδεψε σὰν

ὡς υἷον νηπιάζοντα πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως, καὶ πάντα μηχανησάμενος τρόπον, ὅπως, τὴν τοῦ τυράννου δουλείαν ἀποσεισάμενος, ἐπανεῖλθε πρὸς τὸν πλαστοουργήσαντα. Ἄλλ' ἀδυνάτως εἶχε πρὸς τὴν ἐπιστροφήν, ἅπαξ ἑαυτὸν καταδουλώσας τῇ ἀμαρτίᾳ καὶ συγκραθεὶς τῇ γῆϊνῃ ἐπιθυμίᾳ ἐκ προαιρέσεως. Διὸ δὴ ὁ ὑπεράγαθος Δεσπότης, ἐξασθενήσασαν τὴν φύσιν ἰδὼν, ταύτην ἀναλαμβάνει.

Λόγω γὰρ καὶ ἐντολαῖς καὶ προστάγμασι σωτηρίοις ἀπειθοῦντα τὸν ἄνθρωπον βλέπων, τί φησι; Δεῖ με ἔργῳ παιδεῦσαι τὸν ἀγνοοῦντα. Δεῖ με ἐπιλαβέσθαι πρὸς τὴν ἀρετὴν, ὅπως συνεθισθεῖσαν ταύτας αὐτὸς ἐργάσῃται. Δεῖ με ὄραθῆναι καὶ οὕτως ἰατρεῦσαι τὸν ἀσθενοῦντα. Δεῖ με ἐπιστρέψαι τὸ πλανώμενον πρόβατον καὶ ὀδηγήσαι πρὸς τὴν ἀρχαίαν τοῦ παραδείσου μονήν. Πῶς οὖν ἐπιστρέψω μὴ θεωρούμενος; πῶς ὀδηγήσω τὸν τὰ ἔχνη μου μὴ βλέποντα; Διὰ τοῦτο γέγονεν ἄνθρωπος, ἵνα, δι' ὧν ἔπραξέ τε καὶ ἔπαθεν, ἔργῳ διδάξῃ τὸν ἀγνοοῦντα τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τῆς ἀρετῆς· ὅπως, αὐτὸν ἰδόντες ἐκ τῶν πατρικῶν κόλπων ἐπὶ γῆν καταβάντα δι' ἡμᾶς οἰκονομικῶς, καὶ ἡμεῖς ἐκ τῆς μητρὸς ἡμῶν τῆς γῆς πρὸς αὐτὸν ἔλθωμεν προαιρετικῶς· ἵνα ἐνδείξῃται τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς ἀγάπης αὐτοῦ τῆς πρὸς ἡμᾶς. Μείζονα γὰρ ἀγάπην οὐδεὶς δύναται ἐνδείξασθαι, ἢ ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θέσῃ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. Πῶς οὖν ὁ μὴ ἔχων ψυχὴν τὴν ἀγάπην ἐνδείξῃται;

2 Διὰ τοῦτο ἀναλαμβάνει σάρκα, ἵνα ὀφθῇ ἐπὶ γῆς καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστραφῇ. Διὰ τοῦτο ἀναλαμβάνει ψυχὴν, ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν θέσῃ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. Φίλων δὲ λέγω, οὐ τῶν φιλοῦντων αὐτόν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ποθυμένων αὐτοῦ. Ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐμισήσαμεν αὐτόν καὶ ἀπεστράφημεν, ἐτέρῳ δουλεύσαντες, ἀλλ' αὐτὸς ἔστηκεν ἄτρεπτον ἔχων τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην. Διὰ τοῦτο

ἀχάριστο δοῦλο, σὰν γιὸ μὲ μυαλὸ νηπίου ‘πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως’ καὶ μηχανεύτηκε κάθε μέσο, γιὰ ν’ ἀποτινάξει τὴ δουλεία τοῦ τυράννου καὶ νὰ ἐπανέλθει στὸν πλάστη του. Ὅμως ἦταν ἀδύνατη ἡ ἐπιστροφή του, ἀφοῦ μιὰ γιὰ πάντα εἶχε καταδουλωθεῖ στὴν ἁμαρτία κι εἶχε συζευχθεῖ θεληματικὰ μὲ τὴν ἐπιθυμία τῶν γήινων. Γι’ αὐτὸ ὁ ὑπεράγαθος Κύριος ἀναλαμβάνει τὴ φύση μας, ἐπειδὴ εἶδε ὅτι αὐτὴ εἶχε ἐξασθενήσει.

Βλέποντας δηλαδὴ τὸν ἄνθρωπο νὰ μὴν ὑπακούει στὸ λόγο καὶ τὶς ἐντολὲς καὶ τὰ προστάγματα τῆς σωτηρίας, τί λέει; Πρέπει νὰ παιδαγωγήσω μὲ ἔργα αὐτὸν ποὺ ἔχει ἄγνοια. Πρέπει νὰ τὸν κατευθύνω στὶς ἀρετές, γιὰ νὰ τὶς συνηθίσει καὶ νὰ τὶς ἐπιτελέσει ὁ ἴδιος. Πρέπει νὰ μὲ δοῦν κι ἔτσι νὰ θεραπεύσω τὸν ἄρρωστο. Πρέπει νὰ γυρίσω κοντὰ μου τὸ πλανώμενο πρόβατο καὶ νὰ τὸ ὀδηγήσω στὴν ἀρχικὴ του διαμονὴ στὸν παράδεισο. Πῶς ὅμως θὰ τὸ ἐπιστρέψω χωρὶς νὰ μὲ βλέπει; Πῶς θὰ ὀδηγήσω αὐτὸν ποὺ δὲ βλέπει τὰ ἴχνη μου; Γι’ αὐτὸ ἐγίνε ἄνθρωπος, ὥστε, μὲ ὅσα ἔπραξε καὶ ἔπαθε, νὰ διδάξει μὲ τὰ ἔργα αὐτὸν ποὺ ἀγνοοῦσε πῶς νὰ πράξει τὴν ἀρετὴ, καὶ βλέποντάς τον νὰ κατεβαίνει κατ’ οἰκονομίαν γιὰ χάρη μας στὴ γῆ ἀπὸ τοὺς πατρικοὺς κόλπους, ν’ ἀνεβοῦμε κι ἐμεῖς μὲ τὴ θέλησή μας πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τὴ μητέρα μας γῆ, καὶ γιὰ νὰ δείξει τὸν ἀνυπέρβλητο πλοῦτο τῆς ἀγάπης του πρὸς ἐμᾶς. Γιατὶ μεγαλύτερη ἀγάπη δὲν μπορεῖ νὰ δείξει κανένας, παρὰ μόνον ἂν θυσιάσει τὴν ψυχὴ του γιὰ χάρη τῶν φίλων του². Καὶ πῶς ὅποιος δὲν ἔχει ψυχὴ θὰ δείξει τὴν ἀγάπη του;

- 2 Γι’ αὐτὸ ἀναλαμβάνει τὴ σάρκα, γιὰ νὰ τὸν δοῦμε στὴ γῆ καὶ νὰ ζήσει ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους³. Γι’ αὐτὸ ἀναλαμβάνει ψυχὴ, γιὰ νὰ θυσιάσει τὴν ψυχὴ του γιὰ χάρη τῶν φίλων του. Καὶ φίλους δὲν ἐννοῶ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀγαποῦν, ἀλλὰ αὐτοὺς ποὺ ποθεῖ ἐκεῖνος. Γιατὶ ἐμεῖς τὸν μισήσαμε καὶ τοῦ στρέψαμε τὴν πλάτη καὶ γίναμε δοῦλοι σὲ ἄλλον, ἐνῶ αὐτὸς στάθηκε ἔχοντας ἀμετάβλητη τὴν ἀγάπη του σ’ ἐμᾶς. Γιὰ τοῦτο ἔτρεξε πίσω

2. Ἰω. 15,13.

3. Βαρούχ 3,38.

ἔδραμεν ὀπίσω ἡμῶν. Ἦλθεν πρὸς τοὺς μισοῦντας, κατεδίωξε τοὺς φεύγοντας, καὶ φθάσας οὐ τραχύτητι ἤλεγε, οὐ μάλιστα ἐπέστρεψεν, ἀλλ' ὡς ἰατρὸς ἄριστος ὑπὸ φρενιτιῶντος ὕβριζόμενος, 10 ἐμπτυόμενος, ραπιζόμενος, τὰς ἰάσεις προσέφερεν. Ὡς μέγεθος ἰατρείας τὴν αὐτοῦ θεότητα προσήνεγκεν τῇ φύσει τῆς ἀνθρωπότητος φάρμακον, φάρμακον ἐναργέστατον, φάρμακον παντοδύναμον. Αὕτη τὸ ἀσθενὲς σαρκίον, τῶν ἀοράτων ἀνέδειξε δυνατώτερον. Ὡσπερ γὰρ ἀπρόσιτος ὁ σίδηρος τῷ πυρὶ ἐνούμενος, οὕτως ὁ χόρ- 15 τος τῆς ἡμετέρας φύσεως, ἐνωθεὶς τῷ πυρὶ τῆς θεότητος, ἀπρόσιτος τῷ διαβόλῳ γέγονε, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα οἱ τῶν ἰατρῶν παῖδες φασιν, διὰ τῶν ἐναντίων καταβάλλει τὰ ἐναντία· τὴν ἡδονὴν διὰ τῶν πόνων, τὴν ὑπερηφανίαν διὰ τῆς ταπεινώσεως. Οὐ μόνον γὰρ ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν, πλούσιος ὢν θεό- 20 τητι καὶ γενόμενος ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀνθρώποις ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν.

Τίς γὰρ ἀνθρώπων τοσοῦτον ταπεινός; Οὐκ ἔχει μὲν γὰρ ποῦ τὴν τὴν κεφαλὴν κλῖναι. Οὐκ ἦν αὐτῷ ὑποζύγιον, οὐ δισσὸν περιβόλαιον, οὐ χιτῶν ἄλλος. «Λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει· πά- 25 σχων οὐκ ἠπείλει»· ὡς ἀρνίον ἄκακον ἤγετο τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἐρίζων, οὐ κραυγάζων· ραπιζόμενος ἐδίδου προθύμως τὴν σιαγόνα τῷ παίοντι· οὐκ ἐπέστρεψε τὸ πρόσωπον ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων· Σαμαρείτης καὶ δαιμονῶν ἀποκαλούμενος, διωκόμενος, ταῦτα ὑπομένει, ὅπως καὶ ἡμεῖς τοῖς αὐτοῦ ἀκολουθήσωμεν ἴχνεσι. Ταῦ- 30 τα πάντα εὐδοκίᾳ πατρικῇ ἐπετέλει. Ἐξ αὐτοῦ γὰρ ὢν Υἱὸς μονογενῆς καὶ ὁμοούσιος, τὴν πατρικὴν αὐτοῦ ἀγάπην ἐδημοσίευσεν.

4. Φιλ. 2,6-8. 5. Ματθ. 8,20.

6. Α' Πετρ. 2,23.

μας. Ἦρθε σ' ἐμᾶς πού τόν μισήσαμε, προσπάθησε νὰ προλάβει ἐμᾶς πού φεύγαμε κι ὅταν μᾶς ἔφτασε, δὲ μᾶς ἔλεγε με σκληρότητα, δὲ μᾶς γύρισε κοντά του μὲ τὸ μαστίγιο, ἀλλὰ σὰν ἄριστος γιατρός πού τὸν ὑβρίζει κάποιος μανιακός, πού τὸν φτύνει καὶ τοῦ δίνει ραπίσματα, αὐτὸς πρόσφερε τῇ θεραπευτικῇ του ὑπηρεσίᾳ. Σὲ ἐνδειξη τοῦ μεγέθους τῆς θεραπείας του πρόσφερε στὴν ἀνθρώπινη φύση τὴν ἴδια του τῇ θεότητα ὡς φάρμακο, φάρμακο πολὺ δραστικό, φάρμακο παντοδύναμο. Αὐτὴ ἀπέδειξε τὸ ἀσθενικό μας σαρκίον πρὸς ἰσχυρὸ ἀπὸ τὶς ἀόρατες δυνάμεις. Ὅπως δηλαδὴ ὁ σίδηρος ὅταν ἐνωθεῖ μὲ τὴ φωτιὰ εἶναι ἀδύνατο ν' ἀγγιχθεῖ, ἔτσι καὶ τὸ χόρτο τῆς δικῆς μας φύσης, ἀφοῦ ἐνώθηκε μὲ τὴ φωτιὰ τῆς θεότητος, ἔγινε ἀπλησίαστο ἀπὸ τὸ διάβολο. Κι ἐπειδὴ ἓνα πάθος θεραπεύεται μὲ τὰ ἀντίθετά του, ὅπως λένε κι οἱ μαθητὲς τῶν γιατρῶν, καταβάλλει τὰ πάθη μὲ τὰ ἀντίθετά τους· τὴν ἡδονὴ μὲ τοὺς μόχθους, τὴν ὑπερηφάνεια μὲ τὴν ταπείνωση. Δὲν ταπείνωσε δηλαδὴ μόνο τὸν ἑαυτό του μὲ τὸ νὰ γίνεαι ἄνθρωπος, ἐνῶ ἦταν πλούσιος στὴ θεότητα, ἀλλὰ ταπεινώθηκε καὶ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους⁴.

Πράγματι ποιὸς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὑπῆρξε τόσο ταπεινός; «Δὲν ἔχει ποῦ νὰ κλίνει τὴν κεφαλὴ του»⁵. Δὲν εἶχε ὑποζύγιο, δὲν εἶχε διπλὸ πουκάμισο, δὲν εἶχε ἄλλο ροῦχο. «Δεχόμενος προσβολές, δὲν ἀνταπέδιδε σ' αὐτές· δὲν ἀπειλοῦσε ὅταν τοῦ ἔκαναν κάποιο κακό»⁶. Ὁδηγοῦνταν σὰν ἀρνὶ ἄκακο στὴ θυσία, χωρὶς νὰ διαμαρτύρεται, χωρὶς νὰ φωνάζει⁷· τὸν ράπιζαν κι ἔδινε πρόθυμα τὴν σιαγόνα του σ' ἐκεῖνον πού τὸν χτυποῦσε· δὲν ἔστρεψε τὸ πρόσωπό του γιὰ ν' ἀποφύγει τὰ αἰσχρὰ φτυσίματα. Ἐνῶ τὸν ἀποκαλοῦσαν Σαμαρείτη καὶ δαιμονισμένο⁸ καὶ ἐνῶ τὸν καταδίωκαν, δείχνει ὑπομονὴ σ' αὐτά, γιὰ ν' ἀκολουθήσομε κι ἐμεῖς τὰ ἴχνη του. Τὰ ἔκανε ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Πατέρα του. Ὄντας δηλαδὴ δικός του Υἱὸς μονογενῆς καὶ ὁμοούσιος, μᾶς γνώρισε τὴν πατρικὴ ἀγάπη του πρὸς ἐμᾶς.

7. Ἦσ. 53,7.

8. Ἰω. 8,48.

Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ
 τὸν μονογενῆ ἔδωκε λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν. Ὁ ἀγάπης ἀνυπερβλήτου!
 Υἱὸν μονογενῆ συμβασιλεύοντα αὐτῷ ὑπὲρ δούλων παρηκόων,
 35 ὑπὲρ ἐχθρῶν βλασφημούντων, καὶ τῷ ἐχθρῷ λατρευόντων καὶ
 τοῦτον Θεὸν ἀναγορευόντων. Ὁ βάθος πλούτου τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγα-
 θότητος! Ἄλλ' οὐκ ἀντέστη ὁ μονογενὴς Υἱός, οὐκ ἠθέτησε τὴν
 πατρικὴν βουλήν. Αὐτὸς γὰρ ἦν ἡ βουλή καὶ ἡ θέλησις τοῦ Πατρὸς.
 Διὸ δὴ ὡς τῆς φύσεως κοινωνός τε καὶ μέτοχος (μία γὰρ φύσις ἐστὶ
 40 Πατρὸς καὶ Υἱοῦ μία), ὡς οἰκείῳ ἐξυπηρετεῖται θελήματι, καὶ ἄν-
 θρωπος γίνεται καὶ καθίσταται ὑπήκοος τῷ Πατρὶ μέχρι θανάτου,
 θανάτου δὲ σταυροῦ, τὴν ἐμὴν παρακοὴν ἰόμενος.

3 Ἔρχεται τοίνυν παθεῖν ἐπειγόμενος καὶ σπεύδων πιεῖν τὸ τοῦ
 θανάτου ποτήριον τὸ παντὸς τοῦ κόσμου σωτήριο. Ἔρχεται πει-
 νῶν τὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν, καὶ οὐχ εὐρίσκει ἐν αὐτῇ καρ-
 πὸν ταύτην γὰρ ἡ συκὴ παραβολικῶς αἰνίττεται. Τίς γὰρ πρῶτῃ
 5 ἐσθίει; Ὁ βασιλεὺς, ὁ Κύριος καὶ διδάσκαλος· πρῶτῃ πεινῶν, οὐκ
 ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς βρώσεως. Οὐ κρατεῖ τῆς φύσεως, ἀλλ'
 ὥσπερ τις ἀκρατὴς καὶ ἀκόλαστος ἀλόγως ὀρμᾷ πρὸς τὴν βρῶσιν,
 ἐν καιρῷ τῷ μὴ προσήκοντι. Καὶ πῶς παιδεύει τοὺς μαθητὰς
 νηστεύειν καὶ μὴ ἠτᾶσθαι πάθει ἐπιθυμίας; Οὐχ οὕτω τοῦτό ἐστιν,
 10 ἀλλ', ὥσπερ λόγῳ διὰ παραβολῶν διδάσκων ἐλάλει, οὕτω καὶ
 ἔργῳ τὰς παραβολὰς διεξέρχεται. Προσῆλθε τῇ συκῇ πεινάσας. Ἡ
 συκὴ ὑπέγραφε τὴν τῆς ἀνθρωπότητος φύσιν. Γλυκὸς καρπὸς τῆς
 συκῆς, τραχέα τὰ φύλλα καὶ ἄχρηστα καὶ πρὸς καῦσιν ἔτοιμα, ἀλλὰ
 καὶ ἡ φύσις τῆς ἀνθρωπότητος γλυκύτερον εἶχε τὸν καρπὸν τῆς ἀρε-
 15 τῆς, παρὰ Θεοῦ ταύτην καρποφορεῖν προστεταγμένη. Ἐπεκτήσατο
 δὲ διὰ τῆς ἀκαρπίας τῆς ἀρετῆς τὴν τῶν φύλλων τὴν τραχύτητα.

Τί γὰρ τραχύτερον τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν; Γυμνὸς ἦν ποτε ὁ

Γιατί τόσο πολὺ μᾶς ἀγάπησε ὁ Θεὸς καὶ Πατέρας, ὥστε ἔδωσε ὡς λύτρο γιὰ χάρη μας τὸν μονογενῆ Υἱὸν του. Ὡ ἀγάπη ἀνυπέρβλητη! Ἐδωσε τὸν μονογενῆ Υἱὸν του, ποὺ ἦταν συμβασιλέας του, γιὰ χάρη δούλων ποὺ παράκουσαν, γιὰ χάρη ἐχθρῶν ποὺ τὸν βλασφημοῦσαν καὶ λάτρευαν τὸν ἐχθρὸ καὶ τὸν ἀναγόμευαν θεό. Ὡ βάθος πλούτου τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ⁹. Δὲν ἀντιστάθηκε ὁμως ὁ μονογενῆς Υἱός, δὲν ἀθέτησε τὴ βουλή τοῦ Πατέρα. Γιατί ἦταν αὐτὸς ἡ βουλή καὶ ἡ βούληση τοῦ Πατέρα. Γι' αὐτὸ λοιπὸν, ἐπειδὴ ἦταν μέτοχος καὶ κοινωνὸς τῆς φύσης του (γιατί εἶναι μία ἡ φύση τοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Υἱοῦ), ἐκτελεῖ δικό του θέλημα, γίνεται ἄνθρωπος καὶ ὑπήκοος τοῦ Πατέρα μέχρι θανάτου, καὶ μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ¹⁰, θεραπεύοντας τὴ δική μου παρακοή.

- 3 Ἐπείγεται λοιπὸν πρὸς τὸ πάθος καὶ βιάζεται νὰ πιεῖ τὸ ποτήρι τοῦ θανάτου, τὸ σωτήριον γιὰ ὅλο τὸν κόσμον. Ἐρχεται πεινασμένος γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ δὲ βρίσκει σ' αὐτὴν καρπὸν· γιατί αὐτὴν ὑπαινίσσεται μεταφορικῶς ἡ συκιά. Ποιὸς δηλαδὴ τρώει τὸ πρῶν; Ὁ βασιλιάς, ὁ Κύριος, ὁ Δάσκαλος. Πεινώντας τὸ πρῶν, δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ φαγητοῦ. Δὲν συγκρατεῖ τὴ φύση του, ἀλλὰ, σὰν κάποιος ἀκρατῆς καὶ ἀκόλαστος, ὀρμᾷ ἀνόητα στὸ φαγητό, σὲ ἀκατάλληλη ὥρα. Πῶς τότε παιδαγωγεῖ τοὺς μαθητὲς του νὰ μὴν τοὺς νικᾷ τὸ πάθος τῆς ἐπιθυμίας; Δὲν εἶναι ἔτσι τὸ πράγμα· ἀλλὰ ὅπως μιλοῦσε διδάσκοντας μὲ παραβολικοὺς λόγους, ἔτσι ἐκτελεῖ καὶ τὶς παραβολὰς μὲ ἔργο. Πλησίασε στὴ συκιά πεινώντας¹¹. Ἡ συκιά ὑποδήλωνε τὴ φύση τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ καρπὸς τῆς συκιάς εἶναι γλυκός, τὰ φύλλα της τραχιὰ καὶ ἄχρηστα τὰ ἔτοιμα γιὰ τὴ φωτιά. Ἀλλὰ καὶ ἡ φύση τῆς ἀνθρωπότητος εἶχε γλυκύτατο τὸν καρπὸν τῆς ἀρετῆς, ἔχοντας ἀπὸ τὸ Θεὸ τὴν ἐντολὴν νὰ τὴν καρποφορεῖ, ἐξαιτίας ὁμως τῆς ἀκαρπίας της στὴν ἀρετὴ ἔβγαλε τὰ τραχιὰ φύλλα.

Πράγματι τί ὑπάρχει τραχύτερον ἀπὸ τὶς βιοτικὰς μέρι-

9. Ρωμ. 11,33.

10. Φίλ. 2,8. 11. Μαθ. 11,19.

Ἄδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ καὶ οὐκ ἠσχύοντο· γυμνὸς τῇ ἀπλότῃ καὶ ἀτέχνῳ ζωῇ. Οὐκ ἦσαν αὐτοῖς τέχναι καὶ βιωτικά· μέριμναι· οὐκ ἐπενόουν πῶς ἐπικαλύψωσι τοῦ σώματος τὴν γύμνωσιν· οὐκ ἐπῆσχύνοντο τῇ ἀκτημοσύνη· οὐ τῇ τῆς ζωῆς λειότητι, ἀλλ', εἰ καὶ γυμνοὶ ἦσαν τῷ σώματι, ἐσκέποντο τῇ θείᾳ χάριτι. Οὐκ ἦν αὐτοῖς σωματικὸν περιβόλαιον, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἔνδυμα ἀφθαρσίας· ὅσον γὰρ διὰ τῆς ὑπακοῆς ὠκειοῦντο τῷ Θεῷ, τοσοῦτον τῷ τῆς ἀφθαρσίας ἐνδύματι. Παρακούσαντες δέ, ἐμακρύνθησαν τῆς σκεπούσης αὐτοὺς χάριτος. Ἐγυμνώθησαν τῆς πρὸς Θεὸν ἐκστάσεως· καὶ θεωρίας· εἶδον ἑαυτῶν τὴν τοῦ σώματος γύμνωσιν· ἐπεπόθησαν τὰ τοῦ βίου τερπνά· ἐπεισῆχθησαν τῷ λιτῷ καὶ ἀκτῆμονι βίῳ· ἔρριψαν ἑαυτοῖς φύλλα συκῆς καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα· ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλοὺς καὶ εὖρον τὸν τραχὺν καὶ ἐμμέριμον καὶ κατόδονον βίον. «Ἐν ἰδρῶτι γὰρ τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου. Ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου, ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση».

Φρόνημα γῆϊνον ἔσχεις, εἰς γῆν ἔσται ἡ ἀποστροφή σου. Παρα-
 35 συνεβλήθης τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις· οὐ γὰρ συνῆκας ἐν τιμῇ ὧν. Ἐν τῷ Θεῷ ἦς καὶ ἀρετὴν καρποφόρον οὐκ ἔγνως, ἀλλὰ προέκρινας τὴν τῶν γῆϊνων ἀπόλαυσιν, τῶν ἀλόγων ἠγάπησας βίον. Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση. Τῶν ἀλόγων δίκην κληρονομήσεις τὸν θάνατον. Ἐντεῦθεν καὶ δερματίνους χιτῶνας περιβάλλεται. Μέσον
 40 γὰρ ζωῆς καὶ θνητότητος ὧν τῷ σώματι, πρότερον ὧν ἐν παραδείσῳ τρυφῆς καὶ βασιλικῷ θαλάμῳ ἀναστρεφόμενος, θνητὸν ὕστερον καὶ παχὺ τὸ σῶμα ἐκτήσατο, δυνάμενον ἀνισχεῖν πρὸς τοὺς πόνους. Ὅντως τραχέα τὰ φύλλα τῆς συκῆς τῆς ἡμῶν φύσεως, ἡ ἀνώμαλος κακία τῆς ἡμῶν φύσεως. Πρὸς ταύτην τὴν συκῆν, του-
 45 τέστι τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἦλθεν ὁ Σωτὴρ πεινῶν καὶ ζητῶν ἐξ αὐτῆς καρπὸν τὸν γλυκύτατον, τουτέστι τὴν γλυκυτάτην

μνες¹²; Ἦταν κάποτε γυμνοὶ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ καὶ δὲν ἔνωσαν ντροπή· γυμνοὶ στὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἀφρόντιστη ζωὴ τους. Οὔτε τέχνη εἶχαν οὔτε βιοτικὲς μέριμνες· δὲν ἐπινοοῦσαν τρόπους πῶς νὰ σκεπάσουν τὴ γύμνια τοῦ σώματός τους· δὲν ντρέπονταν γιὰ τὴν ἀκτημοσύνη τους οὔτε γιὰ τὴ λιτότητα τῆς ζωῆς τους, ἀλλὰ, ἂν καὶ ἦταν γυμνοὶ στὸ σῶμα, τοὺς σκέπαζε ἡ θεία χάρη. Δὲν εἶχαν σωματικὸ φόρεμα, ἀλλὰ φοροῦσαν ἔνδυμα ἀφθαρσίας. Ὅταν ὁμως παράκουσαν, βρέθηκαν μακριὰ ἀπὸ τὴ χάρη ποὺ τοὺς σκέπαζε. Ἀπογυμνώθηκαν ἀπὸ τὴν ἔκστασὴ τους πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὴ θεωρία του, εἶδαν τὴ γύμνωσι τοῦ σώματός τους¹³, πόθησαν τὰ εὐχάριστα τῆς ζωῆς, βρέθηκαν μέσα στὴ φτωχικὴ καὶ στερημένη ζωὴ, ἔραψαν φόρεμα ἀπὸ φύλλα συκιᾶς κι ἔκαναν περιζώματα, ἔκαναν πολλοὺς λογισμοὺς καὶ βρῆκαν τὴν τραχιά καὶ γεμάτη μέριμνες καὶ πόνους ζωὴ. «Μὲ τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου σου θὰ φᾶς τὸ ψωμί σου. Καταραμένη θὰ εἶναι γιὰ τὰ ἔργα σου ἡ γῆ, θὰ βγάλει γιὰ σένα ἀγκάθια καὶ τριβόλια καὶ θὰ καταλήξεις στὴ γῆ»¹⁴.

Ἀπόχτησες γήινα φρονήματα, γι' αὐτὸ ἡ στροφὴ σου θὰ γίνει πρὸς τὴ γῆ. Ἐζήσες δίπλα-δίπλα μὲ τὰ ἄλογα ζῶα· γιὰτὶ δὲν κατάλαβες ὅτι εἶχες τιμητικὴ θέσῃ¹⁵. Ἦσουν στοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν κατάλαβες τὴν καρποφόρο ἀρετὴ· προτίμησες τὴν ἀπόλαυσι τῶν γήινων κι ἀγάπησες τὴ ζωὴ τῶν ἀλόγων ζῶων. Εἶσαι γῆ καὶ θὰ καταλήξεις στὴ γῆ. Θὰ κληρονομήσεις τὸ θάνατο, ὅπως τὰ ἄλογα ζῶα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ φορᾶει καὶ τοὺς δερμάτινους χιτῶνες¹⁶. Ὄντας μὲ τὸ σῶμα του ἀνάμεσα στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο, ἐνῶ πρῶτα ζοῦσε στὸν παράδεισο τῆς τρυφῆς καὶ κατοικοῦσε σὲ βασιλικά διαμερίσματα, ἀπέκτησε ἔπειτα θνητὸ καὶ παχὺ σῶμα, ἱκανὸ νὰ ἀντέχει στοὺς κόπους. Εἶναι ἀληθινὰ τραχιά τὰ φύλλα τῆς συκιᾶς τῆς φύσης μας, τῆς ἀπειθάρχητης κακίας τῆς φύσης μας. Σ' αὐτὴ τὴ συκιά, τὴ φύση δηλαδὴ τῆς ἀνθρωπότητος, πῆγε ὁ Σωτήρας πεινῶντας καὶ ζητώντας ἀπὸ αὐτὴν τὸ γλυκύτατο καρπὸ, δηλαδὴ τὴν γλυκύ-

14. Γεν. 3,17-19.

15. Ψαλμ. 48,13.

16. Γεν. 3,21.

Θεῶ ἀρετὴν, δι' ἧς ἡ σωτηρία προσγίνεται. Ἄλλ' οὐχ εὔρε καρπὸν, ἀλλ' ἡ μόνον φύλλα, τὴν τραχυτάτην καὶ μοχθηροτάτην ἀμαρτίαν καὶ τὰ ἐκ ταύτης φυόμενα κακά. Διό δὴ πρὸς ταύτην ἀντιφθέγγεται, 50 ὅτι «οὐκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς ἐλεύσεται». Οὐ γὰρ ἐξ ἀνθρώπων ἡ σωτηρία, οὐκ ἐξ ἀνθρωπίνης δυνάμεως ἡ ἀρετὴ. Ἐγὼ τὴν σωτηρίαν ἐργάσομαι, διὰ τοῦ ἐμοῦ πάθους τὴν ἀνάστασιν χαρίζομενος καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ τραχυτάτου βίου χαρίζομαι, ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν.

4 Εἶτα τὴν δι' ἔργου παραβολὴν ποιησάμενος, εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, τὸν πατρικὸν οἶκον ἐπισκεψάμενος, καὶ εὕρισκε τοὺς κακοὺς γεωργοὺς τοὺς ἀρχιερεῖς, τοὺς καθίσαντας μὲν ἐπὶ τῆς καθέδρας Μωϋσέως, ἐνδειξαμένους τοὺς λύκους, τοὺς προβάτων ἐξωθεν πε- 5 ρικειμένους ἔνδυμα, τοὺς συκῆ ἀκάρπῳ ἀπεικασμένους, τοὺς οὐκ ἔχοντας καρπὸν γλυκύτατον, ἀλλὰ φύλλων τραχύτητα. «Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην;». Ὁρᾷ ἀκαρπίαν ψυχῆς καὶ ἀπιστίας; Ἄνθ' ὧν ἔδει λέγειν, Ἐὔ, διδάσκαλε ἀγαθέ, ὅτι Λάζαρον νεκρὸν τετραήμερον ἤγειρας, ὅτι 10 χωλοὺς ὀξὺ βαδίζειν ἐδίδαξας, ὅτι τυφλοῖς τὴν τῆς ὀράσεως ἐδωρήσω δύναμιν, ὅτι ἰάσω τοὺς συντετριμμένους καὶ πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἀπήλασας, ὅτι δαίμονας ἐφυγάδευσας, ὅτι διδάσκεις τὴν τῆς σωτηρίας ὁδόν', «ἐν ποίᾳ», φασίν, «ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;». Ὡ ἀγνώμονες! Καὶ ἐὰν ὑμῖν εἶπη, πιστεῦετε; Εἰ μὴ δὲ 15 Ἰωάννην πιστεύσαντες, πρὸς ἐκεῖνον ὡσπερ ρεῦμα ποτάμιον ἐξεπορεύεσθε καὶ ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν τὸ δοκεῖν ἐβαπτίζεσθε, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε, κἀγὼ ἐὰν εἶπω ὑμῖν, πιστεῦετε;

Ὡ γενεὰ πονηρὰ καὶ ἄπιστος! Ὑμεῖς ἐστε οἱ πονηροὶ γεωργοί, οἱ τὸν ἀμπελῶνα Κυρίου Σαβαῶθ κατεσθίοντες. Τίνα τῶν προφη- 20 τῶν οὐκ ἀπεκτείνετε. Ἀπέστειλεν ὑμῖν ὁ Πατὴρ τοὺς δούλους μου

τατη για τὸ Θεὸ ἀρετὴ, μὲ τὴν ὁποία πραγματοποιεῖται ἡ σωτηρία μας. Καὶ δὲ βρῆκε καρπὸ, παρὰ φύλλα μονάχα, τὴν τραχιὰ καὶ πικρὴ ἀμαρτία καὶ τὰ κακὰ ποῦ φυτρώνουν ἀπὸ αὐτήν. Καὶ γι' αὐτὸ λέει ἐναντίον της: «ποτὲ δὲ θὰ δώσεις καρπούς»¹⁷. Γιατὶ ἡ σωτηρία δὲν προέρχεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· ἡ ἀρετὴ δὲν προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπινη δύναμη. Ἐγὼ πραγματοποιοῦ τὴ σωτηρία, χαρίζοντάς σας τὴν ἀνάστασι μὲ τὸ πάθος μου, χαρίζω μαζί καὶ τὴν ἀπαλλαγὴ σας ἀπὸ τὴν πολὺ σκληρὴ ζωὴ, πράγμα βέβαια ποῦ καὶ ἔκανε.

- 4 Στὴ συνέχεια, ἀφοῦ ὀλοκλήρωσε ἔμπρακτα τὴν παραβολή, εἰσέρχεται στὸ ἱερό, γιὰ νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸν πατρικὸ του οἴκο, καὶ βρίσκει τοὺς κακοὺς γεωργούς, τοὺς ἀρχιερεῖς, ποῦ κάθισαν στὸ θρόνο τοῦ Μωυσῆ¹⁸, παρόμοιους μὲ τοὺς λύκους ποῦ εἶναι ντυμένοι μὲ προβειὰ προβάτων, ποῦ μοιάζουν μὲ τὴν ἄκαρπη συκιά, καὶ ποῦ δὲν ἔχουν τὸν ὀλόγλυκο καρπὸ, ἀλλὰ μονάχα τραχιὰ φύλλα.. Πρόσεχε λοιπὸν τὴ σκληρότητα τῶν λόγων τους. «Μὲ ποιά ἐξουσία τὰ κάνεις αὐτά; Καὶ ποιὸς σοῦ ἔδωσε τὴν ἐξουσία αὐτή;»¹⁹. Βλέπεις ἀκαρπία ψυχῆς καὶ ἀπιστίας; Ἄντι νὰ ποῦν, Ἐὕγε, ἀγαθὲ δάσκαλε, ποῦ ἀνάστησες τὸ Λάζαρο νεκρὸ τετραήμερο²⁰, ποῦ δίδαξες τοὺς κουτσοὺς νὰ βαδίζουν σωστά, ποῦ χάρισες στοὺς τυφλοὺς τὴ δύναμη νὰ βλέπουν, ποῦ θεράπευσες τοὺς παραλυτικοὺς καὶ ἔδιωξες κάθε νόσο καὶ κάθε ἀσθένεια²¹, ποῦ φυγάδευσες τοὺς δαίμονες, ποῦ διδάσκεις τὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας, αὐτοὶ λένε: «μὲ ποιὸ δικαίωμα τὰ κάνεις αὐτά;». Ὡ ἀχάριστοι! Κι ἂν σᾶς πεῖ, μήπως θὰ πιστέψετε; Ἄν δὲν πιστέψατε στὸν Ἰωάννη, ποῦ σὰν ρεῦμα ποταμοῦ τρέχατε πρὸς ἐκεῖνον καὶ μετὰ τὴν ἐξομολόγησι τῶν ἀμαρτιῶν σας βαφτιζόσαστε ὅπως νομίζατε, κι ὥστόσο δὲν πιστέψατε, θὰ πιστέψετε ἂν σᾶς πῶ ἐγώ;

Ὡ γενιὰ πονηρὴ καὶ ἄπιστη! Ἐσεῖς εἶστε οἱ πονηροὶ γεωργοί, ποῦ κατατρώγετε τὸν ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου Σαβαώθ. Ποιὸν προφήτη δὲν σκοτώσατε²²; Σᾶς ἔστειλε ὁ Πατέρας μου

20. Ἰω. 11,44.

21. Ματθ. 4,23.

22. Πράξ. 7,52.

τοὺς προφήτας, ἀπαιτοῦντας τὸν καρπὸν τοῦ ἀμπελῶνος. Ἀμπελῶνα ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως μετῆρα, ἣν κετεφυτεύσα ἐν γῆ πίοι, ἐκβαλὼν ἔθνη, καὶ ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας ἐκληροδότησα, ἧς τὰς ρίζας κατεφυτεύσα νόμῳ καὶ λόγῳ προφητῶν καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν, ἧς τὰ κλήματα ἕως θαλάσσης ἔφθασε καὶ ποταμοὺς ἔθνων αἱ παραφυάδες ἐπλήρωσαν. Ὑμεῖς δὲ καθείλατε τὸν φραγμὸν αὐτῆς, τὴν ἐκ τοῦ νόμου βοήθειαν, καὶ τρυγῶσιν αὐτὴν ἀφύλακτον οἱ τὴν ὁδὸν τοῦ βίου πορευόμενοι δαίμονες· «ὅς ἐκ δρυμοῦ», ὁ ληστής, «αὐτὴν ἐλωμήνατο, καὶ ἄγριος μονιὸς ταύτην κατενεμήσατο».

Ταύτης τῆς καλῆς φυτευθείσης, τῆς καρποφόρου καὶ ἀληθινῆς, τὸν καρπὸν ὑπὸ τῶν δούλων μου τῶν προφητῶν ἀπαιτούμενοι, ὄν μὲν ἐραπίσατε, ὄν δὲ ἐν λάκκῳ βορβόρου κατεδικάσατε, ὄν δὲ ἐλιθοβολήσατε. Ἴδου ἐγὼ αὐτὸς ὁ Υἱὸς καὶ κληρονόμος πάρεμι, αἰδέσθητέ μου τὴν υἰότητα, ἐντρέπητέ μου τῆς πατρικῆς φύσεως τὸ ἀξίωμα. «Ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί», καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐλήλυθα. Ἐλεῶ τοῦ ἀμπελῶνός μου· εἰ καὶ πρὸς γῆν καταβέβηκα, ἀλλ' ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρός μου αὐλίζομαι. Ἀπόδοτέ μοι τοῦ ἀμπελῶνός μου τὸν καρπόν. Ἄλλ' ὄντως ὡς πονηροὶ γεωργοὶ ὑμεῖς τὸ ἔργον τῶν πατέρων ὑμῶν ἐκπληρώσατε. Ἐκεῖνοι προφητοκτόνοι, ὑμεῖς καὶ θεοκτόνοι γενήσεσθε. Ἐπιδαψιλεύεσθε γὰρ τῇ κακίᾳ. Ἐγὼ εἰμι ὁ κληρονόμος, ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαίος, ὄν ὑμεῖς εἰ καὶ ἀπόσησθε, ἀλλὰ συντριβήσεσθε μὲν, ἐγὼ δὲ τοὺς δύο λαοὺς συνάψω, τὰ διεστῶτα, τοῖς ἐπουρανίοις τὰ ἐπίγεια. Δι' ἐμοῦ ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων μία Ἐκκλησία γενήσεται. Δι' ἐμοῦ ἐχθροὶ ὄντες τῷ Πατρὶ μου καταλλαγήσεσθε. Εἰρηνεύσω γὰρ καὶ σπονδὰς

τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτες, γὰρ νὰ ζητήσουν τὴ σοδεῖα τοῦ ἀμπελώνα. Τὸν ἀμπελώνα τὸν σήκωσα μέσω τοῦ Μωυσῆ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ τὸν φύτεψα σὲ γόνιμη γῆ²³, διώχοντάς τοὺς ἄλλους λαοὺς καὶ σᾶς τὸν κληροδότησα σύμφωνα μὲ τὰ μέτρα τῆς κληρονομίας. Φύτεψα τίς ρίζες του μὲ τὸ νόμο καὶ τὸ λόγο τῶν προφητῶν καὶ γέμισε τὴ γῆ, τὰ κλήματα του ἔφτασαν ὡς τὴ θάλασσα καὶ οἱ παραφυάδες τοὺς βλάστησαν καὶ γέμισαν τὰ ποτάμια τῶν ἐθνῶν. Ἐσεῖς ὅμως ρίξατε τὸ φράχτη του, τὴ βοήθεια τοῦ νόμου, καὶ τρυγοῦν ἀπὸ αὐτὸν οἱ δαίμονες καὶ βαδίζουν τὸ δρόμο τῆς ζωῆς βρίσκοντάς τον ἀφύλαχτο. «Ὁ ἀγριόχοιρος τοῦ δάσους»²⁴, ὁ ληστής, «τὸν λεηλάτησε καὶ τὸν κατέφαγε τὸ ἄγριο μοναχικὸ θηρίο»²⁵.

Αὐτοῦ τοῦ καλοῦ ἀμπελώνα πού εἶχα φυτέψει, τοῦ καρποφόρου καὶ γνήσιου, σᾶς ζητήθηκε ἡ σοδεῖα ἀπὸ τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτες, κι ἐσεῖς ἄλλον τὸν χτυπήσατε, ἄλλον τὸν ρίξατε σὲ λάκκο γεμάτο βοῦρκο, κι ἄλλον τὸν λιθοβολήσατε. Καὶ νά, ἔρχομαι ἐγὼ ὁ ἴδιος ὁ Υἱὸς καὶ κληρονόμος· σεβαστεῖτε τὴν ιδιότητα τοῦ Υἱοῦ, ντραπεῖτε τὸ ἀξίωμα μου, τὸ ὅτι ἔχω τὴν ἴδια φύση μὲ τὸν Πατέρα. «Ἐγὼ εἶμαι μέσα στὸν Πατέρα κι ὁ Πατέρας εἶναι μέσα σ' ἐμένα»²⁶ κι ὅμως ἔρχομαι σ' ἐσᾶς. Θὰ δεῖξω εὐσπλαχνία πρὸς τὸν ἀμπελώνα μου· ἂν καὶ κατέβηκα στὴ γῆ, ὥστόσο παραμένω στὴν αὐλὴ τοῦ Πατέρα μου. Ἀποδώστε μου τὴ σοδεῖα τοῦ ἀμπελώνα μου. Ὅμως πραγματικὰ ἐσεῖς σὰν κακοὶ γεωργοὶ θὰ ὀλοκληρώσετε ἐσεῖς τὸ ἔργο τῶν πατέρων σας. Ἐκεῖνοι ἔγιναν προφητοκτόνοι, ἐσεῖς θὰ γίνετε καὶ θεοκτόνοι. Εἴστε πλούσιοι στὴν κακία. Ἐγὼ εἶμαι ὁ κληρονόμος, ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, πού, μολονότι ἐσεῖς μὲ ἀπορρίψατε²⁷, θὰ συντριβεῖτε ὥστόσο, ἐνῶ ἐγὼ θὰ συνενώσω τοὺς δύο λαοὺς, θὰ συνάψω τὰ διεστῶτα, τὰ ἐπίγεια μὲ τὰ οὐράνια. Χάρη σ' ἐμένα θὰ γίνῃ μία Ἐκκλησία ἀπὸ ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους. Χάρη σ' ἐμένα, ἐνῶ εἴστε ἐχθροὶ μὲ τὸν Πατέρα μου, θὰ συμφιλιωθείτε μαζί του· θὰ ἀποκαταστήσω τὴν εἰρήνη καὶ σπονδὲς

25. Ψαλμ. 79,14.

26. Ἰω. 10,38.

27. Ψαλμ. 117,22.

ποιήσομαι τῆς εἰρήνης τὸ ἐμοῦ αἷμα, ὅπερ ὑπὲρ τῆς κοσμικῆς ἐκ-
χυθήσεται σωτηρίας.

5 Ταῦτα διὰ τῶν προφητῶν αἰνιττόμενος, οὐκ ἔπειθεν. Ἐκάμυ-
σαν γὰρ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τοῖς ὡσὶ βαρέ-
ως ἤκουσαν. Διὸ οὐκ ἠῤῥασεν αὐτοῖς τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου. Ὡ-
τῆς ἀτόπου τῶν ἀνιέρων ἱερέων πωρώσεως! Αὐτοὶ ἑαυτοὺς κατε-
5 δίκασον, οὐκ εἰδότες τί λέγουσιν. Αὐτοὶ γὰρ καθ' ἑαυτῶν ἐξήνεγ-
καν ψῆφον. Ἐρωτώμενοι γάρ, «τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις»,
ἄκοντες ἀληθῶς ἀπεκρίναντο. «Κακοὺς, κακῶς ἀπωλέσει αὐτούς».
Δίκαιον ὡς ἀληθῶς πάσχειν τὸν κακὸν ἐξ οἰκείας γενόμενον προ-
αιρέσεως. Τὸν δὲ ἀμπελῶνα ἐκδύσεται ἑτέροις γεωργοῖς, οἵτινες
10 ἀποδώσουσι τὸν καρπὸν ἐν καιρῷ. Ὡς ἱερεῖς καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης
ἔχοντες ἀξίωμα καὶ μὴ εἰδότες τὰ ἀληθῆ, προφητεύουσιν. Ἐκδέ-
δοται γὰρ ὁ ἀμπελῶν, ὁ λαὸς Κυρίου, τοῖς γεωργοῖς, οἱ ἀπέδωκαν
τῷ Δεσπότῃ πολὺχουν καὶ πολυφόρον τὸν καρπὸν. «Εἰς γὰρ πᾶσαν
τὴν γῆν ἐξῆλλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμέ-
15 νης τὰ ρήματα αὐτῶν». «Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομέ-
νων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ!» Ὁῦτοι ὡς πρόβατα
ἐν μέσῳ λύκων πορευόμενοι, τοὺς λύκους εἰς πρόβατα μετεποίη-
σαν, τοὺς πάλαι διώκοντας Ἑλληνας Χριστοῦ πρόβατα ἀπειργά-
σαντο καὶ ἐκτῆσαντο Κυρίῳ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔρ-
20 γων.

6 Δεῦτε οὖν, ἀδελφοί, ὅσοι τὸ τῆς πίστεως ἐλάβομεν ὄνομα, οἱ
Χριστοῦ λαὸς ὀνομάζεσθαι κατηξιωμένοι, μὴ ἀθετήσωμεν τὴν
κλῆσιν ἡμῶν, μὴ τὴν πίστιν διὰ τῶν ἀτόπων ἔργων καταρυπώσω-
μεν. Οὐκ ἄρκει τὸ ἀκούειν πιστὸν μόνον, ἀλλ' ἔργῳ τὴν πίστιν
5 ἡμῶν ἐπιδειξώμεθα. Διὸ γὰρ υἱοί, φησὶν, ἦσαν ἐν πατρὶ καὶ εἶπε
τῷ ἐνὶ «πορεύου, ἐργάζου εἰς τὸν ἀμπελῶνα». Ὁ δὲ ὑπέσχετο μὲν,

28. Ματθ. 13,5. 29. Ματθ. 21,41.

30. Ψαλμ. 18,5. Ρωμ. 10,18.

τῆς εἰρήνης θὰ κάνω τὸ αἷμα μου, πού θὰ χυθεῖ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου.

- 5 Ἐνῶ ὑπαινισσόταν αὐτὰ μὲ τις παραβολές, ὁμως δὲν τοὺς ἐπειθε. Γιατὶ ἐκλείσαν τὰ μάτια τους γιὰ νὰ μὴ βλέπουν καὶ τ' αὐτιά τους βαριάκουσαν. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔλαμψε γι' αὐτοὺς τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου²⁸. Ὡ ἀνεπίτρεπτη πώρωση ἀνιέρων ἱερέων. Καταδίκασαν οἱ ἴδιοι τὸν ἑαυτὸ τους μὴ ξέροντας τί λένε. Πραγματικά οἱ ἴδιοι καταδίκασαν τὸν ἑαυτὸ τους. Γιατί, ὅταν τοὺς ἀπευθύνθηκε τὸ ἐρώτημα, «τί θὰ κάνει στοὺς γεωργοὺς ἐκείνους;», χωρὶς νὰ θέλουν εἶπαν τὴν ἀλήθεια· «εἶναι κακοὶ καὶ θὰ τοὺς ἐξολοθρεύσει μὲ τὸν πιὸ κακὸ τρόπο»²⁹. Εἶναι ἀληθινὰ δίκαιο νὰ ὑποφέρει ὁποῖος ἔγινε κακὸς μὲ δική του προαίρεση. Τὸν ἀμπελώνα θὰ τὸν ἐκμισθώσει σὲ ἄλλους γεωργοὺς πού θὰ τοῦ ἀποδώσουν τὸ εἰσόδημά του στὸν καιρό. Ὡς ἱερεῖς πού εἶναι καὶ πού ἔχουν τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης ἀκόμα καὶ μὴ γνωρίζοντας προφητεύουν τ' ἀληθινά. Πράγματι δόθηκε ὁ ἀμπελώνας, ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου, στοὺς γεωργοὺς πού ἀπέδωσαν στὸν Κύριο τὸν ἄφθονο καὶ πλούσιο καρπὸ. Γιατὶ «ἡ φωνὴ τους ἀντήχησε σ' ὅλη τὴ γῆ καὶ τὰ λόγια τους στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης»³⁰. Εἶναι ἀλήθεια ὡραῖος ὁ ἐρχομὸς ἐκείνων πού εὐαγγελίζονται τὴν εἰρήνη, ἐκείνων πού εὐαγγελίζονται τὰ ἀγαθὰ»³¹. Αὐτοὶ βαδίζουν σὰν πρόβατα ἀνάμεσα σὲ λύκους κι ἄλλαξαν τοὺς λύκους σὲ πρόβατα, τοὺς ἐθνικοὺς πού τοὺς κατεδίωκαν τοὺς ἔκαναν πρόβατα τοῦ Χριστοῦ καὶ δημιούργησαν γιὰ τὸν Κύριο τὸν δικό του ἐκλεκτὸ λαό, ζηλωτὴ καλῶν ἔργων³².

- 6 Ἐλάτε λοιπόν, ἀδελφοί μου, ὅσοι ἐλάβαμε τὸ ὄνομα τῆς πίστεως, ὅσοι ἀξιωθήκαμε νὰ ὀνομαζόμαστε λαὸς τοῦ Χριστοῦ, ἄς μὴν ἀθετήσομε τὴν κλήση μας, ἄς μὴν καταρρυπώσομε τὴν πίστη μας μὲ ἀπαράδεκτα ἔργα. Δὲ φτάνει μόνο ν' ἀποκαλεῖται κανεὶς πιστός, ἀλλὰ ἄς δεῖξομε τὴν πίστη μας μὲ ἔργα. Εἶχε, λέει, ἓνας πατέρας δύο γιουὺς καὶ λέει στὸν ἓνα «πήγαινε νὰ

31. Ἦσ. 52,7.

32. Τίτ. 2,14.

33. Ματθ. 11,28.

οὐκ ἐπλήρωσε δὲ τὴν ὑπόσχεσιν. Εἰτά φησι πρὸς τὸν ἕτερον. Ὁ δὲ ἀπληρώσατο μὲν λόγῳ, ἔργῳ δὲ τὸ προσταχθὲν ἐξεπέρανε. Καὶ ψέγεται μὲν ὁ πρότερος, εὐφημεῖται δὲ ὁ δεύτερος. Καὶ ἡμεῖς τοίνυν
 10 μνησθῶμεν τῆς ἀποταγῆς καὶ συνταγῆς τῆς γενομένης ἐν τῷ βαπτίσματι. Ἀπεταξάμεθα τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ· τηρήσωμεν τὴν ἀπόταξιν, μὴ ὡς κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον ἐπιστρέψωμεν. Ἔργα τοῦ διαβόλου εἰσὶν μοιχειαί, πορνεῖαι, ἀκαθαρσίαι, φθόνοι, ἐριδες, φιλονεικίαι, ὑποκρί-
 15 σεις, καταλαλιαί, εἰρωνεῖαι, θυμοί, μνησικακίαι, κατακρίσεις, βλασφημίαι, ἐπαοιδίαι, ἐπιλαλιαί. Τὰ τῆς ἀπιστίας σημεῖα, ἀσπλαγχνίαι, προσπάθειαι, ἀντιπάθειαι, φιληδονίαι, φειδωλίαι, κῶμαι, μέθαι. Καὶ ἡ τοῦ διαβόλου πομπή, ὑπερηφανίαι, κenoδοξίαι, οἷησις, ἔπαρσις, τῦφος, ἐπίδειξις, καλλωπισμὸς τοῦ σώματος. Τούτων
 20 ἀπάντων ἀρνησάμενοι τὴν κοινωνίαν, καθὰ συνεταξάμεθα τῷ Χριστῷ, τὰς ἐναντίας τούτων ἀρετὰς ζηλώσωμεν· ἀγνείαν, σωφροσύνην, πτωχείαν, ὑπομονήν, εἰρήνην, ἀγάπην, συμπάθειαν, ἐλεημοσύνην, τὴν εἰς τοὺς δεομένους μετάδοσιν, σχῆμα καὶ συστολήν καὶ βάδισμα κόσμιον, λόγον ἀληθῆ, ταπεινώσιν, ἐπὶ πᾶσιν τὸν
 25 ὄνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως, κοινωνοὶ γενόμενοι τῶν παθημάτων αὐτοῦ, καὶ τῆς δόξης αὐτῷ κοινωνήσωμεν, προσαγόμενοι τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ θυσίαν ζῶσαν, ἁμωμον, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν πρωτοτόκων, ἐνθα εὐφραينوμένων ἢ κατοικία.

7 Πάλαι δέ, πρὸς σὲ τρέψω τὸν λόγον, πεποθημένη νύμφη Χριστοῦ, πόθησον ἀξίως τὸν σὲ ποθήσαντα. Ὅλον ἀνοιξον αὐτῷ τὸ ταμεῖον τῆς καρδίας σου, ἵν' ὄλως οἰκῆσῃ ἐν σοὶ Χριστὸς σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι. Ἐκχόησον ἐξ αὐτῆς πάντα τὰ γήινα, ἵνα

δουλέψεις στὸ ἀμπέλι μου»³³. Ὑποσχέθηκε βέβαια ἐκεῖνος, ἀλλὰ δὲν ἐκπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσή του. Ἄπευθύνεται ἔπειτα στὸ δεύτερο. Αὐτὸς ἀρνήθηκε μὲ τὰ λόγια, ἔκανε ὁμως πράξη τὴν προσταγή. Κι ἔτσι κατηγορεῖται ὁ πρῶτος, ἐνῶ ἐπαινεῖται ὁ δεύτερος. Ἔσθι θυμηθοῦμε λοιπὸν κι ἐμεῖς τί ἀποτασσόμαστε καὶ τί ἀποδεχόμαστε κατὰ τὴ βάπτισι. Ἀρνηθήκαμε τὸ διάβολο καὶ τοὺς ἀγγέλους του κι ὅλη τὴν προσκύνησή του. Τὴν ἄρνηση κι ἀπόταξι αὐτὴ ἄς τὴν τηρήσομε· ἄς μὴν ἐπιστρέψομε ὅπως ὁ σκύλος στὸν ἐμετό μας. Ἔργα τοῦ διαβόλου εἶναι μοιχεῖες, πορνεῖες, ἀκαθαρσίες, φθόνοι, ἔριδες, φιλονεικίες, ὑποκρισίες, καταλαλιές, εἰρωνεῖες, θυμοί, μνησικακίες, κατακρίσεις, βλασφημίες, ἐπωδές, ἐπιλαλιές. Τὰ δείγματα τῆς ἀπιστίας εἶναι πράξεις ἀσπλαχνίας, προσκόλλησι στὰ πάθη, ἀντιπάθειες, φιληδονίες, τσιγγουνιές, διασκεδάσεις καὶ μέθες. Καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ διαβόλου εἶναι ὑπερηφάνειες, κενοδοξίες, οἴηση, ἔπαρσι, ἀλαζονεῖα, ἐπίδειξι, καλλωπισμὸς τοῦ σώματος. Ἄφοῦ ἀρνηθοῦμε κάθε σχέσι μὲ ὅλα αὐτά, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεσι νὰ εἴμαστε μὲ τὸ Χριστό, ἄς ἐπιδιώξομε τίς ἀντίθετες σ' αὐτὰ ἀρετές· τὴν ἀγνεῖα, τὴ σωφροσύνη, τὴν πτωχεῖα, τὴν ὑπομονή, τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγάπη, τὴ συμπάθεια, τὴν ἐλεημοσύνη, τὴν προσφορὰ σ' ὅσους ἔχουν ἀνάγκη, τὴν ἐμφάνισι, τὴν ἔνδυσι καὶ τὴν κόσμια βιάδισι, τὸν ἀληθινὸ λόγο, τὴν ταπεινώσι, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα τὸν ὀνειδισμό μας γιὰ χάρι τοῦ Χριστοῦ, ὥστε, ἀφοῦ γίνομε κοινωνοὶ τῶν παθημάτων του, νὰ γίνομε κοινωνοὶ καὶ τῆς δόξας του, προσφερόμενοι στὸ Θεὸ καὶ Πατέρα θυσιά ζωντανὴ καὶ ἄμωμη³⁴, στὴν Ἐκκλησία τῶν προτοτόκων, ὅπου εἶναι ἡ κατοικία ὅσων εὐφραίνονται³⁵.

7 Σὲ σένα θὰ στρέψω τὸ λόγο μου, ἀπὸ παλιὰ ποθητὴ νύμφη τοῦ Χριστοῦ, καὶ πόθησε ἄξια αὐτὸν ποὺ σὲ πόθησε. Ἄνοιξε διάπλατα σ' αὐτὸν τὸ ταμεῖο τῆς καρδιάς σου, γιὰ νὰ κατοικήσει ὀλοκληρωτικὰ σὲ σένα ὁ Χριστὸς μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα. Βγάλε ἀπὸ αὐτὴν ὅλο τὸ χῶμα τῶν γήινων, γιὰ νὰ ἐπι-

5 εὔρη ἐν αὐτῇ τὴν εἴσοδον. Οἶκος γὰρ γῆν καὶ πνεῦμα ἀέρος ἅμα οὐχ
 ὑποδέξεται. Ὅσον ἐνοικίσεις τὸν χοῦν, ἀπελάσεις τὸ τοῦ ἀέρος
 πνεῦμα, καὶ ὅσον εἰσοικίσεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὰ γῆινα, ἀποικίσεις
 τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Πόθεν πορνεῖαι; πόθεν μοιχεῖαι; πόθεν ἔριδες,
 φιλονεικίαι, φθόνοι, φόνοι, καὶ πᾶς ὁ τῶν κακῶν ἐσμός; οὐκ ἐκ τῆς
 10 ἐπιθυμίας τῶν γῆινων; Ἀπέλασον πᾶσαν κενοδοξίαν, τὴν τῆς ἀπι-
 στίας μητέρα. «Οὐ γὰρ δύνασθε», φησὶν ὁ Χριστός, «πιστεῦν εἰς
 ἐμέ, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες». Ἐξόρισον ἐκ τῆς σῆς
 καρδίας πᾶσαν οἴησιν, ὑπερηφανίαν, ἔπαρσιν. Ἀκάθαρτος γὰρ
 παρὰ Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος. «Ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται Κύ-
 15 ριος, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν».

Ἀπάρνησαι πᾶσαν αὐθάδειαν, αὐταρέσκειαν, ἵνα μόνῳ ὑπο-
 τάσῃ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ὁδηγήσει σε ἐπὶ λιμένα θελή-
 ματος αὐτοῦ. Μὴ εἰσαγάγῃς ἄλλον νυμφίον ἐν τῇ παστάδι τῆς καρ-
 διάς σου. Ζηλωτῆς γάρ ἐστὶν ὁ σὸς νυμφίος Χριστός, ὁ γλυκύτατος,
 ὁ μόνος ποθητός, ὁλος γλυκασμός, ὁλος ἐπιθυμία. Αὐτῷ μόνῳ τὴν
 20 σὴν ἀναπέτασον καρδίαν καὶ βόησον αὐτῷ. «Τετρωμένης καρδίας
 εἰμὶ ἐγώ»· ἐξέστησέ με ὁ πόθος σου· ἠλλοιώσέ με ἡ ἀγάπη σου, Δέ-
 σποτα. Δεσμία εἰμὶ τῷ σῷ ἔρωτι. Εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου· φι-
 λήσω σου τὰ ἴχνη. Οὐκ εἰμὶ γὰρ ἀξία εἰπεῖν, «φίλησόν με ἀπὸ φι-
 λημάτων στόματός σου»; Ἐνοίκησον ἐν ἐμοί καὶ ἐμπεριπάτησον,
 25 κατὰ τὴν ἀψευδῆ σου ἐπαγγελίαν, καὶ ποιήσόν με ναὸν τοῦ πανα-
 γίου Πνεύματος. Κατακυριεύσον τῆς καρδίας μου, Δέσποτα, καὶ
 κατακληρονόμησον αὐτήν, καὶ μονὴν παρ' ἐμοὶ ποιήσαι, ἅμα ὑπὸ
 τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι. Πλάτυνόν σου ἐν ἐμοὶ τὰ σχοινίσματα,
 τὰς ἐνεργείας τοῦ παναγίου Πνεύματος. Σὺ γὰρ Θεός μου, καὶ δο-
 30 ξάσω σε, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ, ἅμα τῷ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ
 σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

τύχεις τὴν εἴσοδο σ' αὐτήν. Γιατὶ ἓνα σπίτι δὲν μπορεῖ νὰ ὑποδεχθεῖ συγχρόνως χῶμα καὶ πνοὴ τοῦ ἀέρα. Ὅσο χῶμα βάζεις μέσα, τόση πνοὴ τοῦ ἀέρα ἀπομακρύνεις, καὶ ὅσο εἰσοικίζεις τὰ γήινα στὴν καρδιά σου, τόσο ἀποικίζεις τὸ ἅγιο Πνεῦμα. Ἀπὸ ποῦ προέρχονται οἱ πορνεῖες; ἀπὸ ποῦ οἱ μοιχεῖες; ἀπὸ ποῦ οἱ ἔριδες, οἱ φιλονεικίες, οἱ φθόνοι, οἱ φόνοι καὶ ὄλο τὸ πλῆθος τῶν κακῶν; Ἀπομάκρυνε ὅλη τὴν κενοδοξία, τὴ μητέρα τῆς ἀπιστίας. Γιατὶ ὁ Χριστὸς λέει, «δὲν μπορεῖτε νὰ πιστεῦετε σ' ἐμένα, ἀφοῦ δέχεστε δόξα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους»³⁶. Ἐξόρισε ἀπὸ τὴν καρδιά σου κάθε οἴηση, ὑπερηφάνεια, ἔπαρση. Γιατὶ εἶναι ἀκάθαρτος μπροστὰ στὸν Κύριο κάθε ὑπερήφανος. «Στοὺς ὑπερήφανους ὁ Κύριος ἀντιτάσσεται, ἐνῶ δίνει χάρη στοὺς ταπεινοὺς»³⁷.

Ἀπαρνήσου τὴν εὐθάδεια καὶ τὴν αὐταρέσκεια, γιὰ νὰ ὑποτάσσεσαι μόνο στὸ νόμο τοῦ Θεοῦ, κι αὐτὸς θὰ σὲ ὀδηγήσει στὸ λιμάνι τοῦ θελήματός του. Μὴ βάλεις στὸ θάλαμο τῆς καρδιάς σου ἄλλο νυμφίο. Γιατὶ εἶναι ζηλιάρης ὁ νυμφίος σου ὁ Χριστὸς, ὁ γλυκύτατος, ὁ μόνος ποθητός, ὄλος γλυκύτητα, ὄλος ἐπιθυμία. Σ' αὐτὸν μόνο ξεδίπλωσε τὴν καρδιά σου καὶ φώναξέ του· «εἶναι πληγωμένη ἡ καρδιά μου»³⁸. ὁ πόθος σου μ' ἐβγαλε ἀπ' τὰ λογικά μου· μ' ἔκανε ἀλλοιώτικο ἢ ἀγάπη σου, Κύριε. Εἶμαι αἰχμάλωτος τοῦ ἔρωτά σου. Μπὲς μέσα στὸ ταμεῖο σου· θὰ φιλήσω τὰ ἴχνη τῶν παιδιῶν σου. Γιατὶ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ πῶ, «δός μου τῶν χειλιῶν σου τὰ φιλιά»³⁹. Κατοίκησε καὶ περπάτησε μέσα μου, σύμφωνα μὲ τὴν ἀψευδή σου ὑπόσχεση⁴⁰, καὶ κάνε με ναὸ τοῦ παναγίου Πνεύματος. Κατακυρίεψε τὴν καρδιά μου, Δέσποτα, καὶ κατακληρονόμησέ την, κάνε τὴν κατοικία σου σ' ἐμένα μὲ τὸν Πατέρα σου μαζί καὶ τὸ Πνεῦμα. Πλάτυνε τὴ μερίδα σου σ' ἐμένα, τίς ἐνέργειες τοῦ παναγίου Πνεύματος. Σὺ εἶσαι ὁ Θεός μου καὶ θὰ σὲ δοξάσω μαζί μὲ τὸν ἄναρχο Πατέρα σου, καὶ συγχρόνως μὲ τὸ ἀγαθὸ καὶ ζωοποιό σου Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

39. Ἦσμα Ἦσμ. 1,1.

40. Λευιτ. 26,12.

Γ'

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ

1   Πεπλήρωται ἡμῖν λοιπὸν ὁ τῆς νηστείας ἀγών, ἔληξεν δὲ εἰς
σταυρόν. Ποῦ γὰρ ἐχρῆν τῆς νίκης τὸ τέλος, ἢ ἐπὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ
τρόπαιον λήγειν; Τρόπαιον γὰρ Χριστοῦ ὁ σταυρὸς· ἅπαξ μὲν πα-
γείς, ἀεὶ δὲ δαίμονας τρεπόμενος. Ποῦ γὰρ εἰδῶλα καὶ ζώων μα-
5   ταιῶν οἱ φόνοι; ποῦ δὲ ναοὶ καὶ τῆς δυσσεβείας πῦρ; Ἐσβέσθη
πάντα δι' ἐν ἁγίον αἷμα καὶ πέπτωκεν. Καὶ ἔστι σταυρὸς πολυδύ-
ναμος δύναμις, βέλος ἀόρατον, φάρμακον ἄϋλον, πληγὴ λυσίπονος,
ἐπονειδιστος δόξα· ὥστε κἂν μυρία ἕτερα λέγω περὶ Χριστοῦ, κἂν
μυρία θαύματα διηγούμενος καταπλήττω τὸν ἀκροατὴν, οὐχ οὕτως
10   ἐπ' ἐκείνοις, ὡς ἐπὶ σταυροῦ σεμνύνομαι. Οἷόν τι λέγω· Ἐκ Παρθέ-
νου προῆλθεν Ἰησοῦς· μέγα τὸ θαῦμα γάμον ὑπερβῆναι καὶ φύσιν
καινοτομηῆσαι· ἀλλ' εἰ μὴ σταυρὸς ἦν, οὐκ ἂν ἐσώθη τοῖς ἔργοις ἢ
πρώτῃ τοῦ παραδείσου παρθένος. Νυνὶ δὲ ἐν τῷ τοῦ σταυροῦ
καιρῷ πρώτη σώζεται γυνή, τὸ παλαιὸν κακὸν νέοις χαρίσμασι θε-
15   ραπεύουσα. Ἀνέστη νεκρὸς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἀλλὰ πάλιν ἀπέθανεν·
ἐγὼ δὲ διὰ σταυροῦ ἀναστάς, οὐκέτι δύναμαι πρὸς θάνατον πεσεῖν.
Ἐπλευσεν Ἰησοῦς τὴν θάλασσαν, Θεὸς ἐν σκάφει· τὸ ξύλον ἐφή-
μερον δέδωκε τὴν ὠφέλειαν, ἐγὼ δὲ ἔλαβον ξύλον αἰώνιον, ἀγα-
θόν, ᾧ κεχρημένος ἀντὶ πηδαλίου, τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας
20   ἀποθοῦμαι κύματα.

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΤΑΥΡΟ

1 Ὁλοκληρώθηκε λοιπὸν ὁ ἀγώνας μας τῆς νηστείας καὶ τέλειωσε στὸ Σταυρό. Καὶ ποῦ ἔπρεπε νὰ καταλήξει τὸ τέλος τῆς νίκης, ἂν ὄχι στὸ τρόπαιο τοῦ Χριστοῦ; Γιατὶ ὁ σταυρὸς εἶναι τὸ τρόπαιο τοῦ Χριστοῦ, ποῦ ἔγινε βέβαια μιὰ φορά, ἀλλὰ τρέπει πάντοτε σὲ φυγὴ τοὺς δαίμονες. Πράγματι ποῦ εἶναι τὰ εἶδωλα καὶ οἱ μάταιοι φόνοι τῶν ζώων; ποῦ εἶναι οἱ ναοὶ καὶ ἡ φωτιὰ τῆς δυσσέβειας; Σβήστηκαν ὅλα ἀπὸ ἓνα ἅγιο αἷμα καὶ γκρεμίστηκαν, καὶ μένει ὁ σταυρὸς πολυδύναμη δύναμη, ἀόρατο βέλος, ἄυλο φάρμακο, παυσίπονο πληγμα, δόξα γεμάτη ὄνειδος· ὥστε, κι ἂν μύρια ἄλλα διηγηθῶ γιὰ τὸ Χριστό, κι ἂν καταπλήξω τὸν ἀκροατὴ μου διηγούμενος μύρια θαύματα, δὲν καυχιέμαι τόσο γιὰ ἐκεῖνα, ὅσο γιὰ τὸ σταυρό. Ἐννοῶ τὸ ἐξῆς μ' αὐτὸ ποῦ λέω· Ὁ Ἰησοῦς προῆλθε ἀπὸ Παρθένου· εἶναι μεγάλο θαῦμα νὰ παρακαμφθεῖ ὁ γάμος καὶ ἡ φύση νὰ καινοτομηθεῖ· ἀλλὰ, ἂν δὲν ὑπῆρχε ὁ σταυρὸς, δὲ θὰ σωζόταν μὲ τὰ ἔργα τῆς ἡ πρώτης παρθένου τοῦ παραδείσου. Τώρα ὁμως μὲ τὸ γεγονός τῆς σταύρωσης ἡ γυναίκα σώζεται πρώτη, θεραπεύοντας τὸ παλαιὸ κακὸ μὲ νέα χαρίσματα. Ἀναστήθηκε ὁ νεκρὸς στὴ Γαλιλαία, ἀλλὰ πέθανε πάλι· ἐγὼ ὁμως, ποῦ ἀναστήθηκα μέσω τοῦ σταυροῦ, δὲν εἶναι δυνατὸ πιά νὰ πέσω σὲ θάνατο. Διέπλευσε ὁ Ἰησοῦς τὴ θάλασσα, ὁ Θεὸς μέσα σὲ πλοῖο καὶ τὸ ξύλο πρόσφερε μιὰ ἐφήμερη ὠφέλεια· ἐγὼ ὁμως ἀπόχτησα ξύλο αἰώνιο, εὐεργετικὸ, ποῦ, χρησιμοποιώντας το ἀντὶ πηδάλιο, ἀντιμετωπίζω τὰ πνευματικὰ κύματα τῆς πονηρίας.

Ἐτράφησαν πεντακισχίλιοι καὶ πάλιν ἑπτακισχίλιοι, ὕφ' ἐνὶ τῷ τοῦ σταυροῦ συνθήματι. Ποῦ οὖν τῆς τροφῆς τὰ λείψανα; Πῶς ὁ μὴ παρὼν τὰ τῶν παρόντων λάβω; Δώδεκα γὰρ ἦσαν περισσεύσαντες κλασμάτων κόφιοι. Σύμμετρος ἡ χάρις. Ἐσταυρώθη Χριστός, καὶ αἰεὶ τρεφόμεθα, καὶ κορεννύμενοι πάλιν ζητοῦμεν, καὶ πάλιν λαβόντες ποθοῦμεν, καὶ πλεῖον τὸ λειπόμενον. Ἀζήμιος γὰρ ἡ χάρις. Ἐπαινείσθω ἡμέρα φωτὸς γεννητικῆ, δι' ἣν αἱ λοιπαὶ ἡμέραι πρὸς εὐφροσύνην ἐκλήθησαν. Πῶς; ἄκουε· Σήμερον Ἀδὰμ ἐπλάσθη, τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ· σήμερον μορφὴν ἐφόρεσε θεῖαν· σήμερον κυβερνήτης ὁ ἄνθρωπος καλὰ τῆς οἰκουμένης κατέσχε πηδάλια ζῶων ἀπάντων ζῶων ἡγεμονεῦδον· σήμερον ἐντολὰς ἔλαβεν αὐτεξουσίου· σήμερον ἐξέπεσε τοῦ παραδείσου· σήμερον πάλιν εἰσηνήχθη. Ὡ πολυτρόπου ἡμέρας! ὦ πολυπενθοῦς καὶ ἀπενθοῦς! ὦ πρωὶ μὲν λυπήσασα, ἐσπέρας δὲ εὐφράνασα! μᾶλλον δέ, οὐ τοσοῦτον πλήξασα, ὅσον θεραπεύσασα.

2 Σκυθρωπὸς ὑμῖν ὁμολογῶ, τοῖς παλαιοῖς ἐντυγχάνων πάθεισιν, ἀκούων τὸν Ἀδὰμ τῆς πατρῴας ἐστίας ἐκπεσόντα, ἄνθρωπον παραδείσου πολίτην ἄνευ γηπονίας τρεφόμενον, ἄνευ ὄμβρου τρυφῶντα, μηδὲν ἰδρώτων, ἢ δικέλλης ἢ πόνων ἢ μόχθων πρὸς ζωὴν δεόμενον· αἰεθαλέσι δένδρεσιν ἀγαλλόμενον, ἀπὸ ἀνθῶν εἰς ἄνθη μεταβαίνοντα, ἀπὸ καρπῶν εἰς καρποὺς μετιόντα, ταῖς ἐπιθυμίαις ἀκολουθοῦσαν τὴν χρεῖαν ἔχοντα, οὐκ ἔχοντα δὲ διὰ κάλλος τῶν ὀρωμένων τίνι πρότερον τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν. Ἐδάκρυσα πολλάκις τὴν τοσαύτην μακαριότητα, αὐτὸν ἰδὼν ἐκπεσόντα. Κοινὸν γὰρ ἦν τὸ πάθος καὶ τοῦ ἡμετέρου γένους ἀπτόμενον· ἐπειδὴ δὲ τοῖς Εὐαγγελίοις ἐνέτυχον καὶ ἐλαβόμεν ταύτης τῆς ἡμέρας (ἕκτῃ γὰρ ἦν κάκεινη καὶ αὕτη) ἀναπώλεσα τὴν λύπην, καὶ μετέθην τὴν γνώμην, καὶ λευχειμονῶ τῷ λόγῳ, καὶ λέγω ἐμαυτῷ καὶ ὑμῖν· Ἀπέδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός. «Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν

Δόθηκε φαγητὸ σὲ πέντε καὶ πάλι σὲ ἑπτὰ χιλιάδες ἀνθρώπους μ' ἓνα σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Ποῦ εἶναι λοιπὸν τὰ ἀπομεινάρια τοῦ φαγητοῦ; Πῶς ἐγὼ πού δὲν ἤμουν παρὼν θὰ λάβω ὅ,τι καὶ οἱ παρόντες; Γέμισαν δώδεκα κοφίνια ἀπὸ τὰ περισσεύματα. Ἡ χάρη εἶναι σύμμετρη. Σταυρώθηκε ὁ Χριστὸς καὶ τρεφόμεστε συνεχῶς κι ἐνῶ χορταίνομε ζητοῦμε ξανὰ κι ἐνῶ ξαναπαίρνομε πάλι ποθοῦμε κι εἶναι περισσότερο ὅσο ἀπομένει. Γιατὶ ἡ χάρη δὲν ἐλαττώνεται. Ἐὰν ἐπαινεῖται ἡ μέρα πού γένησε τὸ φῶς, πού χάρη σ' αὐτὴν οἱ ἄλλες μέρες προσκλήθηκαν νὰ εὐφρανθοῦν. Ἄκουσε πῶς· Σήμερα πλάστηκε ὁ Ἀδάμ, τὴν ἕκτη μέρα· σήμερα περιβλήθηκε θεία μορφή· σήμερα ὁ μικρὸς κόσμος συστήθηκε μὲ τάξη· σήμερα ἐγίνε ὁ ἄνθρωπος κυβερνήτης καὶ ἔπιασε καλὰ τὰ πηδάλια τῆς οἰκουμένης ὡς ἡγεμόνας ὄλων τῶν ζώντων· σήμερα ἔλαβε ἐντολὰς αὐτεξουσιότητας· σήμερα ξέπεσε ἀπὸ τὸν παράδεισο καὶ σήμερα ξαναμπῆκε. Ὡς μέρα πολὺτροπῆ, γεμάτῃ λύπῃ καὶ δίχως καθόλου λύπῃ, πού τὸ πρωὶ ἔφερες λύπῃ καὶ τὸ βράδυ εὐφροσύνη· ἢ μᾶλλον πού δὲν πλήγωσες τόσο, ὅσο θεράπευσες

- 2 Μὲ λύπῃ ὁμολογῶ πρὸς ἐσᾶς φέρνοντας στὸ νοῦ μου τὰ παλαιὰ παθήματα, ἀκούοντας ὅτι ὁ Ἀδάμ ξέπεσε ἀπὸ τὴν πατρικὴ ἐστία, ἄνθρωπος πού ἦταν πολίτης τοῦ παραδείσου, πού τρεφόταν χωρὶς νὰ καλλιεργεῖ, πού ἀπολάμβανε χωρὶς βροχὴ καὶ πού δὲν εἶχε ἀνάγκη οὔτε ἀπὸ ἰδρώτα οὔτε ἀπὸ ξινάρι, οὔτε ἀπὸ κόπους καὶ μόχθους γιὰ νὰ ζήσει. Χαιρόταν τὰ πάντα θαλασσὰ δέντρα πού συνέχεια ἀνθοῦσαν καὶ καρποφοροῦσαν, πού σὲ κάθε ἐπιθυμία του ἀκολουθοῦσαν ὅσα τοῦ χρειάζονταν καὶ πού δὲν ἤξερε, ἐξαιτίας τῆς ὠραιότητος ἐκείνων πού ἔβλεπε, σὲ ποιὸ πρῶτα ν' ἀπλώσει τὸ χέρι του. Συχνὰ μοῦ ἤρθαν δάκρυα γιὰ τὴν τόση μακαριότητα, βλέποντάς τον νὰ τὴν ἔχει χάσει. Ἄφου ὁμως ἐντῤύφησα στὰ Εὐαγγέλια κι ἔφτασα σ' αὐτὴν τὴν ἡμέρα (γιατὶ ἕκτη ἦταν ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ τούτη), ἀπαλλάχτηκα ἀπὸ τὴ λύπῃ κι ἄλλαξα γνώμη, καὶ φορῶ τώρα τὰ λευκὰ ρούχα τοῦ λόγου καὶ λέγω στὸν ἑαυτὸ μου καὶ σ' ἐσᾶς· «δραπέτευσε ὁ πόνος, ἡ λύπῃ, ὁ στεναγμὸς»¹. «Τὰ παλιὰ πέρασαν, νά, ὅλα

15 ἰδοῦ, γέγονε τὰ πάντα καινά». Ὡσπερ γὰρ ἰατρῶν παῖδες τὰς
 ὀφιώδεις πληγὰς ἰῶνται ἐξ αὐτῶν ἐκχέοντες ἀλεξιφάρμακα καὶ
 σκευάσαντες, ταῖς ἀφρομαῖς, τοῦ πάθους τὸ πάθος πολεμοῦντες,
 οὕτως ὁ Σωτὴρ πάσαις ταῖς τῶν κακῶν ἀφορμαῖς πρὸς θεραπείαν
 20 πείαν μεταβαλὼν, τὸ τοῦ θανάτου κέντρον κατ' αὐτοῦ περιστρέ-
 ψας, τὴν τοῦ ξύλου λαβὴν εἰς σωτηρίαν μετατιθεῖς, ἡμέραν λαβὼν
 τὸν κόσμον λυπήσασαν καὶ ἡμέραν ἀντιδοῦς τὸν κόσμον εὐφράνα-
 σαν.

Ἐμοὶ μὴ πεισθῆς, ἀλλὰ τοῖς σοῖς ὀφθαλμοῖς. Βλέπε τὴν πα-
 25 ροῦσαν Ἐκκλησίαν καὶ πέπαυσο πρὸς ἡμᾶς ἐρίζων. Ἡμέρα σταυ-
 ροῦ, καὶ πάντες ἀγαλλόμεθα καὶ νηστεύομεν ἀπὸ κακῶν καὶ καθα-
 ρεύομεν ἅπαντα τὰ ἔσω, τὰ ἔξω. Οὗτος ὁ τῆς ἐορτῆς λόγος καὶ τῆς
 εὐφροσύνης τρόπος. Μικρὰ λέγω τῆς τοῦ σταυροῦ δυνάμεως θαύ-
 30 μάτα. Βλέψον πρὸς τὸν κύκλον τῆς οἰκουμένης, πόσαι κῶμαι, πό-
 σαι πόλεις, πόσοι τόποι, πόσα ἔθνη, πόσαι νῆσοι, πόσοι ποταμοί,
 30 πόσοι αἰγιαλοί, πόσα γένη, καὶ φυλαὶ καὶ Βαρβάρων γλῶσσαι· οὗ-
 τοι πάντες σήμερον διὰ σταυρὸν ἀσιτοῦσι, τῇ ἐκείνου δυνάμει τὰ
 πάθη σταυρώσαντες, καὶ λύεται νῦν πολλοῖς, καὶ οὐ λύεται τῆς
 νηστείας ὁ τόπος. Καὶ νῦν συνήλθομεν πάντες ἀκοῦσαι περὶ σταυ-
 35 ροῦ, καὶ πληροῦμεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀλλήλους ὠθοῦμεν,
 ἰδροῦντες, πονοῦντες. Ἐπὶ μὲν δικαστῶν ἀξιούμενοι τῆς προεδρίας,
 ἐπὶ δὲ Ἰησοῦ ἠδέως ἐστῶτες, ὅτι καὶ ὁ Ἰησοῦς ἔστη δι' ἡμᾶς, ἵνα
 στήσῃ κακίας τὰ ρήματα. Τί οὖν ἐπράχθη σήμερον; Μὴ γὰρ ἀπλῶς
 ἡμᾶς παραδράμῃ τῆς ἡμέρας τὰ θαύματα.

3 Φέγγος ἦν λοιπόν, καὶ αὐτὸ τὸ περὶ ὄρθρον, καὶ Ἰησοῦς ἄγεται
 δεδεμένος τὰς χεῖρας εἰς τὸ πραιτώριον Πιλάτου· χεῖρας ποίας; Τυ-
 φλῶν ἰατρικᾶς, χλωῶν θεραπευτικᾶς. Καὶ δάκτυλοι δεσμοῖς ἐνει-
 λοῦντο, βλέφαρα πλάσαντες, καὶ ὁ θεραπευτὴς τῆς φύσεως κατεί-

ἔγιναν καινούργια². Ὅπως δηλαδή οἱ βοηθοὶ τῶν γιατρῶν θεραπεύουν τὰ δαγκάματα τῶν φιδιῶν βγάζοντας ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἴδια καὶ παρασκευάζοντας τὰ ἀντίδοτα, πολεμώντας τὸ πάθος μὲ τις ἀφορμὲς τοῦ πάθους, στ' ἀλήθεια κι ὁ Σωτῆρας χρησιμοποίησε γιὰ τὴ θεραπευτικὴ του ἐνέργεια ὅλες μαζί τις ἀφορμὲς τῶν παθῶν, κάνοντας τὸ πικρὸ γλυκὺ, μεταβάλλοντας τὴ χολὴ σὲ φάρμακο, στρέφοντας κατὰ τοῦ θανάτου τὸ ἴδιο του τὸ κεντρί, μετατρέποντας τὴ δοκιμὴ τοῦ δέντρου σὲ σωτηρία, παίρνοντας τὴν ἡμέρα πού ἔφερε τὴ λύπη στὸν κόσμον καὶ παρέχοντας ὡς ἀντίδοτο τὴν ἡμέρα πού ἔφερε σ' αὐτὸν τὴ χαρὰ.

Μὴν πιστέψεις ἐμένα, ἀλλὰ πίστεψε τὰ μάτια σου. Κοίταξε τὴ συνάθροισή μας αὐτὴ καὶ παῦσε νὰ φιλονεικεῖς μαζί μας. Εἶναι ἡμέρα τῆς σταύρωσης καὶ χαιρόμαστε ὅλοι, νηστεύομε ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ καθαρίζομαστε ἀπὸ ὅλα, τὰ μέσα καὶ τὰ ἔξω. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος τῆς ἐορτῆς καὶ ὁ τρόπος τῆς εὐφροσύνης. Σὰς ἀναφέρω κάποια μικρὰ θαύματα τῆς δύναμης τοῦ σταυροῦ. Κοίταξε ὀλόγυρα τὴν οἰκουμένη· πόσα χωριά ὑπάρχουν, πόσες πόλεις, πόσοι τόποι, πόσα ἔθνη, νησιά, ποτάμια, παραλίες, πόσα γένη καὶ πόσες φυλὲς καὶ βαρβαρικὲς γλῶσσες· ὅλοι αὐτοὶ σήμερα γιὰ χάρη τοῦ σταυροῦ νηστεύουν καὶ σταυρώνουν τὰ πάθη τους μὲ τὴ δύναμη ἐκείνου, καὶ πολλοὶ περνοῦν ὅλη τὴ νύχτα χωρὶς νὰ χάσουν τὴ δύναμη γιὰ νηστεία. Καὶ τώρα συγκεκριθήκαμε ὅλοι ν' ἀκούσομε γιὰ τὸ σταυρὸ καὶ γεμίζομε τὴν ἐκκλησία καὶ σπρώχνομε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο κι ἰδρωκοποῦμε καὶ ταλαιπωρούμαστε. Μπροστὰ στοὺς δικαστὲς παίρνομε τὴν ἄδεια νὰ καθίσομε, ἐνῶ μπροστὰ στὸν Ἰησοῦ στεκόμαστε ὀρθοὶ μ' εὐχαρίστηση, γιὰτὶ καὶ ὁ Ἰησοῦς στάθηκε ὀρθὸς γιὰ χάρη μας, γιὰ νὰ σταματήσῃ τοὺς λόγους τῆς κακίας. Τί ἔγινε λοιπὸν σήμερα. Ἄς μὴ μᾶς διαφύγουν ἔτσι ἀπλὰ τὰ θαύματα τῆς ἡμέρας.

- 3 Ἐφεγγε λοιπὸν ἡ μέρα κι ἦταν πολὺ πρωί, ὅταν ὁ Ἰησοῦς ὀδηγοῦνταν μὲ δεμένα τὰ χέρια στὸ πραιτώριον τοῦ Πιλάτου. Ποιὰ χέρια; Ἐκεῖνα πού θεραπεύσαν τυφλοὺς καὶ γιάτρεψαν κουτσοῦς. Καὶ σφίγγονταν μὲ δεσμὰ τὰ δάχτυλα πού δημιούρ-

5 χετο, μὴ τὸ οἰκεῖον πληρῶσαι τῆς τέχνης ἔργον. Ταῦτα Κυρίῳ ἀνταποδίδοται. Ἐδέθη ὁ δεσμεύων ἐν νεφέλαις ὕδατα, ὁ λύων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ, ὁ ἀτχμαλώτοις ἄφεσιν χαριζόμενος· ἐδέθη ὁ Λάζαρον λύσας τῶν τοῦ θανάτου δεσμῶν ἤχθη εἰς τὸ πραιτώριον ὁ μυρίοις ἀγγέλοις δορυφορούμενος· παρέστη τῷ Πιλάτῳ ὁ τὸν οὐ-

10 ρανὸν θρόνον ἔχων· ἠνείχeto ἐλκόμενος, ὁ δημιουργὸς παρὰ τῶν δημιουργημάτων, ὁ πλάστης ὑπὸ τοῦ πλάσματος, ὁ ποιητὴς ὑπὸ τοῦ ποιηθέντος.

4 Τί οὖν ἐπὶ τούτοις γίνεται; «Καὶ αὐτοί», φησίν, «οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα». Ὡ τῆς πολλῆς παρανομίας! Φόνον ἀδικίας ἐργάζονται καὶ εἰς τὸ πραιτώριον εἰσελθεῖν παραιτοῦνται, φυλαττόμενοι μιανθῆναι, οἱ

5 ἤδη μεμιασμένοι. Προβάτω τὸ πρόβατον λύοντες. Ἀνέμεινε τοίνυν τὸ κριτήριον ὁ πάσης τῆς οἰκουμένης κριτῆς· ανέμεινε μάρτυρας ὁ τῶν ψυχῶν μάρτυς· πλάσας καὶ κρινόμενος. Καὶ ἄνθρωποι μὲν ἐκάθηγτο δικάζοντες, Θεὸς δὲ εἰστήκει, καὶ ἐστὼς ἐσιώπα, παρὰ τὰ πρόθυρα τῶν ἀνθρώπων ἐστὼς ὁ τῶν οὐρανίων πνλῶν Δεσπότης.

10 Ἐρώτησεν ὁ Πιλάτος, τάχα Ἰουδαίων φιλανθρωπότερος. Τί λέγω; Δείξει τὰ πετραγμένα τὴν ἀλήθειαν. «Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;». Τίς ἔχει Θεὸν αἰτιαῖσθαι; Ἀναγκάζομαι τὰ Πιλάτου φθέγξασθαι. Ἰησοῦς γὰρ σιωπᾷ, οὐ λόγων ἀπορῶν ὁ Λόγος, ἀλλ' ἵνα μὴ τῇ ἀποκρίσει λύση τοῦ σταυροῦ τὸν στέφανον. Καὶ

15 κτημάτων ὁ ἀκτῆμων; οἰκῶν ἀλλοτριῶν, ὁ μηδὲ τόπον ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι; κτημάτων, ὁ καὶ τοὺς οἰκειοὺς μαθητὰς ἄχρι τῆς ζώνης γυμνώσας; ὄνον οὐκ ἔχων, ἀλλότριον ἐχρήσατο πῶλον,

3. Ἰωβ 24,8.

4. Ψαλμ. 67,7.

5. Ἦσ. 61,1.

6. Ἰω. 11,1.

7. Ἰω. 28,28.

γησαν βλέφαρα, καὶ κρατοῦνταν ὁ θεραπευτὴς τῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ μὴ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργο τῆς τέχνης ποὺ ἤξερε. Αὐτὰ εἶναι ποὺ ἀνταποδίδονται στὸν Κύριο. Δέχτηκε δεσμὰ Αὐτὸς ποὺ δεσμεύει τὰ νερὰ στὰ σύννεφα³, αὐτὸς ποὺ ἐλευθερώνει μὲ γενναιότητα τοὺς δεμένους στὶς φυλακές⁴, αὐτὸς ποὺ χαρίζει στοὺς αἰχμαλώτους τὴν ἐλευθερία⁵. Δέχτηκε τὰ δεσμὰ Αὐτὸς ποὺ ἔλυσε τὸν Λάζαρο ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου⁶. Ὁδηγήθηκε στὸ πραιτώριο αὐτὸς ποὺ ἔχει σὰν δορυφόρους τοὺς ἀμετρητοὺς ἀγγέλους. Στάθηκε μπροστὰ στὸν Πιλάτο αὐτὸς ποὺ ἔχει θρόνο τοῦ οὐρανοῦ. Ἀνεχόταν ὁ δημιουργὸς νὰ τὸν σέρνουν τὰ δημιουργήματά του, ὁ πλάστης τὰ πλάσματά του, ὁ τεχνίτης τὰ ἔργα τῶν χειρῶν του.

- 4 Καὶ τί γίνεται ἔπειτα; «Αὐτοί», λέει, «δὲν μῆκαν στὸ πραιτώριο γιὰ νὰ μὴ μολυνθοῦν, ἀλλὰ νὰ μπορέσουν νὰ φᾶνε τὸ φαγητὸ τοῦ Πάσχα»⁷. ὦ πέλαγος παρανομίας! Ἐκτελοῦν ἕναν ἄδικο φόνο καὶ δὲ θέλουν νὰμποῦν στὸ πραιτώριο, προσέχοντας νὰ μὴ μολυνθοῦν αὐτοὶ ποὺ ἦταν ἤδη μολυσμένοι. Ἐλευθερώνουν τὸ πρόβατο μὲ τὸ πρόβατο⁸. Περιμένε λοιπὸν τὴν κρίση ὁ κριτὴς ὅλης τῆς οἰκουμένης. Περιμένε τοὺς μάρτυρες τῶν ψυχῶν πλάστης καὶ κρινόμενος. Ἦταν ἄνθρωποι ποὺ κάθονταν καὶ δίκασαν, ἐνῶ ὁ Θεὸς στεκόταν, στεκόταν καὶ σώπαινε, στεκόταν στὴν πόρτα τῶν ἀνθρώπων ὁ Κύριος τῶν πυλῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ρώτησε ὁ Πιλάτος τάχα ὡς πῶς φιλόανθρωπος ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους. Τί λέγω; Θὰ δείξουν τὴν ἀλήθεια τὰ ὅσα ἐγιναν «γιὰ ποῖο πρᾶγμα κατηγορεῖτε τοῦτον τὸν ἄνθρωπο;»⁹. Ποιὸς μπορεῖ νὰ κατηγορεῖ τὸ Θεό; Ἀναγκάζομαι νὰ λέγω ὅ,τι εἶπε ὁ Πιλάτος. Ὁ Ἰησοῦς σωπαίνει, ὄχι γιατί λείπουν τὰ λόγια στὸ Λόγο, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ διαλύσει μὲ τὴν ἀπόκρισή του τὸ στεφάνι τοῦ σταυροῦ. Κατηγορεῖται γιὰ κτήματα ὁ ἀκτήμων; Γιὰ ξένα σπίτια, αὐτὸς ποὺ δὲν ἔχει τόπο ὅπου νὰ γείρει τὸ κεφάλι του; Γιὰ πρᾶγματα, αὐτὸς ποὺ καὶ τοὺς μαθητὲς του εἶχε γυμνοὺς ὡς τὴ μέση; Αὐτὸς ποὺ δὲν εἶχε ὑποζύγιο, ἀλλὰ χρησιμοποίησε

8. Ἐγνωστὴ ἢ σημασία τῆς παρομοίας.

9. Ἰω. 18,29.

ἵνα τοὺς ὑμετέρους παῖδας εὐλογῆση; Εἶπατε πρόφασιν· πλάσατε, δικαίως ἀνέλετε.

20 «Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν». Μεγάλη πραγμάτων ἀπόδειξις, ἀόριστος ἀπόφασις. Εἶπε τὴν κακίαν, καὶ μὴ πλάνα τὸν ἀκροατὴν. «Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε». Εὐγνώμων δικαστής, ἀπέθετο τὸ βάρος κατὰ τῆς
25 Ἰουδαίων κεφαλῆς. Ὑμεῖς λάβετε τῆς κακίας κοινωνόν. «Λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ὑμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀνελεῖν οὐδένα». Πῶς οὖν ἀνείλατε Ἡσαΐαν; πῶς Ζαχαρίαν; πῶς ἕκαστον τῶν προφητῶν; Ἄλλ' οὐκ ἔξεστιν ὑμῖν ἀνελεῖν, οὐ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι. Ἦδη γὰρ ἦσαν τῆς τοιαύτης ἐξουσίας παρὰ Ῥωμαίων
30 ἀφηρημένοι. Αἰλύται τοίνυν ὁ νόμος ἤδη ἐν μὲν μέλανι κείμενος, ἔλυσε δὲ αὐτὸν ὁ δεδεμένος Ἰησοῦς. Ὁ δὲ Πιλάτος· «ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω κατ' αὐτοῦ». Οὐ σὺ μόνον, ὦ Πιλάτε, ἀλλ' οὐδὲ Ἰουδαῖοι, ἀλλ' οὐδὲ τυφλοί, οὐδὲ νεκροί, οὐδὲ ἡλιος, οὐδὲ σελήνη, οὐδὲ ὁ κόσμος, οὐδὲ οἱ δίκαιοι πάντες, προφητῆται καὶ μάρτυρες. Λέ-
35 γει γὰρ τις προφήτης αὐτῶν· «ὄς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ». Πάντες Πιλάτῳ συντρέχουσι δικαίαν φέροντες ψῆφον. Μόνοι μάχονται Ἰουδαῖοι κραυγῇ δικαζόμενοι, καὶ θορύβοις τὴν ἀλήθειαν ἐπισκιάζουσιν φιλονεικούντες, καὶ τὸ τοῦ Ἡσαΐου βεβαιούντες· «ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν, ἐποίησε
40 δὲ ἀκάνθας»· καὶ οὐ δικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγὴν κενωτέραν. Ἄμπελος Ἰουδαίων κραυγὴν καρποφοροῦσα.

5 Ἐν ὧσιν ταῦτα ἐπράττετο, καὶ ὁ Πιλάτος οὔτε λέγειν, οὔτε ἀκούειν ἠδύνατο διὰ τὴν σύμμικτον ταραχὴν, καὶ στάσις ἐμελετᾶτο. Ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ (καλὴ βοηθὸς ἰέμενον ἄνδρα κατέχουσα), «μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ», λέγουσα. Εἰ μὲν
5 δύνασαι, σῶσον, εἰ δὲ μὴ δύνασαι, σαυτὸν διάσωσον· μονονουχί

10. Ἰω. 18,30. 11. Ἰω. 18,31. 12. Ἰω. 18,32.

13. Ἰω. 18,38.

ξένο πουλάρι, γὰ νὰ εὐλογῆσει τὰ παιδιὰ σας; Πέστε μιά πρόφαση, πλάσατε αὐτήν, σκοτωῶστε, ἀλλὰ δίκαια.

«Τοῦ ἀπάντησαν οἱ Ἰουδαῖοι· ἂν αὐτὸς δὲν ἦταν κακοποιός, δὲ θὰ σοῦ τὸν παραδίδαμε»¹⁰. Μεγάλῃ ἀπόδειξι αὐτὴ γιὰ τὰ πράγματα, διατύπωση ἀόριστη. Πές μας τὴν κακία του καὶ μὴν παραπλανᾷς τὸν ἀκροατὴ. «Τοὺς λέει ὁ Πιλάτος· Πάρτε τον ἐσεῖς καὶ δικάστε τον σύμφωνα μὲ τὸ νόμο σας»¹¹. Ἔξυπνος δικαστῆς· βάζει τὸ βάρος στὸ κεφάλι τῶν Ἰουδαίων «πάρτε ἐσεῖς αὐτὸν ποὺ ἔπραξε τὸ κακό». «Τοῦ λένε οἱ Ἰουδαῖοι· Σ' ἐμᾶς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σκοτώσομε κανένα»¹². Πῶς τότε σκοτώσατε τὸν Ἡσαΐα; πῶς τὸ Ζαχαρία, πῶς καθένα ἀπὸ τοὺς προφῆτες; Ἄλλὰ δὲν σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ σκοτώσετε, ὄχι γιατί δὲ θέλετε, ἀλλὰ γιατί δὲν μπορεῖτε. Γιατί οἱ Ρωμαῖοι τοὺς ἔχουν ἤδη ἀφαιρέσει τὸ δικαίωμα αὐτό. Καταργεῖται λοιπὸν πλεον ὁ νόμος κι ἔμεινε στὸ χαρτί πιά νοητὰ καὶ τὸν κατάργησε ὁ δεμένος Ἰησοῦς. Ὁ Πιλάτος τότε λέει· «ἐγὼ δὲ βρίσκω τίποτε νὰ τὸν κατηγορήσω»¹³. Ὅχι μόνο ἐσύ, Πιλάτε, ἀλλὰ οὔτε οἱ Ἰουδαῖοι βρίσκουν οὔτε οἱ τυφλοὶ οὔτε οἱ νεκροὶ οὔτε ὁ ἥλιος οὔτε ἡ σελήνη οὔτε ὁ κόσμος οὔτε ὄλοι οἱ δίκαιοι, οἱ προφῆτες καὶ οἱ μάρτυρες. Γιατί λέει κάποιος προφήτης δικὸς τους· «Αὐτὸς δὲν ἔκανε καμιὰ ἁμαρτία οὔτε βρέθηκε νὰ ἔχει πεῖ κάτι μὲ δόλο»¹⁴. Βοηθοῦν ὄλοι τὸν Πιλάτο, διατυπώνοντας δίκαιη γνώμη. Μόνοι ἀγωνίζονται οἱ Ἰουδαῖοι, δικάζουν μὲ κραυγὲς καὶ φιλονεικοῦν νὰ σκιάσουν τὴν ἀλήθεια μὲ θορύβους καὶ ἐπιβεβαιώνουν τὴ κρίση τοῦ Ἡσαΐα· «περίμενα νὰ κάνει σταφύλια, κι ἔκανε ἀγκάθια»¹⁵· καὶ δὲ ἔδειξε δικαιοσύνη, ἀλλὰ τὴν πιὸ κούφια κραυγὴ. Τὸ ἀμπέλι τῶν Ἰουδαίων καρποφορεῖ κραυγὴ.

5 Ἐνῶ διαδραματίζονταν αὐτὰ καὶ ὁ Πιλάτος οὔτε νὰ μιλήσει μποροῦσε οὔτε ν' ἀκούσει ἀπὸ τὴν ἀνάμικτη ταραχὴ καὶ προετοιμαζόταν στάση, στέλνει κάποιον σ' αὐτὸν ἢ γυναῖκα του (ἦταν καλὴ βοηθὸς ποὺ συγκρατοῦσε τὸν ἄνδρα τῆς ποὺ ἔτρεχε) καὶ τοῦ λέει· «μὴν ἀναλάβεις τὴν εὐθύνη γι' αὐτὸν τὸν δί-

14. Ἦσ. 53,9. Α' Πέτρ. 2,22. 15. Ἦσ. 5,2.

λέγουσα τὸ τοῦ Δαβὶδ λόγιον· «μὴ συναπολέσης μετὰ τῶν ἀσεβῶν τὴν ψυχὴν μου, καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωὴν μου». «Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν». Ἄλλος Ἰωσήφ διὰ τῶν ἐνυπνίων τὴν ἀλήθειαν ὀρῶσα, ταῖς
 10 Ἰουδαίων κραυγαῖς ἀντιμαρτυροῦσα. Ἐπρεπε γὰρ αὐτοὺς ὑπὸ γυναικῶν ἠττᾶσθαι. Ἐνίκησεν αὐτοὺς ἡ Ραὰβ ἢ πόρνη, ἐνίκησεν αὐτοὺς ἡ αἰμορροοῦσα, ἐνίκησεν ἡ Χαναναία, καὶ νῦν πάλιν γυνὴ κατ' αὐτῶν στεφανοῦται. «Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν». Ποῖον νόμον;
 15 ποίαις λέξεις βεβαιούμενον; Τάχα ταῖς σήμερον ἀναγνωσθείσαις· «ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἄκακος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφρονος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον»; Ταύτας εὐρίσκω χρησίμους ἐκείνοις τὰς συλλαβάς, ἀλλαχοῦ δὲ οὐδαμοῦ Ἰη-
 20 σοῦν δικαίως σφαττόμενον.

6 Εἰσῆλθεν ὁ Πιλάτος εἰς τὸ πραιτώριον, ἐνδιδοὺς τῷ τῶν Ἰουδαίων θυμῷ, σβέσαι φιλονεικῶν ἄσβεστον φλόγα. Εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν μᾶλλον τὸ πῦρ ὑφῆψεν. Ἐξῆλθε γὰρ ἔχων τὸν Ἰησοῦν ἐστεφανωμένον καὶ πορφυρίδα περιβεβλημένον· ἀβούλητον Ἰου-
 5 δαίοις θαῦμα· δεικνὺς τὸν πολέμιον αὐτοῖς ἤδη στεφανωθέντα, ἤδη βασιλικὸν σχῆμα περιβεβλημένον. Τὸ μὲν γὰρ γινόμενον ἦν ἐφ' ὕβρει, αἰνιγμα δὲ τῆς κατὰ φύσιν βασιλείας. Ὡς δὲ εἶδον αὐτόν, ὃν πολλάκις εἶδον, ὃν οὐδέποτε εἶδον, ὃν αἰεὶ βλέποντες ὑφάπτονται, τῷ οἰκείῳ δαπανώμενοι πυρὶ («θελήσουσι γάρ, εἰ ἐγένοντο πυρί-
 10 καυστοι»), ἐπῆραν αὐτῶν τὴν σοδομιτικὴν κραυγὴν, ἐπῆραν, καὶ ἐπήρθησαν· «αἶρε, αἶρε, σταύρωσον αὐτόν. Τὸν βασιλέα ὑμῶν θέ-

16. Ματθ. 27,19. 17. Ψαλμ. 25,9.

18. Ματθ. 27,19. 19. Ἰω. 19,7.

καιο»¹⁶. Ἐάν μπορεῖς, σῶσε τον· ἄν δὲν μπορεῖς, σῶσε τὸν ἑαυτό σου. Σὰ νὰ τοῦ ἔλεγε τὰ λόγια τοῦ Δαβίδ· «μὴν καταστρέψεις τὴ ψυχὴ μου μαζὶ μὲ τὶς ψυχὲς τῶν ἀσεβῶν καὶ τὴ ζωὴ μου μαζὶ μὲ τὴ ζωὴ αἰμοβόρων ἀνδρῶν»¹⁷. «Μὴν ἀναλάβεις εὐθύνη γιὰ ἐκεῖνον τὸν δικαιο· γιὰτὶ ἐξαιτίας του ἔπαθα πολλὰ στὸν ὕπνο μου»¹⁸. Σὰν ἓνας ἄλλος Ἰωσήφ, βλέποντας τὴν ἀλήθεια μὲ τὰ ὄνειρα, δίνει μαρτυρία ἀντίθετη μὲ τὴν κραυγὴ τῶν Ἰουδαίων. Γιατὶ ἔπρεπε νὰ νικηθοῦν ἀπὸ γυναῖκες. Τοὺς νίκησε ἡ πόρνη Ραάβ· τοὺς νίκησε ἡ αἰμορροοῦσα· τοὺς νίκησε ἡ Χαναναία. Καὶ τώρα πάλι στεφάνι νίκης ἐναντίον τους παίρνει γυναίκα. «Τοῦ ἀποκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἐμεῖς ἔχομε νόμο καὶ σύμφωνα μὲ τὸ νόμο μας πρέπει νὰ πεθάνει»¹⁹. Ποιὸν νόμο; μὲ ποιὲς λέξεις τὸ βεβαιώνει; Μὲ τὶς λέξεις τάχα ποὺ διαβάσαμε σήμερα; «Ὁδηγήθηκε στὴ σφαγὴ σὰν τὸ πρόβατο, σὰν ἄκακο ἄρνι ἄφωνο προστὰ σ' αὐτὸν ποὺ τὸ κουρεῦει, ποὺ ὅμοια δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα του»²⁰. «Ἀπὸ τὶς ἀνομίαις τοῦ λαοῦ μου ὀδηγήθηκε στὸ θάνατο»²¹. Αὐτὲς τὶς φράσεις βρίσκω χρήσιμες γιὰ ἐκεῖνους, καὶ πουθενὰ ἄλλοῦ δὲ βρίσκω ὅτι δίκαια θυσιάζεται ὁ Ἰησοῦς.

6 Μπῆκε ὁ Πιλάτος στὸ πραιτώριο, ὑποχωρώντας στὸ θυμὸ τῶν Ἰουδαίων, ἀγωνιζόμενος νὰ σβῆσει φλόγα ἄσβηση. Μπῆκε καὶ βγῆκε κι ἄναψε περισσότερο τὴ φωτιά. Βγῆκε ἔχοντας στεφανώσει τὸν Ἰησοῦ κι ἐνῶ τοῦ εἶχε φορέσει πορφύρα· γεγονὸς ποὺ θαύμασαν καὶ δὲν ἤθελαν οἱ Ἰουδαῖοι· νὰ δείχνει στεφανωμένο ἤδη αὐτὸν ποὺ πολεμοῦσαν καὶ νὰ φοράει βασιλικὴ στολή. Γιατὶ ὅ,τι ἔγινε ἦταν πρὸς περιφρόνησή του καὶ ὑπαινιγμὸς γιὰ τὴ βασιλικὴ φύση. Μόλις τὸν εἶδαν, αὐτὸν ποὺ πολλὰ φορὲς τὸν εἶχαν δεῖ καὶ ποτὲ δὲν τὸν εἶχαν δεῖ, αὐτὸν ποὺ πάντοτε βλέποντάς τον φούντωνε τὸ πάθος τους καὶ φλέγονταν ἀπὸ τὴν ἴδια τους τὴ φωτιά («θὰ θελήσουν νὰ κατακαοῦν ἀπὸ τὴ φωτιά»²²), ὕψωσαν τὴ σοδομιτικὴ κραυγὴ, τὴν ὕψωσαν καὶ ὑψώθηκαν· ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. Τὸ βασιλιά σας θέ-

20. Ἦσ. 53,7.

21. Ἦσ. 53,8.

22. Ἦσ. 9,5.

λετε σταυρώσω; Οὐκ ἔχομεν βασιλέα», φασίν, «εἰ μὴ Καίσαρα»· ἄρνησις χωρὶς διωγμοῦ· ἀθεΐα μετὰ τὰ Αἰγύπτου κακά. «Οὗτοι οἱ θεοὶ σου, Ἰσραὴλ, οἱ ἀναγαγόντες σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου». Οὐκ ἔχετε
 15 βασιλέα, εἰ μὴ Καίσαρα; Τίς οὖν ὠδήγησεν ὑμᾶς ἐπὶ τῆς ἐρήμου, ἢ τίς ἔθρεψε; Τίνα βοᾶται Μωϋσῆς λέγων, «Κύριος βασιλεύων τὸν αἰῶνα καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἔτι»; Οὐκοῦν, ἐπειδήπερ ἠρνήσασθε τὸν ἑαυτῶν βασιλέα, μείνατε λοιπὸν ἀβασίλευτοι, δουλείας ζυγὸν ἔλκοντες αἰώνιον. Ταῦτα μέχρι ὥρας ἐπράχθη. Ἴδωμεν δὲ καὶ τὸ
 20 λειπόμενον μέρος τῆς ἡμέρας· πᾶσα γὰρ ἐστὶν ἀγία.

7 Ἔλαβον αὐτὸν ἐστεφανωμένον. Τίσιν; Ἀκάνθαις, τοῖς τῶν Ἰουδαίων δώροις. «Ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν, ἐποίησε δὲ ἀκάνθας». Ἐρραπίσθη, ἐνεπτύσθη, ἐτυπτήθη, μάστιγας ἔλαβεν· ἀλλὰ μηδὲν ἐπαισχυνθείς. Στήθι μετὰ τοῦ Ἡσαΐου καὶ βλέπε Θεὸν
 5 τοῖς ἐκείνου βλεφάροις. Τί οὖν ἐκεῖνός φησι; «Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, ἐκλείπον παρὰ υἱοῦς τῶν ἀνθρώπων». Οὐκ εἶχε κάλλος, οὐδὲ εἶδος, ὁ παντὸς κάλλους τεχνίτης. Ἐθρήνει γὰρ τῶν Ἰουδαίων τὰ κακά. «Ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν, καὶ εἰδὼς
 10 φέρειν μαλακίαν». Ἄνθρωπος, οὐ Θεός· ἄνθρωπος γὰρ ἦν, καὶ οὐ Θεός, ὁ πληττόμενος. Τίς οὖν οὗτος ὁ πολύπονος, ὁ πολυώδυνος καὶ ὑπὸ πάντων βαλλόμενος; Μὴ που καὶ δικαίως πάσχει ἢ πάσχει; «Οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται». Ἐγὼ μηδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἀλλὰ
 15 μηδὲν ἐπαισχύνου τοῖς ἐπονειδίστοις ἀγαθοῖς. Τοσαῦτα γὰρ παθῶν, ἔμεινεν ἀπαθής· ἐτρώθη, ἐνεπτύσθη, τὰ αἰσχιστα ὑπέμεινε, καὶ αὐτὸς μένει ἔντιμος, ἔνδοξος, τῶν πεπληγμένων ὡς τις. Ὡς πού φησιν αὐτοῖς ὁ Ἡσαΐας· «καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν

23. Ἰω. 19,15. 24. Ἐξ. 32,18. 25. Ἐξ. 15,18.

26. Ἡσ. 5,2. 27. Ἡσ. 53,1-3.

λετε νὰ σταυρώσω; Δὲν ἔχομε βασιλιά», λένε, «παρὰ μόνο τὸν Καίσαρα»²³. Ἄρνούνται χωρὶς νὰ διώκονται ἄθεϊα ἔπειτα ἀπὸ τὶς συμφορὰς τῆς Αἰγύπτου. «Αὐτοὶ εἶναι, Ἰσραήλ, οἱ θεοὶ σου, ποὺ σὲ ἔβγαλαν ἀπὸ τὴ γῆ τῆς Αἰγύπτου»²⁴. Δὲν ἔχετε βασιλιά παρὰ τὸν Καίσαρα; Ποιὸς λοιπὸν σᾶς ὀδήγησε στὴν ἔρημο ἢ ποιὸς σᾶς ἔθρεψε; Σὲ ποιὸν φωνάζει ὁ Μωυσῆς λέγοντας, «ὁ Κύριος ποὺ βασιλεύει ἀπὸ αἰῶνα σὲ αἰῶνα»²⁵ καὶ ἀκόμη περισσότερο; Ἄφοῦ λοιπὸν ἀρνηθήκατε τὸ βασιλιά σας, μείνετε στὸ ἐξῆς χωρὶς βασιλέα, σέρνοντας τὸ ζυγὸ τῆς αἰώνιας δουλείας. Αὐτὰ ἐγιναν ὡς αὐτὴ τὴν ὥρα. Ἄς δοῦμε καὶ τὸ μέρος τῆς ἡμέρας ποὺ ἀπομένει· γιατί ὀλόκληρη εἶναι ἀγία

- 7 / Τὸν πῆραν στεφανωμένο. Μὲ τί; Μὲ τ' ἀγκάθια, δῶρα τῶν Ἰουδαίων. «Περίμενε νὰ κάνει σταφύλια, ἔκανε ὅμως ἀγκάθια»²⁶. Δέχτηκε ραπίσματα, ἐμπτυσμούς, χτυπήματα, μαστιγώθηκε, χωρὶς ὅμως νὰ ντραπεῖ γιὰ τίποτα. Στάσου μαζί μὲ τὸν Ἡσαΐα καὶ βλέπε τὸ Θεὸ μὲ τὰ μάτια ἐκείνου. Τί λέει λοιπὸν ἐκεῖνος; «Κύριε, ποιὸς πίστεψε σ' αὐτὰ ποὺ ἀκούσαμε; Τὸν εἶδαμε καὶ δὲν εἶχε μορφή οὔτε κάλλος· τὸ πρόσωπό του ἦταν ἀσχημισμένο καὶ δὲν τὸ ἔβλεπαν οἱ ἄνθρωποι»²⁷. Δὲν εἶχε ὠραιότητα οὔτε ὁμορφιά, ὁ τεχνίτης ὅλης τῆς ὠραιότητας. Γιατί θρηνοῦσε τὴν κακότητα τῶν Ἰουδαίων. «Ἦταν ἄνθρωπος πληγωμένος ποὺ ἤξερε νὰ ὑποφέρει»²⁸. Ἄνθρωπος, ὄχι Θεός. Ἦταν ἄνθρωπος καὶ ὄχι Θεὸς αὐτὸς ποὺ τὸν χτυποῦσαν. Ποιὸς ἦταν λοιπὸν αὐτὸς ποὺ ἀνέφερε τόσους πόνους, τόσες λύπες, ποὺ τὸν χτυποῦσαν ὅλοι; Μὴν τυχὸν καὶ ὑποφέρει δίκαια ὅσα ὑποφέρει; «Αὐτὸς σηκώνει τὶς ἁμαρτίες μας καὶ ὑποφέρει γιὰ μᾶς»²⁹. «Ἐγὼ δὲ βρίσκω καμμιά κατηγορία κατὰ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ»³⁰. Ἄλλὰ μὴν ντρέπεσαι καθόλου γιὰ τὰ περιφρονημένα ἀγαθὰ. Γιατί, ἂν καὶ ἔπαθε τόσα, ἔμεινε ἀπαθής· δέχτηκε χτυπήματα κι ἐμπτυσμούς, ὑπέφερε τὰ αἰσχίστα, παραμένει ὅμως μὲ τὴν τιμὴ καὶ τὴ δόξα του ὡς ἓνας ἀπὸ ὅσους δέχονται χτυπήματα. Ὅπως λέει σ' αὐτοὺς κάπου ὁ Ἡσαΐας· «ἐμεῖς νομίσαμε

πόνω καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει· αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ
 20 τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ἐμαλακίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν». Οὐ-
 κοῦν καὶ αὐτὸς καὶ ἡμεῖς τραυματίαὶ κείμεθα· «Τῷ μῶλωπι αὐτοῦ
 ἡμεῖς ἰάθημεν». Νεκρὸς νεκρῶν ἰατρός, τραυματίας πολυπόνων
 ἀνθρώπων ἀντιφάρμακον. Ἄλλ' ἕως πότε τὴν ἡμετέραν ἄδειαν πε-
 ριπλανᾷς, ὦ ἄνθρωπε; Εἰπέ σαφέστερον τὸ ζητούμενον. «Ὡς πρό-
 25 βατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος ἄφω-
 νος»· χρηστὸν πρόβατον κακοῖς μαγείροις ἐκδοθέν. Εἰ σφάττετε, οἱ
 Ἰουδαῖοι, μὴ κείρετε, εἰ δὲ κείρετε, φείσασθε προβάτου χρηστοῦ
 καρποφοροῦντος.

8 «Ἦγοντο δὲ καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ κακοῦργοι δύο». Περιήκει
 γὰρ ἡμῖν ὁ λόγος εἰς τὴν ἐνδεκάτην ὥραν τῆς ἡμέρας, ἵνα μηδεὶς
 τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπαγορευσῆ· καὶ ἐβουλόμην μὲν ὑπερβῆναι τὴν
 ἱστορίαν, διὰ τὸ πολλάκις ἡμῖν εἰρηῆσθαι, ὁρῶ δὲ ληστὴν αἰεὶ με
 5 βιαζόμενον. Καὶ οὐ μέγα· καὶ γὰρ καὶ παραδείσου θύρας ἐβιάσατο,
 τὴν τέχνην εἰς σωτηρίαν μεταβαλὼν. Εἰστήκει ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὁ
 ἀμνὸς καὶ δύο λύκοι· ἀλλ' ὁ μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τῆς γνώμης, ὁ δὲ μετε-
 βάλλετο. «Μνήσθητί μου», λέγων, «ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ
 σου». Ὡς τῆς δυνάμεως τοῦ Ἰησοῦ! Ὁ ληστὴς ἤδη προφήτης, ἀπὸ
 10 σταυροῦ κηρύσσων· «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασι-
 λείᾳ σου». Τί γὰρ ὁρᾷς βασιλέως, ὦ ληστᾶ; ραπίσματα, ἐμπτύσμα-
 τα, ἤλους, καὶ ξύλον, καὶ τὰ Ἰουδαίων σκώμματα, καὶ ἤδη τὴν
 λόγην τῶν στρατιωτῶν γυμνουμένην. Ἄλλ' οὐχ ὁρῶ, φησί, τὰ
 φαινόμενα· ἀγγέλους περὶεστῶτας ὁρῶ, ἤλιον φεύγοντα, καὶ κατα-
 15 πέτασμα ρηγνύμενον, τὴν γῆν τρέμουσαν, νεκροὺς φεύγειν μελε-
 τῶντας. Ἰησοῦς δὲ ὁ πάντας δεχόμενος, καὶ τοὺς περὶ τὴν ἐνδεκά-
 την ὥραν ἐλθόντας προφήτας, ὡς ἐργάτας, τὸ αὐτὸ δοὺς δηνάριον.
 «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι» (λάβε καὶ σὺ τὸ «ἀμὴν» ὦ ληστᾶ, ὁ σήμε-
 ρον ληστής, σήμερον υἱός), «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παρα-

31. Ἦσ. 53,4-5.

32. Ἦσ. 53,5.

33. Ἦσ. 53,7.

34. Λουκᾶ 13,4.

35. Λουκᾶ 23,42.

36. Λουκᾶ 23,43.

πὼς τὸν εἶχε κάνει ὁ Θεὸς νὰ πονέσει, τὸν εἶχε πληγώσει καὶ ταλαιπωρήσει· ἐνῶ ἐκεῖνος εἶχε πληγωθεῖ γὰρ τὶς ἁμαρτίες μας καὶ ταλαιπωρήθηκε γὰρ τὶς ἀνομίες μας»³¹. Κι αὐτὸς λοιπὸν κι ἐμεῖς κειτόμαστε πληγωμένοι. «Μὲ τὰ τραύματά του θεραπευτήκαμε ἐμεῖς»³². Ἕνας νεκρὸς γιατρὸς νεκρῶν, ἕνας τραυματίας ἀντιφάρμακο γιὰ πολυπονεμένους ἀνθρώπους. Ἐλλὰ ὡς πότε σοῦ δώσαμε ἄδεια, ἄνθρωπε, νὰ μᾶς περιπαίζεις; Πές μας μὲ περισσότερη σαφήνεια ὅ,τι ζητοῦμε. «Ὁδηγήθηκε σὰν πρόβατο στὴ σφαγὴ καὶ σὰν ἀρνὶ ἄφωνο μπροστὰ σ' ἐκεῖνον ποὺ τὸ κουρεύει»³³. Ἄγαθὸ πρόβατο ποὺ παραδόθηκε στὰ χέρια κακῶν μεγείρων. Ἄν τὸ σφάζετε, Ἰουδαῖοι, μὴν τὸ κουρεύετε· ἂν τὸ κουρεύετε, λυπηθεῖτε τὸ ὠφέλιμο πρόβατο ποὺ καρποφορεῖ.

- 8 «Ἐβαλαν μαζί του κι ἄλλους δυὸ κακούργους»³⁴. Ἐχει φτάσει ὁ λόγος μου στὴν ἐνδέκατη ὥρα τῆς ἡμέρας, γιὰ νὰ μὴν ἐξαντλήσει κανένας τὴν ὑπομονή του. Καὶ θὰ ἤθελα βέβαια νὰ παρατρέξω τὴν ἱστορία, ἐπειδὴ σᾶς τὴν ἔχω διηγηθεῖ πολλῆς φορές, βλέπω ὅμως τὸ ληστὴ νὰ μὲ βιάζει συνεχῶς. Καὶ δὲν εἶναι παράξενο· ἀφοῦ παραβίασε καὶ τὴν πόρτα τοῦ παραδείσου, μεταβάλλοντας τὴν τέχνη του σὲ σωτηρία. Στεκόταν στὸ σταυρὸ ὁ ἀμνὸς καὶ δύο λύκοι· ἀλλὰ ἐνῶ ὁ ἕνας ἔμεινε σταθερὸς στὴ γνώμη του, ὁ ἄλλος ἄλλαξε καὶ εἶπε· «μνήσθητί μου, ὅταν ἔρθεις στὴ βασιλεία σου». Ὡ, δύναμη τοῦ Ἰησοῦ! Ὁ ληστής γίνεται τώρα προφήτης, ποὺ κηρύττει ἀπὸ τὸ σταυρὸ· «μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔρθεις στὴ βασιλεία σου»³⁵. Τί βλέπεις, ληστή, στὸ βασιλιά; Ραπίσματα, ἐμπυτισμούς, καρφιὰ καὶ σταυρὸ καὶ τὰ περιπαίγματα τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν στρατιωτῶν τῆς λόγχης ποὺ τώρα ξεγυμνώνεται. Δὲ βλέπω, λέει, τὰ φαινόμενα· βλέπω τοὺς ἀγγέλους νὰ στέκουν ὀλόγυρα, τὸν ἥλιο νὰ φεύγει, τὸ καταπέτασμα νὰ σχίζεται, τὴ γῆ νὰ τρέμει, τοὺς νεκροὺς νὰ ἐτοιμάζονται νὰ βγοῦν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ποὺ δέχεται ὅλους καὶ τοὺς προφήτες ποὺ ἦρθαν τὴν ἐνδέκατη ὥρα ὡς ἐργάτες, δίνοντας τὸ ἴδιο δηνᾶριο, τοῦ λέει· «σὲ βεβαιώνω» (λάβε καὶ σὺ τὴ βεβαιώση, ὦ ληστή, σὺ ποὺ σήμερα εἶσαι ληστής καὶ σήμερα πάλι υἱός), «ὅτι σήμερα θὰ εἶσαι μαζί μου στὸν παράδεισο»³⁶.

20 δείσω». Ἐγὼ σε ἐκβαλὼν, ἐγὼ σε εἰσάγω, ὃ τὰς θύρας τοῦ παρα-
 δείσου κλείσας, ὃ ρομφαία πυρίνη τειχίσας. Ἄν ἐγὼ μὴ εἰσάγω,
 μένουσιν αἱ θύραι κεκλεισμένα. Δεῦρο, ὧ ἡστά, τὸν διάβολον
 ληστεύσας, καὶ κατ' αὐτοῦ στεφανωθείς, ἄνθρωπον ἰδὼν, καὶ
 Θεὸν προσκυνήσας, τὰ μὲν πάλαι ρίψας ὄπλα, τὰ δὲ τῆς πίστεως
 25 ἀναλαβὼν.

9 Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων καὶ πάντων ἀγιαζομένων, ἐκ μὲν
 αἰθέρος, ἡλίου, ἐκ δὲ φυτῶν, ξύλου, ἐκ δὲ ζώων, χολῆς, ἐκ δὲ ὑφα-
 σμάτων, χιτῶνος ἀδιάρρηκτου, ἐκ δὲ θαλάσσης, πορφύρας στολῆς,
 ἐκ δὲ μετάλλου καὶ σιδήρου, λόγχης καὶ ἥλων, καὶ διδύμων πηγῶν
 5 αἵματος καὶ ὕδατος προχυθέντων, ὁ Σωτὴρ τὸ ἑαυτοῦ ἐποίησεν «Πά-
 τερ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν». Τίσιν «Ἄφες»; Ἑλλησιν, Ἰου-
 δαίοις, ξένοις, βαρβάροις, πᾶσιν ἀπλῶς. Ἄπαξ γὰρ εἶπεν, καὶ αἰεὶ
 τὸ ἔργον τελεῖται. Μὴ γὰρ ἐπὶ τῶν πολεμίων μόνον εἶπεν,
 «ἄφες»; Καθ' ἕκαστον ἔθνος λέγει, καὶ αἰεὶ λέγει, καὶ ὁ βουλόμενος
 10 λαμβάνει.

10 Συνῆλθον πάντες ἐπὶ τὸ πραιτώριον, λέγοντες πρὸς Πιλάτον·
 «οἴδαμεν, ὅτι ὁ πλάνος ἐκεῖνος εἶπεν ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας
 ἐγείρομαι». Ὅλωσ οἴδας; ὄλωσ μέμνησαι, ὅτι ἐγείρεται; Ἀσφαλί-
 ζου τὸν τάφον· ἐμοὶ γὰρ ἀσφαλίζη. Φρούρησον νεκρόν, μὴ φύγη.
 5 «Ἐχετε», φησί, «κουστωδίαν. Ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς βούλε-
 σθε». Ἀποκλείετε ὡς οἴδατε· ὡς οἴδατε συσκευάσασθε· ὡς οἴδατε
 φρουρήσατε. Εἰ μὴ φυλάξητε, ἐμοὶ προφάσεως λόγον καταλιμπά-
 νετε. Νυνὶ δὲ ὑμῖν αὐτοῖς παραδίδωμι ὅτε μὲν ἔζη, παρ' ὑμῶν κα-
 τασχεθέντα, ὅτε δὲ ἀνηρέθη, πάντας ὑμᾶς λαθόντα.

10 Μείνωμεν τοίνυν νήφοντες, ἀγρυπνοῦντες, ἵνα τὸν βαθὺν
 ὕπνον τῶν Ἰουδαίων ἴδωμεν καὶ ταῖς ἐπουρανίοις στρατιαῖς συνε-
 ορτάσωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ
 κράτος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐγὼ σὲ ἐβγαλα, ἐγὼ θὰ σὲ ξαναβάλω μέσα, ἐγὼ ποὺ ἐκλείσα τις θύρες τοῦ παραδείσου καὶ τις ἀσφάλισα μὲ τὴν πύρινη ρομφαία. Ἄν δὲν βάλω μέσα ἐγὼ κάποιον, μένουν οἱ πόρτες κλεισμένες. Ἐλα, ληστή· λήστεψες τὸ διάβολο· πῆρες στεφάνι νίκης ἐναντίον του· εἶδες ἓνα ἄνθρωπο καὶ τὸν προσκύνησες ὡς θεό· πέταξες τὰ παλιά σου ὄπλα καὶ πῆρες τὰ ὄπλα τῆς πίστης.

9 Ἐνῶ γίνονταν αὐτὰ καὶ ὅλα ἀγιάζονταν, ὁ ἥλιος ἀπὸ τὸν αἰθέρα, τὸ ξύλο ἀπὸ τὰ φυτὰ, ἡ χολὴ ἀπὸ τὰ ζῶα, ὁ ἀδιαίρετος χιτώντας ἀπὸ τὰ ὑφάσματα, ἡ πορφυρὴ στολὴ ἀπὸ τὴ θάλασσα, ἡ λόγχη καὶ τὰ καρφιά ἀπὸ τὰ μέταλλα καὶ τὸ σίδηρο καὶ ἡ δίδυμη πηγὴ αἵματος καὶ νεροῦ ποὺ ἀνάβλυσε, ὁ Σωτήρας ἔκανε τὸ δικό του. «Πατέρα μου, συχώρεσε τὴν ἁμαρτία τους»³⁷. Γιὰ ποιούς λέει τὸ «συχώρεσε»; Γιὰ τοὺς Ἕλληνες, τοὺς Ἰουδαίους, τοὺς ξένους, τοὺς βάρβαρους, γιὰ ὅλους γενικά. Μία φορὰ τὸ εἶπε, καὶ ἡ πράξις ἐπαναλαμβάνεται συνεχῶς. Μήπως εἶπε μόνο γιὰ τοὺς ἐχθροὺς του τὸ «συχώρησε»; Τὸ λέει γιὰ κάθε λαὸ καὶ τὸ λέει συνεχῶς κι ὅποιος θέλει τὸ παίρνει.

10 Μαζεύτηκαν ὅλοι στὸ πραιτώριο καὶ ἔλεγαν στὸν Πιλάτο· «Γνωρίζομε ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀπατεώνας εἶπει ὅσο ζοῦσε ἀκόμα, μετὰ τρεῖς μέρες θὰ ἀναστηθῶ»³⁸. Τὸ ξέρεις καλά, τὸ θυμᾶσαι καλά ὅτι θ' ἀναστηθεῖ; Ἀσφάλισε τὸν τάφο· γιὰ χάρη μου τὸν ἀσφαλίζεις. Φύλαξε τὸ νεκρὸ μήπως φύγει. «Ἐχετε», τοὺς λέει «φρουρά, πηγαίνετε καὶ ἀσφαλίστε τον ὅπως θέλετε»³⁹. Κλειστε τὸν τάφο ὅπως ξέρετε· πάρτε τὰ μέτρα ποὺ ξέρετε· φρουρήστε τον ὅπως ξέρετε. Ἄν δὲν τὸν φρουρήσετε σεῖς, θὰ βρίσκουν πρόφαση σ' ἐμένα. Τώρα ὅμως τὸν παραδίδω σ' ἐσᾶς τοὺς ἴδιους ποὺ ὅταν ζοῦσε ἐσεῖς τὸν συλλάβατε καὶ ὅταν θανάτωθηκε ξέφυγε ὅλη τὴ φύλαξή σας.

Ἄς μείνομε λοιπὸν ξύπνιοι κι ἄγρυπνοι, γιὰ νὰ δοῦμε τὸν βαθὺ ὕπνο τῶν Ἰουδαίων καὶ νὰ συνεορτάσομε μαζὶ μὲ τις ἐπουράνιες στρατιᾶς στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μας, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Δ'.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

1 «Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει
πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ;». Τίς τὸ ἄπλετον καὶ ἀχανὲς τῆς αὐτοῦ
ἀγαθότητος διηγήσεται πέλαγος; τίς τὴν ἀτέκμαρτον πρὸς τοὺς
δούλους ἀγάπησιν; τίς τὴν ὑπὲρ νοῦν συγκατάβασιν; τίς τὴν περι
5 ἡμᾶς εὐσπλαγχνίαν καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἄφραστον κηδεμονίαν; Οὐκ
ἔστιν οὐδεὶς, οὐδ' εἰ ταῖς γλώσσαις τῶν ἀγγέλων λαλοῖ καὶ ἀνθρώ-
πων, οὐδ' εἰ πᾶσαν ἐν ἑαυτῷ συνειληφῶς εἶη τὴν ἀνθρωπίνην σύ-
νεσιν. Εἰ γὰρ καὶ τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἀλλ' ἀσθενὴς ἢ γλῶσσα
πρὸς τὸ λέγειν καὶ ὁ νοῦς ἀμαυρὸς πρὸς κατανόησιν. Μέγα γὰρ
10 ὁμολογουμένως τὸ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον, οὐ νοήσει, πί-
σται δὲ μόνη χωρούμενον, ἀγνεῖας ψυχικῆς, ἐκ φόβου θεοῦ καὶ πό-
θου συνισταμένης, δεόμενον. Οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως ψυχῆς περιποιή-
σασθαι κάθαρσιν, ἢ φόβῳ θεῶ καὶ ἔρωτι. Οὐδ' αὖ πάλιν θεῖαν ἐλ-
λαμψιν δέξασθαι, μὴ τὸ τῆς ψυχῆς ὀπτικὸν κεκαθαρμένον γενέσθαι
15 πρότερον. Ἀπρόσιτον γὰρ τοῖς βεβήλοις τὸ Θεῖον· μόνοι δὲ καθα-
ροὶ τῇ καρδίᾳ τὸν Θεὸν ὄψονται, ἧ φησι Χριστὸς ἢ ὄντως ἀλήθεια.

Ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ πάλαι γεγενημένῃ τῷ Μωϋσῇ ἐπὶ τοῦ βάρου
θεοφανείᾳ ἀποδύσασθαι πρότερον προστάσσεται τὸ ὑπόδημα καὶ
οὕτω τῷ φαινομένῳ προσιέναι συμβόλῳ, ἢ δὲ τῶν ὑποδημάτων

1. Ψαλμ. 105,2.

2. Ματθ. 5,8.

3. Ἐξ. 3,2.

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΤΟ ΑΓΙΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

1 «Ποιός μπορεί νὰ μιλήσει γιὰ τὰ ἔργα τῆς δύναμης τοῦ Κυρίου καὶ νὰ κάνει ν' ἀκουστοῦν οἱ ὕμνοι ποῦ τοῦ ἀρμόζουν;»¹. Ποιός θὰ περιγράψει τὸ ἀχανὲς πέλαγος τῆς ἀγαθότητάς του; Ποιός θὰ πεῖ τὴν ἀπεριόριστη ἀγάπη πρὸς τοὺς δούλους του; Ποιός τὴ συγκατάβασή του ποῦ ὑπερβαίνει τὸ νοῦ; Ποιός θὰ πεῖ τὴν εὐσπλαγχνία του πρὸς ἐμᾶς καὶ τὴν ἀνείπωτη κηδεμονία ποῦ πηγάζει ἀπ' αὐτήν; Δὲν ὑπάρχει κανένας ἀκόμα κι ἂν μιᾶ τις γλώσσες τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε κι ἂν ἔχει συγκεντρώσει μέσα του ὅλη τὴν ἀνθρώπινη γνώση. Γιατί, ἂν καὶ εἶναι πρόθυμο τὸ πνεῦμα, ὅμως ἡ γλώσσα εἶναι ἀδύναμη νὰ μιλήσει καὶ ὁ νοῦς θολὸς γιὰ νὰ κατανοήσει. Εἶναι ὁμολογημένως μεγάλο τὸ μυστήριο τῆς θείας οικονομίας, ποῦ δὲν τὸ χωράει ὁ νοῦς, ἀλλὰ ἡ πίστη μόνο μπορεί νὰ τὸ χωρέσει, καὶ χρειάζεται ἀγνότητα ψυχῆς συνοδευόμενη ἀπὸ φόβο καὶ πόθο Θεοῦ. Γιατί δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπιτύχομε ἀλλιῶς τὴν κάθαρση τῆς ψυχῆς, παρὰ μόνο μὲ θεῖο φόβο καὶ ἔρωτα. Οὔτε ἐπίσης εἶναι δυνατὸ νὰ δεχτοῦμε τὸ θεῖο φωτισμό, ἂν δὲν καθαρθεῖ προηγουμένως ἡ ὀπτική δύναμη τῆς ψυχῆς. Γιατί τὸ Θεῖο εἶναι ἀπρόσιτο γιὰ τοὺς βέβηλους καὶ μόνο ὅσοι ἔχουν καθαρὴ καρδιά θὰ δοῦν τὸ Θεό, ὅπως εἶπε ὁ Χριστὸς ἡ ὄντως ἀλήθεια².

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὴ θεοφάνεια ποῦ ἔγινε παλαιὰ στὸν Μωϋσῆ στὴ βᾶτο παίρνει ἐντολὴ νὰ βγάλει πρῶτα τὸ ὑπόδημα κι ἔτσι νὰ πλησιάσει στὸ σύμβολο ποῦ ἔβλεπε³. Ἡ ἀφαίρεση τῶν

20 ἄρσις τῶν νεκρῶν καὶ χαμαιζήλων ἐννοιῶν δηλοῖ τὴν ἀπόθεσιν. Καὶ αἰθίς καπνιζομένου τοῦ ὄρου Σινᾶ ἐπὶ τῆς θείας νομοδοσίας, οὐ πάντες ἀνίεσαν, τοῖς δὲ ἀνιούσι τῇ καθάρσει ἐμετρεῖτο ἡ ἄνοδος. Εἰ τοίνυν ἐπὶ τῶν συμβόλων ἀπάσης κηλίδος ρύψις ἐνενομοθέτητο, πόσω δέον εἰλικρινεῖς καὶ θεοειδεῖς αὐτοὺς ἀπεργάσασθαι τοῖς
25 ἀληθινοῖς καὶ πρωτοτύποις προσφοιτᾶν μέλλοντας; Καθαίρωμεν τοιγαροῦν ἑαυτούς, ὧ ἀδελφοί, παντὸς γηΐνου φρονήματος καὶ τύρβης ἀπάσης καὶ βιωτικῆς θολώσεως, ἵνα τηλαυγῶς τὰς φωτοειδεῖς μαρμαρυγὰς τοῦ θείου λόγου δεξώμεθα, καὶ τραφῶμεν τὰς ψυχὰς τῷ πνευματικῷ ἄρτῳ τῆ τῶν ἀγγέλων τροφῆ, καὶ ἐντὸς τῶν
30 ἀδύτων γενόμενοι, γνῶμεν ἐναργῶς τὰ θεία πάθη τοῦ ἀπαθοῦς καὶ παντὸς τοῦ κόσμου σωτήρια.

2 Νῦν τὸ ἀπ' αἰῶνος κεκρυμμένον μυστήριον ἐκκαλύπτεται· νῦν τὸ τῆς θείας οἰκονομίας κεφάλαιον ἐκπεραίνεται· νῦν ἡ κορωνὶς τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου σαρκώσεως ἐπιτίθεται· νῦν ἡ τῆς θείας ἀγάπης δημοσιεύεται ἄβυσσος. Οὕτω γὰρ τὸν κόσμον ὁ Θεὸς Λόγος
5 ἠγάπησεν, ὡς εὐδοκία τοῦ Πατρὸς καταβῆναι πρὸς σάρκωσιν, ὡς βάρος ὑλικῆς σαρκὸς ὁ αἴλος ἀμφιάσασθαι, ἵνα, τῷ πεφυκότι πάσχειν τὰ πάθη δεξάμενος καὶ πάθος τῷ θανάτῳ γενόμενος, τοὺς παθητοὺς ἡμᾶς ἐνδύσῃ ἀπάθειαν. Ἐντεῦθεν πεῖνα καὶ δίψα καὶ ὕπνος καὶ κάματος, λύπη τε καὶ ἀγωνία καὶ δειλία, ἥτοι τῆς ζωῆς
10 οὐσιώδης ἔφεσις· ἐντεῦθεν σταυρὸς καὶ πάθος καὶ θάνατος ἐκ τῆς ἡμετέρας φύσεως. Ταῦτα γὰρ αὐτῆς τὰ φυσικὰ πάθη καὶ ἀδιάβλητα, ταῦτα τῆς ἐμῆς κράσεως, ὧν τὴν πεῖραν οὐκ ἀπηνήνατο, ἵνα, ἐν αὐτῷ κινηθέντα καὶ χειρωθέντα, καὶ ἡμῖν ὑποχείρια γένηται.

3 Χριστὸς ἐν σταυρῷ· συνέλθωμεν καὶ κοινωνοὶ τῶν παθημάτων, ἵνα καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ γενώμεθα. Χριστὸς ἐν νεκροῖς· νε-

ὑποδημάτων δηλώνει τὴν ἀπόθεση τῶν νεκρῶν καὶ χαμαιζήλων ἐννοιῶν⁴. Κι ὅταν πάλι κάπνιζε τὸ ὄρος Σινᾶ κατὰ τὴ θεία νομοδοσία, δὲν ἀνέβαιναν ὄλοι, ἀλλὰ ἡ ἄνοδος ὧσων ἀνέβαιναν ρυθμιζόταν σχετικὰ μὲ τὴν κάθαρση. Ἐν λοιπὸν στὰ σύμβολα εἶχε νομοθετηθεῖ ἡ κάθαρση ἀπὸ κάθε ρύπο, πόσο καθαροὶ καὶ θεοειδεῖς πρέπει νὰ μένουν ὅσοι μέλλουν νὰ πλησιάσουν τὰ ἀληθινὰ καὶ πρωτότυπα; Ἄς καθαίρομε λοιπὸν τοὺς ἑαυτοὺς μας, ἀδελφοί, ἀπὸ κάθε γήινο φρόνημα καὶ κάθε φροντίδα καὶ κάθε βιοτικὴ θόλωση, γιὰ νὰ δεχτοῦμε ὀλόφωτες τὶς φωτοειδεῖς μαρμαρυγὰς τοῦ θείου Λόγου καὶ νὰ θρέψομε τὶς ψυχὰς μας μὲ τὸν πνευματικὸ ἄρτο, τὴν τροφὴ τῶν ἀγγέλων. Καὶ μπαίνοντας μέσα στὰ ἄδυτα, νὰ κατανοήσομε μὲ καθαρότητα τὰ θεῖα πάθη τοῦ ἀπαθοῦς, τὰ σωτήρια γιὰ ὅλον τὸν κόσμον.

- 2 Σήμερα ἀποκαλύπτεται τὸ μυστήριον τὸ κρυμμένο ἀπὸ αἰῶνες· σήμερα φτάνει στὸ τέλος τῆς ἡ ὀλοκλήρωση τῆς θείας οἰκονομίας· σήμερα προστίθεται ἡ κορωνίδα τῆς σάρκωσης τοῦ θείου Λόγου· σήμερα γίνεται φανερὴ σ' ὅλους ἡ ἄβυσσος τῆς θείας ἀγάπης. Γιατὶ τόσο πολὺ ἀγάπησε ὁ Θεὸς Λόγος τὸν κόσμον, ὥστε μὲ τὴν εὐδοκία τοῦ Πατέρα νὰ κατεβεῖ γιὰ νὰ σαρκωθεῖ⁵, νὰ φορέσει ὁ ἄυλος τὸ βάρος τῆς ὑλικῆς σάρκας καί, ἀφοῦ δεχθεῖ τὰ πάθη γι' αὐτὸν ποὺ ἀπὸ τὴ φύση του τὰ ὑποφέρει καὶ γίνεαι πάθος μὲ τὸ θάνατό του, νὰ ντύσει μὲ τὴν ἀπάθεια ἐμᾶς τοὺς καθαρούς. Ἀπὸ δῶ προέρχεται ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα καὶ ὁ ὕπνος καὶ ἡ κόπωση καὶ ἡ λύπη καὶ ἡ ἀγωνία καὶ ἡ δειλία, δηλαδὴ ἡ οὐσιαστικὴ ἀφεςση τῆς ζωῆς. Ἀπὸ δῶ ὁ σταυρὸς καὶ τὸ πάθος καὶ ὁ θάνατος, ἀπὸ τὴ δικὴ μας φύση. Αὐτὰ εἶναι τὰ φυσικὰ γι' αὐτὴν πάθη, τ' ἀδιάβλητα πάθη τῆς σύνθεσής μου. Γιατὶ τὰ πάθη αὐτὰ δὲν ἀρνήθηκε νὰ τὰ δοκιμάσει, ὥστε, ἀφοῦ κινηθοῦν καὶ μέσα σ' αὐτὸν καὶ ὑποδουλωθοῦν ἀπὸ αὐτόν, νὰ γίνουν καὶ ἀπὸ ἐμᾶς ὑποχεῖρια.

- 3 Ὁ Χριστὸς εἶναι ἐπάνω στὸ σταυρό· ἄς συναχθοῦμε καὶ ἄς γίνομε κοινωνοὶ τῶν παθημάτων του, γιὰ νὰ γίνομε κοινωνοὶ

5. Ἰω. 3,16.

κρωθῶμεν τῇ ἀμαρτίᾳ, ἵνα τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν. Χριστὸς
 σπαργάροις καὶ σινδόσι καθαραῖς ἐνειλίττεται· λυθῶμεν τῶν τῆς
 5 ἀμαρτίας σειρῶν καὶ τὴν θείαν αἴγλην ἀμφιασώμεθα. Χριστὸς ἐν
 τάφῳ καινῷ· ἑαυτοῦς ἐκκαθάρωμεν τῆς παλαιᾶς ζύμης, καὶ νέον
 γενώμεθα φύραμα, ἵνα Χριστοῦ χρηματίσωμεν καταγώγιον. Χρι-
 στὸς ἐν ἥδῃ· πρὸς τὴν ὑποποιὸν ταπεινώσιν συγκατέλθωμεν, ἵνα
 καὶ συναναστῶμεν καὶ συνψωθῶμεν καὶ συνδοξασθῶμεν, τὸν
 10 Θεὸν ὀρῶντες ἀεὶ καὶ ὀρώμενοι. Οἱ ἀπ' αἰῶνος ἐλευθερώθητε, οἱ
 πεπεδημένοι ἐξέλθετε, οἱ ἐν τῷ σκότει ἀνακαλύφθητε· ἀφέθητε οἱ
 αἰχμάλωτοι, καὶ τυφλοὶ ἀναβλέψατε· ἔγειραι ὁ καθεύδων Ἀδὰμ καὶ
 ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν· ἐπεφάνη γὰρ Χριστὸς ἡ ἀνάστασις. Ἀλλ',
 εἰ δοκεῖ, ἄνωθεν τοῦ λόγου τὴν ἀρχὴν ποιησώμεθα· οὕτω γὰρ ἂν
 15 σαφέστερος ἄμα καὶ πιθανότερος καὶ διὰ λείας εἶη τῆς τρίβου τὴν
 πορείαν ποιούμενος· καὶ μου ἐπεύξασθε τὴν θείαν τοῦ ἀγίου Πνεύ-
 ματος ἔλλαμψιν, ἧς ἄνευ οἱ σοφοὶ μὲν ἀνόητοι, καὶ μεθ' ἧς οἱ
 ἀγράμματοι τῶν λίαν σοφῶν σοφώτεροι γίνονται.

4 Πάντων μὲν αἴτιος ὁ Θεός, αὐτὸς δὲ οὐκ ἔκ τινος, διὸ καὶ
 ἀγέννητος· Λόγον ἔχων ἐνυπόστατον, συναΐδιον, ἐξ αὐτοῦ ἀρρεύ-
 στως καὶ ἀχρόνως γεννώμενον, οὐδέποτε τοῦ Πατρὸς χωριζόμε-
 νον· τέλειον Θεόν, τῷ γεγεννηκότι κατὰ πάντα ὁμοιον, πλὴν τῆς
 5 ἀγεννησίας, ἐν τε οὐσίᾳ καὶ δυνάμει, βουλήσει τε καὶ ἐνεργείᾳ, βα-
 σιλείᾳ τε καὶ κυριότητι· οὐκ ἀνάιτιον· ἐκ τοῦ Πατρὸς γὰρ· οὐκ ἀπὸ
 χρόνου ἀρξάμενον· οὐ γὰρ ἦν ποτε ὁ Πατήρ, ὅτε οὐκ ἦν ὁ Υἱός·
 Υἱοῦ γὰρ Πατήρ ὁ Πατήρ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ Πατήρ μὴ ὄντος Υἱοῦ,

καὶ τῆς δόξας του⁶. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἀνάμεσα στοὺς νεκροὺς ἄς νεκρωθοῦμε γιὰ τὴν ἁμαρτία, γιὰ νὰ ζήσομε μὲ δικαιοσύνη. Ὁ Χριστὸς τυλίγεται μέσα στὰ σπάργανα καὶ σὲ καθαρὰ σεντόνια: ἄς ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὶς φασκιῆς τῆς ἁμαρτίας κι ἄς ντυθοῦμε τῇ θεΐα αἴγλη. Ὁ Χριστὸς βρίσκεται στὸ καινὸ μνημεῖο ἄς καθαρίσομε τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ τὴν παλαιὰ ζύμη κι ἄς γίνομε νέο φύραμα, γιὰ νὰ γίνομε κατοικία τοῦ Χριστοῦ⁷. Ὁ Χριστὸς εἶναι στὸν ἄδη: ἄς συγκατεβουῦμε μαζί του στὴν ταπείνωση ποὺ ἀνεβάζει στὸ ὕψος, γιὰ νὰ συναναστηθοῦμε μαζί του καὶ νὰ συνυψωθοῦμε καὶ νὰ συνδοξαστοῦμε, βλέποντας πάντοτε τὸ Θεὸ καὶ βλεπόμενοι ἀπὸ αὐτόν. Δεχθεῖτε τὴν ἐλευθερία, ὅσοι τὴν περιμένετε ἐδῶ καὶ αἰῶνες: οἱ φυλακισμένοι, βγεῖτε ἀπὸ τὴ φυλακή: ὅσοι ἤσαστε στὸ σκότος, βγεῖτε στὸ φῶς⁸: οἱ αἰχμάλωτοι ἐλευθερωθεῖτε⁹: οἱ τυφλοὶ, ξαναδεῖτε: ζύπνα, Ἀδάμ, ποὺ κοιμᾶσαι καὶ ἀναστήσου ἀπὸ τοὺς νεκροὺς. Γιατὶ φανερώθηκε ὁ Χριστὸς, ἡ ἀνάστασή μας¹⁰. Ἀλλά, ἂν νομίζετε, ἄς ἀρχίσομε τὸ λόγο μας ἀπὸ παλαιότερα: γιατί ἔτσι θὰ γίνει καὶ σαφέστερος καὶ πιὸ πειστικὸς καὶ θὰ βαδίσει ἀπὸ ὀμαλὸ δρόμο. Εὐχηθεῖτε νὰ μοῦ δοθεῖ ὁ θεῖος φωτισμὸς τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ποὺ χωρὶς αὐτόν οἱ σοφοὶ γίνονται ἀνόητοι, ἐνῶ μαζί μ' αὐτόν οἱ ἀγράμματοι γίνονται πιὸ σοφοὶ ἀπὸ τοὺς σοφότερους.

4 Ὁ Θεὸς εἶναι αἷτιος ὅλων καὶ ὁ ἴδιος δὲν προέρχεται ἀπὸ κάτι, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι καὶ ἀγέννητος. Ἔχει μέσα του Λόγο αὐτοῦπόστατο, συναῖδιο, ποὺ γεννιέται ἀπὸ αὐτόν χωρὶς ροὴ κι ἐξω ἀπ' τὸ χρόνο καὶ ποὺ δὲν χωρίζεται ποτὲ ἀπὸ τὸν Πατέρα. Εἶναι τέλειος Θεός, ὁμοιος σὲ ὅλα μ' αὐτόν ποὺ τὸν γέννησε, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν γεννήθηκε, ὁμοιος στὴν οὐσία καὶ στὴ δύναμη, στὴ θέληση καὶ στὴν ἐνέργεια, στὴ βασιλεία καὶ στὴν κυριότητα. Δὲν εἶναι χωρὶς αἷτιο, ἀφοῦ προέρχεται ἀπὸ τὸν Πατέρα. Δὲν ἔχει κάποια χρονικὴ ἀρχή: γιατί δὲν ὑπῆρχε κάποτε ὁ Πατέρας, χωρὶς νὰ ὑπῆρχε ὁ Υἱός. Γιατὶ ὁ Πατέρας εἶναι Πατέρας τοῦ Υἱοῦ καὶ δὲ θὰ εἶναι Πατέρας ἂν δὲν ὑπάρχει ὁ Υἱός,

8. Ἦσ. 49,9.

9. Ἦσ. 41,1.

10. Ἐξ. 5,14.

ἄμα τῷ Πατρὶ τὴν ὑπαρξιν ἔχοντας ἀδιαστάτως ἐξ αὐτοῦ γεννώμε-
 10 νον, καὶ ἐν αὐτῷ ἀνεκφοιτήτως μένοντα, σοφίαν ὄντα τοῦ γεγεννη-
 κότες καὶ ἐνυπόστατον δύναμιν, φύσει Θεόν, τῷ Πατρὶ ὁμοούσιον,
 οὐκ ἄνευ Πνεύματος γνωριζόμενον· καὶ Πνεῦμα γὰρ ἅγιον τοῦ Πα-
 τρὸς ἐκπορευέται, ὁμοσθενές, ταυτοτελές, ταυτουργόν, ταυτοδύνα-
 15 χόμενον· ἄλλος οὗτος τῆς ὑπάρξεως ὁ τρόπος, θεῖος καὶ ἄληπτος·
 τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ κατὰ πάντα ὁμοιον, ἀγαθόν, ἡγεμονικόν,
 Κύριον, δημιουργόν, φύσει Θεὸν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὁμοούσιον,
 συμβασιλεῶν, συνδοξαζόμενον, συμπροσκυνούμενον ὑπὸ πάσης
 τῆς κτίσεως.

20 Τοῦτ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ λατρευόμενον. Πατὴρ Υἱοῦ γεννήτωρ ἀγέν-
 νητος· οὐ γὰρ ἔκ τινος· Υἱὸς τοῦ Πατρὸς γέννημα, ὡς ἐξ αὐτοῦ γε-
 γεννημένος· Πνεῦμα ἅγιον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὡς ἐξ αὐτοῦ ἐκ-
 πορευόμενον, ὅπερ καὶ τοῦ Υἱοῦ λέγεται, ὡς δι' αὐτοῦ φανερούμε-
 νον καὶ τῇ κτίσει μεταδιδόμενον, ἀλλ' οὐκ ἐξ αὐτοῦ ἔχον τὴν ὑπαρ-
 25 ξιν. Εἷς Θεός, ὅτι μία θεότης, μία δύναμις, μία οὐσία, μία βούλησις,
 μία ἐνέργεια, ἀμερίστος ἐν μεμερισμέναις μόναις ταῖς ὑποστάσεσιν,
 ἥτοι ταῖς τῆς ὑπάρξεως ιδιότησι. Μόνῳ γὰρ τῷ Πατρὶ τὸ ἀγέννη-
 τον, μόνῳ τῷ Υἱῷ τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀνάρχως ἀχρόνως καὶ αἰδίως
 μόνῳ τῷ Πνεύματι. Τριάς μία, ἀπλῆ, ἀσύνθετος, οὐσία ἄπειρος,
 30 φῶς ἀκατάληπτον, δύναμις ἀπεριόριστος, πέλαγος ἀγαθότητος, εἷς
 Θεὸς ἐν τρισὶ τελείαις ταῖς ὑποστάσεσιν ἀμερίστως δοξολογούμε-
 νος.

5 Αὐτὸς ἐκ μὴ ὄντων ἀγγέλους ἐποίησεν, οὐρανόν, γῆν καὶ πάν-
 τα τὰ ἐν αὐτοῖς· πῦρ αἰθέριον καὶ ὑδάτων ἄβυσσον· ἀέρα πνοῆς τα-
 μιεῖον καὶ φωτὸς διειδέστατον ὄχημα, πόλον δεύτερον ἐν ὕδατι
 στερεούμενον, τῶν μεταρσίων τε καὶ ἀβυσσίων ὑδάτων μεταίχ-
 5 μιον, ὃ δὴ καὶ οὐρανὸν κέκληκε· φαέθοντα ἥλιον, ἡμέρας καὶ νυ-

πού ἔχει τὴν ὑπαρξή του μαζί μὲ τὸν Πατέρα καὶ γεννιέται ἀπὸ αὐτὸν χωρὶς διάστασι ἀπὸ αὐτὸν καὶ πού μένει μέσα του χωρὶς νὰ ἐξέρχεται, πού εἶναι ἡ σοφία ἐκείνου πού τὸν γέννησε καὶ δύναμη ἐνυπόστατη, Θεὸς ἀπὸ τὴ φύση του, ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, καὶ πού δὲν γνωρίζεται χωρὶς τὸ Πνεῦμα· γιατί καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ εἶναι ὁμοδύναμο, μὲ τὸν ἴδιο σκοπὸ καὶ τὶς ἴδιες ἐνέργειες καὶ τὴν ἴδια δύναμη, συναῖδιο, ἐνυπόστατο, πού προέρχεται ἀπὸ τὸν Πατέρα ὄχι μὲ τὸν τρόπο τοῦ Υἱοῦ, ἀλλὰ μὲ ἐκπόρευση. Εἶναι ἄλλος αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς ὑπαρξης, θεϊκὸς κι ἀκατανόητος. Εἶναι ὁμοιο σὲ ὅλα μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱό, ἀγαθό, ἡγεμονικό, Κύριο, δημιουργό, Θεὸς ἐκ φύσεως, ὁμοούσιο μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱό, συμβασιλεύει, συνδοξάζεται καὶ συμπροσκυνεῖται μαζί τους ἀπὸ ὅλη τὴν κτίση.

Αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο πού ἐμεῖς λατρεύομε· Πατέρας, γενήτορας Υἱοῦ, ἀγέννητος, γιατί δὲν προέρχεται ἀπὸ κανένα· Υἱός, γέννημα τοῦ Πατέρα, ἀφοῦ ἔχει γεννηθεῖ ἀπὸ αὐτὸν· Πνεῦμα ἅγιο, τοῦ Θεοῦ καὶ Πατέρα, ἐπειδὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ αὐτὸν· λέγεται Πνεῦμα καὶ τοῦ Υἱοῦ, ἐπειδὴ φανερώνεται καὶ μεταδίδεται ἀπὸ αὐτὸν στὴν κτίση, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀπὸ αὐτὸν τὴν ὑπαρξή του. Εἶναι ἓνας Θεός, ἐπειδὴ εἶναι μία θεότητα, μία δύναμη, μία οὐσία, μία βούληση, μία ἐνέργεια, ἀμέριστη σὲ μερισμένες καὶ χωριστὲς ὑποστάσεις, δηλαδή στὶς ιδιότητες τῆς ὑπαρξης. Γιατὶ μόνος ὁ Πατέρας ἔχει τὸ ἀγέννητο, μόνος ὁ Υἱὸς τὸ ὅτι γεννήθηκε ἀπὸ τὸν Πατέρα χωρὶς ἀρχὴ καὶ χρόνον ἀλλὰ αἴδια, καὶ μόνον τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται χωρὶς χρόνον καὶ αἴδια. Μία τριάδα, ἀπλή, ἀσύνθετη, οὐσία ἀπειρη, φῶς ἀκατάληπτο, δύναμη ἀπεριόριστη, πέλαγος ἀγαθότητος, ἓνας Θεὸς πού δοξολογεῖται ἀμέριστα σὲ τρεῖς τέλειες ὑποστάσεις.

- 5 Αὐτὸς ἔκανε τοὺς ἀγγέλους ἀπὸ τὸ μηδέν, τὸν οὐρανὸ, τὴ γῆ καὶ ὅλα ὅσα περιέχουν αὐτά· τὸν πύρινον αἰθέρα καὶ τὴν ἄβυσσον τῶν νερῶν· τὸν ἀέρα, τὸ ταμεῖο τῆς ἀναπνοῆς καὶ τὸ ὀλοδιάφανο ὄχημα τοῦ φωτός, πόλον δεῦτερον πού στηρίζεται στὸ νερό, μεταίχιμιον τῶν νερῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἀβύσσου.

κτὸς διπλοδρόμον ἐργάτην, πάντα φρυκτωροῦντα τοῖς ἀγλαοῖς ἀμαρύγμασι· σελήνην τὴν νύκτα καταφωτίζουσιν καὶ τῆς ἡλιακῆς αἴγλης συγκιρνῶσαν τὴν φλόγωσιν· ἄστρα δὴ ταῦτα τοῦ στερεώματος ὠραῖσματα· καὶ πάντα δὴ τὰ ἐπίγεια· ἄνθη παντοδαπὰ καὶ
 10 πολύχρηστα, σπερματίζοντα χόρτον, ζῦλα κάρπιμα, κόσμον τῇ γῆ ὠραιότατον· ζῶων παντοῖα φύλα τοῖς ὕδασιν ἐννηχόμενα, κήτη μεγάλα τε καὶ ἐξαισία· ἐρπετῶν ποικίλα γένη, καὶ πετεινὰ πτερωτά, ἐξ ὕδάτων μὲν γέννησιν ἔχοντα, τῷ ἀέρι δὲ ἐνιπτάμενα καὶ ἐν χθονὶ διαιτώμενα· ζῶα πάλιν ἐκ γῆς, καὶ θηρία ἀτίθασσα, κτηνῶν τε χει-
 15 ροίηθη συστήματα· πάντα ὁμοῦ τῆς οἰκείας μεγαλουργίας ἔνδειγμα καὶ τοῦ κατ' εἰκόνα θεῖαν πλασθησομένου ἐστίασιν.

6 Ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερ τινὰ βασιλέα, τὸ πολυθρύλητον ζῶων τὸν ἄνθρωπον, οἰκεία χειρὶ καὶ εἰκόνι τιμώμενον, ἐκ γῆς μὲν τὸ σῶμα διαρτίσας, τὴν δὲ ψυχὴν τῷ θεῷ δημιουργήσας καὶ ζωοποιῶ ἔμφυσήματι (ὃ δὴ φημι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ζωοποιὸν καὶ
 5 δημιουργὸν καὶ τελειοῦν καὶ ἀγιάζον τὰ σύμπαντα), οὐ πρότερον προὔπαρξασαν ἐμπεδήσας τῷ σώματι (ἄπαγε τῆς Ἰσριγένους φληναφείας τὸ δυσηχές τε καὶ ἄτοπον), ἀλλ' ἐν τῇ συνθέτῳ διαπλάσει ἐκ τοῦ μὴ ὄντος αὐτὴν συστησάμενος.

7 Τοῦτον δὴ, τοῦτον τὸν ἄνθρωπον, ὃν κατ' οἰκείαν εἰκόνα νοερὸν ὁμοῦ καὶ λογικὸν κατεσκεύασε, πνεῦμα ζωῆς φέροντα, ἐν κοινωνίᾳ τῆς ἑαυτοῦ καθίστησι χάριτος, παραδείσου τε πολιούχον πεποίηκεν, ὃν κατ' ἀνατολᾶς πεφυτούργηκεν. Ἐδέμ γὰρ τὴν τρυφήν
 5 Ἐβραίων παῖδες κατονομάζουσι· μακαρίαν αὐτῷ καὶ πανολβίαν βιοτὴν χαρισάμενος, μερίμνης ἀπάσης ἀπηλλαγμένην καὶ ἄνετον, ἐξ ἧς ἐδραπέτευεν ἅπασα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός. Οἷα γάρ τις ἄγγελος ἄλλος ἐπὶ γῆς διαιτώμενος, ὕμνει τὸν Θεὸν τὸν ποιήσαντα,

11. Γεν. 1, 7.

12. Γρηγορίου. Νύσσης, Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου, Γρηγ. Θεολ.

πού τοῦ ἔδωσε καί τ' ὄνομα οὐρανοῦ¹¹· τὸν ἥλιο πού λάμπει, τὸν ἐργάτη τὸ διπλοπόρευτο τῆς ἡμέρας καί τῆς νύχτας, πού πυρπολεῖ τὰ πάντα μὲ τις ἀπαστράπτουσες μαρμαρυγές του· τῆ σελήνη πού καταφωτίζει τῆ νύχτα καί συγκερνᾷ τῆ φλόγωση τῆς ἡλιακῆς λάμπης· αὐτὰ τὰ ἄστρα τὰ κοσμήματα τοῦ στερεώματος καί ὄλα τὰ ἐπίγεια· τὰ κάθε λογῆς ἄνθη καί πολυχρήσιμα, πού δίνουν τοὺς σπόρους γιὰ τὰ χόρτα, τὰ καρποφόρα δέντρα, τὰ ὠραιότατα στολίδια τῆς γῆς· τις κάθε λογῆς κατηγορίες τῶν ζώων, τὰ κήτη τὰ πελώρια καί θαυμαστά πού κολυμποῦν· τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐρπετῶν, τὰ φτερωτὰ πουλιά, πού γεννήθηκαν ἀπὸ τὰ νερά, πετοῦν ὁμως στὸν ἀέρα καί ζοῦν πάνω στῆ γῆ· καθὼς καί ἄλλα ζῶα ἀπὸ τῆ γῆ καί ἀτίθασα θηρία καί ὀμάδες ζώων ἐξημερωμένων. Ὅλα μαζί εἶναι ἀπόδειξη τῆς μεγαουργίας του καί τροφή ἐκεῖνου πού θὰ πλαθόταν σύμφωνα μὲ τῆ θεία εἰκόνα.

6 Τελευταῖο ἀπ' ὄλα ἔκαμε, σὰν κάποιον βασιλιά, τὸ πολυθρόλητο ζῶο, τὸν ἄνθρωπο, πού τὸν τίμησε μὲ τὸ ἴδιο του τὸ χέρι, συγκροτώντας τὸ σῶμα του ἀπὸ τῆ γῆ καί δημιουργώντας τὴν ψυχὴ του μὲ τῆ θεία καί ζωοποιὸ ἐμπνοή¹² (ἐννοώντας μὲ αὐτὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ζωοποιὸ καί δημιουργὸ καί τελειοποιὸ καί πού ἀγιάζει τὰ σύμπαντα), πού δὲν προϋπῆρχε καί ἔπειτα τὴν ἔκλεισε στὸ σῶμα (μακριὰ τὸ κακόηχο καί ἡ ἀτοπία τῆς φλυαρίας τοῦ Ὠριγένη), ἀλλὰ πού τῆ συγκρότησε ἀπὸ τὸ μὴ εἶναι μέσα στῆ σύνθετη διάπλασή μας.

7 Αὐτὸν λοιπόν, αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, πού σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα του τὸν κατασκεύασε νοερὸ μαζί καί λογικό, νὰ φέρει πνεῦμα ζωῆς, τὸν κάνει κοινωνὸ τῆς χάριτός του καί πολιοῦχο τοῦ παραδείσου πού φύτεψε στὶς ἀνατολές. Γιατὶ Ἐδὲμ ὀνομάζουν ἢ Ἐβραῖοι τὴν τρυφή· τοῦ χάρισε βιοτὴ μακάρια, πανόλβια, ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κάθε μέριμνα, ξεκούραστη, ἀπ' ὅπου δραπετεύεε κάθε ὀδύνη, λύπη καί στεναγμός. Σὰν κανένας ἄλλος ἄγγελος ἐπάνω στῆ γῆ ὕμνοῦσε τὸ Θεὸ πού τὸν εἶχε πλάσει.

θείων έννοιῶν έμφορούμενος, διὰ πάσης τῆς κτίσεως πρὸς τὸν γε-
 10 νεσιουργὸν ἀγόμενος, ἐφ' ᾧ καὶ πεπλαστούργητο. Τοῦτο γάρ τις,
 οἶμαι, τὸ ξύλον εἶναι τῆς ζωῆς λέγων τὸ πᾶν καὶ πλήρες, ἀδιαίρε-
 τον, μόνην τε τοῦ καλοῦ φέρον τὴν μέθεξιν, ἀναγωγῆς τρόπῳ οὐχ
 ἀμαρτήσεται.

8 Ἄλλ' οὐκ ἦνεγκεν ὁ τῆς κακίας εὐρετής, ὁ τοῦ ψεύδους πατήρ,
 ὁ τοῦ φθόνου δημιουργὸς ὄφιν διάβολος, ὄρᾳν ἐν εὐθηνίᾳ τῶν το-
 σουτών ἀγαθῶν τὸν ἄνθρωπον ἀβρυνόμενον. Ἐπιτίθεται τοίνυν
 αὐτῷ, τὴν τῶν ἀγαθῶν προμηθούμενος στέρησιν. Καὶ ὑποκρίνεται
 5 μὲν τὴν εὐνοίαν, ὑποσκελίζει δὲ δι' ἀπάτης τὸν ἄνθρωπον, καὶ κα-
 ταφέρει πτώμα, πτωμάτων ἀπάντων ἐλεεινότατον. Καὶ σκοπεῖτε
 οἶον τὸ δέλεαρ.

9 Τί τῶν ἀπάντων ἐστὶν ὑψηλότερον; τί δὲ μόνον ἐστὶν ὑψηλότε-
 ρον; Θεὸς δηλαδή, ὁ πάντων ἐπέκεινα καὶ πάντων αἴτιος. Τί τοίνυν
 τοῦ Θεοῦ χρηματίσαι ἐρασιμώτερον; Οὐκ ἐστὶν οὐδέν. Τῇ ἐφέσει
 ταύτῃ φενακίσας τὸν ἄνθρωπον, πείθει τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως
 5 ἀπογεύσασθαι, τὴν γυναικείαν πρότερον λεηλατήσας ἀπλότητα.
 Πέφυκε γάρ πως ἡ κακία τῷ τοῦ καλοῦ προσχήματι ἐγκαλύπτε-
 σθαι· καὶ γὰρ τὰ οἰκεῖα αἴσχη τῇ ἀρετῇ ἐπιτρίβεται· οὐ ξύλου τὴν
 λίχνον ἀπόγευσιν ὁ πάντα εἰδῶς συμφερόντως τῷ Ἀδὰμ ἀπεκήρυ-
 ξε. Φησὶ γάρ· «ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει
 10 φάγη, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, οὐ φά-
 γεσθε ἀπ' αὐτοῦ, οὐδ' οὐ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε
 ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε». Εἰ δὲ καὶ ξύλον νοεῖν ἐθελή-
 σειας πρὸς δοκιμὴν καὶ ἀπόπειραν ὑπακοῆς τε καὶ παρακοῆς πε-
 φυτευμένον, κάντεῦθεν ξύλον γνώσεως καλοῦ τε καὶ πονηροῦ κα-
 15 τωνομασμένον ἢ καὶ γνωστικὴν παρέχον ἐνέργειαν τῆς οἰκειᾶς τοῖς
 μεταλαμβάνουσι φύσεως, οὐχ ἀμαρτήσῃ τοῦ πρέποντος.

10 Ἄλυσιτελής δὲ ἡ τούτου γεῦσις πρὸ τελειώσεως. Ἐγὼ γάρ

έμφορημένος από θεῖες ἔννοιες καὶ μέσω ὅλης τῆς κτίσης ὁδηγῶταν πρὸς τὸν γενεσιουργό της πού γι' αὐτὸ καὶ εἶχε πλαστουργηθεῖ. Ἐὰν πεῖ κανένας, νομίζω, πὼς τοῦτο εἶναι τὸ ξύλο τῆς ζωῆς ὀλόκληρο καὶ πλήρες, ἀδιαίρετο καὶ πού προκαλεῖ μόνη τὴ μέθεξιν τοῦ καλοῦ κατὰ τρόπο πνευματικῆς ἀνύψωσης, δὲ θὰ κάνει λάθος.

8 Δὲν ἄντεξε ὅμως ὁ ἐφευρέτης τῆς κακίας, ὁ πατέρας τοῦ ψεύδους, τὸ φίδι ὁ διάβολος ὁ δημιουργὸς τοῦ φθόνου, νὰ βλέπει τὸν ἄνθρωπο νὰ χαίρεται μέσα σὲ τόση ἀφθονία ἀγαθῶν. Τοῦ ἐπιτίθεται λοιπὸν, ἐπιδιώκοντας νὰ τοῦ στερήσῃ τὰ ἀγαθὰ. Ὑποκρίνεται εὖνοια, τὸν ἀνατρέπει ὅμως ἐξαπατώντας τον καὶ τὸν ρίχνει κάτω πτώμα, πῶς θλιβερὸ ἀπὸ ὅλα τὰ πτώματα. Καὶ προσέχετε ποιό ἦταν τὸ δόλωμα.

9 Ποιὸ εἶναι τὸ πιὸ ὑψηλὸ ἀπὸ ὅλα; Ποιὸ εἶναι τὸ μόνο ὑψηλότερο; Εἶναι φανερὸ πὼς εἶναι ὁ Θεός, ὁ ἐπέκεινα ὄλων καὶ αἴτιος ὄλων. Ποιὸ λοιπὸν ἄλλο εἶναι πῶς ἀγαπητὸ ἀπὸ τὸ Θεό; Δὲν ὑπάρχει τίποτε. Ἐξαπατώντας τὸν ἄνθρωπο μὲ αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία, τὸν πείθει νὰ γευτεῖ τὸ ξύλο τῆς γνώσης, ἀφοῦ πρῶτα λεηλάτησε τὴν γυναικεία ἀπλότητα. Εἶναι στὴ φύση τῆς κακίας νὰ παίρνει τὸ προκάλυμμα τοῦ καλοῦ· καλύπτει δηλαδὴ τὰ αἴσχη της μὲ τὴ ἀρετή. Τὴ λαίμαργη γεύση τοῦ ξύλου αὐτοῦ ὁ παντογνώστης τὴν ἀπαγόρευσε γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ Ἀδάμ. Γιατὶ τοῦ εἶπε· «θὰ δοκιμάσεις καὶ θὰ φᾶς ἀπὸ κάθε δέντρο τοῦ παραδείσου· ἀπὸ τὸ δέντρο ὅμως τῆς γνώσης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ἀπὸ αὐτὸ δὲν θὰ φᾶτε, κι οὔτε κὰν θὰ τὸ ἀγγίξετε· τὴ μέρα πού θὰ φᾶτε ἀπὸ αὐτό, θὰ πεθάνετε δίχως ἄλλο»¹³. Ἐὰν θελήσεις νὰ ἐννοήσεις κι ἓνα δέντρο πού εἶχε φυτευτεῖ γιὰ ἔλεγχον καὶ δοκιμὴ τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς παρακοῆς του καὶ γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε δέντρο τῆς γνώσης τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ἢ δέντρο πού παρέχει γνωστικὴ ἰκανότητα σ' αὐτοὺς πού κοινωνοῦν ἀπὸ τὴ φύση του, δὲ θὰ κάνεις λάθος στὸ ὀρθό.

10 Ἡ γεύση τοῦ δέντρου αὐτοῦ ἦταν ἀνώφελη πρὶν ἀπὸ τὴν

13. Γεν. 2,16· 3,3.

ἑαυτὸν γυμνὸν ὄντα γευσάμενος, καὶ σκέπην ἐπραγματεύετο καὶ
 περιεσπᾶτο καὶ ἐτυρβάζετο πρὸς τὴν τοῦ οἰκειοῦ σώματος ἐπιμέ-
 λειαν τῆς θείας ἀποφοιτήσας κατανοήσεως, ἐντεῦθεν γυμνοῦται τῆς
 5 χάριτος καὶ τὴν φθορὰν περιβάλλεται καὶ πρὸς γῆν ἀποστρέφεται
 καὶ τοῦ θείου παραδείσου ἐξόριστος γίνεται, καὶ ἰδρῶτα καὶ πόνον
 καὶ θάνατον κατακρίνεται. Οὐ τοῦ ξύλου τὸν θάνατον τίκτοντος,
 θάνατον γὰρ ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ τῆς παρακοῆς ἐφελκομέ-
 νης τὸν θάνατον. Ἐντεῦθεν λαβοῦσα νομὴν ἢ ἀμαρτία, καταδου-
 10 λουταί με τὸν τρισάθλιον, καὶ πᾶν εἶδος κακίας ἐν ἐμοὶ κατεργάζε-
 ται, καὶ δι' ἑαυτῆς ἀλίζουσα ἠδὲ σιτίον, τῷ θανάτῳ δίδωσι.

- 11 Τί οὖν; ὁ φύσει συμπαθῆς, ὁ τὸ εἶναι δοῦς καὶ τὸ εἶναι ἡμῖν
 χαρισάμενος, παρεῖδε τὸ οἰκειῶν πλάσμα τὸ τιμιώτατον, τὸ προσ-
 φιλέστατον, οὕτω δεινῶς τυραννούμενον; Οὐδαμῶς. Ἄλλ' ἀπο-
 στολικῶς εἶπεῖν, «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λα-
 5 λήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν
 τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν τῷ» Μονογενεῖ καὶ ὁμοουσίῳ «αὐτοῦ
 Υἱῷ», ὃν ἐξαπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα τὸν πλανώμενον ἄν-
 θρωπον πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐπανάγη μακαριότητα. Καί, ὦ τῆς πολ-
 λῆς ἀγαθότητος! τί γίνεται; Τὰ ἄμικτα μίγνυται· τὰ ὑπὲρ φύσιν ὑφί-
 10 σταται· ἃ ὁ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν
 ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὁράται νῦν καὶ ἀκούεται καὶ λαλεῖται καὶ πι-
 στεύεται. Τί τοῦτο; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, Υἱὸς ἀνθρώπου γί-
 νεται, μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· οὐκ ἀποβαλὼν τὸ εἶναι Θεός,
 ἄτρεπτος, οὐδὲ σχηματισάμενος τὸ γενέσθαι ἀνθρώπου. Ἄψευδῆς
 15 γὰρ καὶ δόλος ἅπας καὶ ἀπάτη παντί που τῆς εὐθείας εὐδοκίας ἀλ-

τελείωση. Γιατί ὅταν γεύτηκε ἔνωσε πὼς ἦταν γυμνὸς κι ἀναζητοῦσε νὰ σκεπαστεῖ κι ἀπασχολοῦνταν καὶ ἀνησυχοῦσε γιὰ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ σώματός του, ἐγκαταλείποντας τὴν κατανόηση τοῦ θείου, κι ἔτσι ἀπογυμνώνεται ἀπὸ τὴ χάρη καὶ ντύνεται τὴ φθορὰ καὶ στρέφεται πρὸς τὴ γῆ καὶ γίνεται ἐξόριστος τοῦ παραδείσου καὶ καταδικάζεται σὲ ἰδρώτα καὶ κόπους καὶ θάνατο. Δὲν εἶναι τοῦ δέντρου γέννημα ὁ θάνατος¹⁴, γιατί δὲν ἔκανε ὁ Θεὸς τὸ θάνατο, ἀλλὰ ἡ παράβαση εἶναι πού ἐπισύρει τὸ θάνατο. Ἀπὸ αὐτὸ πήρε ἄδεια ἡ ἁμαρτία καὶ μὲ ὑποδουλώνει τὸν τρισάθλιο καὶ προκαλεῖ μέσα μου κάθε εἶδους κακία καὶ σὰν ἀλάτι ἀλατίζοντας καὶ κάνοντας νόστιμο τὸ φαγητό, μὲ παραδίδει σὲ θάνατο.

- 11 Τί λοιπόν; Ὁ ἀπὸ τὴ φύση του συμπαθής, αὐτὸς πού μᾶς ἔδωσε τὸ εἶναι καὶ μᾶς χάρισε τὸ εἶναι, παρέβλεψε γιὰ τὸ ἴδιο του τὸ πλάσμα τὸ ἐξαιρετικὰ τιμημένο, τὸ προσφιλέστατο πού βασανίζοταν τόσο σκληρά; Καθόλου. Ἀλλά, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσω τὰ λόγια τοῦ ἀποστόλου¹⁵, «ἀφοῦ ὁ Θεὸς τὰ παλιὰ χρόνια μίλησε στοὺς προπάτορες πολλὰς φορές καὶ μὲ ποικίλους τρόπους μέσω τῶν προφητῶν, σ' αὐτοὺς ἔδω τὸς ἔσχατους καιροὺς μίλησε σ' ἐμᾶς μέσω τοῦ Υἱοῦ» τοῦ μονογενοῦς καὶ ὁμοούσιου, πού ἔστειλε στὸν κόσμο γιὰ νὰ ἐπιαναφέρει τὸν πλανημένο ἄνθρωπο στὴν ἀρχαία του μακαριότητα. Καὶ τί γίνεται; Ὡ μέγεθος ἀγαθότητας. Τὰ ἄσμιχτα σμίγουν· τὰ ὑπερφυσικὰ παίρνουν φυσικὴ ὕπαρξη· «ὅσα δὲν εἶδαν μάτια κι αὐτιά δὲν ἄκουσαν καὶ δὲν ἀνέβηκαν στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου»¹⁶, τώρα τὰ βλέπομε καὶ τ' ἀκοῦμε καὶ τὰ λέμε καὶ τὰ πιστεύομε. Ποιὸ εἶναι αὐτό; Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς γίνεται Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Χωρὶς νὰ χάσει τὴν ιδιότητα τοῦ Θεοῦ, μένοντας ἄτρεπτος, οὔτε προσχηματίστηκε τὸ νὰ εἶναι ἄνθρωπος. Γιατί εἶναι ἀψευδής καὶ κάθε δόλος καὶ ἀπάτη εἶναι τελείως ξένα στὴ θεία ἀγαθὴ θέληση· ἀλλὰ ἔγινε ἀληθινὰ

15. Ἐβρ. 1,1.

16. Ἦσ. 64,4. Α' Κορ. 2,9.

λοτρία· ἀλλ' ἀληθῶς φύσει γέγονεν ἄνθρωπος, δίχα πάσης τροπῆς καὶ συγχύσεως, ἵν' ἀληθῶς τῇ φύσει τὴν σωτηριάν χαρίζεται.

12 Τέλειος τοίνυν ἐστὶ Θεός· ἐν· αὐτῷ γὰρ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς· τέλειος ἄνθρωπος, ἵν' ὄλον σῶσι τὸν ἄνθρωπον· τὸ γὰρ ἀπρόσληπτον, ἀθεράπευτον· εἷς καὶ αὐτὸς ἐν δυσὶ τελείαις ταῖς φύσεσιν, ἄνευ τῆς οἴασουν συνδιαιρέσε-
5 ως γνωριζόμενος· καθ' ὑπόστασιν μὲν τῇ ἰδίᾳ σαρκὶ ταυτιζόμενος, φυσικῶς δέ, τῷ μὲν Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι οἷα Θεὸς ὁμοούσιος, καὶ ἡμῖν ὡς ἄνθρωπος γεγωνὸς συμφυῆς καὶ ὁμόφυλος, πᾶσαν ἐν αὐτῷ τὴν τοῦ πρώτου Ἀδὰμ φέρων οὐσίαν, ἐξ ὧν καὶ ἐν οἷς καὶ ἅπερ ἐστὶν ἄνθρωπος, σῶμα θνητὸν καὶ ψυχὴν νοερὰν καὶ ἀθάνα-
10 τον, λογικὴν, αὐτεξούσιον, θελητικὴν τε καὶ ἐνεργητικὴν· τὸ γὰρ ἐξ ἐνὸς τούτων ἀπάντων ἀμοιροῦν ζῶον, οὐκ ἄνθρωπος· ἐξ ἀγίας Παρθένου, σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ ἑαυτῷ συστησάμενος, καὶ ταύτη καθ' ὑπόστασιν ἐνωθεὶς, καὶ κηθεὶς Θεὸς σεσαρκωμένος, εἷς Υἱὸς καὶ Χριστὸς καὶ Κύριος, καὶ Θεοτό-
15 κον τὴν τεκοῦσαν ἀπεργασάμενος.

13 Εἰ μὴ γὰρ εἷς καθ' ὑπόστασιν, πῶς ὁ «Λόγος σὰρξ ἐγένετο»; Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ ἀγίου Πνεύματος οὐκ εἰς σάρκα τετράφθαι τὸν Λόγον, ἐνωθῆναι δὲ μᾶλλον ἐν σαρκὶ καθ' ὑπόστασιν. Ἦ «πῶς ὁ μονογενὴς Υἱός, ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρός», φασίν,
5 «ἐξηγήσατο»; Ὁ φαινόμενος γὰρ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξηγήσατο, ὅς, εἰ μὴ καὶ Θεὸς εἶη, πῶς ἐν τοῖς κόλποις εἶναι τοῦ Πατρὸς πιστε- θήσεται; ἢ πῶς, «οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ»; Οὐπω γὰρ σωματικῶς ἀνεληλύθει εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου γε καὶ
10 μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἔφησεν· «οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα μου». Ἦ πῶς «ὁ καταβάς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς»; Κατέ-

ἄνθρωπος στή φύση, χωρίς καμμιά τροπή καὶ σύγχυση, γιὰ νὰ χαρίζεαι ἀληθινὰ στή φύση μας τὴ σωτηρία.

- 12 Εἶναι λοιπὸν τέλειος Θεός, γιατί σ' αὐτὸν κατοικεῖ σωματικὰ ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος¹⁷. καὶ τέλειος ἄνθρωπος, γιὰ νὰ σώσει ὁλόκληρο τὸν ἄνθρωπο· γιατί ὅ,τι δὲν προσλαμβάνεται μένει ἀθεράπευτο. Εἶναι ἕνας καὶ ὁ αὐτὸς μὲ δύο τέλειες φύσεις, χωρίς νὰ τὸν διακρίνει καμμιά διαίρεση τῆς μιᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλη. Κατὰ τὴν ὑπόστασις ταυτίζεται μὲ τὴν ἴδια του τὴ σάρκα, ἐνῶ κατὰ τὴ φύση μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς Θεὸς ὁμοούσιος, καὶ μ' ἐμᾶς πάλι ὡς ἄνθρωπος ποὺ ἐγινε συμφυῆς καὶ ὁμόφυλος, ἔχοντας ὅλη τὴν οὐσία τοῦ πρώτου Ἀδάμ, ἀπὸ ὅσα δηλαδὴ προέρχεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ ὅσα σύγκειται καὶ ὅσα εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ἥτοι σῶμα θνητὸ καὶ ψυχὴ νοερὴ καὶ ἀθάνατη, λογικὴ, αὐτεξούσια, ποὺ θέλει καὶ ἐνεργεῖ· γιατί τὸ ζῶο ποὺ στερεῖται ἕνα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄνθρωπος. Ἀπὸ τὴν ἁγία Παρθένο πήρε σάρκα ἐμψυχωμένη μὲ ψυχὴ λογικὴ καὶ νοερὴ καὶ ἀφοῦ ἐνώθηκε μ' αὐτὴν μὲ τὴν ὑπόστασίν του καὶ κυοφορήθηκε ἐγινε Θεὸς ἔνσαρκος, ἕνας Υἱὸς καὶ Χριστὸς καὶ Κύριος, κι ἔκανε Θεοτόκο ἐκείνη ποὺ τὸν γέννησε.

- 13 Ἄν δὲν ἦταν ἕνας στὴν ὑπόστασις, πῶς «ἐγινε ὁ Λόγος σάρκα»; Μ' αὐτὸ δηλώνει τὸ ἅγιο Πνεῦμα ὅχι ὅτι ὁ Λόγος μεταβλήθηκε σὲ σάρκα¹⁸, ἀλλὰ ὅτι ἐνώθηκε μὲ τὴ σάρκα κατὰ τὴν ὑπόστασις. Ἦ πῶς «ὁ μονογενῆς Υἱὸς, ποὺ ἦταν μέσα στοὺς κόλπους τοῦ Πατέρα»¹⁹, λέει, τὸ ἐξήγησε; Ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔβλεπαν αὐτὸς τὸ ἐξήγησε· αὐτὸς, ἂν δὲν ἦταν καὶ Θεός, πῶς θὰ πιστευθεῖ ὅτι εἶναι στοὺς κόλπους τοῦ Πατέρα; Ἦ πῶς λέει, «κανένας δὲν ἀνέβηκε στὸν οὐρανό, παρὰ αὐτὸς ποὺ κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανό, ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ποὺ εἶναι στὸν οὐρανό»²⁰; Δὲν εἶχε ἀκόμα ἀνεβεῖ σωματικὰ στὸν οὐρανό, πράγμα ποὺ καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασίν του εἶπε· «δὲν ἀνέβηκα ἀκόμα στὸν Πατέρα μου»²¹. Ἦ πῶς «αὐτὸς ποὺ κατέβηκε εἶναι κι αὐτὸς ποὺ ἀνέβηκε»²²; Κατέβηκε κατὰ τὴ θεότητα ὅχι τοπικὰ, ἀλλὰ κατὰ

20. Ἰω. 3,15.

21. Ἰω. 20,17.

22. Ἐφ. 4,10.

βη μὲν γὰρ θεότητι, οὐ τοπικῶς, ἀλλὰ συγκαταβατικῶς· ἀνέβη δὲ σωματικῶς, εἰς ὧν ὁ αὐτὸς Θεὸς τε καὶ ἄνθρωπος. Ἡ πῶς ὁ λαλῶν καὶ φαινόμενος ἄνθρωπός φησιν, «Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἓν ²⁰ ἔσμεν»; Οὐ γὰρ εὐμήχανον ψιλὸν ἄνθρωπον φάναι τὰς τοιαύτας φωνάς, εἰ μὴ καὶ Θεὸς εἴη τῷ Πατρὶ ὁμοούσιος.

14 Εἰ δὲ καὶ μὴ ἐν δυσὶ γνωρίζοιτο φύσει, πῶς θνητὸς ἅμα εἴη ὁ αὐτὸς καὶ ἀθάνατος, κτιστός τε καὶ ἄκτιστος, ὁρατὸς καὶ ἀόρατος, τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος; Ταῦτα γὰρ οὐκ ἂν εἴη μιᾶς φύσεως ιδιώματα. Οὐ γὰρ ταυτὸν κατὰ φύσιν τὸ κτιστὸν τῷ ἀκτίστῳ, ⁵ οὐδὲ τὸ θνητὸν τῷ ἀθανάτῳ, οὐδὲ τὸ ὁρατὸν τῷ ἀοράτῳ, οὐδὲ θεότης ἀνθρωπότητι.

15 Πῶς δὲ καὶ συνθέτου μιᾶς φύσεως εἴη ὁ Χριστὸς, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Πνεύματος ἐν ἀπλῇ φύσει θεωρουμένων; Ἔσται δὲ πῶς κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν τῷ Πατρὶ καὶ ἡμῖν ὁμοούσιος, εἰ μὴ που καὶ τὸν Πατέρα φήσοι τις ἡμῖν ὁμοούσιον; Ὅπερ ἀπάσης τερατώδους ⁵ ἐννοίας ἐστὶν ἀτοπώτερον. Πῶς δὲ καὶ ὁ αὐτὸς φησὶν, «ὁ ἑωρακῶς ἐμὲ ἐώρακε τὸν Πατέρα», καὶ πάλιν, «τί ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον, ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα;». Ὁ γὰρ ἑωρακῶς αὐτὸν ἄνθρωπον μόνον, οὐ τὸν Θεὸν καὶ τὸν Πατέρα ἐώρακεν.

16 Εἰ δὲ καὶ μίαν αὐτοῦ φήσωμεν τὴν ἐνέργειαν, ποῦ θήσομεν τὴν σωματικὴν βάδισιν, τὴν τῶν ἄρτων κλάσιν, τὸν προφορικὸν λόγον καὶ τὰ τοιαῦτα, ἃ μὴ θείας φύσεώς εἰσιν, ἀλλ' ἀνθρωπίνης ἐνεργείας; Οὐ γὰρ σχήματι ταῦτα, ἀλλ' ἀληθεῖα ἐγένετο φύσεως.

17 Εἰ δὲ καὶ ἄμοιρον φυσικοῦ καὶ αὐτεξουσίου θελήματος κατὰ τὸ ἀνθρώπινον αὐτὸν ὑπολάβωμεν, ποῦ τὴν τῆς τροφῆς καὶ τῶν λοιπῶν φυσικὴν θήσομεν ἔφρασιν, ὕπνου φημί καὶ πότου καὶ τῶν τοιούτων; Ταῦτα γὰρ φύσεως νόμῳ κινούμενα, τὴν μὲν ἄλογον ψυ- ⁵ χὴν κατ' ἐξουσίαν ἄγει πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν, ὅθεν καὶ τῇ ὀρέξει

συγκατάβαση, ἐνῶ ἀνέβηκε σωματικά, ὄντας ἕνας ὁ ἴδιος Θεὸς καὶ ἄνθρωπος. Ἡ πῶς αὐτὸς πού μιλάει καὶ φαίνεται ὡς ἄνθρωπος λέει, «ἐγὼ καὶ ὁ Πατέρας μου εἴμαστε ἕνα»²³; Γιατὶ δὲν εἶναι εὐκόλο ἕνας ἀπλὸς ἄνθρωπος νὰ πεῖ τέτοιους λόγους, ἂν δὲν εἶναι Θεὸς ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα.

- 14   Κι ἂν δὲν ἀποτελοῦνταν ἀπὸ δύο φύσεις, πῶς θὰ ἦταν ταυτόχρονα ὁ ἴδιος θνητὸς κι ἀθάνατος, κτιστὸς κι ἄκτιστος, ὁρατὸς καὶ ἀόρατος, τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος; Γιατὶ αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ιδιώματα μιᾶς φύσης. Δὲν εἶναι δηλαδὴ κατὰ φύση ἴδιο τὸ κτιστὸ μὲ τὸ ἄκτιστο, οὔτε τὸ θνητὸ μὲ τὸ ἀθάνατο, οὔτε τὸ ὁρατὸ μὲ τὸ ἀόρατο, οὔτε τὸ θεῖο μὲ τὸ ἀνθρώπινο.
- 15   Ἄλλὰ πῶς θὰ μποροῦσε ὁ Χριστὸς νὰ εἶναι καὶ μιᾶς σύνθετης φύσης, ἐὰν θεωρεῖται ὁ Πατέρας καὶ τὸ Πνεῦμα μὲ μία ἀπλὴ φύση; Πῶς θὰ εἶναι ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα καὶ μ' ἐμᾶς κατὰ τὴν ἴδια φύση, ἂν δὲν θεωρήσει κανένας ὁμοούσιο μ' ἐμᾶς καὶ τὸν Πατέρα; Πράγμα πού εἶναι τερατοδέστερο ἀπὸ κάθε ἐννοια. Καὶ πῶς λέει καὶ ὁ ἴδιος, «ὅποιος εἶδε ἐμένα, ἔχει δεῖ καὶ τὸν Πατέρα μου»²⁴, καὶ ἄλλου, «γιατὶ θέλετε νὰ μὲ σκοτώσετε, ἕνα ἄνθρωπο πού σᾶς εἶπα τὴν ἀλήθειαν»²⁵; Γιατὶ, ὅποιος τὸν βλέπει σὰν ἄνθρωπο μόνο, δὲν ἔχει δεῖ τὸ Θεὸ καὶ Πατέρα.
- 16   Ἄν πάλι ἰσχυριστοῦμε ὅτι ἔχει μία ἐνέργεια, πού θὰ τοποθετήσομε τὸ σωματικὸ βᾶδισμα, τὸ κόψιμο τοῦ ψωμοῦ, τὸν προφορικὸ λόγο καὶ τὰ ὅμοια, πράγματα πού δὲν εἶναι τῆς θείας φύσης ἐνέργειες, ἀλλὰ τῆς ἀνθρώπινης; Γιατὶ αὐτὰ δὲν ἦταν φαινομενικά, ἀλλὰ γίνονταν ἀληθινὰ ὡς ἐνέργειες τῆς φύσης του.
- 17   Κι ἂν ὡς πρὸς τὴν ἀνθρώπινη φύση τὸν θεωρήσομε ἄμοιρο ἀπὸ φυσικὸ καὶ αὐτεξούσιο θέλημα, πού θὰ τοποθετήσομε τὴ φυσικὴ ἔφεση τῆς τροφῆς καὶ τῶν ἄλλων, ἐννοῶ τοῦ ὕπνου, τῆς πόσης καὶ τῶν ὁμοίων; Γιατὶ αὐτὰ κινούμενα ἀπὸ τὸ φυσικὸ νόμο, ὀδηγοῦν τὴν ἄλογη ψυχὴ στὴν ἀναγκαστικὴ ἐκπλήρωσὴ

συμπαρομαρτεῖ καὶ ἡ πρὸς τὴν πρᾶξιν ὀρμὴ· ἄγει γὰρ ἡ φύσις τὰ ἄλογα, διὸ καὶ ἀνεύθυνα, μηδενὶ ὑποκείμενα τρόπῳ κολάσεως· οἷς δὲ λόγος πρόσεστιν, αὐτεξουσίως κινούμενα, ἄγει μᾶλλον τὴν φύσιν, κατ' ἐξουσίαν ἔχοντα ἔπεσθαί τε καὶ ἐπέχειν τὴν ὄρεξιν. Θέλησις γάρ ἐστι φυσική, λογική τε καὶ αὐτεξούσιος ὄρεξις. Ταῦτά τέ
 10 φημι, ἐπὶ τῶν φυλαττόντων τὸ κατὰ φύσιν, ὡς οἱ γε πρὸς τὸ παρὰ φύσιν ἐξ ἀπροσεξίας ἐλληλακότες, ἄγονται μᾶλλον, ἤπερ ἄγουσιν, δεσποτείας οἷα νομὴν κτησαμένων τῶν παθῶν τὴν συνήθειαν.

18 Ποία δὲ θελήσει φήσωμεν εἰς οἶκον ἐλθόντα καὶ μηδένα γνῶναι θελήσαντα, μὴ δυνηθῆναι λαθεῖν; Τὸ γὰρ θεῖον θέλημα παντὶ που δῆλον, ὡς παντοδύναμον, ἀσθενὲς δὲ δήπου καὶ ἀδρανὲς τὸ ἀνθρώπινον. Πῶς δὲ δήπου καὶ τὸ οἰκεῖον παραιτούμενος θέλημα, τοῦ πατρικοῦ θελήματος ἠῤῥητο τὴν ἐκπλήρωσιν; Ποίας φύσεως τὸ εὔχεσθαι ἴδιον; Τῆς κτιστῆς δηλαδή. Ταύτης οὖν καὶ τὸ παραιτούμενον θέλημα. Οὕτως εἷς ἐστι Χριστός, Υἱός τε καὶ Κύριος ἐν δυσὶ τελείαις ταῖς φύσεσι, καὶ τοῖς αὐτῶν φυσικοῖς ιδιώμασιν ἀδιαιρέτως ἅμα καὶ ἀσυγχύτως θέλων καὶ πράττων τὰ ἑκατέρας
 5 φύσεως μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας, κατὰ τὴν ἐν ἀλλήλαις τῶν φύσεων ἀσύγχυτον περιχώρησιν, ὁ εἷς τῆς ἀγίας Τριάδος, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς Υἱὸς ἀνθρώπου γενόμενος.

19 Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, ἔδει δι' ἀνθρώπου δωρηθῆναι τὴν ἀνάστασιν. Ἐπειδὴ ψυχὴ νοερὰ αὐτεξουσίῳ θελήματι ἐνήργησε τὴν παράβασιν, ἔδει ψυχὴν νοερὰν φυσικῶ καὶ αὐτεξουσίῳ θελήματι τὴν ὑπακοὴν ἐνεργῆσαι τοῦ Κτίσαντος καὶ τὴν
 5 σωτηρίαν ἐπανελθεῖν, δι' ὧν ὁ θάνατος τὴν ζωὴν ἐξωστράκισεν, ἵνα μὴ τυραννεῖσθαι νομίση ὁ θάνατος τὸν ἄνθρωπον.

τους. Γι' αὐτὸ καὶ τὴν ὄρεξιν τὴν συνοδεύει ἡ ὁρμὴ γιὰ τὴν πράξιν· ἡ φύση δηλαδὴ ὠθεῖ τὰ ἄλογα, γι' αὐτὸ εἶναι καὶ ἀνεύθυνα καὶ δὲν ὑπόκεινται σὲ κανενὸς εἶδους τιμωρία. Ὅποια ὁμως διαθέτουν λόγον, μὲ τὴν αὐτεξούσια κίνησή τους ὀδηγοῦν μάλλον τῇ φύσει, ἔχοντας στὴν ἐξουσία τους τὸ νὰ ἀκολουθοῦν ἢ νὰ συγκρατοῦν τὴν ἐπιθυμία. Γιατὶ ἡ θέληση εἶναι ἐπιθυμία φυσική, λογική καὶ αὐτεξούσια. Τὰ λέω αὐτὰ γιὰ ὅσους φυλάγουν τοὺς κανόνες τῆς φύσεως, γιατί ὅσοι ἔχουν ὁρμήσει ἀπὸ ἀπροεξία τους στὸ παραφύση, ἄγονται μάλλον ἀπὸ τὴ φύση παρὰ ὀδηγοῦν αὐτήν, ἔχοντας ἀποχτήσει τὴ συνήθεια τῶν παθῶν σὰν δεσποτική ἐξουσία.

18 Καὶ μὲ ποιὸ θέλημά του θὰ ποῦμε πὼς ὅταν πῆγε στὸ σπίτι θέλοντας νὰ μὴν τὸ ἀντιληφθεῖ κανένας δὲν μπόρεσε νὰ διαφύγει τὴν προσοχὴ τους²⁶; Γιατὶ τὸ θεῖο θέλημα εἶναι σ' ὅλους φανερὸ πὼς εἶναι παντοδύναμο, ἐνῶ τὸ ἀνθρώπινο εἶναι ἀσφαλῶς ἀσθενὲς καὶ ἀδρανές. Πὼς πάλι, παραβλέποντας τὸ δικό του θέλημα, εὐχόταν νὰ ἐκπληρωθεῖ τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα; Ποιᾶς φύσης γνώρισμα εἶναι ἡ προσευχή; Τῆς κτιστῆς βέβαια. Αὐτῆς λοιπὸν εἶναι καὶ τὸ θέλημα ποὺ παραβλέπεται. Ἔτσι, ἓνας εἶναι ὁ Χριστός, Υἱὸς καὶ Κύριος, μὲ δύο τέλειες φύσεις καὶ μὲ τὰ φυσικὰ ιδιώματά τους, ποὺ ἀδιαίρετα μαζὶ κι ἀσύγχυτα θέλει κι ἐνεργεῖ τις ἐνέργειες κάθε μιᾶς φύσης μὲ τὴν κοινωνία καὶ τῆς ἄλλης, σύμφωνα μὲ τὴν ἀσύγχυτη περιχώρηση τῶν φύσεών του τῆς μιᾶς μὲ τὴν ἄλλη· εἶναι ὁ ἓνας τῆς ἁγίας Τριάδος, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔγινε γιὰ χάρη μας καὶ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

19 Ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁ θάνατος ἦρθε μὲσω ἀνθρώπου, ἔπρεπε μέσου ἀνθρώπου νὰ δωρηθεῖ καὶ ἡ ἀνάστασις²⁷. Ἐπειδὴ ψυχὴ νοερὴ μὲ αὐτεξούσιο θέλημα ἔκανε τὴν παράβαση, ἔπρεπε ἐπίσης ψυχὴ νοερὴ μὲ φυσικὸ καὶ αὐτεξούσιο θέλημα νὰ πραγματοποιήσει τὴν ὑπακοὴ τοῦ Δημιουργοῦ καὶ νὰ ἐπανέλθει ἡ σωτηρία μὲ ὅσα ὁ θάνατος ἐξοστράκισε τὴ ζωὴ, γιὰ νὰ μὴ νομίσει ὁ θάνατος ὅτι ὁ ἄνθρωπος τυραννεῖται.

27. Α' Κορ. 15,21.

20 Τί τοίνυν τὸ ἐντεῦθεν; Θεότητος ἐλπίδι δελεάσας τὸν ἄνθρωπον, σαρκὸς προβλήματι δελεάζεται, καὶ ἀναμαρτήτου γευσάμενος ὁ θάνατος σώματος, ἐναντίασε καὶ πᾶσαν τὴν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τρο-
 10 φῆν ὁ ἄθλιος ἐξήμεσε. Πάντα γὰρ τὰ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ δημιουργήσας ἡμᾶς Θεὸς Λόγος ἀναδεξάμενος καὶ τῶν ἡμετέρων παθῶν πειρασθεὶς καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἀμαρτίας, νόμον πληρώσας, καὶ μόνος ἐν ἀνθρώποις ἐκφανθεὶς ἀναμάρτητος (καὶ διὰ τοῦτο τῷ θανάτῳ οὐκ ὑπεύθυνος) καὶ τῆς θείας οὐσίας διὰ τῶν θαυμάτων
 15 δημοσιεύσας τὴν δύναμιν, τέλος ἐκουσίως ἐπὶ τὸ πάθος ὑπὲρ ἡμῶν ἔρχεται τὸ παντὸς τοῦ κόσμου σωτήριον, καὶ δίδωσιν ἑαυτὸν, ὑπὲρ ἡμῶν κατὰρα γενόμενος, οὐκ ὦν αὐτὸς κατὰρα, εὐλογία δὲ μᾶλλον καὶ ἀγιασμός, ἀλλὰ τὴν ἡμῶν κατὰραν ἀναδεχόμενος, ὑπὲρ ἡμῶν σταυροῦται καὶ θνήσκει καὶ θάπτεται. «Ἐπικατάρatos δὲ πᾶς ὁ
 20 κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου», φησὶν ἡ Γραφή, καὶ «γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση», τῷ Ἀδὰμ ἔφησεν ὁ Θεός. Γίνεται τοίνυν ὑπὲρ ἡμῶν κατὰρα, ἵνα τὴν εὐλογίαν ἡμεῖς ἀπολάβωμεν. «Ὅσοι», γάρ φησιν, «ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα γενέσθαι Θεοῦ», τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν.

21 Ὡ τοῦ θαύματος! «ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ», ὡς Θεὸς προαιώνιος, ὑπὸ χειρὸς Ἰσραηλίτιδος εἰς θάνατον ὡς ἄνθρωπος παραδίδοται. «Ὁ ὀδηγῶν Ἰσραὴλ ὡσεὶ πρόβατον», ὡς ἀρνίον ἄκακον ἦκται τοῦ θύεσθαι, καὶ ξύλον ἐπάγει ζωῆς κατὰ τοῦ ξύλου τῆς
 5 γνώσεως, καὶ χολῆς γεύσει ὄξει συμμίκτω, τὴν ἐκ τῆς ἡδείας βρώσεως νόσον τῇ φύσει ἐνσκήψασαν ἐξωστράκισεν. «Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ», ὡς Θεός, ὡς κριτὸς ἐπὶ σταυροῦ κρέμαται, αὐτὸς ὦν ἢ τῶν ἀνθρώπων ζωῆ, ἣν οἱ θεοκτόνοι ἐξηρητημένην

20 Ποιό εἶναι λοιπὸν τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ; Δελεάζοντας τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς θεότητος, δελεάζεται ἀπὸ τὸ πρό-
 πέτασμα τῆς σάρκας καὶ δοκιμάζοντας ὁ θάνατος τὸ ἀναμάρτη-
 το σῶμα, ἐνίωσε ναυτία καὶ ἐξέμεσε ὁ ἄθλιος ὅλη τὴν τροφὴ
 ποῦ εἶχε στὰ σπλάχνα του. Ἄφοῦ δηλαδὴ δέχτηκε ὅλα τὰ δικά
 μας γνωρίσματα γιὰ χάρις μας ὁ Θεὸς Λόγος ποῦ μᾶς δημιούρ-
 γησε κι ἀφοῦ ἔλαβε πείρα ὄλων τῶν δικῶν μας παθῶν, ὅμοια μ'
 ἐμᾶς ἀλλὰ χωρὶς τὴν ἁμαρτία²⁸, ἀφοῦ ἐκπλήρωσε τὸ νόμο καὶ
 ἀποδείχτηκε ὡς μόνος ἀναμάρτητος ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους
 (καὶ γι' αὐτὸ ἄλλωστε δὲν ἦταν ὑπεύθυνος γιὰ θάνατο), κι ἀφοῦ
 ἔκανε μὲ τὰ θαύματά του γνωστὴ τὴ δύναμη τῆς θείας οὐσίας
 του, ἔρχεται τέλος θεληματικὰ γιὰ χάρις μας πρὸς τὸ πάθος τὸ
 σωτήριον ὄλου τοῦ κόσμου καὶ προσφέρει τὸν ἑαυτό του, γινό-
 μενος γιὰ χάρις μας κατάρρα²⁹, χωρὶς βέβαια νὰ ἦταν καθόλου
 κατάρρα, ἀλλὰ μάλλον εὐλογία καὶ ἀγιασμός· ἀλλὰ ἀναδεχόμε-
 νος τῆ δικῆς μας κατάρρα σταυρώνεται γιὰ μᾶς καὶ πεθαίνει καὶ
 ἐνταφιάζεται. Γιατὶ λέει ἡ Γραφή, «εἶναι καταραμένος ὅποιος
 κρεμιέται ἐπάνω σὲ ξύλον»³⁰. «Εἶσαι γῆ καὶ στῆ γῆ θὰ καταλή-
 ξεις»³¹, εἶπε ὁ Θεὸς στὸν Ἀδάμ. Γίνεται λοιπὸν γιὰ χάρις μας
 κατάρρα, γιὰ ν' ἀπολαύσομε ἐμεῖς τὴν εὐλογία. Γιατὶ λέει· «ὅσοι
 τὸν δέχτηκαν, τοὺς ἔδωσε τὴν ἐξουσία νὰ γίνουν τέκνα Θε-
 οῦ»³², ὅσοι πιστεύουν σ' αὐτόν.

21 Ὡς μέγεθος θαύματος. «Αὐτὸς ποῦ ποιμαίνει τὸν Ἰσ-
 ραῆλ»³³ ὡς προαιώνιος Θεός, αὐτὸς παραδίδεται στὸ θάνατο ὡς
 ἄνθρωπος ἀπὸ Ἰσραηλιτικὸ χέρι. «Αὐτὸς ποῦ ὀδηγεῖ τὸν Ἰσ-
 ραῆλ σὰν πρόβατο»³⁴, ὀδηγήθηκε στὴ θυσία σὰν ἀρνὶ ἄκακο
 καὶ προβάλλει ξύλο ζωῆς κατὰ τοῦ ξύλου τῆς γεύσης καὶ μὲ τὴ
 γεύση τῆς χολῆς ἀνάμικτης μὲ τὸ ξίδι ἐξοστράκισε τὴ νόσο ποῦ
 πρόσβαλε τὴν ἀνθρώπινη φύση μὲ τὴ γλυκιὰ βρώση. «Αὐτὸς
 ποῦ κάθεται πάνω στὰ Χερουβὶμ»³⁵ ὡς Θεός, κρέμεται πάνω
 στὸν σταυρὸ ὡς ὑπόδικος, ἐνῶ αὐτὸς εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώ-

31. Γεν. 3,19. 32. Ἰω. 1,12. 33. Ψαλμ. 79,1.

34. Ψαλμ. 79,1. 35. Ψαλμ. 79,2.

τοῦ ξύλου θεασάμενοι, οὐκ ἐπίστευσαν. Ἔμυσαν γὰρ τοὺς ὀφθαλ-
 10 μούς αὐτῶν καὶ τοῖς ὡσὶ βαρέως ἤκουσαν. Ὁ θείας χερσὶ πλα-
 στουργήσας τὸν ἄνθρωπον, ὄλην τὴν ἡμέραν τὰς ἀχράντους διεπέ-
 τασε χεῖρας πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα, καὶ ταῖς πατρι-
 καῖς παλάμαις τὴν ψυχὴν παρατίθεται. Καὶ λόγῃ πλευρὰ νύττεται
 15 τοῦ ἐκ πλευρᾶς τοῦ Ἀδάμ τὴν Εὔαν δημιουργήσαντος, καὶ πηγάζει
 θεῖον αἷμα καὶ ὕδωρ, πόμα ἀθανασίας, καὶ ἀναπλάσεως βάπτισμα.
 Ὅθεν ἠσχύνθη ὁ ἥλιος, μὴ φέρων ὄρᾶν τὸν νοητὸν τῆς δικαιοσύ-
 νης παροινούμενον ἥλιον.

Γῆ ἐσειέτο, δεσποτικῶ περιρραينوμένη αἵματι, τῶν εἰδωλι-
 κῶν λύθρων ἐκτινασσομένη τὸν σπῖλον καὶ περιχαρῶς σκιρτῶσα
 20 τὴν κάθαρσιν. Νεκροὶ τῶν μνημάτων ἀνίσταντο, τοῦ δι' ἡμᾶς νε-
 κρουμένου τὴν ἐγερσιν προεμφαίνοντες. Ἐσβέννυτο ἥλιος, καὶ πάλ-
 λιν ἀνήπτετο τὴν τριήμερον τοῦ Δεσπότητος δημιουργῶν ἀπαρίθμη-
 σιν. Τοῦ ναοῦ διηρεῖτο τὸ καταπέτασμα, σαφῶς μηνύον τὴν τῶν
 ἀδύτων ἐπίβασιν καὶ τῶν κεκρυμμένων τὴν ἔκφανσιν. Ληστής μὲν
 25 γὰρ ἡμελλε χωροβατεῖν τὸν παράδεισον, καὶ ὁ δίκην κακούργου
 ἀναιρούμενος ἄνθρωπος, Θεὸς ὑπὸ πάσης πιστεῦσθαι καὶ προ-
 σκυνεῖσθαι τῆς κτίσεως· Θεὸς γάρ ἐστιν ἀληθῶς· καὶ τὸ γεῶδες
 καὶ ἐκ χοδὸς ἀπηρτισμένον σῶμα, οὐρανῶν ὑψηλότερον γίγνεσθαι
 καὶ Θεῶ συγκαθέζεσθαι· καὶ ἡ τῆς ἀγίας καὶ μακαρίας καὶ πολυυ-
 30 μνήτου Τριάδος φανεροῦσθαι ἐπίγνωσις.

22 Ὁ τῷ Ἀδάμ ἐμφυσήσας πνεῦμα ζωῆς καὶ ποιήσας αὐτὸν εἰς
 ψυχὴν ζῶσαν, νεκρός, ἄπνους ἐν τῷ μνημείῳ τίθεται. Ὁ εἰς γῆν
 ἀποστρέφεται κατακρίνας τὸν ἄνθρωπον, τοῖς ἐν γῆ ἐπιλελησμέ-
 νοις συναριθμῶς γέγονε. Χαλκαῖ πύλαι συντρίβονται καὶ συνθλῶν-
 5 ται μοχλοὶ σιδηροῖ· πύλαι μὲν αἰώνιοι ἤρθησαν, καὶ ἔφριξεν ἄδου
 πυλωρός, καὶ ἀνεκαλύφθη τὰ τῆς οἰκουμένης θεμέλια. Ὁ γὰρ
 ἄμαρτίας ἐλεύθερος ἐν νεκροῖς λελόγισται· καὶ κειρίαις περίκειται

36. Ἦσ. 6,9· 10. 37. Ἦσ. 65,2. 38. Λουκᾶ 23,46.

39. Ἰω. 19,34. 40. Γεν. 2,22. 41. Γεν. 2,7.

πων, πού οί θεοκτόνοι δὲν τὴν πίστεψαν, ἐπειδὴ τὴν εἶδαν κρεμασμένη πάνω στὸ ξύλο. Γιατὶ «ἐκλείσαν τὰ μάτια τους καὶ βαριάκουσαν μὲ τὰ αὐτιά τους»³⁶. Αὐτὸς πού μὲ τὰ χέρια του πλαστούργησε τὸν ἄνθρωπο, ἄπλωσε ἀνοιχτὰ ὅλη μέρα τ' ἄχραντα χέρια του πρὸς ἓνα λαὸ ἀνυπάκουο καὶ ὄλο ἀντιλογία³⁷ καὶ παρθέτει τὴν ψυχὴ του στὶς πατρικὲς παλάμες³⁸. Μὲ τὴ λόγγη σχίζεται ἡ πλευρὰ³⁹ ἐκείνου πού δημιούργησε τὴν Εὐὰ ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Ἀδάμ⁴⁰, καὶ πηγάζει θεῖο αἷμα καὶ νερό, πιотὸ ἀθανασίας καὶ βάπτισμα ἀναπλάσεως. Γι' αὐτὸ ἐνίωσε ντροπὴ ὁ ἥλιος μὴ ἀντέχοντας νὰ βλέπει τὸν νοητὸ ἥλιο τῆς δικαιοσύνης νὰ περιπαίζεται.

Σαλευόταν ἡ γῆ, καθὼς τὴν ἔρρανε τὸ δεσποτικὸ αἷμα, ἀποτινάζοντας τὸ ρύπο τῶν εἰδωλικῶν αἱμάτων καὶ σκιρτώντας ὀλόχαρη γιὰ τὴν κάθαρση. Οἱ νεκροὶ ἐβγαίνουν ἀπὸ τὰ μνήματά τους, προδηλώνοντας τὴν ἔγερση ἐκείνου πού γινόταν νεκρὸς γιὰ χάρη μας. Ἔσβηνε ὁ ἥλιος καὶ πάλι ἐβγαίνει συμπληρώνοντας τὸ τριήμερο ἀριθμητικὰ τοῦ Κυρίου. Σκιζόταν τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἀγγέλλοντας καθαρὰ τὴν εἴσοδο στὰ ἄδυστα καὶ τὴ φανέρωση τῶν κρυμμένων. Γιατὶ ὁ ληστής ἐμελλε νὰ περπατήσει τὸν παράδεισο καὶ τὸν ἄνθρωπο πού τὸν σκότωναν ὡς κακοῦργο θὰ τὸν πίστευε ὡς Θεὸ καὶ θὰ τὸν προσκυνούσε ὅλη ἡ κτίση. Γιατὶ εἶναι Θεὸς πραγματικά· καὶ τὸ γήινο σῶμα καὶ πού ἀποτελοῦνταν ἀπὸ χῶμα θὰ γινόταν ψηλότερο ἀπὸ τοὺς οὐρανούς καὶ θὰ καθόταν μαζί μὲ τὸ Θεό· καὶ τέλος θὰ ἔλαμπε ἡ ἐπίγνωση τῆς ἀγίας καὶ μακάριος καὶ πολυύμνητης Τριάδος.

- 22 Αὐτὸς πού ἐμφύσησε στὸν Ἀδὰμ πνεῦμα ζωῆς καὶ τὸν ἔκανε ψυχὴ ζῶσα⁴¹, νεκρὸς, χωρὶς πνοὴ τοποθετεῖται στὸ μνημεῖο. Αὐτὸς πού κατάκρινε τὸν ἄνθρωπο γιὰ τὴ στροφή του στὴ γῆ⁴², συναριθμεῖται μὲ τοὺς λησμονημένους μέσα στὴ γῆ. Συντρίβονται οἱ χάλκινες πύλες⁴³ καὶ λυγίζουν τὰ σιδερένια μάνταλα· βγῆκαν ἀπ' τοὺς ἀρμούς τους οἱ αἰώνιες πύλες κι ἔφριξε ὁ φύλακάς τους καὶ φάνηκαν τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης. Λογαριά-

ὁ Λαζάρου λύσας τὰ σπάργανα, ἵνα τὸν νεκρωθέντα τῇ ἁμαρτία ἀν-
 θρωπον καὶ ταῖς ταύτης περισφιγέντα σειραῖς, λύση τῶν δεσμῶν
 10 καὶ ἀφήσῃ ἄνετον. Νῦν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης πρὸς τὸν τύραννον
 κατεφοίτησεν, ὁ δυνατὸς ἐν πολέμῳ, οὐδ' ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ αἱ
 πρὸς ἡμᾶς ἔξοδοι, ὁ δραμῶν ὡς γίγας τὴν ἐν τῷ βίῳ ὁδόν. Συμ-
 πλέκεται γὰρ τοῦτο τῇ ἀσθενείᾳ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ δεσμεῖ ὡς
 στρουθίον τὸν ἰσχυρόν, φρουδῶν γεγενημένων τῶν δορυφορούντων
 15 τῇ αὐτοδυνάμῳ θεότητι καὶ τῶν τούτου σκευῶν ποιεῖται τὴν ἀρπα-
 γήν, ἀνάγων καλῶς ἢ κακῶς ἐκεῖνος κατήγαγε.

Νῦν ὁ λόγος πρὸς τὸν δράκοντα κάτεισι τὸν Λευϊαθάν, τὸν
 ἀποστάτην (δράκων δὲ ὁ Λευϊαθάν ἐρμηνεύεται), «τὸν νοῦν τὸν μέ-
 γαν τῶν Ἀσσυρίων», τῶν ἐναντίων λέγω δυνάμεων τῇ καρδίᾳ τῆς
 20 γῆς ἐμφωλεύοντα· καὶ τοῦτον ἔλκει τῷ τῆς θεότητος ἀγκίστρῳ, τῷ
 κεκρυμμένῳ σώματι οἷά τι σκώληκι, καὶ οὐδ' κατέπιεν ἰσχύσας
 λίαν οἰκτρῶς, ἐμεῖν ἐκβιάζεται, ἔξαποστελλῶν κενὸν τὸν ἐπὶ
 πλούτῳ κομπάζοντα. Τὸ γεννηθὲν καὶ δοθὲν ἡμῖν παιδίον ἐπὶ
 τρώγλην ἀσπίδων καταβεβηκός, ἄγχει καὶ ἀποκτείνει καὶ ὄλλυσι
 25 τὸν σοβαρὸν καὶ μεγάλαυχον. Νῦν οὐρανοῦ ὁ ἕδης γεγένηται, καὶ
 φωτὸς πληροῦνται τὰ καταχθόνια, καὶ τὸ σκότος τὸ πρὶν διῶκον
 ἐλαύνεται, καὶ τοῖς τυφλοῖς ἀνάβλεψις δίδοται. Τοῖς γὰρ ἐν σκότει
 καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, ἀνατολὴ ἐξ ὕψους ἐπέφανε. Ταῦτα
 προφηῆται καὶ πατριάρχαι καὶ δίκαιοι σαφῶς προετύπουν καὶ προη-
 30 γόρευον.

23 Ὁ δίκαιος δεσμεῖται, ὡς δύσχρηστος. Βουλὴν γὰρ καθ' αὐτῶν

44. Ἰω. 6,44. 45. Ψαλμ. 23,7. 46. Ψαλμ. 23,8.

47. Ματθ. 12,29. 48. Ἦσ. 27,1. 49. Ἦσ. 19,3.

50. Ἰωβ 40,14·20. 51. Ἰω. 20,16. 52. Ἦσ. 9,6.

στηκε μαζί με τοὺς νεκροὺς ὁ ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ κείτεται τυλιγμένος στὰ σάβανα αὐτὸς ποὺ ἔλυσε τὰ σάβανα τοῦ Λαζάρου⁴⁴, γιὰ νὰ λύσει ἀπὸ τὰ δεσμὰ του τὸν ἄνθρωπο ποὺ εἶχε νεκρωθεῖ ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας κι ἦταν δεμένος σφιχτὰ ἀπὸ τὰ πλοκάμια τῆς καὶ νὰ τὸν ἀφήσει ἐλεύθερο. Τώρα ὁ βασιλιάς τῆς δόξας⁴⁵ κατέβηκε στὸν τύραννο, ὁ δυνατὸς στὸν πόλεμο⁴⁶, ποὺ οἱ ἐξοδοὶ του σ' ἐμᾶς γίνονται ἀπὸ τὸ ἄκρο τοῦ οὐρανοῦ, αὐτὸς ποὺ περπάτησε ὡς γίγας τὸ δρόμο τῆς ζωῆς. Συμπλέκεται μ' αὐτὸν σὰν ἄνθρωπος ἀσθενῆς καὶ δεσμεύει τὸν ἰσχυρὸ σὰν τὸ στρουθί, ἀφοῦ ἀποδείχτηκαν ἀνίκανοι οἱ δορυφόροι του μπροστὰ στὴν αὐτοδύναμη θεότητα καὶ διαρπάζει τὰ σκεύη του⁴⁷, ἀνεβάζοντας ἐπάνω δίκαια ὅσα ἐκεῖνος εἶχε ἄδικα κατεβάσει.

Τώρα ὁ Λόγος κατεβαίνει πρὸς τὸν δράκοντα, τὸν Λεβιαθάν, τὸν ἀποστάτη⁴⁸ (ὁ Λεβιαθάν ἐξηγεῖται δράκοντας), «τὸν μεγάλο νοῦ τῶν Ἀσσυρίων», ἐνοῶ τὶς ἀντίθετες δυνάμεις, ποὺ ἔχει τὴ φωλιά του στὴν καρδιὰ τῆς γῆς⁴⁹. Τὸν σέρνει μὲ τὸ ἀγκίστρι τῆς θεότητος⁵⁰, τὸ κρυμμένο μέσα στὸ σῶμα, ὅπως κρύβεται τὸ σκουλήκι, κι ὅποιους μπόρεσε τόσο οἰκτρὰ νὰ καταπιεῖ τὸν ἀναγκάζει νὰ τοὺς ἐμέσει καὶ ἀποστέλλει ἄδειον αὐτὸν ποὺ κόμπαζε γιὰ τὰ πλούτη του⁵¹. Τὸ παιδί ποὺ γεννήθηκε καὶ δόθηκε σ' ἐμᾶς⁵² κατεβαίνοντας στὴν τρώγλη ὅπου ζοῦν οἱ ἀσπίδες, πνίγει καὶ σκοτώνει κι ἀφανίζει τὸν ἀγέρωχο καὶ ὑπερήφανο. Τώρα ὁ ἄδης ἐγίνε οὐρανός, τὰ καταχθόνια ξεχειλίζουν ἀπὸ φῶς⁵³ καὶ τὸ σκότος ποὺ καταδιώκει τοὺς ἀνθρώπους τώρα ἐξορίζεται τὸ ἴδιο⁵⁴ καὶ οἱ τυφλοὶ δέχονται τὸ φῶς τους. Γιατὶ γιὰ ὅσους κάθονταν στὸ σκότος καὶ στὴ σκιά τοῦ θανάτου ἀνέτειλε ἀνατολὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸς⁵⁵. Αὐτὰ οἱ προφῆτες καὶ οἱ πατριάρχες καὶ οἱ δίκαιοι τὰ προτύπωναν καὶ τὰ προέλεγαν μὲ σαφήνεια.

23 Ρίχνεται ὁ δίκαιος στὰ δεσμὰ ὡς δυσκολομεταχειρίστος⁵⁶.

53. Ἦσ. 9,2. 54. Ἦσ. 9,2. 55. Λουκᾶ 1,78· 79.

56. Ὁ λόγος ἐδῶ εἶναι συμπίλημα ἀπὸ διάφορα χωρία τοῦ Ἦσ. 3,10–11.

ὀλεθροτόκον βεβούλευνται, οἱ τὸν τοῦ Κυρίου λαὸν καλαμώμενοι
 καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν τὰς τρίβους ταράσσοντες. «Οὐαὶ τῇ ψυχῇ
 αὐτῶν! πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν συμβήσεται αὐτοῖς», ὁ
 5 Ἡσαΐας φησὶν· ἀλλ' ἡμῖν λωσίπονος ὄντως καὶ ἀκεσώδυνος ἡ πρᾶ-
 ξις ἤδη γεγένηται. «Τὸν νῶτον εἰς μάστιγας δίδωμι καὶ τὰς πα-
 ρειὰς εἰς ραπίσματα καὶ ἐμπτυσμάτων αἰσχύνης ἀνέχομαι», ὁ ἐν
 Ἡσαΐᾳ ἔφη φθεγγόμενος. Διὸ τῶν ἐμῶν χειρῶν τὸ πλαστούργημα
 οὐκ ἐντραπήσεται, οὐκ αἰσχυνθήσεται. [Οὐ γὰρ ἠρπάχθαι λελόγι-
 10 σμαι τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλὰ Θεὸς ὢν τῷ Πατρὶ ὁμοούσιος, ἐμav-
 τὸν καθῆκα πρὸς κένωσιν καὶ ὑπὲρ ἀσεβῶν ταπεινοῦμαι πρὸς θά-
 νατον, οὕτω τοῦ Πατρὸς εὐδοκήσαντος. Ἡ θέλει γάρ, βούλομαι,
 συνθελητὴς αὐτῷ πεφυκῶς καὶ κοινωνὸς τῆς θεότητος. Καὶ ὑψού-
 μαι ὁ Ὑψιστος καὶ ἐν ἐμοὶ δεδοξασμένης τῆς ἀνθρωπότητος
 15 (οὕτω γὰρ τὴν πατρικὴν ἀγάπην συνίστημι), ἵν', ἐν τῷ ἐμῷ δι-
 καιούμενα αἵματι καὶ ἐν τῷ ἐμῷ θανάτῳ τὴν πρὸς τὸν ἐμὸν Πατέ-
 ρα καταλλαγὴν εὐμοιρήσαντα, ἐν τῇ ζωῇ ζῶσι καὶ ὑπὸ τὰς ἐμὰς
 ἀναπαύσωνται πτέρυγας, τὰ ἐμοὶ φυλασσόμενα πρόβατα.

24 Συνῶμεν οἱ οὐ τεθεάμεθα, καὶ τῇ ἀκοῇ τῶν εὐαγγελιζομένων
 εἰρήνην πιστεύσωμεν. Ἡμῖν γὰρ ὁ τοῦ Θεοῦ βραχίων, ἡ παντουρ-
 γὸς αὐτοῦ δύναμις, ἐκκαλύπτεται. Δοξασθησόμεθα γὰρ εἰ συνήσω-
 μεν καὶ σφόδρα δοξασθησόμεθα, ἐν εὐτελείᾳ τὴν δόξαν Κυρίου κα-
 5 τοπτριζόμενοι, καὶ ἐν τῷ ἀδοξοῦντι εἶδει κατανοοῦντες τὴν ὑπὲρ
 νοῦν ὠραιότητα. Εἰ καὶ πέπονθε γὰρ ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυ-
 νάμεως Θεοῦ. Εἰ καθορᾶται ἐπὶ ξύλου κρεμάμενος, ἀκαλλῆς τε καὶ
 ἄδοξος παρὰ πάντας ἐκλείπων τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ'
 αὐτός ἐστι τὸ τῆς δόξης ἀπαύγασμα, ὃ ὀρώσα ἠσχύνθη ἡ γῆ καὶ
 10 ἐπένησεν. Οὗτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἐπὶ τὸ ξύλον ἀνήνεγκε καὶ

Γιατί διατύπωσαν κατά τοῦ ἑαυτοῦ τους βουλή ὀλέθρια ὅσοι λεηλατοῦσαν τὸ λαὸ τοῦ Κυρίου καὶ διατάρασσαν τοὺς δρόμους ποῦ περπατοῦσαν. «Ἀλίμονο στὴν ψυχὴ τους! Θὰ τοὺς συμβοῦν συμφορὲς ἀνάλογα μὲ τὰ ἔργα τους», λέει ὁ Ἡσαΐας· γιὰ μᾶς ὅμως ἡ πράξις σταματᾷ τὸν πόνο καὶ θεραπεύει τὶς ὀδύνες. «Προσφέρω τὴν πλάτη μου στὸ μαστίγιο καὶ τὸ πρόσωπό μου σὲ ραπίσματα»⁵⁷ καὶ ἀνέχομαι τὴν ντροπὴ τῶν ἐμπτυσμῶν, εἶπε αὐτὸς ποῦ μιᾷ μὲ τὸ στόμα τοῦ Ἡσαΐα. Γι' αὐτὸ δὲν θὰ ντραπεῖ τὸ πλαστούργημα τῶν χειρῶν μου οὔτε θὰ αἰσχυνθεῖ. Γιατί δὲν θεώρησα ὅτι εἶχα ἀπὸ ὑφαρπαγὴ τὴν ἰσότητά μου μὲ τὸ Θεό, ἀλλά, ἐπειδὴ ἤμουν Θεὸς ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, ἄφησα τὸν ἑαυτό μου νὰ κατεβεῖ στὴν κένωση καὶ δέχομαι τὴν ταπείνωση τοῦ θανάτου, ἀφοῦ ἔτσι εὐδόκησε ὁ Πατέρας⁵⁸. Γιατί θέλω ὅσα θέλει, ἀφοῦ ἀπὸ τὴ φύση μου εἶμαι ὁμοθελητὴς του καὶ κοινω- νὸς τῆς θεότητος. Καὶ ἐγὼ ὁ Ὑψιστος ὑψώνομαι καὶ μ' ἐμένα δοξάζεται ἡ ἀνθρωπότητα (γιατί ἔτσι ἐκπληρώνω τὴν πατρικὴ ἀγάπη), ὥστε δικαιωμένα μὲ τὸ δικό μου αἷμα καὶ πετυχαίνο- ντας μὲ τὸ δικό μου θάνατο τὴν συμφιλίωσή τους μὲ τὸν Πατέ- ρα μου νὰ ζοῦν στὴ ζωὴ καὶ ν' ἀναπαυθοῦν κάτω ἀπὸ τὶς φτε- ροῦγες μου τὰ πρόβατα ποῦ ἐγὼ φυλάγω.

- 24 Ἄς τὰ φέρομε στὸ νοῦ μας ἐμεῖς ποῦ δὲν τὰ εἶδαμε κι ἄς πιστέσομε ἀκούοντας αὐτοὺς ποῦ εὐαγγελίζονται τὴν εἰρήνη. Γιατί σ' ἐμᾶς φανερώνεται ὁ βραχίονας τοῦ Θεοῦ, ἡ παντουρ- γὸς δύναμή του⁵⁹. Ἄν τὰ κατανοήσομε θὰ δοξαστοῦμε καὶ θὰ δοξαστοῦμε ὑπερβολικά, καθρεφτίζοντας μέσα στὴν εὐτέλειά μας⁶⁰ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου καὶ κατανοώντας μέσα στὴν ἄδοξη ὄψη μας τὴν πάνω ἀπὸ τὸ νοῦ ὠραιότητα. Γιατί, ἂν καὶ ἔπαθε ἀπὸ ἀδυναμία, ἀλλὰ ζεῖ μὲ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ⁶¹. Ἄν καὶ τὸν βλέπομε κρεμασμένο πάνω στὸ ξύλο νὰ χάνεται δίχως κάλλος καὶ δόξα περισσότερο ἀπὸ ὄλους τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὅμως αὐτὸς εἶναι τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξας, ποῦ βλέποντάς το ἡ γῆ ντράπηκε καὶ πένθησε. Αὐτὸς ἀνέβασε τὶς ἁμαρτίες μου στὸ

57. Ἡσ. 50,6. 58. Φίλ. 2,5-8.

59. Ἡσ. 55,1. 60. Α' Κορ. 13,12. 61. Α' Κορ. 13,4.

τὸν ἡμέτερον ἤλγησε μώλωπα καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ πληγὴν καὶ πόνον καὶ κάκωσιν ἤνεγκε τῆς ἡμῶν εἰρήνης καταλλάγματα.

Ἐπεὶ γὰρ ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν, τὴν ὁδὸν Κυρίου ἐκκλί-
 15 ναντες καὶ τὴν ἡμῶν ἐξανύοντες τρίβον, διὰ σπλάγχχνα ἐλέους ταῖς
 ἀμαρτίαις ἡμῶν παραδέδοται· οὐκ ἐρίζων, οὐδὲ κραυγάζων, ἡμῖν
 καταλιμπάνων ὑπογραμμὸν καὶ ὡς πρόβατον ἄφωνον ὑπὲρ ἡμῶν
 εἰς θάνατον ἄγεται. «ἜΟυσεσθε», φησὶν ὁ Μωϋσῆς, «τὴν ζωὴν
 ὑμῶν κρεμαμένην ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν, καὶ οὐ μὴ πι-
 20 στεύσητε τῇ ζωῇ ὑμῶν». Ὁ Θεοπάτωρ Δαβὶδ, μᾶλλον δὲ διὰ τοῦ
 Δαβὶδ ὁ τοῦ Δαβὶδ Κύριος, τὸ οἰκεῖον πάθος καὶ τὴν ζωοτόκον τα-
 φὴν προαναφωνῶν ἔλεγε· «διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ
 ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλλον κλῆρον». Ὁ δερματίνους χιτῶνας
 ἀμφιάσας τοὺς τοῦ γένους πρωτοπάτορας, ἐκὼν γυμνοῦται πρὸς
 25 σταύρωσιν, ἵνα, γυμνώσας ἡμᾶς τῆς θνητότητος, τὴν τῆς ἀφθαρ-
 σίας περιβάλη εὐπρέπειαν. Καὶ τὴν στολὴν κληρουχεῖ τοῖς στρα-
 τιώταις. Μέλλει γὰρ ἐκ θνητῶν ἀνιστάμενος ἀποστέλλειν τοῖς
 ἔθνεσιν, οὓς αὐτὸς μαθητὰς ἐξελέξατο καὶ αὐτὸς θεοῦ βαπτίσμα-
 τος τοῖς πιστοῖς γίνεσθαι περιβόλαιον· «ὄσοι», γὰρ φησιν, «εἰς
 30 Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε».

25 Νῶδε μὲν ἐν κιβωτῷ καθειργόμενος καὶ ζύλω σῶζων δευτέρου
 κόσμου τὰ σπέρματα, καὶ πάλιν ἀρχὴ τοῦ γένους γενόμενος, Χριστὸν
 ἐκουσίως ἐτύπου θαπτόμενον, τὸν κλύσαντα μὲν τὴν ἀμαρτίαν τῷ
 ἐκ πλευρᾶς αὐτοῦ ρεύσαντι μεθ' ὕδατος αἵματι, τῷ δὲ τοῦ σταυροῦ
 5 ζύλω τὸ γένος ἡμῶν ἅπαν διασώσαντα, καὶ κοινοῦ βίου καὶ νέας
 πολιτείας καθηγεμόνα γενόμενον. Ἄβραᾶμ ὁ μέγας πατριάρχης τὸν
 Ἰσαὰκ ἀνάγων πρὸς ὀλοκαύτωςιν, τὸν ἐξ ἐπαγγελίας καὶ εἰς ὃν αἱ
 ἐπαγγελίαι, τὴν τοῦ Δεσπότης σφαγὴν σαφῶς προκατήγγειλεν. Αὐ-
 τὸς μὲν γὰρ ὁ Ἰσαὰκ ζῶν τῷ πατρὶ πρὸς Θεοῦ χαρίζεται· ἀμνὸς δὲ

σταυρὸ καὶ πόνεσε τὸ δικό μας χτύπημα καὶ γιὰ μᾶς νιώθει ὀδύνη καὶ ὑποφέρει χτυπήματα καὶ πόνο καὶ κακώσεις, πὺ ἀποτελοῦν τὸ ἀντίτιμο τῆς εἰρήνης μας.

Ἐπειδὴ δηλαδὴ σὰν πρόβατα πλανηθήκαμε ξεκλίνοντας ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ Κυρίου καὶ βαδίζοντας τῆ δική μας πορεία, ἀπὸ εὐσπλαχνία ἔχει παραδοθεῖ γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας. Δὲ φιλονικεῖ, δὲν φωνάζει, ἀφήνοντάς μας παράδειγμα, καὶ ὀδηγεῖται γιὰ χάρη μας στὸ θάνατο ἀδιαμαρτύρητα σὰν πρόβατο. «Θὰ δεῖτε», λέει ὁ Μωϋσῆς, «κρεμασμένη τῆ ζωὴ σας ἀπέναντί σας καὶ δὲ θὰ πιστέψετε στὴ ζωὴ σας»⁶². Ὁ θεοπάτωρ Δαβὶδ ἦ μάλλον μέσω τοῦ Δαβὶδ ὁ Κύριος τοῦ Δαβὶδ διακηρύσσοντας ἀπὸ πρῶτα τὸ πάθος του καὶ τῆ γεννήτρια τῆς ζωῆς ταφή του ἔλεγε· «μοιράστηκαν μεταξύ τους τὰ φορέματά μου κι ἔβαλαν ἕνα-ἕνα σ' αὐτὰ κλῆρο»⁶³. Αὐτὸς πὺ ἔντυσε τοὺς προπάτορες τοῦ ἀνθρώπινου γένους μὲ δερμάτινους χιτῶνες, γυμνώνεται μὲ τῆ θέλησή του γιὰ τῆ σταύρωση, ὥστε, γυμνώνοντάς μας ἀπὸ τῆ θνητότητά μας, νὰ μᾶς ντύσει μὲ τὴν ὀμορφιὰ τῆς ἀφθαρσίας, καὶ μοιράζει μὲ κλῆρο τῆ φορεσιὰ του στοὺς στρατιῶτες. Γιατὶ ἐπρόκειτο, ὅταν θὰ ἔφευγε ἀπὸ τοὺς θνητούς, ν' ἀποστείλει στὰ ἔθνη τοὺς μαθητὲς πὺ εἶχε διαλέξει ὁ ἴδιος καὶ νὰ γίνει ὁ ἴδιος ἔνδυμα τῶν πιστῶν. Γιατὶ λέει «ὄσοι βαπτιστήκατε στ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ντυθήκατε τὸ Χριστό»⁶⁴.

- 25 Ὁ Νῶε ὅταν κλεινόταν στὴν κιβωτὸ κι ἔσωζε μὲ τὸ ξύλο τὰ σπέρματα τοῦ δευτέρου κόσμου, γινόμενος πάλι ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπινου γένους, προτύπωνε τὸ Χριστὸ πὺ ἐνταφιαζόταν ἐκούσια, πὺ καθάρισε τὴν ἁμαρτία μὲ τὸ ἀνάμικτο αἷμα μὲ νερὸ πὺ ἀνάβλυσε ἀπὸ τὴν πλευρά του καὶ πὺ ἔσωσε μὲ τὸ ξύλο τοῦ σταυροῦ ὄλο τὸ γένος μας κι ἔγινε ἀρχηγὸς κι ὀδηγὸς κοινοῦ βίου καὶ νέας πολιτείας. Ὁ Ἀβραὰμ ὁ μέγας πατριάρχης⁶⁵ ὀδηγώντας στὴν ὀλοκαύτωση τὸν Ἰσαὰκ, πὺ τοῦ εἶχε δοθεῖ ἀπὸ ὑπόσχεση καὶ τοῦ ἀφοροῦσαν οἱ ὑποσχέσεις, προανήγγελε φανερὰ τῆ σφαγῆ τοῦ Κυρίου. Κι ὁ Ἰσαὰκ βέβαια χαρίζε-

64. Γαλ. 3,27. 65. Γεν. 11,1.

10 τῶν κεράτων ἐν φυτῷ Σαβὲκ κατεχόμενος ἐγένετο σφάγιον· καὶ γίνεται τοῦ διπλοῦν, καὶ κριοῦ τε καὶ τοῦ Ἰσαὰκ μυστήριον, τύπος ἀληθοῦς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Διπλοῦς γὰρ οὗτος καὶ σύνθετος, Θεός τε καὶ ἄνθρωπος ὧν ὁ αὐτός, καθὼ μὲν φύσει Υἱὸς Θεοῦ καὶ Θεός, ἐν ἀπαθείᾳ μεμένηκε, καθὼ δὲ αὐτὸς ἄνθρωπος ὑπὲρ ἄν-
 15 θρωπον γενόμενος, ὑπὲρ τοῦ κόσμου ἑαυτὸν ἱερεῖον ἄμωμον ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῷ Πατρὶ προσήγαγεν, ἥτοι ἐν ζύλω ἀφέσεως. Σαβὲκ γὰρ 'ἀφεις' ἐρμηνεύεται. Τί βούλεται τὰ τρία μέτρα τῆς σεμιδάλεως ἐγκρυφίας γενόμενος; οὐ σαφῶς τὴν τριήμερον τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς ταφὴν ὑπαινίττεται; Τί δὲ ὁ λάκκος τοῦ Ἰωσήφ πρότερον καὶ
 20 ἢ φρουρὰ ὕστερον; οὐ τάφον καὶ τὴν ἐπὶ τούτῳ φρουρὰν ἐμφαίνει τρανότατα; «Ἔθεντο γὰρ με», φησὶν, «ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου». Τί δὲ Μωσῆς ὁ θεόπτης καὶ νομοθέτης; οὐκ ἐν τῇ θίβῃ κρυπτόμενος, ἔκδοτος πρὸς θάνατον δίδοται καὶ πρὸς τῆς βασιλίδος ἀναλαμβάνεται;

25 Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τάφῳ καλύπτεται, νεκρούμενος μὲν σωματικῶς, πρὸς δὲ τῆς οἰκείας θεότητος τῆς βασιλευούσης πάσης τῆς κτίσεως πρὸς ζωὴν αὐθις ἀνάγεται. Οὐκ αὐτὸς δὲ πάλιν Μωσῆς ράβδῳ παίει τὴν θάλασσαν, καὶ τῷ διπλῷ τῆς πληγῆς, τῷ ὀρθίῳ καὶ ἐγκαρσίῳ τοῦ σταυροῦ μνηνεὶ τὸ πρόσχημα καὶ πρὸς
 30 τὸν βυθὸν κάτεισι, τὴν πρὸς τὸν ἕδην δεικνὺς τοῦ Σωτῆρος κατάβασιν, καὶ θανατοῖ Φαραῶ τὸν διώκοντα καὶ σώζει τὸν Ἰσραὴλ; Ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς ἐθανάτωσε μὲν τὸν θάνατον, σώζει δὲ πάντας τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας. Ταῖς δὲ τῶν χειρῶν ἐκτάσεσι τρέπων μὲν τὸν Ἀμαλήκ, τροπαιοφόρον δὲ τὸν Ἰσραὴλ ἐργαζόμενος, τὸ
 35 αὐτὸ προεμφαίνει τοῦ Σωτῆρος μυστήριον. Ἐξίστησί μου τὸν νοῦν

ται στὸν πατέρα του ζωντανὸς ἀπὸ τὸ Θεό, ἐνῶ ἕνα ἀρνὶ πού εἶχαν μπλεχτεῖ τὰ κέρατά του σ' ἕνα θάμνο Σαβέκ ἀντικατέστησε τὸ σφάγιο. Καὶ γίνεται τὸ διπλὸ μυστήριον, τοῦ κριαριοῦ καὶ τοῦ Ἰσαὰκ ἀληθινὸς τύπος τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ μας⁶⁶. Γιατὶ ὁ Χριστὸς εἶναι διπλὸς καὶ σύνθετος, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὁ ἴδιος, ἀφοῦ ὡς πρὸς τὴ φύση ἔμεινε ἀπαθῆς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός· αὐτὸς ὅμως ὡς ἄνθρωπος πού ἔγινε πάνω ἀπὸ ἄνθρωπο αὐτοπροσφέρθηκε στὸν Πατέρα γιὰ χάρη τοῦ κόσμου, ὅπως τὸ ἄγνωστο σφάγιο στὸ θάμνο Σαβέκ, δηλαδὴ στὸ ξύλον τῆς ἄφεσης. Γιατὶ Σαβέκ ἐρμηνεύεται ἄφεση. Μὲ ποιὸ σκοπὸ ἔγιναν οἱ τρεῖς μεζοῦρες τοῦ κρυμμένου συμιγδαλιοῦ⁶⁷; Δὲν ὑπαινίσσεται μὲ σαφήνεια τὴν τριήμερη ταφὴ τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς; Καὶ τί σημαίνει ὁ λάκκος πρῶτα τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἡ φυλάκισή του ἔπειτα⁶⁸; Δὲν φανερώνει ὀλοκάθαρα τὸν τάφο καὶ τὴ φρουρὰ πάνω σ' αὐτόν; «Μὲ ἔβαλαν», λέει, «στὰ βάθη, μέσα σὲ λάκκο, στὰ σκοτεινὰ καὶ στὴ σκιά τοῦ θανάτου»⁶⁹. Καὶ τί συμβόλιζε πάλι ὁ Μωϋσῆς ὁ θεόπτης καὶ νομοθέτης; Κρυμμένος μέσα στὸ καλάθι, δὲν παραδινόταν στὸ θάνατο καὶ δὲν τὸν ἔσωζε ἀπ' αὐτόν ἡ κόρη τοῦ βασιλιᾶ⁷⁰;

Ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς καλύπτεται μέσα στὸν τάφο· γίνεται σωματικὰ νεκρὸς κι ἀπὸ τὴ θεότητά του πού βασιλεύει σ' ὅλη τὴν κτίση ἐπαναφέρεται πάλι στὴ ζωὴ. Δὲν εἶναι πάλι ὁ ἴδιος ὁ Μωϋσῆς πού χτυπᾷ μὲ τὸ ραβδί του τὴ θάλασσα καὶ μὲ τὸ διπλὸ χτύπημα, τὸ κατακόρυφο κι ὀριζόντιο, δὲν προμηνύει τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ⁷¹, καὶ κατεβαίνει στὸ βυθὸ δείχνοντας τὴν κάθοδο τοῦ Σωτήρα στὸν ἄδη καὶ θανατώνει τὸν διώκτη του Φαραὼ σώζοντας τὸν Ἰσραήλ; Γιατὶ καὶ ὁ Χριστὸς θανάτωσε τὸ θάνατο καὶ σώζει ὅλους ὅσοι πιστεύουν σ' αὐτόν. Καὶ μὲ τὴν ἔκταση τῶν χειρῶν, τρέποντας σὲ φυγὴ τοὺς Ἀμαληκίτες⁷² καὶ ἀναδεικνύοντας τροπαιοφόρους τοὺς Ἰσραηλίτες, προεικονίζει τὸ ἴδιο τὸ μυστήριον τοῦ Σωτήρα. Μὲ προκαλεῖ ἔκσταση καὶ τὸ

69. Ψαλμ. 87,7. 70. Ἐξ. 2,1.

71. Ἐξ. 19,27. 72. Ἐξ. 17,11.

καὶ τὸ τοῦ μάννα παράδοξον. Ὡσπερ γὰρ τῇ ἑσπέρα τοῦ Σαββάτου μόνον ἐκρύπτετο, οὕτως Ἰησοῦς ὁ ἐμὸς Θεός, καὶ δι' ἐμὲ ἀνθρώπος ὅλως γλυκασμὸς καὶ ὅλως ἐπιθυμία, ἐν τῷ τέλει τῆς Παρασκευῆς τῷ τάφῳ καλύπτεται. Ἰωνᾶν δὲ οὐκ αὐτὸς ὁ Κύριος ἑαυτοῦ
 40 προηγόρευσε τύπον; «Ὡσπερ», γάρ φησιν, «Ἰωνᾶς ἐποίησεν ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτω δεῖ καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ποιῆσαι ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας».

26 Ἄλλ' ἐρεῖ τις· Εἰ τῇ Παρασκευῇ τὸν ἐκούσιον ὑπομεμένηκε θάνατον, ἀνεβίω τε τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, πῶς σωθήσεται τὸ τρεῖς νύκτας τῇ καρδίᾳ ἐνδιατρίψαι τῆς γῆς; Ἀλλὰ γὰρ οὕτωςι πρὸς ἡμᾶς φησιν ὁ θεῖος Μωσῆς ὡς «ὁ Θεὸς, τὸ μὲν φῶς ἐκάλε-
 5 σεν ἡμέραν, τὸ δὲ σκότος ἐκάλεσε νύκτα». Ἀναρτηθέντος τοίνυν τοῦ Κυρίου ἐν τῷ ἀχράντῳ σταυρῷ, σκότος ἐφ' ὄλην τὴν οἰκουμένην ἐγένετο, οὐ νέφους ἐπιπροσθοῦντος καὶ τὴν ἡλιακὴν ἀκτῖνα καλύπτοντος, οὐ τοῦ σεληνιακοῦ τειχίζοντος σώματος, ὡσπερ τινὸς διαφράγματος, καὶ τὴν αἴγλην ὡς ἡμᾶς φθάνειν μὴ συγχωροῦντος
 10 (οὕτω γὰρ τὰς ἡλιακὰς ἐκλείψεις οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ φάσκουσι γίνεσθαι), ἀλλὰ σκότους ἀπάσης κατασχεθείσης τῆς γῆς, τοῦ ψηλαφήτου τῆς Αἰγυπτίων πληγῆς λίαν ἀμαυροτέρου. Αὕτη γὰρ ἡ πηγάζουσα τοῦ ἡλιακοῦ σώματος φωτιστικὴ ἐξέλιπε δύναμις. Ἔδει γὰρ τὸν τοῦ Δημιουργοῦ σωματικὸν θάνατον πᾶσαν πενθῆσαι τὴν κτί-
 15 σιν. Διὸ καὶ ὁ προφήτης φησί· «δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς». Καὶ ἕτερος αὖθις· «ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς. Καὶ οὐχ ἡμέρα καὶ οὐ νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς».

Ἐν τῷ σκότει τοίνυν τούτῳ, ἡ θεία καὶ παναγία τοῦ Κυρίου
 20 ψυχὴ τοῦ ἱεροῦ καὶ ζωοποιοῦ διαιρεθεῖσα σώματος, τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς ἐπεδήμησεν, ὅπερ εἰς νύκτα λογίζεται. Εἶτα μετὰ τὸ σκότος αὖθις ἡμέρα πρὸς τοῦ δημιουργοῦ σχεδιάζεται, πρὸς τὸ οἰκεῖον σχῆμα

παράδοξο μυστήριο τοῦ μάννα⁷³. Ὅπως αὐτὸ μπορούσε νὰ διατηρηθεῖ μόνο τὸ Σαββάτο, ἔτσι κι ὁ Ἰησοῦς, ὁ Θεὸς μου, καὶ πού γιὰ μένα ἔγινε ἄνθρωπος, ὄλος γλυκύτητα καὶ ὄλος ἐπιθυμία, κατὰ τὸ τέλος τῆς Παρασκευῆς καλύπτεται μέσα στὸν τάφο. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰωνᾶ δὲν τὸν ἀνακήρυξε ὡς τύπο του ὁ ἴδιος ὁ Κύριος; Γιατὶ λέει, «ὅπως ὁ Ἰωνᾶς ἔμεινε μέσα στὴν κοιλιὰ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες, ἔτσι πρέπει καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου νὰ μείνει μέσα στὰ σπλάγχνα τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες»⁷⁴.

- 26 Ἄλλὰ θὰ πεῖ κάποιος· ἂν τὸν ἐκούσιο θάνατό του τὸν ὑπέμεινε τὴν Παρασκευὴ καὶ τὴν μία τοῦ Σαββάτου ἀναστήθηκε, πῶς θὰ διασωθεῖ ἡ παραμονὴ του στὰ σπλάγχνα τῆς γῆς τρεῖς νύχτες; Ὅμως αὐτὸ μᾶς λέει ὁ θεῖος Μωϋσῆς ὅτι «ὁ Θεὸς κάλεσε τὸ φῶς ἡμέρα καὶ τὸ σκοτάδι τὸ ὀνόμασε νύχτα»⁷⁵. Ὅταν λοιπὸν κρεμάστηκε ὁ Κύριος στὸν τίμιο σταυρὸ, ἔγινε σκοτάδι σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη⁷⁶ καὶ δὲν ἦταν ἓνα νέφος πού εἶχε μπεῖ μπροστὰ καὶ σκέπασε τὸ φέγγος τοῦ ἡλίου καὶ οὔτε παρεμβάλλονταν τὸ σῶμα τῆς σελήνης σὰν κάποιον διάφραγμα ἐμποδίζοντας νὰ φτάσει ἡ λάμψη του ἕως ἐμᾶς (γιατὶ ἔτσι λένε οἱ εἰδικοί σ' αὐτὰ πῶς γίνονται οἱ ἡλιακὲς ἐκλείψεις), ἀλλὰ εἶχε βουλιάξει στὸ σκοτάδι ὅλη ἡ γῆ πιὸ σκοτεινὸ ἀπὸ τὸ ψηλαφητὸ σκοτάδι τῆς αἰγυπτιακῆς πληγῆς. Γιατὶ ἡ ἴδια ἡ πηγαία φωτιστικὴ δύναμη τοῦ ἡλίου εἶχε χαθεῖ. Ἐπρεπε δηλαδὴ νὰ πενθήσει ὅλη ἡ κτίση τὸν σωματικὸ θάνατο τοῦ Δημιουργοῦ. Γι' αὐτὸ κι ὁ προφήτης λέει· «θὰ βασιλέψει ὁ ἡλιος τὸ μεσημέρι καὶ τὸ φῶς θὰ σκοτεινιάσει κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας»⁷⁷. Κι ἄλλος πάλι προφήτης λέει· «τὴν ἡμέρα ἐκείνη δὲ θὰ ὑπάρχει φῶς. Δὲ θὰ εἶναι ἡμέρα οὔτε νύχτα, ἀλλὰ τὸ φῶς θὰ ρθεῖ πρὸς τὸ βράδυ»⁷⁸.

Μέσα σ' αὐτὸ λοιπὸν τὸ σκοτάδι ἡ θεϊκὴ καὶ πανάγια ψυχὴ, χωρισμένη ἀπὸ τὸ ἱερὸ καὶ ζωοποιὸ σῶμα, ἐπισκέφτηκε τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, γεγονὸς πού θεωρεῖται νύχτα. Ἐπειτα, μετὰ τὸ σκότος δημιουργεῖται πάλι πρόχειρα ἀπὸ τὸ δημιουργὸ

76. Ματθ. 27,45.

77. Ἀμώς 8,9.

78. Ζαχ. 14,6· 7.

τοῦ ἡλίου πάλιν δρομήσαντος· διὸ καὶ πρὸς ἑσπέραν φῶς ἔσεσθαι ὁ προφήτης προέφησεν· εἶτα ἢ πρὸ τοῦ Σαββάτου νύξ, καὶ τὸ Σάβ-
 25 βατον, ἦτε πρὸ τῆς μιᾶς τῶν Σαββάτων, καὶ αὐτὴ ἢ τῆς ἁγίας Κυ-
 ριακῆς λαμπρὰ καὶ φαεσφόρος ἡμέρα, ἐν ἧ τὸ ἄκτιστον φῶς
 σωματικῶς ἐκ τοῦ τάφου πρόεισιν, ὡς νυμφίος ὠραῖος τῶ κάλλει
 τῆς ἀναστάσεως· τὸ γὰρ τέλος τῶν Σαββάτων, ὅπερ «ὄψε Σαββά-
 των» φησὶν ὁ εὐαγγελιστής, ἀρχὴ τῆς μιᾶς τῶν Σαββάτων γίνεται·
 30 ἔχεις τῶν τριῶν ἡμερῶν καὶ τοσοῦτων νυκτῶν σαφῆ τὴν ἀπαρί-
 θμῆσιν. Ἄλλ' ἐπανίωμεν αὐθις, ὅθεν ἐξέβημεν.

27 Εἰς χοῦν θανάτου κατάγεται ὁ ἐκ χοῦς πλαστοουργήσας τὸν ἄν-
 θρωπον, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἢ ζωῆ αὐτοῦ αἴρεται. Τῶν γηϊνῶν γὰρ
 ποιεῖται τὴν ἀπόθεσιν, οὐ σώματός φημι, τῶν δὲ τοῦ σώματος,
 ὕπνου καὶ κόπου, πείνης καὶ δίψης, τομῆς τε καὶ ρεύσεως. Ταῦτα
 5 γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς εἰς τὸν βίον εἰσέφρησε τὸν ἡμέτερον. Καὶ ἐν
 εἰρήνῃ ἢ ταφῇ αὐτοῦ γίνεται, ἣν διὰ σταυροῦ καὶ ταφῆς ἡμῖν ἐπρυ-
 τάνευσε, συνάψας τὰ διεστῶτα καὶ τὸν ἀποστάτην ἄνθρωπον κα-
 θυποτάξας τῶ πλάσαντι. Διὸ οἱ πονηροὶ ἀντὶ ταφῆς αὐτοῦ εἰς ὄλε-
 θρον παραδέδονται· Ἰουδαῖοι μὲν μετὰ τὴν τοῦ ναοῦ καὶ τὴν τοῦ
 10 ἄστεος πόρθησιν, δορυκῆτοι πρὸς τῶν ἐχθρῶν ἀπαγόμενοι, μηκέ-
 τι πρὸς τὰ οἰκεῖα πάλιν δρομήσοντες· τῆς γὰρ θείας ἐπικουρίας
 ἀφίενται ἔρημοι μετὰ τήνδε τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, «ὁ οἶκος ὑμῶν
 ἀφίεται ἔρημος», δαίμονες δὲ τὴν τύραννον καὶ γαῦρον ἀφαιρεθέν-
 τος ἀρχήν, ἣν ἤρξαν ἡμῶν κακοὶ κακῶς τοῖς αἰσχίστοις χειρωσά-
 15 μενοι πάθεσιν. Αὐτὸς δὲ τῶν πονηρῶν τὰ σκῦλα τοὺς ἀπ' αἰῶνος
 θανόντας κεκληρονόμηκεν, ἀπαλλάξας τούτους ὅσοι τῶ ζυγῶ τῆς
 ἀμαρτίας κατεῖχοντο. Ἐν γὰρ ἀνόμοις καταλεχθεῖς, τὴν εὐνομίαν

μιὰ ἡμέρα, καθὼς ξαναμπῆκε ὁ ἥλιος στὴ συνηθισμένη του τροχιά. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ προφήτης προεῖπε ὅτι τὸ φῶς θὰ ρθεῖ πρὸς τὸ βράδυ. Ἔπειτα ἦρθε ἡ πρὶν ἀπὸ τὸ Σάββατο νύχτα καὶ στὴ συνέχεια τὸ Σάββατο καὶ ἡ ἡμέρα πρὶν ἀπὸ τὴ μία τῶν Σαββάτων καὶ τέλος ἡ ἴδια ἡ λαμπρὴ καὶ φωτοφόρος ἡμέρα τῆς Κυριακῆς, κατὰ τὴν ὁποία τὸ ἄκτιστο φῶς ἀνεβαίνει σωματικὰ ἀπὸ τὸν τάφο, σὰν νυμφίος ὠραῖος ἀπὸ τὴν ὁμορφιά τῆς ἀνάστασης. Τὸ τέλος δηλαδὴ τῶν Σαββάτων, πού ὁ Εὐαγγελιστὴς τὸ ὀνομάζει «ὄψὲ Σαββάτων», γίνεται ἀρχὴ τῆς μιᾶς τῶν Σαββάτων. Ἔτσι μετριοῦνται καὶ βγαίνουν ξεκάθαρα τρεῖς ἡμέρες καὶ ἄλλες τόσες νύχτες. Ἀλλὰ ἄς ξαναγυρίσομε στὸ σημεῖο ἀπ' ὅπου κάναμε τὴν παρέκβαση.

- 27 Πεθαίνει καὶ κατεβαίνει στὸ χῶμα αὐτὸς πού ἐπλασε ἀπὸ χῶμα τὸν ἄνθρωπο καὶ αἱρεται ἡ ζωὴ του ἀπὸ τὴ γῆ. Γιατὶ ἀποθέτει τὰ γήινα, ἐννοῶ ὄχι τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὶς ιδιότητες τοῦ σώματος, ὕπνο, κόπο, πείνα, δίψα, τομὴ, ρέυση. Γιατὶ αὐτὰ παρεισέφρησαν στὴ ζωὴ μας ἀπὸ τὴν παρακοή. Καὶ ἡ ταφὴ του γίνεται μὲ εἰρήνη, πού τὴν ἐπέτυχε γιὰ μᾶς μὲ τὴ σταύρωση καὶ τὴν ταφὴ, ἀφοῦ ἔνωσε τὰ χωρισμένα κι ἀφοῦ καθυπόταξε τὸν ἀποστάτη ἄνθρωπο στὸν πλάστη του. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ πονηροὶ ἀντὶ νὰ ταφοῦν ὅπως ἐκεῖνος παραδόθηκαν στὸν ὄλεθρο· οἱ Ἰουδαῖοι δηλαδὴ μετὰ τὴν ἐκπόρθση τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως ὀδηγοῦνται αἰχμαλωτισμένοι ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς καὶ δὲν ἐπιστρέφουν πιά στὰ δικά τους μέρη, ἐπειδὴ τοὺς εἶχε ἐγκαταλείψει ἡ θεία βοήθεια μετὰ ἀπὸ αὐτὸν τὸν λόγο τοῦ Κυρίου· «νά, ἀφήνεται ἡ ἐστία σας ἔρημη»⁷⁹. οἱ δαίμονες πάλι, ἀφοῦ τοὺς ἀφαιρέθηκε ἡ τυρανικὴ καὶ ἀλαζονικὴ ἐξουσία, πού οἱ κακοὶ κακῶς ἄσκησαν εἰς βάρος μας, ἔγιναν ὑποχείριοι στὰ πιὸ χειρότερα πάθη. Ἐνῶ αὐτὸς κληρονόμησε τὴ λεία τῶν πονηρῶν, τοὺς νεκροὺς δηλαδὴ τῶν αἰώνων, ἀπαλλάσσοντας ὅσους κατείχονταν ἀπὸ τὸ ζυγὸ τῆς ἁμαρτίας. Μὲ τὸ νὰ συγκαταλεχθεῖ δηλαδὴ μὲ τοὺς ἄνομους, φύτεψε τὴν εὐνομία, ἐνῶ τῶν ἀνυπά-

79. Ματθ. 13,38.

ἐφύτευσεν, τῶν δὲ ἀπειθούντων τὸ σπέρμα γέγονεν εἰς ἀπώλειαν, καὶ πένθος ἑορτῶν ἀπηλλάξατο, καὶ θρήνους ὕμνων ἀντήχησαν.
 20 Ἡμῖν δὲ φῶς ἐκ σκοτόυς ἀνέτειλε, καὶ ζωὴ προῆλθεν ἐκ μνήματος, καὶ ἐξ ἄδου πηγάζει ἀνάστασις καὶ χαρὰ καὶ θυμηδία καὶ ἀγαλλίασις.

28 Οὐκ ἄτοπον δὲ καὶ τῶν εὐαγγελικῶν ἀψαμένους ρημάτων τὸν ἐν αὐτοῖς πλοῦτον ἀρύσασθαι. Φασὶν οἱ πνεύματι τὰ θεῖα φθεγξάμενοι καὶ τὸν Χριστὸν λαλοῦντα ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντες εὐαγγελισταί· «ὀψίας γενομένης, ἦλθεν ἀνὴρ πλούσιος ἀπ' Ἀριμαθαίας, τὸ ὄνομα
 5 Ἰωσήφ, εὐσχήμων βουλευτῆς, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ πράξει αὐτῶν, διὰ δὲ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων ἐκρύπτετο. Οὗτος τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ». Ὡ μακαρίου καὶ
 10 ἀοιδίμου ἀνδρός! Ἀληθῶς φησιν ὁ Κύριος· «πᾶν δένδρον ἐκ καρπῶν οἰκείων ἐπιγινώσκεται». Ἀγαθὸς τοίνυν ὑπάρχων καὶ δίκαιος, οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν. Ὡντως οὗτος μακάριος ἀνὴρ, ὡς φησιν ὁ θεηγόρος Δαβίδ. «Οὐ γὰρ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, οὐδὲ ὁδῶ ἀμαρτωλῶν ἐστῶς
 15 ἐφρυνάξατο καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐ κεκάθικε» κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, μετὰ λαῶν ἀνόμων βουλευσάμενος. Οὐκ εἶπεν, «ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν», οὐκ ἐφθέγγατο τὴν τῶν δειλαίων φωνήν, τὴν τοῦ ἀθώου καὶ θείου αἵματος ποινήν ἐφ' ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκείαν γονὴν ἐφελκόμενος, ἀλλ' ἐν τῷ νόμῳ
 20 Κυρίου ἔχων τὸ θέλημα καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ κοιταζόμενος καὶ ἀνιστάμενος αἰεὶ μελετῶν, τοῖς θεορρῦτοις τοῦ Πνεύματος νάμασι τὴν οἰκείαν κατήρδευε διάνοιαν. Τοῦ γὰρ καλοῦ διδασκάλου φοιτητῆς ἐγεγόνει καὶ τοῖς αὐτοῦ κατηκολούθηκεν ἔχνεσιν. Ὡ πλουσίου ἀνδρὸς τὴν προαίρεσιν! ὦ σοφοῦ ἐμπόρου, τῷ ἐπιγείῳ τὸν οὐρά-

80. Ματθ. 27,57. Μάρκ. 15,42. Λουκᾶ 23,50-52.

81. Ματθ. 7,16· 17. 82. Ψαλμ. 1,1.

κουων τὸ σπέρμα ὀδηγήθηκε στὴν ἀπώλεια, τὶς γιορτὲς τοὺς τὶς μετέβαλε σὲ πένθος καὶ ἀπὸ ὕμνους ἀντήχησαν θρῆνοι. Γιὰ μᾶς ὁμως ἀνέτειλε ἀπὸ τὸ σκοτάδι φῶς κι ἀπὸ τὸ μνήμα βγήκε ἡ ζωὴ κι ἀπὸ τὸν ἄδη πηγάζει ἡ ἀνάστασις, ἡ χαρὰ, ἡ φαιδρότητα, ἡ ἀγαλλίασις.

28 Δὲν εἶναι ἄτοπο, χρησιμοποιοῦντας τοὺς εὐαγγελικοὺς λόγους, ν' ἀντλήσομε τὸν πλοῦτο πού κρύβουν. Λένε οἱ μαθητὲς πού μὲ τὴ χάρι τοῦ Πνεύματος διηγήθηκαν τὰ θεῖα καὶ πού ἔχουν μέσα τοὺς τὸ Χριστὸ νὰ μιλάει: «ὅταν σουρούπωσε, ἦρθε ἓνας ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ τὴν Ἄριμαθαία, πού ὀνομαζόταν Ἰωσήφ, βουλευτὴς ἐπίσημος, ἄνθρωπος καλὸς καὶ δίκαιος, πού κι αὐτὸς ἦταν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ καὶ δεχόταν τὸ κήρυγμα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν περίμενε». «Αὐτὸς δὲν ἐνέκρινε τὴν πράξι τους ἀλλὰ κρυβόταν ἀπὸ φόβο τῶν Ἰουδαίων. Πῆρε ὁμως τὸ θάρρος καὶ πηγαίνοντας στὸν Πιλάτο ζήτησε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ»⁸⁰. Ὡ μακάριος ἄνθρωπος, ἄξιός νὰ τὸν θυμᾶται κανεὶς! Ἄληθινὰ λέει ὁ Κύριος: «κάθε δέντρο ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τοὺς καρπούς του»⁸¹. Ἐπειδὴ ἦταν ἀγαθὸς καὶ δίκαιος δὲ συμφωνοῦσε μὲ τὴ σκέψη καὶ τὶς πράξεις τους. Ἦταν ἀληθινὰ αὐτὸς μακάριος ἄνθρωπος ὅπως λέει ὁ θεηγόρος Δαβίδ⁸². Γιατὶ «δὲν πῆρε μέρος σὲ σύναξη ἀσεβῶν οὔτε φρύαξε στέκοντας στὸ δρόμο τῶν ἀσεβῶν καὶ δὲν κάθισε σὲ θρόνο ἀνάμεσα σὲ ἁμαρτωλοὺς δικαστῆς⁸³ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ του μετέχοντας στὰ σχέδια ἀνόμων ἀνθρώπων⁸⁴. Δὲν εἶπε «ἐμπρὸς πάρτον καὶ σταύρωσέ τον»⁸⁵. Δὲν φώναζε μαζὶ μὲ τοὺς ἄθλιους, ἐπισύροντας ἐπάνω του κι ἐπάνω στοὺς ἀπογόνους του τὴν τιμωρία γιὰ τὸ ἀθῶο καὶ θεῖο αἷμα. Ἀλλὰ ἡ θέλησή του ἦταν στὸ νόμο τοῦ Κυρίου καὶ στὸ νόμο του ἔπεφτε καὶ σηκωνόταν καὶ πάντα τὸν μελετοῦσε καταρδεύοντας τὴ διάνοιά του μὲ τὰ θεόρρητα νάματα τοῦ Πνεύματος. Εἶχε γίνει μαθητὴς τοῦ καλοῦ δασκάλου κι ἀκολούθησε πιστὰ τὰ βήματά του. Ὡ, ἄνθρωπος πλούσιος στὴν προαίρεση! ὦ, σοφὸς ἔμπορος, πού μὲ

83. Ψαλμ. 1,1.

84. Ψαλμ, 2,1.

85. Ἰω. 19,15.

25 νιον διαρπάσαντος πλοῦτον καὶ τὸν τῆς ζωῆς θησαυρὸν ἐν ἑαυτῷ κατακρύψαντος! «Ὁ δὲ Πιλάτος», φησὶν, «ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν». Ἐθαύμασε πῶς ἡ ζωὴ τέθνηκε, πῶς ὁ τῆς πνοῆς τῶν ἀνθρώπων ταμίας τὴν πνοὴν παραδέδωκεν. Ναί, τέθνηκεν, ὦ Πιλάτε, ἀλλ' ἐκουσίως. Ἐξουσίαν γὰρ ἔχει θεῖναι τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, καὶ
30 ἐξουσίαν ἔχει πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ναί, τέθνηκεν, ἵνα σκυλεύσῃ τὸν θάνατον, ἵνα ζωώσῃ πέδαις σφόδρα κατεχόμενον, ἵνα πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν γενόμενος, τοῖς νεκροῖς πηγάσῃ ἀνάστασιν, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

29 Δωρεῖται τοίνυν τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. Ὡ τόλμης ἀσχέτου καὶ παρρησίας, ἦν πίστις καὶ θεῖος πόθος ἐκύησε! Θεῶν χαρισμάτων οἱ μαθηταὶ γενόμενοι μέτοχοι, φόβῳ συστελλόμενοι κρύπτονται, καὶ σὺ νεκρὸν ἐπιποθεῖς, τὸν διδάσκαλον θάπττον ἐμιμήσω τὸν σὸν
5 καθηγεμόνα καὶ Κύριον. Προαιρέσει γὰρ τὴν σευατοῦ ψυχὴν θανάτῳ παραδέδωκας. Οὐκ ἤνεγκας γυμνὸν ὄραν τὸ τοῦ Κυρίου σῶμα τὸ ἅγιον, τὸ καθ' ὑπόστασιν ἐνωθὲν τῇ θεότητι. Ἦψω τοῦ θεοῦ ἄνθρακος, οὗ τῷ τύπῳ τὰ Σεραφίμ οὐ ψαῦσαι δεδύνηται. Ὡ μακαρίων χειρῶν! ὦ πανολβίων ὠλενῶν, αἷς κατασχῶν τὸ
10 τοῦ Θεοῦ μου σῶμα, σινδόνη καθαρᾷ καὶ μύροις πολυτελέσιν ἐνείλησις! «Οὕτω», γάρ φησιν, «ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δέ», φησὶν, «ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν
15 τὸν Ἰησοῦν, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν πρὸς τὴν θύραν, ἀναπῆλθε».

Παρασκευὴ μὲν οὖν λέγεται, οἷόν τις προετοιμασία πρὸς τὴν τοῦ Σαββάτου ἀνάπαυσιν. Κατάπαυσιν γὰρ τῶν ἔργων εἶχε τὸ Σάββατον, μηδενοῦ λατρευτοῦ τὸ παράπαν ἐφάπτεσθαι τοῦ Θεοῦ
20 τοῖς Ἑβραίοις θεσπίσαντος· ἀλλ' ἡμῖν Παρασκευὴ πρὸς τὴν τῆς

τὸν ἐπίγειο πλοῦτο ἄρπαξε τὸν οὐράνιο κι ἔκρυσσε μέσα του τὸ θησαυρὸ τῆς ζωῆς! «Καὶ ὁ Πιλάτος», λέει, θαύμασε πὺ εἶχε κιόλας πεθάνει»⁸⁶. Θαύμασε πῶς πέθανε ἡ ζωὴ, πῶς παρέδωσε τὴν πνοή του, ὁ ταμίας τῆς πνοῆς τῶν ἀνθρώπων. Μάλιστα, Πιλάτε, ἔχει πεθάνει, ἀλλὰ μὲ τὴ θέλησή του. Γιατὶ «ἔχει τὴν ἐξουσία νὰ δώσει τὴν ψυχὴ του καὶ ἔχει τὴν ἐξουσία νὰ τὴν ξαναπάρει»⁸⁷. Naί, πέθανε, γιὰ νὰ λαφυραγωγῆσει τὸ θάνατο, γιὰ νὰ δώσει ζωὴ στὸ σφιχτοδεμένο μὲ τὰ δεσμά, γιὰ νὰ γίνεῖ πρωτότοκος ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ νὰ πηγᾶσει τὴν ἀνάσταση στοὺς νεκροὺς καὶ νὰ χωνευθεῖ ἀπὸ τὴ ζωὴ ἢ θνητότα»⁸⁸.

- 29 Χαρίζεῖ λοιπὸν τὸ σῶμα στὸν Ἰωσήφ. Ὡ ἀκράτητη τόλμη κι ὦ θάρρος, πὺ κυφορήσε ἡ πίστη κι ὁ θεῖος πόθος. Οἱ μαθητές, ἂν καὶ ἔλαβαν τὰ θεῖα χαρίσματα, περιορίζονται καὶ κρύβονται ἀπὸ τὸ φόβο, καὶ ἐσὺ ποθεῖς νὰ πάρεις τὸν νεκρὸ καὶ πολὺ γρήγορα μιμήθηκες τὸν ὁδηγὸ σου καὶ Κύριο. Γιατὶ μὲ τὴ θέλησή σου παρέδωσες τὴν ψυχὴ σου στὸ θάνατο. Δὲν ἄντεξες νὰ βλέπεις γυμνὸ τὸ ἅγιο σῶμα τοῦ Κυρίου πὺ ἐνώθηκε σὲ μιὰ ὑπόσταση μὲ τὴ θεότητα. Ἐγγίξες τὸν θεῖο ἄνθρακα, πὺ τὸν ἀπλὸ τύπο του δὲν μπόρεσαν ν' ἀγγίξουν τὰ Σεραφίμ. Ὡ χέρια μακάρια καὶ πανόλβιες παλάμες πὺ κρατήσατε τὸ θεῖο σῶμα καὶ τὸ τυλίξατε μὲ καθαρὸ σεντόνι καὶ πανάκρυβα μύρα. Γιατὶ λέει, «ἔτσι συνηθίζουν οἱ Ἰουδαῖοι νὰ κάνουν τὴν ταφή. Καὶ ὑπῆρχε», λέει, «στὸν τόπο ὅπου σταυρώθηκε ἕνας κῆπος καὶ μέσα στὸν κῆπο μνήμα καιούργιο, ὅπου δὲν εἶχε ταφεῖ κανένας ἀκόμα. Ἐκεῖ λοιπὸν, ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχαν τὴν Παρασκευὴ καὶ τὸ μνημεῖο ἦταν κενό, ἔβαλαν τὸν Ἰησοῦ ἦταν σκαμμένο στὸ βράχο· κύλησε στὴν πόρτα μου μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ ἔφυγε»⁸⁹.

Λέγεται Παρασκευὴ, σὰν μιὰ πρετοιμασία γιὰ τὴν ἀνάπαυση τοῦ Σαββάτου. Τὸ Σάββατο ἀπαιτοῦσε ἀργία καὶ ὁ Θεὸς εἶχε ὀρίσει γιὰ τοὺς Ἑβραῖοὺς νὰ μὴν ἀσχολοῦνται μὲ καμμιά ἐργασία. Γιὰ μᾶς ὁμοῦ τὸ θεῖο πάθος ἐγίνε Παρασκευὴ γιὰ τὴν

88. Ἰω. 10,13. 89. Β' Κορ. 5,4.

ἀμαρτίας καὶ τῶν ἐκ ταύτης δυσχερῶν, τὸ θεῖον πάθος γεγένηται. Σινδόνι τοίνυν καθαρῇ ἐνειλίσσεται ὁ μόνος καθαρὸς καὶ ἀκήρα-
 τος, ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, ὁ ἀναβαλλόμενος φῶς
 ὡς ἱμάτιον ἐν τάφῳ τίθεται, ὁ θρόνον ἔχων τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
 25 γῆν ὑποπόδιον, ὁ πληρῶν καὶ περιγράφων τὰ σύμπαντα, ὁ μόνος
 ὡς Θεὸς ἀπερίγραπτος καὶ δρακὶ περιδεδραγμένος τῆς κτίσεως, ἐν
 τάφῳ σωματικῶς περιγράφεται. Αὐτὸς ὡς Θεὸς ἐν οὐρανῷ σὺν
 Πατρὶ προσκυνούμενος καὶ τῷ Πνεύματι, καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος
 σωματικῶς ἐν μνήματι κείμενος καὶ ψυχικῶς ἐν τοῖς ἄδου μυχοῖς
 30 αὐλιζόμενος, καὶ τῷ ληστῇ εἰσιτητὸν ποιῶν τὸν παράδεισον, συμ-
 παρομαρτούσης ἀπανταχῇ τῆς ἀπεριγράπτου θεότητος. Εἰ γὰρ καὶ
 διηρέθη ἡ ἱερὰ ψυχὴ τοῦ ζωοποιοῦ καὶ ἀχράντου σώματος, ἀλλ' ἡ
 θεότης τοῦ Λόγου μετὰ τὴν ἐν γαστρὶ τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ Θεο-
 τόκου Μαρίας σύλληψιν, καθ' ὑπόστασιν γεγεννημένης τῶν δύο φύ-
 35 σεων ἀδιασπάστου ἐνώσεως, ἀμφοτέρων μεμένηκεν ἀδιάσπαστος,
 τῆς τε ψυχῆς φημι καὶ τοῦ σώματος· καὶ οὕτω μία ὑπόστασις τοῦ
 Χριστοῦ καὶ ἐν αὐτῷ θανάτῳ διέμεινεν, ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Λόγου
 ὑποστάσει ὑφισταμένης τῆς τε ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ μετὰ
 θάνατον καὶ ταύτην κεκτημένων ὑπόστασιν. Διὰ τοῦτο «πᾶν γόνυ
 40 κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα
 γλῶσσα ἐξομολογήσεται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν τοῦ
 Πατρὸς».

30 Τί δὲ ἐν τάφῳ καινῷ κατατίθεται, ἐν ᾧ οὐδέπω νεκρὸς κατε-
 τέθη; Ἐμοὶ δοκεῖ, ὡς ἂν μὴ τινος τῶν πάλαι τεθειμένων ὑποπτέυ-
 ηται ἢ ἔγερσις. Ἔτοιμοι γὰρ εἰς κακουργίαν οἱ τῇ ἑαυτῶν σωτηρίᾳ
 βασκαίνοντες, καὶ πρὸς ἀπιστίαν ὀξύτατοι. Ἴνα τοίνυν ἐκφανῆς καὶ
 5 ἀρίδηλος ἡ τοῦ Κυρίου δειχθεῖη ἀνάστασις, μόνος ἐν καινῷ καὶ
 κενῷ τῷ μνήματι θάπτεται, ἡ τῆς ζωῆς πνευματικὴ πέτρα, ἐξ ἧς
 ἀκολουθούσης ἔπινον οἱ ἀγνώμονες· ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαίος καὶ

κατάπαυση ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τῶν πονηρῶν ἔργων τῆς. Τυλίγεται λοιπὸν σὲ σινδόνι καθαρὸ ὁ ὁ μόνος καθαρὸς κι ἀμόλυντος, αὐτὸς ποὺ πληροῖ τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ σύννεφα καὶ περιβάλλεται σὰν φόρεμά του τὸ φῶς, ποὺ ἔχει τὸν οὐρανὸ θρόνο του καὶ ὑποπόδιό του τὴ γῆ, ποὺ γεμίζει καὶ βάζει τὰ ὅρια τοῦ κόσμου, ὁ μόνος ἀπερίγραφτος Θεός, ποὺ κλείνει στὴ φύχτα του τὴν κτίση, περιορίζεται σωματικὰ μέσα στὸν τάφο. Στὸν οὐρανὸ οἱ δυνάμεις τὸν προσκυνοῦν ὡς Θεὸ μαζί μὲ τὸν Πατέρα του καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ αὐτὸς σὰν ἄνθρωπος κείτεται στὸ μνήμα σωματικὰ παραμένοντας ψυχικὰ στοὺς μυχοὺς τοῦ ἄδη καὶ δίνοντας στὸ ληστή εἴσοδο στὸν παράδεισο, ἔχοντας πάντα παρούσα τὴν ἀπερίγραφτη θεότητά του. Γιατί, ἂν καὶ χωρίστηκε ἡ ἱερὴ ψυχὴ του ἀπὸ τὸ ζωοποιὸ καὶ ἄχραντο σῶμα του, ἀλλὰ μετὰ τὴ σύλληψη τοῦ Λόγου μέσα στὰ σπλάχνα τῆς ἁγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας, μὲ καθ' ὑπόστασις ἀδιάσπαστη ἔνωσις τῶν δύο φύσεων, ἐννοῶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ἡ θεότητα τοῦ Λόγου ἔμεινε ἀδιάσπαστη. Καὶ ἔτσι παρέμεινε καὶ κατὰ τὸ θάνατό του μία ἡ ὑπόστασις τοῦ Χριστοῦ, καὶ μέσα στὴν ὑπόστασις τοῦ Θεοῦ Λόγου ὑπῆρχαν καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, καὶ μετὰ τὸ θάνατο πάλι εἶχαν τὴν ἴδια ὑπόστασις. Γι' αὐτὸ «θὰ λυγίσουν τὰ γόνατά τους ὅλα τὰ ἐπουράνια καὶ ἐπίγεια καὶ καταχθόνια ὄντα καὶ κάθε γλῶσσα θὰ ὁμολογήσει ὅτι εἶναι Κύριος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πρὸς δόξα τοῦ Πατέρα»⁹⁰.

- 30 Γιατί ὅμως τὸν τοποθετοῦν σὲ καινούργιο μνημεῖο, ὅπου δὲν εἶχε ἀκόμα τοποθετηθεῖ ἄλλος νεκρός; Ἐγὼ νομίζω, γιὰ νὰ μὴ θεωρηθεῖ ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν ἀνάστασις κάποιου ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς νεκροὺς. Γιατί ἦταν ἔτοιμοι γιὰ τὴ διάπραξις τοῦ κακοῦ ἐκεῖνοι ποὺ φθονοῦσαν τὴ σωτηρίαν τους καὶ ἦταν πανέτοιμοι γιὰ τὴν ἀπιστίαν. Γιὰ νὰ φανεῖ λοιπὸν ὀλότελα φανερὴ καὶ πασίδηλος ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἐνταφιάζεται μόνος μέσα στὸ καινὸ καὶ στὸ κενὸ μνημεῖο αὐτός, ἡ πνευματικὴ πέτρα τῆς ζωῆς, ποὺ ἔπιναν οἱ ἀχάριστοι ἀπὸ αὐτὴν ὅταν τοὺς ἀκολουθοῦ-

90. Ἰω. 18,41-42.

ἀχειρότμητος, ἐν πέτρᾳ λελαξευμένη καλύπτεται. Εὐθραυστοι γὰρ ψυχὰι καὶ ἡδοναῖς εὐδιάχυτοι, τὸν θεῖον Λόγον οὐ φέρουσι δέξα-
10 σθαι, στερεὰ δὲ μᾶλλον καὶ ἀρρενωπῶς πρὸς ἀρετὴν διακείμενοι.

31 «Τῆ δ' ἐπαύριον», φησὶν, «ἦτις ἦν μετὰ τὴν Παρασκευὴν, συν-
ἤχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, λέγοντες». Πάλιν συνήχθη τὸ τῆς παρανομίας συνέδριον. Οἱ τοὺς προφήτας ἀποκτείνοντες καὶ λιθοβολοῦντες τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐ-
5 τούς· οἱ τὸν ἀμπελῶνα Κυρίου, τὸν Ἰσραηλίτην λέγω λαόν, δεινῶς κατεσθίοντες, καὶ πρὸς τοὺς δούλους τὸν κληρονόμον Υἱὸν ἀπε-
χθῶς θανατώσαντες. Ἦγνόησαν γάρ, ὡς κληρονόμος ἔσται πάσης τῆς κτίσεως, οἷα ἄνθρωπος. «Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἔσταύρωσαν». Καὶ τί πρὸς Πιλάτον λέγουσι; «Κύριε,
10 ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι». Ὡ τῆς συνήθους τῶν εἰδωλολατρῶν παρανομίας! Τὸν τῆς πλάνης ὑπόσπονδον, τὸν δοῦλον τῆς ἀμαρτίας κύριον καλοῦσιν οἱ πλάνοι καὶ τῆς πλάνης συμμετοχοὶ, τὸν δὲ Σωτῆρα τῶν ὄλων καὶ Κύριον, τὴν ὄντως ἀλήθειαν, τὴν τοῦ Πατρὸς σοφίαν καὶ δύνα-
15 μιν, τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον, πλάνον προσαγορεύουσι. Τί, «ἔτι ζῶν», φάσκετε πρότερον; Οὐ ζῆ μετὰ θάνατον, ὁ τῆς ζωῆς τοῖς ζῶσι καὶ τοῖς οὔσι τοῦ εἶναι αἴτιος; Ἐν νεκροῖς μὲν ἦν, ἀλλὰ ζῶν, ὡς ἐλεύθερος. Οὐκ ἠκούσατέ ποτε ἐν Ἰωνᾷ τῷ προφήτῃ τοῦ Κυρίου φήσαντος, «ἔτι
20 τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται»; Καταστραφήσεται γὰρ ἡ πλάνη, τοῦ Κυρίου τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐξανισταμένου τοῦ μηνήματος, καὶ φυτευθήσεται δικαιοσύνη τε καὶ ἀλήθεια.

«Κέλευσον οὖν», φασὶν, «ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τρίτης

σε. Ὁ λίθος ὁ ἀκρογωνιαίος καὶ ποὺ δὲν λατομήθηκε ἀπὸ χέρι, καλύπτεται μέσα σὲ λαξευμένη πέτρα. Γιατὶ οἱ εὐθραστες ψυχὲς καὶ ποὺ ρέπουν εὐκολα πρὸς τὶς ἡδονὲς δὲν ἀντέχουν νὰ δεχτοῦν τὸ θεῖο Λόγο, ἐνῶ οἱ περισσότερο στερεεὲς διάκεινται μὲ ἀρρενωπὴ διάθεση πρὸς τὴν ἀρετὴ.

- 31 «Τὴν ἐπόμενη μέρα», λέει, «ποὺ ἦταν μετὰ τὴν Παρασκευή, μαζεύτηκαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι στὸν Πιλάτο καὶ τοῦ εἶπαν»⁹¹. Πάλι μαζεύτηκε τὸ συνέδριο τῆς παρανομίας, ἐκεῖνοι ποὺ σκότωναν τοὺς προφῆτες καὶ λιθοβολοῦσαν τοὺς ἀπεσταλμένους σ' αὐτούς, ἐκεῖνοι ποὺ κατέτρωγαν κυριολεκτικὰ τὸν ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου, ἐννοῶ τὸν Ἰσραηλιτικὸ λαό, καὶ μαζί μὲ τοὺς δούλους θανάτωσαν σκληρὰ τὸν κληρονόμο Υἱό. Γιατὶ δὲν κατάλαβαν πὼς θὰ εἶναι κληρονόμος ὅλης τῆς κτίσης, ἐπειδὴ ἦταν ἄνθρωπος. «Ἄν τὸ ἀντιλαμβάνονταν δὲ θὰ σταύρωναν τὸν Κύριο τῆς δόξας»⁹². Καὶ τί λένε στὸν Πιλάτο; «Κύριε, θυμηθήκαμε ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἀπατεώνας εἶπε ὅσο ζοῦσε ἀκόμα· Μετὰ τρεῖς ἡμέρες ἀνασταίνομαι»⁹³. Νὰ ἡ συνηθισμένη παρανομία τῶν εἰδωλολατρῶν. Ἐκεῖνον ποὺ εἶχε συνηκολογήσει μὲ τὴν πλάνη, τὸ δοῦλο τῆς ἁμαρτίας τὸν ὀνομάζουν κύριο οἱ λαοπλάνοι καὶ τῆς ἀπάτης κοινωνοί, ἐνῶ τὸ Σωτήρα καὶ Κύριο τῶν ὄλων, τὴν πραγματικὴ ἀλήθεια, τὴ σοφία καὶ δύναμη τοῦ Πατέρα⁹⁴, τὸ ἀληθινὸ φῶς ποὺ φωτίζει κάθε ἄνθρωπο ποὺ ἔρχεται στὸν κόσμο, τὸν ἀποκαλοῦν «πλάνο». Γιατὶ λέτε «ὅσο ζοῦσε ἀκόμα» προηγουμένως; Δὲν ζεῖ μετὰ τὸ θάνατο αὐτὸς ποὺ εἶναι τῆς ζωῆς ἡ αἰτία σὲ ὅσους ζοῦν καὶ ἡ αἰτία τῆς ὑπαρξης σὲ ὅσους ὑπάρχουν; Ἦταν βέβαια ἀνάμεσα στοὺς νεκρούς, ἀλλὰ ἦταν ζωντανὸς ὡς ἐλεύθερος. Δὲν ἀκούσατε ποτὲ τὸν Κύριο νὰ λέει στὸν προφῆτη Ἰωνᾶ ὅτι, «τρεῖς μέρες ἀκόμα, καὶ ἡ Νινευὴ θὰ καταστραφεῖ»⁹⁵; Γιατὶ θὰ ἀφανιστεῖ ἡ πλάνη, ὅταν ὁ Κύριος θὰ βγεῖ τὴν τρίτη ἡμέρα ἀπὸ τὸ μνήμα καὶ θὰ φυτευτεῖ στὴ θέση τῆς ἡ δικαιοσύνης καὶ ἡ ἀλήθειας.

«Πρόσταξε λοιπόν», λένε, «νὰ ἀσφαλιστεῖ ὁ τάφος ὡς τὴν

93. Α' Κορ. 2,8.

94. Ματθ. 27,63.

95. Α' Κορ. 1,24.

ἡμέρας». Τί μάτην ταράττεσθε, δαίλαιοι; Τί φοβεῖσθε φόβον, οὐ φό-
 25 βος οὐ πέφυκεν; Οὐ συνέξει σφραγῖς τὸν ἀπερίγραπτον. Εἰ τῷ Ἀβ-
 βακοῦμ αἱ τοῦ βόθρου σφραγίδες οὐκ ἐπέσχον τὴν εἴσοδον, οὐκ ἂν
 ἐκτρέψαιτο τὸν Δανιὴλ προφήτην ὄντα Θεοῦ καὶ θεράποντα, πῶς
 τὸν κοινὸν Δεσπότην κατασχεῖν αἱ σφραγίδες δυνήσονται; Ἄλλ' ὄν-
 τως τυφλὸν ἢ κακία καὶ θάττον τρέπεται. «Μήποτε ἐλθόντες οἱ μα-
 30 θηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ
 τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χεῖρων τῆς πρώτης». Τίς
 κλέπτει νεκρὸν, ὃ ἀνόητοι; Τὴν μὲν ἐσθῆτα τυχόν τῶν κατοικομέ-
 νων λωποδουτοῦσιν οἱ τοὺς τύμβους ὀρύττοντες, νεκρὸν τίς κέκλοφε
 πώποτε; Εἰ γὰρ μὴ ἀνασταίη καὶ ψεύσοιτο τῇ προρρήσει τὴν ἔγερ-
 35 σιν, πῶς αὐτοῦ μάτην οἱ μαθηταὶ περιέζονται; Νεκρὸς γὰρ ἅπας ἀπὸ
 καρδίας βροτῶν ἐπιλέλησται, ἔφησεν ἡ Γραφή. Εἰ δὲ πλάνος, πῶς
 οὐ μᾶλλον ἐπιλησθήσεται; Πῶς δὲ θανάτου καὶ θλίψεως παντοδα-
 πὰς, καὶ φορυτὸν κακῶς ἑαυτοῖς ἐπισπᾶσονται, ὥσπεροῦν ἐπεσπᾶ-
 σαντο, πλάνου νεκροῦ ἐπεχόμενοι; Ὅντως τὴν σκεπομένην ὑμῖν
 40 πλάνην τοῖς ἀληθέσιν ἐπιφημίσετε.

32 Ἄλλ' ὁ Πιλάτος· «ἔχετε κουστωδίαν ὑπάγετε», φησίν, «ἀσφα-
 λίσασθε ὡς οἶδατε. Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον,
 σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας». Φεύγει τὴν κοινω-
 νίαν τῶν θεοκτόνων ὁ Πιλάτος, εἰδὼς ὡς οὐδεμίαν αἰτίαν εὔρεν ἐν
 5 αὐτῷ καὶ τὸ πᾶν τῆς παροινίας αὐτοῖς ἀποδίδωσιν. «Ὡς οἶδατε»,
 φησίν, «ἀσφαλίσασθε». Μὴ τις ὑμῖν ὑπολειπέσθω ἀντιλογία πρὸς
 τὴν ἀνάστασιν, ὑμῖν αὐτοῖς τὴν σφραγίδα καὶ τὴν φρουρὰν ἐγκεχεῖ-
 ρικα. Μὴ τοίνυν ἀληθῶν τῶν τοῦ πλάνου, ὡς αὐτοὶ φατε, δεικνυ-
 μένων προρρήσεων τῇ ἐκβάσει τῆς ἀναστάσεως, σκήψεις δινας
 10 καὶ ψευδῆ τερατεύματα ἔξετε. Νῦν ἐπὶ ξυροῦ ἴσταται ἀκμῆς. «Νῦν

96. Ἰωανῆς 3,4. 97. Ματθ. 27,64.

98. Δαν. Βῆλ καὶ Δράκων 32-38.

τρίτη ἡμέρα»⁹⁶. Γιατί, δυστυχισμένοι, ταράξεστε μάταια; Γιατί νιώθετε φόβο, ἐκεῖ ὅπου ὁ φόβος δὲν ἔχει θέση; Δὲ θὰ περιορίσει ἡ σφραγίδα τὸν ἀπεριόριστο. Ἐὰν οἱ σφραγίδες τοῦ λάκκου δὲν ἐμπόδιζαν τὴν εἴσοδο στὸν Ἀββακούμ, δὲν θὰ ἄλλαζε τὴν πορεία τοῦ Δανιήλ, τοῦ προφήτη καὶ ὑπηρέτη τοῦ Θεοῦ⁹⁷. Πῶς θὰ μπορέσουν οἱ σφραγίδες νὰ κρατήσουν τὸν Κύριο ὄλων; Ἀλλὰ εἶναι πραγματικὰ τυφλὴ ἢ κακία καὶ βγαίνει εὐκολὰ ἀπὸ τὸ δρόμο της. «Μήπως ἔρθουν οἱ μαθητὲς του καὶ τὸν κλέψουν καὶ ποῦνε στὸ λαὸ ὅτι ἀναστήθηκε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς; καὶ θὰ εἶναι ἡ τελευταία πλάνη χειρότερη ἀπ' τὴν πρώτη»⁹⁸. Ποιὸς κλέβει, ἀνόητοι, νεκροί; Ἐνδεχομένως τὰ ροῦχα τῶν πεθαμένων νὰ τὰ κλέβουν οἱ τυμβωρύχοι, ποιὸς ὅμως ἔκλεψε ποτὲ νεκροί; Γιατί, ἂν δὲν ἀναστηθεῖ καὶ διαψευσθεῖ ἢ πρόρρησή του γιὰ τὴν ἔγερσή του πῶς θὰ τὸν πάρουν μάταια οἱ μαθητὲς του; Γιατί κάθε νεκρὸς βγαίνει ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν θνητῶν, εἶπε ἡ Γραφή⁹⁹. Ἐὰν εἶναι ἀπατεώνας, πῶς δὲ θὰ λησμονηθεῖ ἀκόμα περισσότερο; Καὶ πῶς θὰ ἐπισύρουν στὸν ἑαυτὸ τους θανάτους καὶ κάθε εἶδους θλίψεις καὶ πλῆθος κακῶν, ὅπως κι ἐπέσυραν, κλέβοντας ἓνα πλάνο νεκροί; Πραγματικὰ ἀποκαλύπτετε τὴν πλάνη πού σκέπτεστε μὲ τὰ ἀληθινά.

- 32 Ἀλλὰ ὁ Πιλάτος τοὺς λέει: «πάρτε τὴ φρουρά, πηγαίνετε καὶ ἀσφαλίστε τὸν ὅπως νομίζετε. Πῆγαν αὐτοὶ κι ἀσφάλισαν τὸν τάφο· σφράγισαν τὴν πέτρα κι ἄφησαν ἐκεῖ τὴ φρουρά»¹. Ἀποφεύγει ὁ Πιλάτος τὴν ἐπικοινωνία μὲ τοὺς θεοκτόνους, ἔχοντας ὑπόψη ὅτι δὲν τοῦ βρῆκε καμμιά κατηγορία καὶ ὅλη αὐτὴ τὴν παρανομία τὴν ἀποδίδει σ' αὐτούς. «Ἀσφαλίστε», λέει, «τὸν τάφο ὅπως ἐσεῖς ξέρετε». Ἄς μὴ σᾶς ἀπομένει καμμιά ἀντίρρηση γιὰ τὴν ἀνάσταση, παρέδωσα στὰ χέρια σας τὴ σφραγίδα καὶ τὴ φρουρά. Ἐὰν δὲν ἀποδειχθοῦν λοιπὸν ἀληθινές, ὅπως λέτε ἐσεῖς, οἱ προρρήσεις τοῦ πλάνου γιὰ τὴν ἔκβαση τῆς ἀνάστασης θὰ ἔχετε φοβερὰς δικαιολογίες καὶ ψεύτικες τερατολογίες νὰ πεῖτε. Τώρα τὰ πράγματα στέκονται στὴν κόψη

99. Ματθ. 27,64.

1. Ψαλμ. 30,13.

κρίσις ἐστί», καθὼς αὐτὸς ἔφησεν. Εἰ γὰρ αὐτὸς ὑψωθῆ ἔκ γῆς ἀνιστάμενος, ὑμεῖς μὲν οἱ ἄρχοντες ἐκβληθήσεσθε, αὐτὸς δὲ πλάνας ἐλκύσει πρὸς ἑαυτόν. Ταῦτα Πιλάτου τὰ ρήματα. Ἄλλ' οἱ ἀναιδεῖς καὶ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι, ἐπὶ τὸν τάφον κυνηδὸν ἐξορμήσαν-
 15 τες, τὸν λίθον σφραγίζουσι. Κεῖται τοίνυν ἐν τάφῳ νεκρὸς, φύλαξι καὶ σφραγιδι φρουρούμενος, ὁ κτίσας τὴν ἄβυσσον καὶ σφραγισάμενος αὐτήν· ὁ θέμενος τῇ θαλάσῃ ψάμμον ὄριον, ὡς λέων ἀνεπαύσατο, ὡς σκύμνος λέοντος ἐκοιμήθη, ὡς βασιλεὺς ὑπνῶν φυλαττόμενος. Τίς ἐγερεῖ αὐτόν; Νῦν ἀναστήσομαι, λέγει Κύριος, νῦν
 20 ὑψωθῆ σομαι, νῦν δοξασθήσομαι, νῦν ὄψεσθε, νῦν αἰσθήσεσθε.

33 Ἄλλ' αἱ γυναῖκες ἐκκαεῖ τοῦ Διδασκάλου τῷ φίλτρῳ πυρούμεναι, ταῦτα πάντα ἀπερικαλύπτως θεώμεναι καὶ προκινδυνεύειν τοῦ Κυρίου κατεπειγόμεναι, τῶν ἀποστόλων τὴν παρρησίαν ἐνίκησαν, παρευδοκιμεῖσθαι μὴ ἀνασχόμεναι. Ἄρα «ὄπου ἐπλέονασεν ἡ
 5 ἄμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις». Ἔδει γὰρ δὴ δι' ὧν διηκονήθη ὁ θάνατος, διὰ τούτων λειτουργηθῆναι καὶ τὴν ἀνάστασιν. Τί δὲ δῆποτε οἱ ἀπόστολοι κρύπτονται; Ἔδει τοὺς τῆς θείας οἰκονομίας φυλάττεσθαι μάρτυρας πιστοτάτους, ἐσομένους τοῖς ἔθνεσι κήρυκας ὡς αὐτόπτας καὶ ὑπηρέτας τῶν θείων μυστηρίων ὑπάρξαντας.
 10 Τί δὲ καὶ ὁ Πέτρος ἐκπεσεῖν συγχωρεῖται πρὸς ἄρνησιν, ζηλωτῆς οὗτος καὶ τῶν ἀγαθῶν φύλαξ ὧν ἀκριβέστατος; Ἐμελλε δὴ τοὺς τῆς Ἐκκλησίας ἐγχειρίζεσθαι οἶακας. Ὡς οὖν συγγνώμων τοῖς ἐκ παραβάσεως παλινστουῖσι γίγνοιτο, ἐξολισθῆσαι προνοητικῶς συγχωρεῖται τὴν ἄρνησιν, συμπαθῆς εἶναι τῷ οἰκείῳ παιδευόμενος
 15 ὀλισθήματι. Ἄλλ' αἱ γυναῖκες μύρου δίκην τῆς θείας ἐμφοροῦμεναι χάριτος, καὶ Χριστὸν τὸ κενωθὲν μύρον εἰς ἡμῶν ἀνακαίνισιν τῷ

τοῦ ξυραφιοῦ. «Τώρα εἶναι ὥρα τῆς κρίσης», ὅπως εἶπε ὁ ἴδιος². Γιατί, ἂν αὐτὸς σηκωθεῖ καὶ ὑψωθεῖ ἀπὸ τῆ γῆ, ἐσεῖς οἱ ἄρχοντες θ' ἀποβληθεῖτε κι ἐκεῖνος θὰ τοὺς ἐλκύσει ὅλους κοντά του. Αὐτὰ εἶναι τὰ λόγια τοῦ Πιλάτου. Ἄλλὰ οἱ ἀδιάντροποι καὶ ἀχάριστοι Ἰουδαῖοι ὀρμοῦν σὰν σκυλιὰ στὸν τάφο καὶ βάζουν σφραγίδες στὴν πέτρα. Κεῖτεται λοιπὸν στὸν τάφο νεκρὸς καὶ τὸν φυλάγουν οἱ φρουροὶ καὶ οἱ σφραγίδες, αὐτὸς ποὺ ἔκτισε καὶ σφράγισε τὴν ἄβυσσο· αὐτὸς ποὺ ἔβαλε τὴν ἄμμο ὄριο τῆς θάλασσας, ἀναπαύθηκε σὰν τὸ λιοντάρι, κοιμήθηκε σὰν λιονταρόπουλο³, σὰν βασιλιάς ποὺ τὸν φυλάγουν ὅταν κοιμᾶται. Ποιὸς θὰ τὸν σηκώσει; Τώρα θ' ἀναστηθῶ, λέει ὁ Κύριος⁴, τώρα θὰ ὑψωθῶ, τώρα θὰ δοξαστῶ· τώρα θὰ δεῖτε καὶ θὰ καταλάβετε.

- 33 Ἄλλὰ οἱ γυναῖκες φλογισμένες μετὰ τὴν ὀλόθερμη ἀγάπη τοῦ Δασκάλου, βλέποντας ὅλα τοῦτα ἀπερικάλυπτα καὶ ἔχοντας σφοδρὴ ἐπιθυμία νὰ προκινδυνέψουν γιὰ χάρη τοῦ Κυρίου, νίκησαν τὸ θάρρος τῶν ἀποστόλων, μὴ δεχόμενες νὰ ἠττηθοῦν. Ἦρα «ἐκεῖ ποὺ πλεόνασε ἡ ἁμαρτία, ὑπερπερίσσεψε ἡ χάρη»⁵. Ἔπρεπε λοιπὸν ὅσα διακόνησαν τὸ θάνατο, αὐτὰ νὰ ὑπηρετήσουν καὶ τὴν ἀνάσταση. Γιὰ ποιὸ λόγο ὁμοῦς κρύβονται οἱ Ἀπόστολοι; Ἔπρεπε νὰ προφυλαχτοῦν οἱ πιστότατοι μάρτυρες τῆς θείας οἰκονομίας, γιὰ νὰ γίνουν κήρυκες στὰ ἔθνη, ἐπειδὴ στάθηκαν αὐτόπτες καὶ ὑπηρετές τῶν θείων μυστηρίων. Καὶ γιὰτὶ ἐπιτρέπεται νὰ πέσει ὁ Πέτρος στὴν ἄρνηση, ἐνῶ ἦταν ζηλωτῆς καὶ αὐστηρὸς φύλακας τῶν καλῶν; Ἔμελλε ν' ἀναλάβει αὐτὸς τὰ πηδάλια τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ νὰ εἶναι λοιπὸν συγχωρητικὸς σ' ὅσους ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν παράβασή τους, τοῦ παραχωρεῖται προνοητικὰ νὰ ὀλισθήσει στὴν ἄρνηση, διδασκόμενος ἀπὸ τὸ δικό του ὀλισθήμα νὰ συγχωρεῖ τοὺς ἄλλους. Οἱ γυναῖκες ὁμοῦς, πλημμυρισμένες ἀπὸ τὸ μύρο τῆς θείας χάριτος καὶ ἐλκύοντας μετὰ τὸν πόθο τους τὸν Χριστό, ποὺ εἶναι τὸ χυμένο μύρο, γιὰ τὴν ἀνακαίνισή μας, αὐτὸν ποὺ κενώθηκε θεϊκὰ

4. Γεν. 49,6.

5. Ψαλμ. 11,6.

πόθῳ ἐλκύσασαι, τὸν θεϊκῶς μὲν κενωθέντα καὶ χρίσαντα, χρισθέντα δὲ σωματικῶς (τό τε γὰρ χρίσαν καὶ τὸ χρισθὲν εἰς ἑνὸς προσώπου καὶ μιᾶς ὑποστάσεως συνῆλθον συμπλήρωσιν), τοῦτον
 20 αἰεὶ τῷ φίλτρῳ διώκουσαι καὶ εἰς ὄσμὴν μύρων αὐτοῦ ἀνενδότης τρέχουσαι, μύρα πάλιν ὠνοῦνται καὶ πρὸς τὸν τάφον ἐπέιγονται. Διὸ καὶ πρῶται τυγχάνουσι τῆς θείας ἀναστάσεως, τοῦ δικαίου κριτοῦ τὴν χάριν ἐπιμετροῦντος τῇ προθυμίᾳ κατάλληλον.

34 Γενώμεθα τοίνυν καὶ ἡμεῖς ὅμοιοι σοφοῖς οἰκέταις προσδεχομένοις τοῦ οἰκοδεσπότου τὴν ἄφιξιν, οἱ τὸ τάλαντον λαβόντες, τοῦτο σθένει παντὶ πολυπλασιάσωμεν, ὅπως ὡς ἀγαθοὶ δοῦλοι καὶ πιστοὶ οἰκονόμοι τῆς τοῦ Κυρίου χαρᾶς ἐπιτύχωμεν. Τάλαντον δέ μοι
 5 εἶναι δοκεῖ ἅπαν παρὰ τῆς θείας ἀγαθότητος τοῖς ἀνθρώποις διδόμενον χάρισμα. Ἔστι μὲν οὖν τῶν θείων δώρων οὐδεὶς ὅστις παντελῶς ἀμέτοχος, ἀλλ' ὁ μὲν πρὸς τήνδε τὴν ἀρετὴν εὐχρηστος, καὶ ὁ μὲν πρὸς πλείους, ἕτερος δὲ πρὸς ἐλάσσους· ὁ μὲν πρὸς ὑψηλὰς καὶ ὑπεραναβεβηκυίας, ὁ δὲ πρὸς ταπεινὰς καὶ ὑφειμένας. Ἐκάστῳ
 10 ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. Δυνατοὶ μὲν οὖν δυνάτως ἐτασθήσονται, καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, πολὺ ἀπαιτήσουσιν αὐτόν. Ἐκαστος γὰρ ἀπαιτεῖται κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐγχειρισθείσης αὐτῷ πρὸς Θεοῦ δυνάμεως. Καὶ ὁ διδοὺς οἶδεν ᾧ δίδωσι καὶ πάντα γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.

15 Σπεύσωμεν τοίνυν ὄση δύναμις πολυπλασιάσαι τὸ τάλαντον. Ὁ τὰ πέντε λαβὼν, πέντε ἕτερα προσαπονέμοι τῷ δεδωκότι· καὶ δύο, ὁ τὰ δύο πεπιστευμένος. Ὅς μὲν ὀρεγέτω χεῖρα πρακτικὴν τοῖς ἐλέου χρήζουσι καὶ τῆς πενίας τῷ φορτίῳ κάμνουσιν, ὅστις τούτου τὴν χάριν ἐδέξατο· ὃς δὲ τρεφέτω λόγῳ τοὺς ἐν λιμῷ τηκο-
 20 μένους καὶ ξηρανθέντας τῆς ἀπιστίας τῷ καύσωνι. Κτησώμεθα φί-

καὶ ἔχρισε καὶ πού σωματικὰ χρίσθηκε καὶ ἐκεῖνος (γιατὶ καὶ ἐκεῖνο πού ἔχρισε κι αὐτὸ πού χρίσθηκε συνέπεσαν γιὰ νὰ συμπληρώσουν ἓνα πρόσωπο καὶ μιὰ ὑπόσταση), αὐτὸν λοιπὸν κυνηγώντας ἀδιάκοπα μὲ τὴν ἀγάπη τους κι ἀκολουθώντας δρομαῖα κι ἀσταμάτητα τὴν ὁσμὴ τῶν μύρων του, ἄλλα μύρα ἀγοράζουν πάλι καὶ βιάζονται νὰ πᾶνε στὸν τάφο. Γι' αὐτὸ καὶ πρῶτες βλέπουν τὴν ἀνάσταση, ἐπιμετρώντας τους ὁ δίκαιος κριτὴς τὴ χάρη ἀνάλογη μὲ τὴν προθυμία τους.

34 Ἄς γίνουμε λοιπὸν κι ἐμεῖς ὅμοιοι μὲ τοὺς σοφοὺς ὑπηρέτες πού περιμένουν νὰ ρθει ὁ κύριος τοῦ σπιτιοῦ· ὅσοι λάβαμε τὸ τάλαντο, ἄς τὸ πολλαπλασιάσομε μὲ ὅλη μας τὴ δύναμη, γιὰ νὰ ἐπιτύχομε ὡς ἀγαθοὶ δοῦλοι καὶ οἰκονόμοι πιστοὶ τὴ χαρὰ τοῦ Κυρίου. Καὶ τάλαντο νομίζω πὼς εἶναι κάθε χάρισμα πού παραχωρεῖται στοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴ θεῖα ἀγαθότητα. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν κανένας πού νὰ εἶναι τελείως ἀμέτοχος ἀπὸ θεῖα δῶρα, ἀλλὰ ὁ ἓνας εἶναι κατάλληλος γι' αὐτὴν τὴν ἀρετὴ, ὁ ἄλλος γιὰ περισσότερη, ὁ τρίτος γιὰ μικρότερες ἀρετές· ὁ ἓνας γιὰ ὑψηλές καὶ ἔξοχες ἀρετές καὶ ὁ ἄλλος γιὰ ταπεινές καὶ χαμηλότερες. Ὁ Θεὸς ἔδωσε στὸν καθένα ἓνα μέτρο πίστεως. Οἱ δυνατοὶ θὰ ἐξεταστοῦν ἀνάλογα⁶ καὶ σ' ὅποιον δόθηκε πολὺ, θὰ ἀπαιτηθεῖ πολὺ ἀπὸ αὐτόν⁷. Ἡ ἀπαιτήση γιὰ τὸν καθένα γίνεται κατὰ τὸ μέτρο τῆς δυνάμης πού τὸν παραχώρησε ὁ Θεός. Κι' αὐτὸς πού δίνει γνωρίζει σὲ ποιὸν δίνει κι ὅλα εἶναι «γυμνὰ καὶ φανερὰ μπροστὰ στὰ μάτια του»⁸.

Ἄς βιαστοῦμε λοιπὸν νὰ πολλαπλασιάσομε τὸ τάλαντό μας μὲ ὅση δύναμη ἔχομε. Ὅποιος ἔλαβε πέντε, ἄς ἀποδώσει σ' ἐκεῖνον πού τοῦ τὰ ἔδωσε ἄλλα πέντε· ἄς ἐπιστρέψει δύο ὅποιος ἔλαβε δύο. Ἄς ἀπλώσει χέρι ἔμπρακτα ἐλεητικὸ σε ὅσους ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ἔλεος καὶ ὑποφέρουν ἀπὸ τὸ φορτίο τῆς πενίας, ὅποιος δέχτηκε τὴ χάρη ἀπὸ τὸν Κύριό του· ἄς τρέφει ὁ ἄλλος μὲ τὸ λόγο ὅσους λιώνουν ἀπὸ τὴν πείνα κι ἔχουν στεγνώσει ἀπὸ τὸν καύσωνα τῆς ἀπιστίας. Ἄς ἀποχτήσομε φί-

6. Ρωμ. 5,20.

7. Σοφ. Σολ. 6,6.

8. Λουκᾶ 12,48.

λους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας καὶ τὰς τῶν πενήτων γαστέρας ἐμπλήσωμεν, ἵνα ὡς εὐπρόσιτοι ρήτορες πρὸ τοῦ φρίκης γέμοντος βήματος ὑπὲρ ἡμῶν ρητορεύσωσιν. Ἀστέγους ξενίσωμεν· γυμνοὺς ἀμφιάσωμεν· νοσοῦντας ἐπισκεψώμεθα· πρὸς τοὺς ἐν φρουρᾷ τὸν
 25 πόδα κινεῖν μὴ κατοκνήσωμεν· τοῖς ἐν ἀνίαις καὶ λύπαις τὴν χεῖρα ἐκτείνωμεν. Συναλήσωμεν· ἐκχέωμεν δάκρυον συμπαθές· σβέσει γὰρ τὸ τῆς γεέννης ἀτελεύτητον πῦρ. Εἰ ταῦτα διψῶση καρδίᾳ τελέσωμεν, ἐρεῖ καὶ ἡμῖν ὁ Κύριος· «δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν».

35 Οἱ κεκλημένοι, ἔνδυμα γάμου λαμπρῶς στολισώμεθα, ὡς ἂν κοινωνοὶ τοῦ θείου γάμου γενώμεθα, ἐπιγνωσθῶμέν τε τῆς ἀνακλήσεως ἄξιοι, καὶ τοῦ μόσχου τοῦ σιτεντοῦ μεταλάβωμεν καὶ τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Πάσχα μετάσχωμεν, ἐμφορηθῶμέν τε τοῦ καινοῦ τῆς
 5 ἀμπέλου γεννήματος, νῦν μὲν σάρκα Θεοῦ ἐκ σίτου, καὶ αἷμα Θεοῦ ἐξ οἴνου, ἀληθῶς τῇ ἐπικλήσει καὶ ἀρρήτως μεταποιούμενον· ἀψευδῆς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· καθαρᾷ τῇ συνειδήσει ἐσθίοντές τε καὶ πίνοντες, καὶ τούτοις ἑπταπλασίως, ὥσπερ τις χρυσὸς καθαιρόμενοι, καὶ τὸ κίβδηλον τῆς ἀμαρτίας ρυπτόμενοι, καὶ ἀφθαρσίαν
 10 κληροδοτοῦμενοι, καὶ Θεῶ συναπτόμενοι, καὶ θεούμενοι, καὶ τῆς αὐτοῦ κατατροφῶντες τῆς μεθέξεως, ὅταν φωνήσῃ τοῦ Κυρίου σάλπιγξ καὶ οἱ νεκροὶ ἀναστήσονται, ὅτε καθιεῖται κριτήριον καὶ ἡμέρα ἧ ἔστησεν ὁ Θεὸς κρῖναι τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτε πάντα τὴν οἰκείαν ἀποκατάστασιν λήψονται, μηδεμιᾶς ἐτέρας ὑπο-
 15 λειπομένης ἀποκαταστάσεως· ὅτε πῦρ μὲν τοὺς ὑπεναντίους κατέδεται ἀδαπάνητα, τοὺς δὲ δικαίους αἱ πρὸ αἰώνων ἡτοιμασμένοι μοναὶ ὑποδέχονται, καὶ ὁ Ἀβραὰμ κόλπος, ὁ ἐκ κόλπων, φημί, Ἀβραὰμ σεσαρκωμένος Θεὸς Λόγος καὶ Κύριος· ὅτε τῶν μὲν ἀσεβῶν ἡ γῆ πεσεῖται, καὶ ζόφος αὐτοὺς ὑποδέξεται, καὶ πῦρ σκοτει-

λους ἀπὸ τὸν ἄδικο πλοῦτο⁹ κι ἄς χορτάσομε τοὺς φτωχοὺς, ὥστε σὰν ρήτορες πὸν μποροῦν εὐκόλα νὰ πλησιάσουν νὰ μιλήσουν γιὰ χάρη μας μπροστὰ στὸ φορικτὸ δικαστήριον. Ἐς φιλοξενήσομε ἄστεγους, ἄς ντύσομε γυμνοὺς, ἄς ἐπισκεφθοῦμε ἀσθενεῖς, ἄς βαδίσομε πρόθυμα πρὸς τοὺς φυλακισμένους, ἄς ἀπλώσομε τὸ χέρι μας σὲ ὄσους ἀντιμετωπίζουν στενοχώριες καὶ λύπες. Ἐς πονέσομε μαζί τους, ἄς χύσομε δάκρυα συμπάθειας, γιὰτὶ αὐτὰ θὰ σβήσουν τὴν ἀτελείωτη φωτιὰ τῆς γέεννας. Ἐν αὐτὰ τὰ πράξομε μὲ διψασμένη γι' αὐτὸν καρδιά, θὰ πεῖ καὶ σ' ἐμᾶς ὁ Κύριος· «ἐλάτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατέρα μου, κληρονομήστε τὴ βασιλείαν πὸν ἔχει ἐτοιμαστῆ γιὰ σᾶς»¹⁰.

35 Ὅσοι ἔχομε προσκληθῆι ἄς φορέσομε λαμπρὸ φόρεμα γάμου, γιὰ νὰ λάβομε μέρος στὸ θεῖο γάμον καί, ἀφοῦ θεωρηθοῦμε ἄξιοι γιὰ τὸ κάλεσμα, ἄς πάρομε μερίδιον ἀπὸ τὸ μόσχον τὸ σιτευτὸ κι ἄς φᾶμε κι ἐμεῖς ἀπὸ τὸν ἀμνὸν τοῦ Πάσχα, ἄς πιοῦμε ἀπὸ τὸ νέο κρασί τοῦ ἀμπελιοῦ, τώρα βέβαια σάρκα Θεοῦ ἀπὸ σιτᾶρι καὶ αἷμα Θεοῦ ἀπὸ κρασί πὸν μὲ τὴν ἐπίκληση τοῦ ἱερέα μεταβάλλεται ἀληθινὰ καὶ μὲ τρόπο ἄρρητον. Γιὰτὶ αὐτὸς πὸν μᾶς ὑποσχέθηκε δὲν ψεύδεται. Ἐς φᾶμε κι ἄς πιοῦμε μὲ καθαρὴ συνείδηση κι ἄς καθαρθοῦμε μὲ αὐτὰ ἑπτὰ φορὲς ὅπως τὸ χρυσάφι, ξεπλένοντας τὴν κίβδηλη ἁμαρτία καὶ κληροδοτούμενοι τὴν ἀφθαρσία, ἄς ἐνωθοῦμε μὲ τὸ Θεὸν κι ἄς θεοθοῦμε, τροφὴ μεγάλη ἄς μᾶς γίνει ἢ μέθεξή του, ὅταν ἠχήσει ἢ σάλπιγγά του κι ἀναστηθοῦν οἱ νεκροί, ὅταν καθίσουν στὸ δικαστήριον τὴν ἡμέραν πὸν ὄρισε ὁ Θεός, γιὰ νὰ κρίνει μὲ δικαιοσύνη τὴν οἰκουμένη· ὅταν θὰ πάρουν ὅλα τὴν ἀποκατάστασιν πὸν τοὺς ἀρμόζει χωρὶς ν' ἀπομένει καμμιά περαιτέρω ἀποκατάστασιν· ὅταν ἢ φωτιὰ θὰ τρώει χωρὶς νὰ καταδαπανᾷ τοὺς ἐχθρούς, ἐνῶ τοὺς δίκαιους θὰ τοὺς ὑποδεχτοῦν οἱ κατοικίαις οἱ ἐτοιμασμέναις πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες καὶ ὁ κόλπος τοῦ Ἀβραάμ, ὁ ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, ἐννοῶ, σαρκωμένος Θεὸς Λόγος καὶ Κύριος· ὅταν θὰ γκρεμιστῆ ἢ γῆ τῶν ἀσεβῶν καὶ θὰ τοὺς ὑποδε-

9. Ἐβρ. 4,13.

10. Λουκᾶ 16,9.

20 νὸν ὄπερ ἑαυτοῖς ἐξέκαυσαν, καὶ σκόληξ κατατρύχων ἀκοίμητα,
καὶ κλαυθμὸς τῶ τῶν ὀδόντων βρυγμῶ σύμμικτος· τοὺς δὲ εὐθεῖς
τῇ καρδίᾳ καὶ πίστιν ἀμώμητον ἔχοντας, λαμπρούς, λαμπρῶς λάμ-
ποντας ὡς ἥλιος, ἢ γῆ τῶν πράεων εἰσδέξεται· ὅτε τῶν παρθένων
αἱ μὲν μωραὶ ἀφρονέστατα ταραχθήσονται, ἐν οὐ καιρῷ ζητοῦσαι
25 τὰ τοῦ καιροῦ, καὶ τὰς σβεννυμένας λαμπάδας ξένῳ κοσμεῖν ἐλαίῳ
σπουδάζουσαι, αἷς ὁ νυμφῶν μὲν ἀποκλεισθήσεται, φωνὴ δὲ τοῦ
ἀδεκάστου ἔνδοθεν ἠχήσει ἀπότομος· «οὐκ οἶδα ὑμᾶς». Ταυτὸν δὲ
εἰπεῖν· οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς· οὐ γὰρ τοὺς ἐμοὺς ἀδελφοὺς ἠγαπήκατε·
οὐ τῆς ἀγάπης ἑαυτοῖς σύμβολα ἐπεδείξασθε· οὐ σπλάγχνα οἰκτιρ-
30 μῶν πρὸς αὐτοὺς ἐκινήσατε. «Διὸ ἢ κρίσις ἀνίλεως τῶ μὴ ποιή-
σαντι ἔλεος». Ἐπ' οὐδενὶ γάρ, ὡς ἐλαίῳ, ὁ συμπαθῆς θεραπεύομαι·
οὐδὲν ἀρπάζειν τὴν ἐμὴν καρδίαν οἶδεν, ἢ ἔλεος. Ἐλεον γὰρ θέλω,
καὶ οὐ θυσίαν. Θύραν ἐλέου τοῖς χρήζουσιν οὐκ ἠνοίζατε, οὐδ' ὑμῖν
ἐκπετάσω τῶν ἐμῶν βασιλείων τὴν εἴσοδον. Ταῦτα τὰ τῶν ἀφρό-
35 νων γεώργια. Αἱ δὲ φρόνιμοι ἠτοιμάσθησαν, καὶ οὐκ ἐταράχθησαν.
Παντοδαπῶν γὰρ ἀρετῶν τὰς σφῶν λαμπάδας ἐμπλήσασαι καὶ τῶ
ἐλαίῳ τῆς εὐποιίας ταύτας ἀφθόνως ἀρδεύσασαι, τῶ τε φωτιστικῷ
πυρὶ τῆς ὀρθοδόξου ἀνάψασαι πίστεως, φαιδραὶ φαιδρῶς τῶ νυμ-
φίῳ μεσουσῆς τῆς νυκτὸς ὑπαντήσασαι, ἐν τῶ θείῳ νυμφῶνι χο-
40 ρεούσι καὶ τῆς αὐτόθι χαρμονῆς ἀπολαύουσι, τῶ ἀχράντῳ νοερῶς
ἀεὶ συναπτόμεναι καὶ καθαρῶς τῶ καθαρῷ προσομιλεῖν ἀξιούμε-
ναι.

36 Καὶ ὑμεῖς τοιγαροῦν, ὧ θεῖον καὶ ἱερὸν τοῦ μεγάλου ποιμένος
καὶ ἱερέως καὶ θύματος ποιμνιον, λαὸς περιούσιος, βασιλείον ἱερά-
τευμα, οἱ τὸ κοινὸν ὄνομα ὡς Χριστοῦ δοῦλοι πλουτήσαντες, τῶν
αὐτοῦ μεμνημένοι παθῶν τε καὶ λόγων καὶ πράξεων, τηρῶμεν αὐ-

χτει ὁ ζόφος καὶ ἡ μαύρη φλόγα ποὺ ἔθρεψαν γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους, καὶ τὸ σκουλήκι τὸ ἀκοίμητο θὰ τοὺς κατατρώγει καὶ τὸ κλάμα μαζί μὲ τὸ χτύπημα τῶν δοντιῶν· ἐνῶ τοὺς εὐθεῖς στὴν καρδιά καὶ ποὺ ἔχουν πίστη ἀδιάβλητη θὰ τοὺς δεχθεῖ λαμπρούς, ποὺ θὰ λάμπουν ὅπως ὁ ἥλιος, ἡ γῆ τῶν πράων¹¹. ὅταν ἀπὸ τὶς παρθένες οἱ μωρὲς θὰ ταραχοῦν μέσα στὴν ἀφροσύνη τους ἀναζητώντας σὲ ἀκατάλληλο καιρὸ τὰ κατάλληλα γιὰ τὸν καιρὸ καὶ θέλοντας ν' ἀνάψουν τὶς λαμπάδες τους ποὺ ἔσβησαν μὲ ξένο λάδι γιὰ τὶς ὁποῖες ὁ νυμφώνας θὰ ἀποκληστεῖ, ἐνῶ θ' ἀντηγήσει ἀπὸ μέσα σκληρὴ ἢ φωνὴ τοῦ ἀδέκαστου κριτῆ· «δὲ σᾶς γνωρίζω»¹². Ποὺ εἶναι τὸ ἴδιο σὰ νὰ λέει 'δὲ σᾶς ἀγαπῶ' γιὰτὶ δὲν ἀγαπήσατε τοὺς ἀδελφούς μου, οὔτε τοὺς δεῖξατε σημάδια τῆς ἀγάπης οὔτε νιώσατε γι' αὐτοὺς εὐσπλαχνία. Γι' αὐτὸ «θὰ εἶναι ἀνελέητη ἡ κρίση γι' αὐτὸν ποὺ δὲ θὰ δεῖξει ἔλεος»¹³. Γιατὶ ἐμένα τὸν φίλο τῶν πασχόντων τίποτε ἄλλο δὲ μὲ ικανοποιεῖ ὅσο ἡ εὐσπλαχνία. Τίποτε δὲ συγκινεῖ τὴν καρδιά μου τόσο, ὅσο ὁ ἔλεος. Γιατὶ θέλω εὐσπλαχνία καὶ ὄχι θυσία¹⁴. Δὲν ἀνοίξατε γιὰ ὅσους ἔχουν ἀνάγκη τὴ θύρα τῆς εὐσπλαχνίας, κι ἐγὼ δὲ θὰ σᾶς ἀνοίξω τὴν πόρτα τοῦ παλατιοῦ μου. Αὐτὲς εἶναι οἱ καλλιέργειες τῶν ἀνόητων. Ἐνῶ οἱ φρόνιμες παρθένες ἐτοιμάστηκαν καὶ δὲν ταραχτήκαν. Ἄφου δηλαδὴ γέμισαν τὶς λαμπάδες τους μὲ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀρετῶν καὶ ἀφου τὶς πότισαν ἄφθονα μὲ τὸ λάδι τῆς εὐσπλαχνίας τους καὶ ἀφου τὶς ἀναψαν μὲ τὴ φωτιστικὴ φλόγα τῆς ὀρθῆς πίστεως, προαπαντώντας γεμάτες χαρὰ τὸ νυμφίο στὸ μέσο τῆς νύχτας, στήνουν τὸ χορὸ τους μέσα στὸ νυμφῶνα καὶ ἀπολαμβάνουν τὴ χαρὰ του, ἐνωμένες πάντοτε νοερὰ μὲ τὸν ἄχραντο καὶ ἀξιωμένες νὰ συνομιλοῦν καθαρὰ μὲ τὸν καθαρὸ.

36 Κι ἐσεῖς λοιπόν, ὦ θεῖο καὶ ἱερὸ ποιμνιο τοῦ μεγάλου ποιμένα καὶ ἱερέα καὶ θύματος, λαὲ περιούσιε, βασιλείο ἱεράτευμα¹⁵, σεῖς ποὺ στολιστήκατε μὲ τὸ κοινὸ ὄνομα (τοῦ χριστιανοῦ) ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ἐνθυμούμενοι τὰ πάθη του καὶ

14. Ἰακ. 2,13. 15. Ὡσηὲ 6,6. Ματθ. 4,18.

5 τοῦ τὰ ζωηφόρα ἐντάλματα. Ἔφη γάρ· «πιστεῦετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεῦετε». Καὶ ἄλλον «Παράκλητον ὁ Πατήρ πέμψει ὑμῖν, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται». Πιστεύοντες οὖν, ἐκθύμως αὐτὸν ἀγαπήσωμεν. «Ὁ γὰρ ἀγαπῶν με», φησὶν, «ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου, καὶ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐφανίσω αὐτῷ ἐμavτόν».

37 Μισήσωμεν οὖν τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Πᾶς ὅστις οὐχ ὁμολογεῖ τὸν Χριστὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριον, ἀντίχριστός ἐστιν. Ἐάν τις εἶπῃ, ὅτι δοῦλός ἐστιν ὁ Χριστός, κλείσωμεν τὰς ἀκοάς, εἰδότες ὅτι ψεύστης ἐστι, καὶ ἀλήθεια ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστιν. Ἐνέγκωμεν τὸν ὄνειδισμόν αὐτοῦ, ὡσπερ δόξης διάδημα. «Μακάριοι», γάρ φησιν, «ἐστέ, ὅταν ὄνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐστιν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». Οὕτω γὰρ τῶν μωρῶν μὲν τὴν ἀφροσύνην ἐκκλινοῦμεν, τῶν δὲ φρονίμων τὴν σοφίαν
10 ζηλώσομεν.

38 Γενώμεθα δὲ ἔτοιμοι καὶ πρὸς τὴν τοῦ Κυρίου ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν. Μὴ τῇ γαστρὶ τὰ πρὸς τρυφήν εὐτρεπίσωμεν. Μὴ σώματι πολλὰ σωρεύσωμεν περιβόλαια, μὴ μύρων πολυτέλειαν ἄχρηστον, μὴ κώμας καὶ μέθας καὶ τὰς τούτων συζύγους κοίτας καὶ ἀσελ-
5 γείας· μὴ φρονήσωμεν μέγα κατὰ τοῦ πένητος· μὴ δόξης κενῆς ἐκκαύσωμεν ὄρεξιν καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοὺς σώφρονας χαλινοὺς ἀποπτύσωμεν· μὴ θηλυμανεῖς ἵπποι γενώμεθα, τοῖς ἀλλοτρίοις σκεύεσιν ἀτάκτως ἐπιμαινόμενοι· μὴ σπεῖρωμεν εἰς τὴν σάρκα τὰ τοῦ
10 πυρὸς ἐκκαύματα· μὴ κλαπῶμεν χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ λίθων πολυτελεῶν μιαιρῶ δελεάσματι· μὴ ἄλλων πεινῶντων, ἡμῖν ἢ τράπεζα πλήθουσα διεγείρη τὸν τῆς γεέννης ἀτίθασσον σκώληκα. Ἴδοὺ γὰρ ὁ Νυμφίος ἀνίσταται· ἴδοὺ ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων

16. Α' Πέτρ. 2,9. 17. Ἰω. 14,1. 18. Ἰω. 14,16.

19. Ἰω. 14,21. 20. Α' Ἰω. 4,3.

τούς λόγους και τις πράξεις του, ἃς τηροῦμε τις ζωηφόρες ἐντολές του. Γιατί εἶπε· «πιστεύετε στὸ Θεὸ καὶ πιστεύετε σ' ἐμένα»¹⁶, καὶ ὅτι «ὁ Πατέρας μου θὰ σᾶς στείλει ἄλλον Παράκλητο, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, πὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα»¹⁷. Πιστεύοντας λοιπόν, ἃς τὸν ἀγαπήσομε μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ μας. Γιατί λέει, «ὅποιος ἀγαπᾷ ἐμένα, θὰ δεχτεῖ τὴν ἀγάπη τοῦ Πατέρα μου καὶ θὰ τὸν ἀγαπήσω κι ἐγὼ καὶ θὰ τοῦ φανερώσω τὸν ἑαυτό μου»¹⁸.

37 Ἄς μισήσομε λοιπόν τοὺς ἐχθροὺς του. Ὅποιος δὲν ὁμολογεῖ τὸ Χριστὸ ὡς Υἱὸ τοῦ Θεοῦ καὶ Κύριο, εἶναι ἀντίχριστος¹⁹. Ἄν πεῖ κάποιος ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι δοῦλος, ἃς κλείσομε τ' αὐτιά μας, ξέροντας ὅτι ψεύδεται καὶ δὲν ὑπάρχει σ' αὐτὸν ἀλήθεια. Ἄς δεχτοῦμε τὸν ὄνειδισμό τοῦ σὰν διάδημα δόξας. Γιατί λέει· «εἶστε μακάριοι ὅταν σᾶς περιγελάσουν καὶ σᾶς καταδιώξουν καὶ ἐκσφενδονίσουν κάθε κακὸ λόγο ἐναντίον σας ἐξαιτίας μου. Χαίρετε κι ἀγαλλιᾶσθε γιατί ὁ μισθὸς σας θὰ εἶναι μέγας στὸν οὐρανό»²⁰. Ἐτσι θ' ἀποφύγομε τὴν ἀνοησία τῶν μωρῶν καὶ θὰ γίνομε ζηλωτὲς τῆς σοφίας τῶν φρόνιμων παρθένων.

38 Ἄς ἐτοιμαστοῦμε καὶ γιὰ τὴν ἀνάστασι τοῦ Κυρίου ἀπὸ τοὺς νεκροῦς. Ἄς μὴν ἐτοιμάσομε τὰ κατάλληλα γιὰ τὴν τροφὴ τῆς κοιλιᾶς. Ἄς μὴ φορέσομε στὸ σῶμα τὸ ἕνα φόρεμα πάνω στὸ ἄλλο, οὔτε τὴν πολυτέλεια τῶν μυρωδικῶν, ὄχι μέθη καὶ κραιπάλη καὶ τὰ ἀσελγῆ πλαγιάσματα πὺ εἶναι συνδεδεμένα μαζί τους. Ἄς μὴν ἐξουδενώσομε τοὺς φτωχοὺς, ἃς μὴν ἐξάψομε τὴν ὄρεξη γιὰ κενὴ δόξα καὶ πετάξομε τὰ χαλινάρια πὺ σωφρονίζου τὴν ἐπιθυμίαν· ἃς μὴ γίνομε ἄλογα, πὺ εἶναι ξέφρενα γιὰ τὰ θηλυκά, καὶ παραβαίνοντας τὴν τάξη κάνομε σὰ λυσσασμένοι γιὰ συζύγους ἄλλων· ἃς μὴ σπείρομε στὴ σάρκα τις φλόγες τῆς φωτιᾶς· ἃς μὴν ἀπατηθοῦμε ἀπὸ τὸ ἀκάθαρτο δόλωμα τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀργύρου καὶ τῶν πολυτίμων λίθων· ἃς μὴν εἶναι γεμάτο τὸ τραπέζι μας κι ἐρεθίζει τὸ ἄγριο σκουληκί τῆς γέεννας, ἐνῶ ἄλλοι πεινοῦν. Γιατί, νά, ὁ Νυμφίος ἀναστήνεται. Νά, ὁ βασιλιάς τῶν βασιλιάδων βγαίνει ἀπὸ τὸν τάφο.

ἐκ τάφου προέρχεται. Ἐτοιμασθῶμεν, ἵνα μὴ τῆς χαρᾶς ἀμοιρήσωμεν. Γενώμεθα δόκιμοι τραπεζῖται τὸ κρεῖττον τοῦ χείρονος δια-
 15 κρίνοντες, καὶ τὸ μὲν πυρὶ θείου ζήλου καὶ ἔρωτος φλέξωμεν, τὸ δὲ τοῖς ἑαυτῶν ταμειείοις ἐναποθῶμεθα. Θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν κολάσωμεν· γαστρὸς μαράνωμεν ὄρεξιν· σωφροσύνην δι' ἐγκρατείας καὶ ταπεινῆς καρδίας περιζωσώμεθα· τύφον δι' εὐτελείας καὶ θανάτου καταβάλωμεν μνήμησ' τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γενώμεθα· λοιδο-
 20 ρίας γενναίως ἐνέγκωμεν· ἀδικούμενοι τῇ ἐλπίδι χαίρωμεν. Παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου καὶ παροδεύει πᾶν τὸ νῦν καθορώμενον.

39 Ἐπὶ πᾶσι τοῦτο φρονεῖσθω ἐν ἡμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐχθροὺς ὄντας ἡμᾶς ἠγάπησε, καὶ ἀγαπήσας ἠλέησε, καὶ ἐλέησας ἑαυτὸν ἐταπεινώσε, καὶ ταπεινώσας ἔσωσεν. Ἐκ γὰρ ἀγάπης προέρχεται ἔλεος, καὶ ἐξ ἐλέους ταπεινώσις, ἐκ ταπεινώσεως δὲ
 5 σωτηρία καὶ ὕψωσις. Ἄν οὕτω πολιτευσώμεθα, νῦν μὲν τῶν ἐπικειμένων λυπηρῶν ἐλευθερωσώμεθα. Ἄν τὸν ζυγὸν τῶν παθῶν ἀπορρίψωμεν, καὶ τῶν τυράννων τὴν ζεύγλην ἀποσεισώμεθα, καὶ ὥσπερ ἐκ τῶν κρειττόνων ἦλθε τὰ λυπηρά, οὕτω καὶ ἐκ τῶν λυπηρῶν ἐπανελεύσεται τὰ χρηστότερα, καὶ τὴν ἀρχαίαν παρρησίαν
 10 ἀπολειψώμεθα, καὶ καθαρῶς ἐορτάσομεν Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἐορτὴν ἐξόδιον, καὶ τῆς βλασφήμου φωνῆς τῆς ἐπαιρομένης κατὰ τοῦ κτίσαντος ἀπαλλαγώμεθα, καὶ ἐν εἰρήνῃ ἔσται τὸ τῆς Ἐκκλησίας πολίτευμα· ἔπειτα δὲ φαιδραῖς ταῖς λαμπάσι τῷ νικητῇ τοῦ θανάτου, τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ λαμπρῶς ὑπαντήσομεν, καὶ ὁ νυμφῶν
 15 ἡμᾶς ὁ ἄχραντος ὑποδέξεται, καὶ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτρισώμεθα, καὶ τῆς αὐτοῦ κατατροφήσομεν ὠραιότητος, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ σὺν ἀγίῳ Πνεύματι δόξα, τιμὴ, προσκύνησις καὶ μεγαλοπρέπεια, νῦν τε καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21. Ματθ. 5,11· 12.

22. Α' Κορ. 7,31.

23. Φιλ. 2,5.

Ἦς ἐτοιμαστοῦμε γιὰ νὰ μὴ στερηθοῦμε τὴ χαρὰ. Ἦς γίνομε ἔμπειροι τραπεζῖτες κι ἄς διακρίνομε τὸ καλύτερο ἀπὸ τὸ χειρότερο καὶ τὸ ἕνα ἄς τὸ κάψομε μὲ τὴ φωτιὰ τοῦ θεοῦ ζήλου καὶ ἔρωτα, ἐνῶ τὸ ἄλλο ἄς τὸ ἐναποθέσομε στὰ ταμεῖα μας. Ἦς περιορίσομε τὸ θυμὸ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν· ἄς μαράνομε τὴν ὄρεξιν τῆς κοιλιᾶς· ἄς ζωστοῦμε τὴ σωφροσύνη μὲ τὴν ἐγκράτειάν μας καὶ τὴν ταπεινὴ καρδίαν· τὴν ἔπαρση ἄς τὴν κατανικήσομε μὲ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴ μνήμη τοῦ θανάτου· ἄς γίνομε τὰ πάντα στοὺς πάντες· ἄς ὑποφέρομε τὰ περιπαίγματα μὲ γενναιότητα· ἂν ἀδικούμαστε, ἄς μᾶς χαροποιεῖ ἡ ἐλπίδα. Γιατὶ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου περνᾷ²¹ κι ἀφήνει πίσω ὅ,τι βλέπομε τώρα.

- 39 Πρὸ πάντων ἄς ἐπικρατεῖ σ' ἐμᾶς αὐτὴ ἡ σκέψη, ὅπως καὶ στὸ Χριστό²², ὅτι, ἐνῶ ἤμαστε ἐχθροὶ του, μᾶς ἀγάπησε, κι ἀφοῦ μᾶς ἀγάπησε μᾶς ἐλέησε, κι ἀφοῦ μᾶς ἐλέησε ταπείνωσε τὸν ἑαυτό του, κι ἀφοῦ ταπεινώθηκε μᾶς ἔσωσε. Γιατὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην προέρχεται τὸ ἔλεος, ἀπὸ τὸ ἔλεος ἡ ταπείνωσιν, ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν ἡ σωτηρία καὶ ἡ ὕψωσιν. Ἦν συμπεριφερθοῦμε μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὅσο ζοῦμε ἐδῶ θὰ ἐλευθερωθοῦμε ἀπὸ τὰ λυπηρὰ πού μᾶς ταλαιπωροῦν. Ἦν ἀπορρίψομε τὸ ζυγὸ τῶν παθῶν, θ' ἀποτεινάξομε καὶ τὸ ζυγὸ τῶν τυράννων. Κι ὅπως μετὰ τὰ καλύτερα ἦρθαν τὰ λυπηρὰ, ἔτσι καὶ μετὰ τὰ λυπηρὰ θὰ ἐπιστρέψουν τὰ χαρμόσυνα· θὰ ἀπολαύσομε τὴν ἀρχαία παρρησία καὶ θὰ ἐορτάσομε ἀγνὰ στὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ μας τὴν ἐορτὴ τῆς ἐξόδου· θ' ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴ βλάσφημη φωνὴ πού σηκώνεται κατὰ τοῦ πλάστη μας καὶ θὰ ἐπικρατήσῃ εἰρήνην στὴν Ἐκκλησίαν. Ἦπειτα μὲ χαρούμενες λαμπάδες θὰ ὑποδεχτοῦμε λαμπρὰ τὸν νικητὴ τοῦ θανάτου, τὸν ἄνθρωπο νυμφίου, καὶ θὰ δεχτεῖ κι ἐμᾶς ὁ ἀγνὸς νυμφώνας καὶ μὲ ἀκάλυπτο πρόσωπο θὰ δοῦμε τὴ δόξα τοῦ Κυρίου καὶ θὰ κατατρυφήσομε τὴν ὠραιότητά του, μαζί μὲ τὸν ὅποιο στὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, ἡ προσκύνησιν καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, καὶ τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἄμήν.

Ε΄.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ
ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

1 Νῦν ἡ τῆς βασιλίδος βασιλικὴ καὶ ὑπέρξενος ἑορτὴ τε καὶ πα-
νήγυρις ὑπὲρ τὰς χρυσαυγεῖς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἐξέλαμψε. Νῦν ἡ
καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ὠραῖζεται λίαν ἀγαλλομένη.
Νῦν οἱ φιλοθεάμονες καὶ πανηγυρισταὶ ἑορτὴν ἑορτῶν ἑορτάζον-
5 τες, πανδημεῖ ἐπαθροίζονται. Νῦν εὐφραινέσθωσαν τὰ οὐράνια, τὰ
ἐπίγεια, τὰ καταχθόνια, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ποιήματα. Νῦν εὐ-
φημείσθω ἡ πανεὐφημος, ὡς εὐφημος πανευφήμοις εὐφημίαις. Νῦν
μεγαλυνέσθω ἡ θεομεγάλυντος καὶ θεοπρότακτος καὶ θεοχρημάτι-
στος Παρθένος. Νῦν ἐπαινείσθω ἡ πολυώνυμος ὄντως καὶ πολυ-
10 ὀμματος καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς κτίσεως ὑπερτάτη. Νῦν μακαριζέσθω
ἡ θεόμιλος καὶ θεοχώρητος καὶ κοσμοσέβαστος τοῦ Θεοῦ κιβω-
τός. Σήμερον γὰρ ὡς ἀληθῶς πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης χαρὰ καὶ
ἀγαλλίασις γίνεται. Σήμερον βοάτωσαν φιλεόρτων αἱ σύγκλητοι.
Σήμερον βοάτωσαν πάντες λαοὶ τῇ ἐκ Δαβὶδ βασιλίδι, «δεδοξα-
15 σμένα», λέγοντες μετὰ Δαβὶδ, «ἐλαλήθη περὶ σοῦ, ἡ πόλις τοῦ
Θεοῦ, τοῦ Βασιλέως τοῦ μεγάλου». Σήμερον ὑπανοιγέσθω ἡ τῶν
προφητῶν θεόγραφος βίβλος καὶ λεγέσθω περὶ τῆς ἀείπαιδος αὐ-
τῆς καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. Σήμερον ἀγαλλιάσθωσαν διὰ τὴν ἔμ-

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ
ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΜΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

1 Σήμερα έλαμψε ή βασιλική και ή πιό παράδοξη έορτή και πανήγυρη τής βασίλισσας περισσότερο από τις χρυσόφεγγες άκτίνες του ήλιου. Σήμερα γεμίζει από όμορφιά ή καθολική και άποστολική Έκκλησία από τή μεγάλη της άγαλλίαση. Σήμερα κάνουν πάνδημη συγκέντρωση οί φιλοθεάμονες και πανηγυριστές έορτάζοντας τήν έορτή τών έορτών. "Άς εύφρανθούν σήμερα τὰ ουράνια, τὰ επίγεια και τὰ καταχθόνια κι όλα τὰ δημιουργήματα πού υπάρχουν σ' αυτά. "Άς έπευφημήσομε σήμερα τήν πανεύφημη, γιατί σαν εύφημη πού είναι τής άξίζουν πανεύφημες εύφημίες. "Άς μεγαλύνομε σήμερα τήν Παρθένο πού ό Θεός τή μεγάλυνε, τής έδωσε τήν πρώτη θέση και τήν έκανε όργανό του. "Άς επαινέσομε σήμερα τήν άληθινά πολυώνυμη και πολυόμματη και υπέρτατη από όλη μαζί τήν κτίση. "Άς μακαρίσομε σήμερα τήν κιβωτό του Θεού τήν κοσμοσέβαστη, τή συνόμιλο του Θεού και θεοχώρητη. Γιατί άληθινά σήμερα άπλώνεται σ' όλη τήν οικουμένη χαρά και άγαλλίαση. "Άς φωνάζουν σήμερα όλες οί συνάξεις τών φιλέορτων. "Άς φωνάζουν σήμερα όλοι οί λαοί στή βασίλισσα πού προέρχεται από τó Δαβίδ λέγοντας μαζί με τó Δαβίδ: «έχουν λεχθει για σένα, πόλη του Δαβίδ, του βασιλιά του μεγάλου, ύμνοι δοξασμένου»¹. "Άς άνοιχτεί σήμερα τó θεόγραφο βιβλίο τών προφητών κι άς άκούσομε για τήν άειπάρθενο Μαρία, πού έμεινε κόρη για πάντα. "Άς γεμίσουν σήμερα από άγαλλίαση έξαιτίας

ψυχον πόλιν αἱ πόλεις πάσης τῆς Ἰουδαίας. Σήμερον Γαβριήλ, ὁ
 20 τῆς νῦν πανεόρτου πανηγύρεως χορίαρχος, βοάτω ἄνωθεν τῇ βασι-
 λίδι καὶ λεγέτω·

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ».

Σήμερον βοήσωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ πηλινόγλωσσοι, καὶ εἴπωμεν τῇ
 μεγαλοδοξοτάτῃ καὶ φωτοφόρῳ μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ
 25 Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ ρητὰ τινὰ χαροποιὰ χαρμονικῶς ἀνευφη-
 μοῦντες καὶ λέγοντες·

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν
 γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου».

2 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ἡ ἐκ πασῶν ἐκλεχθεῖσα γενεῶν καὶ φυ-
 λῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνῶν καὶ λαῶν.

Χαῖρε, κεχαρισμένη, ἡ πρὸ αἰώνων προορισθεῖσα τῷ ποιητῇ
 καὶ βασιλεῖ τῶν αἰώνων.

5 Χαίροις, τὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συμπέρασμα.

Χαίροις, τὸ τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ πατριαρχῶν πολύν-
 θον ἄνθος.

Χαίροις, τὸ τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων προφητῶν προκατάγγελτον
 ὄνομα.

10 Χαίροις, ἡ ἀπόγονος τοῦ κοσμοπάτορος καὶ θεοπλάστου
 Ἀδάμ.

Χαίροις, ἡ τῆς κοσμομήτορος καὶ πρώτης ἐν γυναιξίν Εὔας
 θύγατερ.

Χαίροις, ἡ ἀντίτυπος τῆς τοῦ Νῶε ἔμψυχος θήκη.

15 Χαίροις, ἡ ἐκ μηροῦ τοῦ ἔθνοπάτορος Ἀβραὰμ κατ' ἐπαγγε-
 λίαν Θεοῦ ἀψευδῶς φρεῖσα.

Χαίροις, ἡ οὐρανόφθαστος κλίμαξ, ἣν εἶδε πάλαι ὁ μέγας ἐν
 πατριάρχαις Ἰακώβ.

Χαίροις, ἡ φλογοφόρος βάτος, ἣν εἶδε ποτε ὁ παμβόητος ἐν
 20 ὄρει Σινᾶ Μωϋσῆς.

τῆς ἔμψυχης πόλης οἱ πόλεις ὅλης τῆς Ἰουδαίας. Ἦς φωνάζει σήμερα στή βασίλισσα ἀπὸ ψηλά ὁ Γαβριήλ, ὁ ἑξαρχος τῆς σημερινῆς πανέορτης πανήγυρης, κι ἄς πεῖ.

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου»².

Σήμερα ἄς φωνάξουν καὶ τὰ δικά μας πῆλινα στόματα καὶ ἄς ποῦν στή μεγαλόδοξη καὶ φωτοφόρο μητέρα τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ μερικοὺς χαροποιοὺς λόγους, ἀνευφημώντας χαρούμενοι καὶ λέγοντας.

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου· εἶσαι εὐλογημένη ἀνάμεσα στις γυναῖκες καὶ εἶναι εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλιᾶς σου».

2 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, σὺ ποὺ διαλέχτηκες ἀπὸ ὅλες τίς γενιές καὶ τίς φυλές καὶ τίς γλῶσσες καὶ τὰ ἔθνη καὶ τοὺς λαοὺς.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, σὺ ποὺ προορίστηκες πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες γιὰ τὸν ποιητὴ καὶ βασιλιὰ τῶν αἰώνων.

Χαῖρε, ἡ τελείωση τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Χαῖρε, τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ πατριαρχῶν τὸ πολύφυλλο ἄνθος.

Χαῖρε, τὸ ὄνομα ποὺ προανήγγειλαν ἀπὸ αἰῶνες οἱ ἅγιοι προφῆτες.

Χαῖρε, ἡ ἀπόγονος τοῦ θεόπλαστου Ἀδάμ, τοῦ πατέρα ὅλου τοῦ κόσμου.

Χαῖρε, ἡ κόρη τῆς πρώτης γυναῖκας, τῆς μητέρας τοῦ κόσμου Εὔας.

Χαῖρε, τὸ ἔμψυχο ἀντίστοιχο τῆς κιβωτοῦ τοῦ Νῶε³.

Χαῖρε, ἐσὺ ποὺ γεννήθηκες σύμφωνα μὲ τὴν ἀψευδῆ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν μηρὸ τοῦ ἔθνοπάτορα Ἀβραάμ.

Χαῖρε, ἡ κλίμακα ποὺ φτάνει στὸν οὐρανὸ, ποὺ ἀντίκρισε παλαιὰ ὁ μέγας πατριάρχης Ἰακώβ⁴.

Χαῖρε, ἡ ὀλόφλογη βάτος ποὺ ἀντίκρισε κάποτε στὸ ὄρος Σινᾶ ὁ περιβόητος Μωϋσῆς⁵.

4. Γεν. 28,12.

5. Ἐξ. 3,2.

Χαίροις, ἡ ἀγιοβλαστος ράβδος Ἀαρών, τοῦ ὄντως ἐν ἱερεῦσι περιβλέπτου.

Χαίροις, ἡ πορφυροποίκιλτος νέα σκηνή, ἣν ὁ ποικιλτῆς ἐκαινούργησε Βεσελεήλ.

25 Χαίροις, τὸ χρυσοῦν διάλιθον καὶ χρυσοῦφαντον λόγιον.

Χαίροις, τὸ ὑπὸ τῶν δύο Σεραφίμ κατασκιαζόμενον ἰλαστήριον.

Χαίροις, τὸ ἱερατικὸν τῆς ἀρχιερατικῆς στολῆς Ἐφούδ.

Χαίροις, τὸ χρυσοῦν τῶν θυμιαμάτων .... ἦνεσαν ἐν φωνῇ με-
30 γάλῃ πάντες ἄγγελοί μου.

Χαίροις, εἰς ἣν δι' ἡμᾶς σαρκὶ σκηνώσας ὤκησεν ὁ λέγων ἐν Ἡσαΐα· «Ἐγὼ Θεὸς πρῶτος, καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα».

3 Χαίροις, ὃ Θεοῦ θεοφόρον κειμήλιον, ἡ σαρκὶ χωρήσασα τὸν μηδαμῶς χωρούμενον.

Χαίροις, ὁ Θεοῦ θεοφόρον κειμήλιον καὶ παντὸς ἀκουσματος ἀνώτατον ἄκουσμα.

5 Χαῖρε, διὰ τοῦτο χαῖρε, ὅτι τέτοκας παιδίον περὶ οὗ αἰνίττεται Ἰακώβ λέγων· «σκύμνος λέοντος Ἰούδα, ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης».

Χαῖρε, ὅτι τέτοκας παιδίον, περὶ οὗ φησιν ὁ πατρόθεος Δαβὶδ· «ὅτι ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ τῆς Ἀραβίας».

10 Χαῖρε, ὅτι τέτοκας παιδίον, ὅπερ παρίστανται χιλίαι χιλιάδες ἀγγέλων, κατὰ τὸν Δανιήλ.

Χαῖρε, ὅτι τέτοκας παιδίον, ὅπερ ὑμνολογεῖ καὶ δοξολογεῖ καὶ εὐλογεῖ τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων ἢ σύμπασα κτίσις.

Χαῖρε, ὅτι τέτοκας παιδίον, ὅπερ θεολογεῖ τὰ πολυόμματα Χε-
15 ρουβίμ, καὶ κυριολογεῖ τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφίμ.

6. Ἀριθμ. 17,8. 7. Ἐξ. 36,8.

8. Ἐδῶ στὰ χειρόγραφο ὑπάρχει χάσμα.

9. Ψαλμ. 44,6. 10. Γεν. 44,9. 11. Ψαλμ. 71,15.

Χαῖρε, ἡ ράβδος ἡ θεοβλάστητη τοῦ Ἄαρων ποῦ ξεχωρίζει ἀληθινὰ ἀπὸ ὄλων τοὺς ἱερεῖς⁶.

Χαῖρε, ἡ νέα χρυσοπόρφυρη σκηνή, ποῦ ὕφανε ὁ χρυσοποικιλτῆς Βεσελεήλ⁷.

Χαῖρε, ὁ χρυσὸς λόγος μὲ τὶς πολύτιμες πέτρες, ὁ χρυσοῦφασμένος.

Χαῖρε, τὸ ἰλαστήριο ποῦ κατασκιάζεται ἀπὸ τὰ δύο Σεραφίμ.

Χαῖρε, τὸ ἱερατικὸ τῆς ἀρχιερατικῆς στολῆς Ἐφούδ. Χαῖρε, τὸ χρυσὸ θυμιατήριον...⁸ δοξολόγησαν μεγαλόφωνα ὄλοι οἱ ἄγγελοί μου.

Χαῖρε, ἐσὺ στὴν ὁποία γιὰ χάρη μας ἔκανε τὴ σκηνὴ του καὶ κατοίκησε ἐκεῖνος ποῦ λέει μὲ τὸ στόμα τοῦ Ἡσαΐα. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς ὁ πρὶν καὶ ὁ μετὰ ἀπὸ αὐτῶ»⁹.

3 Χαῖρε, ὦ ἐσὺ τὸ θησαυροφυλάκιο τοῦ Θεοῦ, ποῦ χώρεσες στὸ σῶμα σου αὐτὸν ποῦ δὲν χωράει πουθενά.

Χαῖρε, ἡ θεοφόρος θήκη τοῦ Θεοῦ καὶ ἄκουσμα ἀνώτερο ἀπὸ κάθε ἄκουσμα.

Χαῖρε, γι' αὐτὸ χαῖρε, ἐπειδὴ γέννησες παιδί, τὸ ὁποῖο ὑπαινίσσεται ὁ Ἰακώβ λέγοντας· «λιονταρόπουλο ἀπὸ τὸ βλαστὸ τοῦ Ἰούδα ἀνέβηκες, υἱέ μου»¹⁰.

Χαῖρε, γιὰ τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ, γιὰ τὸν ὁποῖο λέει ὁ πατέρας τοῦ Θεοῦ Δαβίδ· «ὅτι θὰ ζήσει καὶ θὰ τοῦ δοθεῖ ἀπὸ τὸ χρυσάφι τῆς Ἀραβίας»¹¹.

Χαῖρε, γιὰ τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ ποῦ τὸν παραστέκονται χίλιες χιλιάδες ἀγγέλων, κατὰ τὸν Δανιήλ¹².

Χαῖρε, γιὰ τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ ποῦ τὸν ὑμνολογεῖ, τὸν δοξολογεῖ καὶ τὸν εὐλογεῖ ὅλη ἡ δημιουργία τῶν ἐπουρανίων καὶ τῶν ἐπιγείων.

Χαῖρε, γιὰ τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ, ποῦ τὸν ἀποκαλοῦν Θεὸ τὰ πολυόμματα Χερουβὶμ καὶ τὸ ἀποκαλοῦν τώρα Κύριο τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφίμ¹³.

12. Δαν. 7,10. 13. Ἡσ. 6,3.

Χαῖρε, ὅτι τέτοκας παιδίον ἐν τῇ πολυωνύμῳ πόλει τοῦ Δαβίδ.

Χαῖρε, ὅτι τέτοκας παιδίον προαιώνιον καὶ πρόσφατον, ἐκ πηγῶν Ἰσραὴλ καταγόμενον.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, τὸν τῶν βρεφῶν τεχνουργὸν καὶ
20 συνοχεὰ τῶν ὄλων.

Χαῖρε, ὅτι γέννηκας βρέφος, τὸν τοῦ Πατρὸς ὁμοδύναμον καὶ ὁμόδοξον.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, καθὰ διαγορευεῖ Λουκᾶς ὁ θαυμάσιος ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Αὐγούστου
25 Καίσαρος.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗτινος ἔνεκα ἄγγελοι παμπληθεῖς τὰ ἐπίγεια κατέλαβον.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗτινος ἔνεκα ποιμένες νυκτοφύλακες ἀγραυλοῦντες ἐθαύμαζον.

30 Χαῖρε ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗτινος ἔνεκεν ὑπέμελλον ἄγγελοι λέγοντες: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗ ἔνεκα θορυβεῖται καὶ φωνοκτυπεῖται.

35 Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗ ἔνεκα Ἡρώδης θυμομαχῶν ταραττεται.

Χαῖρε ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗ ἔνεκα συγγενῆς σου Ἐλισάβετ ὑπερόριος γίνεται.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗτινος ἔνεκα Ζαχαρίας ὁ παμ-
40 μέγιστος ἱερεὺς μεταξὺ τοῦ ναοῦ κτείνεται.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗ ἔνεκα ἡ Βηθλεὲμ στρατιωτικῶς ἐρευνᾶται.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗ ἔνεκα ξιφηφόροι στέλλονται δῆμιοι.

45 Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗτινος ἔνεκα νεογενῆ καὶ μιμηλόφωνα βρέφη, μεληδὸν ἀναλίσκονται.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, οὗ ἔνεκα Ραχὴλ ποταμηδὸν δακρῦουσα, βαρύγχητον ἐκπέμπει μέλος.

Χαῖρε, γιατί γέννησες Υἱὸ μέσα στὴν μεγαλώνυμη πόλη τοῦ Δαβίδ.

Χαῖρε, γιατί γέννησες Υἱὸ ποὺ εἶναι προαιώνιος καὶ νεογέννητος καὶ ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὶς πηγές τοῦ Ἰσραὴλ.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ποὺ διαπλάθει τὰ βρέφη καὶ συνέχει τὰ πάντα.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος αὐτὸν ποὺ ἔχει τὴν ἴδια δύναμη καὶ δόξα μὲ τὸν Πατέρα.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ὅπως διηγεῖται ὁ θαυμαστὸς Λουκάς, τὸ τεσσαρακοστὸ πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Καίσαρα Αὐγούστου.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ἐξαιτίας τοῦ ὁποῖου πλῆθος ἀγγέλων κατέλαβαν τὰ ἐπίγεια.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, γιὰ τὸ ὁποῖο γέμισαν θαυμασμό οἱ βοσκοὶ ποὺ ἀγρυπνοῦν τὴ νύχτα στὰ βουνά¹⁴.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ποὺ τὸ ἔψαλλαν οἱ ἄγγελοι μὲ τὸν ὕμνο τους: «Δόξα στὸν ὕψιστο Θεό, εἰρήνη στὴ γῆ καὶ χαρὰ στοὺς ἀνθρώπους»¹⁵.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος ποὺ γεμίζει τὸν Ἡρώδη θυμὸ καὶ ταραχὴ¹⁶.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ποὺ γιὰ χάρη του φεύγει ἀπὸ τὴν πατρίδα τῆς ἡ συγγενῆς σου Ἑλισάβετ.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ἐξαιτίας τοῦ ὁποῖου ὁ παμμέγιστος ἱερέας Ζαχαρίας φονεύεται μεταξὺ τοῦ ναοῦ.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, γιὰ τὸ ὁποῖο ψάχνουν οἱ στρατιῶτες στὴ Βηθλεὲμ¹⁷.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, γιὰ τὸ ὁποῖο ἀποστέλλονται δῆμιοι μὲ σπαθιά.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ἐξαιτίας τοῦ ὁποῖου διαμελίζονται τὰ βρέφη ποὺ παπαγαλίζουν τὰ λόγια ποὺ τοὺς λένε.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, ποὺ γι' αὐτὸ ἡ Ραχὴλ χύνει ποτάμι τὰ δάκρυα καὶ σκορπάει μελωδία θρηνητικὴ¹⁸.

16. Μαθ. 2,3.

17. Μαθ. 2,16.

18. Ἱερ. 31,15.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, τὸ ὀκταήμερον περιτεμνόμενον
50 κατὰ τὸν Μωϋσέως νόμον.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, τὸ τὸν νόμον ἐν πλαξὶ λαξεῦσαν,
καὶ ὑπὸ νόμον γενόμενον, καὶ νόμον ἐκπληροῦν.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, ὅπερ ἐν τῇ συμπληρώσει τῶν
τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐν τῷ Σολομωντείῳ προσήνεγκας ναῶ.

55 Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, νηπιοφανές, ὅπερ ὁ πολιοφανῆς
ἱερεὺς Συμεὼν ἰδὼν, ἀπολύεσθαι ἔσπευδε.

Χαῖρε, ὅτι γεγέννηκας βρέφος, τὸ ὑπὸ τῆς προφήτιδος καὶ
χήρας Ἴωνος ἐναντίον παντὸς λαοῦ κυριολογηθέν.

4 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ πρὸ πάν-
των βουνῶν γεννηθεὶς Θεός, φημί, ὁ παντεξούσιος.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ὁ ὑπερκόσμιος ἐπέφανεν, ὁ κόσμον ἄκοσμον
κοσμήσας καὶ κτίσιν ἄκτιστον κτίσας.

5 Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλα-
σθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην, ἐκ Πατρὸς ἀγεννήτου γεννηθεὶς.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέριον ἐκτείνας
καὶ τὴν ξηρὰν ἐπὶ τῶν ἀβυσσίων ἐδράσας ὑδάτων.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ ψάμμω χαλινώσας τὴν μεγαλο-
10 μέγεθόν τε καὶ κοσμοχώρητον καὶ θαυμαστοθέατον θάλασσαν.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ χερσὶν ἀχράντοις καὶ ἀχειροπλά-
στοις χειροπλαστήσας τὸν πρῶτον ἐν ἀνθρώποις ἄνθρωπον Ἀδάμ.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ λέγων πρὸς Ἀβραάμ, «ἢ μὴν
εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε».

15 Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ πάλαι διὰ Μωσέως Αἰγυπτιακῆς

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, πού θά δεχτεῖ τήν περιτομή σέ ὀκτώ ἡμέρες σύμφωνα μέ τόν νόμο τοῦ Μωϋσῆ¹⁹.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, πού λάξευσε τόν νόμο στίς πλάκες, πού ὑποτάχθηκε στό νόμο κι ἐκπλήρωσε τόν νόμο.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, πού μέ τή συμπλήρωση σαράντα ἡμερῶν τόν ἔφερες στό ναό τοῦ Σολομώντα²⁰.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος στήν ὄψη, πού ὅταν τόν εἶδε ὁ λευκομάλλης Συμεὼν βιαζόταν νά ἐκδημήσει.

Χαῖρε, γιατί γέννησες βρέφος, πού ἡ χήρα προφήτισσα Ἄννα τόν χαρακτήρισε Κύριο μπροστά σ' ὅλο τόν λαό.

4 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε σὺ ἀπό τήν ὁποία φανερώθηκε μ' ἐμᾶς αὐτός πού γεννήθηκε πρὶν ἀπό ὅλα τὰ βουνά, ὁ Θεός, λέγω, ὁ παντεξούσιος.

Χαῖρε, σὺ ἀπό τήν ὁποία μᾶς φανερώθηκε ὁ ὑπερκόσμιος, αὐτός πού ἔβαλε τάξη στόν ἄτακτο κόσμον καί πού ἔκτισε τήν ἄκτιστη κτίση.

Χαῖρε, σὺ ἀπό τήν ὁποία φανερώθηκε σ' ἐμᾶς αὐτός πού γεννήθηκε ἀπό ἀγέννητο Πατέρα²¹, προτοῦ γίνουν τὰ βουνά καί πλαστεῖ ἡ γῆ καί ἡ οἰκουμένη.

Χαῖρε, σὺ ἀπό τήν ὁποία μᾶς φανερώθηκε αὐτός πού ἀπλωσε τόν οὐρανόν σάν δέρμα καί στερέωσε τήν ξηρὰ ἐπάνω στά νερά τῆς ἀβύσσου.

Χαῖρε, σὺ ἀπό τήν ὁποία μᾶς φανερώθηκε αὐτός πού χαλίωσε μέ ἄμμο τήν μεγαλομέγεθον καί κοσμοχώρητη θαυμαστοθέατη θάλασσα.

Χαῖρε, σὺ ἀπό τήν ὁποία φανερώθηκε σέ μᾶς ἐκεῖνος πού μέ τ' ἄχραντα κι ἀχειροποίητα χέρια του χειροπλάστησε τόν πρῶτον μέσα στοὺς ἀνθρώπους ἄνθρωπον Ἀδάμ.

Χαῖρε, σὺ ἀπό τήν ὁποία μᾶς φανερώθηκε αὐτός πού λέει στόν Ἀβραάμ, «ἀσφαλῶς καί θά σέ εὐλογήσω καί θά σέ πληθύνω ὑπερβολικά»²².

Χαῖρε, σὺ ἀπό τήν ὁποία φανερώθηκε σ' ἐμᾶς αὐτός πού

21. Παρμ. 8,23. 22. Γεν. 11,16.

δουλείας ρυσάμενος λαὸν Ἰσραηλίτην καὶ Φαραωνίτην θαλασσοκτονήσας ἄνακτα.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν, ὁ κατὰ γενεὰν ὀπτανόμενος ἐν τε πατράσι καὶ προφήταις καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς τοῖς
20 οὖσι.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους διὰ τὸν ἄνθρωπον ἄνθρωπος γενόμενος.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ μόνος ἐν ἀγίοις ἅγιος, καὶ μόνος ἐν δεδοξασμένοις ἔνδοξος, καὶ μόνος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

25 Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἐπέφανεν ὁ μόνος ἀπαθής, καὶ μόνος συμπαθής, καὶ μόνος ἀψευδής, καὶ μόνος ἐκ μόνου μονογενῆς Θεοῦ Υἱὸς καὶ Θεός.

Χαίροις, ᾧ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς ἡμῖν γεννᾶται ὁ αὐτογενέθλιος καὶ φύεται ὁ αὐτοφυῆς καὶ αὖξεται ὁ τέλειος.

30 Χαίροις, ᾧ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς ἡμῖν σωματοῦται ὁ ἀσώματος, καὶ ἄρχεται ὁ ἄναρχος, καὶ χωρεῖται ὁ ἀχώρητος.

Χαίροις, ᾧ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς ζωοοῦται ὁ αὐτόζωος, καὶ ποσοῦται ὁ ἄποσος, καὶ σαρκοῦται ὁ ἄσαρκος.

Χαίροις, ᾧ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς ὁ ἄκτιστος κτίζεται, καὶ
35 πτωχεύει ὁ πλούσιος, καὶ νηπιάζει ὁ ὕψιστος.

Χαίροις, ᾧ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς ψηλαφᾶται ὁ ἀψηλάφητος, καὶ κρατεῖται ὁ ἀνέπαφος, καὶ βαστάζεται ὁ βαστάζων τὰ πάντα.

Χαίροις, ᾧ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς γαλακτοτροφεῖται ὁ τοῦ παντὸς κηδεμῶν καὶ τροφεὺς καὶ πρῦτανις Θεός.

40 Χαίροις, ᾧ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγος, Υἱὸς ἀνθρώπου σωματικῶς κατ' εὐδοκίαν ἄφραστον πέφηνε.

παλαιά ἔσωσε μέσω τοῦ Μωϋσῆ τὸ λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν αἰ-
γυπτιακὴ δουλεία καὶ θανάτωσε μέσα στὴ θάλασσα τὸν βασιλιὰ
Φαραώ.

Χαῖρε, σὺ ἀπὸ τὴν ὁποία μᾶς φανερώθηκε αὐτὸς ποὺ ἐβλε-
πε κάθε γενεὰ Πατέρων καὶ προφητῶν καὶ ὅλοι ὅσοι ἦταν
κλητοὶ σύμφωνα μὲ τὴν πρόθεσή τους.

Χαῖρε, σὺ ἀπὸ τὴν ὁποία μᾶς φανερώθηκε ἐκεῖνος ποὺ ἀπὸ
πολλὴ εὐσπλαγχνία ἔγινε ἄνθρωπος γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Χαῖρε, σὺ ἀπὸ τὴν ὁποία μᾶς φανερώθηκε ὁ μόνος ἅγιος
ἀνάμεσα τοὺς ἁγίους καὶ μόνος ἐνδοξος ἀνάμεσα στοὺς ἐνδο-
ξους καὶ μόνος ὑψιστος σ' ὅλη τὴ γῆ.

Χαῖρε, σὺ ἀπὸ τὴν ὁποία φανερώθηκε σ' ἐμᾶς ὁ μόνος ἀπα-
θῆς ἀλλὰ καὶ μόνος συμπαθῆς καὶ μόνος ἀψευδῆς καὶ μόνος
ἀπὸ μόνο μονογενῆς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, ἀπὸ τὴν ὁποία γεννιέται γιὰ
χάρη μας ὁ αὐτογέννητος καὶ βλαστάνει ὁ αὐτοφυῆς καὶ αὐξά-
νει ὁ τέλειος.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, ἀπὸ τὴν ὁποία γιὰ χάρη μας
λαμβάνει σῶμα ὁ ἀσώματος, λαμβάνει ἀρχὴ ὁ ἀναρχος καὶ
χωρεῖται μέσα σὲ σένα ὁ ἀχώρητος.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, ἀπὸ τὴν ὁποία παίρνει ζωὴ ἢ
αὐτοζωή, φαίνεται μὲ κάποιο ποσοδὸ ἄποσος καὶ ὁ ἄσαρκος
παίρνει σάρκα.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, ἀπὸ τὴν ὁποία κτίζεται ὁ
ἄκτιστος, ὁ πλούσιος γίνεται φτωχὸς κι ὁ ὑψιστος γίνεται
νήπιος.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, ποὺ ἐξαιτίας σου ψηλαφήθη-
κε ὁ ἀψηλάφητος, κρατιέται ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἀγγίζεται καὶ βα-
στάζεται στὰ χέρια αὐτὸς ποὺ βαστάζει τὰ πάντα.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, ποὺ δίνεις τὸ γάλα σου στὸ
Θεὸ ποὺ προνοεῖ γιὰ τὰ πάντα, ποὺ τρέφει αὐτὰ καὶ πρυτανεύει.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, ποὺ ἀπὸ σένα ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ καὶ Λόγος φανερώθηκε σωματικὰ ὡς Υἱὸς ἀνθρώπου ἀπὸ
ἄφραστη καλὴ θέληση.

Χαίροις, ὦ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς ὁ ἀμήτωρ ἀπάτωρ γίνεται, καὶ ὁ νέος ἐπισυνάγεται Μελχισεδέκ.

Χαίροις, ὦ Κυρία Θεοτόκε, δι' ἧς διήλθεν ὁ ὠραῖος κάλλει
45 παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

5 ➔ Χαίροις, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἡ ἀπ' ἄκρων τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρων αὐτοῦ μητρικῶς τε καὶ Δαυϊτικῶς τὸ κατάντημα τῆς προστασίας ἔχουσα.

Χαίροις, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἡ τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ
5 καταχθονίων μεγαλοπρεπῆς τε καὶ μεγαλόφωτος εὐκλεια.

Χαίροις, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἡ πάσης ἀκτίνος φωτεινότερα καὶ
πάσης καθαρότητος καθαρωτέρα.

Χαίροις, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἡ παντὸς σεβάσματος σεβασμιω-
τέρα καὶ παντὸς ἀκούσματος ὑπεκρίμενον ἄκουσμα.

10 Χαίροις, μόνη μήτηρ Θεοῦ, ἡ παντὸς γλυκασματος γλυκυτέρα, καὶ παντὸς εὐγενοῦς εὐγενεστέρα, καὶ παντὸς πλοῦτου ρέοντος πλουσιωτέρα.

Χαίροις, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, τὸ μόνον ὄντως ἀληθῶς Χριστιανικῆς πίστεως παγκάλλινον καὶ πασιπόθητον ὄνομα.

15 Χαίροις, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἡ προσκνητῆ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ δοξαστῆ εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἐπαινετῆ εἰς ἀπεράντους αἰῶνας.

Χαίροις, μόνη Μήτηρ Θεοῦ, ἡ εἰς πάσας γενεὰς γενεῶν ὑπὸ ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων ὁμοφώνως ἐν φόβῳ μεγαλυνομένη.

6 Χαίροις, μόνη ἐν βασιλίσσαις βασιλίσσα, ἡ βασιλέων μὲν θυγάτηρ, παμβασιλέως δὲ Χριστοῦ Μήτηρ, φιλοσεβῶν δὲ βασιλέων κράτος.

Χαίροις, μόνη ἐν βασιλίσσαις βασιλίσσα, ἐν ἱματισμῷ διαχρῦσω
5 περιβεβλημένη, πεποικιλμένη, καθὼς ὁ μέγας ψαλμωδὸς Δαβὶδ ἀνακέκραγε.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, πού ἀπὸ ἐσένα ὁ χωρὶς μητέρα γίνεται χωρὶς πατέρα καὶ ἐπανεμφανίζεται ὁ νέος Μελχισεδέκ²³.

Χαῖρε, ὦ Κυρία καὶ Θεοτόκε, πού ἀπὸ τὸ δικό σου σῶμα πέρασε ὁ ὠραιότερος στὸ κάλλος ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους²⁴.

- 5 Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, πού ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ ὡς τὰ πέρατά του, ἔχει ὡς μητέρα καὶ σύμφωνα μὲ τὸν Δαβὶδ τὸ τέρμα τῆς προστασίας της²⁵.

Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ μεγαλόπρεπη καὶ μεγαλόφωτη δόξα τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων.

Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ φωτεινότερη ἀπὸ κάθε φέγγος καὶ καθαρότερη ἀπὸ κάθε καθαρότητα.

Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ σεβαστότερη ἀπὸ κάθε σεβασμὸ καὶ ἄκουσμα πού ὑπερβαίνει κάθε ἄκουσμα.

Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ γλυκύτερη ἀπὸ κάθε γλυκασμό, εὐγενέστερη ἀπὸ κάθε εὐγενὲς καὶ πλουσιότερη ἀπὸ κάθε πλοῦτο πού ρέει.

Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, τὸ μόνο ἀληθινὰ καὶ πραγματικὰ πανέμορφο καὶ παμπόθητο ὄνομα τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, πού προσκυνεῖται στοὺς αἰῶνες καὶ δοξάζεται στοὺς αἰῶνες καὶ ὑμνεῖται στοὺς ἀπέραντους αἰῶνες.

Χαῖρε, ἡ μόνη μητέρα τοῦ Θεοῦ, πού σ' ὄλες τίς γενεὲς γενεῶν μεγαλύνεται μὲ φόβο ὁμόφωνα ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀνθρώπους.

- 6 Χαῖρε, ἡ μόνη βασίλισσα μέσα στὶς βασίλισσες, ἡ κόρη βασιλιάδων, ἡ μητέρα τοῦ βασιλιᾶ τῶν πάντων Χριστοῦ καὶ ἡ δύναμη τῶν εὐσεβῶν βασιλέων.

Χαῖρε, ἡ μόνη βασίλισσα ἀνάμεσα στὶς βασίλισσες, ντυμένη φορέματα χρυσοκέντητα, κατατόλιστη, ὅπως διακήρυξε ὁ μέγας ψαλμωδὸς Δαβὶδ²⁶.

23. Ἐβρ. 7,5. 24. Ψαλμ. 44,3. 25. Ψαλμ. 18,7. 26. Ψαλμ. 44,10.

Χαίροις, μόνη ἐν γυναιξίν εὐλογημένη, ἢ τῆς προμήτορος Εὐδᾶς τὸ σφάλμα ἀνορθώσασα.

Χαίροις, μόνη ἐν γυναιξίν εὐλογημένη, ἢ τὸ ταπεινότατον γένος 10 τῶν χαμαὶ κειμένων γυναικῶν ἀνυψώσασα.

Χαίροις, μόνη ἐν γυναιξίν εὐλογημένη, λελαμπρυσμένη τε καὶ τεθραυσμένη, ὅτι μόνη Χριστὸν τὸν θεάνθρωπον ἀνάδρως συνέλαβες καὶ ἀπόνως ἐκύησας.

Χαίροις, μόνη ὄντως ἐν γυναιξίν εὐλογημένη καὶ δεδοξασμένη, 15 ἢ τὸν ἓνα τῆς τρισσοφαοῦς καὶ ὑπεραγίας Τριάδος ἀφλέκτως συνειληφουῖα, γεγέννηκας.

Χαῖρε, μόνη ἐν γυναιξίν εὐλογημένη, ὅτι μόνη ἀστενοχωρήτως ἐχώρησας, ὄνπερ κόσμος χωρῆσαι οὐ δύναται.

Χαίροις, μόνη νύμφη ἀνύμφευτε, ἢ ἐν τῇ νυμφικῇ Ἀισμάτων 20 βίβλῳ προαναφερομένη.

Χαίροις, μόνη ἐν παρθένοις Παρθένος, ἢ καὶ πρὸ τοῦ τόκου καὶ ἐν τόκῳ καὶ μετὰ τόκον παρθένος διαμείναςα.

Χαίροις, μόνη ἐν πύλαις πύλη κεκλεισμένη καὶ μόνη πόλις ἐν πόλεσι πεπυργωμένη.

7 Χαῖρε, ὄντως κεχαριτωμένη, χαῖρε, ὅτιπερ ἀγιωτέρα σὺ τῶν Ἀγγέλων, καὶ τιμιωτέρα τῶν Ἀρχαγγέλων.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτι θαυμασιωτέρα σὺ τῶν Θρόνων, καὶ κυριωτέρα σὺ τῶν Κυριοτήτων, καὶ δυνατωτέρα σὺ τῶν Δυναμέ- 5 ων.

Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὅτι ὑπερτέρα σὺ τῶν Ἀρχῶν, καὶ ἀνωτέρα σὺ τῶν Ἐξουσιῶν.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτι καλλιωτέρα σὺ τῶν Χερουβίμ, καὶ σεβασμιωτέρα τῶν Σεραφίμ.

10 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτιπερ ὑψηλοτέρα σὺ τῶν οὐρανῶν, καὶ καθαρωτέρα σὺ ὑπὲρ τὸν φαίνοντα ἥλιον.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτιπερ εὐγενεστέρα σὺ πάντων τῶν ὑφ' ἡλίου ἀνατολῶν, καὶ βασιλικωτέρα σὺ ὑπὲρ πάσας τὰς βασιλείας τῆς βροτείας οὐσίας.

Χαῖρε, ἡ μόνη εὐλογημένη ἀνάμεσα στίς γυναῖκες, πού ἐπανόρθωσες τὸ σφάλμα τῆς προμήτορός μας Εὐας.

Χαῖρε, ἡ μόνη εὐλογημένη ἀνάμεσα στίς γυναῖκες πού ἀνύψωσες τὸν ταπεινότατο λαὸ τῶν γυναικῶν πού ποδοπατοῦνταν.

Χαῖρε, ἡ μόνη εὐλογημένη ἀνάμεσα στίς γυναῖκες, παινεμένη καὶ θαυμασμένη, πού ἐσὺ μόνη συνέλαβες χωρὶς ἄνδρα τὸ θεάνθρωπο Χριστὸ καὶ τὸν γέννησες δίχως ὠδίνες.

Χαῖρε, ἡ μόνη πραγματικὰ εὐλογημένη μέσα στίς γυναῖκες καὶ δοξασμένη, πού συνέλαβες χωρὶς νὰ φλεχθεῖς τὸν ἕνα ἀπὸ τὴν τριάδα τὴν τρίφωτη καὶ ὑπεραγία.

Χαῖρε, ἡ μόνη εὐλογημένη ἀνάμεσα στίς γυναῖκες, πού μόνη χωρὶς στενότητα χώρου χώρεσες αὐτὸν πού ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ χωρέσει.

Χαῖρε, ἡ μόνη ἀνύμφευτη νύμφη, πού ἀναφέρεσαι στὸ νυφικὸ βιβλίον τοῦ Ἑσματος.

Χαῖρε, ἡ μόνη Παρθένος ἀνάμεσα στίς παρθένους, πού παρέμεινες Παρθένος καὶ πρὶν καὶ κατὰ καὶ μετὰ τὴ γέννα.

Χαῖρε, ἡ μόνη ἀπὸ τίς πύλες κλεισμένη πύλη καὶ μόνη πόλη μὲ πύργους ἀνάμεσα στίς πόλεις.

7 Χαῖρε, ἡ κεχαριτωμένη ἀληθινά, χαῖρε, γιὰ εἶσαι ἀγίωτε-
ρη ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους, καὶ τιμιώτερη ἀπὸ τοὺς Ἀρχαγγέλους.

Χαῖρε, ἡ κεχαριτωμένη, πού εἶσαι πιὸ θαυμάσια ἀπὸ τοὺς Θρόνους, μὲ περισσότερη κυριότητα ἀπὸ τίς Κυριότητες καὶ δυνατότερη ἀπὸ τίς Δυνάμεις.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού εἶσαι ὑπέρτερη ἀπὸ τίς Ἀρχές κι ἀνώτερη ἀπὸ τίς Ἐξουσίες.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού εἶσαι ὠραιότερη ἀπὸ τὰ Χερουβὶμ καὶ σεβαστότερη ἀπὸ τὰ Σεραφίμ.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού εἶσαι ὑψηλότερη ἀπὸ τοὺς οὐρανούς καὶ καθαρότερη ἀπὸ τὸν ἥλιο πού λάμπει.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού εἶσαι εὐγενέστερη ἀπὸ τίς ἀνατολές τῆς ὑψηλίου καὶ βασιλικότερη πάνω ἀπὸ ὅλες τίς βασιλεῖς τῶν θνητῶν ἀνθρώπων.

15 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτιπερ ἀγαθωτέρα σὺ ὑπὲρ ἐκείνην ὄν-
τως τὴν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν γῆν, τὴν ρέουσαν μέλι καὶ γάλα.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτι ὑπὲρ χιόνα ἐλευκάνθη, καὶ ὑπὲρ
μέλι ἐγλυκάνθη.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτι ὑπὲρ τὰ κρῖνα εὐωδιάσθη, καὶ ὑπὲρ
20 τὰ ρόδα ἠρωθρώδης, καὶ ὑπὲρ τὸ πολυποίκιλτον ἔαρ ἐξήνθησας.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτι ὑπὲρ τὴν Ἱερουσαλήμ ὠραιώθη, καὶ
ὑπὲρ τὸν Σολομώντειον ἐμεγαλύνθη ναόν.

Χαῖρε οὖν, χαῖρε, καὶ πάλιν ἐρῶ, χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτι
πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς σῆς μεγαλειότητος.

8 Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ Χριστοῦ δευτέραν καὶ φωτοσω-
τήριον γέννησιν εὐσεβοπρεπῶς προσκυνοῦμεν.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὴν κοσμοποιὸν καὶ ζωαρχικὸν καὶ εἰς ἀεὶ βα-
σιλεύουσαν ἐπέγνωμεν Τριάδα.

5 Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς Χριστιανικὸς λαὸς τοῦ σοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ
ὠνομάσαμεθα.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς εἰς μίαν ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν
Ἐκκλησίαν ἐπολιτογραφήθημεν.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὴν ψυχοσωτήριον καὶ φωτόμορφον κατέ-
10 χομεν πίστιν.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὸν πολυπροσκύνητον καὶ ἰαματοποιὸν προ-
σκυνοῦμεν σταυρόν.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὸ ἀγιοποιὸν καὶ τριφεγγὲς βαπτίζομεθα βά-
πτισμα.

15 Χαῖρε, δι' ἧς καθαρᾶς ἡμεῖς καὶ φρικτῆς σαρκὸς ἐν τῇ φρικτο-
τελεῖ τραπέζῃ προσεγγίζειν τολμῶντες μετέχομεν.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς ἀληθινοῦ καὶ ἀθανάτου ἄρτου γευόμεθα.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού εἶσαι γονιμότερη περισσότερο ἀπὸ τῆ γῆ ἐκείνη πού ρέει μέλι καὶ γάλα.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού ἔγινες λευκὴ περισσότερο ἀπὸ χιόνι καὶ γλυκιὰ περισσότερο ἀπὸ μέλι.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού εὐωδιάζεις ὅπως τὰ κρίνα καὶ ἔλαβες περισσότερο κι ἀπ' τὰ ρόδα τὸ ἐρύθημα καὶ ἄνθησες λουλούδια πῶς πολλὰ ἀπὸ ὅ,τι ἢ πολὺάνθη ἀνοιξη.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού ἔγινες ὠραιότερη ἀπὸ τὴν Ἰερουσαλὴμ καὶ δοξάστηκες περισσότερο ἀπὸ τὸ Σολομώντειο ναό.

Χαῖρε λοιπόν, χαῖρε, καὶ πάλι θὰ σοῦ πῶ, χαῖρε, κεχαριτωμένη, γιατί εἶναι γεμάτος ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἀπὸ τῆ μεγαλειότητά σου.

8 Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα ἐμεῖς οἱ ταπεινοὶ προσκυνοῦμε μὲ εὐσέβεια τῆ δευτέρη καὶ φωτισωτήρια γέννηση τοῦ Χριστοῦ.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα γνωρίσαμε τὴν κοσμοποιὸ καὶ ζωαρχικὴ κι αἰώνια βασίλισσα Τριάδα.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα ὀνομαστήκαμε χριστιανικὸς λαὸς τοῦ Υἱοῦ σου καὶ Θεοῦ.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα πολιτογραφηθήκαμε στὴ μία, ἀγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα κατέχομε τὴν ψυχοσωτήρια καὶ φωτόμορφη πίστη.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα προσκυνοῦμε τὸν πολυπροσκύνητο καὶ ἰαματικὸ σταυρό.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα δεχομαστε τὸ ἀγιοποιὸ καὶ τρίφωτο βάπτισμα.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα τολμοῦμε νὰ προσεγγίζομε καὶ νὰ μετέχομε τὴν καθαρὴ καὶ φρικτὴ σάρκα στὸ φρικτὸ τελεστήριο τῆς τράπεζας.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα γευόμαστε τὸν ἀληθινὸ καὶ ἀθάνατο ἄρτο.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς ἐκ τῶν τοῦ ἄδου πυλῶν εἰς οὐρανοὺς ἀνεβιβάσθημεν.

20 Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς ἐλυτρώθημεν ἀρᾶς, ἀνεκκαλήτου δὲ χαρᾶς ἠξιώθημεν.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὰς χριστομόρφους καὶ σεπτοπροσκυνήτους προσκυνοῦμεν εἰκονογραφίας.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὰ τῶν Ἑλλήνων χρυσότευκτά τε καὶ δαιμονιόμορφα συμπατοῦμεν ζόανα.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμεῖς τὸν ἀρχαῖον τε καὶ μέγαν ἀντάρτην ἀντιπραττόμεθα.

9 Χαῖρε, δι' ἧς εἰρηνοποιεῖται ἡ τῶν Ρωμαίων βασιλεία.

Χαῖρε, δι' ἧς βασιλευσὶ τὸ βασιλεύειν δίδοται καὶ στρατηγοῖς τὸ στρατηγεῖν ἐγχειρίζεται.

Χαῖρε, δι' ἧς πολλὰ ἐπινίκια ἐν παρατάξει ἀλλογενῶν καὶ ἀλλογλώσσων ἐθνῶν διανύονται.

Χαῖρε, δι' ἧς ἑτερόφυλοι ὡσπερ φύλλα πίπτουσι καὶ ἄνομοι ὡς ἄνεμοι μηδενὸς διώκοντος διώκονται.

Χαῖρε, δι' ἧς οἱ ὄπλομάχοι καὶ θυρεοφόροι θραύονται, πλήττονται δὲ πρὸ συμπλοκῆς σιδηροφόροι.

10 Χαῖρε, δι' ἧς ἀντιτοξεύονται ἀμφοτεροδέξιοι τοξόται καὶ μωλωπίζονται ἔθνη τὰ πολέμους θέλοντα.

Χαῖρε, δι' ἧς ξιφοκτονεῖται ὁ βαρβαρογενῆς τε καὶ φιλομάκελλος κύων Ἰσμαήλ.

Χαῖρε, δι' ἧς δραπετεύουσιν ἐκ μέσου τῶν ὀπλοφόρων πιστοὶ τῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς ἐλεεινῶς κατεχομένων αἰχμαλώτων.

Χαῖρε, δι' ἧς ὁ σύμπας κόσμος σκέπεται καὶ εἰς αἰεὶ διαφυλάσσεται.

Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν ἅπαν ὠμηρεύθη ἀγαθόν, ἐν τε τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα ἀπὸ τὶς πύλες τοῦ ἄδη ἀνεβήκαμε στοὺς οὐρανοὺς.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα λυτρωθήκαμε ἀπὸ τὴν κατάρρα κι ἀξιωθήκαμε τὴν ἀνεκκλάλητη χαρά.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα προσκυνοῦμε τὶς σεπτὲς εἰκόνες μὲ τὴ μορφὴ τοῦ Χριστοῦ.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα ποδοπατοῦμε τὰ χρυσὰ ξόανα τῶν Ἑλλήνων μὲ τὴ μορφὴ τῶν δαιμόνων.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα ἀντιμετωπίζομε τὸν ἀρχαῖο καὶ καυχησιάρη ἀντάρτη.

9 Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα εἰρηνεῦει ἡ βασιλεία τῶν Ρωμαίων.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα παρέχεται στοὺς βασιλεῖς ἡ βασιλικὴ ἐξουσία καὶ οἱ στρατηγοὶ παίρνουν στὰ χέρια τους τὴ στρατηγία.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα πετυχαίνονται πολλὲς φορὲς ἐπινίκια ἐνάντια στὶς παρατάξεις ξένων κι ἀλλόγλωσσων ἐθνῶν.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα οἱ ἀλλόφυλοι πέφτουν σὰν φύλλα καὶ οἱ ἄνομοι φεύγουν σὰν ἄνεμοι, χωρὶς νὰ τοὺς καταδιώκει κανένας.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα συντρίβονται πολεμιστὲς καὶ σημαιοφόροι καὶ τσακίζονται οἱ ἄνοπλοι πρὶν ἀπὸ τὴ σύγκρουση.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα δέχονται τοξεύματα τοξότες ἰκανότατοι καὶ τραυματίζονται ἔθνη φιλοπόλεμα.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα διαπερνᾷ τὸ ξίφος τὸ βάρβαρο κι αἰμοβόρο σκύλο Ἰσμαήλ.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα διαφεύγουν ἀνάμεσα ἀπὸ ὀπλισμένους ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἄθλια ἀλυσσοδεμένους αἰχμαλώτους εἶναι πιστοί.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα ὁ κόσμος ἔχει τὴ σκέπη του καὶ τὴν παντοτινὴ διαφύλαξή του.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα μᾶς δόθηκε σὰν ὄμηρος κάθε ἀγαθὸ στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ.

20 Χαῖρε, δι' ἧς ἡμῖν εὐλογία τοῖς πιστοῖς ἐπήγασεν, ἐπειδήπερ
λαός σου ἡμεῖς, εἰ καὶ σειραῖς ἀμαρτημάτων συμπεπλέγμεθα.

Χαῖρε, δι' ἧς εὐλογεῖται τῶν ἀσθενῶν ὁμοῦ ἀρρένων ἢ χορτώ-
δης οὐσία, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἀσθενογενῶν γυναικῶν πάμπλανός τε
καὶ πανσάλευτος φύσις.

25 Χαῖρε, δι' ἧς οἱ ἀσεβεῖς εὐσεβεῖς γενόμενοι εὐσεβῶς εὐσεβοῦσι,
καὶ προσκυνοῦσι τὸν πανσεβάσμιον τόκον σου.

Χαῖρε, δι' ἧς οἱ φιλόχρυσοι φιλόχριστοι γίνονται, καὶ οἱ φιλάρ-
γυροι φιλάνθρωποι, καὶ φιλόπτωχοι οἱ φιλόπλουτοι.

Χαῖρε οὖν, χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὅτι πολλοὶ πολλῶν χρημάτων
30 διὰ σέ κατεφρόνησαν, ὅπως σε τὴν μόνην ἀγαθὴν κερδήσωσι.

Χαῖρε, ὅτι πολλοὶ πολλάκις τῶν εὐσεβῶν βασιλέων πηλὸν
ἠγήσαντο διὰ σέ τὸν χρυσὸν καὶ σποδὸν τὸν ἄργυρον.

Χαῖρε, ὅτι πολλοὶ τῶν φιλοχρίστων βασιλίδων λιθολαμπεῖς
διὰ σέ στεφάνους καὶ κρυσονήμους ἀλουργίδας, ἀράχνης εὐτελέστε-
35 ρα ἐλόγισαντο.

Χαῖρε, ὅτι πολλοὶ τῶν εὐγενῶν Ἰνδικοὺς διὰ σέ καὶ χρύσταλλί-
ζοντας λίθους περιεφρόνησαν.

Χαῖρε, ὅτι πολλαί, ἵνα εἶπω, καὶ τῶν εὐγενίδων γυναικῶν εἰς
οὐδὲν ἠγήσαντο διὰ σέ ἀξιάγαστα τὰ βύσσινά τε καὶ κόκκινα καὶ πε-
40 ριόρφουρα καὶ ὀλοσήρικα.

Χαῖρε, ὅτι πολλαὶ καὶ τῶν μοιχαλίδων γυναικῶν λιθοκόλλητα
ἐνώτια καὶ περιδέξια ψέλλια φύλλων ἀδρανέστερα ἐλόγισαντο.

Χαῖρε, ὅτι πολλοὶ πλειστάκις τῶν ἐνδόξων τε καὶ περιφανῶν,
οὐ μὴν δὲ καὶ πλουσίων, σκύβαλα ἠγήσαντο διὰ σέ τὰς χρυσοῦ καὶ
45 ἀργύρου χιλιάδας.

Χαῖρε, ὅτι πολλαὶ καὶ τῶν νεογενῶν νεανίδων λευκοειδεῖς καὶ
χρυσολαμπεῖς στολὰς ἀπόσαντο.

Χαῖρε, ὅτι πολλαὶ διὰ σέ, ἴν' εἶπω, τῶν χρυσοφορουσῶν γυναι-

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα πήγασε ἡ εὐλογία γιὰ μᾶς τοὺς πιστοὺς, γιατί εἴμαστε λαός σου ἂν καὶ εἴμαστε μπλεγμένοι στὰ δίχτυα τῶν ἁμαρτημάτων.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα δέχεται εὐλογία ἀπὸ κοινουῦ ἡ χορταρένια φύση καὶ τῶν ἀσθενῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν γυναικῶν ἡ εὐκολόπλαστη κι εὐκολοσάλευτη φύση.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα οἱ ἀσεβεῖς γυναῖκες γίνονται εὐσεβεῖς ἐκδηλώνοντας μ' εὐσέβεια τὴν πίστη τους καὶ προσκυνοῦν τὸν πανσεβάσμιο Υἱό σου.

Χαῖρε, πού χάρη σ' ἐσένα οἱ φίλοι τοῦ χρυσοῦ γίνονται φίλοι τοῦ Χριστοῦ, οἱ φιλάργυροι φιλάνθρωποι καὶ οἱ φίλοι τοῦ πλούτου φίλοι τῶν φτωχῶν.

Χαῖρε, λοιπόν, Χαῖρε, κεχαριτωμένη, πού γιὰ χάρη σου πολλοὶ περιφρόνησαν τὰ χρήματα, γιὰ νὰ κερδήσουν ἐσένα τὴ μόνη ἀγαθή.

Χαῖρε, γιατί πολλοὶ εὐσεβεῖς βασιλιάδες θεώρησαν πολλές φορές πηλὸ τὸν χρυσὸ καὶ τὸν ἄργυρο τέφρα.

Χαῖρε, γιατί πολλές φιλόχριστες βασίλισσες θεώρησαν μηδαμνότερα ἀπὸ ἀράχνες τὰ ἀδαμαντοκόλλητα στεφάνια καὶ τὶς χρυσοῦφαντες πορφύρες.

Χαῖρε, γιατί χάρη σ' ἐσένα πολλοὶ εὐγενεῖς περιφρόνησαν τὰ ἰνδικὰ ἀστραφτερὰ πετράδια.

Χαῖρε, γιατί πολλές, μπορῶ νὰ πῶ, κι ἀπὸ τὶς εὐγενεῖς γυναῖκες θεώρησαν ἐξαιτίας σου μηδαμινὲς τὶς ζηλευτὲς βύσσινες καὶ κόκκινες ἐσθῆτες, τὶς περιπόρφυρες κι ὀλομέταξες.

Χαῖρε, γιατί πολλές κι ἀπὸ τὶς μοιχευόμενες γυναῖκες θεώρησαν πὸ ἄχρηστα κι ἀπὸ φύλλα τ' ἀδαμαντοκόλλητα σκουλαρήκια καὶ τὰ περίτεχνα βραχιόλια.

Χαῖρε, γιατί πολλές φορές πολλοὶ ἔνδοξοι καὶ ἐπιφανεῖς, καθὼς καὶ πλούσιοι, θεώρησαν χάρη σ' ἐσένα σκύβαλα τὰ χιλιάδες χρυσὰ κι ἀσημένια νομίσματα.

Χαῖρε, γιατί καὶ πολλές νέες κοπέλλες ἀπέκρυσαν τὶς λευκὲς καὶ χρυσὲς φορεσιές.

Χαῖρε, γιατί ἐξαιτίας σου πολλές ἀπὸ τὶς γυναῖκες τὶς ντυ-

κῶν μελανοφορεῖν καὶ τριχοφορεῖν διὰ παντὸς ἡρετίσαντο.

10 Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὅτι καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν, καὶ μεσιτολογεῖς ὑπὲρ ἡμῶν τῶν πηλογενῶν πρὸς τὸν Υἱόν σου καὶ Θεόν σου καὶ Θεὸν ἡμῶν.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ πάντων ὁμοῦ τῶν περάτων τῆς 5 γῆς κοινὴ σωτηρία, καὶ πάντων τῶν Χριστιανῶν χριστιανικὴ προστασία.

Χαῖρε, ἡ μόνη τῶν ἀβοηθήτων παραστατικὴ βοήθεια, καὶ μόνη τῶν ἀδυνάτων μεγαλοδύναμος δύναμις.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη τῶν ταπεινῶν ἀνύψωσις, 10 καὶ μόνη τῶν πενήτων ἀντίληψις καὶ μόνη μήτηρ τῶν ὀρφανῶν καὶ πτωχῶν καὶ χηρῶν.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη τῶν καταπονουμένων παραμυθία, καὶ μόνη τῶν ἀσκεπῶν σκέπη.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη τῶν αἰχμαλώτων λύτρω- 15 σις καὶ μόνη τῶν ἐξορίστων καὶ ἐξορισμένων ἀνάκλησις.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη τῶν νοσοῦντων ἐπίσκεψις, καὶ μόνη τῶν ἀσθενούντων ἴασις καὶ μόνη τῶν δαιμονώντων ὑγίωσις.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη τῶν πλεόντων κυβέρνη- 20 σις καὶ μόνη τῶν νυκτοπορούντων συνοδοιπὸρος καὶ συνδιαγωγός.

Χαῖρε, ὅτι πάντων ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς σὲ τὴν μόνην καθαρὰν ἐλπίζουσι καὶ πρὸς σὲ διὰ παντὸς ἀτενίζουσι.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ αἰεὶ προΐσταμένη ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ λυτρουμένη ἡμᾶς ἐκ πάσης δικαίας ὀργῆς τε καὶ ἀπειλῆς.

25 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ αἰεὶ διαφυλάττουσα καὶ περισκέπουσα τὸ πτωχογενὲς ἡμῶν φῶλον ἐν πειρασμοῖς, ἐν κινδύνοις καὶ ἐν διαφόροις συμφοραῖς.

11 Χαῖρε κεχαριτωμένη, χαῖρε, ὅτι οὐδεὶς ὡς σὺ πλὴν Θεοῦ

μένες στά χρυσά προτίμησαν νὰ φοροῦν γιὰ πάντα μαῦρα καὶ τρίχινα φορέματα.

10 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, γιατί ἔγινες ἡ καταφυγή μας καὶ μεσιτεύεις γιὰ μᾶς τοὺς πηλόπλαστους πρὸς τὸν Υἱό σου καὶ Θεό σου καὶ Θεό μας.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ κοινὴ σωτηρία ὄλων μαζί τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ χριστιανικὴ προστασία ὄλων τῶν Χριστιανῶν.

Χαῖρε, ἡ μόνη συμπαράσταση καὶ βοήθεια τῶν ἀβοήθητων καὶ ἡ μόνη μεγαλοδύναμη δύναμη τῶν ἀδύναμων.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη ὑψωση τοῦ ταπεινοῦ καὶ μόνη βοήθεια γιὰ τοὺς πένητες καὶ μόνη μητέρα τῶν ὀρφανῶν, τῶν φτωχῶν καὶ τῶν χηρῶν.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη παρηγοριὰ ὅσων καταπατοῦνται καὶ ἡ μόνη σκέπη τῶν ἀσκεπῶν.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη ἀπολύτρωση τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἡ μόνη ἀνάκληση τῶν ἀποκρυμμένων καὶ ἐξορισμένων.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη ἐπίσκεψη τῶν ἀρρώστων καὶ ἡ μόνη ἴασή τους καὶ ἡ μόνη θεραπεία ὅσων δαιμονίζονται.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἡ μόνη κυβερνήτρια ὅσων ταξιδεύουν καὶ ἡ μόνη τῶν νυχτοπορευομένων συνοδοιπόρος καὶ σύντροφος.

Χαῖρε, γιατί ὄλοι σηκῶνομε τὰ μάτια μας μ' ἐλπίδα σ' ἐσένα τὴν ὀλοκάθαρη κι ὄλοι πρὸς ἐσένα γιὰ πάντα ἀτενίζομε.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἐσὺ ποὺ προστατεύεις ἐμᾶς
“ τοὺς ταπεινοὺς καὶ μᾶς λυτρῶνεις ἀπὸ κάθε δίκαιη ὀργὴ καὶ ἀπειλή.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἐσὺ ποὺ πάντα φυλάγεις καὶ προστατεύεις τὴ φτωχιά γενιά μας στοὺς πειρασμούς, στοὺς κινδύνους καὶ στὶς διάφορες συμφορές.

11 Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, γιατί κανένας ἄλλος ἐκτὸς

τηλικοῦτον κεκληρονόμηκεν ὄνομα, ἣ τοιαύτης πώποτε τέτυχε δόξης.

Χαῖρε, ἣ ὄντως ὑπερευλογημένη, χαῖρε, δι' ἣν ἡμεῖς σήμερον
5 ὑπερκοσμίως τὴν ὑπερκόσμιον ταύτην πανηγυρίζομεν ἡμέραν.

Χαῖρε, ἣ ὄντως ὑπερευλογημένη, χαῖρε, δι' ἣν ἡμεῖς σήμερον
ἐορτὴν ἐορτῶν καὶ πανηγυριν πανηγύρεων πανδημεῖ ἐορτάζομεν.

Χαῖρε, ὄντως ὑπερευλογημένη, χαῖρε, δι' ἣν ἡμεῖς σήμερον ἀγε-
ληδὸν ἐπαθροίζομεθα ἐν τοῖς σοῖς ἀγιοβάτοις ναοῖς καὶ μεγαλοφώ-
10 νως σε γεραίρομεν.

Χαῖρε, ὄντως ὑπερευλογημένη, χαῖρε, δι' ἣν ἡμεῖς σήμερον δί-
κην μελισσῶν ἐπισυναγόμενοι πληθύνομεν τὴν ὑμνολογίαν, ὡς σὺ
τὴν προστασίαν.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, δι' ἣν ἡμεῖς σήμερον φωτοφο-
15 ροῦντες λαμπρῶς ἐν Ἐκκλησίᾳ σε μεγαλύνομεν.

Χαῖρε, ὄντως ὑπερευλογημένη, χαῖρε, δι' ἣν ἡμεῖς σήμερον τὰ
τοῦ Δαβὶδ σὺν τῷ Δαβίδ, καὶ τὰ τοῦ ἀγγέλου σὺν τῷ ἀγγέλῳ ἀνεκι-
νήσαμεν λόγια.

Χαῖρε, ὄντως ὑπερευλογημένη, χαῖρε, δι' ἣν ἡμεῖς σήμερον οἱ
20 αἰχμάλωτοι ἐπαινέται ταύτην ἐξυφάναμεν τὴν τετραπλῆν τῶν χα-
ροποιῶν προρρήσεων πεντακοντάδα.

Ἄλλὰ παράτεινον τὸ ἔλεός σου, πανάγαθε Δέσποινα, τοῖς γι-
νώσκουσί σε, καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου,
καὶ κατεύθυνον πάντας εἰς ὁδὸν εἰρήνης, ὅτι πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ
25 εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σοῦ τῆ μεσιτεία τὴν καταλλαγὴν τὴν πρὸς τὸν
Υἱόν σου καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν ἐσχήκαμεν, ᾧ δόξα, ᾧ κράτος,
ᾧ σθένος, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ ὁμοφυεῖ καὶ ἀγίῳ
Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. Ἀμήν.

ἀπὸ τὸ Θεὸ δὲν ἔχει κληρονομήσει τέτοιο ὄνομα οὔτε ἔτυχε ποτὲ νὰ δοξολογηθῆϊ τόσο.

Χαῖρε, ἐσὺ ἡ ἀληθινὰ ὑπερευλογημένη, χαῖρε, ἐσὺ πού γιὰ χάρη σου σήμερα πανηγυρίζομε πάνδημα καὶ ὑπερκόσμια τὴν ὑπερκόσμια αὐτὴ ἑορτῆ.

Χαῖρε, ἡ ὑπερευλογημένη ἀληθινά, πού χάρη σ' ἐσένα σήμερα συγκεντρωνόμαστε πλήθη στοὺς ἀγιοβάδιστους ναοὺς σου καὶ σὲ τιμοῦμε μεγαλόφωνα.

Χαῖρε, ἐσὺ ἡ ὑπερευλογημένη ἀληθινά, χαῖρε, πού γιὰ χάρη σου σήμερα συναγμένοι ὅμοια μὲ τὶς μέλισσες πολλαπλασιάζομε τὸ ὑμνολόγημά σου ὅπως ἐσὺ τὴν πρὸς ἡμᾶς προστασία σου.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε, ἐσὺ πού γιὰ χάρη σου ἐμεῖς σήμερα φωτοφορεμένοι λαμπρὰ σὲ μεγαλύνομε μέσα στὴν ἐκκλησία.

Χαῖρε, ἐσὺ ἡ ἀληθινὰ ὑπερευλογημένη, χαῖρε, ἐσὺ πού γιὰ χάρη σου σήμερα σοῦ προσφέραμε τὰ λόγια τοῦ Δαβὶδ μαζί μὲ τὸ Δαβὶδ καὶ τὰ λόγια τοῦ ἀγγέλου μαζί μὲ τὸν ἄγγελο.

Χαῖρε, ἡ ἀληθινὰ ὑπερευλογημένη, χαῖρε, ἐσὺ πού γιὰ χάρη σου σήμερα ἐμεῖς οἱ αἰχμάλωτοι ὑμνητές σου σοῦ πλέξαμε αὐτὴ τὴν τετράδιπλη πεντηκοντάδα τῶν χαρούμενων χαιρετισμῶν.

Ὅμως παράτεινε τὸ ἔλεός σου, Δέσποινα πανάγαθη, γι' αὐτοὺς πού σὲ ἀναγνωρίζουν καὶ ρίξε τὸ βλέμμα σου στοὺς δούλους σου καὶ στὰ ἔργα τους καὶ κατεύθυνε ὄλους μας σὲ ὁδὸ εἰρήνης, γιὰτὶ ὅλοι στρέφομε σ' ἐσένα τὰ μάτια μας μ' ἐλπίδα καὶ μὲ τὴ μεσίτευσή σου ἐπιτύχαμε τὴ συμφιλίωσή μας μὲ τὸν Υἱὸ σου καὶ Θεὸ καὶ Θεό μας. Σ' αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ ἐξουσία καὶ ἡ δύναμη μαζί μὲ τὸν ἄναρχο Πατέρα του καὶ τὸ ὁμοούσιο καὶ ἅγιο Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς ἀπέραντους αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΣΤ'.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΝΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

1 Δεῦτε, πάντα ἔθνη, πᾶν γένος ἀνθρώπων, καὶ πᾶσα γλῶσσα, καὶ ἡλικία πᾶσα, καὶ ἅπαν ἀξίωμα, μετ' εὐφροσύνης τὸ παγκοσμίου εὐφροσύνης γενέθλιον ἐορτάσωμεν. Εἰ γὰρ Ἑλλήνων παῖδες, δαιμόνων ψεύδει μύθων κλεπτόντων τὸν νοῦν καὶ συσκιαζόντων
5 τὴν ἀλήθειαν, καὶ βασιλέων γενέθλια διὰ πάσης ἡγὸν τιμῆς, δῶρα ἕκαστος προσφέροντες τὰ κατὰ δύναμιν καὶ πάντα λυμαιομένων τὸν βίον, πόσω μᾶλλον ἡμᾶς ἐχρῆν τῆς Θεοτόκου τιμᾶν τὸ γενέθλιον, δι' ἧς ἅπαν τὸ βρότειον γένος, δι' ἧς προμήτορος Εὔδας ἡ λύπη εἰς χαρὰν μεταβέβληται; Ἐκείνη μὲν γάρ, «ἐν λύπαις τέξῃ τέ-
10 κνα», δι' ἀποφάσεως θείας ἀκήκοεν, αὕτη, «Χαῖρε, κεχαριτωμένη». Ἐκείνη «πρὸς τὸν ἄνδρά σου ἢ ἀποστροφή σου», αὕτη «ὁ Κύριος μετὰ σοῦ». Τί οὖν τῇ Μητρὶ τοῦ Λόγου, ἀλλ' ἢ λόγον προσοίσωμεν; Πᾶσα ἢ κτίσις εὐωχέισθω καὶ ὑμνεῖτω τῆς ἱερᾶς τὸ ἱερώτατον λοχεῖον. Ἔτεκε γὰρ τῷ κόσμῳ θησαυρὸν ἀγαθῶν ἀναφαίρε-
15 τον. Δι' αὐτῆς γὰρ ὁ Κτίστης πᾶσαν φύσιν πρὸς τὸ κρεῖττον μετεστοιχείωσεν διὰ μέσης τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰ γὰρ ὁ ἄνθρωπος μέσος νοῦ καὶ ὕλης ἰστάμενος, σύνδεσμός ἐστι πάσης ὀρατῆς τε καὶ ἀοράτου κτίσεως, ἐνωθεὶς ὁ δημιουργὸς Λόγος τοῦ Θεοῦ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων, δι' αὐτῆς ἀπάσῃ τῇ κτίσει ἠνωται. Ἐορτάσωμεν

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΜΑΣ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

1 Ἐλάτε ὅλοι οἱ λαοί, ὄλο τὸ ἀνθρώπινο γένος, κάθε γλώσσα καὶ κάθε ἡλικία καὶ κάθε ἀξίωμα νὰ ἐορτάσομε μὲ εὐφροσύνη τὴν παγκόσμιας εὐφροσύνης γέννηση. Γιατί, ἂν οἱ γιοὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐξαιτίας ψεύτικων δαιμονικῶν μύθων, ποὺ ξεγελοῦν τὸ νοῦ καὶ συσκιάζουν τὴν ἀλήθεια, γιόρταζαν μὲ κάθε τιμὴ, προσφέροντας καθένας ὅ,τι δῶρο μποροῦσε, τὰ γενέθλια καὶ ὄλη τὴ ζωὴ τῶν βασιλαίδων, πόσο περισσότερο πρέπει νὰ τιμοῦμε ἐμεῖς τὴ γέννηση τῆς Θεοτόκου, ἐξαιτίας τῆς ὁποίας ἀποκαταστάθηκε ὄλο τὸ ἀνθρώπινο γένος καὶ ἡ λύπη τῆς προμήτοράς μας Εὐας μεταστράφηκε σὲ χαρὰ; Γιατί ἐκείνη ἄκουσε τὴν ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ, «μὲ πόνους θὰ γεννᾷς τὰ παιδιά σου», ἐνῶ αὐτὴ, «Χαῖρε, κεχαριτωμένη». Ἐκείνη, «θὰ ἔχεις ὑποταγὴ στὸν ἄνδρα σου», ἐνῶ αὐτὴ, «ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου»¹. Τί ἄλλο ἀπὸ λόγο λοιπὸν νὰ προσφέρομε στὴ μητέρα τοῦ Λόγου; Ἄς διασκεδάσει ὄλη ἡ φύση κι ἄς ὑμνήσει τὴν ἀγιότατη γέννα τῆς Παναγίας. Γιατί γέννησε γιὰ τὸν κόσμον ἀσύλητο θησαυρὸ ἀγαθῶν, γιατί μὲ αὐτὴν ὁ Κτίστης μεταστοιχείωσε πρὸς τὸ καλύτερο ὄλη τὴ φύση μέσω τῆς ἀνθρώπινης φύσης τοῦ Χριστοῦ. Ἄν δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος, ποὺ στέκεται στὴ μέση νοῦ καὶ ὕλης, εἶναι σύνδεσμος ὄλης τῆς ὄρατῆς καὶ ἀόρατης κτίσης, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ἐνώθηκε μὲ τὴ φύση τῶν ἀνθρώπων, μέσω αὐτῆς ἔχει ἐνωθεῖ μὲ ὄλη τὴν κτίση. Ἄς ἐορτάσομε λοιπὸν τὴν κα-

20 οὖν τὴν λύσιν τῆς ἀνθρωπίνης στειρώσεως, ὅτι λέλυται ἡμῖν ἡ τῶν ἀγαθῶν πῆρωσις.

2 Ἄλλὰ τίνος ἔνεκεν ἐκ στείρας ἡ Παρθένος μήτηρ γεγέννηται; Ἔδει γὰρ τὸ μόνον καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον, τὸ τῶν θαυμάτων κεφάλαιον, προοδοποιηθῆναι τοῖς θαύμασιν καὶ κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῶν ταπεινοτέρων ἐπαναβῆναι τὰ μείζονα. Ἔχω καὶ ἕτερον λόγον ὑψη-
5 λότερον καὶ θεϊότερον. Ἡ γὰρ φύσις ἤττηται τῇ χάριτι καὶ ἔστηκεν ὑπότρομος, προβαίνειν μὴ φέρουσα. Ἐπεὶ οὖν ἔμελλεν ἡ Θεοτόκος Παρθένος ἐκ τῆς Ἄννης τίκτεσθαι, οὐκ ἐτόλμησεν ἡ φύσις προλαβεῖν τὸ τῆς χάριτος βλάστημα, ἀλλ' ἔμεινεν ἄκαρπος ἕως ἡ χάρις τὸν καρπὸν ἐβλάστησεν. Ἔδει γὰρ πρωτότοκον τεχθῆναι, τὴν τε-
10 ξομένην τὸν πρωτότοκον πάσης τῆς κτίσεως, ἐν ᾧ τὰ πάντα συνέστηκεν.

ἮΩ μακαρία συνωρίς Ἰωακεῖμ καὶ Ἄννα! ὑπόχρεως ὑμῖν ἐστὶ πᾶσα ἡ κτίσις. Δι' ὑμῶν γὰρ προσήγαγε δῶρον τῷ Κτίστη δώρων πάντων ὑπερφερέστερον, μητέρα σεμνήν, μόνην ἀζίαν τοῦ Κτίσαν-
15 τος. ἮΩ ὄσφυς τοῦ Ἰωακεῖμ παμμακάριστε, ἐξ ἧς κατεβλήθη σπέρμα πανάμωμον! ἮΩ μήτρα τῆς Ἄννης ἀοίδιμε, ἐν ἧ ταῖς κατὰ μικρὸν ἐξ αὐτῆς προσθήκαις ηὔξηθη καὶ διαμορφωθὲν ἐτέχθη βρέφος πανάγιον! ἮΩ γαστήρ, οὐρανὸν ἐν αὐτῇ κυφορήσασα ἔμψυχον, τῆς οὐρανῶν εὐρυχωρίας πλατύτερον! ἮΩ ἀλῶ, ἡ ἐνέγκασα τὴν θη-
20 μονίαν τοῦ ζωοποιοῦ σίτου, ὡς αὐτὸς Χριστὸς ἀπεφῆνατο· «ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει». ἮΩ μαστοὶ θηλάσαντες τὴν θρέψασαν τὸν τροφέα τοῦ κόσμου! ἮΩ θαυμάτων θαύματα καὶ παραδόξων παράδοξα! ἔδει γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ ἄφραστον καὶ συγκαταβατικὴν σάρκωσιν προοδοποιηθῆ-
25 ναι τοῖς θαύμασιν. Ἄλλὰ πῶς τοῖς πρόσω προβήσομαι; Ἡ διάνοια μὲν ἐξίσταται, φόβος δέ με καὶ πόθος κατεμερίσαντο. Ἡ καρδία πάλλει καὶ ἡ γλῶσσα πεπήδηται· οὐ φέρω τὴν ἡδονήν, νικῶμαι τοῖς θαύμασιν, ἔνθους ὑπὸ τοῦ πάθους γέγονα. Νικάτω ὁ πόθος,

τάργηση τῆς ἀνθρώπινης στειρώσεως, γιατί ἔλαβε τέλος γιά μᾶς ἡ στέρηση τῶν ἀγαθῶν.

- 2 Ἄλλὰ γιά ποιό λόγο γεννήθηκε ἡ Παρθένος μητέρα ἀπό μιὰ στείρα; Γιατί ἔπρεπε ν' ἀνοίξει ὁ δρόμος γιά τὸ μόνο καινούργιο κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, γιά τὸ ἀποκορύφωμα τῶν θαυμάτων, καὶ λίγο λίγο ἀπὸ τὰ πιὸ ταπεινά νὰ προβάλουν τὰ ἀνώτερα. Ἔχω καὶ κάποιον ἄλλο λόγο πιὸ ὑψηλὸ καὶ θεϊκότερο. Ἡ φύση δηλαδή νικήθηκε ἀπὸ τὴ χάρη καὶ στεκόταν τρέμοντας μὴ ἔχοντας τὸ θάρρος νὰ προχωρήσει. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐμελλε νὰ γεννηθεῖ ἀπὸ τὴν Ἄννα ἢ Θεοτόκος Παρθένος, δὲν τόλμησε ἡ φύση νὰ προλάβει τὸ βλάστημα τῆς χάριτος, ἀλλ' ἔμεινε ἄκαρπη, ὡς πού ἡ χάρη ἔδωσε τὸν καρπὸ τῆς. Ἐπρεπε δηλαδή νὰ γεννηθεῖ πρωτότοκη ἐκείνη πού θὰ γεννοῦσε τὸν πρωτότοκο ὅλης τῆς κτίσεως, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἔλαβαν ὕπαρξη τὰ πάντα².

Ὡ μακάριο ζευγάρι, Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα! Ὡλη ἢ πλάση εἶναι χρεωφειλέτης σας. Γιατί διαμέσου σας πρόσφερε στὸν Κτίστη δῶρο ἀπὸ ὅλα τὰ δῶρα ἀνώτερο, τὴ σεμνὴ μητέρα πού εἶναι ἡ μόνη ἄξια τοῦ Δημιουργοῦ. Ὡ ὄσφὺς παμμακάριστη τοῦ Ἰωακεὶμ ἀπὸ τὴν ὁποία σπάρθηκε τὸ πανάμωμο σπέρμα. Ὡ ἅγια μήτρα τῆς Ἄννας, μέσα στὴν ὁποία, μεγαλώνοντας λίγο λίγο, ἀναπτύχθηκε καὶ γεννήθηκε πανάγιο βρέφος. Ὡ γαστέρα, πού κυοφόρησες τὸν ἔμψυχο οὐρανό, πλατύτερο ἀπὸ τὴν ἀπεραντοσύνη τ' οὐρανοῦ. Ὡ ἀλώνι πού δέχτηκες τὴ θημωνιά τοῦ ζωοποιοῦ σιταριοῦ, ὅπως δήλωσε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός: «ἂν ὁ κόκκος τοῦ σιταριοῦ δὲν πέσει καὶ δὲν πεθάνει στὴ γῆ, μένει ἔτσι ὅπως εἶναι μόνος»³. Ὡ μαστοί, πού θηλάσατε αὐτὴν πού ἔθρεψε τὸν τροφέα τοῦ κόσμου. Ὡ θαύματα θαυμάτων καὶ παράδοξα παραδόξων. Γιατί μὲ τὰ θαύματα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ ἐτοιμαστεῖ ὁ δρόμος γιά τὴν ἄφραστη ἔνσαρκη συγκατάβαση σ' ἐμᾶς τοῦ Θεοῦ. Πῶς ὁμως νὰ προχωρήσω στὰ ἄλλα; Ἀπορεῖ ὁ νοῦς μου, ὁ φόβος καὶ ὁ πόθος μὲ χῶρισε στὰ δύο. Χτυπᾷ ἡ καρδιά μου καὶ ἡ γλῶσσα μου ἔχει δεθεῖ. Δὲν ἀντέχω τὴν τόση χαρά, νικιέμαι ἀπὸ τὰ θαύματα, τὸ πάθος μὲ γέμισε ἐνθουσιασμό. Ὡς νικήσει ὁ πόθος, ἄς ὑποχωρήσει ὁ φόβος, ἄς ψάλει ἡ

ὑποχωρείτω ὁ φόβος, ἀδέτω ἡ κιθάρα τοῦ Πνεύματος· «εὐφραινέ-
30 σθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ».

3 Σήμερον στειρωτικάι πύλαι ἀνοίγονται καὶ πύλη παρθενικὴ
θεία προέρχεται, ἐξ ἧς καὶ δι' ἧς ὁ Θεός, ὁ πάντων τῶν ὄντων
ἐπέκεινα εἰς τὴν οἰκουμένην σωματικῶς εἰσελεύσεται, κατὰ Παῦ-
λον τὸν τῶν ἀρρήτων ὑπήκοον. Σήμερον ἐκ ρίζης Ἰεσσαὶ ράβδος
5 ἔφυ, ἐξ ἧς ἀναβήσεται τῷ κόσμῳ ἄνθος θεοῦπόστατον. Σήμερον
ἐκ τῆς γῆινης φύσεως οὐρανὸν κατεσκεύασεν ἐπὶ γῆς, ὁ πάλοι ποτὲ
ἐξ ὑδάτων πῆξας καὶ πρὸς ὕψος μετεωρίσας τὸ στερέωμα. Καὶ ὄν-
τως, οὗτος ἐκείνου πολὺ θεϊότερος καὶ παραδοξότερος. Ὁ γὰρ ἐν
ἐκείνῳ κατασκευάσας τὸν ἥλιον, ἐκ ταύτης δικαιοσύνης ἀνέτειλε
10 ἥλιος. Δύο φύσεις, κἄν Ἀκέφαλοι μαίνωνται· μία ὑπόστασις, κἄν
Νεστόριοι διαρρήγνυνται. Τὸ γὰρ φῶς τὸ αἰδίον, τὸ ἐξ αἰδίου
φωτὸς προαιώνιον ἔχον τὴν ὕπαρξιν, τὸ αὐλον καὶ ἀσώματον ἐκ
ταύτης σωματοῦται, καὶ ὡς νυμφίος ἐκ παστοῦ προέρχεται, Θεὸς
ὢν, καὶ γηγενὴς γενόμενος ὕστερον. Ὡς γίγας τὴν ὁδὸν δραμεῖν τῆς
15 ἡμετέρας ἀγαλλιᾶσεται φύσεως, καὶ διὰ παθῶν ὀδεῦσαι πρὸς θά-
νατον, καὶ δῆσαι τὸν ἰσχυρόν, καὶ διαρπάσαι αὐτοῦ τὰ σκευῆ, τὴν
ἡμετέραν φύσιν, καὶ πρὸς τὴν οὐράνιον γῆν ἀναγαγεῖν τὸ πλανώμε-
νον πρόβατον. Σήμερον ὁ τοῦ τέκτονος Υἱός, ὁ παντεχνήμων Λό-
γος τοῦ δι' αὐτοῦ τὰ πάντα κατασκευάσαντος, ὁ βραχίων ὁ ἰσχυρὸς
20 τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὡς ἑαυτοῦ δακτύλῳ τῷ Πνεύματι, ἀμβλυν-
θὲν τὸ σκέπαρνον ἀκονήσας τῆς φύσεως κατεσκεύασεν ἑαυτῷ ἔμ-
ψυχον κλίμακα, ἧς ἡ βάσις ἐπὶ γῆς ἐστήρικται, ἡ δὲ κεφαλὴ πρὸς
αὐτὸν τὸν οὐρανόν, ἐφ' ἧς Θεὸς ἀναπαύεται, ἧς τὸν τύπον Ἰακώβ

4. Ψαλμ. 95,11. 5. Ἰεζ. 44,1-3. Ἐβρ. 1,6· 10,5. Κολ. 2,9.

6. Ἦσ. 11,1. 7. Γεν. 1,6-8. 8. Γεν. 1,16-17. Μαλ. 4,2.

9. Αἰρετικοί. Βλέπε παρακάτω, Λόγος Ζ', ὑποσ. 23.

κιθάρα τοῦ Πνεύματος· «ἄς γεμίσουν ἀπὸ εὐφροσύνης οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀπὸ ἀγαλλίασης ἡ γῆ»⁴.

- 3 Σήμερα ἀνοίγουν οἱ πύλες τῆς στειρώσεως καὶ προβαίνει πύλη παρθενική, θεϊκή, πού ἀπὸ αὐτὴν θὰ περάσει καὶ θὰ μπεῖ σωματικὰ μέσα στὴν οἰκουμένη ὁ Θεὸς⁵ πού εἶναι πέρα ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα, κατὰ τὸν Παῦλο πού ἄκουσε τ' ἀνείπωτα. Σήμερα βλάστησε ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί⁶ ὁ βλαστός, ἀπὸ ὅπου θὰ βγεῖ γιὰ τὸν κόσμον ἄνθος θεοῦπόστατο. Σήμερα ἀπὸ τὴ γήινη οὐσία πάνω στὴ γῆ κατασκεύασε οὐρανὸ, αὐτὸς πού παλαιὰ κάποτε ἔκανε νὰ πῆξει ἡ γῆ ἀπὸ τὰ νερὰ καὶ ἀνέβασε στὰ ὕψη μετέωρο τὸ στερέωμα⁷. Καὶ εἶναι ἀληθινὰ ὁ πρῶτος πολὺ πιὸ θεϊκὸς καὶ πιὸ παράδοξος ἀπὸ τὸν δεῦτερο ἀπὸ τὴ γήινη φύση. Γιατί αὐτὸς πού κατασκεύασε στὸν δεῦτερο τὸν ἥλιο, ἀνέτειλε ἀπὸ αὐτὴν σὰν ἥλιος τῆς δικαιοσύνης⁸. Μὲ δύο φύσεις, καὶ ἄς κάνουν σὰν μανιακοὶ οἱ Ἰακώβ⁹· μὲ μία ὑπόσταση, καὶ ἄς σκᾶνε οἱ Νεστοριοὶ. Γιατί τὸ φῶς τὸ αἰδίο πού ἔχει τὴν ὑπαρξὴ του προαιώνια ἀπὸ τὸ αἰδίο φῶς, τὸ ἄυλο καὶ τὸ ἀσώματο, λαμβάνει ἀπὸ αὐτὴν σῶμα καὶ προβάλλει ὡς ὁ νυμφίος ἀπὸ τὸ νυφικὸ θάλαμο, ὄντας Θεὸς καὶ γενόμενος μετὰ γήινος. Θὰ γεμίσει ἀπὸ ἀγαλλίαση¹⁰ διατρέχοντας τὸ δρόμο τῆς δικῆς μας φύσης, ὀδεύοντας πρὸς τὸ θάνατο ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πάθη, δένοντας τὸν ἰσχυρὸ, διαρπάζοντας τὰ σκεύη του¹¹, τὴ δικὴ μας φύση, καὶ ἀνεβάζοντας στὴν οὐράνια γῆ τὸ πλανεμένο πρόβατο¹². Σήμερα ὁ Υἱὸς τοῦ ξυλουρογῦ¹³, ὁ Λόγος ὁ παντεχνουργὸς Ἐκείνου πού μέσω αὐτοῦ κατασκεύασε τὰ πάντα, τὸ ἰσχυρὸ χέρι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ἀκονίζοντας μὲ τὸ Πνεῦμα, σὰ νὰ ἦταν δάχτυλό του, τὸ σκεπάρνι τῆς φύσης μας πού στόμωσε, κατασκεύασε γιὰ τὸν ἑαυτό του ἔμψυχη σκάλα, πού ἡ βάση της στηρίζεται στὴ γῆ καὶ ἡ κεφαλὴ της ἀκουμπᾷ στὸν ἴδιον τὸν οὐρανὸ, στὴν ὁποία ἀναπαύεται ὁ Θεὸς καὶ τὴν εἰκόνα τῆς ὁποίας εἶχε δεῖ ὁ Ἰακώβ¹⁴, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀμετακίνητος ἀπὸ τὴ θέση του κατέβη-

10. Ψαλμ. 18,6-7.

11. Ματθ. 12,39.

12. Ματθ. 18,12.

13. Ματθ. 13,55.

14. Γεν. 28,12-13.

έθεάσατο, δι' ἧς ὁ Θεὸς καταβάς ἀμεταβάτως, μᾶλλον δὲ συγκατα-
25 βάς, ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη.

Ταῦτα γὰρ ἡ κατάβασις, ἡ-συγκαταβατικὴ ταπεινωσις, ἡ ἐπὶ
γῆς πολιτεία, ἡ τοῖς ἐπὶ γῆς δοθεῖσα αὐτοῦ ἐπίγνωσις. Ἐπὶ γῆς ἡ
νοητὴ κλίμαξ, ἡ παρθένος ἐστήρικται, ἐκ γῆς γὰρ ἔχει τὴν γέννησιν,
ἡ δὲ κεφαλὴ πρὸς τὸν οὐρανόν. Πάσης γὰρ γυναικὸς κεφαλὴ ὁ
30 ἀνὴρ, ἀλλ' αὕτη, ἐπειδὴ ἄνδρα οὐκ ἔγνω, κεφαλὴ αὐτῆς ὁ Θεὸς καὶ
Πατὴρ ἐχρημάτισεν, Πνεύματι ἁγίῳ συναλλαγὰς ποιησάμενος, καὶ
οἰονεῖ θεῖον σπóρον πνευματικόν, τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν καὶ Λόγον τὴν
παντοδύναμον δύναμιν ἐξαποστείλας. Εὐδοκία γὰρ τοῦ Πατρὸς,
οὐκ ἐκ συναφείας φυσικῆς, ἀλλ' ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ Μαρίας
35 τῆς Παρθένου, ὑπερφυῶς ὁ Λόγος σὰρξ ἀτρέπτως ἐγένετο, καὶ
ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. Συνάφεια γὰρ Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους διὰ
Πνεύματος ἁγίου γίνεται. «Ὁ χωρῶν χωρεῖτω. Ὁ ἔχων ὧτα ἀκού-
ειν, ἀκουέτω». Ἐξω τῶν σωματικῶν γενώμεθα. Ἀπαθὲς τὸ
θεῖον, οἱ ἀνθρώποι· ὁ ἀπαθῶς γεννήσας τὸ πρότερον φυσικῶς,
40 ἀπαθῶς τὸν αὐτὸν Υἱὸν γεννᾷ καὶ τὸ δεύτερον οἰκονομικῶς. Καὶ
μάρτυς Δαβίδ, ὁ Θεοπάτωρ, λέγων· «Κύριος εἶπε πρὸς με· Υἱός
μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε». Τὸ δέ, «σήμερον», ἐπὶ τῆς
προαιωνίου γεννήσεως χώραν οὐκ ἔχει· ἐκείνη γὰρ ἄχρονος.

4 Σήμερον ἡ κατὰ ἀνατολὰς ὠκοδόμηται πύλη, δι' ἧς Χριστὸς
εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ ἔσται κεκλεισμένη ἡ πύλη, ἐν ἧ
Χριστὸς ἡ θύρα τῶν προβάτων, Ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῶ, δι' ὃν πρὸς
ἀρχίφαντον Πατέρα προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν. Σήμερον ἔπνευσαν
5 αὔραι χαρᾶς παγκοσμίου προάγγελοι. Εὐφραινέσθω ὁ οὐρανὸς
ἄνωθεν καὶ ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ κάτωθεν, σαλευθήτω ἡ τοῦ κόσμου
θάλασσα. Ἐν αὐτῇ γὰρ κόχλος γεννᾶται, ἧ τις οὐρανόθεν ἐκ τῆς

15. Βαρούχ 3,38. 16. Α' Κορ. 11,3. Α' Ἰω. 1,14.

17. Ματθ. 19,12. Λκ. 8,8. 18. Ψαλμ. 2,7. Πρ. 13,33. Ἐβρ. 1,5· 5,5.

κε ὁ Θεός, ἢ πιὸ καλά, συγκατέβηκε, τὸν εἶδαν ἀπάνω στὴ γῆ κι ἔζησε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους¹⁵.

Πράγματι αὐτὰ εἶναι ἡ κάθοδος του, ἡ ταπείνωση ἀπὸ συγκατάβαση, ἡ πολιτεία του ἐπάνω στὴ γῆ, ἡ ἐπίγνωσή του ποὺ δωρήθηκε στοὺς ἀνθρώπους. Ἐπάνω στὴ γῆ στηρίζεται ἡ νοητὴ σκάλα ἢ παρθένος, γιατί γεννήθηκε στὴ γῆ, καὶ ἡ κεφαλὴ της βρίσκεται στὸν οὐρανό. Κεφαλὴ βέβαια κάθε γυναίκας εἶναι ὁ ἄντρας, ἐπειδὴ ὅμως αὐτὴ δὲν γνώρισε ἄντρα, γι' αὐτὸ ἔγινε κεφαλὴ της ὁ Θεός καὶ Πατέρας, ἔχοντας ὡς μέσο γιὰ τὴ συναλλαγὴ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, καὶ σὰν θεϊκὸ πνευματικὸ σπόρο ἔστειλε πανίσχυρη δύναμη τὸν Υἱὸ του καὶ Λόγο. Γιατὶ ἀπὸ εὐδοκία τοῦ Πατέρα ὁ Λόγος ἔγινε κατὰ τρόπο ὑπερφυσικὸ σάρκα χωρὶς τροπὴ καὶ κατοίκησε μέσα μας¹⁶, ὄχι ἀπὸ συνάφεια φυσικὴ, ἀλλὰ μὲ τὴ δύναμη τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀπὸ τὴν Παρθένο Μαρία. Γιατὶ ἡ συνάφεια τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους γίνεται μέσω τοῦ ἁγίου Πνεύματος. «Ὅποιος μπορεῖ ἄς τὸ καταλάβει· ὅποιος ἔχει αὐτιά ἄς τὸ ἀκούσει»¹⁷. Ἄς βγοῦμε ἔξω ἀπὸ τὰ σωματικά. Ἡ θεότητα, ὦ ἄνθρωποι, εἶναι ἀπαθής· ἐκεῖνος ποὺ γέννησε πρωτότερα ἀπαθῶς καὶ φυσικῶς, γεννᾷ τὴ δεύτερη φορὰ τὸν ἴδιο Υἱὸ ἀπαθῶς καὶ κατ' οἰκονομίαν. Καὶ μάρτυρας εἶναι ὁ Δαβίδ, ὁ προπάτορας τοῦ Θεοῦ ποὺ λέει· «εἶπε σ' ἐμένα ὁ Κύριος· ἐσὺ εἶσαι ὁ Υἱός μου, ἐγὼ σ' ἐγέννησα σήμερα»¹⁸. Τὸ «σήμερα» δὲν ἔχει θέση στὴν προαιώνια γέννηση· γιατί αὐτὴ ἔγινε ἔξω ἀπὸ τὸ χρόνο.

- 4 Σήμερα στήθηκε ἡ πύλη στὴν ἀνατολή, ἀπὸ ὅπου θὰ μπεῖ καὶ θὰ βγεῖ ὁ Χριστὸς καὶ θὰ κλείσει ἡ πύλη¹⁹, ποὺ εἶναι ὁ Χριστὸς ἢ θύρα τῶν προβάτων²⁰, καὶ τὸ ὄνομά του εἶναι Ἄνατολή²¹, ποὺ χάρη σ' αὐτὸν ἀποχτήσαμε τὴν ἄδεια προσέγγισης²² πρὸς τὸν ἀρχιφανέρωτο Πατέρα. Σήμερα φύσηξαν αἄρες ποὺ προμηνύουν τὴν παγκόσμια χαρὰ. Ἄς εὐφρανθεῖ ἐκεῖ ψηλὰ ὁ οὐρανὸς κι ἄς γεμίσει ἀπὸ ἀγαλλίαση ἐδῶ κάτω ἢ γῆ κι ἄς σαλευθεῖ ἢ θάλασσα τοῦ κόσμου. Γιατὶ μέσα σ' αὐτὴν γεννιέται τὸ

19. Ἰεζ. 44,1-3. 20. Ἰω. 10,7. 21. Ζαχ. 6,12. 22. Ἐφ. 2,18.

ἀστραπῆς τῆς θεότητος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται τὸν πολυτίμητον
μαργαρίτην Χριστόν, ἐξ ἧς ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης τὴν τῆς σαρκὸς
10 πορφύραν περιβαλλόμενος, τοῖς αἰχμαλώτοις ἐπιδημήσας, κηρύξει
ἄφεςιν. Σκιρτάτω ἡ φύσις· ἡ γὰρ ἀμύνας τίκτεται, ἐξ ἧς ὁ ποιμὴν
περιβαλεῖται τὸ πρόβατον καὶ τοὺς χιτῶνας διαρρήξει τῆς πάλαι
νεκρώσεως. Χορεύετω παρθενία, ὅτι ἐτέχθη κατὰ τὸν Ἡσαΐαν
παρθένος, ἡ τις ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ
15 ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· τουτέστι, «μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός».

Γινῶτε, Νεστόριοι, καὶ ἠττάσθε, ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. Οὐκ
ἄνθρωπος, οὐ πρέσβυς, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἤξει καὶ σώσει ἡμᾶς.
«Εὐλόγημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Θεὸς Κύριος, καὶ
ἐπέφανεν ἡμῖν». Συστησώμεθα ἑορτὴν ἐπὶ τῇ γεννήσει τῆς Θεοτό-
20 κου. «Εὐφραίνου, Ἄννα στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα· ρῆξον καὶ βόησον,
ἡ οὐκ ὠδίνουσα». Ἀγάλλου, Ἰωακεῖμ, ὅτι ἐκ τῆς θυγατρὸς παιδίον
ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ
«μεγάλης βουλῆς», τῆς παγκοσμίου σωτηρίας «ἄγγελος, Θεὸς
ἰσχυρός». Αἰσχυνέσθω Νεστόριος καὶ τιθέτω χεῖρα ἐπὶ τῷ στόμα-
25 τι. Τὸ παιδίον Θεός, καὶ πῶς οὐ Θεοτόκος ἡ τίκτουσα; «Εἴ τις οὐ
Θεοτόκον ὁμολογεῖ τὴν ἁγίαν Παρθένον, χωρὶς ἐστὶ τῆς Θεότη-
τος». Οὐκ ἐμὸς ὁ λόγος, εἰ καὶ ἐμὸς ὁ λόγος· κληρον γὰρ τοῦτον ἐκ
Θεολόγου πατρὸς Γρηγορίου θεολογικώτατον δέδεγμαί.

5 Ὡ μακάριον ζεῦγος Ἰωακεῖμ καὶ Ἄννα, καὶ ὄντως πανάχραν-
τον! Ἐκ καρποῦ τῆς κοιτίας ὑμῶν ἐπεγνώσθητε, καθὼς φησι ποῦ
ὁ Κύριος· «ἐκ καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς». Εὐαρέστως
Θεῷ καὶ ἀξίως τῆς ἐξ ὑμῶν τεχθείσης ἐπολιτεύσασθε. Σωφρόνως
5 γὰρ καὶ ὀσίως πολιτευσάμενοι, τὸ τῆς παρθενίας κειμήλιον προση-

κογχύλι, πού ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὴν ἀστραπή τῆς θεότητος θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει τὸ πολύτιμο μαργαριτάρι, τὸν Χριστό. Ἀπὸ αὐτὴν, ντυμένος τὴν πορφύρα τῆς σάρκας ὁ βασιλιάς τῆς δόξας, θὰ ἐπιδημήσει στοὺς αἰχμαλώτους καὶ θὰ κηρύξει τὴν ἄφεση. Ἄς σκιρτήσῃ ἡ φύση· γιατί γεννιέται ἡ ἀμνάδα κι ἀπὸ αὐτὴν ὁ ποιμένας θὰ νυθεῖ ὡς φόρεμα τὸ πρόβατο καὶ θὰ σπάσει τοὺς χιτῶνες τῆς παλαιᾶς νέκρωσης. Ἄς χορεύει ἡ παρθενία, γιατί, ὅπως λέει ὁ Ἡσαΐας²³, «γεννήθηκε παρθένος πού θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει Υἱὸ καὶ θὰ τὸν ὀνομάσουν Ἐμμανουήλ, δηλαδή ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας».

Νεστόριοι, γνωρίστε τα αὐτὰ καὶ νικηθεῖτε, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι μαζί μας. Δὲ θὰ εἶναι ἄνθρωπος οὔτε πρεσβευτής, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος θὰ ρθεῖ καὶ θὰ μᾶς σώσει. «Ἄς εἶναι εὐλογημένος αὐτὸς πού ἔρχεται στ' ὄνομα τοῦ Κυρίου»²⁴. «εἶναι ὁ Θεὸς ὁ Κύριος, καὶ φανερώθηκε σ' ἐμᾶς»²⁵. Ἄς συγκροτήσομε ἐορτὴ γιὰ τὴ γέννηση τῆς Θεοτόκου. Νιῶσε εὐφροσύνη, «σὺ Ἄννα στεῖρα, πού δὲ γεννᾷς. Βγάλε κραυγὴ καὶ φώναξε ἐσὺ πού δὲν ἐνίωσες πόνους γέννας»²⁶. Δεῖξε, Ἰσακεῖμ, τὴν ἀγαλλίασή σου, γιατί ἀπὸ τὴν κόρη «γεννήθηκε γιὰ χάρη μας παιδί ἀγόρι καὶ δόθηκε σ' ἐμᾶς καὶ τ' ὄνομά του εἶναι Μεγάλης βουλής», τῆς παγκόσμιας σωτηρίας «ἀγγελιοφόρος, Θεὸς ἰσχυρός»²⁷. Ἄς ντραπεῖ ὁ Νεστόριος κι ἄς βάλει τὸ χέρι στὸ στόμα του. Θεὸς εἶναι τὸ παιδί καὶ πῶς δὲν εἶναι Θεοτόκος αὐτὴ πού γεννᾷ; «Ἄν κάποιος δὲν παραδέχεται τὴν ἀγία Παρθένο ὡς Θεοτόκο, εἶναι δίχως τὴ θεότητα». Δὲν εἶναι δικός μου ὁ λόγος, ἂν καὶ τὸν εἶπα ἐγώ. Εἶναι θεολογικότετη κληρονομία πού τὴ δέχτηκα ἀπὸ τὸ θεολόγο πατέρα μας Γρηγόριο.

- 5 Ὡ ζευγάρι μακάριο, Ἰσακεῖμ καὶ Ἄννα, κι ἀληθινὰ πανάχραντο. Ἀπὸ τὸν καρπὸ τῆς κοιλιᾶς σας θὰ γίνετε γνωστοί, ὅπως λέει κάπου ὁ Κύριος· «θὰ τοὺς καταλάβετε ἀπὸ τοὺς καρπούς τους»²⁸. Ἦταν εὐάρεστη στὸ Θεὸ ἡ πολιτεία σας κι ἀντάξια ἐκείνης πού γεννήθηκε ἀπὸ σᾶς. Ἀφοῦ ζήσατε μιὰ φρόνιμη

26. Ἦσ. 54,1. 27. Ἦσ. 9,6. 28. Ματθ. 7,16.

γάγετε, τὴν πρὸ τόκου παρθένον, καὶ ἐν τῷ τίκτειν παρθένον, καὶ μετὰ τόκον παρθένον, τὴν μόνην καὶ νῶ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι ἀειπαρθενεύουσαν. Ἔδει γὰρ τὴν ἐκ σωφροσύνης τὴν παρθενίαν βλαστήσασαν, τὸ μόνον μονογενὲς προαγαγεῖν φῶς σωματικῶς, εὐδοκία τοῦ ἀσωμάτως γεννήσαντος· τὸ μὴ γεννῶν, ἀεὶ δὲ γεννώμενον, οὐδὲ τὸ γεννᾶσθαι ὑποστατικὸν μόνον ἰδίωμα. Ὡ πόσων θαυμάτων καὶ οἴων συναλλαγμάτων τοῦτο τὸ θυγάτριον γέγονε! Στεριώσεως γέννημα, παρθενία τίκτουσα, μίξις θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος, πάθους καὶ ἀπαθείας, ζωῆς καὶ θανάτου, ὡς ἂν ἐν πᾶσιν ἐκνικηθείη τὸ χειρὸν ὑπὸ τοῦ κρείττονος. Καὶ ταῦτα πάντα διὰ τὴν ἐμὴν σωτηρίαν, ὧ Δέσποτα· οὕτω γάρ με ἠγάπησας, ὡς οὐ δι' ἀγγέλων, οὐδέ τις ταύτην κατεργάσασθαι κτίσεως, ἀλλ' ὥσπερ τὴν πρῶτην πλάσιν, οὕτως αὐτουργῆσαι καὶ τὴν ἀνάπλασιν. Ἐντεῦθεν χορεύω καὶ κομπάζω καὶ γέγηθα καὶ πρὸς τὴν πηγὴν πάλιν τῶν θαυμάτων ἐπάνειμι, καὶ τοῦ τῆς εὐφροσύνης ἐμφορούμενος νόματος, τὴν κιθάραν πάλιν κραδαίνω τοῦ Πνεύματος καὶ θεῖον ὕμνον ᾄδω γενέσιον.

6 Ὡ ζεῦγος λογικῶν τρυγόνων Ἰωακείμ καὶ Ἄννα τὸ σωφρονέστατον! Ὑμεῖς τὸν τῆς φύσεως νόμον, τὴν σωφροσύνην τηρήσαντες, τῶν ὑπὲρ φύσιν κατηξιώθητε· τετόκατε γὰρ τῷ κόσμῳ Θεοῦ μητέρα ἀπειρανδρον. Ὑμεῖς εὐσεβῶς καὶ ὁσίως ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει πολιτευσάμενοι, τὴν ὑπὲρ ἀγγέλους καὶ τῶν ἀγγέλων δεσπόζουσαν νῦν θυγατέρα τετόκατε. Ὡ θυγάτριον ὠραιότατον καὶ γλυκύτατον! ὧ κρῖνον ἀναμέσον τῶν ἀκανθῶν ἐκφυρὲν ἐξ εὐγενεστάτης καὶ βασιλικωτάτης ρίζης Δαβιτικῆς! Διὰ σοῦ τὴν ἱερωσύνην ἢ βασιλείαν πεπλούτηκεν. Διὰ σοῦ νόμον μετάθεσις γέγονε καὶ ἀνεκαλύφθη τὸ ὑπὸ τῷ γράμματι πνεῦμα κρυπτόμενον, μετατεθέντος ἐκ τῆς Λευϊτικῆς φυλῆς ἐπὶ τὴν Δαβιτικὴν τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος. Ὡ ρόδον ἐξ ἀκανθῶν τῶν Ἰουδαίων ἐκφυρὲν καὶ εὐω-

καὶ ἅγια ζωὴ, προσφέρατε τὸ στολίδι τῆς παρθενίας, παρθένο πρὶν ἀπὸ τῆ γέννα τῆς, παρθένο καὶ κατὰ τῆ γέννα, καὶ παρθένο μετὰ τῆ γέννα, τὴν μόνη πού παρθενεὺει πάντοτε στὸ νοῦ, στὴν ψυχὴ καὶ στὸ σῶμα. Γιατὶ ἔπρεπε αὐτὴ πού βλάστησε τὴν παρθενία ἀπὸ τὴν παρθενία τῆς νὰ προβάλλει σωματικὰ τὸ μοναδικὸ μονογενὲς φῶς μὲ τὴν καλὴ διάθεση ἐκείνου πού γέννησε ἀσώματα τὸ φῶς πού δὲν γεννάει, ἀλλὰ πάντα γεννιέται καὶ τοῦ ὁποίου ἡ γέννηση εἶναι ἰδίωμα ὑποστατικὸ μόνο. Ἄλήθεια, τί θαύματα προκάλεσε καὶ τί συναλλάγματα τὸ κορίτσι αὐτό, ὁ καρπὸς τῆς στειρότητας, ἡ παρθενία πού γεννάει, ἡ ἀνάκραση τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀπάθειας, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὥστε σὲ ὅλα νὰ κατανικηθεῖ τὸ χειρότερο ἀπὸ τὸ ἀνώτερο. Κι αὐτὰ ὅλα, Δέσποτα, γιὰ χάρη τῆς δικῆς μου σωτηρίας. Γιατὶ τόσο πολὺ μ' ἀγάπησες, ὥστε δὲν τὴν πραγματοποιήσες τὴ σωτηρία μου μέσω ἀγγέλων ἢ μὲ κάποιον κτίσμα, ἀλλὰ ἐσὺ ὁ ἴδιος πραγματοποιήσες καὶ τὴν ἀνάπλασὴ μας ὅπως ἀκριβῶς τὴν πρώτη πλάση. Ἀπὸ αὐτὸ εἶναι πού χορεύω καὶ καμαρώνω καὶ ἀναγαλλιᾶζω καὶ ξανάρχομαι στὴν πηγὴ πάλι τῶν θαυμάτων κι ἀπὸ τὸ νάμα τῆς εὐφροσύνης πλημμυρισμένος κρούω καὶ πάλι τὴν κιθάρα τοῦ Πνεύματος καὶ ψάλλω θεϊκὸ γενέθλιο ὕμνο.

- 6 Ὡ ζευγάρι λογικῶν τρυγωνιῶν, Ἰωακείμ καὶ Ἄννα, κυβερνημένο ἀπὸ τὴ σωφροσύνη. Τηρώντας τὸ φυσικὸ νόμο, τὴ σωφροσύνη, γίνετε ἄξιοι γιὰ τὰ ὑπερφυσικά. Γεννήσατε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ, πού δὲ γνώρισε ἄνδρα. Ζώντας σὰν ἄνθρωποι μ' εὐσέβεια κι ὁσιότητα γεννήσατε τώρα θυγατέρα ὑπέρτερη τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀγγέλων κυρία. Ὡ κόρη πανόμορφη καὶ γλυκύτητη! ὦ κρίνο πού βλάστησες ἀνάμεσα στ' ἀγκάθια ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ Δαβὶδ τὴν πιὸ εὐγενικὴ καὶ βασιλική! Χάρη σ' ἐσένα ἡ βασιλεία πλουτίστηκε μὲ τὴν ἱερωσύνη, χάρη σ' ἐσένα μετατοπίστηκε ὁ νόμος κι ἀποκαλύφθηκε τὸ πνεῦμα πού κρυβόταν κάτω ἀπὸ τὰ γράμματα μὲ τὴ μεταφορὰ τοῦ ἀξιώματος τῆς ἱερωσύνης ἀπὸ τὴ φυλὴ τοῦ Λευῆ στὴ φυλὴ τοῦ Δαβὶδ. Ὡ ρόδο πού φύτρωσες ἀπὸ τὰ ἰουδαϊκὰ ἀγκά-

διάς θείας πληρῶσαν τὰ σύμπαντα! Ὡ θηγάτηρ Ἀδὰμ καὶ μήτηρ Θεοῦ! μακαρία ἡ ὄσφὺς καὶ ἡ γαστήρ, ἐξ ὧν ἀνεβλάστησας. Μα-
 15 καρίαί αἱ ἀγκάλαι, αἱ ἐβάστασαν, καὶ χεῖλη τὰ τῶν ἀγνῶν φιλημά-
 των σου ἀπολαύσαντα, μόνα τὰ γονικά, ἴν' ἧς ἐν πᾶσιν αἰεὶ παρθε-
 νεύουσα.

Σήμερον ἀρχὴ σωτηρίας τῷ κόσμῳ. Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ,
 πᾶσα ἡ γῆ, ἔσαστε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλλετε. Ὑψώσατε τὴν
 20 φωνὴν ὑμῶν, ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι ἐτέχθη ἡμῖν μήτηρ Θεοῦ
 ἐν ἀγία Προβατικῇ, ἐξ ἧς τεχθῆναι εὐδόκησεν ὁ Ἄμνός τοῦ Θεοῦ, ὁ
 αἵρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Σκιρτήσατε, τὰ ὄρη, λογικαὶ φύ-
 σεις, καὶ πρὸς ὕψος τῆς πνευματικῆς θεωρίας ἀνατεινόμεναι. Τὸ
 γὰρ ὄρος Κυρίου τὸ ἐμφανέστατον τίκτεται, τὸ ὑπερβεβηκὸς καὶ
 25 ὑπερκείμενον πάντα βουνὸν καὶ πᾶν ὄρος, ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων
 τὴν ὑψηλότητα, ἐξ οὗ χειρὸς ἀνευ σωματικῶς τμηθῆναι ἠυδόκησεν
 ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος Χριστός, ἡ μία ὑπόστασις, ἡ τὰ διεστώτα
 συνάπτουσα, θεότητά τε καὶ ἀνθρωπότητα, ἀγγέλους καὶ ἀνθρώ-
 30 πους, τοὺς ἐξ ἔθνῶν καὶ τὸν σαρκικὸν Ἰσραήλ, εἰς ἓνα πνευματικὸν
 Ἰσραήλ. Ὅρος τοῦ Θεοῦ, ὄρος πῖον, ὄρος τετυρωμένον· ὄρος πῖον,
 τὸ ὄρος ἐν ᾧ ἠυδόκησεν ὁ Θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ. Τὸ θεῖον ἄρμα
 τὸ μυριοπλάσιον, τῶν τῇ θείᾳ εὐθηνούντων χάριτι· Χερουβιμ λέγω
 καὶ Σεραφίμ. Ἡ ἄκρα ἡ τοῦ Σινᾶ ἀγιωτέρα, ἦν οὐ καπνός, οὐ γνό-
 35 φος, οὐ θύελλα, οὐ πῦρ δειματοῦν καλύπτει, ἀλλ' ἡ φωτιστικὴ τοῦ
 Πνεύματος ἑλλαμψις. Ἐκεῖ μὲν γὰρ Λόγος Θεοῦ πλαξί-
 λιθίναίς νόμον ἔγραψεν ὡς δακτύλῳ τῷ Πνεύματι, ἐν ταύτῃ δὲ ἐκ
 Πνεύματος ἀγίου καὶ τῶν αὐτῆς αἱμάτων αὐτὸς ὁ Λόγος σεσάρκω-
 ται καὶ ἑαυτὸν δέδωκε τῇ ἡμετέρᾳ φύσει σωτηρίας δραστικώτερον
 φάρμακον. Ἐκεῖ μάννα, ἐν ταύτῃ ὁ μάννα δοὺς τὴν γλυκύτητα.

40 Ὑποκυπτέτω σκηνὴ ἡ περίπυστος, ἦν ἐν ἐρήμῳ Μωσῆς κα-
 τεσκεύασεν, ἐκ πολυτίμου καὶ παντοδαποῦς ὕλης, καὶ πρὸ ταύτης ἡ

θια καὶ κατέκλυσες τὰ σύμπαντα μὲ θεία εὐωδιά! Ὡ κόρη τοῦ Ἀδάμ καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ! Ἄς εἶναι εὐλογημένη ἢ ὄσφυς καὶ τὰ σπλάγγνα ἀπ' ὅπου βλάστησες. Ἄς εἶναι μακάριες οἱ ἀγκαλιές ποῦ σὲ κρατοῦσαν καὶ τὰ χεῖλια ποῦ γεύτηκαν τὴ γλύκα τῶν ἀγνῶν φιλιῶν σου, μονάχα τῶν γονιῶν σου, γιὰ νὰ μείνεις καὶ νὰ εἶσαι πάντοτε σὲ ὄλα παρθένος.

Σήμερα εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Ἄς ἀλλάξει ὅλη ἡ γῆ πρὸς τὸν Κύριο, ὑμνῆστε ὀλόχαρα καὶ ψάλατε στὸν Κύριο. Ὑψῶστε τὴ φωνή σας, ὑψῶστε τὴν, μὴ φοβᾶστε· γιὰτὶ γεννήθηκε γιὰ χάρη μας ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ στὴν ἅγια Προβατική, ἀπ' ὅπου μὲ ἀγαθὴ θέληση γεννήθηκε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ποῦ σηκώνει τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου. Σκιρτήστε βουνά, φύσεις λογικὲς ποῦ παλεύετε νὰ φτάσετε στὸ ὕψος τῆς πνευματικῆς θεωρίας. Γεννιέται τὸ βουνὸ τοῦ Κυρίου ποῦ ὑπερβαίνει ὄλα καὶ ξεπερνᾷ κάθε βουνὸ καὶ κάθε ὄρος, τὴν ὑψηλότητα τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀπ' ὅπου δίχως μεσολάβηση χειροῦ εὐδόκησε νὰ λατομηθεῖ ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, ὁ Χριστός, ἡ μία ὑπόστασις, ποῦ συνενώνει τὰ χωρισμένα, τὴ θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐθνικοὺς καὶ τὸν σαρκικὸ Ἰσραὴλ, σ' ἓνα πνευματικὸ Ἰσραὴλ καὶ τοὺς δύο. Ὁρος τοῦ Θεοῦ, ὄρος κατάφυτο, βουνὸ στερεὸ βουνὸ πολὺπλοτο, ὅπου ὁ Θεὸς ἔκρινε καλὸ νὰ κατοικήσει. Τὸ ἄρμα τὸ θεϊκὸ, ὅπου μυριάδες τὸ σέρνουν μὲ ἄφθονη περιχυμένη τὴ θεία χάρη, ἐννοῶ τὰ Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ. Τὸ ἀκρόκορφο τὸ πιὸ ἅγιο ἀπὸ τοῦ Σινᾶ ποῦ δὲν τὸ σκεπάζει καπνός, γνόφος, θύελλα ἢ φωτιὰ ἀπειλητικὴ, ἀλλὰ ἡ ἀκτινοβόλα λάμψη τοῦ παναγίου Πνεύματος. Γιὰτὶ ἐκεῖ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγραψε τὸ νόμο σὲ λίθινες πλάκες κάνοντας τὸ Πνεῦμα δάχτυλό του, ἐνῶ στὴν παναγία μὲ τὴ χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τὸ αἷμα τῆς σαρκώθηκε ὁ ἴδιος ὁ Λόγος καὶ ἔδωσε τὸν ἑαυτό του στὴ φύση τὴ δική μας φάρμακο θαυματουργό. Ἐκεῖ δόθηκε τὸ μάννα, σ' αὐτὴν ἐκεῖνος ποῦ ἔδωσε τὴ γλυκύτητα στὸ μάννα.

Ἄς σκύψει ταπεινὰ ἡ ξακουστὴ σκηνὴ ποῦ κατασκεύασε στὴν ἔρημο ὁ Μωϋσῆς ἀπὸ κάθε λογῆς πολύτιμα ὑλικά καὶ πρὶν

τοῦ πατρὸς Ἀβραάμ, τῇ ἐμψύχῳ καὶ λογικῇ σκηνῇ τοῦ Θεοῦ. Αὕτη γὰρ οὐκ ἐνεργείας Θεοῦ ὑπῆρξε δοχεῖον, ἀλλ' οὐσιωδῶς τῆς τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ὑποστάσεως. Ἐπιγινωσκέτω τὸ πρὸς αὐτὴν ἀσύγ-
 45 κριτον, κιβωτὸς πάντοθεν χρυσίῳ κεκαλυμμένη, καὶ μανοφόρος στάμνος χρυσοῦ, καὶ λυχνία, καὶ τράπεζα, καὶ πάντα τὰ παλαιά. Τῷ γὰρ ταύτης τύπῳ τετίμηται, ὡς ἀληθοῦς πρωτοτύπου σκιάσματα.

7 Σήμερον τόμον καινὸν ὁ πάντα ποιῶν κατεσκεύασε Θεὸς Λόγος, ὃν ἐκ καρδίας ὁ Πατὴρ ἐξηρεύζατο, γλώσση Θεοῦ ὡς καλάμη τῷ Πνεύματι ἐν αὐτῷ γραφησόμενον, ὃς ἐδόθη ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα, καὶ οὐκ ἀνέγνω. Οὐ γὰρ ἔγνω τὴν Μαρίαν ὁ Ἰωσήφ, οὐδ'
 5 αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου τὴν δύναμιν. Ὡς θυγάτριον Ἰωακείμ τε καὶ Ἄννης τὸ ἱερώτατον, τὸ λαθὼν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ· τὸ ἐν θαλάμῳ τοῦ Πνεύματος πολιτευσάμενον καὶ τηρηθὲν ἄμωμον εἰς νύμφην Θεοῦ καὶ μητέρα φύσει τοῦ Θεοῦ! Ὡς θυγάτριον ἱερώτατον, τὸ ἐπὶ μητρικαῖς ἀγκά-
 10 λαις φαινόμενον καὶ φοβερὸν ταῖς ἀποστατικαῖς δυνάμεσιν! Ὡς θυγάτριον ἱερώτατον, τῷ μαζῷ γάλα τρεφόμενον καὶ ἀγγέλοις περιστοιχούμενον! Ὡς θυγάτριον θεοπόθητον, ἢ τῶν φυσάντων δόξα· σὲ γενεαὶ γενεῶν μακαρίζουσιν, ὡς ἔφησ ἐπαληθεύουσα! Ὡς θυγάτριον ἀξιόθεον, τὸ κάλλος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τῆς προμήτο-
 15 ρος Εὔας ἢ ἐπανόρθωσις! Διὰ γὰρ τῆς σῆς τεκνογονίας ἢ πεσοῦσα ἀνώρθωται. Ὡς θυγάτριον ἱερώτατον, γυναικῶν τὸ ἀγλαΐσμα! Εἰ γὰρ καὶ ἡ πρώτη Εὔα ἐν παραβάσει γέγονε καὶ δι' αὐτῆς εἰσηλθεν ὁ θάνατος διακονησαμένης τῷ ὄφει πρὸς τὸν προπάτορα, ἀλλ' ἡ Μαρία ἐξυπηρετησαμένη τῷ θεῷ βουλήματι, τὸν ἀπατήσαντα
 20 ὄφιν ἠπάτησεν καὶ τῷ κόσμῳ τὴν ἀφθαρσίαν εἰσηνέγκατο.

Ὡς θυγάτριον ἀειπάρθενον, ἀνδρὸς οὐ δεηθεῖσα πρὸς σύλληψιν! Ἔχει γὰρ πατέρα αἰδίδιον ὁ ὑπὸ σοῦ κνοφορηθεῖς. Ὡς θυγά-

ἀπὸ αὐτῆ ἢ σκηνῆ τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ, στὴν ἔμψυχη καὶ λογικῆ σκηνῆ τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ ἡ παρθένος δὲ στάθηκε ἓνα ἀπλὸ δοχεῖο τῆς θείας ἐνέργειας, ἀλλὰ τὸ δοχεῖο τῆς πραγματικῆς στὴν οὐσία τῆς ὑπόστασης τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἄς γίνῃ κατανοητὸ ὅτι δὲν μποροῦν νὰ συγκριθοῦν μαζί της ἡ κιβωτὸς ἢ σκεπασμένη μὲ χρυσάφι ἀπὸ παντοῦ, ἢ χρυσὴ στάμνα μὲ τὸ μάννα καὶ ἡ λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ὅλα τὰ παλαιά. Γιατὶ ὅλα αὐτὰ ἔχουν τιμηθεῖ ὡς προεικονιστικοὶ τύποι τῆς Παρθένου, ὡς ἀποσκιάσματα ἀληθινοῦ πρωτότυπου.

7 Σήμερα ὁ ποιητὴς τῶν ὄλων Θεὸς Λόγος, πού μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του ἔβγαλε ὁ Πατέρας²⁹, κατασκεύασε καινούργιο βιβλίον, γιὰ νὰ γραφεῖ σ' αὐτό, ὡσὰν μὲ κοντύλι³⁰, ἢ γλώσσα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Δόθηκε σὲ ἄνδρα πού ἤξερε γράμματα καὶ δὲν τὸ διάβασε. Ὁ Ἰωσήφ δηλαδὴ δὲ γνώρισε τὴ Μαρία οὔτε κατάλαβε τὸ νόημα αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου. Ὡ κόρη πανάγια τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννας, πού ξέφυγες τίς ἀρχὲς καὶ τίς ἐξουσίαι καὶ τὰ πυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ. Κόρη πού ἐξήσες στὸν θάλαμον τοῦ Πνεύματος καὶ διατηρήθηκες παναγνη, γιὰ νὰ γίνῃς νόμφη τοῦ Θεοῦ καὶ φυσικὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ. Ὡ κόρη ἱερότατη, πού σὲ κρατεῖ ἡ μητέρα σου στὴν ἀγκαλιά της καὶ σὲ τρέμουν τῆς ἀποστασίας οἱ δυνάμεις. Ὡ κόρη πανάγια πού θηλάξεις τὸ γάλα τῆς μητέρας σου καὶ περιστοιχίζεσαι ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους. Ὡ κόρη Θεοπόθητη, δόξα τῶν γονιῶν σου· σὲ μακαρίζουν γενεὲς γενεῶν, ὅπως εἶπες καὶ βγῆκες ἀληθινῆ. Ὡ κόρη ἄξια τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁμορφιά τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ἡ ἀποκατάσταση τῆς προμήτοράς μας Εὐας. Γιατὶ μὲ τὴ δική σου γέννηση σηκώθηκε ἐκείνη πού ἔπεσε. Ὡ κορούλα πανάγια, τῶν γυναικῶν τὸ καμάρι. Γιατὶ, ἂν καὶ ἡ πρώτη Εὐα ἔπεσε σὲ παράβαση κι ἀπὸ αὐτὴν μὲ τὸ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ φίδι εἰς βάρος τοῦ προποτάμας μπῆκε στὴ ζωὴ μας ὁ θάνατος, ὅμως ἡ Μαρία μὲ τὸ νὰ ὑποταχθεῖ στὸ θεῖο θέλημα ἐξαπάτησε τὸ δόλιο φίδι κι ἔφερε μέσα στὸν κόσμον τὴν ἀφθαρσία.

Ὡ κόρη ἀειπαρθένη, πού δὲ χρειάστηκες τὸν ἄντρα γιὰ νὰ συλλάβῃς. Γιατὶ ἔχει Πατέρα αἰώνιον ὁ Υἱὸς πού κυοφόρησες.

τριον γηγενές, θεογονικαῖς ἀγκάλαις τὸν Κτίστην βαστάσασα!
 Ἡμιλλῶντο οἱ αἰῶνες, ποῖός τις ἐγκραυχῆσεται τῇ σῇ γεννήσει, ἀλλ'
 25 ἐνίκα τῶν αἰώνων τὴν ἄμιλλαν ἢ προωρισμένη βουλή τοῦ Θεοῦ,
 τοῦ τοὺς αἰῶνας ποιήσαντος, καὶ γεγόνασιν οἱ ἔσχατοι πρῶτοι τὴν
 σὴν εὐμοιρήσαντες γέννησιν. Ὅντως τιμιωτέρα πάσης κτίσεως
 γέγονας. Ἐκ σοῦ γὰρ μόνης ὁ Δημιουργὸς μοῖραν προσεῖληφε, τὴν
 ἀπαρχὴν τοῦ ἡμετέρου φυράματος. Σὰρξ αὐτοῦ ἐκ τῶν σαρκῶν
 30 σου, καὶ τὸ αἷμα ἐκ τῶν αἱμάτων σου, καὶ γάλα μαστῶν σου ἐθή-
 λασεν ὁ Θεός, καὶ ἠνώθη τὰ χεῖλη σου τοῖς τοῦ Θεοῦ χεῖλεσιν. Ὡ-
 ἀκαταλήπτων καὶ ἀπορρήτων θαυμάτων! Σὲ προγνούς ὁ τῶν
 ὄλων Θεὸς ἀξίαν ἠγάπησε, καὶ ἀγαπήσας προώρισε, καὶ ἐπ' ἔσχά-
 των τῶν χρόνων εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε, καὶ Θεοτόκον μητέρα καὶ
 35 τιτηνὸν τοῦ οἰκείου Υἱοῦ καὶ Λόγου ἀνέδειξε.

8 Τάναντία μὲν οὖν τῶν ἐναντίων φασὶν ἰάματα, ἀλλ' οὐκ ἐκ
 τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία. Εἰ καὶ διὰ τῶν ἐναντίων ἕκαστον ὁ πέ-
 φυκεν πλέκει, ἐκ περιουσίας οὗ πέφυκεν. Ὡσπερ γὰρ διὰ τοῦ ἀγα-
 θοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον καθ' ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἢ
 5 ἀμαρτία, οὕτω τῶν ἀγαθῶν ὁ αἴτιος διὰ τῶν ἐναντίων ὁ πέφυκεν
 ἡμῖν κατεργάζεται. «Ὅπου γὰρ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπε-
 ρίσσευσεν ἡ χάρις». Εἰ γὰρ τὴν πρώτην πρὸς Θεὸν ἐφυλάξαμεν
 κοινωνίαν, οὐκ ἂν τῆς μείζονος καὶ παραδοξοτέρας κατηξιώθημεν.
 Νῦν δὲ διὰ μὲν τῆς ἀμαρτίας τῆς προτέρας κοινωνίας ἀπηξιώθη-
 10 μεν, μὴ φυλάξαντες ὁ ἐλάβομεν, Θεοῦ δὲ συμπαθεία ἠλεήθημέν τε
 καὶ προσελήφθημεν, ὡς ἀσφαλῆ γενέσθαι τὴν κοινωνίαν. Δυνατὸς
 γὰρ ὁ προσλαβόμενος φυλάζει τὴν ἔνωσιν ἀδιάσπαστον. Ἐπεὶ γὰρ
 ἐκπορνεύσασα ἐξεπόρνευσε πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ὁ λαὸς Κυρίου πνεύμα-
 τι πορνείας ἐπλανήθη ἀπὸ Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ, τοῦ κτησαμένου
 15 αὐτὸν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ βραχίονι ὑψηλῷ, καὶ ἐξαγαγόντος ἐν

Ὡ κόρη, πλάσμα τῆς γῆς, πού κράτησες τὸν Κτίστη στή θεογεννήτορα ἀγκαλιά. Οἱ αἰῶνες συναγωνίζονταν ποιός θὰ καυχηθεῖ γιὰ τὴ γέννησή σου, μὰ τῶν αἰῶνων τὴν ἀμιλλα τὴ νικουῦσε ἡ προκαθορισμένη βουλή τοῦ Θεοῦ, πού ἔκανε τοὺς αἰῶνες κι ἔγιναν οἱ στερνοὶ πρῶτοι μὲ τὸ νὰ δεχτοῦν τὴν καλοτυχιά τῆς γέννησής σου. Ἔγινες στ' ἀλήθεια τιμιότερη ἀπ' ὅλη τὴν πλάση. Γιατὶ ἀπὸ ἐσένα μόνο ὁ Δημιουργὸς πήρε μικρὸ μέρος, πού εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς δικῆς μας ζύμης. Ἡ σάρκα του εἶναι ἀπὸ τὴ σάρκα σου καὶ τὸ αἷμα του ἀπὸ τὸ αἷμα του σου καὶ τὸ δικό σου γάλα θήλασε ὁ Θεὸς κι ἔσμιξαν τὰ χεῖλια σου μὲ τὰ χεῖλια τοῦ Θεοῦ. Ὡ θαύματα ἀκατανόητα κι ἀνείπωτα! Σὲ γνώρισε ἀπὸ πρῶτα ὁ Θεὸς τῶν ὄλων ἄξια καὶ σ' ἀγάπησε, κι ἀφοῦ σ' ἀγάπησε προόρισε ἐσένα καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους σ' ἔφερε στὴ ζωὴ καὶ σ' ἀνάδειξε μάνα θεογεννήτορα καὶ τροφὸ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου του.

- 8 Λένε ὅτι τὰ ἀντίθετα εἶναι φάρμακα γιὰ τὰ ἀντίθετά τους ὄχι ὅμως καὶ ὅτι τὰ ἀντίθετα προέρχονται ἀπ' τὰ ἀντίθετα. Ἄν καὶ ἀπὸ τὰ ἀντίθετά του συνθέτει τὸ καθένα τὴν ὑπαρξή του ἀπὸ τὸν πλοῦτο ἀκριβῶς τῆς ὑπαρξίης του. Ὅπως δηλαδὴ ἡ ἁμαρτία προτείνοντάς μου τὸ ὠφέλιμο καὶ προκαλώντας τὸ θάνατό μου ἔγινε ὑπερβολικὰ ἁμαρτωλὴ, ἔτσι καὶ ὁ αἴτιος τῶν ἀγαθῶν μὲ τὰ ἀντίθετα πραγματοποιεῖ γιὰ μᾶς αὐτὸ πού εἶναι ἡ φύση του. Γιατὶ «ὄπου πλήθυνε ἡ ἁμαρτία, πλήθυνε καὶ περισσεψε καὶ ἡ χάρις»³¹. Ἄν εἶχαμε φυλάξει τὴν πρώτη κοινωνία μας μὲ τὸ Θεὸ δὲ θὰ ἀξιωνόμαστε τὴ μεγαλύτερη καὶ τὴν πιὸ θαυμαστή. Τώρα ὅμως ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας γίναμε ἀνάξιοι γιὰ τὴν πρώτη σχέση, ἀφοῦ δὲ φυλάξαμε ἐκεῖνο πού λάβαμε. Ὁ Θεὸς ὅμως ἀπὸ συμπάθεια μᾶς ἔδωσε τὸ ἔλεός του καὶ μᾶς προσέλαβε, ὥστε νὰ καταστεῖ ἀσφαλῆς ἡ κοινωνία μας μαζί του. Γιατὶ αὐτὸς πού μᾶς προσέλαβε εἶναι ἰκανὸς νὰ φυλάξει τὴν ἔνωσή μας ἀδιάσπαστη. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ὅλη ἡ γῆ κυριεύτηκε ἀπὸ πορνεία καὶ πόρνεψε καὶ ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου ἀπὸ πνεῦμα πορνείας πλανήθηκε μακριὰ ἀπὸ τὸν Κύριο τὸ Θεό του, πού τὸν εἶχε κρατήσει μὲ τὸ κραταῖο χέρι του καὶ τὸν ὑψηλὸ

σημείοις καὶ τέρασιν ἐξ οἴκου δουλείας Φαραώ, καὶ διαγαγόντος
 διὰ θαλάσσης Ἐρυθρᾶς, καὶ ὁδηγήσαντος ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, καὶ
 ὄλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῶ πυρός. Καὶ ἐστράφη ἡ καρδία αὐτῶν
 εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς Κυρίου οὐ λαὸς Κυρίου, καὶ ὁ
 20 ἠλεημένος οὐκ ἠλεημένος, καὶ ὁ ἠγαπημένος οὐκ ἠγαπημένος. Διὰ
 τοῦτο νῦν Παρθένος τίκεται τῆς προγονικῆς πορνείας ἀντίπαλος,
 καὶ αὐτῷ τῷ Θεῷ μνηστεύεται καὶ τίκει τοῦ Θεοῦ τὸν ἔλεον. Καὶ
 λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ πρὶν οὐ λαός, καθίσταται, καὶ ὁ οὐκ ἠλεημένος
 ἠλέηται, καὶ ὁ οὐκ ἠγαπημένος ἠγάπηται. Ἐξ αὐτῆς γὰρ τίκεται ὁ
 25 Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησεν.

9 Ἄμπελος εὐκληματοῦσα ἐξ Ἄννης ἐβλάστησε καὶ βότρυον
 γλυκύτητος ἠνθησε, πόμα νέκταρ τοῖς γηγενέσι πηγάζοντα εἰς
 ζωὴν αἰώνιον. Ἰωακείμ καὶ Ἄννα ἔσπειραν ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύ-
 νην καὶ ἐθέρισαν καρπὸν ζωῆς. Ἐφώτισαν ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως
 5 καὶ Κύριον ἐξεζήτησαν, καὶ ἦλθεν αὐτοῖς γέννημα δικαιοσύνης.
 Θαρσείτω ἡ γῆ καὶ τὰ τέκνα Σιών. Χαίrete ἐπὶ Κυρίῳ τῷ Θεῷ
 ὑμῶν, ὅτι βεβλάστηκεν ἔρημος· στείρα ἠνεγκε τὸν καρπὸν αὐτῆς.
 Ἰωακείμ καὶ Ἄννα ὡς ὄρη νοητὰ γλυκασμὸν ἀπεστάλαξαν. Εὐ-
 φραίνου, Ἄννα μακαριστέ, ὅτι θῆλυ τέτοκας. Τοῦτο γὰρ τὸ θῆλυ,
 10 μήτηρ Θεοῦ, πύλη φωτός, πηγὴ ζωῆς, καὶ τὸ τῶν θηλειῶν διαλύει
 ἔγκλημα. Τοῦ θήλεος τούτου τὸ πρόσωπον λιτανεύσουσιν πλούσιοι
 τοῦ λαοῦ. Τοῦτο τὸ θῆλυ βασιλεῖς ἐθνῶν προσκυνήσουσι, δῶρα
 φέροντες. Τοῦτο τὸ θῆλυ προσάξεις Θεῷ τῷ Παμβασιλεῖ, ὡς
 κροσσωτοῖς χρυσοῖς, τὴν τῶν ἀρετῶν περιβεβλημένην εὐπρέπειαν
 15 καὶ κεκοσμημένην τῇ τοῦ Πνεύματος χάριτι, ἧς ἡ δόξα ἐξῶθεν.

βραχίονά του, πού τόν ἔβγαλε ἀπό τή χώρα τῆς Φαραωνικῆς σκλαβιάς του μέ σημεῖα καί τέρατα, πού πέρασε μέσα ἀπό τήν Ἐρυθρά θάλασσα καί τόν ὀδήγησε τήν ἡμέρα μέ τή νεφέλη καί ὅλη τή νύχτα μέ τή λάμψη τῆς φωτιᾶς, καί παρόλα αὐτά ἡ καρδιά τους στράφηκε στήν Αἴγυπτο³² καί ὁ λαός τοῦ Κυρίου ἐγινε ὄχι λαός τοῦ Κυρίου, ὁ ἐλεημένος ἀπό τόν Θεοῦ ὄχι ἐλεημένος καί ὁ ἀγαπημένος ὄχι ἀγαπημένος³³, γι' αὐτό τώρα γεννιέται ἡ Παρθένος ἀντίπαλος τῆς προγονικῆς πορνείας, ἀρραβωνιάζεται μέ τόν ἴδιο τὸ Θεοῦ καί γεννᾷ τὴ θεία εὐσπλαγχνία. Καί ξαναγίνεται λαός τοῦ Θεοῦ αὐτὸς πού πρὶν δὲν ἦταν λαός του, δέχεται τὸ ἔλεος αὐτὸς πού τὸ εἶχε στερηθεῖ κι αὐτὸς πού εἶχε χάσει τὴν ἀγάπη τὴν ξαναβρίσκει. Γιατί ἀπὸ αὐτὴν γεννιέται ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἀγαπητός, πού τὸν εὐχαρίστησε.

- 9 Κλῆμα μέ πλῆθος βλαστῶν βλάστησε ἀπὸ τὴν Ἄννα καί ἄνθισε σταφύλι ὀλόγλυκο πού πηγάζει γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τὸ θεϊκὸ ποτὸ τῆς αἰώνιας ζωῆς. Δικαιοσύνη ἔσπειραν ὁ Ἰωακείμ καί ἡ Ἄννα καί θέρισαν καρπὸ ζωῆς. Φωτίστηκαν μέ τὸ φῶς τῆς γνώσης καί ζήτησαν τὸν Κύριο μ' ἐπιμονή καί τοὺς ἦρθε τὸ γέννημα τῆς δικαιοσύνης³⁴. Ἄς πάρει θάρρος ἡ γῆ καί τὰ τέκνα τῆς Σιών. Χαρεῖτε πού χάρις στὸν Κύριο τὸ Θεὸ σας βλάστησε ἡ ἔρημος καί ἡ στεῖρα ἔδωσε τὸν καρπὸ τῆς. Ὁ Ἰωακείμ καί ἡ Ἄννα ὡς ὄρη νοητὰ στάλαξαν τὴ δροσιὰ τῆς γλυκύτητάς τους. Νιῶσε εὐφροσύνη, Ἄννα μακαριστή, πού γέννησες κορίτσι. Γιατί τὸ κορίτσι αὐτὸ εἶναι ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ πύλη τοῦ φωτός, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καί διαγράφει τὸ ἔγκλημα τῆς γυναίκας. Τῆς κόρης αὐτῆς τὸ πρόσωπο ἐκλιπαροῦν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ³⁵. Τὴν κόρη αὐτὴ θὰ τὴν προσκυνήσουν βασιλιάδες λαῶν καί θὰ τῆς φέρουν δῶρα³⁶. Αὐτὴ τὴν κόρη θὰ προσφέρεις στὸ Θεὸ τὸν Παμβασιλέα ντυμένη σὰν μέ χρυσὰ κρόσσια τὴν ὀμορφιά τῶν ἀρετῶν καί στολισμένη μέ τὴ χάρις τοῦ Πνεύματος, αὐτὴ πού ἡ χάρις τῆς εἶναι μέσα τῆς³⁷. Γιατί ἡ δόξα κάθε γυναίκας εἶναι ὁ ἄντρας τῆς πού ἔρχεται ἀπ' ἔξω, ὅμως ἡ δόξα τῆς

35. Ψαλμ. 44,13.

36. Ψαλμ. 67,30.

37. Ψαλμ. 44,14.

Δόξα μὲν γὰρ πάσης γυναικὸς ὁ ἀνὴρ ἔξωθεν ἐπιών, ἡ δόξα δὲ τῆς Θεοτόκου ἔσωθεν, ὁ τῆς κοιλίας καρπός.

Ἦθῆλυ ποθητόν, τρισμακάριστον! Εὐλόγημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλόγημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Ἦθῆλυ θύγατερ τοῦ βασιλέως Δαβὶδ καὶ Μήτηρ τοῦ Παμβασιλέως Θεοῦ! Ἦθῆλον ἐμψυχον ἀγαλμα, ἐφ' ᾧ ὁ δημιουργὸς εὐφράνθη Θεός, νοῦν μὴ ἔχον θεοκυβέρνητον, καὶ μόνῳ Θεῷ προσανέχοντα· ἐπιθυμίαν ἅπασαν τεταμμένην πρὸς τὸ μόνον ἐφετόν τε καὶ ἀξιέραστον· τὸν θυμὸν κατὰ μόνης τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ ταύτην κηΐσαντος. Ζωὴν τῆς φύσεως κρείττονα ἔξεις. Ἐξεις γὰρ οὐ σαυτῆ· οὐ γὰρ σαυτῆς ἔνεκα γεγέννησο. Ὅθεν ἔξεις Θεῷ, δι' ὃν εἰς τὸν βίον ἐλήλυθας, δι' ὃν τῆ παγκοσμίῳ ἐξυπηρετήσεις σωτηρία, ὅπως ἡ ἀρχαία βουλή τοῦ Θεοῦ, τῆς τοῦ Λόγου σαρκώσεως καὶ τῆς ἡμῶν θεώσεως, διὰ σοῦ πληρωθῆ. Ὅρεξις τοῖς θείοις λόγοις ἐντρέφεσθαι καὶ τούτοις παινεσθαι, ὡς ἡ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, ὡς ξύλον πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων τοῦ Πνεύματος, ὡς ξύλον ζωῆς, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ ἔδωκεν ἐν τῷ προωρισμένῳ καιρῷ αὐτοῦ, Θεὸν σεσαρκωμένον, τὴν αἰώνιον ἀπάντων ζωὴν. Πάντα λογισμὸν τρόφιμον καὶ ψυχοφελῆ ἔχουσα καὶ πάντα περιτ-
35 τὸν καὶ ψυχοβλαβῆ πρὶν γεύσασθαι ἀποκρίνουσα.

Ὁφθαλμοὶ διὰ παντὸς πρὸς Κύριον, φῶς ὁρῶντες ἀέναον καὶ ἀπρόσιτον. Ἦθῆλα τὸν θεῖον ἀκούοντα λόγον καὶ τερπόμενα τῆ κινήσει τοῦ Πνεύματος, δι' ὧν ὁ Λόγος εἰσηλθε σαρκωθησόμενος. Ρῖνες τῆ ὁσμῆ τῶν μύρων τοῦ νομφίου θελγόμεναι, ὅς ἐστι μῦρον
40 θεῖον ἐκουσίως κενούμενον καὶ χρίον τὴν ἑαυτοῦ ἀνθρωπότητα. «Μῦρον γὰρ ἐκκενωθὲν ὀνομά σου», φησὶν ἡ Γραφή. Χεῖλη αἰνοῦντα τὸν Κύριον καὶ τοῖς αὐτοῦ κολλώμενα χεῖλεσι. Γλῶσσα καὶ φάρυγξ λόγους Θεοῦ διακρίνουσαι καὶ θείας γλυκύτητος ἐμφορούμεναι. Καρδία καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος, ὁρῶσα καὶ ποθοῦσα
45 Θεὸν τὸν ἀμόλυντον. Γαστήρ, ἐν ἧ ὁ ἀχώρητος ὤκησεν, καὶ μα-

Θεοτόκου βρίσκεται μέσα της, εἶναι ὁ καρπὸς τῶν σπλάχνων της.

Ἦ κόρη, ποθητή, τρισμακάριστη. Εὐλογημένη ἐσὺ ἀνάμεσα σὲ ὄλες τὶς γυναῖκες καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῶν σπλάγχων σου. Ἦ κόρη τοῦ βασιλιᾶ Δαβὶδ καὶ μητέρα τοῦ Παμβασιλέα Θεοῦ. Ἦ θεῖο ἔμψυχο ἄγαλμα, στὸ ὁποῖο ἐνίωσε εὐφροσύνη ὁ δημιουργὸς Θεός, πού εἶναι θεοκυβέρνητος ὁ νοῦς σου καὶ στὸ Θεὸ μόνο στραμμένος· ἡ ἐπιθυμία σου ὅλη τεντωμένη πρὸς τὸ μοναδικὸ ποθητὸ κι ἄξιο γι' ἀγάπη, κι ὄλος ὁ θυμὸς σου στραμμένος κατὰ τῆς ἁμαρτίας μόνο κι ἐκείνου πού τὴ γέννησε. Ἡ ζωὴ σου θὰ εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη φύση σου. Δὲ θὰ εἶναι δική σου, γιατί δὲ γεννήθηκες γιὰ ἐσένα. Γι' αὐτὸ θὰ τὴ δώσεις στὸ Θεό, πού γι' αὐτὸν ἦρθες στὴ ζωὴ· γι' αὐτὸν θὰ ὑπηρετήσεις τὴν παγκόσμια σωτηρία, γιὰ νὰ πραγματοποιηθεῖ μὲ σένα ἡ ἀρχαία ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ, ἡ σάρκωση τοῦ Λόγου καὶ ἡ δική μας θέωση. Ὁ πόθος σου εἶναι νὰ τρέφεται μὲ τὰ θεῖα λόγια καὶ μ' αὐτὰ νὰ πλουτεῖς ὅπως ἡ κατάκαρπη ἐλιά στὴν αὐλὴ τοῦ Θεοῦ, δέντρο φυτεμένο κοντὰ στὶς νερομάννες τοῦ Πνεύματος³⁸, σὰν τὸν δέντρο τῆς ζωῆς, πού θὰ δώσει τὸν καρπὸ του στὴν ὥρα του, Θεὸ μὲ σάρκα, τὴν ζωὴ ὅλων τὴν παντοτινῆ. Κρατεῖς κάθε σκέψη πού τρέφει κι ὠφελεῖ τὴν ψυχὴ κι ἀπομακρύνεις πρὶν νὰ γευτεῖς κάθε σκέψη περιττὴ καὶ ψυχοβλαβή.

Τὰ μάτια σου εἶναι στραμμένα πάντα στὸ Θεό, βλέποντας φῶς ἀέναο καὶ ἀπρόσιτο. Τ' αὐτιά σου ἀκοῦν τὸ θεῖο λόγο καὶ τέρπονται μὲ τὴν κιθάρα τοῦ Πνεύματος, μέσω τῶν ὁποίων πέρασε ὁ Λόγος γιὰ νὰ σαρκωθεῖ. Ἡ ὄσφρηση πού θέλγεται ἀπὸ τ' ἀρώματα τοῦ νυμφίου, πού εἶναι μύρο θεϊκὸ καὶ χύνεται ἀπὸ μόνο του καὶ χρίζει τὴν ἀνθρώπινή του φύση· Γιατὶ ἡ Γραφὴ λέει, «μύρο πού χύθηκε εἶναι τ' ὄνομά σου»³⁹. Χεῖλη πού ὑμνοῦν τὸν Κύριο καὶ κολλοῦν στὰ δικά του χεῖλη. Γλῶσσα καὶ λάρυγγας πού διακρίνουν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ καὶ ξεχειλίζουν ἀπὸ θεία γλυκύτητα. Καρδιά καθαρὴ κι ἀμόλυντη πού βλέπει καὶ ποθεῖ τὸν ἀμόλυντο Θεό. Σπλάχνα μέσα στὰ ὁποῖα κατοί-

στοὶ γάλακτος, ἐξ ὧν ἐτράφη Θεὸς τὸ παιδίον Ἰησοῦς. Πύλη Θεοῦ, ἀειπαρθενεύουσα. Χεῖρες Θεὸν φέρουσαι καὶ γόνατα, θρόνος τῶν Χερουβὶμ ὑψηλότερος, δι' ὧν ἴσχυσαν χεῖρες ἀνειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα. Πόδες, ὡς λύχνω φωτὸς τῷ τοῦ Θεοῦ ποδηγούμε-
 50 νοι νόμῳ καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἀνεπιστροφῶς τρέχοντες, ἕως πρὸς τὴν ποθοῦσαν τὸν ποθούμενον εἰλκυσαν. Ὅλη παστὰς τοῦ Πνεύματος, ὅλη πόλις Θεοῦ ζῶντος, ἦν εὐφραίνουσι τοῦ ποταμοῦ τὰ ὀρμήματα, τῶν τοῦ ἁγίου Πνεύματος χαρισμάτων κύματα· ὅλη καλή, ὅλη πλησίον Θεοῦ. Αἴτη γὰρ ὑπεραναβᾶσα τὰ Χερουβὶμ καὶ τῶν Σερα-
 55 φὶμ ὑπεραρθεῖσα, πλησίον Θεοῦ ἐχρημάτισεν.

10 Ὡ θαῦμα πάντων θαυμάτων ὑπέρτερον! Γυνὴ ἐπάνω τῶν Σεραφὶμ γέγονεν, ὅτι Θεὸς ὤφθη βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένος. Σιγάτω Σολομὼν ὁ σοφώτατος καὶ μὴ λεγέτω, «μηδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον». Ὡ Παρθένε θεοχαρίτωτε, ναὸς Θεοῦ ἅγιος, ὃν ὁ
 5 πνευματικὸς Σολομὼν, ὁ εἰρηνάρχης, κατασκευάσας κατώκησεν, οὐ χρυσῶ καὶ λίθοις ἀψύχοις καλλωπιζόμενος, ἀλλ' ἀντὶ χρυσοῦ λάμπων τῷ Πνεύματι, ἀντὶ δὲ λίθων τιμίων ἔχων τὸν πολύτιμον μαργαρίτην Χριστόν, τὸν ἄνθρακα τῆς Θεότητος, ὃν ἄσασθαι τῶν χειλέων ἡμῶν καθικέτενε, ὡς ἂν καθαρθέντες, τοῦτον σὺν τῷ Πα-
 10 τρὶ καὶ τῷ Πνεύματι ὑμνήσωμεν ἀνακράζοντες, «Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος Κύριος Σαβαώθ», μία φύσις Θεότητος ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι. «Ἄγιος ὁ Θεὸς» καὶ Πατήρ, ὁ εὐδοκήσας ἐν σοὶ καὶ ἐκ σοῦ τελεσθῆναι ὃ προώρισε πρὸ αἰῶνων μυστήριον, «Ἄγιος ἰσχυρὸς», ὁ
 15 Ἰῶς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ὁ μονογενής, σὲ πρωτότοκον προαγαγὼν ἐκ στείρας μητρὸς σήμερον, ὅπως μονογενής ἐκ σοῦ γεννηθῆ Παρ-

κησε ὁ ἀχώρητος καὶ μαστοὶ γεμάτοι μὲ γάλα ἀπὸ τοὺς ὁποίους τράφηκε ὁ Θεός, τὸ παιδί Ἰησοῦς. Πύλη τοῦ Θεοῦ ποὺ μένεις παρθένος γιὰ πάντα. Χέρια ποὺ κρατοῦν τὸ Θεό, καὶ γόνατα ποὺ εἶστε θρόνος ὑψηλότερος ἀπὸ τὰ Χερουβὶμ, μὲ τὰ ὁποῖα ἔλαβαν δύναμη χέρια ἐξαντλημένα καὶ γόνατα ποὺ εἶχαν παραλύσει. Πόδια ὀδηγημένα ἀπὸ τὸ φωτεινὸ λυχνάρι τοῦ θείου νόμου ποὺ τρέχουν ἀσταμάτητα πίσω του, ὥσπου ἔσυραν τὸν ποθητὸ σ' αὐτὴ ποὺ τὸν ποθοῦσε. Ὀλόκληρη εἶσαι νυφικὸς θάλαμος τοῦ Πνεύματος, ὀλόκληρη πόλη τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, ποὺ τὴν εὐφραίνουν τὰ κλωθογυρίσματα τοῦ ποταμοῦ, τὰ κύματα δηλαδὴ τῶν χαρισμάτων τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὀλόκληρη καλὴ, ὀλόκληρη κοντὰ στὸ Θεό. Γιατὶ αὐτὴ, ξεπερνώντας τὰ Χερουβὶμ καὶ ἀνεβαίνοντας πάνω ἀπὸ τὰ Σεραφεῖμ, στάθηκε δίπλα στὸ Θεό.

- 10 Ὡ θαῦμα ἀπ' ὄλα τὰ θαύματα ἀνώτερο. Μιὰ γυναίκα ἀνέβηκε πάνω ἀπὸ τὰ Σεραφεῖμ, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς φανερώθηκε ἐλάχιστα ἐλαττωμένος ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους⁴⁰. Ἄς σωπάσει ὁ σοφώτατος Σολομὼν καὶ ἄς μὴ λέει «τίποτε καινούργιο κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο»⁴¹. Ὡ Παρθένε, ποὺ σὲ στολίζει ἡ θεία χάρις, ὁ ἅγιος ναὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ ὁ Σολομὼν ὁ πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῆς εὐρήνης κατασκεύασε καὶ κατοίκησε σ' αὐτόν, ποὺ δὲν εἶναι ἡ διακόσμησή σου χρυσὸς καὶ πετράδια ἄψυχα, ἀλλὰ λάμπεις, ἀντὶ ἀπὸ χρυσάφι, ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, κι ἔχεις, ἀντὶ πετράδια ἀκριβά, τὸ πολύτιμο μαργαριτάρι τὸ Χριστό, τὸν ἄνθρακα τῆς θεότητας, τὸν ὁποῖο ἰκέτευε ν' ἀγγίξει τὰ χεῖλη μας, ὥστε, ἀφοῦ καθαρθοῦμε, νὰ τὸν ὑμνήσομε μαζὶ μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα ἀνακράζοντας «Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ»⁴², μία φύση θεότητας σὲ τρεῖς ὑποστάσεις. Ἄγιος ὁ Θεὸς καὶ Πατέρας ποὺ εὐδόκησε σὲ σένα μέσα κι ἀπὸ σένα νὰ τελεστεί τὸ μυστήριον ποὺ καθόρισε πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, Ἄγιος ἰσχυρὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς μονογενὴς ποὺ ἔκανε νὰ γεννηθεῖς σήμερα πρωτότοκος ἀπὸ μητέρα στείρα, γιὰ νὰ γεννηθεῖ ἀπὸ ἐσένα μητέρα παρθένα μονογενὴς ὁ μονογενὴς τοῦ Πατέρα του καὶ πρωτότοκος ὅλης τῆς κτίσης καὶ νὰ γίνει

θένου μητρός, πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς παραπλησίως ἡμῖν ἐκ σοῦ μετεσχηκῶς σαρκὸς καὶ αἵματος. Ἄλλ' οὐκ ἐκ μόνου σε Πατὴρ ἢ ἐκ μόνης Μητρός προήγαγεν, ἵνα τῷ μόνῳ Μονογενεῖ φυλαχθῆ τὸ κατὰ πάντα μονογενές. Αὐτὸς γὰρ μόνος μονογενῆς ἐκ 20 μόνου Πατρός, καὶ μόνος ἐκ μόνης Μητρός. «Ἅγιος ἀθάνατος», τὸ πανάγιον Πνεῦμα, τῇ δρόσῳ τῆς ἑαυτοῦ θεότητος, τῷ θείῳ πυρὶ σε φυλάζαν ἀνάλωτον. Τοῦτο γὰρ ἡ Μωϋσέως προὔπηνίττετο βά-
τος.

11 Χαίροις, προβατική, τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρός τὸ ἱερώτατον τέμε-
νος.

Χαίροις, προβατική, τῆς βασιλίδος τὸ προγονικὸν καταγώ-
γιον.

5 Χαίροις προβατική, τῶν τοῦ Ἰωακεὶμ προβάτων τὸ πάλαι
σῆκος, νῦν δὲ τῆς λογικῆς τοῦ Χριστοῦ ποιμνῆς οὐρανομίμητος
Ἐκκλησία, ἢ ποτὲ μὲν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦ Θεοῦ δεχομένη τὸν
ἄγγελον, τὸ νᾶμα ταράττοντα, ἓνα τε ρωννύντα καὶ τῆς συνεχούσης
ἀπαλλάττοντα νόσου, νῦν δὲ πλήθη οὐρανίων δυνάμεων ἔχουσα,
10 ὕμνούντων σὺν ἡμῖν τὴν Θεομήτορα, τὴν τῶν θαυμάτων ἄβυσσον,
τὴν πηγὴν τῆς παγκοσμίου ἰάσεως· οὐ λειτουργὸν δεξαμένη ἄγγε-
λος, ἀλλὰ τὸν τῆς μεγάλης βουλῆς, ὡς ἐπὶ πόκον ἀψοφητὶ κατα-
βάντα ὑετὸν ἀγαθότητος, καὶ πᾶσαν τὴν φύσιν νοσήσασαν καὶ πρὸς
φθορὰν ἀποκλίναςαν, πρὸς ὑγίαν ἄνοσον καὶ πρὸς ζωὴν ἀγήρω
15 ἐπανορθώσαντα· δι' ὃν ὁ ἐν σοὶ παράλυτος ὡς ἔλαφος ἤλατο.

«Χαίροις», προβατικὴ τιμία, ἀυξείτω σου ἡ χάρις.

Χαίροις, Μαρία, γλυκύτερον τῆς Ἄννης θυγάτριον· πρὸς σὲ
γὰρ αὐθις ὁ πόθος ἀνέλκει με. Πῶς ἐξεικονίζω σου τὸ σεμνότατον
βάδισμα, πῶς τὴν στολὴν; πῶς τὸ πρόσωπόν σου τὸ χάριεν; γηρα-
20 λέον φρόνημα ἐν νεάζοντι σώματι; στολὴ κοσμία, πᾶσαν θρύψιν
καὶ μαλακίαν φεύγουσα. Βῆμα σεμνὸν καὶ ἀτάραχον καὶ πάσης

πρωτότοκος ανάμεσα σὲ πολλὰ ἀδελφία, παραπλήσια μ' ἐμᾶς, μετέχοντας ἀπὸ σένα σάρκα καὶ αἷμα. Δὲ ἔφερε ὁμως ἐσένα στὴ ζωὴ ἀπὸ μόνο τὸν Πατέρα ἢ τὴ μητέρα μόνο, γιὰ νὰ διαφυλαχθεῖ τὸ προνόμιο ποὺ εἶναι μονογενὴς σὲ ὅλα ὁ μόνος Μονογενής. Γιατὶ αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος μονογενὴς ἀπὸ τὸν Πατέρα μόνο καὶ μόνος πάλι ἀπὸ Μητέρα μόνο· Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ πανάγιο Πνεῦμα, ποὺ μὲ τὴ δρόσο τῆς θεότητάς του σὲ διαφύλαξε ἀφλεκτὴ ἀπὸ τὴ θεία φωτιά. Γιατὶ αὐτὸ τὸ αἰνίγμα προτύπωνε ἢ βάτος τοῦ Μωϋσῆ.

11 Χαῖρε, πύλη προβατικὴ, ὁ πανίερος ναὸς τῆς μητέρας τοῦ Θεοῦ.

Χαῖρε, πύλη προβατικὴ, προγονικὸ ἐνδιαίτημα τῆς βασίλισσας.

Χαῖρε, πύλη προβατικὴ, ποὺ ἦσουν παλιὰ ἢ μάντρα τῶν προβάτων τοῦ Ἰωακείμ καὶ τώρα ἢ οὐρανομίμητη Ἐκκλησία τοῦ λογικοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ, ἢ ὁποῖα κάποτε μιὰ φορὰ τὸ χρόνο δεχόσουν τὸν ἄγγελο τοῦ Θεοῦ νὰ σοῦ ταραΐζει τὸ νερὸ κι ἔκανε καλὰ κάποιον ἀπαλλάσσοντάς τον ἀπὸ τὴ νόσο ποὺ εἶχε, ἐνῶ τώρα ἔχεις πλήθη οὐράνιων δυνάμεων ποὺ ὑμνοῦν μαζί μας τὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ, τὴν ἄβυσσο τῶν θαυμάτων, τὴν πηγὴ τῆς γιαιτρείας ὄλου τοῦ κόσμου. Δὲν δέχτηκες ἕνα ἄγγελο ὑπηρέτη, ἀλλὰ τὸν ἄγγελο τῆς μεγάλης βουλής, ποὺ ἀθόρυβα κατέβηκε πάνω σὲ ἀπαλὸ μαλλὶ ὡς βροχὴ ἀγαθότητας καὶ ξανάφαρε τὴν υἰεῖα τὴν τέλεια καὶ τὴν ἀγέραστη ζωὴ σ' ὅλη τὴ φύσης μας ποὺ ἀρρώστησε καὶ ὑποτάχτηκε στὴ φθορά, χάρη στὸν ὁποῖον ὁ μέσα σ' ἐσένα παράλυτος ἀναπήδησε σὰν τὸ ἐλάφι.

Χαῖρε, κολυμβήθρα προβατικὴ σεβαστὴ, ἃς πληθύνει ἡ χάρη σου.

Χαῖρε, Μαρία, γλυκύτατη κόρη τῆς Ἄννας· γιατί σ' ἐσένα πάλι μὲ παρασύρει ὁ πόθος. Πῶς νὰ παραστήσω τὸ σεμνὸ βάδισμά σου, πῶς τὸ ντύσιμό σου, πῶς τὸ χαριτωμένο πρόσωπό σου, τὴ γεροντικὴ σου γνώση στὸ νεαρό σου σῶμα, τὸ ντύσιμο τὸ μετρημένο ποὺ ἀποφεύγει κάθε πολυτέλεια καὶ ἀπαλότητα;

βλακειάς ἐλεύθερον. Ἦθος ἐστυμμένον, ἰλαρότητι σύμμικτον, ἀνδράσιν ἀπρόσιτον. Καὶ μάρτυς ὁ φόβος ὁ ἐπισυμβὰς τῷ ἀσυνήθει τοῦ ἀγγέλου προσφθέγματι. Γονεῦσιν εὐήνιος καὶ ὑπήκοος. Φρόνη-
 25 μα ταπεινὸν ἐν θεωρίαις ὑψηλοτάταις. Λόγος ἰλαρὸς ἐξ ἀοργήτου ψυχῆς προσφερόμενος. Καὶ τί γε ἄλλο ἢ ἀξίον τοῦ Θεοῦ καταγώγιον; Σὲ ἀξίως πᾶσαι αἱ γενεαὶ μακαρίζουσιν, ὡς ἐπίλεκτον δόξαν τῆς ἀνθρωπότητος. Σὺ ἱερέων καύχημα, Χριστιανῶν ἐλπίς, παρθε-
 νίας πολυφόρον φύτευμα. Διὰ σοῦ γὰρ τὸ καλὸν τῆς παρθενίας πε-
 30 πλάτνυται. «Εὐλόγημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου». Οἱ ὁμολογοῦντές σε Θεοτόκον εὐλόγηται, οἱ ἀρνούμενοι κεκατήρανται.

12 ὦ ἱερὰ ζωνωρὶς Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα, δέχου παρ' ἐμοῦ λόγον τουτονὶ τὸν γενέσιον! ὦ θύγατερ Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης καὶ δέσποινα! δέχου δούλου λόγον ἀμαρτωλοῦ, ἀλλ' ἐκ πυρὸς ποθοῦντος καὶ σὲ μόνην κεκτημένου χαρᾶς ἐλπίδα, τοῦ βίου προστάτιν, καὶ πρὸς
 5 τὸν σὸν Υἱὸν διαλλάκτην καὶ σωτηρίας ἀρραβῶνα στερέμνιον. Καὶ τὸ τῶν ἀμαρτημάτων διασκορπίσαις φορτίον, καὶ τὸ ἐπισκοτοῦν τῷ ἐμῷ νῷ νέφος, καὶ τὴν ὑλώδη διασκεδάσαις παχύτητα· καὶ στήσαις τοὺς πειρασμούς, καὶ κυβερνήσαις αἰσίως τὸν βίον, καὶ πρὸς τὴν ἄνω χειραγωγήσαις μακαριότητα, καὶ τῷ κόσμῳ βραβεύ-
 10 σαις εἰρήνην, καὶ πᾶσι τοῖς τῆσδε τῆς πόλεως ὀρθοδόξοις οἰκήτορσι παντελῆ εὐφροσύνην καὶ σωτηρίαν αἰώνιον, λιταῖς τῶν σὲ φουσάντων καὶ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος. Γένοιτο, γένοιτο. «Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου» Ἰησοῦς
 15 Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός.

Αὐτῷ ἢ δόξα σὺν Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Σεμνὸ τὸ βάδισμά σου κι ἀτάραχο, χωρὶς καμμιά ἐπιτήδευση. Τρόπος σοβαρὸς καὶ μαζὶ πρόσχαρος, ἀπλησίαστος γιὰ τοὺς ἄντρες, καὶ τὸ μαρτυρεῖ ὁ φόβος πού ἐκδήλωσες ἀπὸ τὸν ἀσυνήθιστο χαιρετισμὸ τοῦ ἀγγέλου. Πρόθυμη καὶ ὑπάκουη στοὺς γονεῖς. Φρόνημα ταπεινὸ ἂν καὶ ἔβλεπες ὑψηλότατα. Τὰ λόγια σου ὄλο καλοσύνη ἔβγαιναν ἀπὸ ἡρεμῆ ψυχῆ. Τί ἄλλο νὰ σοῦ πῶ, ἂν ὄχι ἄξιο κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ; Ἔξια σὲ μακαρίζουν ἐσένα ὄλες οἱ γενιές, γιὰτι εἶσαι ἡ ξεχωριστὴ δόξα τῆς ἀνθρωπότητας. Σὺ εἶσαι τῶν ἱερέων τὸ καύχημα, τῶν Χριστιανῶν ἡ ἐλπίδα, τὸ φυτὸ τῆς παρθενίας τὸ πολύκαρπο. Χάρη σ' ἐσένα δοξάστηκε διάπλατα ἡ ὁμορφιά τῆς παρθενίας. «Εἶσαι εὐλογημένη ἐσὺ ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες κι εὐλογημένος εἶναι ὁ καρπὸς τῶν σπλάγχχνων σου». Εἶναι εὐλογημένοι ὅσοι σὲ ὁμολογοῦν Θεοτόκο, κι ἔχουν τὴν κατάρα ὅσοι σ' ἀρνοῦνται.

- 12 Ὡσακεῖμ καὶ Ἄννα, ἅγιο ζευγέρι, δεχτεῖτε ἀπὸ ἐμένα τὸ λόγο τοῦτο γιὰ τὰ γενέθλια. Ὡσὶν κόρη τοῦ Ἰωακεῖμ καὶ τῆς Ἄννας καὶ Δέσποινά μου, δέξου λόγῳ δούλου ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ πού διάπυρα σὲ ποθεῖ καὶ σ' ἔχει χαρὰ μοναδικὴ κι ἐλπίδα, προστασία τῆς ζωῆς του, πρὸς τὸν Υἱὸ τῆς μεσίτρια καὶ ἐγγύηση σωτηρίας ἀμετακίνητη. Παρακαλῶ νὰ διασκορπίσεις τὸ φορτίο μου καὶ τὸ νέφος πού μοῦ σκοτεινιάζει τὸ νοῦ καὶ νὰ διαλύσεις τὴν πηχτὴ ὕλη πού μὲ τυλίγει. Παρακαλῶ ἀφοῦ σταματήσεις τοὺς πειρασμούς, νὰ κυβερνήσεις τὴ ζωὴ μου καλοτάξιδη καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσει τὸ χέρι σου στὴν οὐράνια μακαριότητα καὶ νὰ χαρίσεις στὸν κόσμον τὴν εἰρήνην καὶ σ' ὅλους τοὺς ὀρθόδοξους κατοίκους τῆς πόλης αὐτῆς τέλεια χαρὰ καὶ σωτηρία αἰώνια μὲ τὶς παρακλήσεις τῶν γονιῶν σου καὶ τοῦ πληρώματος ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. Εἶθε νὰ γίνῃ αὐτό, εἶθε. «Χαῖρε, ἐσὺ πού δέχτηκες τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ, ὁ Κύριος μαζὶ σου· εὐλογημένη ἐσὺ ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες κι εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῶν σπλάγχχνων σου» ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Σ' αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα μαζὶ καὶ στὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ζ΄.

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΕΣΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ
ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

1 Λαμπρῶς πανηγυρίζει ἡ κτίσις σήμερον, καινὸν οὐρανὸν τὴν
Παρθένον λαμβάνουσα. Κόρη ἐπὶ γῆς γεγέννηται, τοῦ Βασιλέως
τῶν οὐρανῶν ἐμψυχώμενος θάλαμος. Νεᾶνις εἰς φῶς ἐλήλυθε τῆς
ἡλιακῆς ἀκτίνος φανότερον ἀστράπτουσα. Βρέφος ἐκ στείρας ἀνέ-
5 λαμψε, τῆς παρθενίας τέμενος ἱερώτατον. Τίς οὐχ ὑπαντήσει πρὸς
τὴν πανήγυριν; τίς οὐ δωροφορήσει ἐόρτια καὶ τῇ Παρθένῳ φιλοῦ-
μενα; Δῶρον κάλλιστον παρθενεύουσιν ἢ ἀφθαρσία, γήμασι
σωφροσύνη, πλουσίοις μετάδοσις, πένησιν ἢ εὐχαριστία, ἄρχουσιν
ἢ ἡμερότης, βασιλεῦσιν ἢ δικαιοσύνη, ἱερεῦσιν ἢ ὁσιότης, τοῖς πᾶ-
10 σιν ἐν ἅπασι ἢ εὐνομία. Ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα τὰ δῶρα καὶ μετὰ τοιού-
των ἢ λαμπροφορία, δεῦτε σκιρτήσωμεν εὐφρόσυνα. Ἄισωμεν χα-
ριστήρια, μετὰ Δαβὶδ· «ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν
τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν». Τῷ Κτίστη τῶν ἀπάντων ναὸς ὑπο-
δοχῆς ὠκοδόμηται· ὅτι τῷ δημιουργῷ Λόγῳ καταγώγιον ξενισμοῦ
15 ἠτοίμασται· ὅτι τῷ Ἡλίῳ τῆς δικαιοσύνης νεφέλη φωτὸς ἐξήπλω-
ται· ὅτι τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, θεοῦφάντου πε-
ριβολαίου ἰστὸς ἀνίσταται· ὅτι τῷ κινρῶντι ταῖς ὥραις τοὺς και-
ροὺς καὶ ἐνιαυτοὺς συνακτῆριον νυμφικὸν ἀναδέδεικται.

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ
ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΜΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

- 1 Λαμπρά πανηγυρίζει ή κτίση σήμερα έχοντας ως καινούργιο ούρανό την Παρθένο. Γεννήθηκε στη γή κόρη, έμψυχο κατοικητήριο του Βασιλιᾶ τῶν ούρανω̄ν. Ἦρθε στο φῶς μιὰ κοπέλλα ἀστράφτοντας λαμπρότερα ἀπό τὸ ἡλιακὸ φῶς. Ἐνα βρέφος πρόβαλε ἀπὸ στείρα, ναὸς ἱερότατος τῆς παρθενίας. Ποιὸς δὲ θὰ λάβει μέρος στὴν πανήγυρη; ποιὸς δὲ θὰ φέρει δῶρα γιὰ τὴ γιορτὴ πού ἡ Παρθένος ἀγαπᾷ; Τὸ πιὸ ὠραιότερο δῶρο γιὰ ὅσους παρθενεύουν εἶναι ἡ ἀφθαρσία, γιὰ τοὺς ἐγγαμους ἢ σωφροσύνη, γιὰ τοὺς πλούσιους ἢ μετάδοση τοῦ πλούτου, γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἢ εὐχαριστία, ἢ ἡμερότητα γιὰ τοὺς ἄρχοντες, γιὰ τοὺς βασιλιάδες ἢ δικαιοσύνη, γιὰ τοὺς ἱερεῖς ἢ ὀσιότητα, γιὰ ὅλους ὁ σεβασμὸς τῶν νόμων σὲ ὅλα. Ἀφοῦ λοιπὸν αὐτὰ εἶναι τὰ δῶρα καὶ μ' αὐτὰ γίνεται ἡ λαμπρὴ πομπή, ἐλάτε νὰ σκιρτήσομε μὲ εὐφροσύνη. Ἄς ψάλομε εὐχαριστήριους ὕμνους μαζί μὲ τὸν Δαβὶδ· «ἄς γεμίσομε ἀπὸ ἀγαλλίαση γιὰ τὸν Κύριο, ἄς ἀλαλάξομε πρὸς τὸ Θεὸ τὸ Σωτήρα μας»¹. Γιὰ τὸν κτίστη τῶν ὄλων ὑψώθηκε ναὸς ὑποδοχῆς· γιὰ τὸν δημιουργὸ Λόγο ἐτοιμάστηκε κατοικητήριο γιὰ νὰ τὸν φιλοξενήσει· γιὰ τὸν Ἥλιο τῆς δικαιοσύνης ἀπλώθηκε νεφέλη φωτός· γι' αὐτὸν πού ντύνει τὸν οὐρανὸ μὲ σύννεφα στήνεται ἀργαλειὸς γιὰ φόρεμα θεοῦφαντο· γι' αὐτὸν πού συνδυάζει τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς χρόνους μὲ τίς ἐποχὲς παρουσιάστηκε νυφικὸ πού συνάγει.

2 Χορεύσατε, νεάνιδες· παρθενικὸν γὰρ τὸ γενέθλιον. Σκιρτήσα-
 τε, μητέρες· μητρικὸς γὰρ καρπὸς ἢ παρθενεύουσα. Στεῖραι, εὐέλ-
 πιδες ἔστε πρὸς τὴν πρὶν στειρευούσαν, εἴτα θεόπαιδα γεννήσασαν
 ἀποσκοπεύουσαι. Μηδέ γε κόραι τῆς χορείας ἀπολειπέσθωσαν,
 5 τῆς μόνης κορῶν κορωνίδος ὁμοῦ καὶ βασιλίδος τὸ γενέσιον πα-
 νηγυρίζουσαι. «Σαλπίσατε σάλπιγγι ἐπὶ τοὺς βουνούς· ἠχήσατε ἐπὶ
 τῶν ὑψηλῶν· κηρύξατε ἐν Ἱερουσαλήμ», δι' Ὡσηὲ ἡμῖν κάνταῦθα
 τὸ προστατόμενον. Δαβὶδ ὁ θεοπάτωρ, εὐφράνθητι· Ἡσαΐας ὁ
 προφητοκράτωρ, φαιδρύνθητι. Καὶ ὁ μὲν, ὅτι ἐξ ὀσφύος σου, κατὰ
 10 τὴν ὀρκωμοσίαν, ἡ βασιλις προέρχεται, ἐξ ἧς θήσειν ἐπὶ τὸν θρό-
 νον σου τὸν καρπὸν σου Θεὸς ἐπηγγέιλτο, ὁ δέ, ὅτι ἡ προφητεία
 σου πέρας εἴληφεν, «ἐξελεύσεται ράβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ
 ἄνθος ἐκ τῆς ρίζης ἀναβήσεται». Ράβδος ἡ Παρθένος, ἐξ ἧς ἀπει-
 ρόγαμος τὸ ἀνθηρὸν καὶ ἀένναον Χριστὸς ἄνεισιν.

3 Ἄλλὰ τί μοι τῷ δεῖνι καὶ τῷ δεῖνι τὸ χαίρειν περιγράφειν, καὶ
 μὴ φωνῇ περιληπτικῇ διασημᾶναι τὴν ἀγαλλίασιν; «Εὐφρανθήτω
 ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν καὶ αἱ νεφέλαι ρανάτωσαν δικαιοσύνην. Ἄνατει-
 λάτω ἡ γῆ καὶ βλαστησάτω ἔλεος, καὶ δικαιοσύνην ἀνατειλάτω
 5 ἅμα». Διὰ τί; Ὅτι σκῆνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ πεφανέρωται· ὅτι τό-
 πος ἅγιος τῷ παναγίῳ Λόγῳ ὑποδέδεικται. «Ὡς φοβερὸς ὁ τόπος
 οὗτος», βοάτω Ἰακώβ ὁ πατριαρχικώτατος, «οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ'
 ἡ οἴκος Θεοῦ, καὶ αὕτη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ!». Ὡ ἀπορρήτων
 ἀκουσμάτων! ὦ παραδόξων ἀποτελεσμάτων! Τί τοῦτο τὸ καινὸν
 10 διήγημα; τίς αὕτη ἡ ξενίζουσα παραβολὴ καὶ ἀπόρρητος; Εἰ ὁ οὐ-
 ρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἐξαρκέσουσί σοι, ὡς ὁ Λόγος καὶ τίς ἡ
 ἐξαρκουῖσα αὐτῷ φυσικὴ κατοίκησις; «Οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
 γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει Κύριος;». Καὶ ποῦ τῷ τοιούτῳ καὶ τηλι-

2. Ὡσηὲ 5,8.

3. Ψαλμ. 131,11.

4. Ἦσ. 1,11.

5. Ἦσ. 45,1.

2 Πιάστε τὸ χορὸν, κοπέλλες, γιὰτὶ γεννήθηκε Παρθένος. Σκιρτήστε, μητέρες, γιὰτὶ ἡ παρθένος εἶναι καρπὸς μητρικὸς. Γεμῆστε, στεῖρες, ἀπὸ ἐλπίδα ἀποβλέποντας πρὸς αὐτὴν ποὺ ἦταν πρῶτα στείρα κι ἔπειτα γέννησε τὴν κόρη τοῦ Θεοῦ. Οὐτε οἱ κόρες νὰ λείψουν ἀπὸ τὸ χορὸν, πανηγυρίζοντας τὴ γέννηση τῆς μόνης ποὺ ἔναι γιὰ τίς κόρες τὸ στεφάνωμα καὶ ἡ βασίλισσα. «Σαλπίζετε σάλπιγγες στὰ ὄρη, ἠχήστε πάνω στὰ ὑψώματα, διαλαλήστε τὴν εἶδηση στὴν Ἱερουσαλήμ², εἶναι τὸ πρόσταγμα τοῦ Ὁσση πρὸς ἐμᾶς. Δαβίδ, σὺ ὁ πατέρας τοῦ Θεοῦ, γέμισε ἀπὸ χαρὰ Ἡσαΐα, σὺ ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς προφῆτες, νιῶσε εὐφροσύνη. Κι ὁ ἕνας, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν ὀσφύ σου, σύμφωνα μὲ τὸν ὄρκο τοῦ Θεοῦ³, προέρχεται ἡ βασίλισσα, ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ καθίσει στὸ θρόνο σου τὸν καρπὸ σου ὑποσχέθηκε ὁ Θεός, καὶ σὺ ὁ ἄλλος, γιὰτὶ ἡ προφητεία σου πραγματοποιήθηκε· «θὰ βγεῖ βλαστὸς ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ ἄνθος θ' ἀνεβεῖ ἀπὸ αὐτὴν»⁴. Ὁ βλαστὸς εἶναι ἡ Παρθένος ἀπὸ ὅπου ξεφυτρώνει δίχως γάμο ὁ Χριστός, τὸ αἰῶνιο ἄνθος.

3 Ἄλλὰ γιὰτὶ νὰ περιορίζω τὴ χαρὰ στὸν ἕνα καὶ στὸν ἄλλον καὶ νὰ μὴν ἐκδηλώσω τὴν ἀγαλλίαση μὲ μιὰ φωνή; «Ἄς εὐφρανθεῖ ψηλὰ ὁ οὐρανὸς κι ἄς ράνουν τὰ σύννεφα δικαιοσύνη. Ἄς βγάλει φύτρα ἡ γῆ κι ἄς βλαστήσει εὐσπλαχνία κι συγχρόνως ἄς ἀνατεῖλει δικαιοσύνη»⁵. Γιὰ ποιὸ λόγο; Γιὰτὶ φανερώθηκε τόπος κατασκήνωσης γιὰ τὸ Θεὸ τοῦ Ἰακώβ, γιὰτὶ τόπος ἅγιος ὀρίστηκε γιὰ τὸν πανάγιο Λόγο. Ἄς φωνάζει ὁ πρῶτος τῶν πατριαρχῶν, ὁ Ἰακώβ, «πόσος φοβερὸς εἶναι τοῦτος ὁ τόπος· δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, κι αὐτὴ εἶναι ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ»⁶. Ὡ ἀκούσματα ἀνείπωτα! Ὡ ἀνέλπιστα ἀποτελέσματα! Ποιὰ εἶναι αὐτὴ ἡ πρωτάκουστη διήγηση; Ποιὰ εἶναι αὐτὴ ἡ παράξενη καὶ ἀπόρρητη παραβολή; Ἄν δὲ σοῦ φτάνει ὁ οὐρανὸς τῶν οὐρανῶν⁷, ὅπως λέει ὁ Λόγος, ποιὰ ἀνθρώπινη κατοικία εἶναι ἐκεῖνη ποὺ θὰ τοῦ φτάσει; «Δὲν γεμίζω ἐγώ», λέει ὁ Κύριος, «μὲ τὴν παρουσία μου τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ»⁸. Ποῦ λοιπὸν

6. Γεν. 28,17.

7. Γ' Βασ. 3,27.

8. Ἱερ. 23,24.

κούτῳ καὶ ὑπεραίροντι πάσης καταληπτικῆς ὑποθέσεως; οὐ γὰρ ἐν
 15 ποσότητι τὸ ἄπειρον, περιληπτικὸν χωρίον ἐξευρηθήσεται. «Ὁ οὐ-
 ρανὸς μοι», φησὶν, «θρόνος, καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου». Καὶ ποῖος οἰκοδομηθήσεται οἶκος τῷ ἐρωτῶντι; ἢ τίς ἐξευρεθείη
 τόπος τῆς καταπαύσεως αὐτοῦ; Ἄλλ' ὁμως εὐρηται καὶ πεφανέρω-
 ται. Πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; Ὡδε γὰρ τὸ ζητούμενον. Μικρὸν ἀναμεί-
 20 νας, ἀγαπητέ, λήψῃ τοῦ ποθομένου τὴν ἐπίλυσιν.

4 Μέλλοντος ἀνθρώπου ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παράγεσθαι
 δι' ἄπειρον Θεοῦ ἀγαθότητα, πρότερον οὐρανὸς ἐκτείνεται, γῆ ὑπε-
 στόρεσται, θάλασσα περιώρισται, καὶ ὅσα ἀμφοτέρων συμπληρω-
 τικά, ἐν ταυτῷ τῆς ὅλης διακοσμήσεως εἴληπται. Εἴθ' ὕστερον ὁ
 5 ἄνθρωπος βασιλικῶς εἰς γυμνάσιον ἀρετῆς ἐν παραδείσῳ τίθεται·
 ἀλλ', εἰ μὴ ἡ παράβασις προῦχώρησεν, οὐκ ἂν τοῦ ζωηροῦ χωρίου
 ἐξωρίζετο. Ἐξοστρακισθεὶς δὲ τοῦ ἐνδύματος, εἰ μὴ ταῖς θείαις
 προμηθείαις ἀντανίστατο, οὐκ ἂν εἰς τὴν πολυπαθεστάτην ἀλλοίω-
 σιν κατηγάγετο, ἀντὶ Θεοῦ μονάρχου πολυθεῖαν σεβόμενος. Διὰ τοι
 10 ταῦτα, ὡς ἐν κεφαλαίῳ φάναι, τῇ φθορᾷ κατεσχημένων ἀπάντων,
 καὶ Θεοῦ κατοικτιζομένου μὴ εἰς παντελῆ ἀνυπαρξίαν χωρῆσαι τὸ
 τῶν οἰκείων χειρῶν πλάσμα, ἄλλου καινοῦ οὐρανοῦ, γῆς τε καὶ
 θαλάσσης ποίημα, ἐν οἷς χωρηθῆναι εὐδοκεῖ δι' ἀνάπλασιν τοῦ γέ-
 νους ὁ ἀχώρητος. Καὶ ταῦτά ἐστιν ἡ μακαρία καὶ πολυῦμνητος
 15 Παρθένος. Ὡ τοῦ θαύματος! Οὐρανὸς μὲν ὡς ἐκ τῶν ἀδύτων θη-
 σαυρῶν, τὸν τῆς δικαιοσύνης Ἥλιον ἀνίσχουσα, γῆ δὲ ὡς ἐκ τῶν
 ἀχράντων λαγόνων τῆς ἀφθαρσίας τὸν στάχυν τῆς ζωῆς βλαστή-
 σασα, θάλασσα ὡς ἐκ τῶν κοιλιακῶν κόλπων τὸ νοητὸν μαργαρί-
 την προφέρουσα.

20 Ἦδη τοιγαροῦν παρήχθη ἡ νεοφανῆς κτίσις τοῦ ἀχωρήτου,
 ἡντρεπίσθη ἡ βασιλείος αὐλὴ τοῦ Παμβασιλέως, ἡτοιμάσθη τὸ λο-
 γικὸν καταγώγιον τοῦ ἀκαταλήπτου. Ὡς μεγαλοπρεπῆς ὄδε ὁ κό-
 σμος! ὡς ἀξιάγαστος ἡ δημιουργία, φυτοῖς ἀρετῶν ὠραΐζουσα, ἀν-

ὑπάρχει τόπος γι' αὐτὸν τὸν τέτοιο καὶ τόσο μεγάλο καὶ πού βρίσκειται πάνω ἀπὸ ὁποιαδήποτε σκέψη πρὸς κατανόηση; Γιατὶ δὲ μετριέται τοῦ ἀπειροῦ ἢ ποσότητα οὔτε θὰ βρεθεῖ τόπος νὰ τὸν περιλάβει. «Θρόνος μου», λέει, «ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιο τῶν ποδιῶν μου»⁹. Καὶ ποιὸς οἶκος θὰ κτιστεῖ γι' αὐτὸν πού ἐρωτᾷ; Ἡ ποιὸς τόπος θὰ βρεθεῖ γι' αὐτὸν γιὰ ν' ἀναπαυθεῖ; Καὶ ὅμως βρέθηκε κι ἔχει φανερωθεῖ. Πῶς καὶ μὲ ποιὸ τρόπο; Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ ζητούμενο. Περίμενε λίγο, ἀγαπητέ μου, καὶ θὰ λάβεις τὴν ἀπάντησιν πού ποθεῖς.

- 4 Ὅταν ἦταν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔρθῃ στὴ ζωὴ ἀπὸ τὸ μὴ εἶναι ἀπὸ ἄπειρη ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, πρῶτα ἀπλώνεται ὁ οὐρανός, ἔπειτα στρώνεται κάτω ἡ γῆ, ὀρίζεται ἡ περιοχὴ τῆς θάλασσας καὶ συγχρόνως γίνονται ὅσα συμπληρώνουν τὴν ὅλη διακόσμηση καὶ τὰ δύο αὐτῶν. Ὑστερα τοποθετεῖται ὁ ἄνθρωπος μέσα στὸν παράδεισο σὰν βασιλιάς, γιὰ νὰ ἀσκεῖ τὴν ἀρετὴν. Ἄν ὅμως δὲ συνέβαινε ἡ παράβασις, δὲ θὰ ἐξοριζόταν ἀπὸ τὸν τόπο τῆς ζωῆς. Ἐξοστρακισμένος ἀπὸ τὸ ἔνδυμά του, ἂν δὲν ἐπαναστατοῦσε κατὰ τῶν θείων ἐντολῶν, δὲ θὰ καταντοῦσε στὴν ἀλλοίωση μὲ τὰ τόσα πάθη, λατρεύοντας πολλοὺς θεοὺς ἀντὶ τὸν ἕνα μονάρχην Θεό. Γι' αὐτὸ λοιπὸν, μ' ἕνα λόγο, ἐπειδὴ ὅλα τὰ εἶχε κυριέψει ἢ φθορὰ καὶ γεμάτος εὐσπλαχνία ὁ Θεὸς φοβόταν μήπως βαδίσει στὴν ἀνυπαρξία τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν του, ἀποφασίζει ἀπὸ πολλὴ καλωσύνη νὰ δημιουργήσῃ ἄλλο οὐρανὸ καὶ γῆ καὶ θάλασσα ὅπου θὰ εὑρίσκε θέσιν ὁ ἀχώρητος σὲ ὅλα γιὰ τὴν ἀνάπλασιν τοῦ γένους μας. Κι' αὐτὰ εἶναι ἡ μακάρια καὶ πολυμήνητη Παρθένος. Ὡ θαῦμα μεγάλο! Εἶναι αὕτη οὐρανός, γιατί ἀπὸ τὰ ἀπάτητα θησαυροφυλάκιά της ἀνέτειλε τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, εἶναι γῆ, γιατί ἀπὸ τὴν ἀγνὴν λαγόνην τῆς ἀφθαρσίας βλάστησε τὸ στάχυ τῆς ζωῆς, καὶ εἶναι θάλασσα, γιατί ἀπὸ τοὺς κόρφους της ἄφησε νὰ προβάλλῃ τὸ νοητὸ μαργαριτάρι.

Τώρα λοιπὸν ἔχει δημιουργηθεῖ ἡ νέα πλάσις τοῦ ἀχωρήτου. Εὐτρεπίσθηκε ἡ βασιλικὴ αὐλὴ τοῦ Παμβασιλέα. Ἐτοιμάσθηκε ἡ λογικὴ κατοικία τοῦ ἀκαταλήπτου. Πόσο μεγαλόπρεπος ὁ κόσμος τοῦτοσ. Πόσο ἀξιοθαύμαστη ἡ δημιουργία, πού τὴν ὁμορ-

θεσιν ἀγνείας εὐωδιάζουσα, λαμπρότησι θεωριῶν ἀγλαΐζουσα, πᾶ-
 25 σιν ἄλλοις ἀμφιλαφείσιν ἀγαθοῖς ἀνευδεῶς ἔχουσα, ἀξία, τὸ δὴ λε-
 γόμενον, τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἐνοικήσεως! Καίτοι γε καὶ ὁ
 πρὶν κόσμος θαυμαστὸς ὅτι μάλιστα (ὅτε γάρ, φησίν, «ἐγενήθησαν
 ἄστρα, ἦνεσάν με φωνῇ μεγάλῃ πάντες ἄγγελοι μου», καὶ ὕμνη-
 σαν), ἀλλ' οὐδ' ἅτις πω οὕτω θεοπρεπές, ὡς ἡ μακαρία αὕτη καὶ παν-
 30 θαύματος Παρθένος. Καὶ ὅτι ἀληθές, ἄκουσον τοῦ πολύτλα Ἰὼβ
 λέγοντος· Οὐρανὸς μὲν οὐ καθαρὸς, «ἄστρα δὲ οὐκ ἄμεμπτα ἐναν-
 τίον αὐτοῦ». Τῆς δὲ τί καθαρώτερον; τί δὲ ἀμεμπτότερον; ἥς το-
 σοῦτον ἠράσθη Θεός, τὸ ἀκρότατον φῶς καὶ καθαρώτατον, ὡς δι'
 ἐπελεύσεως ἀγίου Πνεύματος οὐσιωδῶς αὐτῇ συγκραθῆναι καὶ ἐξ
 35 αὐτῆς προελθεῖν τέλειος ἄνθρωπος, μετὰ τῆς ἀμεταβόλου καὶ
 ἀσυγχύτου τῶν οἰκείων ἰδρύσεως;

Ὡ τοῦ θαύματος! Τὴν ἰδίαν δούλην μητέρα κτήσασθαι οὐκ
 ἐπησχύνθη ὁ φιλανθρωπότατος. Ὡ τῆς συγκαταβάσεως! Τοῦ
 ἰδίου πλάσματος γέννημα χρηματίσαι οὐκ ἀπηνήγατο ὁ ὑπεράγα-
 40 θος, ἐκείνης ἐρασθεῖς δηλαδὴ τῆς ὠραιότερας πάσης κτίσεως,
 ἐκείνης ἐπιλαμβανόμενος τῆς ἀξιοτέρας τῶν οὐρανίων δυνάμεων.
 Περὶ ταύτης τοίνυν ὁ Ζαχαρίας ὁ θαυμασιώτατος, «τέρπου», φησί,
 «καὶ εὐφραίνου, θύγατερ Σιών, διότι ἰδοὺ ἔρχομαι καὶ κατασκηνώ-
 σω ἐν μέσῳ σου, λέγει Κύριος». Περὶ ταύτης γε καὶ Ἰωὴλ ὁ μακα-
 45 ριώτατος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ὧδέ πως κεκραγῶς φαίνεται· «θάρσει,
 γῆ, χαῖρε καὶ εὐφραίνου, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαί σοι».
 Γῆ γάρ ἐστιν, ἐφ' ἣ Μωϋσῆς ὁ ἱερώτατος λῦσαι τὸ ὑπόδημα τοῦ
 σκιώδους νόμου εἰς ἐξαλλαγὴν χάριτος προσετάττετο. Γῆ ἐστιν,
 ἐφ' ἣ θεμελιῶσθαι τῇ σαρκὶ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος ἄδεται, «ὁ θεμε-
 50 λιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς». Γῆ ἐστιν, ἡ σπορᾶς ἀνεπί-
 δεκτος καὶ ἀπάντων καρποτροφοῦσα τροφοδότη. Γῆ ἐστιν, ἐφ' ἣν

φαίνουν τὰ φυτὰ τῶν ἀρετῶν, εὐωδιάζει ἀπὸ τὰ λουλούδια τῆς ἀγιότητος, ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ τῆ λαμπρότητα τῶν θεωριῶν, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἄλλα πλούσια χαρίσματα, ἄξια, ὅπως λέμε, γιὰ νὰ κατοικήσει σ' αὐτὴν ὁ Θεὸς ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Ἄν καὶ βέβαια ὁ προηγούμενος κόσμος ἦταν πάρα πολὺ θαυμαστός (γιατὶ λέει, «ὅταν ἔγιναν τὰ ἄστρα, μὲ δοξολόγησαν μεγαλόφωνα ὅλοι οἱ ἄγγελοί μου»¹⁰ καὶ μὲ ὑμνησαν), δὲν ὑπῆρχε ὁμως ἀκόμα τίποτε τόσο θεϊκὸ ὅσο ἡ εὐλογημένη καὶ πανθαύμαστη αὐτὴ Παρθένος. Καὶ ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸ, ἄκουσε τί λέει ὁ πολυβασανισμένος Ἰώβ· οἱ οὐρανὸς δὲν εἶναι καθαρὸς «καὶ τ' ἄστέρια δὲν εἶναι ἀψεγάδιαστα μπροστὰ σ' ἐκεῖνον»¹¹. Ἀπὸ αὐτὴν ὁμως τί εἶναι πιὸ καθαρὸ καὶ τί πιὸ ἀψεγάδιαστο; Αὐτὴν τόσο τὴν ἀγάπησε ὁ Θεός, τὸ ὑπέρτατο καὶ ὀλοκάθαρο φῶς, ὥστε μὲ τὸν ἐρχομὸ τοῦ ἀγίου Πνεύματος νὰ συγκραθεῖ κατὰ τὴν οὐσία μαζί της καὶ νὰ προβάλλει ἀπὸ αὐτὴν τέλειος ἄνθρωπος, μὲ ἀμετάβλητη καὶ ἀσύγχυτη τὴ θεμελιώση τῶν δικῶν του στοιχείων.

Ἦ θαῦμα! Δὲν ντράπηκε ὁ πανεύσπλαχνος νὰ κάνει μητέρα τὴ δούλη του. Ἦ συγκατάβαση! Δὲν ἀρνήθηκε ὁ ὑπεράγαθὸς νὰ γίνει τέκνο τοῦ πλάσματός του· ἀγάπησε δηλαδὴ ἐκεῖνη τὴν ὠραιότερη ἀπὸ κάθε πλάσμα, διάλεξε ἐκεῖνη, τὴν πιὸ ἄξια ἀπὸ τίς οὐράνιες δυνάμεις. Γι' αὐτὴν λοιπὸν λέει ὁ ἐξαίσιος Ζαχαρίας· «τέρπου κι εὐφραίνου, θυγατέρα τῆς Σιών, γιατί νά, ἐρχομαι καὶ θὰ στήσω τὴ σκηνή μου σ' ἐσένα, λέγει ὁ Κύριος»¹². Γι' αὐτὴν καὶ ὁ μακαριότατος, ὅπως νομίζω Ἰωὴλ, φανερὰ φωνάζει κάπως ἔτσι· «γῆ, ἔχε θάρρος· γέμισε ἀπὸ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη, γιατί ὁ Κύριος σ' ἀνάδειξε μεγάλη ἐνεργώντας σ' ἐσένα»¹³. Εἶναι δηλαδὴ ἡ γῆ ἐκεῖνη ποὺ ὅταν πλησίασε ὁ ἱερότατος Μωϋσῆς προστάχτηκε νὰ λύσει τὰ ὑποδήματα τοῦ νόμου τῆς σκιᾶς γιὰ νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ τὴ χάρη. Εἶναι ἡ γῆ ἐκεῖνη στὴν ὁποία ψάλλεται ὅτι θεμελιώθηκε μὲ σάρκα, «αὐτὸς ποὺ θεμελιώνει τὴ γῆ, ὥστε νὰ εἶναι ἀσφαλής»¹⁴. Εἶναι ἡ γῆ, ποὺ δὲν δέχτηκε σπορὰ καὶ ποὺ καρποφορεῖ τὸν τροφοδότη τῶν ὄλων. Εἶναι ἡ γῆ,

13. Ἰωὴλ 2,21. 14. Ἐξ. 3,5.

τῆς ἀμαρτίας ἄκανθα οὐκ ἀνέτειλε, τούναντίον δὲ μᾶλλον διὰ τοῦ ταύτης ἔρρους πρόρριζος ἐκτέλιται. Γῆ ἐστίν, οὐχ ὡς ἡ πρότερον κατηραμένη καὶ ἧς καρποὶ πλήρεις ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, ἀλλ' 55 ἐφ' ἣν εὐλογία Κυρίου καὶ ἧς εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιτίας, ὡς φησιν ὁ ἱερὸς λόγος.

5 Ἄλλ' ἐπεὶ ταῦτα οὕτως, φέρε, ἴδωμεν ὅθεν εὐθυδρόμησεν ὁ ἀείζωος ὄρπηξ τῆς παρθενίας· τίς ὁ φύσας καὶ τίς ἡ τεκοῦσα. Ἰωακείμ τε καὶ Ἄννα, ἡ διαφανῆς καὶ πανεύφημος τοῦ Λόγου ξυνωρίς ἢ πασῶν συζυγιῶν θεσπεσιωτέρα ἀρμονία. Ἦς γὰρ ὁ κλάδος 5 ὑπερφερῆς ἀπάντων, οὐ δήπου ταύτης ἡ ρίζα μὴ προσφερεστέρα; Ἄλλ' ἡμῖν εὐριζος φυὰς οὕτω μεγαλοφυῆς τε καὶ ἐξοχωτάτη, καρποῦ δὲ τέως ἄγονος. Καθαρωτάτη ἢ πηγὴ, ἀλλὰ ρεῖθρον οὐ φέρουσα. Ξυμφορὰ ἢ ἀπευκταία. Εὐληπτικὰ καὶ ἐπώδυνα τὰ παριστάμενα. Τί οὖν; «Ἐκέκραξαν δίκαιοι, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν, 10 καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς». Πόρρωθεν Δαβὶδ ἐνθεαστικώτατα διεσήμανε τοιαύδε· «Ἐκέκραξαν», φησίν, «οἱ δίκαιοι». Τῆς ὅλης ἀνθρωπότητος πρόσωπον εἰσφέρειν μοι ἢ δυὰς αὕτη τεθεώρηται. Ἐθεώρουν τοιγαροῦν θεογνωσίας τὴν ἀνθρωπότητα ἔρημον, ἐξ ἀπιστίας τὸν κόσμον χηρεύοντα· ἐπείπερ, 15 «πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν», κατὰ τὸ ἀδόμενον. Ὅδυνηρὰ ἢ ἀταξία, κατηφῆς ἀκαρπία. «Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι», ἐν τῷ οἰκείῳ δηλαδὴ παραδείσῳ. Ὅτου ἔνεκα; Ἐπειδήπερ ἐκ παραδείσου ἢ λυπηρὰ ἀμαρτία ἐξελήλυθεν, ἐκεῖ φησι τῇ προμήτορι ὁ τῶν ὄλων Θεός· «πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμὸν σου. 20 Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ ἀποστροφή σου».

Τί ἐκέκραξαν; Καρπὸν κοιτίας, ἤγουν εὐκαρπίαν θεογνωσίας ἐξαιτούμενοι, καὶ ταῦτα εἰκὸς προσευχόμενοι. Ἄδωναϊ Κύριε Ἐλωὶ Σαβαώθ, οἶδας τῆς ἀπαιδίας ὄνειδος. Γινώσκεις τῆς ἀκαρπίας τὸ ἄθυμον. Ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῶν δου-

ὅπου δὲν φύτρωσε ἀγκάθι τῆς ἀμαρτίας. Τὸ ἀντίθετο μάλλον· μετὸ βλαστό της τὴν ξερρίζωσε ὀλότελα. Εἶναι γῆ ὄχι ὅπως ἡ παλιὰ καταραμένη, πού οἱ καρποὶ της ἦταν γεμάτοι ἀγκάθια καὶ τριβόλια, ἀλλὰ ἡ εὐλογμένη ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ πού εἶναι «εὐλογ- μένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας της», ὅπως λέει ὁ ἱερὸς λόγος»¹⁵.

5 Κι ἀφοῦ αὐτὰ εἶναι ἔτσι, ἐμπρὸς ἃς δοῦμε ἀπὸ ποῦ ξεπετάχτηκε τὸ ἀείζωο κλωνάρι τῆς παρθενίας, ποιὸς εἶναι ὁ πατέρας καὶ ποιά ἡ μητέρα της· ὁ Ἰωακείμ καὶ ἡ Ἄννα, τὸ ζευγάρι τοῦ Λόγου τὸ διακεκρυμμένο καὶ πολυύμητο, ἡ σύζευξη ἡ ἀρμονικὴ ἀπὸ ὄλες ἡ πιὸ θεσπέσια. Ὅποια δηλαδὴ ἔχει τὸν ψηλότερο βλαστὸ ἀπὸ ὅλα δὲν εἶναι καὶ ἡ ρίζα της ἀνάλογη; Ἄλλ' ἐμεῖς ἔχομε φυτὸ βαθύρριζο, τόσο ψηλὸ καὶ πού ξεχωρίζει ἀπ' ὅλα, ἄγονο ὡστόσο κι ἄκαρπο. Πηγὴ ὀλοκάθαρη ἀλλὰ πού δὲν ἀνάβλυζε νερό. Αὐτὴ εἶναι ἡ συμφορὰ πού ἀπεύχεται κανένας. Εἶναι εὐκολονόητα καὶ ὀδυνηρὰ ὅσα συμβολίζονται. Ποιά εἶναι; «Φώναξαν οἱ δίκαιοι καὶ ὁ Κύριος τοὺς ἄκουσε καὶ τοὺς γλίτωσε ἀπὸ ὄλες τὶς θλίψεις τους»¹⁶. Ἀπὸ παλιὰ ὁ Δαβὶδ πολὺ παραστατικὰ μίλησε γι' αὐτά· «Φώναξαν», λέει, «οἱ δίκαιοι». Πιστεύω ὅτι τὸ ζευγάρι αὐτὸ ἐκπροσωπεῖ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐβλεπαν λοιπὸν τὴν ἀνθρωπότητα ἄμοιρη ἀπὸ γνώση Θεοῦ, τὸν κόσμον ὀρφανὸ ἀπὸ ἀπιστία· γιατί σύμφωνα μετὸ λεγόμενον, «ὄλοι παραστράτισαν καὶ ταυτόχρονα ἐξαχρειώθηκαν»¹⁷. Ἡ ἀταξία εἶναι ὀδυνηρὴ, θλιβερὴ ἡ ἀκαρπία· «φώναξαν οἱ δίκαιοι», μέσα δηλαδὴ στὸν παράδεισόν τους. Γιὰ ποιὸ λόγο; Ἐπειδὴ ἀπὸ τὸν παράδεισον βγῆκε ἡ ἀμαρτία καὶ οἱ λύπες της, ἐκεῖ λέει ὁ Θεὸς στὴν πρώτη μητέρα ὄλων μας· «ναί, θὰ πληθύνω ἀφάνταστα τὶς λύπες σου καὶ τοὺς στεναγμούς σου. Μὲ πόνους θὰ γεννᾷς τὰ παιδιά σου καὶ θὰ ἐξαρτᾷσαι ἀπὸ τὸν ἄντρα σου»¹⁸.

Τί φώναξαν; Ζήτησαν «καρπὸ σπλάχνων», δηλαδὴ πλούσιο κάρπισμα θεογονσίας, καὶ γι' αὐτὸ φυσικὰ παρακαλοῦσαν. Ἄδωναι Κύριε Ἐλωϊ Σαβαώθ, γνωρίζεις τὸ ὄνειδος τῆς ἀτεκνίας. Γνωρίζεις τὴ λύπη τῆς στειρότητας. Ἐὰν ρίξεις τὸ βλέμμα

25 λων σου καὶ δῶς τοῖς δούλοις σου σπέρμα παιδός, δώσομεν αὐτὸ ἐνώπιόν σου δοτόν. Καί γε ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν, ὁ ταχὺς εἰς ἔλεον, βραδὺς δὲ εἰς ὀργήν, δὸς τὴν κυριώνυμον Μαρίαν λύτρον οὕτως ἀγλαὸν καὶ μεγαλοφυὲς ἀντὶ τῆς Εὔας. Θυγάτηρ ἴαμα μητρικὸν γεγένηται· τὸ νέον φύραμα τῆς θείας ἀναπλάσεως, ἡ παναγία
30 ἀπαρχὴ τοῦ γένους, ἡ ρίζα τοῦ θεοφράστου κλάδου, τὸ τοῦ προπάτορος ἀγαλλίαμα. Ὡ τῆς εὐεργεσίας! ὦ τῆς μεγαλοδωρεᾶς! ἼΑρα οὐχὶ καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος φαιδροτέρας νῦν τὰς ἀκτῖνας ἀφήσῃ τῆς περὶ χαρείας πῶς αἰσθόμενος; ἼΑρα οὐχὶ καὶ πᾶσα ἡ κτίσις οἷον ἐναβρύνεται ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐκ φθορᾶς ἐλευθερίας, ἐπὶ τῇ γεννήσει τῆς
35 ἀφθόρωσ κρούσης τὸν ἐλευθερωτὴν τοῦ κόσμου;

Σκόπει καὶ τὰ ἐξῆς· φιλακροάμων ἔσο, ἀγαπητέ, καὶ μὴ ἀποκνήσῃς πρὸς τὴν ἔρευναν. «ἼΑμελγε», φησί, «γάλα καὶ ἔσται βούτυρον». Κατάλληλος ὁ τόπος τῆς δικαίων προσευχῆς. Ἐν παραδείσῳ προσευζάμενοι, παράδεισον ἔτεκον, πολὺ τοῦ προτέρου μα-
40 καριώτερον. Ἐκεῖ ὄφρις ψιθυρίσας, εὐάλωτα τὴν Εὔαν ἐξηπάτησεν. Ἐνταῦθα Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος ὁμιλήσας τῇ Μαρίᾳ εὐφρόσυνα, διετάραξεν, ἀλλ' οὐκ ἐξηπάτησεν. Ἐκεῖ ἡ τοῦ ὄφρεως ὑπακοὴ θάνατον τὸν ἀμειδῆ προξένησεν, ἐνταῦθα ἡ πειθὴ τοῦ ἀγγέλου ζῶν τὴν ἀειχαρῆ τοῖς ἀνθρώποις ἀντεισήγαγεν. Ἐκεῖ ἡ ἀπόφασις ὀδυ-
45 νηρὰ τῇ ἐκ παρακοῆς τικτούσῃ, ἐνταῦθα ἡ τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐπιφοίτησις χαρμόσυνα τῇ ἐκπεφευγίᾳ προφητικῶς τὰς λυπικὰς ὠδίνας. Ὡ τῆς ἐξαλλαγῆς τῶν πραττομένων! ὦ τῆς καινότητος τῶν τελουμένων! «Τὰ ἀρχαῖα παρῆλθε» (λεχθέτω κάνταῦθα), «ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά». Οἴκου ἀρχὴ κατὰ ἀκριβεστάτην θε-
50 ωρίαν καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἐπιδημίας ἡ παρούσα πανήγυρις προεκλάμπουσα.

6 ἼΕχεις, ὦ φιλότῃς, τοῦ ζητουμένου τὴν λύσιν. ἼΑπέλαβεν τῆς

σου καὶ κοιτάξεις τὴν ταπείνωσιν τῶν δούλων σου καὶ δώσεις στοὺς δούλους σου τὴ δυνατότητα νὰ κάνουν παιδί, θὰ σοῦ τὸ προσφέρομε ἀφιερώνοντάς το σ' ἐσένα. Καὶ ὁ Κύριος εἰσάκουσε τὴ δέησίν τους, ὁ Κύριος ποὺ εἶναι γρήγορος στὴν εὐσπλαχνία καὶ ἀργὸς στὴν ὀργή, δίνοντας τὴ Μαρία πού ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, λύτρο τόσο λαμπρὸ καὶ τόσο μεγάλο ἀντὶ τῆς Εὐας. Ἡ κόρη θὰ γίνῃ ἡ θεραπεία τῆς μητέρας, ἡ νέα ζύμη τῆς θείας ἀνάπλασης, ἡ ρίζα τοῦ θεόρρητου κλαδιοῦ, ἡ ἀγαλλίαση τοῦ προπάτορα. Ὡ εὐεργεσία, ὦ δωρεὰ πελώρια! Ἄραγε κι ὁ ἴδιος ὁ ἥλιος δὲ ρίχνει τώρα λαμπρότεραις τῆς ἀκτίνες του νιώθοντας κατὰ κάποιον τρόπο κι αὐτὸς τὴ χαρὰ; Δὲν κολακεύεται τάχα κι ὀλόκληρη ἡ φύση μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐλευθερίας της ἀπὸ τὴ φθορά, μὲ τὴ γέννησιν ἐκείνης πού κυοφόρησε χωρὶς φθορὰ τὸν ἐλευθερωτὴ τοῦ κόσμου;

Πρόσεχε καὶ τὰ ἀκόλουθα. Ἀγάπα ν' ἀκοῦς, ἀγαπητέ μου, καὶ μὴ βαριέσαι τὴν ἔρευνα. «Ἄρμεξε», λέει, «καὶ χτύπησε τὸ γάλα καὶ θὰ γίνῃ βούτυρο»¹⁹. Εἶναι ὁ τόπος κατάλληλος γιὰ τὴν προσευχὴ τῶν δικαίων. Προσευχήθηκαν μέσα στὸν παράδεισον καὶ γέννησαν παράδεισον, πολὺ πιὸ μακάριο ἀπὸ τὸν προηγούμενον. Ἐκεῖ μ' ἓνα ψιθύρισμά του τὸ φίδι ἐξαπάτησε εὐκολὰ τὴν Εὐα. Ἐδῶ ὁ Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος μιλώντας μὲ εὐφρόσυνην πρὸς τὴ Μαρία, τῆς προκάλεσε ταραχὴ, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐξαπάτησε. Ἐκεῖ ἡ ὑπακοὴ στὸ φίδι προξένησε τὸν ἀπαισιο θάνατον, ἐδῶ ἡ πειθὼ τοῦ ἀγγέλου ἔφερε στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων τὴν αἰώνια χαρὰ. Ἐκεῖ ἦταν ὀδυνηρὴ ἡ ἀπόφασις γιὰ ἐκείνη πού γεννοῦσε μετὰ τὴν παρακοή, ἐδῶ ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἦταν χαρμόσυνη γι' αὐτὴν πού ἀπέφυγε κατὰ τὸν προφητικὸν λόγον τῆς σκληρῆς ὠδίνεως. Πόσον ἀπίστευτη ἡ μεταβολὴ τῶν γεγονότων, πόσον πρωτοφανὴ ὅσα τελοῦνται. «Πέρασαν τὰ παλιὰ» (ἄς λεχθεῖ κι ἐδῶ), «νά, ὅλα ἔχουν γίνῃ καινούργια»²⁰. Σὰν ἀρχὴ σπιτιοῦ προβάλλει, κατὰ ἀκριβέστατην ἄποψιν, καὶ σκορπᾷ προκαταβολικὰ τὴ λάμψιν της ἡ πανήγυρις αὐτὴ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους.

6 Ἐχεις, ἀγαπητέ, τὴν ἀπάντησιν στὸ ζητούμενον. Πάρε ὅ,τι

ὑποσχέσεως τὸ χρέος. Δεῦρο, λέξον καὶ αὐτὸς σὺν Ἡσαΐα τὰ Ἡσαΐου· «Κύριε ὁ Θεός μου, δοξάσω σε· ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου, ὅτι ἐποίησας θαυμαστὰ πράγματα, βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινήν». Μισκροῦ μὲν οὖν καὶ ὄψει τὴν μακαρίαν εἰς τὰ Ἅγια τῶν ἀγίων εἰσιούσαν, ὡς ἤδη τῷ παναγεστάτῳ Θεῷ ἀφιερωμένην· ἔπειτα συλλαμβάνουσαν ἐν γαστρὶ τὸν ἀπερίληπτον. Ὡ τοῦ θαύματος! Εἰς μικρὸν σώματος ἐνοικῆσαι τὸν περιέχοντα δρακὶ τὰ σύμπαντα. Καὶ πῶς οὐ περιγραπτός, ὦ Χριστομάχε (ἵνα μικρὸν παραθεωρήσω);

10 Ὅτι, εἰ καὶ καθ' ἡμᾶς, φησὶν, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμᾶς. Καὶ τί τοῦτο; Οὐ γὰρ κατὰ τὴν ἀνθρωπεῖαν μορφήν, ἀλλὰ κατὰ τὴν θεότητος φύσιν ἢ διαφορὰ καὶ ἐξαλλαγή· οἷον ἐγαλουχεῖτο μαζοῖς μητρικοῖς ἀνθρωπικῶς, ἀλλὰ παρεῖχε τὸ ζῆν μητρὶ θεοπρεπῶς. Ἐλάλει φωνῇ ἐνάρθρω καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ παρηγγυᾶτο ἐξουσίᾳ θεϊκῇ ὑπὲρ ἡμᾶς,

15 δι' ὧν τὰ θαύματα. Ὡδοποιεῖ γεηροῖς ποσὶ καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' εἰς νῶτα θαλάσσης ὑπὲρ ἡμᾶς. Ἐσταυροῦτο σαρκὶ καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἐτροποῦτο ἐν σταυρῷ τὰς ἐναντίας δυνάμεις ὑπὲρ ἡμᾶς· ὧν τὰ μὲν περιγραπτῆς φύσεως, τῆς καθ' ἡμᾶς γάρ, τὰ δὲ ἀπεριγράπτου, τῆς ὑπὲρ ἡμᾶς· οὐ λυμνηαμένης θατέρας θάτερα τῇ οὐσιώδει συνόδῳ

20 τὰ φυσικὰ ἰδιώματα, ἀλλ' εἴσω τῆς οἰκείας ὁροθεσίας ἐκατέρας ἐστῶσης.

Σὺ δὲ φεύγων τὸ περιγράφειν, ἦτοι εἰκονίζειν (ταυτὸν γὰρ ἀμφοτέρα), καὶ τὰς φύσεις φύρεις σὺν Ἀκεφάλοις, καὶ τὴν οἰκονομίαν ἀποσκευάσῃ σὺν Μανιχαίοις. Ἦττον ἦν σοι εἰς ἀνοίας λόγον, ἵνα

25 τὸ ἀληθὲς εἶπω, ἰουδαΐζειν, ἢ τὴν προσηγορίαν Χριστιανοῦ ἔχοντι κατὰ Χριστοῦ φέρεσθαι. Ὅτι ὁ μὲν οὐ προσιέμενος Θεὸν σεσωμα-

21. Ἡσ. 25,1.

22. Ἀκέφαλοι· αἰρετικοὶ μονοφυσίτες τῆς Ἀλεξανδρείας, οἱ ὅποιοι, ἐπιμένοντας στὴν ἀποψὴ τους γιὰ τὴ μία φύση τοῦ Χριστοῦ, ἀποσχίστηκαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλεξανδρείας ὅταν ὁ Ἀλεξανδρεὺς Πέτρος ὁ Μογγὸς υπέγραψε τὸ «ἐνωτικὸν» τοῦ αὐτοκράτορα Ζήνωνος καὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀκακίου

σοῦ ὀφειλόταν ἀπὸ τὴν ὑπόσχεση. Ἔλα, πὲς κι ἐσὺ μαζί μὲ τὸν Ἑσαΐα τὰ λόγια τοῦ Ἑσαΐα: «Κύριε, ἐσύ, ὁ Θεός μου, θὰ σὲ δοξολογήσω· θὰ ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου, γιατί ἔκανες πράγματα θαυμαστά, ἔκανες ἀληθινὴ τὴν παλαιὰ ἀπόφασή σου»²¹. Σὲ λίγο βέβαια θὰ δεῖς τὴν εὐλογημένη νὰ μπαίνει στὰ Ἅγια τῶν ἁγίων, γιατί ἦταν πιὰ ἀφιερωμένη στὸν πανάγιο Θεό, κι ἔπειτα θὰ δεῖς νὰ συλλαμβάνει αὐτὸν ποὺ δὲν περιλαμβάνεται πουθενά. Ὡ μέγεθος θαύματος. Σὲ μικρὸ μέρος σώματος νὰ κατοικήσει αὐτὸς ποὺ περικλείει στὴ φύχτα του τὰ σύμπαντα. Καὶ πῶς δὲν εἶναι ἄπειρος, ὡς Χριστομάχε, γιὰ νὰ κάνω μικρὴ παρέκβαση; Ἐπειδὴ, ἂν καὶ εἶναι, λέει, ὅπως ἐμεῖς, εἶναι ὡστόσο πάνω ἀπὸ μᾶς. Καὶ τί σημασία ἔχει αὐτό; Ἡ διαφορὰ καὶ ἡ ἐξαλλαγὴ δὲν εἶναι ὡς πρὸς τὴν ἀνθρώπινη μορφή, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴ φύση τῆς θεότητος. Γιὰ παράδειγμα, θήλαζε ἀπὸ τὴ μητέρα του ὅπως οἱ ἄνθρωποι, ἔδινε ὅμως τὴ ζωὴ στὴ μητέρα του σὰν Θεός. Μιλοῦσε μ' ἕναρθρο λόγο ὅπως ἐμεῖς, ἀλλὰ παρεῖχε διαβεβαίωση μὲ ἐξουσία θεϊκὴ πολὺ ἀνώτερη ἀπὸ ἐμᾶς, μὲ ἐκεῖνα ποὺ ἔκανε τὰ θαύματα. Ὁδοιποροῦσε μὲ γῆινα πόδια ὅπως ἐμεῖς, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας ξεπερνώντας μας. Ἀνέβηκε στὸ σταυρὸ σωματικὰ ἀνάλογα μ' ἐμᾶς, ἀλλὰ κατατρόπωσε τὶς ἐναντιες δυνάμεις μὲ τρόπο πολὺ ἀνώτερο ἀπὸ μᾶς. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ πρῶτα ιδιώματα προέρχονταν ἀπὸ τὴν ἄπειρη φύση του ἀνάλογη μὲ τὴ δική μας, ἐνῶ τὰ ἄλλα ἀπὸ τὴν μὴ περιγραφτὴν καὶ ἀνώτερη ἀπὸ τὴ δική μας. Μὲ τὴν κατ' οὐσίαν συνάντησή τους δὲν κατάστρεψε ἢ μία ἀπὸ τὶς δύο τὰ φυσικὰ ιδιώματα τῆς ἄλλης, ἀλλὰ κάθε μιὰ ἔμενε μέσα στὰ δικά της ὁροθέσια.

Ἐσὺ ὅμως, ἀποφεύγοντας τὴν ἄπειρη φύση του, δηλαδὴ τὴν ἐξεικόνισή του (γιατί καὶ τὰ δύο εἶναι τὸ ἴδιο), καὶ τὶς φύσεις ἀναμιγνύεις μαζί μὲ τοὺς Ἀκέφαλους²² καὶ τὴν οἰκονομία θ' ἀχρηστεύσεις μαζί μὲ τοὺς Μανιχαίους²³. Θὰ ἦταν λιγότερο ἀνόητο γιὰ σένα, γιὰ νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, νὰ Ἰουδαΐξεις, παρά

(482), κι ἔμειναν ἔτσι χωρὶς ἐπίσκοπο (= κεφαλὴ), ἀπ' ὅπου ἔλαβαν καὶ τὴν ὀνομασίαν τοὺς Ἀκέφαλοι καὶ ἐπεκτάθηκε σ' ὄσους ἀπέρριπταν τὸ ἐνωτικόν.

23. Οἱ Μανιχαῖοι εἶναι οἱ ὄπαδοι τοῦ αἰρεσιάρχη Μάνετος (215–274).

τῶσθαι, οὔτε εἰκονίζει, ἀκόλουθα ἑαυτῷ πράσσω, σὺ δὲ προση-
 κάμενος μὲν, μὴ εἰκονίζων δέ, ἀνακόλουθος σεαυτῷ γίνῃ, γέλωτα
 ὀφλισκάνων καὶ τῷ ἰουδαΐζοντι. Καὶ οὕτω λέγω τὴν ὕβριν, ἀλλὰ
 30 πρὸς μὲν ἐκείνους τοσοῦτος ὁ λόγος, ὅτι μὴ δογματικῶς ἀλλ' ἐορ-
 ταστικῶς συνηθροίσθημεν. Ἡμεῖς δὲ ἔτι βραχέα προσειπόντες τῇ
 Παρθένῳ, καὶ ταῦτα ἐξ ὧν ὠνόμασται ἐν τῇ θεοπνεύστῳ Γραφῇ
 ἀνελίττοντες, συμπερανοῦμεν ἐν τούτοις, εἰ καὶ ἀναξίως, τὸν λόγον.

7 Χαῖρε, Μαρία, ἦτοι μυρία, διὰ τὸ ἀπειροπληθὲς τῶν ἐγκω-
 μίων. Μυρία γὰρ εἰπὼν περὶ σοῦ τις, οὐκ ἂν ἐφίκοιτο τῆς ἀξίας.

Χαῖρε, Κυρία ὡς τοῦ τῶν ὄλων Κυρίου μητροπρεπῶς τὴν κυ-
 ρεῖαν εἰληφυῖα, ἧς τὰ σύμπαντα δοῦλά τις φήσας, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ
 5 βάλλοισι τὸν λόγον.

Χαῖρε, σμύρνα θαλασσία, ἡ ἐν τῇ ἀλμυρᾷ τοῦ βίου ροπῇ τὴν
 σάρκα νεκροφοροῦσα τῇ ἁμαρτίᾳ, ἐξ ἧς γλυκασμὸς καὶ ὄλως ἐπι-
 θυμία, ὁ λέγων ἐν ᾿Ασμασιν, «ἐτρύγησα σμύρναν μετὰ ἀρωμάτων
 μου».

10 Χαῖρε, βάτε, τὸ πυρίπλοκον θαῦμα, ἡ κατὰ στέρησιν ἄβατος
 τῇ ἁμαρτίᾳ· ἐπεὶ καὶ φυτὸν ἀθιγὲς καὶ βατὸν οὐρανὸν δεδειχυῖα
 γηγενέσιν ἐκ θεογονίας σου.

Χαῖρε, κιβωτέ, τὸ θεόδμητον στέγος, ἡ τοῦ νεοκτίστου κό-
 σμου ταμῖα, ἀφ' ἧς ἔξεισι Χριστός, ὁ νέος Νῶε, πληρῶν τὸν ἄνω
 15 κόσμον τῇ ἀφθαρσίᾳ.

Χαῖρε, ράβδος, τὸ θεόφυτον ἔρνος, ἡ μόνη πασῶν παρθένων
 τεκνοφόρος, ἐξ ἀσπορίας ἀνθήσασα υἱέα τὸν τῶν ἀπάντων Θεὸν
 καὶ ἱεράρχην.

Χαῖρε στάμνε τὸ χρυσόπλαστον ἄγγος, ἡ παντὸς ἄγγους ἐξ-

ἔχοντας τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ νὰ καταφέρῃσαι κατὰ τοῦ Χριστοῦ. Ὅποιος δηλαδὴ δὲ δέχεται ὅτι ὁ Θεὸς ἔλαβε σῶμα οὔτε καὶ τὸν εἰκονίζει, ἀκολουθώντας τὴν ἀντίληψή του· ἐσὺ ὁμῶς δεχόμενος τὴν ἐνσάρκωση, ἀλλὰ μὴ εἰκονίζοντάς τον, θὰ γίνῃς ἀνακόλουθος στὸν ἑαυτὸ σου καὶ θὰ γελάσῃ μαζί σου ἀκόμα καὶ ὁποῖος ἰουδαΐζει. Καὶ δὲν ὑπολογίζω τὴν προσβολή, ἀλλὰ τόσα μόνο λέγω σ' αὐτούς, γιατί ἡ συνάθροισή μας δὲν εἶναι συζήτησις δογματικῆ, ἀλλὰ ἤρθαμε γιὰ νὰ γιορτάσομε. Ἔτσι, ἀφοῦ ἀπευθύνομε ἀκόμα μερικοὺς σύντομοις χαιρετισμοῦς στὴν Παρθένο καὶ μάλιστα ἀνασύροντάς τους ἀπὸ ὅσα τῆς ἀποδίδονται στὴ θεόπνευστη Γραφή, θὰ τελειώσω, ἂν καὶ ἀνάξια, μ' αὐτοὺς τὸ λόγο μου.

7 Χαῖρε, Μαρία, δηλαδὴ ἄμυρία, γιατί εἶναι ἄπειρο τὸ πλῆθος τῶν ἐγκωμίων σου. Κι ἂν ἀκόμα πεῖ κάποιος γιὰ σένα μύρια ἐγκώμια, δὲ θὰ ἀποδώσῃ σωστά τὴν ἀξία σου.

Χαῖρε, Κυρία, γιατί ἔλαβες τὴν κυριότητα σὰν μητέρα τοῦ Κυρίου τῶν ὄλων, κι ἂν πεῖ κανένας πῶς τὰ σύμπαντα εἶναι δοῦλοι σου, δὲ θ' ἀπομακρύνῃ τὸ λόγο του ἀπὸ τὸ σκοπὸ του.

Χαῖρε, σμύρνα θαλασσινή, πὺ μέσα στὴν ἀρμυρὴ ταραχὴ τοῦ βίου φορᾶς τὴ σάρκα νεκρὴ γιὰ τὴν ἁμαρτία, σὺ ἀπὸ τὴν ὁποία πηγάζει ὁ γλυκασμὸς ὁ ὀλοπόθητος, Αὐτὸς πὺ λέει σὰ Ἄσματα, «τὴ σμύρνα τρύγησα κι ὄλα τ' ἀρώματά μου»²⁴.

Χαῖρε, βάτε, τὸ πυρίπλοκο θαῦμα, ἡ ἄβατη στὴν ἁμαρτία βάτος· γιατί καὶ φυτὸ ἀνέγγιχτο στάθηκες καὶ μετὴ γέννησις τοῦ Θεοῦ ἔδειξες βατὸ στοὺς ἀνθρώπους τὸν οὐρανό²⁵.

Χαῖρε, κιβωτέ, ὁ θεοκατασκευάστος οἶκος²⁶, ἡ συναγωγὸς τοῦ νεοδημιούργητου κόσμου, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐξέρχεται ὁ Χριστός, ὁ νέος Νῶε²⁷, γεμίζοντας τὸν ἄνω κόσμον μετὴ τὴν ἀφθαρσία.

Χαῖρε, ράβδος, τὸ θεόφυτο βλαστάρι²⁸, ἡ μόνη ἀπὸ ὅλες τὶς παρθένες πὺ ἔκανες παιδί, πὺ δίχως σπορὰ ἔδωσες σὰν ἄνθος Υἱὸ τὸ Θεὸ καὶ ἀρχιερέα τῶν ὄλων.

Χαῖρε, ἐσὺ ἡ στάμνα, τὸ ἀγγεῖο τὸ χρυσόπλαστο, πὺ εἶσαι

26. Ἐξ. 25,10. 27. Γεν. 6,9. 28. Ἦσ. 11,1.

20 ωκισμένη, ἀφ' ἧς μανναδοτεῖται ἅπαξ ὁ κόσμος, τὸν ἐν πυρὶ τῆς θεότητος ἐξοπηθέντα τῆς ζωῆς ἄρτον.

Χαῖρε, σκηνή, ὁ θεότητος πόλος, οὐρανοῦ τῶν ἀψίδων προφε-
ρεστέρα, ἀφ' ἧς αὐτοπροσώπως ὠμίλησε Θεὸς ἀνθρώποις, καὶ ἐξ
ἧς εἰς τὸν κόσμον ἰλασμὸς ἐπεδήμησεν αἰώνιος.

25 Χαῖρε, θυμιατήριον, τὸ σκεῦος τὸ χρυσόνουν, ἢ τὸν θεῖον ἄν-
θρακα ἔνδον φέρουσα, ἀφ' ἧς διέπνευσεν εὐωδία τοῦ Πνεύματος,
τὴν μυδῶσαν φθορὰν ἐκ κόσμου ἀπελαύνουσα.

Χαῖρε, τράπεζα, τὸ θεόθετον κρᾶμα, ἢ πᾶσιν ἀγαθοῖς ἀρετῶν
πλήθουσα μέθεξις, τῷ λέγοντι ἐν ᾿Αισμασιν· «ὄφθαλμὸς σου κρα-
30 τῆρ τορευτός, μὴ ὑστερούμενος κράματος».

Χαῖρε, ναέ, τὸ καθαρότευκτον Κυρίου δῶμα, περὶ οὗ φησιν ὁ
Δαβὶδ, «ἅγιος ὁ ναὸς σου, θαυμαστός ἐν δικαιοσύνη», ἐξ οὗ ναουρ-
γῶν Χριστὸς ἑαυτῷ τὸ σῶμα, ναοὺς δείκνυσι τοὺς βροτοὺς Θεοῦ
ζῶντος.

35 Χαῖρε, ἀγίασμα, ἢ κρήνη ἢ θεόβρυτος ἢ πάσης ἀγιστείας ἀνά-
πλεως, ἐξ ἧς πρόεισι τῶν ἁγίων ᾿Αγιος, ὁ ἐξ ἐναργείας ἀποκαθαί-
ρων κόσμον.

Χαῖρε, τόπος Κυρίου, ἢ θεοστιβῆς γαῖα, ἢ τὸν ἔξω τούτου
παντὸς τῆ θεότητι τοπώσασα τῆ σαρκώσει, ἐξ ἧς ὁ ἀπλοῦς, σύνθε-
40 τος, καὶ ὁ αἰδῖος ἔγχρονος, καὶ ὁ περιγραπτός, ὁ ἀπερίγραπτος.

Χαῖρε, οἶκος Θεοῦ, ὁ θείαις ἀγλαφαῖς ἐκλάμπων δόμος, οὗ τὸ
ὑπέρθυρον ἀναφαίρετον τῆς ἀγνείας· ἢ πλήρης δόξης Κυρίου καὶ
τῶν πυρίνων Σεραφίμ φωτοειδεστέρα ἐν πνεύματι.

Χαῖρε, πύλη, ἢ ἀνατολόβλεπτος, ἐξ ἧς ἡ τῆς ζωῆς ἀνατολὴ

29. ᾿Εξ. 16,33. 30. ᾿Εξ. 26,1.

31. ᾿Εξ. 25,29. 32. ᾿Ασμα 7,2.

μακριὰ ἀπὸ κάθε ἀγγεῖο, ἀπὸ ὅπου ὄλος ὁ κόσμος παίρνει σὰν μάννα²⁹ τὸν ἄρτο τῆς ζωῆς πού ψήθηκε στὴ φωτιὰ τῆς θεότητος.

Χαῖρε, σκηνή³⁰, ὁ θόλος τῆς θεότητος, πὺ ὑπέροχος ἀπὸ τὰ τόξα τ' οὐρανοῦ, ἀπ' ὅπου μίλησε ὁ Θεὸς αὐτοπροσώπως στοὺς ἀνθρώπους κι ἀπ' ὅπου ἦρθε στὸν κόσμο ἡ ἐξιλέωση ἡ αἰώνια.

Χαῖρε, θυμιατήριο, τὸ σκεῦος τὸ χρυσοῦ³¹, πού ἔχεις μέσα τὸν θεϊκὸ ἄνθρακα, ἀπ' ὅπου ξεχύθηκε ἡ εὐωδιά τοῦ Πνεύματος, ἀπομακρύνοντας ἀπὸ τὸν κόσμο τὴ σαπίλα καὶ τὴ φθορά.

Χαῖρε, τράπεζα, τὸ κράμα πού ἀνάμιξε ὁ Θεός, ὅπου μετέχουν καὶ τὸ γεμίζουν ὅλα τὰ καλὰ τῶν ἀρετῶν, ὅπως λέγεται στὰ ἹΑσματα: «κρατήρας τορνευτὸς ὁ ὀμφαλὸς σου, πού δὲν τοῦ λείπει τὸ ἀναμιγμένον κρασί»³².

Χαῖρε, ἐκκλησία, τὸ καθαρὸ νεοφτιαγμένο σῶμα τοῦ Κυρίου, γιὰ τὸ ὁποῖο λέει ὁ Δαβίδ, «εἶναι ἅγιος ὁ ναὸς σου καὶ ἄξιος γιὰ δίκαιο θαυμασμό»³³, καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο χτίζοντας ὁ Χριστὸς ὡς ναὸ του τὸ σῶμα, ἀναδεικνύει τοὺς θνητοὺς ναοὺς τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ.

Χαῖρε, ἀγίασμα, ἡ κρήνη μὲ τὸ θεϊκὸ ἀνάβλυσμα, ἡ γεμάτη ἀπὸ κάθε ἀγιασμό, ἀπὸ τὴν ὁποία προβάλλει ὁ Ἅγιος τῶν ἀγίων³⁴, αὐτὸς πού καθαρίζει τὸν κόσμο ἀπὸ τὴν ἀκαθαρσία.

Χαῖρε, ὁ τόπος τοῦ Κυρίου, ἡ θεοβάδιστη γῆ, πού τὸν ἐξω ἀπὸ καθε τόπο κατὰ τὴ θεότητα, τὸν ἐκλείσεις μὲ τὴ σάρκωση μέσα στὸν τόπο, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ ἀπλὸς ἔγινε σύνθετος, ὁ αἰώνιος βρέθηκε μέσα στὸ χρόνο, καὶ ὁ ἀπερίγραφτος ἔγινε περιγραφτός.

Χαῖρε, ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, τὸ οἰκοδόμημα πού λάμπει ἀπὸ θεϊκὴ λάμψη, τοῦ ὁποίου δὲν ἀφαιρέθηκε τὸ ὑπέρθυρο τῆς ἀγνείας, ἐσὺ ἡ γεμάτη ἀπὸ τὴ δόξα τοῦ Κυρίου, καὶ πού ἡ πνευματικὴ φωταυγὴ σου ξεπερνᾷ τὰ πύρινα Σεραφίμ³⁵.

Χαῖρε, ἡ πύλη ἡ ἀνατολική³⁶, ἀπὸ τὴν ὁποία ἔλαμψε γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἀνατολὴ τῆς ζωῆς πού μειώνει τὸ σκοτάδι τοῦ

33. Ψαλμ. 44,5. 34. Ἐξ. 25,8.

35. Ἦσ. 6,2-4. 36. Ἰεζ. 44,2.

45 τοῖς ἀνθρώποις τὴν τοῦ θανάτου δύσιν μειοῦσα, ἢ θεόδευτος βάτος, καὶ τὰς κλεῖς τῆς παρθενίας φέρουσα.

Χαῖρε, οὐρανέ, τὸ τοῦ περικοσμίου χώρου ἐνδιαίτημα τιμιώτερον, ἢ ταῖς τῶν ἀρετῶν λαμπηδόσι κατάστερος, ἐξ ἧς ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἀνέτειλεν, ἡμέραν ἀδύτου σωτηρίας ἀνθρώποις
50 δημιουργησάμενος.

Χαῖρε, θρόνε, ὁ μετεωροπόρητος ἐν δόξῃ, ὁ ἔμψυχος θῶκος, ἢ τοῦ Θεοῦ καθέδραν ἐν ἑαυτῇ διαγράφουσα καὶ ὑπὲρ νοερὰς δυνάμεις Θεὸν ἀναπαύουσα.

Χαῖρε, Χερουβίμ, ὁ πυροειδῆς νοῦς, ἢ ὡς ὄμματα τὰ θεῖα νοή-
55 ματα πλήθουσα, καὶ πολυφάτους χάριτας ἀναστράπτουσα, καὶ δι' ἧς τὸ ἀνέσπερον φῶς ἀνθρώποις διαπορθμεύεται.

Χαῖρε, Μήτηρ ἄνδρε, ἢ ἐν μητράσι μόνη ἀγνεύουσα καὶ τὰ μητέρων κατὰ παρθένους ἔχουσα, θαυμάτων ἀπάντων τὸ καινότη-
τον θαῦμα.

60 Χαῖρε, Παρθένε γεννήσασα, ἢ ἐν παρθένοις μόνη τοκεύουσα καὶ τὰ παρθένων κατὰ μητέρας φέρουσα, τεράτων ἀπάντων τὸ φρικωδέστατον λάλημα.

Χαῖρε, σφραγὶς βασιλική, ἢ τὸν ἐκ σοῦ οὐσιωθέντα Βασιλέα τῶν ἀπάντων ἀποτυποῦσα μητρομοίῳ σώματι· εἶπερ οἷα ἢ γεννώ-
65 σα, τοιοῦτον δηλαδὴ καὶ τὸ γέννημα.

Χαῖρε, βιβλίον ἐσφραγισμένον, ἢ πάσῃ φθοροποιῶ ἐπινοία ἀπήμαντος, ἐξ ἧς ὁ θεοχαράκτου νόμου Κύριος πρὸς αὐτοῦ μόνου παρθενικῶς ἀναγινώσκεται.

Χαῖρε, τόμος καινοῦ μυστηρίου, ἢ τῇ ἀφθαρσίᾳ παντάπασι
70 ἄθικτος, ἐν ἧ ὁ ἀνείδεος Λόγος γραφίδι ἀνθρωπικῆς ἰδέας ἐζωγράφεται, εἶτουν σεσωμάτῳται, ὁ κατὰ πάντα ὁμοῖος ἡμῖν πλὴν ἀμαρτίας γενόμενος.

Χαῖρε, πηγὴ ἐσφραγισμένη, ὁ βουτήρ τῆς ἀφθαρσίας, ἢ τὸ ρεῖθρον τῆς ζωῆς Χριστὸν ἐκβλύσασα, τῶν σημάτων μνηδαμῶς τῆς
75 παρθενίας λυμανθέντων, οὗ τῇ μεθέξει ἀπαθανισθέντες, παλινδρομοῦμεν εἰς τὸν ἀγήρω παράδεισον.

θανάτου, ἢ θεοπόρευτη βάτος καὶ πού κρατάει τὰ κλαδιὰ τῆς παρθενίας.

Χαῖρε οὐρανέ, τὸ ἐνδιαίτημα τὸ πιὸ πολύτιμο ἀπὸ τὸ γύρω ἀπὸ τὸν κόσμον διάστημα, ἢ κατὰστερη ἀπὸ τὶς λαμπηδόνες τῶν ἀρετῶν, πού ἀπὸ ἐσένα ἀνέτειλε ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης δημιουργώντας γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἡμέρα τῆς ἀβασίλευτης σωτηρίας.

Χαῖρε, θρόνε, πού σὰν μετέωρος κινεῖσαι στὰ ὕψη, λαμπρὸς κι ἔμψυχος, πού ἀποτελεῖς τὴν καθέδρα τοῦ Θεοῦ καὶ πού ἀναπαύεις τὸ Θεὸ περισσότερο ἀπ' ὅ,τι οἱ νοερὲς δυνάμεις.

Χαῖρε, Χερουβὶμ, ἐσὺ ὁ νοῦς ὁ ὅμοιος μὲ φωτιά, πού εἶσαι γεμάτη σὰν ἀπὸ μάτια μὲ τὰ θεῖα νοήματα, πού ἀστράφτεις χάρες πολυύμνητες καὶ μέσω σοῦ μεταδίδεται στοὺς ἀνθρώπους τὸ ἀνέσπερο φῶς.

Χαῖρε, Μητέρα πού δὲ γνώρισες ἄνδρα, ἢ μόνη ἀπὸ τὶς μητέρες πού ἔμεινες ἀγνή καὶ παρουσίασες στὶς παρθένες τὰ σημάδια τῶν μητέρων, θαῦμα ἀπ' ὅλα τὰ θαύματα πιὸ παράδοξο.

Χαῖρε, Παρθένε μητέρα, ἢ μοναδικὴ ἀπὸ τὶς παρθένες πού γέννησες καὶ πού παρουσίασες στὶς μητέρες τὰ σημάδια τῶν παρθένων, λόγος, ὁ πιὸ φρικτὸς ἀπὸ ὅλα τὰ φρικτὰ.

Χαῖρε, σφραγίδα βασιλική, πού ἔδωσες στὸ βασιλιά, πού ἔλαβε ἀπὸ ἐσένα τὴ σωματικὴ οὐσία, τὸν τύπο τοῦ δικοῦ σου σώματος, ἀφοῦ, ὅποια εἶναι ἢ μάννα, τέτοιο εἶναι καὶ τὸ παιδί.

Χαῖρε, βιβλίον σφραγισμένο³⁷, πού καμμιὰ ἔννοια βλαβερὴ δὲ σ' ἄγγιξε καὶ πού σ' ἐσένα διαβάζει παρθενικὰ τὸν ἑαυτό του μονάχα ὁ Κύριος τοῦ θεοχάρακτου νόμου.

Χαῖρε, ὁ τόμος τοῦ παράδοξου μυστηρίου³⁸, πού ἢ ἀφθαρσία σου εἶναι τελείως ἄθικτη, στὴν ὁποία ἀπεικονίσθηκε ὁ ἀσχημάτιστος Λόγος μὲ ἀνθρώπινη ὄψη, δηλαδὴ σωματώθηκε, αὐτὸς πού ἔγινε σ' ὅλα ὅμοιος μὲ ἐμᾶς ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Χαῖρε, ἢ πηγὴ ἢ σφραγισμένη³⁹, ἢ ἀνάβρα τῆς ἀφθαρσίας, πού ἀνάβλυσε τὸ Χριστό, τὸ ρεῖθρο τῆς ζωῆς, χωρὶς νὰ πειραχτοῦν καθόλου τὰ σημάδια τῆς παρθενίας, τὸν ὁποῖο μετέχοντας κι γινόμενοι ἀθάνατοι, ἐπιστρέφομε στὸν ἀγέραστο παράδεισο.

Χαῖρε, κήπος κεκλεισμένος, ἡ τῆ παρθενία ἀδιάνοικτος εὐκαρπία, ἧς ἡ ὄσφρησις ὡς ἀγροῦ πλήρους, ὄν εὐλόγησεν ὁ ἐκ σοῦ προελθὼν Κύριος.

80 Χαῖρες, ρόδον ἀμάραντον, ἡ τὸ ἀμήρυτον εὐωδιάζουσα, ἧς ὁ ὄσφρανθεὶς Κύριος ἐπανεπαύσατο, καὶ δι' ἧς ἀνθήσας τὴν εὐωδίαν τοῦ κόσμου ἀπεμάρανε.

Χαῖρε, μῆλον εὐωδιάζον, ὁ στειροφυῆς καρπὸς καὶ ὠραιόθεος, ἡ λέγουσα ἐν ᾿Αισμασιν, «ἐν μήλοις με στοιβάσατε, ὅτι τετρωμένα ἄγάπης ἐγὼ εἰμι», ἧς δρεψαμένης τὴν καθαρότητα Χριστὸς, εἰστιάσατο εὐοδμίαν ἄχραντον τῷ κόσμῳ διαπνέουσαν.

Χαῖρε, κρῖνον, οὗ ὁ γόνος Ἰησοῦς, ταῦτα τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ ἀμφιεννύντος· ἡδύπνους ροδωνία τοῦ Πνεύματος, ἐξ ἧς Χριστὸς ἀνήθευτον ἐξ ἀσπορίας στολὴν περιεβάλετο, τὴν Σολομωντικὴν
90 στολὴν ἀποκρύπτουσαν.

Χαῖρε, ἄνθος, τὸ πάσης ἀνθοβαφικῆς χροιαῖς ποικιλώτερον ἐξ ἀρετῆς ἀπάσης ἡδυσμα, ἐξ ἧς ἀνεισιν ἄνθος ὁμοίῳ ὁμοιον κατὰ μητρικὴν ἐμφέρειαν, ἐφ' ᾧ ἐπὶ τὰ ἀναπαυόμενα πνεύματα, ὡς ὁ Λόγος.

95 Χαῖρε, νάρδος νάουσα, καὶ ἀρδεύουσα κατὰ τὰ μυρεψικὰ τῆς ἀγνεῖας ἀρώματα, ὧν ἡ διάδοσις ὄσμῃ ἡδεῖα τῷ φήσαντι ἐν ᾿Αισμασι· «νάρδος μου ἔδωκεν ὄσμὴν αὐτοῦ».

8 Χαῖρε, στακτὴ, ἡ ἐκ παρθενικῆς βαλσαμουργίας ἀποστάξασα Χριστῷ, στακτὴν ἀγιάσματος, ἥτοι γάλακτος, ἡ ψάλλουσα ἐν ᾿Αισμασιν· «ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς ἀδελφιδουῶς μου ἐμοί, ἀναμέσον τῶν μαστῶν μου ἀύλισθήσεται».

5 Χαῖρε, κιννάμωμον, τὸ ἐκ νοητοῦ παραδείσου τῆς ἀχραντίας ἐξιδὼν ἄρωμα, οὗ ἡ ὄσμῃ ἡδεῖα τῷ λέγοντι ἐν ᾿Αισμασιν· «ἀποστο-

Χαῖρε, ὁ κῆπος ὁ κλειστός, ἡ ἀδιάνοικτη γονιμότητα γιὰ τὴν παρθενία, τῆς ὁποίας ἡ εὐωδιὰ εἶναι χωραφιοῦ ὀλοκάρπιστου, πού τὸ εὐλόγησε ὁ Κύριος πού προῆλθε ἀπὸ σένα.

Χαῖρε, ρόδο ἀμάραντο, πού εὐωδιάζεις ἄπλατη εὐωδιά, πού ὁ Κύριος σέ μύρισε καὶ ἀναπαύθηκε καὶ πού, ἀνθίζοντας ἀπὸ ἐσένα, μάρανε τὴν εὐωδιὰ τοῦ κόσμου.

Χαῖρε, μῆλο πού μοσχοβολᾷς, τῆς στείρας ὁ καρπός, στὴ θεά ὠραῖος, πού λέει μέσα στὰ ᾠσματα, «στῶστε μου μέσα στὰ μῆλα, γιατί με λάβωσε ἡ ἀγάπη»⁴⁰, καὶ πού, σὰν τρύγησε ὁ Χριστὸς τὴν καθαρότητα σου, τὴν ἄχραντη χόρτασε εὐωδιὰ πού εὐωδίασε τὸν κόσμο.

Χαῖρε, κρίνο, τοῦ ὁποίου γόνος εἶναι ὁ Ἰησοῦς πού ντύνει αὐτὰ τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ⁴¹, μυρίπνοη τριανταφυλιά τοῦ Πνεύματος, ἀπὸ τὴν ὁποία ὁ Χριστὸς χωρὶς σπόρο πῆρε καὶ φόρεσε στολή πού δὲν τὴν ὑφαναν χέρια, ἀποσκεπάζοντας τοῦ Σολομῶντα τὴ βασιλικὴ στολή.

Χαῖρε, ἄνθος πιὸ πολύχρωμο μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀρετῶν σου ἀπὸ ὄλα τὰ ἀριστουργήματα τῆς βαφικῆς τέχνης, ἀπὸ τὸ ὁποῖο βγαίνει λουλούδι ὅμοιο μὲ ἄλλο λουλούδι, μοιάζοντας τῆς μητέρας, καὶ στὸ ὁποῖο ἐφτὰ πνεύματα ἀναπαύονται, ὅπως ὁ Λόγος λέει⁴².

Χαῖρε, νάρδος ἡ μυριστικὴ, πού ἀναβλύζεις καὶ ἀρδεύεις τὰ μυροβόλα ἀρώματα τῆς ἀγνείας, πού ἀπλώνονται καὶ βγάζουν γλυκιὰ μοσχοβολιὰ γι' αὐτὸν πού λέει μέσα στὰ ᾠσματα, «σκόρπισε ἡ νάρδος μου τὴ μοσχοβολιὰ της»⁴³.

8 Χαῖρε, ἀπόσταγμα, πού ἀπ' τὸ παρθενικὸ ἐργαστήρι σου στάλαξες γιὰ τὸ Χριστὸ τὸ βάλσαμό σου, ἀπόσταγμα ἀγιάσματος, δηλαδή γάλα, ἐσὺ πού μὲς στὰ ᾠσματα τραγουδᾷς: «μπουκέτο μὲ ἀπόσταγμα ἀρωματισμένο εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου, θὰ κοιμηθεῖ ἀνάμεσα στὰ στήθη μου»⁴⁴.

Χαῖρε, κιννάμωμο, τὸ ἄρωμα πού βγῆκε ἀπὸ τὸ νοητὸ παράδεισο τῆς ἀγιότητος, τοῦ ὁποίου ἡ εὐωδιὰ εἶναι εὐχάριστη γι'

42. Ἦσ. 11,2.

43. ᾠσμα 1,11.

44. ᾠσμα 1,13.

λαί σου παράδεισος ροῶν μετὰ καρπῶν ἀκροδρῦων· κάλαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάντων ξύλων τοῦ Λιβάνου».

Χαῖρε, θύγατερ, ἡ θνητόλος νεᾶνις, ἧς τὸ ἄχραντον ἐράσιμον
10 καὶ ὁ κόσμος παράδοξος τῶ φήσαντι ἐν ᾿Αισμασι· «τί ὠραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασι, θύγατερ Ἀμιναδάβ; Ἡ κοιλία σου θημωνία σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις».

Χαῖρε, ἀδελφή, ἡ τοῦ καλοῦ ἀδεφλοῦ παρώνυμος καὶ πανέραστος, οὗ ἡ φωνὴ τοιάδε ἐν ᾿Αισμασιν· «ἐκαρδίωσας ἡμᾶς, ἀδελφή
15 μου νύμφη, ἐκαρδίωσας;».

Χαῖρε, νύμφη, ἧς νυμφοστόλος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νυμφίος ὁ Χριστός, ὁ λέγων ἐν ᾿Αισμασιν· «ὀλοκάλῃ ἡ πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί· δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου, νύμφη».

Χαῖρε, μύρον, τὸ τῶν ἀρετῶν μυριότιμον σύνθημα, ἡ πανα-
20 γνείας μύροις μυρίζουσα, ἐξ ἧς ὁμωνύμως σοι προῆλθεν ὁ Κύριος. «Μύρον», γάρ φησίν, «ἐκκενωθὲν ὄνομά σου», ἀφ' οὗ κέχρισται τὸ βασίλειον ιεράτευμα.

Χαῖρε, θυμίαμα, τὸ ὑπὲρ κόσμου παντὸς ἐνώπιον Κυρίου κατευθυνόμενον προσευκτήριον, ἡ ἀποπεπληρωμένη ἐξ εὐωδίας τοῦ
25 Πνεύματος, περὶ ἧς πού θαυμαστικῶς βεβόηται· «τίς αὕτη ἀναβαίνουσα ἀπὸ τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη;».

Χαῖρε, χρυσίον καθαρὸν, ἡ ἐν χωνεῖα τοῦ Θεοῦ δοκιμασθεῖσα τῶ πυρὶ τοῦ Πνεύματος καὶ μηδαμοῦ ρυτίδα κακίας φέρουσα, ἐξ οὗ ἢ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον χρύσεια
30 κατ' ἔμφασιν ἀλληγορικὴν, ἐπὶ σὲ τὸν χρυσώνυμον καὶ πολυώνυμον μεταλαμβάνεται.

Χαῖρε, ξύλον ἄσηπτον, ἡ φθορᾶς ἀμαρτικῆς μὴ προσηκαμένη

45. ᾿Ασμα 4,13-14. 46. ᾿Ασμα 7,1-2.

47. ᾿Ασμα 4,9. 48. ᾿Ασμα 4,7-8.

Ἐκεῖνον ποῦ λέει μέσα στὰ ἹΑσματα: «ὄσα μοῦ στέλνεις εἶναι βλαστοὶ ἀπὸ κῆπο με ροδιᾶς καὶ ἐκλεκτοὺς καρποῦς, μοσχοκάλαμο καὶ κιννάμωμο μ' ὄλα τὰ φυτὰ τοῦ Λιβάνου»⁴⁵.

Χαῖρε, θυγατέρα, ἱερὴ κοπέλλα, ποῦ ἡ ἀγνότητά σου εἶναι ἀξιαγάπητη κι ὁ στολισμὸς σου παράδοξος γι' αὐτὸν ποῦ μέσα στὰ ἹΑσματα λέει: «πόσο ὠραῖα ποῦ περπατᾶς με τὰ σανδάλια, κόρη τοῦ Ἀμιναδάμ: θημωνιὰ σιταριοῦ εἶναι ἡ κοιλιὰ σου φραγμένη με κρίνα»⁴⁶.

Χαῖρε, ἀδελφή, ἀδελφὴ τοῦ ὠραίου ἀδελφοῦ καὶ πολυαγαπημένη, ποῦ τὰ λόγια του μέσα στὰ ἹΑσματα εἶναι αὐτά: «αἰχμαλώτισες τὴν καρδιά μου, ἀδελφὴ μου, νύφη μου, πλήγωσες τὴν καρδιά μου»⁴⁷.

Χαῖρε, νύφη, ποῦ σὲ στολίζει νύφη τὸ ἅγιο Πνεῦμα κι εἶναι ὁ Χριστὸς γαμπρός, ποῦ λέει μέσα στὰ ἹΑσματα: «πανόμορφη ἐσὺ ποῦ σ' ἔχω δίπλα μου καὶ δὲ βρίσκεται πάνω σου ψεγάδι: ἔλα μαζί μου, νύφη, ἀπὸ τὸ Λίβανον»⁴⁸.

Χαῖρε, μύρο, τῶν ἀρετῶν τὸ σύνθημα τὸ μυριάκριβο, ποῦ τὸ μύρο σκορπᾶ τῆς τέλειας ἀγνότητος, ἀπὸ τὴν ὁποία με τὸ δικό σου τοῦ μύρου ὄνομα προῆλθε ὁ Κύριος: γιατί λέει: «μύρο χυμένο εἶναι τ' ὄνομά σου»⁴⁹, μύρο με τὸ ὁποῖο ἔχει χριστεῖ τὸ ἸΒασίλειο ἱεράτευμα'.

Χαῖρε, θυμίαμα, προσευχὴ ποῦ κατευθύνεται στὸν Κύριο γιὰ ὄλον τὸν κόσμον, ἐσὺ ἡ πλημμυρισμένη ἀπὸ τὴν εὐωδιὰ τοῦ Πνεύματος, ποῦ γιὰ σένα ἔχει κάπου ἀκουστεῖ: «ποιά νά 'ναι αὐτὴ ποῦ ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν ἔρημο ὅπως οἱ στύλοι τοῦ καπνοῦ τυλιγμένη στὸ θυμίαμα;»⁵⁰.

Χαῖρε, χρυσάφι καθαρο, ποῦ με τὴ φωτιὰ τοῦ Πνεύματος δοκιμάστηκες στὸ χωνευτήρι τοῦ Θεοῦ καὶ ποῦ κανένα ἴχνος κακίας δὲν ἔχεις, ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ ἡ λυχνία καὶ ἡ τράπεζα κι ὄσα χρυσὰ σκευὴ τοῦ νόμου με σημασία ἀλληγορικὴ, ἀλληγοροῦνται γιὰ σένα με τὸ ὄνομα τοῦ χρυσοῦ καὶ τὰ χίλια ὀνόματα.

Χαῖρε, ξύλο ποῦ δὲν σαπίζει, ποῦ τὸ σκουλήκι τῆς ἁμαρτω-

σκώληκα, ἐξ ἧς τὸ νοητὸν θυσιαστήριον, οὐκ ἐκ ξύλων ἀσήπτων κατεσκευασμένον, ἀλλ' ἐξ ἀχράντων λαγόνων Θεῶ δεδομημένον.

35 Χαῖρε, πορφύρα βασιλική, ἡ ἐκ παρθενικῶν αἱμάτων σου ἐξυφάνασα ἀλουργίδα τῷ λέγοντι ἐν ᾿Αισμασι· «πλοκίον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα, βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς. Τί ὠραιώθης, ἡ τί ἠδύνθης;»

Χαῖρε, βύσσος κεκλωσμένη, ἡ βάθος θείων νοημάτων ἐν δια-
40 νοίᾳ κλώσασα καὶ ταῖς ἐναντίαις θάλξεσιν ἄχαινος («πῶς», γάρ, φησὶν, «ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;»), δι' ἧς ἡ ἐπιμις πορφυροχρυσόμικτος τῷ ἱεραρχοῦντι τῶν ἄνω Δυνάμεων.

Χαῖρε, ὑάκινθος, τὸ φλογοφανὲς τῆς παρθενίας ἔριον, ἐξ οὗ μυστικῶς τῷ Θεῷ ἱερούργηται ἄμφιον σωματώσεως.

45 Χαῖρε, κούφη νεφέλη, ἡ τὸ γεῶδες καὶ βρίθον σκῆνος, κοῦφόν πως, ὡς ἀερῶδες, ἔχουσα, καὶ τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς ὡς ἐν θυσιαστηρίῳ καλύπτουσα, ἐν ᾗ καθῆσθαι Κύριον Ἡσαΐας προσηγόρευσε.

Χαῖρε, ἄχραντε, τὸ ἀνέπαφον τῆς παρθενίας κειμήλιον, ἡ τὸν
50 ἄχραντον Λόγον γεννήσασα, ἀφ' ἧς ἡ παρθενία ἐξέλαμψε τὸν κόσμον συντέμνουσα.

Χαῖρε, ἀγνή, ἡ μόνη τὴν καρδίαν ἀγνήν αὐχηματικῶς ἔχουσα, τὸ ὄρος ἀληθῶς τὸ θεόδεκτον, ἀφ' οὗ ἀγνίζεται ὁ νέος Ἰσραὴλ τοῦ πάλαι τιμαλφέστερον καὶ χρονιώτερον.

55 Χαῖρε, ἀλόχευτε, βρεφοτρεφῆ γαλουχίαν μητροπρεπῶς φέρουσα, ἀφ' ἧς ἀμέλγει γάλα παρθενικόν, ὁ τρέφων τὰ σύμπαντα.

Χαῖρε, ἀμόλυντε, ἡ μόνη Θεῶ εἰς ἐνοίκησιν εὐπρόσιτος καὶ Θεοῦ ἀξίωμα ἐκ γεννήσεως ἔχουσα· διὸ σὺ προσκυνητὴ καὶ πάσαις οὐρανίαις Δυνάμεσι.

60 Χαῖρε, πόκε, τὸ περὶ τὸν Γεδεὼν νίκης σύμβολον, ἐξ ἧς ἀπερ-

51. ᾿Ασμα 7,5-6.

52. Λουκᾶ 1,34.

53. Ἦσ. 19,1.

54. Κριτ. 6,39.

λῆς φθορᾶς δὲ σ' ἄγγιξε, ἀπὸ τὴν ὅποια βγῆκε τὸ νοητὸ θυσιαστήριο, τὸ καμωμένο ὄχι ἀπὸ ξύλα ἀσαρακοφάγωτα, ἀλλὰ πού πλάστηκε γιὰ τὸ Θεὸ ἀπὸ ἀγνὲς λαγόνες.

Χαῖρε, πορφύρα βασιλική, πού ἀπ' τὰ παρθενικά σου αἵματα ὕφανες τὴν ἀλουργίδα γι' αὐτὸν πού λέει στὰ Ἔσματα: «σὰν πορφύρα τὰ πλεγμένα μαλλιά σου, στίς πλεξοῦδες σου πιάστηκε ὁ βασιλιάς. Πόσο ὁμορφή εἶσαι καὶ πόσο γλυκιά!»⁵¹.

Χαῖρε, κλωσμένη βύσσος, πού μὲς στὸ νοῦ σου ἔκλωσες βάθος θείων νοημάτων καὶ δὲ σὲ πλάνεψαν οἱ ἐνάντιες ἡδονές (γιατί λέει, «πῶς θὰ γίνεῖ αὐτὸ σὲ μένα, ἀφοῦ ἄνδρα δὲν γνωρίζω»⁵²), μὲ τὴν ὅποια κατασκευάστηκε ἡ χρυσοπόρφυρη ἐπωμίδα τοῦ ἑξάρχου τοῦ ἱεροῦ χοροῦ τῶν ἄνω Δυνάμεων.

Χαῖρε, ἐσὺ ὁ ὑάκινθος, τὸ φλογόμορφο μαλλὶ τῆς παρθενίας, πού ἀπὸ αὐτὸ ὑφάνθηκε μυστικὰ τὸ ἱερὸ ἄμφιο τῆς σωμάτων τωσις.

Χαῖρε, νεφέλη ἀνάλαφρη, πού τὸ ἀπὸ γῆ καὶ βαρὺ σκῆνωμα εἶναι σ' ἐσένα ἀνάλαφρο ἔτσι σὰν ἀπὸ ἀέρα, πού καλύπτει τὸν ἄρτο τῆς ζωῆς στὸ θυσιαστήριο, στὴν ὅποια θὰ καθόταν ὁ Κύριος, ὅπως προεῖπε ὁ Ἡσαΐας⁵³.

Χαῖρε, ἄχραντη, τὸ ἀνέγγιχτο τῆς παρθενίας στολίδι, πού γέννησες τὸν πάναγνο Λόγο, καὶ πού ἀπὸ ἐσένα ἐξέλαμψε τῆς παρθενίας ἡ λάμψη διασχίζοντας τὸν κόσμον.

Χαῖρε, ἀγνή, ἡ μόνη πού ἔχεις καύχημα τὴν καθαρὴ καρδιά σου. Εἶσαι στ' ἀλήθεια τὸ βουνὸ πού δέχτηκε τὸ Θεό, ἀπὸ τὸ ὅποιο ἀγνίζεται ὁ νέος Ἰσραὴλ, σὲ σύγκριση μὲ τὸν παλαιό, καλύτερα ἀπὸ χρυσαφικὸ καὶ μονιμότερα.

Χαῖρε, ἐσὺ πού γάμο δὲν γνώρισες, καὶ φέρεις τὸ γάλα τῆς μητέρας πού τρέφει τὰ παιδιά, καὶ πού ἀπὸ ἐσένα θηλάζει γάλα παρθενικὸ Αὐτὸς πού τρέφει τὰ σύμπαντα.

Χαῖρε, ἐσὺ ἡ ἀμόλυντη, ἡ μόνη κατάλληλη νὰ δεχτεῖς μέσα σου τὴν ἐνοίκηση τοῦ Θεοῦ κι ἔχεις ἀπὸ τὴ γέννησή σου τὸ δῶρο πού εἶναι ἄξιο γιὰ τὸ Θεὸ καὶ πού γι' αὐτὸ σὲ προσκυνοῦν κι ὅλες οἱ οὐράνιες δυνάμεις.

Χαῖρε, ἐσὺ τὸ ποκάρι, τὸ σύμβολο νίκης τοῦ Γεδεὼν⁵⁴, ἀπὸ

ρὴ τροπικῶς ἢ δρόσος ἢ ἀθάνατος, ὁ αὐτολέκτως φάμενος· «θαρ-
σεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον».

Χαῖρε, χωρίον Θεοῦ, τὸν ἐν πᾶσιν ἀχώρητον ἐν γαστρὶ
χωρήσασα, οὗ τὰ πάντα ἐν δρακί, καὶ σοῦ παρόντος ἐν χερσίν, ὃ
65 καὶ λεγόμενον ἀδιανόητον, καὶ διανοούμενον ἀσυνείκαστον.

Χαῖρε, Θεοῦ Μήτηρ, ἡ μόνη τοῦ ἰδίου Υἱοῦ δούλη, καὶ ἄμφω
φύσει, μεθ' ἣν οὐκ ἔστι μήτηρ παρθένος τῆς μακαρίας παρθενίας
εἰς τὴν πρὶν ἐν παραδείσῳ ἀναδραμούσης ἀφθαρσίαν.

Χαῖρε, Θεοδόχε, φωτοειδὲς στοιχεῖον τῆς θείας ἀπειρίας, οὗ ὃ
70 ἄπειρος, ποδιαία γαστρὶ περιεχόμενος, καὶ ἐν ἑαυτῷ περιέχων τὰ
πέρατα.

Χαῖρε, Θεοτόκε κυρίως καὶ ἀληθῶς, τὸ πρὸς Θεὸν ἀνθρώ-
ποις φρικτὸν συναπτήριον, δι' ἧς τὰ οὐράνια τοῖς ἐπὶ γῆς ἡγώνται,
Θεῶ τὰ ἀνθρώπου, καὶ ἀνθρώπων τὰ Θεοῦ ἀντανίσχουσα.

75 Χαῖρε, παστάς, ἡ παρθενίας ἐγερθεῖσα κάλλεσι, τῷ λέγοντι ἐν
᾿Αισμασιν· «εἰσηλθὼν εἰς κῆπὸν μου, ἀδελή μου νύμφη», οὗ πρὸς
σάρκα συναφείας ἐκεῖνα ἐπάγεται· «ἐξέλθετε καὶ ἴδετε ἐν τῷ βασι-
λειῖ Σολομών, ἐν τῷ στεφάνῳ, ᾧ ἔστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐ-
τοῦ, ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης τῆς
80 καρδίας αὐτοῦ».

Χαῖρε ἀμνάς, ἡ ἄτεξ κατὰ γαμικὴν σύνοδον, καὶ τοκὰς κατὰ
θεῖαν σύλληψιν, ἐξ ἧς ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ
κόσμου, ἐπεδήμησε.

Χαῖρε, νεφέλη φωτός, ἡ ἐν ἐρήμῳ τοῦ βίου πρεσβευτικῶς τὸν

τὴν ὁποία ἀνάβλυσε συμβολικὰ ἢ δροσιὰ ἢ ἀθάνατη, αὐτὸς ποὺ μὲ τὰ ἴδια του τὰ λόγια εἶπε· «ἔχετε θάρρος· ἐγὼ ἔχω νικήσει τὸν κόσμον»⁵⁵.

Χαῖρε, ἐσὺ ὁ χῶρος τοῦ Θεοῦ, ποὺ χώρεςες μέσα σου τὸν ἀχώρητο στὰ σύμπαντα, ποὺ εἶναι τὰ πάντα μέσα στὴ φύχτα του καὶ ὁ ἴδιος βρίσκεται μέσα στὸ χέρι τὸ δικό σου, πράγμα ποὺ καὶ νὰ τὸ πείς εἶναι ἀκατανόητο, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ σκεφτεῖς εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ περιγράψεις.

Χαῖρε, μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἡ μόνη δούλη τοῦ ἴδιου της τοῦ Υἱοῦ, ποὺ καὶ οἱ δύο εἶστε μὲ φύση χωριστὴ καὶ ποὺ ἔπειτ' ἀπὸ ἐσένα δὲν ὑπάρχει πιά παρθένα μάνα, γιατί ἡ εὐλογημένη παρθε- νία ἐπανῆλθε στὴν πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση ἀφθαρσία τοῦ παραδεί- σου.

Χαῖρε, ἐσὺ ποὺ δέχτηκες τὸ Θεό, τῆς θείας ἀπειροσύνης στοιχεῖο φωτόμορφο, ἀπὸ ὅπου ὁ ἄπειρος βγῆκε κλεισμένος σὲ κοιλιά μιᾶς σπιθαμῆς καὶ ποὺ περικλείει στὸν ἑαυτό του τὰ πέ- ρατα τοῦ κόσμου.

Χαῖρε, Θεοτόκε κυριολεκτικὰ καὶ ἀληθινά, ποὺ συνάπτεις σφιχτὰ τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ Θεό, καὶ ποὺ μὲ σένα ἐνώθηκαν τὰ οὐράνια μὲ τὰ ἐπίγεια, ἀνταποδίδοντας τ' ἀνθρώπινα στὸ Θεό καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο.

Χαῖρε, παστάδα, ποὺ σηκώθηκες μὲ τὴν ὀμορφιά τῆς παρ- θενίας, σύμφωνα μ' αὐτὸν ποὺ λέει στὰ ῥασματα, «μπῆκα στὸν κῆπο μου, ἀδελφῆ μου, νύφη μου»⁵⁶, καὶ ποὺ γιὰ τὴ σαρκικὴ συ- νάφεια μ' αὐτὸν προσθέτει τὰ λόγια ἐκεῖνα· «βγεῖτε καὶ δεῖτε τὸ βασιλιά Σολομών, τὸ στεφάνι ποὺ τοῦ φόρεσε ἡ μητέρα του, τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου του καὶ τὴν ἡμέρα τῆς μεγάλης χαρᾶς τῆς καρ- διᾶς του»⁵⁷.

Χαῖρε, ἀμνάδα, ἄτεκνη ἀπὸ συνεύρεση γάμου καὶ γεννήτρια ἀπὸ θεία σύλληψη, καὶ ποὺ ἀπὸ σένα μᾶς ἤρθε «ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ σηκώνει τίς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου»⁵⁸.

Χαῖρε, νεφέλη τοῦ φωτός, ποὺ μέσα στὴν ἔρημο τοῦ βίου

57. ῥασμα 3,11. 58. Ἰω. 1,29.

85 νέον Ἰσραὴλ σκιάζουσα, ἀφ' ἧς τὰ τῆς χάριτος διατάγματα ἤκου-
 σται, ἐξ ἧς ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἀνατέταλκε μαρμαρυγαῖς
 ἀφθαρσίας καταφαιδρύνων τὰ σύμπαντα.

Χαῖρε, λυχνία, τὸ χρυσοῦν τῆς παρθενίας σκεῦος καὶ εὐριζον,
 οὐ̄ θρυαλλίς, ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος, καὶ ἔλαιον, τὸ ἐξ ἀχράντων
 90 σαρκῶν ληφθὲν σῶμα ἅγιον, ἐξ ὧν φῶς Χριστὸς τὸ ἀνεπίδυτον, ἡ
 τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις τὴν αἰδίδιον ζωὴν παρά-
 ψασα.

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη», τὸ πάσης χαρᾶς χαριέστερον καὶ
 πρᾶγμα καὶ ὄνομα, ἐξ ἧς χαρὰ ἀδιάδοχος εἰς τὸν κόσμον Χριστὸς
 95 γεγέννηται, τῆς Ἀδαμιαίας λύπης τὸ ἰατρεῖον.

Χαῖρε, παράδεισε, τῆς Ἐδέμ χωρίον μακαριώτερον, οὐ̄ φυτὸν
 ἀρετῆς ἅπαν ἀνατέθηλε, καὶ ἐφ' ᾧ̄ ξύλον τῆς ζωῆς ἀνατρέχομεν,
 τῆς φλογίνης ρομφαίας νῶτα διδούσης, ὡς γέγραπται.

Χαῖρε, πόλις, τὸ τοῦ μεγάλου βασιλέως, Δαβιτικῶς εἰπεῖν, πε-
 100 ριήχημα, ἐν ἧ̄ τὰ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνέωκται, καὶ γηγενεῖς
 πολιτογραφούμενοι γήθουσιν, ἧς ἐξαισία καὶ τεθνασμασμένα πάσαις
 γλώσσαις τε καὶ διανοίαις τὰ διηγήματα, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ διὰ
 σοῦ ἰλεουμένῳ μοι, ἐφ' οἷς ὤφλησα ὁ οἰκτρὸς καὶ ἄλογος ἐκθειά-
 ζων τὰς ἀπίρους αἰνέσεις σου, ὅτι αὐτῷ̄ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ
 105 καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ
 καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

σκιάζεις προστατευτικὰ τὸ νέο Ἰσραήλ⁵⁹, καὶ πὺ μέσα ἀπὸ σένα ἀκούστηκαν οἱ προσταγές τῆς χάριτος, ἀπὸ σένα ἀνέτειλε ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης φωτίζοντας χαρμόσυνα τὰ σύμπαντα μετὴν ἀκτινοβολία τῆς ἀφθαρσίας.

Χαῖρε, λυχνία, τὸ σκευὸς τὸ χρυσὸ καὶ βαθύρριζο, πὺ φυτίλι του εἶναι ἡ χάρη τοῦ Πνεύματος⁶⁰ καὶ λάδι τὸ σῶμα τὸ ἅγιο πὺ πῆρε ἀπὸ τίς ἀγνές σου σάρκες καὶ ἀπὸ αὐτὲς ἦρθε ὁ Χριστὸς τὸ φῶς τὸ ἀβασίλευτο, σὺ πὺ ἀναψες τὴν αἰώνια ζωὴ σ' ὄσους κάθονταν στὸ σκότος καὶ τῆ σκιά τοῦ θανάτου.

Χαῖρε, κεχαριτωμένη⁶¹, τὸ πιὸ χαρούμενο ὄνομα καὶ πράγμα ἀπὸ κάθε χαρά, ἀπ' τὴν ὁποία γεννήθηκε στὸν κόσμον ὁ Χριστὸς, ἀνεπανάληπτη χαρά, τὸ φάρμακο τῆς λύπης τοῦ Ἀδάμ.

Χαῖρε, παράδεισε, ἐσὺ τὸ πιὸ εὐλογημένο μέρος τῆς Ἐδέμ, ὅπου βλάστησε κάθε φυτὸ τῆς ἀρετῆς καὶ φύτρωσε τὸ δέντρο τῆς ζωῆς, καὶ πὺ μετέχοντάς το ἐπιστρέφομε στὴν ἀρχαία ζωὴ, δείχνοντας ἡ φλόγινη ρομφαία, ὅπως ἔχει γραφεῖ, τὰ νῶτα.

Χαῖρε, πόλη, γιὰ νὰ πῶ τὰ λόγια τοῦ Δαβίδ⁶², ἡ δόξα ἡ κοσμογύριστη τοῦ μεγάλου βασιλιᾶ, πὺ σ' αὐτὴν ἀνοιξαν τὰ οὐράνια παλάτια καὶ χαίρονται οἱ ἄνθρωποι νὰ γράφονται πολίτες τῆς, καὶ πὺ ἀπὸ αὐτὴν πηγάζουν ἐξαίσιες καὶ θαυμαστὲς σ' ὅλες τίς γλῶσσες καὶ σ' ὅλα τὰ πνεύματα οἱ διηγήσεις γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ πὺ μετὴ μεσίτευσή σου συμφιλιώνεται μαζί μου, γιὰ ὅσα εἶμαι ἔνοχος ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἀνόητος, ἀναπέμποντάς σου τοὺς ἄπειρους ὕμνους, γιὰ τὸν ἀρμόζει κάθε δόξα καὶ τιμὴ καὶ προσκύνηση μαζί μετὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα τῶρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

59. Ἐξ. 13,21.

60. Ἐξ. 25,3.

61. Λουκᾶ 1,34.

62. Ψαλμ. 47,3.

Η΄.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΥΜΝΗΤΟΥ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΟΥ
ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

1 «Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων γίνεται», φησὶν ὁ σοφώτατος
Σολομών. «Τίμιος γὰρ ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐ-
τοῦ», ὁ Θεοπάτωρ προέφη Δαβίδ. Εἰ τοίνυν ἀπάντων δικαίων ἡ
μνήμη μετ' ἐγκωμίων γίνεται, τῇ πηγῇ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῷ τῆς
5 ὁσιότητος θησαυρῷ τίς οὐ προσοίσει τὸν ἔπαινον; οὐχ ἵνα δοξάσῃ,
ἀλλ' ἵνα δοξασθῇ δόξαν αἰώνιον. Ἄνευθεὲς γὰρ τῆς παρ' ἡμῶν δό-
ξης τοῦ Θεοῦ τὸ σκῆνωμα, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ, περὶ ἧς δεδοξασμένα
ἐλαλήθη, καθὼς φησι πρὸς αὐτὴν ὁ θεῖος Δαβίδ· «δεδοξασμένα
ἐλαλήθη περὶ σοῦ, πόλις τοῦ Θεοῦ», λέγων. Ποίαν γὰρ ἐκκληψόμε-
10 θα πόλιν τοῦ ἀοράτου καὶ ἀπεριγράπτου Θεοῦ, τοῦ τὰ πάντα τῇ
ιδίᾳ δρακὶ περιέχοντος, ἀλλ' ἢ τὴν μόνην ὄντος ὑπερφυῶς καὶ ὑπε-
ρουσίως τὸν ὑπερούσιον τοῦ Θεοῦ Λόγον ἀπεριγράπτως χωρήσα-
σαν, περὶ ἧς δεδοξασμένα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου λελάληται; Τί γὰρ
ἐπιδοξότερον τοῦ δέξασθαι τὴν τοῦ Θεοῦ βουλήν, ἀρχαίαν, ἀληθι-
15 νήν;

1. Παρμ. 10,7.

2. Ψαλμ. 115,6.

ΕΓΚΩΜΙΟ

ΣΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΥΜΝΗΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΗΣ
ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΜΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΑΙΕΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

- 1 «Ἡ μνημόνευση τῶν δικαίων συνοδεύεται ἀπὸ ἐγκώμια», λέει ὁ σοφώτατος Σολομών¹. Γιατὶ «εἶναι ἄξιος τιμῆς γιὰ τὸν Κύριο ὁ θάνατος τῶν ἁγίων του»², εἶπε πρὶν ἀπὸ αὐτὸν ὁ θεοπάτορας Δαβίδ. Ἐὰν λοιπὸν ἡ μνημόνευση τῶν δικαίων συνοδεύεται ἀπὸ ἐγκώμια, ποιὸς δὲ θὰ προσφέρει τὸν ἔπαινο στὴν πηγὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ στὸ θησαυρὸ τῆς ἀγιότητος; Ὅχι γιὰ νὰ τὸν δοξάσει, ἀλλὰ γιὰ νὰ δοξαστεῖ ὁ ἴδιος μὲ δόξα αἰώνια. Γιατὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴ δική μας δοξολόγηση ὁ τόπος τῆς κατασκηνώσεως τοῦ Θεοῦ, ἡ πόλη τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν ὁποία ἀναπέμφθηκαν πολλὰ δοξαστικά λόγια, ὅπως λέει σ' αὐτὴν ὁ θεϊκὸς Δαβίδ, λέγοντας· «πολλὰ δοξαστικά λόγια ἀκούστηκαν γιὰ σένα»³. Ποιά λοιπὸν θὰ ἐννοήσομε ὡς πόλη τοῦ ἀόρατου καὶ ἀπεριόριστου Θεοῦ, πὺλ περιέχει μέσα στὴν ἴδια του τὴ φύχτα τὰ πάντα, ἂν ὄχι τὴ μόνη πὺλ πράγματι ὑπερφυσικά καὶ ὑπερούσια χῶρεσε μέσα τῆς ἀπερίγραπτα τὸν ὑπερούσιο Λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ γιὰ τὴν ὁποία εἰπώθηκαν λόγοι δοξαστικοὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο; Γιατὶ τί εἶναι πὺλ ἐνδοξο ἀπὸ τὸ νὰ δεχτοῦμε τὴ θεία βουλή, τὴν ἀρχαία κι ἀληθινή⁴;

3. Ψαλμ. 86,3.

4. Ἦσ. 25,1.

2 Ταύτην γὰρ οὐκ ἀνθρωπίνη γλῶττα, οὐκ ἀγγέλων νοῦς ὑπερ-
 κοσμίων κατ' ἀξίαν εὐφημησαί δύναται, δι' ἧς ἡμῖν δέδοται τὴν δό-
 ξαν Κυρίου τηλαυγῶς ἐνοπτρίζεσθαι. Τί τοίνυν; Σιγήσομεν ἄρα, ὅτι
 μὴ πρὸς ἀξίαν εὐφημησαί δυνάμεθα, φόβῳ συστελλόμενοι; Ἦκι-
 5 στα. Ὑπερβάθμιον δὲ τὸν πόδα τεινώμεν, τὸ δὴ λεγόμενον, καὶ
 τοὺς οἰκείους ἀγνοήσωμεν ὄρους καὶ τῶν ἀθίκτων ἀνέδην ἀψώμε-
 θα, τῷ φόβῳ τὸν χαλινὸν ἀποπτύσαντες; Οὐδαμῶς. Πόθῳ δὲ μᾶλ-
 λον τὸν φόβον κεράσαντες καὶ σύνθετον ἐξ ἀμφοῖν ἓνα πλέξαντες
 στέφανον, μεθ' ἱεραῶς εὐλαβείας τρεμούση χειρὶ καὶ ποθούση ψυχῇ
 10 τῆς ἡμετέρας διανοίας τὸ εὐτελὲς ἀκροθίνιον τῇ βασιλίδι μητρὶ, εὐ-
 εργέτιδι πάσης τῆς φύσεως, εὐγνωμόνως εἰς ὀφειλὴν ἀποτίσωμεν.
 Ἐπεὶ καὶ λόγος ἐστίν, ἀγρότας τινὰς τοῖς ἀροτήρσι βουσὶ τῆς γῆς
 τοὺς αἰλακας τέμνοντας, βασιλέα παριόντα θεάσασθαι, σεμνῶς
 μὲν τῇ ἀλουργίδι κοσμούμενον, φαιδρυνόμενον δὲ τῇ αἴγλῃ τοῦ δια-
 15 δήματος καὶ τῷ ἀπείρῳ πλήθει τῶν δορυφόρων κύκλῳ περιστοι-
 χιζόμενον, ἐπεὶ παρῆν οὐδέν, ὃ τότε τῷ μέδοντι δωροφορήσωσιν,
 ἀμελλητὶ ταῖς χερσὶν ὕδωρ ἀπαρυσάμενον ἓνα (παρέρρει γὰρ ἐγγύ-
 θεν ἀφθόνως τὰ νάματα), δῶρον κεκομικέναι τῷ αὐτοκράτορι.
 Πρὸς ὃν φάναι τὸν βασιλέα·

20 Τί τοῦτο, ὦ παῖ;

Τὸν δὲ θαρσαλέως ἀνταποκρίνασθαι·

Ὁ μοι παρῆν, τοῦτο κεκόμικα, κρίνας ἄριστα τῇ ἐνδείᾳ τὴν
 προθυμίαν μὴ ἐγκαλύπτεσθαι. Σὺ γὰρ τῶν ἡμετέρων οὐκ
 ἐπιδεῆς, οὐδὲ ἐθέλων τῶν παρ' ἡμῖν, ἢ τὴν εὐνοίαν. Ἡμῖν δὲ
 25 χρέος ἐστὶν ἅμα καὶ ἔπαινος τὸ τελούμενον. Δόξα γὰρ οἶδεν
 ἐπακολουθεῖν ὡς τὰ πολλὰ τοῖς εὐγνώμοσιν.

Εἶτα τὸν βασιλέα θαυμάσαντα, ἐπαινέσαι μὲν τὸν σοφόν, ἀποδέ-
 ξασθαι δὲ μετ' εὐνοίας τὴν προθυμίαν, πλείσταις δ' ὄσαις δωρε-
 αῖς φιλοτίμως αὐτὸν ἀνταμείψασθαι. Εἰ τοίνυν ἐκεῖνος ὁ ὑπέρο-

2 Πράγματι αὐτὴν οὔτε ἀνθρώπινη γλῶσσα οὔτε τὸ Πνεῦμα τῶν ὑπερκόσμιων ἀγγέλων μπορεῖ νὰ ἐπαινέσει ἐπάξια, μέσω τῆς ὁποίας μᾶς δόθηκε νὰ καθρεφτίζομε ὀλοκάθαρα μέσα μας τὴ δόξα τοῦ Κυρίου. Τί θὰ κάνομε λοιπόν; Θὰ σωπάσομε τάχα, ἀφοῦ δὲν μποροῦμε νὰ τὴν ἐπαινέσομε ἐπάξια, συστελλόμενοι ἀπὸ φόβο; Καθόλου. Θὰ ὑψώσομε τὸ πόδι πάνω ἀπὸ τὸ σκαλί, σύμφωνα μὲ τὸ λεγόμενο, καὶ θ' ἀγνοήσομε τὰ ὄριά μας καὶ θ' ἀγγίζομε τὰ ἀνέγγιχτα χωρὶς ντροπῆ, φτύνοντας ἀπὸ τὸ στόμα μας τὸ χαλινάρι ἀπὸ φόβο; Καθόλου. Ἀντίθετα, ἀφοῦ ἀναμίξομε τὸν φόβο μὲ τὸν πόθο καὶ πλέξομε ἓνα στεφάνι ἀποτελούμενο κι ἀπὸ τὰ δύο, μὲ ἅγια εὐλάβεια, μὲ χέρι ποῦ τρέμει καὶ ψυχὴ ὄλη πόθο, ἄς προσφέρομε μὲ εὐγνωμοσύνη τοῦ νοῦ μας τὸ ταπεινὸ χειροτέχνημα στὴ βασίλισσα μητέρα, τὴν εὐεργέτιδα κάθε φύσης, σὰν κάτι ποῦ τὸ ὀφείλομε. Γιατὶ λέγεται ὅτι κάποιοι γεωργοὶ ὄργωναν μὲ τὰ βόδια τους τὰ χωράφια τους καὶ εἶδαν νὰ περνάει ὁ βασιλιάς, ποῦ τὸν στόλιζε μεγαλόπρεπα ὁ βασιλικὸς μανδύας κι ἔλαμπε ἀπ' τὴ λάμψη τοῦ στέμματος, περιστοιχισμένος ὀλόγυρα ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀκολουθῶν του. Ἐπειδὴ δὲν εἶχαν τίποτε γιὰ νὰ τὸ προσφέρουν δῶρο στὸν βασιλιά, ἕνας ἀπ' αὐτοὺς χωρὶς νὰ καθυστερήσει, ἀφοῦ πῆρε νερὸ ἀπὸ τὸ ποτάμι ποῦ κυλοῦσε κοντὰ ἄφθονα τὰ νερά του, τὸ πρόσφερε δῶρο στὸν αὐτοκράτορα. Πρὸς αὐτὸν εἶπε ὁ βασιλιάς:

Τί 'ναι, παιδί μου, αὐτό;

Κι αὐτὸς τοῦ ἀπάντησε μὲ θάρρος:

Σοῦ προσφέρνω ὅ,τι βρέθηκε νὰ ἔχω, θεωρώντας ὡς ἄριστο ἢ ἔλλειψη νὰ μὴ καλύψει τὴν προθυμία μου. Γιατὶ ἐσὺ δὲν χρειάζεσαι τὰ δικά μας καὶ οὔτε θέλεις αὐτά, παρὰ μονάχα τὴν ἀγάπη μας, καὶ εἶναι χρέος δικό μου καὶ μαζὶ ἔπαινος αὐτὸ ποῦ κάνω. Γιατὶ συνήθως ἡ δόξα ἀκολουθεῖ τοὺς εὐγνώμονες.

Θαύμασε τότε ὁ βασιλιάς, ἐπαίνεσε τὴ σοφία τοῦ γεωργοῦ καί, ἀφοῦ δέχτηκε καλόβολα τὴν προθυμία του, τοῦ ἔδωσε μὲ γενναιοδωρία ὡς ἀνταμοιβὴ πολλὰ δῶρα. Ἄν ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ γε-

30 φρως τύραννος τῆς πολυτελείας προκέκρικε τὴν εὐνοϊαν, αὕτη ἡ
 ὄντως ἀγαθὴ Δέσποινα, ἡ τοῦ μόνου ἀγαθοῦ Θεοῦ Μήτηρ, οὗ ἡ
 συγκατάβασις ἄπειρος, τοῦ τὰ δύο λεπτὰ τῶν πολλῶν καρπω-
 μάτων προκρίναντος, οὐ μᾶλλον ἡμῶν ἀποδέξεται τὴν πρόθε-
 σιν, οὐ τὴν δύναμιν κρίνουσα; Ναὶ μὴν ἀποδέξεται, ὡς ὀφειλῆν
 35 μὲν προσάγοντας, ἀντιμετρήσει τὰ ἀσύγκριτα. Ἐπεὶ οὖν τὸ λέ-
 γειν ἐκ παντὸς ἀναγκαῖον, ὥστε τὸ χρέος ἀφοσιώσασθαι, φέρε
 πρὸς αὐτὴν τὸν λόγον τρέψωμεν ὧδε.

3 Τί δὲ προσεῖπωμεν, Δέσποινα; Τίσι δὲ προσφθεγξόμεθα ῥήμα-
 σι; Ποίοις δὲ ἐγκωμίοις τὴν σὴν ἱερὰν καὶ δεδοξασμένην στέψομεν
 κεφαλὴν, τὴν ἀγαθοδότιν, τὴν πλουτοδότειραν, τοῦ ἀνθρωπέιου γέ-
 νους τὸ ἐγκαλλώπισμα, τὸ αὐχμημα πάσης τῆς κτίσεως, δι' ἣν ὡς
 5 ἀληθῶς μεμακάρισται; Ὅν γὰρ οὐκ ἐχώρει τὸ πρότερον, διὰ σοῦ
 κεχώρηκεν. Οὐ ἀτενίσαι οὐκ ἐσθένει, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ
 κατοπτρίζεται. Ἄνοιξον ἡμῖν, ὦ Λόγε Θεοῦ, τὸ βραδύγλωσσον
 στόμα. Δὸς ἐν ἀνοίξει χειλέων ἡμῶν χαριέστατον λόγον. Ἐμπνευ-
 σον ἡμῖν τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν, δι' ἧς ἀλιεῖς ρητορεύουσι καὶ
 10 ἀγράμματοι λαλοῦσι σοφίαν τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον, ἵνα καὶ ἡμεῖς οἱ
 ἰσχνόφωνοι εὐπορήσωμεν τῆς σῆς φιλτάτης μητρὸς κἂν ἀμυδρῶς
 γέ πως μεγαλεῖα φθέγξασθαι. Αὕτη γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων ἐκλε-
 λεγμένη, τῇ προωρισμένη βουλῇ καὶ εὐδοκίᾳ τοῦ σὲ ἀχρόνως, ἀρ-
 ρεύστως τε καὶ ἀπαθῶς γεννήσαντος Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἰλασμὸν
 15 καὶ σωτηρίαν, δικαιοσύνην τε καὶ ἀπολύτρωσιν, σὲ τὴν ἐκ ζωῆς
 ζωῆν, καὶ τὸ ἐκ τοῦ φωτὸς φῶς, τὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ Θεὸν ἀλη-
 θινόν, ἐξ αὐτῆς σαρκακωμένον ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐκύησεν,
 ἧς ὁ τόκος παράδοξος, ἡ γέννησις ὑπὲρ φύσιν καὶ ἔννοϊαν καὶ τῷ
 κόσμῳ σωτήριος, ἡ κοίμησις ἔνδοξος καὶ ὄντως ἱερὰ καὶ πανευ-
 20 φημος.

Ταύτην ὁ Πατὴρ μὲν προώρισε, προφήται δὲ διὰ μὲν τοῦ

μάτος ἔπαρση τύραννος θεώρησε ἀνώτερη ἀπὸ ἓνα δῶρο πλούσιο τὴν προθυμία, αὐτὴ ἢ ἀληθινὰ ἀγαθὴ Κυρία μας, ἢ μητέρα τοῦ μόνου ἀγαθοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου εἶναι ἄπειρη ἢ συγκατάβαση, πὺ ἐκρινε προτιμότερα τὰ δύο λεπτὰ ἀπὸ τὴν προσφορά πολλῶν καρπῶν, δὲ θὰ προτιμήσει τὴ διάθεσή μας μὴ λογαριάζοντας τις δυνάμεις μας; Θὰ δεχτεῖ ὅπωςδήποτε νὰ τοῦ τὴν προσφέρομε ὡς χρέος μας καὶ θὰ μᾶς δώσει ἀνταμοιβὴ ἀσύγκριτη μὲ τὴν προσφορά. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ λόγος εἶναι ὅπωςδήποτε ὑποχρεωτικὸς γιὰ νὰ σβηστεῖ τὸ χρέος μας, ἐμπρὸς ἃς στρέψομε τώρα τὸ λόγο μας σ' αὐτήν.

3 Τί νὰ σὲ ὀνομάσομε, Κυρία μας; Μὲ ποιά λόγια νὰ σὲ χαιρετήσομε; Μὲ ποιά ἐγκώμια νὰ στεφανώσομε τὴν ἅγια καὶ δοξασμένη κεφαλὴ σου, ἐσένα πὺ τ' ἀγαθὰ μοιράζεις καὶ τὰ πλούτη σκορπᾷς, τὸ στόλισμα τοῦ ἀνθρώπινου γένους, τὸ καύχημα ὅλης τῆς κτίσης, πὺ χάρη σ' ἐσένα ἔχει σ' ἀλήθεια μακαριστεῖ; Γιατί, Ἐκεῖνον πὺ πρῶτα δὲ χωροῦσε, χάρη σ' ἐσένα τὸν χώρεσε. Αὐτὸν πὺ δύναμη δὲν εἶχε ν' ἀντικρίσει, τὸν βλέπει τώρα μὲ πρόσωπο ξέσκεπο⁵. Λύσε μου, Λόγε τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀργοκίνητη γλῶσσα. Δῶσε στὸ ἄνοιγμα τῶν χειλιῶν μου λόγο χαριτωμένο. Ἐμφύσησε μέσα μου τὴ χάρη του Πνεύματος πὺ κάνει τοὺς ψαράδες νὰ ρητορεύουν καὶ οἱ ἀγράμματοι νὰ διαλαλοῦν τὴ σοφία πὺ ξεπερνᾷ τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ βροῦμε τὴ δύναμη κι ἐμεῖς οἱ ἰσχνόφωνοι, νὰ διηγηθοῦμε τὰ μεγαλεῖα τῆς πολυαγαπημένης μητέρας σου, ἔστω καὶ μὲ τρόπο ἄμυδρό. Γιατί αὐτὴ ἐκλεγμένη ἀπὸ ἀρχαῖες γενιὲς μὲ τὴν προαιώνια βουλή καὶ εὐδοκία τοῦ Θεοῦ καὶ Πατέρα πὺ σὲ γέννησε πρὶν ἀπὸ τὸ χρόνο, ἄρρευστας⁶ καὶ ἄπαθῶς⁷, γιὰ νὰ γίνεις τὸ θῦμα τοῦ ἐξιλασμοῦ καὶ τῆς σωτηρίας, ἢ δικαίωση καὶ ἢ ἀπολύτρωση, ἐσένα πὺ σὲ κυοφόρησε ζωὴ ἀπὸ ζωὴ, φῶς ἀπὸ φῶς, Θεὸν ἀληθινὸ ἀπὸ Θεὸν ἀληθινό, δίνοντάς σου σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα τῆς, τῆς ὁποίας εἶναι παράδοξη ἢ γέννα, ἢ γέννησή⁸ τῆς πάνω ἀπὸ τὴ φύση μας καὶ πέρα ἀπὸ τὸ λογικὸ μας καὶ σωτηρία τοῦ κόσμου, καὶ ἢ κοίμησή τῆς ἐνδοξη κι ἀληθινὰ ἱερὴ καὶ πανευλογημένη.

Αὐτὴν τὴν εἶχε προορίσει ὁ Πατέρας, οἱ προφῆτες τὴν προ-

Πνεύματος ἁγίου προηγόρευσαν, ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος ἁγιαστικὴ
 δύναμις ἐπεφοίτησεν, ἐκάθηρέ τε καὶ ἠγίασε καὶ οἶονεὶ προήρδευ-
 σε. Καὶ τότε σὺ ὁ τοῦ Πατρὸς ὄρος καὶ Λόγος ἀπεριγράπτως κατώ-
 25 κησας, ἀνακαλούμενος τὴν ἐσχατιὰν τῆς ἡμετέρας φύσεως πρὸς
 τὸ ἄπειρον ὕψος τῆς σῆς ἀκαταλήπτου θεότητος, ἧς τὴν ἀπαρξὴν
 ἐκ τῶν πανάγων καὶ ἀχράντων αἱμάτων καὶ παναμώμων τῆς
 ἁγίας Παρθένου ἀναλαβὼν σάρκα ἐψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ τε καὶ
 νοερᾷ, σεαυτῷ περιέπηξας, ἐν σεαυτῷ αὐτὴν ὑποστήσας, καὶ γέγο-
 30 νας τέλειος ἄνθρωπος, οὐκ ἀποβαλὼν τὸ εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ
 τῷ σῶ Πατρὶ ὁμοούσιος, ἀλλὰ προσλαβὼν δι' εὐσπλαγχνίαν ἄφα-
 τον τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν. Καὶ προῆλθες ἐξ αὐτῆς εἰς Χριστός,
 εἰς Κύριος, εἰς Υἱὸς Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτός, Θεὸς τε ὁμοῦ τέ-
 λειος, καὶ ἄνθρωπος τέλειος, ὅλος Θεός, καὶ ὅλος ἄνθρωπος, μία
 35 ὑπόστασις σύνθετος ἐκ δύο φύσεων τελείων, θεότητός τε καὶ ἀν-
 θρωπότητος καὶ ἐν δύο τελείαις φύσεσι, θεότητι τε καὶ ἀνθρωπό-
 τητι· οὐ γυμνὸς Θεός, οὐδὲ ψιλὸς ἄνθρωπος, ἀλλ' εἰς Υἱὸς Θεοῦ
 καὶ Θεὸς σεσαρκωμένος, Θεὸς τε αὐτὸς ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος, οὐ
 σύγχυσις ὑποστάς, οὐδὲ διαίρεσις ὑπομείνας, φέρων ἐν ἑαυτῷ τῶν
 40 ἑτερουσίων δύο φύσεων καθ' ὑπόστασιν ἀσυγχύτως ἅμα καὶ ἀδιαι-
 ρέτως ἠνωμένων τὰς φυσικὰς ιδιότητες, τὸ κτιστὸν καὶ τὸ ἄκτι-
 στον, τὸ θνητὸν καὶ τὸ ἀθάνατον, τὸ ὄρατον καὶ τὸ ἀόρατον, τὸ πε-
 ριγραπτὸν καὶ τὸ ἀπερίγραπτον, θεῖον τε θέλημα καὶ ἀνθρώπινον
 θέλημα, θείαν ἐνέργειαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπινην ἐνέργειαν,
 45 αὐτεξουσίᾳ τε δύο, θεῖον ὡσαύτως καὶ ἀνθρώπινον, τὰ τε θεῖα
 θαύματα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, τὰ φυσικὰ φημι καὶ ἀδιάβλητα.

Ὅλον γὰρ τὸν πρῶτον Ἀδὰμ τὸν πρὸ τῆς παραβάσεως, τὸν
 ἁμαρτίας ἐλεύθερον, ἀνέλαβες, Δέσποτα, διὰ τὰ σπλάγχνα ἐλέους
 σου, σῶμα, ψυχὴν, νοῦν καὶ τὰ τούτων φυσικὰ ιδιώματα, ἵν' ὄλω
 50 μοι τὴν σωτηρίαν χαρίσῃ· ὄντως γὰρ τὸ ἀπρόσληπτον, ἀθεράπευ-
 τον καὶ οὕτω, μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γενόμενος, τὴν ἐχθραν
 ἔλυσας καὶ τῷ σῶ Πατρὶ τοὺς ἀποστάτας προσήγαγες, τὸ πεπλα-

ανάγγειλαν μὲ τὸν φωτισμὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ ἁγιαστικὴ δύναμη τοῦ Πνεύματος ἐπιφοίτησε σ' αὐτήν, τὴν ἐξάγνισε καὶ τὴν ἁγίασε καὶ κατὰ κάποιον τρόπο τὴν πότισε ἀπὸ πρὶν. Καὶ τότε κατοίκησες ἐντὸς αὐτῆς κατὰ τρόπο ἀπερίγραπτον, σὺ ὁ ὀρισμὸς καὶ Λόγος τοῦ Πατέρα, ἐπαναφέροντας τὴ φύσιν μας ἀπὸ τὸν ἔσχατον βυθὸ τῆς στ' ἄπειρα ὑψηλῆς ἀκατάληπτης θεότητος, τῆς ὁποίας τὴν ἀπαρχήν, ἀφοῦ τὴν ἔλαβες ἀπὸ τὰ πάναγνα καὶ ἄχραντα καὶ πανάμωμα αἵματα τῆς ἁγίας Παρθένου, ντύθηκες σάρκα ἐμψυχωμένη ἀπὸ ψυχῆ λογικῆ καὶ νοερῆ, τὴν ἔκανες ὑπόβαθρον τοῦ ἑαυτοῦ σου καὶ ἐγίνες τέλειος ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ πάψεις νὰ εἶσαι τέλειος Θεὸς καὶ ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα σου, ἀλλὰ προσέλαβες τὴν ἀσθενείαν μας ἀπὸ ἀπερίγραπτη εὐσπλαχνία. Καὶ πρόβαλες ἀπὸ αὐτὴν ἕνας Χριστός, ἕνας Κύριος, ἕνας Υἱός, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ὁ ἴδιος, τέλειος Θεὸς ταυτόχρονα καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ὀλόκληρος Θεὸς καὶ ὀλόκληρος ἄνθρωπος, μιὰ ὑπόστασις σύνθεσις ἀπὸ δύο τέλειες φύσεις, τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μὲ δύο τέλειες φύσεις, τὴ θεϊκὴ καὶ τὴν ἀνθρώπινον, ὅχι ἀπλῶς Θεὸς οὔτε ἀπλῶς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἕνας Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸς ἑνσαρκος, ὁ ἴδιος Θεὸς μαζί καὶ ἄνθρωπος, ποὺ δὲν ἔπαθες σύγχυσις οὔτε δέχτηκες διαίρεσις, ἀλλὰ εἶχες μέσα σου τὶς φυσικὰς ιδιότητες τῶν δύο διαφορετικῶν φύσεων ποὺ ἦταν ἐνωμένες στὴν ὑπόστασίν σου κατὰ τρόπο ἀσύγχυτον μαζί καὶ ἀδιαίρετον, ἦτοι τὸ κτιστὸ καὶ τὸ ἄκτιστον, τὸ ὄρατον καὶ τὸ ἀόρατον, τὸ περιγραφτὸν καὶ τὸ ἀπερίγραπτον, θεῖον θέλημα καὶ ἀνθρώπινον θέλημα, θεῖα ἐνέργεια ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπινον ἐνέργεια, καὶ δύο αὐτεξούσια, τὸ θεῖον καθὼς καὶ τὸ ἀνθρώπινον, τὰ θεῖα θαύματα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, τὰ φυσικὰ ἐννοῶ καὶ ἀδιάβλητα

Πράγματι, Δέσποτα, ἔλαβες ὄλον τὸν πρῶτον Ἀδὰμ τὸν πρὶν ἀπὸ τὴν παράβασιν, τὸν ἐλεύθερον ἀπὸ ἁμαρτίας, ἐξαιτίας τῆς εὐσπλαχνίας σου, σῶμα, ψυχὴ, νοῦ καὶ τὶς φυσικὰς τούτοις ιδιότητες, γιὰ νὰ χαρίσεις σ' ὀλόκληρον ἑμένα τὴ σωτηρίαν· γιὰτὶ στ' ἀλήθεια ὅ,τι δὲν προσλαμβάνεται, μένει ἀθεράπευτον. Κι ἔτσι, ἀφοῦ ἐγίνες μεσίτης ἀνάμεσα στὸ Θεὸν καὶ στοὺς ἀνθρώπους, διέλυσες

νημένον ἐπέστρεψας, τὸ ἐσκοτωμένον ἐφώτισας, τὸ συντετριμμένον ἀνεκαίνισας, τὸ φθαρτὸν εἰς ἀφθαρσίαν μετέβαλες, τῆς πολυθέ-
 55 ου πλάνης τὴν κτίσιν ἠλευθέρωσας, τέκνα Θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους
 πεποίηκας, κοινωνοὺς τῆς θείας σου δόξης τοὺς ἠτιμημένους ἀνέ-
 δειξας· τὸν καταδεδικασμένον τὰ τῆς γῆς καταχθόνια, ὑπεράνω
 πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ἀνήγαγες, ἐν τῷ θρόνῳ τῷ βασιλικῷ
 60 σεαυτῷ ἐκάθισας. Τίς οὖν τῶν ἀπείρων τούτων ἀγαθῶν, τῶν ὑπὲρ
 πάντα νοῦν καὶ κατάληψιν, ἐργαστήριον γέγονεν; Οὐχὶ ἢ σὲ τεκοῦ-
 σα Ἄειπάρθενος;

4 Ὅρατε, φίλοι Θεῶ Πατέρες καὶ ἀδελφοί, τῆς παρουσίας ἡμέρας
 τὴν χάριν. Ὅρατε, τῆς νῦν εὐφημουμένης τὸ ὑψηλὸν καὶ σεβάσμιον;
 Οὐ φρικώδη τὰ ταύτης μυστήρια; οὐ θαύματος γέμοντα; Μακάριοι
 οἱ ὀρῶντες, ὡς ἰδεῖν πρεπωδέστατον. Μακάριοι οἱ νοερὰν κτησά-
 5 μνοι αἰσθησιν! Οἷαι φωτὸς ἀστραπαὶ τὴν παροῦσαν νύκτα κατα-
 φαιδρύνουσιν! οἷαι ἀγγέλων δορυφορίαι τὴν τῆς ζωαρχικῆς μητρὸς
 καταγλαΐζουσι κοίμησιν· οἷαι ἀποστόλων θεηγορίαι τὴν κηδεῖαν
 τοῦ θεοδόχου σώματος μακαρίζουσιν! Πῶς ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος, ὁ
 ταύτης Υἱὸς δι' εὐσπλαγχνίαν γενέσθαι καταδεξάμενος, δεσποτι-
 10 καῖς παλάμαις τῇ παναγίᾳ ταύτῃ καὶ θειοτάτῃ οἶα μητρὶ λειτουρ-
 γῶν, τὴν ἱερὰν ψυχὴν ὑποδέχεται; Ὡ ἀγαθοῦ νομοθέτου! μὴ ὑπο-
 κείμενος νόμῳ, τὸν νόμον πληρῶν, ὃν αὐτὸς ἐνετείλατο. Αὐτὸς γὰρ
 τοῖς γονεῦσι τὴν ὀφειλὴν τοὺς παῖδας νέμειν ἐθεσμοθέτησε.
 «Τίμα», φησί, «τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου». Ὅτι δὲ ἀληθὲς
 15 τοῦτο, παντὶ που δῆλον, τῷ κἂν μικρὸν νοῦν τῶν θείων τῆς ἀγίας
 Γραφῆς μεταμεμνημένῳ λογίῳν. Εἰ γάρ, ὡς φησὶν ἡ θεία Γραφή,
 «ψυχαὶ δικαίων ἐν χειρὶ Κυρίου», οὐκ αὐτὴ μᾶλλον ταῖς χερσὶ τοῦ
 Υἱοῦ καὶ Θεοῦ αὐτῆς τὴν ψυχὴν παρατίθεται; Ἀληθὴς ὁ λόγος καὶ
 πάσης ἀντιλογίας ὑπέρτερος.

20 Ἄλλ' εἰ δοκεῖ, τίς αὕτη καὶ πόθεν καὶ πῶς τῷ παρόντι χαρι-

6. Γρηγορίου Θεολόγου, Ἐπιστολὴ Β' πρὸς Κληδόνιον, Ἄπαντα Γρ. Θεολόγου ΕΠΕ τόμ. 7, σελ. 194.

7. Ἐξ. 20,12.

8. Σοφ. Σολ. 3,1.

τὴν ἔχθρα καὶ ὀδήγησες στὸν Πατέρα σου τοὺς ἀποστάτες, ἐπέστρεψες σ' αὐτὸν ἐκεῖνο ποὺ εἶχε πλανηθεῖ, φώτισες τὸ σκοτισμένο, ἀνακαίνισες τὸ συντριμμένο, μετέβαλες τὸ φθαρτὸ σὲ ἄφθαρτο, ἐλευθέρωσες τὴν κτίση ἀπὸ τὴν πολύθετη πλάνη, ἔκανες τοὺς ἀνθρώπους παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, ἀνέδειξες κοινωνοὺς τῆς θείας δόξας σου τοὺς περιφρονημένους, τὸν καταδικασμένο στὰ τάρταρα τῆς γῆς τὸν ὕψωσες πάνω ἀπὸ κάθε ἀρχὴ καὶ ἐξουσία, καὶ κάθισες στὸ θρόνο τὸ βασιλικὸ ἐκεῖνον ποὺ ἔσκυβε στὴ γῆ κι εἶχε καταδικαστεῖ νὰ κατοικεῖ στὸν ἄδη⁶. Ποιὸς λοιπὸν ἔγινε τὸ ἐργαστήρι τῶν ἁπειρων αὐτῶν ἀγαθῶν, ποὺ ξεπερνοῦν κάθε νοῦ καὶ κάθε κατανόηση; Δὲν εἶναι ἡ μητέρα ἡ Ἀειπάρθενος ποὺ σὲ γέννησε;

- 4 Βλέπετε, φίλοι τοῦ Θεοῦ πατέρες καὶ ἀδελφοί, τὴ χάρη τῆς σημερινῆς ἡμέρας; Βλέπετε πόσο οὐράνια καὶ σεπτὴ εἶναι αὐτὴ ποὺ τώρα ἐγκωμιάζομε; Δὲν εἶναι φρικτὰ τὰ μυστήριά της; δὲν εἶναι γεμάτα ἀπὸ θαυμασμό; Μακάριοι ὅσοι βλέπουν μὲ τὰ μάτια ποὺ πρέπει. Μακάριοι ὅσοι ἀπέκτησαν αἴσθηση νοερή. Τί ἀστραπὲς φωτὸς εἶναι αὐτὲς ποὺ καταναγάζουν τὴ νύχτα αὐτὴ! Τί ἀγγελικὲς παρατάξεις λαμπρύνουν τὴν κοίμησιν τῆς μητέρας τῆς ζωῆς! Ποιὲς θεϊκὲς ὀμιλίαι τῶν ἀποστόλων ἐξυμνοῦν τὴν ἐκφορὰ τοῦ σώματος ποὺ δέχτηκε τὸ Χριστό! Πῶς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἀπὸ εὐσπλαχνία καταδέχτηκε νὰ γίνῃ Υἱὸς της, ὑποδέχεται τὴν ἅγια ψυχὴ τῆς ὑπηρετώντας τὴν παναγία καὶ θεϊκότατη μητέρα του. Πόσο ἀγαθὸς νομοθέτης! Ἐνῶ δὲν ὑπέκειτο σ' ἐξουσία νόμου, ἐκπληρώνει τὸ νόμο ποὺ ὁ ἴδιος νομοθέτησε. Γιατὶ αὐτὸς νομοθέτησε ν' ἀποδίδουν τὰ παιδιὰ τὸ χρέος τους στοὺς γονεῖς τους. «Νὰ τιμᾶς», λέει, «τὸν πατέρα σου καὶ τὴ μητέρα σου»⁷. Κι ὅτι ἀληθεύει αὐτό, εἶναι φανερὸ στὸν καθένα ποὺ ἔχει ἔστω καὶ λίγο μνηθεῖ στὰ θεία λόγια τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ἐὰν δηλαδή, ὅπως λέει ἡ θεία Γραφή, «οἱ ψυχὲς τῶν δικαίων εἶναι στὰ χέρια τοῦ Κυρίου»⁸, δὲν παραθέτει αὐτὴ πολὺ περισσότερο τὴν ψυχὴ τῆς στὰ χέρια τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ της; Ὁ λόγος εἶναι ἀληθινὸς καὶ πέρα ἀπὸ κάθε ἀντιλογία.

Ἐὰν ὁμως θέλεις νὰ μάθεις ποιά εἶναι αὐτὴ, καὶ ποιά ἡ γενιά

σθεῖσα βίῳ, δῶρον ἀπάντων τῶν τοῦ Θεοῦ δωρημάτων ὑψηλότερον ἅμα καὶ προσφιλέστερον δέδοται. Οἷάν τε τὴν ἐν τῷδε τῷ βίῳ διατριβὴν πεποιήται, καὶ οἷων μυστηρίων ἤξιῳται διεξιῳμεν. Εἰ γὰρ τοὺς κατοιχομένους ἐπιταφίους γεραίροντες Ἕλληνες, πᾶν ὅ,τι-
 25 περ ἐύρων ἀγώγιμον, πάση σπουδῇ συνεισέφερον, ὡς ἂν τῷ μὲν εὐφημουμένῳ κατηρτισμένον τὸ ἐγκώμιον γένηται, ταῖς δὲ λειπομένοις ζῆλος ἅμα πρὸς ἀρετὴν καὶ παράκλησις, μύθοις δὲ ὡς τὰ πολλὰ καὶ ἀπειροῖς πλάσμασι τὸν λόγον ἐξῷφαινον, οἴκοθεν μὴ κεκτημένων τῶν ὑμνουμένων ἔπαινον, πῶς ἡμεῖς τὰ λίαν ἀληθῆ καὶ
 30 σεβάσμια καὶ ὄντως ὄντα τοῖς πᾶσιν εὐλογίας ἀπάσης καὶ σωτηρίας πρόξενα, σιγῆς βυθοῖς τὸ τοῦ λόγου καλύψαντες, οὐ πολλὸν ὀφλήσομεν γέλωτα, καὶ τῷ κατακρύψαντι τὸ τάλαντον τῆς αὐτῆς δίκης τευξόμεθα; τῆς συντομίας τοῦ λόγου φροντίζοντες, ὡς ἂν μὴ ταῖς ἀκοαῖς πολέμιος γένηται ὡς τροφή τοῖς σώμασιν ὑπερβάλ-
 35 λουσα.

5 Ἰωακεῖμ καὶ Ἄννα οἱ ταύτης γεννήτορες· Ἰωακεῖμ, ὡσπερ τις προβάτων ποιμὴν, οὐχ ἤττον νέμων τοὺς λογισμούς, ἄγων τε κατ' ἐξουσίαν ὅποι βούλοιο ἢ τὰ θρέμματα. Ὑπὸ Κυρίῳ γὰρ τῷ Θεῷ ὡς προβατον ποιμαινόμενος, οὐδενὸς τῶν ἀρίστων ἐστέρητο.
 5 Ἄριστα δὲ λέγειν μηδεὶς οἰέσθω με, τὰ τοῖς πολλοῖς καταθύμια πρὸς ἃ ἢ τῶν λιχνοτέρων ἀεὶ διάνοια κέχηεν, ἃ μῆτε παραμένειν πέφυκε, μῆτε βελτίονα δρᾶν τὸν κεκτημένον ἐπίσταται, τὰ τοῦ παρόντος βίου τερπνά, ἃ μὴ δύναται βεβαίαν δύναμιν κτήσασθαι, ἀλλὰ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ καὶ αὐθωρὸν διαλύεται, εἰ καὶ τούτων
 10 πολλὴν εἶχον τὴν περιουσίαν. Ἄπαγε· οὐ πρὸς ἡμῶν ταῦτα θαυμάζειν, οὐδ' αὐτῆ μερὶς τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, ἀλλὰ τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὄντως τοῖς εὖ φρονοῦσιν ἐφετὰ καὶ ἐράσμια, ἃ μένει διαιωνίζοντα, Θεὸν μὲν εὐφραίνοντα, καρπὸν δὲ τοῖς κεκτημένοις ἀνατέλλοντα ὄριμον, τὰς ἀρετάς φημι, αἱ τὸν καρπὸν ἐν καιρῷ αὐτῶν, τῷ
 15 αἰῶνι λέγω μέλλοντι, ζῶν αἰῶνιον δώσουσι, τοῖς γε ἀξίως φιλο-

της, καὶ πῶς μᾶς χαρίστηκε στὴ ζωὴ αὐτὴ καὶ πῶς μᾶς δόθηκε ἀπ' ὄλα τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ δῶρο ἀνώτερο καὶ πιὸ ἀκριβό, κι ἀκόμα πῶς ἐξήση στὴ ζωὴ αὐτὴ καὶ ποιά μυστήρια ἀξίωθηκε, θὰ τὰ ἐκθέσομε παρακάτω. Ἐν δηλαδὴ οἱ Ἕλληνες, τιμώντας τοὺς νεκροὺς μ' ἐπιτάφους λόγους, ἀνέφεραν μὲ κάθε προθυμία ὅ,τι θεωροῦσαν σκόπιμο στὴν περίπτωσι ἐκείνη, ὥστε καὶ νὰ γίνει πλήρης τὸ ἐγκώμιο ἐκείνου πού τιμοῦσαν, καὶ γιὰ τοὺς ἐπιζῶντες νὰ ἀποτελέσει αἰτία ζήλου καὶ προτροπὴ γιὰ τὴν ἀρετὴ, καὶ τίς πιὸ πολλὰς φορὰς ὕφαιναν τὸ λόγο τους μὲ μύθους καὶ πλάσματα τῆς φαντασίας, ἂν δὲν διέθεταν οἱ ἴδιοι στοιχεῖα ἐπαινετικὰ γιὰ τὸν τιμώμενο, πῶς ἐμεῖς, τὰ τόσο ἀληθινὰ καὶ σεβάσμια καὶ πραγματικὰ πρόξενα σ' ὄλους ὅλης τῆς πραγματικῆς εὐλογίας καὶ σωτηρίας, κρύβοντάς τα στοὺς βυθοὺς τῆς σιωπῆς, πού λέει ὁ λόγος, δὲ θὰ γίνομε καταγέλαστοι καὶ δὲ θὰ τιμωρηθοῦμε ἴσα μ' ἐκεῖνον πού ἐκρυσσε στὴ γῆ τὸ τάλαντο⁹; Θὰ φροντίσω νὰ εἶναι ὁ λόγος μου σύντομος, γιὰ νὰ μὴ βλάψει τὴν ἀκοή σας, ὅπως τὸ σῶμα τὸ πολὺ φαγητό.

- 5 Γονεῖς τῆς ἦταν ὁ Ἰωακεῖμ καὶ ἡ Ἄννα. Ὁ Ἰωακεῖμ πού, σὰν ἕνας βοσκὸς προβάτων, δὲν ποίμαινε λιγότερο καὶ τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἀπὸ ὅ,τι τὰ πρόβατα καὶ τοὺς ὀδηγοῦσε ὅπου ἤθελε. Γιατί, ποιμαίνόμενος σὰν πρόβατο ἀπὸ τὸ Θεό, δὲν τοῦ ἔλειπε κανένα ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ. Κι ἄς μὴ νομίσει κανένας πῶς, λέγοντας ἀγαθὰ, ἐννοῶ ὅσα ποθοῦν οἱ πολλοὶ καὶ τὰ φαντάζονται οἱ λαίμαργοι μένοντας μ' ἀνοιχτὸ πάντοτε στόμα, τὰ ὅποια ἀπὸ τὴ φύση τους οὔτε νὰ παραμείνουν μποροῦν, οὔτε γνωρίζουν νὰ βελτιῶνουν τὴ συμπεριφορὰ ἐκείνου πού τὰ ἔχει, ἀλλὰ ἀπὸ μόνα τους καταρρέουν καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ σκορπίζονται, ἔστω κι ἂν εἶχαν μεγάλη ἀφθονία ἀπὸ αὐτά. Μακριὰ μιὰ τέτοια σκέψη. Δὲν ταιριάζει σὲ μᾶς νὰ θαυμάζομε τέτοια πράγματα οὔτε αὐτὴ εἶναι ἡ μερίδα ὅσων φοβοῦνται τὸν Κύριο. Ἐννοῶ τὰ ἀγαθὰ πού ἐπιθυμοῦν κι ἀγαποῦν οἱ φρόνημοι καὶ πού παραμένουν στοὺς αἰῶνες, ὅσα εὐφραίνουν τὸ Θεὸ καὶ βγάζουν ὄριμο καρπὸ γι' αὐτοὺς πού τὰ ἔχουν, ἐννοῶ τίς ἀρετές, πού θὰ δώσουν τὸν καρπὸ τους στὸν καιρὸ τους, δηλαδὴ στὸν αἰῶνα τὸν μελλοντικὸ, κι ὁ καρ-

πονήσασι καὶ προσενέγκασι τὸν ἑαυτῶν πόνων ὄση δύναμις. Πόνος μὲν γὰρ προπορεύεται, ἔπεται δὲ μακαριότης αἰώνιος. Ἐντὸς Ἰωακείμ συνήθως τοὺς οἰκείους ἐποίμανε λογισμούς, «ἐν τόπῳ μὲν χλόης», τῶν ἱερῶν λογίων τῇ θεωρίᾳ ἐναυλιζόμενος, «ἐπὶ ὕδατος διὰ ἀναπαύσεως» τῆς θείας εὐφραϊνόμενος χάριτος, ἐξ ἀτόπων ἐπιστρέφων, ἐπὶ δὲ τρίβους δικαιοσύνης ὁδηγῶν.

Ἄννα δέ, ἡ «χάρις» ἐρμηνεύεται, οὐχ ἦττον ὁμότροπος ἦν καὶ ὁμόζυγος, πᾶσι μὲν ἀγαθοῖς κομῶσα, μυστικῶ δὲ τινι λόγῳ κατεχομένη τῷ τῆς στειρώσεως ἀρρωστήματι. Ἐστείρευε γὰρ ὄντως ἡ χάρις, ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς καρποφορεῖν οὐκ ἰσχύουσα διότι πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἦν ὁ συνιών, οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. Εἶτα ὁ ἀγαθὸς Θεὸς ἐπιδὼν καὶ κατοικτειρήσας τῆς οἰκείας χειρὸς τὸ πλαστούργημα, καὶ τοῦτο βουληθεὶς ἀνασώσασθαι, λύει τὴν τῆς χάριτος στείρωσιν, τῆς Ἄννης φημὶ τῆς θεόφρονος, καὶ τίκτει παῖδα, οἷα οὐ πρότερον γέγονε, οὐδ' αὖ πάλιν γενήσεται. Ἡ δὲ τῆς στειρώσεως λύσις ἐδήλου σαφέστατα τὴν κοσμικὴν τῶν ἀγαθῶν λυθήσεσθαι στείρωσιν καὶ τῆς ἀπορρήτου μακαριότητος καρπογονεῖσθαι τὸ στέλεχος.

Ἐντεῦθεν ἡ Θεοτόκος ἐξ ἐπαγγελίας προέρχεται. Ἄγγελος γὰρ καταμηνύει τῆς γενησομένης τὴν σύλληψιν. Ἐπρεπε γὰρ καὶ τούτῳ μὴ ἐλαττοῦσθαι τινος ἢ φέρειν τὰ δεύτερα, τὴν τοῦ μόνου καὶ ὄντως τελείου Θεοῦ ἐσομένην κατὰ σάρκα λοχεύτριαν. Εἶτα τῷ ἱερῷ ναῶ τῷ Θεοῦ ἀνατίθεται, κἀνταῦθα διατρίβει, κρεῖττον καὶ καθαρωτέραν τῶν ἄλλων ἐπιδεικνυμένη σπουδὴν καὶ ἀναστροφὴν, ἀπάσης ἐπιμιζίας ἀνδρῶν καὶ θηλειῶν ἀτόπων ἀπηλλαγμένη. Ἄλλ' ἐπεὶ τῆς ἡλικίας ἢ ἀκμῆ κατελάμβανε καὶ μένειν τῷ ἀνακτόρων ἔνδον νομίμως ἀπειργετο, μνηστῆρι, ταῦτ' οὐκ εἰπεῖ

πὸς θὰ εἶναι ἡ αἰώνια ζωὴ γιὰ ὄσους κόπιασαν ἐπάξια καὶ πρόσφεραν τοὺς κόπους τους μὲ ὄση δύναμη μποροῦσαν. Γιατί ὁ κόπος προπορεύεται ὀπωσδήποτε κι ἀκολουθεῖ ἡ αἰώνια μακαριότητα. Ὁ Ἰωακεὶμ συνήθιζε νὰ βόσκει μέσα του τοὺς λογισμοὺς του, 'σὲ λιβάδι χλοερό'¹⁰, ξενωχτώντας μὲ τὴ θεωρία τῶν ἱερῶν λόγων καὶ εὐφραινόμενος 'μὲ τὸ νερὸ τῆς ἀνάπαυσης'¹¹ τῆς θείας χάριτος, παίρνοντάς τους ἀπὸ τὰ ἀκατάλληλα μέρη καὶ ὀδηγώντας τους στοὺς δρόμους τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ Ἄννα πάλι, ποὺ ἐρμηνευόμενο τὸ ὄνομά της σημαίνει χάρη, ἦταν γυναίκα του καὶ καθόλου κατώτερη ὡς πρὸς τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς· τὴ στόλιζε κάθε ἀρετὴ, ἀλλὰ γιὰ κάποιο λόγο μυστικὸ τὴ βασάνιζε ἡ ἀρρώστια τῆς στειρότητας. Γιατί πραγματικά ἡ χάρη εἶχε στερέψει μέσα στὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν εἶχε τὴ δύναμη νὰ καρποφορήσει, ἀφοῦ εἶχαν ὅλοι παραστρατήσσει κι ἐξαχρειωθεί καὶ δὲν βρισκόταν ἄνθρωπος μὲ συναίσθηση, δὲν βρισκόταν ἄνθρωπος ποὺ ν' ἀναζητεῖ τὸ Θεό¹². Βλέποντας τότε ἀπὸ ψηλὰ ὁ ἀγαθὸς Θεὸς ἐνίωσε ἀπέραντη συμπόνια γιὰ τὸ πλαστούργημα τῶν ἰδίων του τῶν χειρῶν, καὶ θέλοντας νὰ τὸ σώσει λύνει τὴν ἀδράνεια τῆς χάριτος, δηλαδή τῆς Ἄννας, ποὺ ὁ νοῦς της ἦταν στὸ Θεό, καὶ γεννάει κόρη ποὺ ὁμοιά της οὔτε πρωτύτερα εἶχε γεννηθεῖ οὔτε καὶ θὰ γεννηθεῖ μελλοντικά. Ἡ λύτρωση ἀπὸ τὴ στειρότητα φανέρωνε ὀλοκάθαρα ὅτι θὰ λυνόταν ἡ στειρὼση τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὰ ἀγαθὰ καὶ θὰ καρποφοροῦσε τὸ φυτὸ τῆς ἀπόρρητης μακαριότητας.

- 6 Γι' αὐτὸ ἡ Θεοτόκος γεννιέται ἀπὸ ὑπόσχεση. Γιατί ἄγγελος φέρνει τὸ μήνυμα γιὰ τὴ σύλληψη αὐτῆς ποὺ θὰ γεννιόταν. Ἐπρεπε δηλαδή καὶ σ' αὐτὸ νὰ μὴν εἶναι κατώτερη οὔτε δευτέρη ἀπὸ κανένα, ἐκείνη ποὺ θὰ γινόταν μητέρα κατὰ σάρκα τοῦ μόνου κι ἀληθινὰ τέλειου Θεοῦ. Στὴ συνέχεια τὴν ἀφιερώνουν οἱ γονεῖς της στὸν ἱερὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ζεῖ μέσα σ' αὐτόν, δείχνοντας ἀνώτερη καὶ καθαρότερη ἀπὸ τοὺς ἄλλους προθυμία καὶ διαγωγή, μακριὰ ἀπὸ κάθε σχέση μὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ποὺ δὲν ἔπρεπε. Ἐπειδὴ ὅμως γινόταν πιά γυναίκα κι ἐμποδιζόταν ἀπὸ τὸ νόμο νὰ μένει μέσα στ' ἀνάκτορα, τὴν ἐμπιστεύονται οἱ

10 φύλακι τῆς παρθενίας, πρὸς τοῦ χοροῦ τῶν ἱερέων τῷ Ἰωσήφ ἐγκει-
ρίζεται, ὃς τὸν νόμον ἀπαραχάρακτον μέχρι γήρωσ ἐν συγκρίσει
τῶν ἄλλων ἐφύλαττε. Πρὸς τοῦτον ἡ-ἱερά αὐτῆ καὶ πανάμωμος νε-
ἄνις διέτριβε, τοῖς κατ' οἶκον στοιχοῦσα καὶ τῶν πρὸ τῆς οἰκίας εἰ-
δυῖα μηδέν.

7 Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ὡς φησιν ὁ θεῖος Ἀπό-
στολος, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς ταύτην τὴν
ὄντως θεόπαιδα, καὶ φησι πρὸς αὐτήν· «Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ
Κύριος μετὰ σοῦ». Καλὸν τὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὴν ὑπὲρ ἄγγελον
5 πρόσφθεγμα. Χαρὰν γὰρ φέρει παγκόσμιον. Ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ
ἐταράχθη, τῆς πρὸς ἄνδρας ὀμιλίας ἀήθης ὑπάρχουσα. Ἄσφαλῶς
γὰρ τηρεῖν τὴν παρθενίαν προήρητο. «Διελογίζετο δὲ ἐν ἑαυτῇ πο-
ταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος». Καὶ πρὸς αὐτήν ὁ ἄγγελος· «Μὴ φο-
βοῦ, Μαριάμ· εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ». Ὅντως εὖρε χάριν,
10 ἡ ἀξία τῆς χάριτος. Εὖρε χάριν, ἢ τοὺς πόνους τῆς χάριτος γεωργή-
σασα καὶ πολλὴν δρεψαμένη τὸν ἄσταχυν. Εὖρε χάριν, ἢ τοὺς σπό-
ρους τῆς χάριτος γεννήσασα καὶ πολύχουν δρεψαμένη τὸν ἄσταχυν
τῆς χάριτος. Εὖρε χάριτος ἄβυσσον, ἢ σῶαν τὴν ὀλκάδα τῆς δι-
πλῆς παρθενίας τηρήσασα· καὶ τὴν ψυχὴν γὰρ παρθένον ἐτήρησεν
15 οὐ τοῦ σώματος ἔλαττον. Ὅθεν καὶ ἡ τοῦ σώματος παρθενία τετή-
ρητο.

«Καὶ τέξη», φησὶν «υἰόν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν·
Ἰησοῦς δὲ σωτὴρ ἐρμηνεύεται· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ
των ἀνομιῶν αὐτῶν». Τί πρὸς ταῦτα τῆς ἀληθοῦς σοφίας ὁ θησαυ-
20 ρός, τὴν μὲν Εὐὰν οὐ μιμεῖται τὴν προμήτορα, ἐπανορθοῦται δὲ
μᾶλλον τὸ ταύτης ἀφύλακτον καὶ συνήγορον τὴν φύσιν προβάλλε-
ται, ὧδέ πως τῷ τοῦ ἀγγέλου ἀντιρρητορευούσα ρήματι· «Πῶς
ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω,». Ἀδύνατα φθέγγη,
φησὶν. Ὅ γε σὸς λόγος τοὺς ὄρους λύει τῆς φύσεως, οὗς ὁ πλα-

ιερείς τοῦ ναοῦ σὲ μνηστήρα, φύλακα, ὅπως θὰ λέγαμε, τῆς παρθενίας, τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος, σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ἄλλους, φύλαξε τὸ νόμο ἀπαραχάρακτο ὡς τὰ γεράματά του. Σ' αὐτὸν κοντὰ ζοῦσε αὐτὴ ἡ ἅγια καὶ πανάμωμη κόρη, ἀφοσιωμένη στὶς δουλειές τοῦ σπιτοῦ καὶ μὴν ξέροντας τί γίνεται ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα της.

- 7 Ὅταν συμπληρώθηκε ὁ χρόνος ποὺ ἔπρεπε, ὅπως λέει ὁ θεῖος Ἀπόστολος¹³, στάλθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ σ' αὐτὴν τὴν πραγματικὴ θεόπαιδα καὶ τῆς λέει· «Χαῖρε, ἐσὺ ἡ χαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου»¹⁴. Εἶναι καλὸς ὁ χαιρετισμὸς τοῦ ἀγγέλου σ' αὐτὴν ποὺ εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ ἄγγελο. Γιατὶ φέρνει τὴ χαρὰ σ' ὅλο τὸν κόσμο. Αὐτὴ ὅμως ταραχτήκε ἀπὸ τὸ λόγο, μὴ ὄντας συνηθισμένη σὲ σχέσεις μὲ ἄνδρες, γιατί ἡ προαίρεσή της ἦταν νὰ κρατήσῃ ἀσφαλισμένη τὴν παρθενία της. «Κι ἔλεγε μέσα της, τί σημαίνει αὐτὸς ὁ χαιρετισμὸς»¹⁵. Καὶ ὁ ἄγγελος τῆς εἶπε· «μὴ φοβᾶσαι Μαριάμ, βρῆκες χάρη ἀπὸ τὸ Θεό»¹⁶. Πραγματικὰ βρῆκε χάρη ἡ ἄξια γιὰ χάρη. Βρῆκε χάρη, αὐτὴ ποὺ σήκωσε τοὺς μόχθους τοῦ γεωργοῦ τῆς χάριτος καὶ εἶχε πλούσιο θερισμό. Βρῆκε χάρη, αὐτὴ ποὺ κάρπισε τοὺς σπόρους τῆς χάριτος καὶ θέρισε τὸ μεστὸ στάχυ τῆς χάριτος. Βρῆκε ἄβυσσο χάριτος, αὐτὴ ποὺ φύλαξε σῶο τὸ πλοῖο τῆς διπλῆς παρθενίας· γιατί καὶ τὴν ψυχὴ της φύλαξε παρθένα ὄχι λιγότερο ἀπὸ τὸ σῶμα. Γι' αὐτὸ καὶ εἶχε φυλαχτεῖ καὶ ἡ παρθενία τοῦ σώματος.

«Θὰ γεννήσεις», λέει, «Υἱὸ καὶ θὰ τοῦ δώσεις τὸ ὄνομα Ἰησοῦς». Ἰησοῦς σημαίνει σωτήρας· «γιατὶ αὐτὸς θὰ σώσει τὸ λαὸ του ἀπὸ τὶς ἀνομίες τους»¹⁷. Πῶς φέρθηκε σ' αὐτὰ ὁ θησαυρὸς τῆς ἀληθινῆς σοφίας; Δὲν μιμεῖται τὴν πρώτη μητέρα τὴν Εὐα, ἀλλὰ μᾶλλον διορθώνει τὴν ἔλλειψη προσοχῆς ἐκείνης, καί, προβάλλοντας συνήγορο τῆ φύση, ἀνταπαντᾷ στὸ λόγο τοῦ ἀγγέλου μὲ τὰ ἐξῆς λόγια· «πῶς θὰ γίνῃ αὐτὸ σὲ μένα, ἀφοῦ δὲ γνωρίζω ἄνδρα;»¹⁸. Αὐτό, λέει, ποὺ λὲς εἶναι ἀδύνατο. Ὁ λόγος

16. Λουκᾶ 1,30.

17. Λουκᾶ 1,31.

18. Λουκᾶ 1,34.

25 *στουργήσας ἐπήξατο. Οὐκ ἀνέχομαι Εὐὰ χρηματίσαι δευτέρα καὶ τὸ τοῦ Ποιήσαντος παρακρούσασθαι βούλημα. Εἰ δὲ μὴ λέγεις ἀντίθεα, τὸν τρόπον εἰπὼν τῆς συλλήψεως, λύσον τὴν ἀπορίαν. Πρὸς ἣν ὁ τῆς ἀληθείας ἄγγελος· «Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. Διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον*
 30 *κληθήσεται, Υἱὸς Θεοῦ». Οὐ δουλεύει φύσεως νόμοις τὸ τελούμενον. Ὁ γὰρ Δημιουργὸς καὶ Δεσπότης τῆς φύσεως κατ' ἐξουσίαν τοὺς ὄρους ἀμείβει τῆς φύσεως. Ἡ δέ, τὸ αἰεὶ ποθούμενον καὶ τιμώμενον ὄνομα, μεθ' ἱερᾶς εὐλαβείας ἀκούσασα, τῆς ὑπακοῆς ἐπιφίει φόβου καὶ χαρᾶς γέμοντα ρήματα, «ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γέ-*
 35 *νοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου».*

8 «⁷Ω βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ! κἀγὼ γὰρ εἰς καιρὸν τῷ Ἀποστόλῳ συμφθέγξομαι, ὡς «ἀνεξερευνήτα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ!» Ὡ ἀπλήστου ἀγαθότητος Θεοῦ! ὦ ἀγάπης οὐκ ἐχούσης ἔρευναν! Ὁ καλῶν τὰ
 5 *μὴ ὄντα ὡς ὄντα, ὁ πληρῶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, οὗ ὁ οὐρανὸς θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον, εὐρύχωρον ἐνδιαίτημα τὴν γαστέρα τῆς οἰκείας δούλης ἐποίησατο καὶ ἐν αὐτῇ τὸ πάντων κανότερον ἀποτελεῖ μυστήριον. Θεὸς γὰρ ὢν, ἄνθρωπος γίνεται, ὑπερφνωῶς τε τῷ χρόνῳ τῆς κυήσεως τίκτεται, καὶ διανοίγει μήτραν, τὰ κλειθρα τῆς*
 10 *παρθενίας μὴ λυμηνάμενος, καὶ ἀγκάλαις γηῖναις ὡς βρέφος βαστάζεται, τὸ τῆς δόξης ἀπαύγασμα, ὁ χαρακτήρ τῆς τοῦ Πατρὸς ὑποστάσεως, ᾧ φέρονται τὰ σύμπαντα τῷ ρήματι τοῦ στόματος αὐτοῦ.⁹ Ὡ θείων ἀληθῶς θαυμάτων! ὦ μυστηρίων τῶν ὑπὲρ φύσιν καὶ ἔννοιαν! ὦ παρθενικῶν ἀύχημάτων τῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον!*
 15 *Τί τοῦτο τὸ μέγα περὶ σέ, ὦ ἱερὰ μητέρα καὶ παρθένε, μυστήριον;*

19. Λουκᾶ 1,35.

20. Λουκᾶ 1,38.

21. Ρωμ. 10,33-34.

καταργεῖ τοὺς φυσικοὺς νόμους, πὺ ἔβαλε ὁ πλαστοουργός. Δὲν δέχομαι νὰ γίνω δεύτερη Εὐα καὶ νὰ παραβῶ τὸ θέλημα τοῦ Πλάστη. Ἐὰν ὁμως τὰ λόγια σου δὲν εἶναι ἀντίθετα, πὲς μου τὸν τρόπο πὺ θὰ συλλάβω καὶ λύσε τὴν ἀπορία μου. Καὶ τότε τῆς λέει ὁ ἄγγελος τῆς ἀλήθειας· «Πνεῦμα ἅγιο θὰ ρθεῖ σ' ἐσένα καὶ θὰ σὲ σκεπάσει ἡ δύναμη τοῦ Ὑψίστου. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ παιδί πὺ θὰ γεννηθεῖ θὰ ὀνομαστεῖ ἅγιο καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ»¹⁹. Αὐτὸ πὺ γίνεται δὲν ὑπακούει δουρικὰ στοὺς νόμους τῆς φύσης. Γιατὶ ὁ δημιουργὸς καὶ Κύριος τῆς φύσης ἔχει τὴν ἐξουσία ν' ἀλλάξει τὰ ὄρια τῆς φύσης. Ἐκείνη τότε, ἀκούοντας μ' ἄπειρη εὐλάβεια τὸ ὄνομα πὺ πάντα ποθοῦσε καὶ τιμοῦσε, ψιθύρισε λόγια ὑπακοῆς, γεμάτα φόβο καὶ χαρὰ· «Νά, ἐγώ, ἡ δούλη τοῦ Κυρίου ἄς γίνει μ' ἐμένα σύμφωνα μὲ τὸ λόγο σου»²⁰.

- 8 Ὡ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως τοῦ Θεοῦ! Γιατὶ τὴν ὥρα αὐτὴ θὰ πῶ κι ἐγώ μαζί μὲ τὸν Ἀπόστολο· «πόσο ἀνεξερεῦνητες εἶναι οἱ βουλές του καὶ ἀνεξιχνίαστοι οἱ δρόμοι του»²¹. Ὡ ἀπέραντη ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ! Ὡ μέγεθος ἀγάπης πὺ δὲν μπορεῖ νὰ ἐρευνηθεῖ! Αὐτὸς πὺ καλεῖ τὰ μὴ ὄντα νὰ γίνουν ὄντα²², αὐτὸς πὺ γεμίζει τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ²³, πὺ ἔχει θρόνο τοῦ τὸν οὐρανὸ καὶ εἶναι ἡ γῆ ὑποπόδιό του²⁴, ἔκανε ἀπλόχωρο κατοικητήριό του τὴ γαστέρα τῆς δούλης του καὶ μέσα σ' αὐτὴν πραγματοποιεῖ τὸ πῶ πρωτάκουστο μυστήριο. Γιατὶ, ὄντας Θεός, γίνεται ἄνθρωπος, μὲ ὑπερφυσικὸ τρόπο γεννιέται στὸν ὀρισμένο καιρὸ τῆς κήσης, ἀνοίγει τὴ μήτρα χωρὶς νὰ σπάσει τίς κλειδαριές τῆς παρθενίας, σὰν βρέφος βαστάζεται ἀπὸ ἀγκαλιὰ ἀνθρώπινη «τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξας, ἡ σφραγίδα τῆς πατρικῆς ὑπόστασης», πὺ κυβερνᾷ τὰ πάντα μὲ τὸ λόγο τοῦ στόματός του. Ὡ θεϊκὰ στ' ἀλήθεια θαύματα! Ὡ μυστήρια, πέρ' ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὸ λογικό! Ὡ παρθενικὰ καυχήματα ἐκείνων πὺ εἶναι πάνω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο! Τί εἶναι αὐτὸ τὸ μεγάλο μυστήριο, ἅγια μητέρα καὶ παρθένα, πὺ συμβαίνει σὲ σένα; «Εὐλογημένη ἐσὺ ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλιᾶς

22. Ρωμ. 4,17.

23. Ἱερ. 23,21.

24. Ἱερ. 64,1.

«Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου». Μακαρία εἶ ἐν γενεαῖς γενεῶν, ἡ μόνη ἀξιομακάριστος.

Ἴδου γὰρ μακαρίζουσί σε πᾶσαι γενεαί, ὡσπερ ἔφησας. Σὲ εἶδον θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, τῆς Ἐκκλησίας λέγω, καὶ ἐμακάρισάν σε αἱ βασιλίσσαι, ἦτοι δικαίων ψυχαί, καὶ εἰς αἰῶνας αἰνέσουσί σε. Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλικὸς θρόνος, ᾧ παρεστήκεισαν ἄγγελοι τὸν ἑαυτῶν ὀρῶντες Δεσπότην καὶ δημιουργὸν ἐποχοῦμενον. Σὺ Ἐδέμ νοητὴ κεχηματίκας τῆς πάλαι ἱερωτέρα καὶ θειοτέρα. Ἐν ἐκείνῃ μὲν γὰρ Ἀδὰμ χοϊκὸς ἠύλιζετο, ἐν σοὶ δὲ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Σὲ κιβωτὸς προεικόνισε δευτέρου κόσμου σπέρμα φυλάττουσα· σὺ γὰρ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν τὸν Χριστὸν ἀπεκύησας, τὸν τὴν ἁμαρτίαν μὲν κατακλύσαντα, τὰ δὲ ταύτης κατευνάσαντα κύματα. Σὲ βάτος προέγραψε, πλάκες θεόγραφοι προεχάραξαν, νόμου ἢ κιβωτὸς προϊστόρησε, στάμνος χρυσῆ καὶ λυχνία καὶ τράπεζα καὶ ῥάβδος Ἀαρὼν ἢ βλαστήσασα, ἐμφανῶς προετύπωσαν. Ἐκ σοῦ γὰρ ἡ φλόξ τῆς θεότητος, ὁ τοῦ Πατρὸς ὄρος καὶ Λόγος, τὸ γλυκύτατον καὶ οὐράνιον μάννα, τὸ ὄνομα τὸ ἀνώνυμον τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, τὸ φῶς τὸ αἶδιον καὶ ἀπρόσιτον, ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς ὁ οὐράνιος, ὁ ἀγεώργητος καρπὸς σωματικῶς ἐκ σοῦ ἀνεβλάστησεν. Οὐ σὲ προεμή-
 35 νυσε κάμιнос, πῦρ ὀροσίζον ἅμα καὶ φλογίζον δεικνύουσα καὶ τοῦ θεοῦ πυρὸς ἀντίτυπον τοῦ ἐν σοὶ κατοικήσαντος;

Ἡ δὲ σκηνὴ Ἀβραὰμ σὲ προδηλοῖ προφανέστατα. Τῷ γὰρ Θεῷ Λόγῳ ἐν τῇ γαστρὶ σου σκηνώσαντι ἀνθρωπεῖα φύσις τὸν ἐγκρυφίαν ἄρτον, τὴν ἑαυτῆς ἀπαρχὴν ἐκ τῶν σῶν ἀγνῶν αἱμάτων
 40 προσήγαγεν, ὀπτωμένην πως καὶ ἄρτοποιουμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ πυρὸς, ἐν τῇ θείᾳ αὐτοῦ ὑποστάσει ὑφισταμένην καὶ εἰς ἀληθῆ ὑπαρξίν ἐρχομένην σώματος ἐψυχωμένου ψυχῇ λογικῇ τε καὶ νοερᾷ. Μικροῦ με καὶ τοῦ Ἰακώβ ἡ κλίμαξ διέφυγε. Τί γάρ; οὐ

σου»²⁵. Γενεές γενεῶν θὰ σὲ μακαρίζουν, ἐσένα ποὺ εἶσαι ἡ μόνη ἄξια γιὰ μακαρισμὸ.

Καὶ πράγματι, νά, σὲ μακαρίζουν ὅλες οἱ γενεές²⁶, ὅπως εἶπες. Σὲ εἶδαν οἱ θυγατέρες τῆς Ἱερουσαλήμ²⁷, δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ σὲ μακάρισαν οἱ βασίλισσες, δηλαδὴ οἱ ψυχές τῶν δικαίων, καὶ θὰ σὲ ὑμνοῦν στοὺς αἰῶνες. Ἐσὺ εἶσαι ὁ θρόνος ὁ βασιλικός, ὅπου παραστέκονται οἱ ἄγγελοι κοιτάζοντας καθισμένο πάνω σ' αὐτὸν τὸν Κύριο καὶ δημιουργό τους. Ἐσὺ χρημάτισες νοητὴ Ἐδὲμ πιὸ σεβαστὴ καὶ θεϊκότερη ἀπὸ τὴν παλαιά. Γιατὶ σ' ἐκείνη ζοῦσε ὁ χοϊκὸς Ἀδάμ, ἐνῶ σ' ἐσένα ὁ Κύριος ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ἐσένα προτύπωσε ἡ κιβωτός, ποὺ φύλαξες τὸ σπόρο τοῦ δεύτερου κόσμου· γιατί ἐσὺ γέννησες τὸ Χριστό, τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου, ποὺ καταβούλιαξε τὴν ἁμαρτία καὶ καθυσύχασε τὰ κύματα αὐτῆς. Ἐσένα εἶχε προεικονίσει ἡ βάτος, ἐσένα εἶχαν γράψει οἱ θεοχάρακτες πλάκες, σ' ἐσένα εἶχε προαναφερθεῖ ἡ κιβωτός τοῦ νόμου, ἡ στάμνα ἡ χρυσὴ καὶ ἡ λυχνία, καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ ράβδος τοῦ Ἀαρὼν ποὺ βλάστησε, ἐσένα προτύπωσαν ὀλοφάνερα. Ἀπο ἐσένα ἀναπήδησε ἡ φλόγα τῆς θεότητος, ὁ ὄρος (νόμος) καὶ ὁ Λόγος τοῦ Πατέρα, τὸ γλυκύτατο καὶ οὐράνιο μάννα, τὸ ὄνομα ποὺ δὲν ἔχει ὄνομα καὶ εἶναι πάνω ἀπὸ κάθε ὄνομα ²⁸, τὸ αἰώνιο κι ἀπρόσιτο φῶς, ὁ οὐράνιος ἄρτος τῆς ζωῆς²⁹, ὁ καρπὸς ποὺ δὲ γεωργήθηκε καὶ ποὺ ἀναβλάστησε ἀπὸ ἐσένα σωματικά. Δὲν ἦταν προμήνυμά σου τὸ καμίνι ποὺ ἔβγαζε τὴ φωτιά ποὺ δρόσιζε καὶ συνάμα ἔκαιγε καὶ ποὺ ἦταν παράλληλο τῆς θείας φωτιᾶς ποὺ κατοίκησε μέσα σου;

Ἄλλὰ καὶ ἡ σκηνὴ πάλι τοῦ Ἀβραάμ ἐσένα προμηνύει ὀλοφάνερα. Γιατὶ ἡ ἀνθρώπινη φύση πρόσφερε στὸ Θεὸ Λόγο, ποὺ κατασκήνωσε στὰ σπλάχνα σου, τὸν ἐγκρυφία ἄρτο, τὴν ἀπαρχὴ τῆς, ἀπὸ τὰ δικά σου ἀγνά αἵματα, ποὺ ψήθηκε κατὰ κάποιο τρόπο κι ἐγίνε ψωμὶ ἀπὸ τὴ θεϊκὴ φωτιά, ποὺ ὑπάρχει μέσα στὴ θεία ὑπόστασή του καὶ παρουσιάζεται σὲ ἀληθινὴ ὑπαρξὴ σώματος μὲ ψυχὴ λογικὴ καὶ νοερή. Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ μοῦ ξέφευγε ἡ

27. ἹΑσμα 6,8. 28. Φιλ. 2,4. 29. Ἰω. 6,48.

παντὶ δῆλον, ὅτι σοῦ προεγράφη καὶ τύπος γνωρίζεται; Ὅν τρόπον
 45 ἐκεῖνος τεθέαται διὰ τῶν ἄκρων τῆς κλίμακος οὐρανὸν τῇ γῆ συνα-
 πτόμενον καὶ διὰ ταύτης ἀγγέλους κατιόντας καὶ ἀνιόντας, καὶ τὸν
 ὄντως ἰσχυρὸν καὶ ἀήττητον τυπικῶς αὐτῷ προσπαλαίοντα, οὕτω
 καὶ σὺ μεσιτεύσασα καὶ κλίμαξ γεγωνυῖα τῆς πρὸς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ
 καταβάσεως, τοῦ τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν ἀναλαβόντος φῶραμα καὶ
 50 ἐαυτῷ συμπλέξαντος καὶ ἐνώσαντος, καὶ νοῦν ὀρῶντα Θεὸν δε-
 δρακότος τὸν ἄνθρωπον, τὰ διεστῶτα συνήγαγες. Ὅθεν ἄγγελοι
 μὲν πρὸς αὐτὸν κατήεσαν, ὡς Θεῷ καὶ Δεσπότη λειτουργήσαντες,
 ἄνθρωποι δὲ ἀγγελικῇ πολιτεία χρησάμενοι, πρὸς οὐρανὸν ἀναρ-
 πάζονται.

9 Ποῦ δὲ θήσομαι τῶν προφητῶν τὰ κηρύγματα; Οὐκ ἐπὶ σέ, εἴ-
 περ ἀληθῆ δεικνύναι ταῦτα ἐθελήσαιμεν; Τίς γὰρ ὁ Δαυϊτικὸς πό-
 κος, ἐφ' ὃν ὁ τοῦ βασιλέως τῶν ἀπάντων Θεοῦ Υἱός, ὁ συνάναρχος
 καὶ συμβασιλεύων τῷ οἰκίῳ Γεννήτορι, ὡς ὑετὸς καταβέβηκεν;
 5 οὐχὶ σὺ τηλαυγέστατα; Τίς δὲ ἡ παρθένος, ἣν Ἡσαΐας προβλεπτι-
 κῶς προηγόρευσεν, ἐν γαστρὶ ἔξειν καὶ τέξεσθαι Υἱὸν τὸν μεθ'
 ἡμῶν ὄντα Θεόν, τουτέστι μετὰ τὸ γενέσθαι ἄνθρωπον καὶ Θεὸν
 διαμείναντα. Τί δὲ τὸ ὄρος τοῦ Δανιήλ, ἐξ οὗ ὁ ἀκρογωνιαίος ἐτιμή-
 θη λίθος Χριστός, οὐχ ὑποστάς ἀνδρὸς ἐγχειρίδιον; Οὐχὶ σὺ ἡ
 10 ἀσπόρως κυήσασα καὶ πάλιν παρθένος μείναςα; Ἐλθέτω Ἰεζεκιήλ
 ὁ θεϊότατος καὶ δεικνύτω κεκλεισμένην πύλην διωδευμένην ὑπὸ
 Κυρίου καὶ οὐκ ἀναγομένην, καθὰ προφητικῶς προεκήρυξε δειξά-
 τω τῶν λεγομένων τὴν ἔκβασιν· σὲ δεῖξει πάντως, ἣν διελθὼν ὁ
 ἐπὶ πάντων Θεός, καὶ σάρκα λαβὼν τὴν τῆς παρθενίας οὐκ ἀνέωξε
 15 πύλην. Μένει γὰρ ἡ σφραγὶς ὄντως διαιωνίζουσα. Σὲ τοίνυν προ-
 φῆται κηρύττουσι. Σοὶ διακονοῦσιν ἄγγελοι, λειτουργοῦσιν ἀπόστο-

σκάλα τοῦ Ἰακώβ³⁰. Τί δηλαδή; Δὲν εἶναι φανερό στὸν καθένα ὅτι εἶναι προεικόνιση καὶ θεωρεῖται προτύπωσή σου; Ὅπως ἐκεῖνος εἶχε δεῖ νὰ ἐνώνουν οἱ ἄκρες τῆς σκάλας τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ γῆ καὶ ἄγγελοι ν' ἀνεβοκατεβαίνουν σ' αὐτὴ καὶ νὰ παλεύει μαζί του συμβολικὰ ὁ δυνατὸς κι ἀνίκητος, ὁμοια κι ἐσύ· μὲ τὸ νὰ μπεῖς στὴ μέση καὶ νὰ γίνεις ἡ σκάλα τῆς κατάβασης σ' ἐμᾶς τοῦ Θεοῦ, ποῦ ἔλαβε τὴν ἀδύναμη ζύμη μας καὶ τὴν ἔπλεξε καὶ τὴν ἔνωσε μαζί του κι ἔκανε τὸν ἄνθρωπο νοῦ ποῦ θεωρεῖ τὸ Θεό, συνένωσες ἐκεῖνα ποῦ ἦταν χωρισμένα. Γι' αὐτὸ κατέβηκαν σ' αὐτὸν οἱ ἄγγελοι ποῦ τὸν ὑπηρετήσαν ὡς Θεὸ καὶ Κύριο, καὶ οἱ ἄνθρωποι, πραγματοποιώντας ζωὴ ἀγγελικὴ, ἀναρπάζονται στὸν οὐρανό.

- 9 Ποῦ ἐπίσης ν' ἀποδώσουμε τὰ κηρύγματα τῶν προφητῶν; Ὅχι σ' ἐσένα, ἐὰν θέλομε ἀσφαλῶς νὰ δείξουμε ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀληθινὰ; Τί εἶναι ὁ πόκος τοῦ Δαβὶδ³¹, ἐπάνω στὸν ὁποῖο κατέβηκε σὰν βροχὴ ὁ Υἱὸς τοῦ βασιλιᾶ τῶν ὄλων, ἄναρχος ὅπως ὁ Πατέρας του καὶ βασιλιάς μαζί του; Δὲν εἶσαι ὀλοφάνερα ἐσύ; Ποιὰ εἶναι ἐπίσης ἡ παρθένος, ποῦ προφήτεψε προβλέποντας ὁ Ἡσαΐας³², ὅτι θὰ συλλάβει καὶ θὰ γεννήσει Υἱό, τὸ Θεὸ ποῦ εἶναι μαζί μας, ἀφοῦ δηλαδή γίνει ἄνθρωπος, παραμένοντας ὁμοῦ Θεός; Καὶ τὸ βουνὸ τοῦ Δανιήλ³³, ἀπὸ ὅπου λατομήθηκε ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, ὁ Χριστός, χωρὶς τὴν ἀξίνα τοῦ λατόμου; Δὲν εἶσαι ἐσύ ποῦ γέννησες χωρὶς ἄντρα κι ἔμεινες πάλι παρθένος; Ἄς ἔρθει κι ὁ θεϊκότετος Ἰεζεκιήλ³⁴ κι ἄς μᾶς δείξει τὴν κλεισμένη πύλη ποῦ τὴν πέρασε ὁ Κύριος καὶ ποῦ ὥστόσο ἔμεινε κλεισμένη, ὅπως προκήρυξε προφητικά, κι ἄς δείξει τὰ λόγια του πραγματοποιημένα. Ἐσένα θὰ δείξει ὅπωςδὴποτε, ἀπ' τὴν ὁποία πέρασε ὁ Θεὸς τῶν ὄλων καὶ παίρνοντας σάρκα, δὲν ἄνοιξε τὴν πύλη τῆς παρθενίας. Μένει πραγματικὰ ἡ σφραγίδα στοὺς αἰῶνες. Ἐσένα λοιπὸν κηρύττουν οἱ προφῆτες, ἐσένα διακονοῦν οἱ ἄγγελοι, σὲ ὑπηρετοῦν οἱ ἀπόστολοι, ὁ παρθένος καὶ θεολόγος ὑπηρετεῖ ἐσένα τὴν ἀειπάρθενο καὶ Θεοτόκο. Ἐσένα σήμερα

32. Ἠσ. 7,14.

33. Δαν. 2,34.

34. Ἰεζ. 44,1.

λοι, ὁ παρθένος καὶ θεολόγος τῇ Ἀειπαρθένω καὶ Θεοτόκῳ. Σὲ γὰρ σήμερον πρὸς τὸν σὸν ἐκδημοῦσαν Υἱὸν περιεῖπον ἄγγελοι, ψυχαὶ δικαίων, πατριαρχῶν τε καὶ προφητῶν· ἔδορυφόρουν ἀπό-
 20 στολοι, θεοφόρων τε Πατέρων πλήθος ἄπειρον ἐκ τῶν τερμάτων τῆς γῆς τῷ θείῳ προστάγματι ὡς ἐν νεφέλῃ πρὸς ταύτην τὴν θείαν καὶ ἱερὰν Ἰερουσαλήμ ἀθροιζόμενοι, καὶ σοὶ τῇ πηγῇ τοῦ ζωαρχικοῦ τοῦ Κυρίου σώματος ὕμνους ἱεροῦς ἐνθιαστικώτατα λέγοντες.

10 Ὡ πῶς ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς πρὸς τὴν ζωὴν διὰ μέσου θανάτου μεταγεται! Ὡ πῶς ἡ ἐν τῷ τόκῳ τοὺς ὄρους ὑπερβάσα τῆς φύσεως, νῦν ὑποκύπτει τοῖς ταύτης θεσμοῖς καὶ θανάτῳ τὸ ἀκήρατον καθυποβάλλεται σῶμα. Δεῖ γὰρ αὐτὸ τὸ θνητὸν ἀποθέμενον, τὴν
 5 ἀφθαρσίαν ἀμφιάσασθαι, ἐπεὶ καὶ ὁ Δεσπότης τῆς φύσεως τὴν τοῦ θανάτου πείραν οὐκ ἀπηνήγατο. Θνήσκει γὰρ σαρκὶ καὶ θανάτῳ λῦει τὸν θάνατον, καὶ φθορᾷ τὴν ἀφθαρσίαν χαρίζεται καὶ τὴν νέκρωσιν ποιεῖ πηγὴν τῆς ἀναστάσεως. Ὡ πῶς ψυχὴν ἱερὰν τοῦ θεοδόχου διαιρουμένην σκηνώματος, οἰκείαις χερσὶν ὁ παντουργὸς
 10 ὑποδέχεται, τιμῶν νομίμως, ἣν τῇ φύσει δούλην ὑπάρχουσαν, φιλανθρωπίας ἀνεξιχνιάστοις πελάγεσιν οἰκονομικῶς μητέρα ἑαυτοῦ ἐποίησατο, ὁ ἀληθεῖα σαρκωθείς, οὐ φενακίσας τὴν ἐνανθρώπησιν. Ἐώρων γάρ, ὡς δοκεῖ, τῶν ἀγγέλων τὰ τάγματα τὴν σὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀποβίωσιν προσδεχόμενα. Ὡ τῆς καλλίστης ἐκδημίας,
 15 ἢ τὴν πρὸς Θεὸν ἐκδημίαν χαρίζεται. Εἰ γὰρ καὶ πᾶσι τοῖς θεοφόροις θεράπουσι πρὸς Θεοῦ τοῦτο κεχάρισταί (κεχάρισταί γάρ, καὶ πιστεύομεν), ἀλλὰ γε τὸ διάφορον ἄπειρον δούλων Θεοῦ καὶ μητρὸς.

Τί τοίνυν τὸ περὶ σὲ τοῦτο μυστήριον ὀνομάσομεν; Θάνατον;
 20 Ἀλλὰ καὶ φυσικῶς ἡ πανίερος καὶ μακαρία σου ψυχὴ τοῦ πανολβίου καὶ ἀκήρατου σου χωρίζεται σώματος, καὶ τὸ σῶμα τῇ νομίμῳ ταφῇ παραδίδοται, ὅμως οὐκ ἐναπομένει ἐν τῷ θανάτῳ οὐδ' ὑπὸ τῆς φθορᾶς διαλύεται. Ἦς γὰρ τικτούσης ἀλώβητος ἡ παρθε-
 νία μεμένηκε, ταύτης μεθισταμένης ἀδιάλυτον τὸ σῶμα πεφύλα-

φρόντιζαν οἱ ἄγγελοι καθὼς ἐκδημοῦσες πρὸς τὸν Υἱὸ σου οἱ ψυχῆς τῶν δικαίων, τῶν πατριαρχῶν καὶ τῶν προφητῶν, ἐσένα περιέβαλλαν οἱ ἀπόστολοι, τὸ ἄπειρο πλῆθος τῶν θεοφόρων Πατέρων συναθροισμένοι ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς μὲ θεῖο πρόσταγμα, σὰν μέσα σὲ σύννεφο πρὸς τὴ θεία αὐτὴ καὶ ἱερὴ Ἱερουσαλήμ, καὶ σ' ἐσένα τὴν πηγὴ τοῦ ζωαρχικοῦ σώματος τοῦ Κυρίου ἀπευθύνουν ἱεροὺς ὕμνους πλημμυρισμένοι ἀπὸ θεία συναίσθηματα.

- 10 Ὡ πῶς ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς μεταφέρεται στὴ ζωὴ περνώντας ἀπὸ τὸ θάνατο! Πῶς αὐτὴ ποὺ ξεπέρασε στὴ γέννα τῆς τὰ ὄρια τῆς φύσης, σκύβει τώρα στοὺς νόμους τῆς καὶ ὑποτάσσεται στὸ θάνατο τὸ ἀθάνατο σῶμα³⁵. Γιατὶ πρέπει αὐτὸ ν' ἀποθέσει τὴ θνητότητα καὶ νὰ ντυθεῖ τὴν ἀφθαρσία³⁶, ἀφοῦ καὶ ὁ κυρίαρχος τῆς φύσης δὲν ἀρνήθηκε νὰ ὑποβληθεῖ στὸ θάνατο. Πεθαίνει κατὰ τὴ σάρκα καὶ μὲ τὸ θάνατο καταργεῖ τὸ θάνατο καὶ μὲ τὴ φθορὰ μᾶς χωρίζει τὴν ἀφθαρσία καὶ κάνει τὴ νέκρωσίν του πηγὴ τῆς ἀνάστασης. Ὡ πῶς ὁ δημιουργὸς τοῦ παντὸς δέχεται στὰ χέρια του τὴν ἱερὴ ψυχὴ τώρα ποὺ χωρίζεται ἀπὸ τὸ θεοδόχο σκῆνωμα, τιμώντας νόμιμα αὐτὴν ποὺ ἔχει φύση δουλικὴ, καὶ μὲ ποιά ἀνεξιχνίαστα πελάγη φιλανθρωπίας οἰκονομώντας σὲ ἕκανε μητέρα του, αὐτὸς ποὺ ἔλαβε ἀληθινὸ σῶμα καὶ δὲν παρουσίασε ἀπατηλὴ τὴν ἐνανθρώπησίν του. Γιατὶ κοίταζαν, ὅπως πιστεύομε, τὰ ἀγγελικὰ τάγματα περιμένοντας τὴν ἀναχώρησίν σου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ὡ ἄριστη ἐκδημία, ποὺ χαρίζει τὴν ἐκδημία πρὸς τὸ Θεό. Ἄν καὶ βέβαια ἔχει χαριστεῖ αὐτὸ ἀπὸ τὸ Θεὸ σ' ὄλους τοὺς θεοφόρους ὑπηρέτες του (ἔχει πράγματι χαριστεῖ καὶ τὸ πιστεύομε), ἀλλ' ὅμως εἶναι τεράστια ἡ διαφορὰ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Πῶς λοιπὸν νὰ ὀνομάσομε τὸ μυστήριον αὐτὸ τὸ σχετικὸ μὲ ἐσένα; Θάνατο; Ἀλλά, κατὰ φυσικὴ ἀνάγκη, ἡ πανίερη καὶ μακάρια ψυχὴ σου χωρίζεται ἀπὸ τὸ πανόλβιον καὶ ἀγνὸν σῶμα σου καὶ τὸ σῶμα παραδίδεται στὴν κανονικὴ ταφὴ, ὅμως δὲν παραμένει στὸ θάνατο οὔτε καὶ τὸ διαλύει ἡ φθορά. Γιατὶ αὐτῆς ποὺ παρέμεινε ἄθικτη ἡ παρθενία τῆς ὅταν γέννησε, αὐτῆς καὶ κατὰ

25 κται καὶ πρὸς κρείττονα καὶ θειοτέραν σκηνην μετατίθεται, οὐ διακοπτομένην θανάτῳ, ἀλλ' εἰς ἀπεράντους αἰῶνας αἰώνων διαιωνίζουσιν. Ὡσπερ γὰρ οὗτος ὁ ὀλολαμπῆς καὶ ἀείφωτος ἥλιος ὑπὸ τοῦ σεληνιακοῦ πρὸς μικρὸν κρυπτόμενος σώματος, δοκεῖ μὲν πως ἐκκλιμπάνειν καὶ τῷ ζόφῳ καλύπτεσθαι καὶ τῆς αἴγλης ἀντιλαμ-
 30 βάνειν τὸν σκότος, ὁμως αὐτὸς τοῦ οἰκείου φωτὸς οὐκ ἐξίσταται, ἔχει δὲ ἐν ἑαυτῷ πηγὴν φωτὸς ἀέναον βρύουσαν, μᾶλλον δὲ αὐτὸς πηγὴ φωτὸς ὑπάρχει ἀνέκλειπτος, ὡς ὁ Κτίσας αὐτὸν Θεὸς διετάξατο, οὕτω καὶ σὺ ἡ πηγὴ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς ἡ ἀένας, ὁ ἀδάπανος τῆς αὐτοζωῆς θησαυρός, ἡ δαψιλῆς τῆς εὐλογίας ἀνάβλυ-
 35 σις, ἡ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἡμῖν αἰτία καὶ πρόξενος, εἰ καὶ πρὸς τι χρονικὸν διάστημα καλύπτῃ σωματικῶς τῷ θανάτῳ, ἀλλὰ βρῦεις ἀφθόνως ἡμῖν φωτὸς ἀπειρεσίου, καὶ ἀμβροσίας ζωῆς καὶ τῆς ὄντως μακαριότητος ἀνελλιπῆ καὶ καθαρὰ, καὶ ἀδαπάνητα νάματα, ποταμοὺς χάριτος, ἰαμάτων πηγὰς, εὐλογίαν ἀέναον. Σὺ γὰρ ὡς
 40 μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ ἐξήνθησας καὶ ὁ καρπὸς σου γλυκασμὸς ἐν λάρυγγι τῶν πιστῶν. Ἐντεῦθεν οὐ θάνατον τὴν ἱεράν σου μετάστασιν λέξομαι, ἀλλὰ κοίμησιν ἢ ἐκδημίαν ἢ ἐνδημίαν εἰπεῖν οἰκειότερον. Ἐκδημοῦσα γὰρ τῶν τοῦ σώματος ἐνδημεῖς πρὸς τὰ κρείττονα.

11 Σὲ συνεπόρθμευσαν σὺν ἀρχαγγέλοις ἄγγελοι. Σοῦ τὴν ἐξοδὸν ἔφριξαν τὰ ἀκάθαρτα καὶ ἐναέρια πνεύματα. Σοῦ τῇ διαβάσει εὐλογεῖται μὲν ἀήρ, αἰθήρ δὲ καθαγιαζέται. Σοῦ τὴν ψυχὴν χαίρων οὐρανὸς ὑποδέχεται. Σοὶ μεθ' ἱερῶν ὕμνων καὶ φαιδραῶς τελετῆς προσ-
 5 υπαντῶσι δυνάμεις μονονουχὶ λέγουσαι· «τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα λελευκαντισμένη, ἐγκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος; Καλὴ ὡς σελήνη, ἐκλεκτὴ ὡς ὁ ἥλιος». Ὡς ὠραιώθης, ὡς ἡδύνθης! «Σὺ ἄνθος τοῦ πεδίου, ὡς κρῖνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν

τῆ μετάστασή της τώρα φυλάγεται τὸ σῶμα της ἀδιάλυτο καὶ γίνεται μετάθεσή του σὲ σκηνὴ ἀνώτερη καὶ θεϊκότερη, πού δὲν τὴν διακόπτει ὁ θάνατος, ἀλλὰ παραμένει αἰώνια στοὺς ἀπεραντους αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ὅπως δηλαδὴ ὁ ὀλόλαμπρος καὶ ἀείφωτος ἥλιος, ὅταν τὸν κρύψει γιὰ λίγο τὸ σῶμα τῆς σελήνης, φαίνεται βέβαια σὰ νὰ χάνεται, νὰ σκεπάζεται ἀπὸ τὸ ζόφο καὶ νὰ παίρνει τὴ θέση τῆς λάμπης του τὸ σκότος, αὐτὸς ὅμως δὲν ἐκταταλείπει τὸ δικό του φῶς, ἀλλ' ἔχει μέσα του πηγὴ φωτὸς πὺ ἀναβλύζει ἀσταμάτητα, ἢ μάλλον εἶναι ὁ ἴδιος πηγὴ φωτὸς ἀνεξάντλητη, ὅπως ὄρισε ὁ Θεὸς πὺ τὸν δημιούργησε, ἔτσι κι ἐσὺ ἢ πηγὴ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς καὶ ἀέναη, ὁ ἀδαπάνητος θησαυρὸς τῆς αὐτοζωῆς, ἢ πλούσια ἀνάβλυση τῆς εὐλογίας, ἢ αἰτία πὺ μᾶς προξενεῖ ὄλα τὰ ἀγαθὰ, ἂν καὶ γιὰ κάποιον διάστημα σὲ καλύπτει σωματικὰ ὁ θάνατος, ὅμως ἀναβλύξεις γιὰ μᾶς μὲ ἀφθονία τοῦ ἄπειρου φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς τῆς ἀθάνατης καὶ τῆς πραγματικῆς μακαριότητος ἀστείρευτα καὶ καθαρὰ κι ἀδαπάνητα νάματα, ποταμοὺς χάριτος, πηγὲς ἰαμάτων, εὐλογία ἀδιάκοπη. Γιατὶ σὰν μηλιὰ ἐσὺ ἔβγαλες ἄνθη ἀνάμεσα στὰ δέντρα καὶ εἶναι ὁ καρπὸς σου ὀλόγκλυκος στὸ στόμα τῶν πιστῶν³⁷. Γι' αὐτὸ δὲ θὰ ὀνομάσω θάνατο τὴ μετάστασή σου, ἀλλὰ κοίμησῃ ἢ ἀναχώρησῃ ἢ πιὸ κατάλληλα ἐνδημία. Γιατὶ, ἐνῶ ἀναχωρεῖς ἀπὸ τὸ σῶμα, μεταβαίνεις πρὸς τὰ ἀνώτερα³⁸.

- 11 Ἐσένα σὲ μετέφεραν ἄγγελοι μαζί μὲ τοὺς ἀρχαγγέλους. Μὲ τὴ δική σου ἄνοδο ἔφριξαν τὰ ἀκάθαρτα καὶ ἀνίερα πνεύματα. Στὸ πέρασμά σου δέχεται εὐλογία ὁ ἀέρας κι ὁ αἰθέρας ἀγιάζεται. Τὴν ψυχὴ σου τὴν ὑποδέχεται μὲ χαρὰ ὁ οὐρανός. Ἐσένα προῦπαντοῦν οἱ δυνάμεις μὲ ἱεροὺς ὕμνους καὶ χαρμόσυνη τελετὴ, λέγοντας κατὰ κάποιον τρόπο· «ποία εἶναι αὐτὴ πὺ ἀνεβαίνει λευκοντυμένη, πὺ σκύβει ἐπάνω μας σὰν τὴν αὐγὴ, ὠραία σὰν τὸ φεγγάρι, ὀλόλαμπρη σὰν ἥλιος;»³⁹. Πόσο ὠραία ἐγινες, πόσο γλυκὸ τὸ πρόσωπό σου! «Ἐσὺ τοῦ κάμπου εἶσαι λουλούδι, σὰν κρῖνο ἀνάμεσα στ' ἀγκάθια. Γι' αὐτὸ καὶ σ' ἀγαπῆσαν οἱ κοπέλ-

39. Ἰσῆμα 6,10.

σε». «Εἰς ὄσμήν μύρων σου δραμούμεθα». Εἰσήνεγκέ σε ὁ βασι-
 10 λειὸς εἰς τὸ ταμειῖον αὐτοῦ, ἔνθα ἐξουσίαι δορυφοροῦσιν, ἀρχαὶ εὐ-
 λογοῦσι, θρόνοι ἀνυμνοῦσι, τὰ Χερουβὶμ ἐκπλήττεται χαίροντα, δο-
 ξάζει τὰ Σεραφὶμ τὴν τοῦ οἰκείου Δεσπότητος φύσει καὶ ἀληθείᾳ οἰ-
 κονομίᾳ χρηματίσασαν μητέρα. Οὐ γὰρ ὡς ὁ Ἥλιος ὡς εἰς τὸν οὐ-
 15 ρανὸν ἐλήλυθας· οὐχ ὡς ὁ Παῦλος ἕως τρίτου διεβιβάσθης οὐρα-
 νοῦ, ἀλλ' ἕως αὐτοῦ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἔφθασας,
 αὐτόπτως ὀρώσα καὶ χαίρουσα καὶ σὺν πολλῇ καὶ ἀπάτῳ τῇ παρ-
 ρησίᾳ παρεστῶσα, ἀγγέλοις θυμηδία ἀπόρρητος, καὶ πάσαις ταῖς
 ὑπερκοσμίαις χαρὰ ἀνεκλάλητος, προφήταις διηνεκῆς ἀγαλλίασις,
 κόσμον εὐλογοῦσα, τὰ σύμπαντα ἀγιάζουσα, ταῖς κάμνουσιν ἀνε-
 20 σις, τοῖς πενθοῦσι παράκλησις, τοῖς νοσοῦσιν ἴασις, τοῖς χειμαζο-
 μένοις λιμὴν, ἁμαρτάνουσιν ἄφεσις, τοῖς λυπουμένοις εὐμένες πα-
 ραμύθιον, πᾶσι τοῖς αἰτοῦσιν ἐτοιμὴ βοήθεια.

12 Ὡ θαύματος ὄντως ὑπερφυοῦς! ὦ πραγμάτων ἐκπλήξεως. Ὁ
 πάλαι βδελυκτὸς καὶ μισούμενος θάνατος, καὶ εὐφημεῖται καὶ μα-
 καρίζεται. Ὁ πάλαι πένθους καὶ κατηφείας δακρύων τε καὶ σκυ-
 θρωπότητος πρόξενος, νῦν χαρᾶς ἀναδέδεικται καὶ πανηγύρεως
 5 αἴτιος. Ὅμως, εἰ καὶ πᾶσι τοῖς τοῦ Θεοῦ θεράπουσιν ὧν ὁ θάνατος
 μακαρίζεται ἐκ τοῦ τέλους τὸ ἀσφαλὲς περιγίνεται τῆς πρὸς Θεὸν
 εὐαρεστήσεως, καὶ τούτου χάριν ὁ θάνατος αὐτῶν μακαρίζεται.
 Τελειοὶ γὰρ αὐτοὺς καὶ μακαρίους δείκνυσι τὸ ἄτρεπτον τῆς ἀρετῆς
 χαριζόμενος, κατὰ τὸ φάσκον λόγιον· μὴ μακάριζε ἄνδρα πρὸ τε-
 10 λευτῆς αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ σοὶ τοῦτο ληψόμεθα. Σοῦ γὰρ μακαρι-
 σμός, οὐχ ὁ θάνατος, οὐδὲ ἡ μετάστασις τελείωσις γέγονεν, οὐδ' αὖ
 πάλιν ἡ ἐκδημία χαρίζεται τὴν ἀσφάλειαν. Πάντων γὰρ σὺ τῶν
 ὑπὲρ νοῦν ἀγαθῶν ἀρχὴ καὶ μεσότης καὶ τέλος, ἀσφάλειά τε καὶ

λες»⁴⁰. «Θὰ τρέξομε, τὴν εὐωδιά τῶν μύρων σου ἀκολουθώ-
ντας»⁴¹. Σ' ἔβαλε ὁ βασιλιάς στὴν κάμαρά του, ὅπου φρουροὺν
ἐξουσίες, εὐλογοῦν ἀρχές, ἀνυμνοῦν θρόνοι, τὰ Χερουβὶμ χα-
ρούμενα γεμίζουν ἀπὸ ἔκπληξη, τὰ Σεραφὶμ δοξολογοῦν αὐτὴν
ποῦ ἔγινε ἀπὸ θεία οἰκονομία τοῦ Κυρίου τῆς μητέρα ἀληθινὴ
κατὰ τὴ φύση. Γιατί δὲν πῆγες στὸν οὐρανὸ ὅπως ὁ Ἥλιος, δὲν
ἀνέβηκες ὅπως ὁ Παῦλος⁴² ὡς τὸν τρίτο οὐρανὸ, ἀλλὰ ἔφτασες
ὡς τὸ θρόνο τὸ βασιλικὸ τοῦ ἰδίου τοῦ δικοῦ σου Υἱοῦ καὶ βλέ-
πεις μὲ τὰ μάτια σου καὶ χαίρεσαι καὶ στέκεσαι κοντὰ μὲ θάρρος
πολὺ κι ἀνείπωτο, τῶν ἀγγέλων ἀνεκφραστή χαρὰ κι ὅλων τῶν
ὑπερκόσμιων δυνάμεων, τῶν πατριαρχῶν ἀτέλειωτη εὐφροσύνη,
τῶν δικαίων χαρὰ ἀνεκλάλητη, ἀδιάκοπη ἀγαλλίαση τῶν προ-
φητῶν, τοῦ κόσμου εὐλογία, ἀγιασμὸς τῶν πάντων, τῶν κουρα-
σμένων ἢ ἀνεση, ὅσων πενθοῦν ἢ παρηγοριά, ἢ θεραπεία τῶν
ἄρρωστων, τὸ λιμάνι τῶν θαλασσοδαρμένων, ἢ συγχώρηση τῶν
ἁμαρτωλῶν, ἢ γλυκιὰ παρηγοριά τῶν λυπημένων, ἢ πρόθυμη
βοήθεια γιὰ ὅλους ὅσοι σὲ ζητοῦν.

- 12 Ὡ θαῦμα στ' ἀλήθεια ὑπερφυσικό! ὦ πράγματα γεμάτα ἔκ-
πληξη. Ὁ παλιὰ ἀποτρόπαιος καὶ μισητὸς θάνατος, τώρα δοξά-
ζεται καὶ μακαρίζεται. Αὐτὸς ποῦ πρῶτα προκαλοῦσε πένθος καὶ
κατήφεια, δάκρυα καὶ σκυθροπότητα, τώρα γίνεται αἰτία χαρᾶς
καὶ πανήγυρης. Ὅμως, ἂν καὶ γιὰ ὅλους, ποῦ διακόνησαν τὸ
Θεὸ καὶ μακαρίζομε τὸ θάνατό τους, ἢ τελευτὴ τους δείχνει μ'
ἀσφάλεια ἂν εὐαρέστησαν τὸ Θεό, καὶ γι' αὐτὸ μακαρίζομε τὸ
θάνατό τους, γιατί τοὺς κάνει τέλειους καὶ τοὺς δείχνει μακά-
ριους χαρίζοντάς τους ἀμετάβλητη πιά τὴν ἀρετὴ, σύμφωνα μὲ
τὸ λόγο ποῦ λέει, «μὴ μακαρίζεις κανένα πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος
του»⁴³, ὅμως γιὰ σένα αὐτὸ δὲν ἔχει θέση. Μακαρισμὸς δικός
σου δηλαδὴ δὲν εἶναι ὁ θάνατος, οὔτε τελείωσή σου στάθηκε ἢ
μετάστασή σου, οὔτε πάλι σοῦ χαρίζει τὴν ἀσφάλεια ἢ ἐκδημία
σου. Γιατί ὅλων τῶν ἀγαθῶν ποῦ ξεπερνοῦν τὸ νοῦ ἔγινες ἐσὺ
ἀρχὴ καὶ μέση καὶ κατάληξη κι ἀσφάλεια κι ἐδραίωση ἀληθινὴ,

42. Β' Κορ. 12,2.

43. Ἐκκλ. 11,30.

ἀληθῆς βεβαίωσις, ἢ ἄσπορος σύλληψις, ἢ θεία ἐνοίκησις, ὁ τόκος
 15 ὁ ἄφθορος γέγονεν. Ὅθεν ἀληθῶς ἔφησας, οὐκ ἀπὸ τοῦ θανάτου,
 ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς συλλήψεως ὑπὸ πασῶν τῶν γενεῶν μακαρίζε-
 σθαι.

Ἐντεῦθεν οὐ σὲ ὁ θάνατος ἐμακάρισεν, ἀλλ' αὐτὴ τὸν θάνατον
 κατηγλαΐσας, τὴν τούτου κατήφειαν λύσασα καὶ χαρὰ τὸν θάνατον
 20 δείξασα. Ὅθεν σου τὸ ἱερὸν καὶ πανάμωμον σῶμα ὅσιά ταφῆ πα-
 ρεδίδοδοτο, προτρεχόντων ἀγγέλων, περικυκλούντων, ἐπομένων,
 μήτι πραττόντων ὧν εἰκὸς τῇ μητρὶ τοῦ ἑαυτῶν λειτουργῆσαι Δε-
 σπότη, ἀποστόλων καὶ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος
 θεηγορικοῦς ὕμνους ἐκβοώντων καὶ κροτουμένων τῷ πνεύματι·
 25 «πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου· ἅγιος ὁ ναὸς σου,
 θαυμαστός ἐν δικαιοσύνῃ». Καὶ πάλιν· «ἠγίασε τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ
 ὁ Ὑψιστος. Ὅρος τοῦ Θεοῦ, ὄρος πῖον· τὸ ὄρος δ' εὐδόκησεν ὁ
 Θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ».

Σὲ τῶν ἀποστόλων ὁ δῆμος τὴν ἀληθῆ κιβωτὸν Κυρίου τοῦ
 30 Θεοῦ ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενοι, ὡς πάλαι ποτὲ οἱ ἱερεῖς τὴν τυπικὴν
 κιβωτόν, καὶ ἐν τάφῳ θέμενοι, δι' αὐτοῦ ὡς δι' Ἰορδάνου τινός, ἐπὶ
 τὴν ἀληθῆ τῆς ἐπαγγελίας παρέπεμπον γῆν, τὴν ἄνω φημὶ Ἰερου-
 σαλήμ, τὴν πάντων τῶν πιστῶν μητέρα, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουρ-
 γὸς ὁ Θεός. Οὐ κατελήλυθε γὰρ ἡ ψυχὴ σου εἰς τὸν ἕδην, ἀλλ' οὐδὲ
 35 ἡ σὰρξ σου εἶδε διαφθοράν. Οὐκ ἀπελείφθη ἐν γῆ τὸ σὸν ἄχραντον
 καὶ πανακήρατον σῶμα, ἀλλ' ἐν οὐρανῶν βασιλείοις μοναῖς ἢ Βα-
 σιλίς, ἢ Κυρία, ἢ Δέσποινα, ἢ Θεομήτωρ, ἢ ἀληθῆς Θεοτόκος με-
 τατεθεῖσα.

13 Ὡ πῶς οὐρανὸς ὑπεδέξατο τὴν πλατυτέραν οὐρανῶν χρηματί-
 σασαν; πῶς δὲ τάφος τὸ τοῦ Θεοῦ δοχεῖον ἐδέξατο; Ναὶ ἐδέξατο,
 ναὶ κεχώρηκεν. Οὐ γὰρ σωματικοῖς ὄγκοις οὐρανοῦ πλατύτερον
 ἐγένετο. Πῶς γὰρ τὸ τρίπηχυ, τὸ ἀεὶ λεπτονόμενον, εὔρεσί τε καὶ

ο γούσιον

ἡ ἄσπορη σύλληψή σου, ἡ κατοίκηση ἐντός σου τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἄφθαρτη γέννα σου. Γι' αὐτὸ ἀληθινὰ εἶπες, ὄχι μετὰ τὸ θάνατό σου ἀλλὰ ἀπὸ αὐτῆ τῆ σύλληψη, ὅτι θὰ σέ μακαρίζουν ὄλες οἱ γενιές.

Ἔτσι δὲ σέ ἔκανε μακάρια ὁ θάνατος, ἀλλὰ ἐσὺ δόξασες τὸ θάνατο, διώχνοντας τὴ λύπη ποὺ προξενεῖ καὶ δείχνοντας τὸ θάνατο χαρά. Γι' αὐτὸ καὶ παραδινόταν σέ ἱερὴ ταφή τὸ πανάμωμο σῶμα σου, κατὰ τὴν ὁποία ἄγγελοι προπορεύονταν, σέ περικύκλωναν, σ' ἀκολουθοῦσαν καὶ τί δὲν ἔκαναν ἀπὸ ὅ,τι ἦταν φυσικὸ νὰ προσφέρουν στὴ μητέρα τοῦ Κυρίου τους, κι ὄλο τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἀναβοοῦσαν ὕμνους θεϊκοὺς κροτῶντας τὰ χέρια μὲ τὸ ρυθμὸ τοῦ πνεύματος: «θὰ γεμίσομε ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τοῦ οἴκου σου· ἅγιος ὁ ναός σου καὶ δίκαια θαυμάζεται»⁴⁴. Καὶ πάλι: «ἀγίασε ὁ Ὑψιστος τὴν κατοικία σου»⁴⁵. «Ὅρος τοῦ Θεοῦ, ὄρος εὐφορο, τὸ ὄρος στὸ ὁποῖο εὐδόκησε ὁ Θεὸς νὰ κατοικήσει»⁴⁶.

Ἐσένα τὴν ἀληθινὴ κιβωτὸ τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ πῆραν στοὺς ἄμους τους ἡ σύναξη τῶν ἀποστόλων, ὅπως παλιὰ σήκωσαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸ τῆς προτύπωσης, καὶ σ' ἀπόθεσαν στὸν τάφο, καὶ μέσω αὐτοῦ, σὰν μέσω κάποιου Ἰορδάνη, σέ παρέπεμπαν στὴν ἀληθινὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, ἐννοῶ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, τὴ μητέρα ὄλων τῶν πιστῶν, ποὺ τεχνίτης καὶ δημιουργὸς της εἶναι ὁ Θεός. Γιατὶ ἡ ψυχὴ σου δὲν κατέβηκε στὸν ἄδη οὔτε καὶ ἡ σάρκα σου γνώρισε τὴ σήψη⁴⁷. Δὲν ἐγκαταλείφθηκε στὴ γῆ τὸ ἄσπιλο κι ὀλότελα ἄφθαρτο σῶμα, ἀλλὰ ἡ βασιλίτσα, ἡ κυρία καὶ Δέσποινά μας, ἡ μητέρα τοῦ Κυρίου, ἡ Θεοτόκος ἡ ἀληθινὴ μετατέθηκε καὶ ζεῖ στὰ βασιλικά δώματα τ' οὐρανοῦ.

- 13 Πῶς μπόρεσε ὁ οὐρανὸς νὰ ὑποδεχτεῖ αὐτὴν ποὺ εἶναι πῶ πλατιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ; καὶ πῶς δέχτηκε ὁ τάφος αὐτὴν ποὺ δέχτηκε τὸ Θεό; Ναι τὴ δέχτηκε, ναι τὴ χώρεσε. Γιατὶ δὲν ἔγινε μὲ τίς σωματικὲς διαστάσεις πλατύτερη ἀπὸ τὸν οὐρανὸ. Πῶς

5 μήκεσιν ούρανοῦ παραβληθῆναι δυνήσεται; τῇ δὲ χάριτι μᾶλλον παντὸς ὕψους καὶ βάθους τὸ μέτρον ὑπερηκόντισε. Τὸ γὰρ θεῖον ἀσύγκριτον. Ὡς ἱεροῦ καὶ θαυμαστοῦ καὶ σεβασμίου καὶ προσκυνητοῦ μνήματος, ὃ καὶ νῦν περιέπουσιν ἄγγελοι, αἰδοῖ καὶ φόβῳ πολλῶ παριστάμενοι· φρίττουσι δαίμονες, πίστει προστρέχουσιν
 10 ἄνθρωποι, τιμῶντες, προσκυνοῦντες, ὀφθαλμοῖς καὶ χεῖλεσι καὶ πόθῳ ψυχῆς ἀσπαζόμενοι καὶ ἀφθονίαν ἀγαθῶν ἀρπύζοντες. Ὡς περὶ γὰρ εἴ τις μύρον πολυτελὲς τοῖς ἱματίοις ἢ τόπῳ τινὶ ἐναπόθοιτο, εἶτα ἀφέλοιτο, ἐναπομένει τῆς εὐωδίας τὰ λείψανα καὶ μετὰ τὴν τοῦ μύρου ἀφαίρεσιν, οὕτω καὶ νῦν τὸ θεῖον σῶμα καὶ ἱε-
 15 ρὸν καὶ πανάμωμον καὶ τῆς θείας εὐωδίας ἀνάπλεον, ἢ ἀφθονος κρήνη τῆς χάριτος, ἐν τῷ τάφῳ τεθέν, εἶτα πάλιν ἀρπασθὲν πρὸς κρείττονα χῶρον καὶ ὑψηλότερον, οὐκ ἀφῆκε τὸν τάφον ἀγέραστον, ἀλλὰ μεταδίδωσι μὲν τῆς θείας εὐωδίας καὶ χάριτος, πηγὴν δὲ τῶν ἰαμάτων καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῖς πίστει προσιοῦσι τὸ
 20 μνῆμα κατέλιπε.

14 Σοὶ καὶ ἡμεῖς προσκαθήμεθα σήμερον, ὦ Δέσποινα, καὶ πάλιν ἐρῶ, Δέσποινα, Θεοτόκε ἀπειρόγαμε, τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς τῆς σῆς ἐλπίδος ἐφάψαντες, ὡς περὶ ἕκ τινος ἰσχυροτάτης καὶ ἀρραγεστάτης ἀγκύρας, νοῦν, ψυχὴν, σῶμα, ὅλοις ἑαυτοὺς σοὶ ἀναθέμενοι, ψαλ-
 5 μοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς γεραίροντες, ὅσον ἐφικτόν· τὸ γὰρ πρὸς ἀξίαν ἀνέφικτον. Εἰ γάρ, ὡς ὁ λόγος ὁ ἱερὸς ἡμᾶς ἐξεπαίδευσεν, ἢ περὶ τοὺς ὁμοδούλους τιμὴ ἀπόδειξιν ἔχει τῆς πρὸς τὸν κοινὸν Δεσπότην εὐνοίας, ἢ περὶ σὲ τὴν τεκοῦσαν τὸν Δεσπότην σου τιμὴ, πῶς παρορατέα; πῶς δε οὐ περισπούδαστος; πῶς δὲ
 10 οὐκ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας προτιμωμένη πνοῆς καὶ τῆς ζωῆς πρόξενος; Οὕτω γὰρ ἂν μᾶλλον τὴν πρὸς τὸν οἰκεῖον Δεσπότην παραστήσαιμεν εὐνοίαν. Τί γὰρ πρὸς τὸν Δεσπότην φημί; Αὐταρκες γὰρ ὄντως τοῖς εὐλαβῶς μεμνημένοις σου τῆς μνήμης τὸ τιμαλφέστατον

δηλαδή ἓνα τριῶν πήχεων σῶμα, πού ὄλο καί λεπταίνει, θά μπορέσει νά συγκριθεῖ μὲ τὰ πλάτη καί τὰ μήκη τ' οὐρανοῦ; Ἀλλὰ μὲ τὴ χάρη του ὑπερακόντισε τὰ μέτρα ὁποιουδήποτε ὕψους καί βάθους. Γιατί τὸ θεῖο δὲ δέχεται σύγκριση. Ὡ μνήμα ἱερὸ καί θαυμαστὸ καί σεβάσμιο καί πού ὄλοι προσκυνοῦν, τὸ ὁποῖο καί τώρα ἄγγελοι τὸ φροντίζουν, στέκοντας κοντά του μὲ σεβασμὸ καί φόβο· οἱ δαίμονες φρίττουν, οἱ ἄνθρωποι προστρέχουν μὲ πίστη, τὸ τιμοῦν καί τὸ προσκυνοῦν μὲ τὰ μάτια καί τὰ χεῖλη, τὰ φιλοῦν μὲ πόθο ψυχῆς κι ἀντλοῦν ἄφθονα ἀγαθὰ. Ὅπως δηλαδή, ἂν τοποθετήσῃ κάποιος μέσα στὰ ρούχα ἢ σ' ἓνα μέρος μύρο ἀκριβὸ κι ὕστερα τὸ ἀφαιρέσει, ἀπομένει ἢ μυρωδιὰ κι ἀφοῦ ἀπομακρυνθεῖ τὸ μύρο, ἔτσι καί τώρα τὸ θεῖο σῶμα καί ἅγιο καί πανάμωμο πού ξεχειλίζει ἀπὸ θεία εὐωδία, ἢ πλούσια βρύση τῆς χάριτος, ἀφοῦ τοποθετήθηκε στὸν τάφο καί ἔπειτα μεταφέρθηκε σὲ χώρους ἀνώτερους καί ψηλοῦς, δὲν ἄφησε τὸν τάφο χωρὶς τὴν ἀμοιβή του, ἀλλὰ τοῦ μεταδίδει κάτι ἀπὸ τὴ θεία μοσχοβολιὰ καί χάρη καί τὸ ἄφησε σ' ὅσους προσέρχονται σ' αὐτὸ μὲ πίστη πηγὴ γιατριεῖς καί ὄλων τῶν ἀγαθῶν.

- 14   Στὰ πόδια σου κι ἐμεῖς σήμερα καθόμαστε, Δέσποινα, καὶ ξανὰ θὰ πῶ, Δέσποινα Θεοτόκε πού γάμο δὲ γνώρισες, καὶ δένο- ντας γερά τις ψυχές μας στὴν ἐλπίδα σου σὰν ἀπὸ μιὰ πανίσχυρη κι ἀσύντριφτη ἄγκυρα, τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα κι ὄλο τὸν ἑαυτὸ μας σ' ἐσένα ἀναθέτομε, τιμώντας μὲ ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ ὠδὲς πνευματικῆς, ὅσο μπορούμε· γιατί εἶναι ἀδύνατο νὰ σὲ τιμήσομε ὅσο ἀξίζεις. Ἐν δηλαδή, ὅπως μᾶς δίδαξε ὁ ἱε- ρὸς λόγος, ἢ τιμὴ πρὸς τοὺς ὁμόδουλοὺς μας ἀποτελεῖ ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης μας πρὸς τὸν κοινὸ Δεσπότη, πῶς πρέπει ν' ἀμελή- σομε τὴν τιμὴ πρὸς ἐσένα πού γέννησες τὸν Κύριό σου; Ἀντίθε- τα πῶς δὲν πρέπει νὰ τὴν ἐπιδιώκομε μὲ κάθε τρόπο; Πῶς δὲν πρέπει νὰ εἶναι προτιμότερη ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀπαραίτητη ἀνα- πνοὴ πού εἶναι πρόξενος τῆς ζωῆς; Γιατί ἔτσι θὰ μπορούσαμε νὰ παραστήσομε καλύτερα τὴν ἀγάπη μας πρὸς τὸν Κύριο. Γιατί λέγω πρὸς τὸν Κύριο; Εἶναι ἀληθινὰ αὐταρκες γιὰ ὅσους σὲ μνημονεύουν μ' εὐλάβεια τὸ πολυτιμότερο δῶρο τῆς μνήμης

δώρημα· χαρᾶς γὰρ ἀναφαιρέτου ὑπέρθεσις γίνεται. Ποίας γὰρ οὐκ
 15 ἐμπίπλεται εὐφροσύνης; ποίων ἀγαθῶν ὁ ταμειῶν τῆς πανάγνου
 σου μνήμης τὴν ἑαυτοῦ ποιησάμενος διάνοιαν;

Οὗτός σοι παρ' ἡμῶν χαριστήριος, τῶν ἡμετέρων λόγων
 ἀπαρχή, τῆς πτωχῆς ἡμῶν διανοίας τὸ ἀκροθίνιον, τῷ περὶ σέ κι-
 νηθείσης πόθῳ καὶ τὴν οἰκείαν ἐκλελησμένης ἀσθένειαν. Ἄλλ' εὐ-
 20 μενῶς δέχοιο τὸν πόθον, εἰδυῖα τὴν δύναμιν ὑπερβάλλοντα. Σὺ δὲ
 ἐποπτεύοις ἡμᾶς, ἀγαθὴ Δέσποινα, ἀγαθοῦ Δεσπότητος λοχεύτρια,
 ἄγοις τε καὶ φέροις τὰ καθ' ἡμᾶς ὅπου βούλοιο, καὶ τὰς ὀρμὰς τῶν
 αἰσχίστων ἡμῶν παθῶν στήσειας, καὶ πρὸς τὸν τοῦ θεοῦ θελήμα-
 25 τος ἀχείμαστον λιμένα καθοδηγοῦσα, καὶ τῆς μελλούσης μακαριό-
 τητος καταξιώσειας, τῆς γλυκείας τε καὶ αὐτοπροσώπου ἐλλάμψε-
 ως, τοῦ ἐκ σοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ δόξα,
 τιμὴ, κράτος, μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια, σὺν τῷ παναγίῳ
 καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

σου· γιατί αυξάνει πιδὸ πολὺ τὴν ἀναφαίρετη χαρὰ. Ἐπὸ ποιά δηλαδὴ ἀγαλλίαση δὲν ξεχειλίζει; ἀπὸ ποιά ἀγαθὰ αὐτὸς ποὺ κά-νει τὸ νοῦ του θησαυροφυλάκιο τῆς πάναγνης μνήμης σου;

Αὐτὸς ὁ λόγος μου εἶναι προσφορὰ κι εὐχαριστία σὲ σένα, ἡ ἀπαρχὴ τῶν λόγων μου, τὸ ὅ,τι καλύτερο τῆς φτωχῆς μου διά-νοιας ποὺ κινήθηκε ἀπὸ τὸ δικό σου πόθο καὶ λησμόνησε τὴν ἀδυναμίας της. Ἐλλ' εἶθε νὰ δεχθεῖς μὲ εὐμένεια τὸν πόθο μου, ξέροντας πὼς εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὴ δύναμή μου. Καὶ σύ, Δέ-σποινά μου ἀγαθὴ, ποὺ γέννησες Κύριο ἀγαθό, εἶθε νὰ μὴ μᾶς χάνεις ἀπὸ τὰ μάτια σου, νὰ καθοδηγεῖς τὴ ζωὴ μας ὅπου θέλεις, νὰ σταματήσεις τὶς ὀρμὲς τῶν αἰσχροτάτων παθῶν μας, καί, ὀδη-γώντας μας στὸ ἀκύμαντο λιμάνι τοῦ θείου θελήματος, ἀξίωσέ μας καὶ τὴ μελλοντικὴ μακαριότητα, τὴ γλυκιὰ κατάλαμψή μας ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ Λόγου ποὺ ἔλαβε ἀπὸ ἐσένα τὴ σάρκα, μαζὶ μὲ τὸν ὁποῖο στὸν Πατέρα ἀνήκει ἡ δόξα, ἡ τιμὴ, ἡ δύναμη, ἡ μεγαλοσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια μαζὶ μὲ τὸ πανάγιο κι ἀγαθὸ καὶ ζωοποιό σου Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰῶνων. Ἄμην.

Θ'.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΔΟΞΟΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

1 Ἔστι μὲν ἀνθρώπων οὐδεὶς, ὃς κατ' ἀξίαν τῆς Θεομήτορος
τὴν ἱερὰν ἐκδημίαν εὐφημῆσαι δυνήσεται, οὐδ' εἰ μύριαι γλῶσσαι,
τοσαῦτα δ' αὐτῷ στόματα εἴη· ἀλλ' οὐδ' εἰ πᾶσαι τῶν πολυσπόρων
αἱ γλῶσσαι συνέλθοιεν τῶν καθηκόνων ἐπαίνων ἐφίκοιντο. Πάντα
5 γὰρ αὕτη θεσμὸν ἐγκωμίων ὑπέρκειται. Ἐπειδὴ δὲ φίλον Θεῷ τὸ
κατὰ δύναμιν ἐκ πόθου καὶ ζήλου καὶ ἀγαθῆς προσφερόμενον προ-
αιρέσεως, φίλα δὲ τῇ μητρὶ τοῦ Θεοῦ τὰ τῷ Υἱῷ προσφιλεῖ καὶ
ἐράσμια, φέρε πάλιν τῶν ἐγκωμίων ἀψώμεθα, τοῖς ὑμετέροις πει-
θαρχοῦντες κελεύμασιν, ᾧ ποιμένων ἄριστοι καὶ Θεῷ προσφιλέ-
10 στατοι, ἀρωγὸν τὸν ἐξ αὐτῆς σεσαρκωμένον ἐπικαλεσάμενοι Λό-
γον, τὸν πληροῦντα πᾶν στόμα πρὸς αὐτὸν ἀνοιγόμενον, ὃς αὐτῇ
μόνος κόσμος καὶ πανευκλεὲς ἐγκώμιον πέφυκεν, εἰδότες ὡς ὅτε
τῶν ἐπαίνων ἀρξόμεθα τὴν ὀφειλὴν ἐκτινύομεν, καὶ ταύτην ἐκτί-
σαντες, πάλιν τοῦ χρέους ἀρχόμεθα, ὡς μένειν τὸ χρέος αἰεὶ ἀρχό-
15 μενον καὶ πληρούμενον. Ἰλεως δὲ εἴη πρὸς ἡμῶν ὑμνουμένη, ἡ
πάντων κτισμάτων ἐπέκεινα καὶ πάντων δημιουργημάτων δεσπό-
ζουσα, οἷα Θεοῦ μήτηρ τοῦ Κτίστου καὶ Δημιουργοῦ καὶ τῶν ἀπάν-
των δεσπύζοντος. Συγγινώσκοιτε δὲ καὶ ὑμεῖς, ᾧ τῶν θείων λό-

ΟΜΙΛΙΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΣΤΗΝ ΕΝΔΟΞΗ ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

1 Δὲν ὑπάρχει κανένας ἄνθρωπος πὸν θὰ μπορέσει ἐπάξια νὰ ἐγκωμιάσει τὴν ἱερὴ ἀναχώρηση ἀπὸ τὴ γῆ τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, οὔτε κι ἂν εἶχε μύριες γλῶσσες κι ἄλλα τόσα στόματα, ἀλλὰ οὔτε κι ἂν συναθροίζονταν ὅλες οἱ γλῶσσες τῶν σπαρμένων στὰ διάφορα μέρη ἀνθρώπων θὰ πετύχαιναν τὸν ἀντάξιό της ἔπαινο. Γιατὶ αὐτὴ ξεπερνᾷ ὅλα τὰ καθιερωμένα ἐγκώμια. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ ὅ,τι κατὰ δύναμη τοῦ προσφέρομε μὲ προθυμία καὶ προαίρεση ἀγαθὴ κι ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ πάλι ἀγαπᾷ ὅσα ἀγαπᾷ καὶ ποθεῖ ὁ Υἱός της, ἐμπρὸς ἃς ἐπιχειρήσομε, ὧ ποιμένες ἄριστοι καὶ τοῦ Θεοῦ προσφιλέστατοι, καὶ πάλι νὰ τὴν ἐγκωμιάσομε, ὑπακούοντας στὶς προτροπές σας, ἀφοῦ ἐπικαλεστοῦμε βοηθὸ μας τὸ Λόγο πὸν σαρκώθηκε ἀπ' αὐτὴν, αὐτὸν πὸν γεμίζει κάθε στόμα πὸν ἀνοίγει πρὸς αὐτὸν καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ μόνον στολίδι της καὶ τὸ μόνον πανένδοξο ἐγκώμιο, ἔχοντας στὸ νοῦ μας, πῶς, ὅταν ἀρχίσομε τοὺς ἐπαίνους, καταβάλλομε τὸ χρέος μας, κι ὅταν ξεπληρώσομε τὸ χρέος μας, νὰ τὸ ἀρχίζομε πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὥστε συνεχῶς τὸ χρέος μας ν' ἀρχίζει καὶ συνεχῶς νὰ ἐξοφλεῖται. Ἄς εἶναι λοιπὸν σπλαχνικὴ σ' ἐμᾶς πὸν τὴν ὑμνοῦμε, ἡ ξεχωριστὴ ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα καὶ πὸν εἶναι κυρία ὄλων τῶν δημιουργημάτων, ἀφοῦ εἶναι μητέρα τοῦ Θεοῦ, τοῦ Πλάστη καὶ δημιουργοῦ μας καὶ κυρίαρχου τῶν ὄλων. Συγχωρέστε με ὁμως καὶ σεῖς, ὧ σύναξη πὸν ἀγαπᾶτε ν' ἀκοῦτε τοὺς

γων φιλήκοον σύστημα, καὶ τὴν μὲν εὐνοίαν ἀποδέχοισθε καὶ τὸν
20 πόθον κροτοίητε, τῇ ἀσθενείᾳ δὲ τοῦ λόγου συμπάσχετε.

Ὡσπερ γὰρ εἴ τις τῷ αὐτοκράτορι καὶ θεϊόθεν τῶν ὁμοφύλων
ἐγχειρισθέντι τοὺς οἶακας, πλήθουσαν μὲν ἀεὶ κεκτημένῳ τὴν τρά-
πεζαν καὶ παντοδαποῖς ἐδέσμασι ρέουσιν, μύρων δὲ πολυτελεῶν
ἐξατημίμασι θελγόμενα τὰ βασίλεια, ἐν οὐ καιρῷ προσάγοι ἴον τὸ
25 τῆς ἀλουργίδος ὁμόχροον, ἢ ρόδον τὸ τῆς ἀκάνθης εὐωδέστατον
βλάστημα, χλοερούς μὲν κεκτημένον τοὺς κάλυκας, κάκ τούτων
προῖον διδυμόχροον καὶ πρὸς ὠραῖον προβάδην φθάνον ἐρύθημα,
καὶ τινὰ καρπὸν ὀπώρας μελειδέστατον, οὐ τῇ εὐτελείᾳ τοῦ
δώρου, τῷ ξένῳ δὲ προσέξει καὶ θαυμάσει τὸ ἄηθες, ἄριστα κρί-
30 νων καὶ καλῶς ἐπιστάμενος, ἀφθόνοις δ' ὅτι μάλιστα δώροις καὶ
χαρίεσι τὸν γηπόνον ἀμείψαιτο, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν χειμῶνι τῶν
ἐπῶν τὰ ἄνθη τῇ βασιλίδι προσάγοντες καὶ γεγηρακότα λόγον πρὸς
τοὺς ἀγῶνας τῶν ἐγκωμίων ὀπλίζοντες καὶ τὸν πόθον τῷ νῶ λί-
θον οἶα σιδήρῳ προστρίψαντες, ἢ ὡς βότρυν ἄωρον ἐκθλίψαντες,
35 τὴν μυθοτόκον διάνοιαν, ἀμυδρὸν τινὰ σπινθῆρα καὶ τρύγα λόγου
τοῖς φιλολόγοις ὑμῖν καὶ φιλακροάμοσι νέμοντες, μᾶλλον καὶ μᾶλ-
λον ἀποδειχθεῖμεν. Τί γὰρ τῇ μητρὶ τοῦ Λόγου ἢ λόγον προσοίσο-
μεν; Τῷ ὁμοίῳ γὰρ χαίρει τὸ ὅμοιον, καὶ γε τὸ φίλον. Ἦδη τοίνυν
τὴν βαλβίδα τοῦ Λόγου ἀνοίξαντες, ἢ μικρὸν τῶν ρυτήρων ὑφέν-
40 τες, ὡς ἵππον τινὰ τοῦτον πρὸς τὸν δρόμον ἰθύναντες ἐκπέμψωμεν.
Ἄλλὰ μοι, Λόγε Θεοῦ, αὐτὸς ἔσο συνεργός τε συνέριθος, καὶ τὴν
ἐμὴν ἄλογον διάνοιαν λόγωσον, καὶ τῷ λόγῳ τὴν τρίβον λείαν
ἀπέργασαι, καὶ τὸν δρόμον ἴθυνον πρὸς τὴν σὴν εὐαρέστησιν, πρὸς
ἣν ἅπαξ ἔεται λόγος σοφοῦ καὶ διάνοια.

θείους λόγους, δεχόμενοι τὴν καλὴν διάθεσιν καὶ ἐπικροτώντας τὸν πόθο μου, ἀλλὰ καὶ δείχνοντας συμπάθεια στὴν ἀδυναμία τοῦ λόγου μου.

Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν ἂν πάει κάποιος στὸν αὐτοκράτορα, ποὺ τοῦ ἔχει παραδοθεῖ ἀπὸ τὸ Θεὸ ἢ κυβέρνησι τῶν ὁμοφύλων του καὶ εἶναι πάντοτε γεμάτο τὸ τραπέζι του καὶ πηγαινοέρχονται ἐπάνω σ' αὐτὸ λογῆς φαγητὰ καὶ εὐωδιάζουν τ' ἀνάκτορά του ἀπὸ τ' ἀρώματα πανάκριβων μυρωδικῶν, καὶ τοῦ προσφέρει ἓνα λουλούδι ποὺ ἔχει τὸ ἴδιο χρῶμα μὲ τὸ μανδύα του ἢ ἓνα τριαντάφυλλο ποὺ ἀνθεῖ καὶ μοσχοβολᾷ μέσα στ' ἀγκάθια, ποὺ εἶναι πράσινος ὁ κάλυκάς του καὶ ἀπὸ κεῖ προβάλλει δίχρωμο καὶ γρήγορα φτάνει στ' ὠραῖο ρόδινο χρῶμα του, ἢ τοῦ προσφέρει ἓνα μελίγλυκο ὀπωρικό, δὲ θὰ προσέξει τὸ ταπεινὸ δῶρο, ἀλλὰ θὰ προσέξει τὸ παράξενο τοῦ πράγματος καὶ θὰ θαυμάσει τὸ ἀσυνήθιστο φέρσιμο, κρίνοντας ἄριστα καὶ γνωρίζοντας πολὺ καλά, καὶ θὰ ἀνταμείψει τὸν γεωργὸ μὲ πάρα πολλὰ καὶ ὁμορφα δῶρα, ἔτσι καὶ ἡμεῖς, προσφέροντας στὴ βασίλισσα μέσα στὸ χειμῶνα τὰ ἄνθη τῶν λόγων καὶ προετοιμάζοντας τὸν γερασμένο λόγο γιὰ τοὺς ἀγῶνες τῶν ἐγκωμίων καὶ ἀκονίζοντας τὸν πόθο μας πάνω στὸ νοῦ, ὅπως τὸν πυριτόλιθο πάνω στὸ σίδηρο, ἢ σὰν νὰ πατήσαμε στὸ πατητήρι σὰν ἄγουρο τσαμπὶ τὴ γεννήτρα τῶν μύθων φαντασία μας, εἴθε ν' ἀποδειχθοῦμε ὅλο καὶ περισσότερο πῶς ἔτσι προσφέρομε σ' ἐσᾶς ποὺ ἀγαπᾶτε τοὺς λόγους καὶ τ' ἀκούσματα ἓναν ἀμυδρὸ σπινθήρα καὶ ἐλάχιστο γλεῦκος λόγου. Καὶ πράγματι τί ἄλλο ἀπὸ λόγο νὰ προσφέρομε στὴ μητέρα τοῦ Λόγου; γιατί τὸ ὅμοιο χαίρει μὲ τὸ ὁμοίό του καὶ τὸ ἀγαπᾷ. Ἐφοῦ λοιπὸν ἀνοίξομε τώρα τὴ βαλβίδα τοῦ λόγου ἢ χαλαρώσομε λίγο τὸ χαλινάρι, σὰ νὰ ἔναι ὁ λόγος κάποιον ἄλογο, ἃς τὸν ἀφήσομε νὰ προχωρήσει δείχνοντάς του τὸ δρόμο. Ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ, τοῦ Θεοῦ Λόγε, ἐσὺ ὁ ἴδιος γίνε συνεργάτης καὶ βοηθός μου, λογίκεψε τὸν ἄλογο νοῦ μου, κάνε ὁμαλὸ γιὰ τὸ λόγο τὸ δρόμο καὶ κατεύθυνε τὴν πορεία του πρὸς ὅ,τι σ' εὐχαριστεῖ, πρὸς τὸ ὁποῖο κατατείνει κάθε λόγος καὶ κάθε σκέψη τοῦ σοφοῦ.

2 Σήμερον ἡ ὁσία καὶ μόνη Παρθένος τῷ ὑπερκοσμίῳ καὶ οὐρα-
 νίῳ τεμένει προσάγεται, ἡ τοσοῦτον τὴν παρθενίαν πόθησασα, ὡς
 ὑπ' αὐτῆς οἶά τινος καθαρωτάτου ποιωθῆναι πυρός. Παρθένος γὰρ
 ἅπανα τῷ τόκῳ τὴν παρθενίαν λυμαίνεται· αὕτη δὲ καὶ πρὸ τόκου
 5 καὶ τίκτουσα μένει παρθένος καὶ μετὰ γέννησιν. Σήμερον ἡ ἱερά τε
 καὶ ἔμψυχος κιβωτὸς τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἡ τὸν ἑαυτῆς τεχνίτην κυο-
 φορήσασα, ἐν ναῷ Κυρίου ἀχειροτιμῆτω καταπαύεται, καὶ σκιρτᾷ
 Δαβὶδ ὁ ταύτης προπάτωρ καὶ Θεοπάτωρ, καὶ συγχορευοῦσιν ἄγγε-
 λοι, καὶ κροτοῦσιν ἀρχάγγελοι, καὶ δυνάμεις δοξάζουσι, καὶ ἀρχαί
 10 συναγάζονται, καὶ ἐξουσίαι εὐφραίνονται, καὶ κυριότητες χαίρου-
 σιν, καὶ θρόνοι πανηγυρίζουσι, καὶ ἀνυμνεῖ τὰ Χερουβίμ, καὶ δοξο-
 λογεῖ τὰ Σεραφίμ. Δοξάζονται γὰρ οὐχ ἥκιστα, τῇ Μητρὶ τῆς δόξης
 τὴν δόξαν προσνέμοντες. Σήμερον ἡ ἱερωτάτη περιστερὰ, ἡ ἀκεραία
 καὶ ἄκακος ψυχὴ καὶ τῷ θείῳ καθιερωμένη Πνεύματι, ἐκπᾶσα τῆς
 15 κιβωτοῦ, τοῦ θεοδόχου, φημί, καὶ ζωαρχικοῦ σώματος, εὔρεν ἀνά-
 παυσιν τοῖς ποσὶν αὐτῆς, πρὸς τὸν νοητὸν κόσμον ἀπάρασα καὶ ἐν
 τῇ ἀσπίλῳ γῆ τῆς ἄνω κληρουχίας σκηνώσασα.

Σήμερον ἡ Ἐδέμ τοῦ νέου Ἀδὰμ τὸν λογικὸν παράδεισον ὑπο-
 δέχεται, ἐν ᾧ τὸ κατάκριμα λέλυται, ἐν ᾧ τὸ τῆς ζωῆς ξύλον πεφύ-
 20 τευται, ἐν ᾧ ἡ ἡμετέρα περιέσταται γύμνωσις. Οὐκέτι γὰρ ἡμεῖς
 γυμνοὶ καὶ ἀνείμονες καὶ τῆς θείας εἰκόνας μὴ φέροντες τὸν λαμ-
 πρότητα· καὶ τὴν ἄφθονον χάριν σεσυλημένοι τοῦ Πνεύματος, οὐ-
 κέτι τὴν παλαιὰν τραγωδοῦντες γύμνωσιν λέξομεν· ἐξεδυσάμην τὸν
 χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσομαι αὐτόν; Ἐν τούτῳ γὰρ ὁ ὄφιν οὐκ ἔσχε
 25 παρείσδυσιν, οὐ τῆς ψευδοῦς ὀρεχθέντες θεώσεως, τοῖς ἀνοήτοις
 συμπαρεβλήθημεν κτήνεσιν. Αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦ Θεοῦ μονογενῆς
 Υἱός, Θεὸς ὢν καὶ τῷ Πατρὶ ὁμοούσιος, ἐκ ταύτης τῆς Παρθένου
 καὶ καθαρᾶς ἀρούρας ἑαυτὸν πεπλαστούργηκεν ἄνθρωπον. Καὶ τε-
 θέωμαι μὲν ὁ ἄνθρωπος, ὁ θνητὸς ἠθανάτισμαι, καὶ τοὺς δερματί-
 30 νους χιτῶνας ἐκδέδουμαι. Τὴν γὰρ φθορὰν ἀπημφιάσμαι, περιέκειμαι
 τῇ περιβολῇ τῆς θεότητος.

Σήμερον ἡ Παρθένος ἡ ἄχραντος καὶ γηῖνοις μὴ προσομιλή-
 σασα πάθεσι, ἀλλ' οὐρανόις ἐντραφεῖσα νοήμασιν, οὐκ εἰς γῆν

1. Ὑσμα 5,3.

2. Ψαλμ. 48,13.

2 Σήμερα ἡ ἁγία καὶ μοναδικὴ Παρθένος ὀδηγεῖται στὸν υπερκόσμιον καὶ οὐράνιον ναό, αὐτὴ ποὺ τόσο πόθησε τὴν παρθε-
νία, ὥστε νὰ γεμίσει ὀλόκληρη ἀπὸ τὴν καθαρὸτατη φωτιά της. Γιατὶ κάθε παρθένα ἀφοῦ γεννήσει παύει πιά νὰ ἔναι παρθένα, αὐτὴ ὁμως καὶ πρὶν τὴ γέννα καὶ ὅταν γεννοῦσε κι ἀφοῦ γέννησε μένει παρθένος πάντοτε. Σήμερα ἡ ἱερὴ ζωντανὴ κιβωτὸς τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, ποὺ γέννησε τὸ δημιουργό της, ἀναπαύεται σὲ ναὸ ποὺ δὲν τὸν ἐφτιαζαν χέρια, καὶ σκιρτᾷ ἀπὸ χαρὰ ὁ Δαβὶδ ὁ προπάτοράς της καὶ πατέρας τοῦ Θεοῦ, χορεύουν μαζί του ἄγγε-
λοι κι οἱ ἀρχάγγελοι χειροκροτοῦν, οἱ θρόνοι πανηγυρίζουν, ὑμολογοῦν τὰ Χερουβὶμ καὶ δοξολογοῦν τὰ Σεραφίμ. Γιατὶ δὲν παίρνουν λιγότερη δόξα, δοξολογώντας τὴ Μητέρα τῆς δόξας. Σήμερα ἡ πανίερη περιστερὰ, ἡ ἀμόλυντη κι ἄκακη ψυχὴ, ἡ ἀφιερωμένη πνευματικὰ στὸ Θεό, πετώντας ἀπὸ τὴν κιβωτό της, ἐννοῶ ἀπὸ τὸ θεοδόχο καὶ ζωαρχικὸ σῶμα της, βρῆκε ἀνάπαυση στὰ πόδια της, κάνοντας φτερὰ γιὰ τὸ νοητὸ κόσμον καὶ κατα-
σκηλώνοντας στὴν ἄσπιλη γῆ τῆς οὐράνιας κληρονομίας.

Σήμερα ἡ Ἐδὲμ ὑποδέχεται τὸν λογικὸ παράδεισον τοῦ νέου Ἀδάμ, μὲ τὸν ὁποῖο λύεται ἡ καταδίκη, μὲ τὸν ὁποῖο φυτεύθηκε τὸ δέντρο τῆς ζωῆς καὶ μὲ τὸν ὁποῖο περιορίστηκε ἡ γύμνια μας. Γιατὶ δὲν εἴμαστε πιά γυμνοὶ καὶ δίχως ροῦχα, δίχως τὴ λαμπρότητα τῆς θείας εἰκόνας καὶ συλημένοι ἀπὸ τὴν πλούσια χάρι τοῦ Πνεύματος, καὶ δὲ θὰ μιλήσομε πιά θρηνώντας τὴν παλιά μας γύμνια. Ξεντύθηκα τὸ πουκάμισό μου καὶ πῶς νὰ τὸ ξαναφορέσω¹; Γιατὶ στὸν Παράδεισον αὐτὸν δὲν μπόρεσε νὰ συρθεῖ τὸ φίδι μέσω τοῦ ὁποίου, ἀφοῦ ὀρεχτήκαμε τὴν ψεύτικη θέωση, βρεθήκαμε νὰ ζοῦμε ἀνάμεσα στ' ἀνόητα ζῶα². Ὁ ἴδιος δηλαδὴ ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ποὺ εἶναι Θεὸς καὶ ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, ἀπὸ αὐτὴ τὴν παρθενικὴ καὶ καθαρὴ γῆ πλαστούργησε ἄνθρωπον τὸν ἑαυτό του. Κι ἔτσι ἐγὼ ὁ ἄνθρωπος ἔγινα θεὸς καὶ ὁ θνητὸς ἀθάνατος καὶ ἀπέθεσα τοὺς δερμάτινους χιτῶνες. Ξεντύθηκα δηλαδὴ τὴ φθορὰ καὶ φορῶ τὴ στολὴ τῆς θεότητος.

Σήμερα ἡ ἀμόλυντη Παρθένος, ποὺ δὲν ἤρθε σ' ἐπαφὴ μὲ τ' ἀνθρώπινα πάθη, ἀλλὰ τροφὴ της ἦταν οἱ οὐράνιοι λογισμοί, δὲν

ἀπελήλυθεν, ἀλλ' ἔμψυχος ὄντως οὐρανὸς χρηματίσασα, ταῖς οὐ-
 35 ρανίαις σκηναῖς ἐνοικίζεται. Τίς γὰρ ταύτην οὐρανὸν καλῶν τάλη-
 θοῦς ἀμαρτήσεται, εἰ μὴ πού τις φήσῃε καλῶς ἐπιστάμενος, καὶ
 τῶν οὐρανῶν αὐτὴν ἀσυγκρίτοις ὑπεροχαῖς ὑπεραίρεσθαι; Ὁ γὰρ
 τῶν οὐρανῶν Δημιουργὸς τε καὶ Συνοχεὺς καὶ παντὸς ἐγκοσμίου τε
 καὶ ὑπερκοσμίου, ὄρατοῦ τε καὶ ἀοράτου τεχνίτης δημιουργήματος,
 40 οὗ τόπος οὐδεὶς τῶν πάντων εἶναι· εἴπερ τὸ περιέχον τῶν ἐνότων
 τόπος ὀρίζεται· ἐν ταύτῃ πρὸς ἑαυτοῦ ἀσπόρως βρέφος δεδημιούρ-
 γηται, καὶ ταύτην ταμεῖον εὐρύχωρον δέδειχε τῆς τὰ πάντα
 πληροῦσης αὐτοῦ καὶ μόνης ἀπεριγράφου θεότητος, ὅλος ἀπαθῶς
 ἐν αὐτῇ συστελλόμενος, καὶ μένων ὅλος ἐκτός, καὶ τόπον ἔχων
 45 ἑαυτοῦ ἀπερίληπτον.

Σήμερον ὁ τῆς ζωῆς θησαυρός, ἡ τῆς χάριτος ἄβυσσος (οὐκ
 οἶδ' ὅπως τολμηροῖς καὶ ἀτρόμοις φάναι τοῖς χεῖλεσι), θανάτῳ
 ζωηφόρῳ καλύπτεται, καὶ τούτῳ ἀδειμάντως πρόσσειν ἢ τούτου
 καταλύτην κηύσασα, εἰ καὶ θάνατον προσαγορευθεῖσαι χρεῶν τὴν αὐ-
 50 τῆς πανίερον καὶ ζωτικὴν ἀποβίωσιν. Ἡ γὰρ τοῖς πᾶσι τὴν ὄντως
 ζωὴν ἀναβλύσασα, πῶς θανάτῳ γένοιτ' ἂν ὑποχείριος; ἀλλ' εἴκει
 τῷ τοῦ οἰκείου τόκου θεσμοθετήματι καὶ ὡς θυγάτηρ μὲν τοῦ πά-
 λαι Ἀδὰμ τὰς πατρικὰς εὐθύνas ὑπερέρχεται, ἐπεὶ καὶ ὁ ταύτης
 Υἱός, ἡ αὐτοζωὴ ταύτας οὐκ ἀπηνήγατο, ὡς δὲ Θεοῦ ζῶντος
 55 μήτηρ ὑπάρξασα πρὸς αὐτὸν ἀξίως μετακομίζεται. Εἰ γὰρ φησὶν ὁ
 Θεός, «μήποτε ἐκτείνas τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρω-
 πος, καὶ λαβὼν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ γευσάμενος εἰς τὸν αἰῶνα
 ζήσεται», πῶς ἢ τὴν ζωὴν αὐτὴν δεξαμένη, τὴν ἀναρχόν τε καὶ
 ἀληκτον, τὴν μήτε ἀρχῆς, μήτε τέλους δουλεύουσαν πέρασιν, οὐκ
 60 εἰς αἰῶνα ζήσεται τὸν ἀπέραντον;

3 Πάλαι μὲν Κύριος ὁ Θεὸς τοὺς τοῦ βροτείου γένους κατάρ-
 ξαντας, καὶ τῆς παρακοῆς ἐμφορηθέντας τὸ ἄκτιστον, καὶ τῇ μέθῃ
 τῆς παραβάσεως τὸν ὀφθαλμὸν τῆς καρδίας ἀπονυστάξαντας, καὶ
 τῇ κραιπάλῃ τῆς ἀμαρτίας τῆς διανοίας βαρηθέντας τὰ ὄμματα, καὶ
 5 κοιμηθέντας ὕπνον εἰς θάνατον, ἐξορίστους τοῦ παραδείσου τῆς

κατέληξε στο χῶμα, ἀλλά, ἀφοῦ κατέστη στ' ἀλήθεια οὐρανὸς ἔμψυχος, παίρνει τὴ θέση τῆς σταῦ οὐράνια σώματα. Ποιὸς λοιπὸν θὰ τὴν πεῖ οὐρανὸ καὶ θὰ κάνει λάθος, ἐκτὸς βέβαια κι ἂν πεῖ κανένας, γνώστης καλὸς τῶν πραγμάτων, ὅτι εἶναι κι ἀπὸ τὸν οὐρανὸ πιὸ πάνω μ' ἀσύγκριτη ὑπεροχή; Γιατὶ αὐτὸς ποὺ ἐπλασε καὶ συγκρατεῖ τοὺς οὐρανούς καὶ ποὺ τεχνούργησε κάθε ἐγκόσμιο κι ὑπερκόσμιο, ὄρατὸ κι ἀόρατο δημιούργημα, αὐτὸς ποὺ τόπο κανένα ἀπὸ τοὺς τόπους ὅλους δὲν ἔχει, ἂν βέβαια τόπο ποῦμε αὐτὸ ποὺ περιέχει κάτι, σ' αὐτὴν χωρὶς σπορὰ ἀπὸ μόνος του πλάστηκε βρέφος κι αὐτὴν ἀνάδειξε ταμεῖο εὐρύχωρο τῆς θεότητάς του ποὺ τὰ πάντα ξεχειλίζει, τῆς μόνης ἀπερίγραπτης, ὀλόκληρος μέσα σ' αὐτὴν περιορισμένος δίχως ἀλλοίωση, καὶ πάλι μένοντας ἀκέραιος ἔξω ἀπὸ αὐτὴν, καὶ ἔχοντας τόπο ποὺ δὲν τὸν χωραεῖ.

Σήμερα ὁ θησαυρὸς τῆς ζωῆς, ἡ ἄβυσσος τῆς χάριτος (δὲν ξέρω πῶς νὰ τὸ πῶ μὲ γενναῖα κι ἄτρεμα χεῖλια), καλύπτεται μὲ θάνατο ζωηφόρο καὶ σ' αὐτὸν προχωρεῖ ἄφοβη αὐτὴ ποὺ γέννησε τὸν καταλυτὴ του, ἂν πρέπει νὰ ὀνομάσομε θάνατο τὴν πανίερη κι ὅλο ζωὴ ἔξοδὸ τῆς ἀπὸ τῆ ζωῆ. Γιατὶ αὐτὴ ποὺ ἀνάβλυσε γιὰ ὅλους τὴ ζωὴ, πῶς θὰ μπορούσε νὰ ὑποταχθεῖ στὸ θάνατο; Ὅμως ὑποχωρεῖ στὸ νόμο ποὺ ἔθεσε τὸ τέκνο τῆς καὶ σὰν κόρη βέβαια τοῦ παλιοῦ Ἀδὰμ ἀναδέχεται τὶς πατρικὲς εὐθύνες, ἀφοῦ οὔτε ὁ Υἱὸς τῆς δὲν τὶς ἀρνήθηκε, ποὺ εἶναι ἡ αὐτοζωή, ἐνῶ ὡς Μητέρα τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ ποὺ ὑπῆρξε, πηγαίνει ἐπάξια κοντὰ του. Γιατὶ, ἂν λέει ὁ Θεὸς «μήπως κάποτε ἀπλώσει ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος τὸ χέρι του καὶ γευτεῖ καὶ ζήσει στὸν αἰῶνα»³, πῶς ἐκείνη ποὺ δέχτηκε τὴν ἴδια τὴ ζωὴ, τὴ δίχως ἀρχὴ καὶ δίχως τέλος, ποὺ δὲν εἶναι ὑπόδουλη οὔτε τῆς ἀρχῆς οὔτε στοῦ τέλους τὰ πέρατα, πῶς δὲ θὰ ζήσει στὸν ἀτέλειωτο αἰῶνα;

- 3 Παλαιὰ βέβαια ὁ Κύριος καὶ Θεὸς μας ἐκείνους ποὺ εἶναι ἀρχὴ καὶ ρίζα τῆς θνητῆς γενιᾶς μας, ποὺ μέθησαν ἀπὸ τὸ δυνατὸ κρασί τῆς παρακοῆς κι ἀπὸ τὴ μέθη τῆς παράβασης νύσταξαν τὰ μάτια τῆς καρδιάς τους καὶ τὰ μάτια τοῦ νοῦ τους βάραιναν ἀπὸ τὴν κραιπάλη τῆς ἁμαρτίας καὶ κοιμήθηκαν ὑπνο θανάτου,

Ἐδὲμ ἐξεπόρευσε. Νῦν δὲ ταύτην τὴν πάθους παντὸς ἐκτιναξαμένην τὴν προσβολὴν καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὑπακοῆς προαγαγοῦσαν τὸ βλάστημα καὶ τῆς ζωῆς παντὶ τῷ γένει κατάρξασαν, οὐ παράδεισος ὑποδέξεται; οὐκ οὐρανὸς χαίρων ἀναπετάσει τὰς
 10 πύλας; Πάνυ μὲν οἶον. Εὔδα μὲν γὰρ τὴν ἀκοὴν ὑποθεῖσα τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ ὄψεως, ἀκουτισθεῖσα δὲ τοῦ δυσμενοῦς τὴν παραίνεσιν καὶ τῆς ψευδοῦς τε καὶ ἀπατηλῆς ἡδονῆς τῇ προσβολῇ θελχθεῖσα τὴν αἰσθησιν, λύπης καὶ ἀνίας ἀπόφασιν ἀποφέρεται, καὶ τόκων ὠδῖνας ὑφίσταται, καὶ σὺν τῷ Ἀδὰμ θάνατον κατακρίνεται, καὶ ἐν ἄδου
 15 μυχοῖς κατοικίζεται. Ταύτην δὲ τὴν ἀληθῶς παμμακάριστον, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ τὴν ἀκοὴν ὑποκλίνας καὶ τῆς ἐνεργείας πλησθεῖσαν τοῦ Πνεύματος καὶ δι' ἀρχαγγέλου τὴν πατρικὴν εὐδοκίαν ἐγκυμονήσασαν καὶ ἡδονῆς πάρεξ καὶ συναφείας συνειληφύϊαν τοῦ Θεοῦ Λόγου τὴν πάντα πληροῦσαν ὑπόστασιν, καὶ προσ-
 20 φυῶν ὠδίνων ἄνευ γεννήσασαν καὶ ὄλην Θεῷ ἐνωθεῖσαν, πῶς καταπήν ὁ θάνατος, πῶς ὁ ἄδης εἰσδέξεται; Πῶς διαφθορὰ τοῦ ζωοδόχου κατατολμήσειε σώματος; Ἀλλότρια ταῦτα καὶ πάντη ξένα τῆς θεηφόρου ψυχῆς καὶ σώματος. Ταύτη καὶ προσβλέπων ὁ θάνατος δέδοικε. Τῷ γὰρ αὐτῆς Υἱῷ προσβαλὼν, ἔμαθεν ἀφ' ὧν
 25 ἔπαθε καὶ πείρα μαθῶν, σεσωφρόνισται.

Ταύτη ἄδου μὲν ἀστιβεῖς αἱ ζοφεραὶ κάθοδοι, εὐθεῖα δὲ καὶ λεία καὶ εὐτρεπτος ἡ πρὸς οὐρανὸν πορεία ἡτοίμασται. Εἰ γάρ, «ὄπου ἐγὼ εἰμι, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται», ἔφη ὁ Χριστὸς ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀλήθεια, πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ μήτηρ σὺν αὐτῷ ἀλι-
 30 σθήσεται; Πρὶν ὠδίνησεν, ἔτεκεν, ἐκτὸς ὠδίνων καὶ ἡ αὐτῆς ἀποβίωσις. «Θάνατος ἀμαρτωλῶν πονηρός»· ἐν ἧ δὲ τὸ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἀμαρτία νενέκρωτο, τί φήσομεν, ἡ ζωῆς ἀρχὴν ἀλήκτου

ο Ἄρος Ἑβραίου 5, 8

4. Ἰω. 22,6.

τοὺς ἐξόρισε διώχοντάς τους ἀπὸ τὸν παράδεισο. Τὴν Παρθένο ὁμως τώρα πὺ ἀπέκρουσε τὴν προσβολὴ κάθε πάθους καὶ ἀνάπτωξε τὸ φύτρο τῆς ὑπακοῆς στὸ Θεὸ καὶ Πατέρα κι ἔγινε ἀρχὴ τῆς ζωῆς γιὰ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος, πῶς δὲ θὰ τὴν ὑποδεχτεῖ ὁ παράδεισος; Δὲ θ' ἀνοίξει διάπλατα τὶς πύλες τοῦ ὁ οὐρανοῦ μὲ χαρὰ; Καὶ πάρα πολὺ βέβαια. Ἔστησε τ' αὐτὴ τῆς ἡ Εὐα στὴ συμβουλὴ τοῦ φιδιοῦ κι ἄκουσε τὴν παρακίνηση τοῦ ἐχθροῦ κι ἀφοῦ ἡ αἰσθησὴ τῆς γλυκάθηκε ἀπὸ τὴν ψεύτικη καὶ ἀπατηλὴ ἡδονή, κερδίζει τὴν ἀπόφαση γιὰ λύπη καὶ στενοχώρια, ὑποφέρει ἀπὸ τοὺς πόνους τῆς γέννας, καταδικάζεται σὲ θάνατο μαζί μὲ τὸν Ἀδὰμ καὶ ὁδηγεῖται νὰ κατοικήσει στοὺς κόλπους τοῦ ἄδη. Αὐτὴν ὁμως τὴν ἀληθινὰ παμμακάριστη, πὺ ἔστρεψε τὴν ἀκοή τῆς στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ γέμισε ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος, πὺ ἐγκυμόνησε μέσω τοῦ ἀρχαγγέλου τὴν εὐδοκία τοῦ Πατέρα, πὺ χωρὶς ἡδονὴ καὶ ἀνδρική συνάφεια συνέλαβε τὴν ὑπόστασι τοῦ Θεοῦ Λόγου πὺ τὰ πάντα γεμίζει, πὺ γέννησε χωρὶς τοὺς φυσικοὺς πόνους κι ὀλόκληρη ἐνώθηκε μὲ τὸ Θεὸ, πῶς θὰ τὴν καταπιεῖ ὁ θάνατος; πῶς θὰ τὴ δεχτεῖ ὁ ἄδης; πῶς ἡ διαφθορὰ θ' ἀγγίζει τὸ ζωηφόρο σῶμα; Αὐτὰ εἶναι ἄσχετα καὶ ξένα τελειῶς στὴ θεοφόρο ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα. Τὴν τρέμει αὐτὴν ὁ θάνατος καὶ μόνο βλέποντάς τὴν. Γιατὶ, χτυπώντας τὸν Υἱὸ τῆς, ἔμαθε ἀπὸ ὅσα ἔπαθε, κι ἀπὸ τὴν ἐμπειρία αὐτὴ σωφρονίστηκε.

Μὲ αὐτὴν λοιπὸν τὰ ζοφερὰ κατηγορίσματα στὸν ἄδη ἔγιναν πιὸ ἀσύχναστα κι ἐτοιμάστηκε ἴσια κι ὀμαλὴ κι εὐθεία ἡ πορεία πρὸς τὸν οὐρανὸ. Γιατὶ ἂν «ὅπου εἶμαι ἐγώ, ἐκεῖ θὰ εἶναι κι οἱ δοῦλοι μου»⁴ εἶπε ὁ Χριστός, πὺ «εἶναι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀλήθεια»⁵, πῶς δὲν θὰ εἶναι πολὺ περισσότερο μαζί του ἡ μητέρα του; Γέννησε χωρὶς νὰ τὴν πιάσουν οἱ πόνοι καὶ δίχως νὰ πονέσει ἦταν κι ἡ ἀποβίωσή τῆς. «Ὁ θάνατος τῶν ἀμαρτωλῶν εἶναι γεμάτος πόνους»⁶, γι' αὐτὴν ὁμως στὴν ὀποία νεκρώθηκε τὸ κεντρὶ τοῦ θανάτου, δηλαδὴ ἡ ἀμαρτία, τί ἄλλο θὰ ποῦμε, παρὰ ὅτι

5. Ἰω. 14,6.

6. Ψαλμ. 30,22.

καὶ κρείττονος· «Τίμιος ὡς ἀληθῶς ὁ θάνατος τῶν ὀσίων Κυρίου» τοῦ Θεοῦ τῶν δυνάμεων· ὑπέρτιμος δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς ἢ με-
 35 τάστασις. Νῦν οὐρανοὶ εὐφραίνεσθωσαν καὶ κροτεῖτωσαν ἄνθρω-
 ποι· νῦν ἄηρ γηθόμενος ὑπηχεῖτω τοῖς ἄσμασι, καὶ νῦν ἄφεγγῆς πε-
 ριαιρείσθω ζόφον τὸν ἀμειδίη καὶ δυσεῖμονα καὶ μιμείσθω φαιδρῶς
 τὴν τῆς ἡμέρας στιλπνότητα τοῖς ἐκ πυρὸς ἀμαρύγμασιν. Ἡ γὰρ
 ζῶσα πόλις Κυρίου Θεοῦ τῶν δυνάμεων μετάρσιος αἱρεται, καὶ
 40 βασιλεῖς ἀπὸ ναοῦ Κυρίου τῆς περιβλέπτου Σιών ἐπὶ τὴν ἄνω Ἰε-
 ρουσαλήμ τὴν ἐλευθέραν τὴν ἑαυτῶν μητέρα δῶρον προσάγουσι
 τιμαλφέστατον, οἱ πρὸς Χριστοῦ πάσης τῆς γῆς καταστάντες ἄρ-
 χοντες, τῶς ἀποστόλους φημί, τὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα τὴν Ἀειπάρ-
 θενον.

4 Οὐκ ἄτοπον δέ μοι δοκεῖ λόγῳ διαγράψαι ὅσον ἔχει πρὸς δύ-
 ναμιν, καὶ εἰκάσαι καὶ τύπῳ σχηματίσαι τὰ ἐπὶ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ τοῦ
 Θεοῦ μητρὶ τετελεσμένα θεάματα, ἃ μετρίως καὶ λίαν συνοπτικῶς,
 τὸ δὴ λεγόμενον, παῖς ἐκ πατρὸς ἄνωθεν παρελήφαμεν. Δοκῶ γάρ
 5 μοι ταύτην τὴν ἀγίαν ἀγιωτέραν, καὶ ἱερῶν ἱερωτέραν, καὶ ὀσίων
 ὀσιωτέραν, τὴν γλυκεῖαν τοῦ μάννα στάμνον, πηγὴν δὲ μᾶλλον εἰ-
 πεῖν ἀληθέστερον, ἀνακεκλίσθαι ἐπὶ τινος σκίμποδος ἐν τῇ θείᾳ
 καὶ περιωνύμῳ πόλει Δαβίδ, Σιών φημί τῇ περιόπτῳ καὶ περι-
 κλεεστάτῃ, ἐν ἣ ἡ πεπλήρωται μὲν ὁ νόμος τοῦ γράμματος, ὑπηγό-
 10 ρενται δὲ ὄνομα τοῦ Πνεύματος· ἐν ἣ τὸ Πάσχα τὸ τυπικὸν ὁ νομο-
 δότης Χριστὸς ἐκτετέλεκε, καὶ Πάσχα τὸ ἀληθὲς ὁ Παλαιᾶς καὶ
 Νέας Διαθήκης Θεὸς παραδέδωκεν· ἐν ἣ τὸ δεῖπνον μυστικὸν τοῖς
 ἑαυτοῦ μαθηταῖς ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἱρῶν τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κό-
 σμου μεμυσταγώγησε, καὶ τούτοις ἑαυτὸν οἷα μόσχον σιτευτὸν τέ-
 15 θυκε, καὶ τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου τὸν βότρυν ἐληνοβάτησεν· ἐν ἣ
 Χριστὸς τοῖς ἀποστόλοις ὀπτάνεται ἐκ νεκρῶν ἀνιστάμενος, καὶ
 Θωμᾶν πιστοῦται, καὶ διὰ τούτου τὰ πέρατα, ὡς εἶη Θεὸς τε καὶ

εἶναι ἀρχὴ ζωῆς ἀτέλειωτης κι ἀνώτερης; «Τιμὴ καὶ δόξα ἀληθινὰ ὁ θάνατος τῶν ἀγίων» τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ τῶν δυνάμεων⁷, ἡ μετάστασις ὅμως τῆς μητέρας τοῦ Θεοῦ ξεπερνᾷ κάθε τιμὴ. Ἄς χαροῦν σήμερα οἱ οὐρανοὶ κι ἄς χειροκροτοῦν οἱ ἄγγελοι, ἄς γεμίσει ἀπὸ ἀγαλλίασις ἡ γῆ κι οἱ ἄνθρωποι ἄς σκιρτήσουν ἀπὸ χαρὰ: ἄς συνοδεύει σήμερα χαρούμενος ὁ ἄνεμος μὲ τὸ τραγούδι του τὰ ἄσματα κι ἡ ἄφωτη νύχτα ἄς τυλίξει τὸ σκοτάδι τῆς τῶ ἀγέλαστο καὶ βλοσυρό, κι ἄς πάρει τὴ φαιδρὴ φεγγοβολιὰ τῆς ἡμέρας ἀπ' τὶς ἀκτινοβολίες τῆς φωτιᾶς. Γιατὶ ἡ πόλις ἡ ζωντανὴ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ τῶν δυνάμεων ὑψώνεται μετέωρη κι οἱ βασιλιάδες ἀπὸ τὸ ναὸ τοῦ Κυρίου τῆς περιβλεπτῆς Σιών προσφέρουν πολῦτιμο δῶρο τὴν ἐλεύθερη μητέρα τους στὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, αὐτοὶ ποὺ ὀρίστηκαν ἀπὸ τὸ Χριστὸ ἄρχοντες ὅλης τῆς γῆς, ἐννοῶ τοὺς ἀποστόλους, προσφέρουν τὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀειπάρθενη.

- 4 Δὲν εἶναι ἄτοπο, νομίζω, νὰ περιγράψω μὲ τὸ λόγο μου καὶ μὲ ὄση δύναμὴ μπορῶ νὰ φανταστῶ καὶ νὰ εἰκονίσω τὰ θεάματα ποὺ ἔχουν τελεστεῖ στὴν ἅγια Μητέρα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα μετρημένα καὶ πολὺ περιληπτικὰ τὰ παραλάβαμε ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὅπως λέμε, ὁ γιὸς ἀπ' τὸν πατέρα. Νομίζω πῶς αὐτὴν, τὴν ἀγιότερη ἀπὸ τοὺς ἀγίους, τὴν πιὸ ἱερὴ ἀπ' τοὺς ἱεροὺς καὶ ὀσιότερη ἀπὸ τοὺς ὀσίους, τὴ γλυκιὰ στάμνα τοῦ μάννα, ἢ μᾶλλον νὰ τὴν πῶ πιὸ σωστὰ πηγὴ, τὴ βλέπω νὰ εἶναι γερμένη σ' ἓνα σκαμνὶ στὴ θεία καὶ περιώνυμη πόλις τοῦ Δαβίδ, ἐννοῶ τὴ Σιών, τὴν περιβλεπτὴ καὶ πανένδοξη, ὅπου ὀλοκληρώθηκε τὸ γράμμα τοῦ νόμου κι ὑπαγορεύτηκε τὸ νόημα τοῦ Πνεύματος. Γιατὶ σ' αὐτὴν ὁ νομοδότης Χριστὸς πραγματοποιοῖ τὸ Πάσχα τῆς προτύπωσης καὶ μᾶς παρέδωσε τὸ ἀληθινὸ Πάσχα ὁ Θεὸς τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης· σ' αὐτὴν δίδαξε στοὺς μαθητὲς μου τὸ μυστικὸ δεῖπνο ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ καὶ πῆρε ἐπάνω του τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου καὶ θυσίασε γιὰ χάρι τους σὰν μόνχο σιτευτὸ τὸν ἑαυτὸ του καὶ πάτησε στὸ ληνὸ τὸ σταφύλι τοῦ ἀληθινοῦ ἀμπελιοῦ· σ' αὐτὴν παρουσιάζεται ὁ Χριστὸς στοὺς ἀποστόλους του ὅταν ἀναστήθηκε ἀπ' τοὺς νεκροὺς καὶ βεβαιώνει τὸ Θωμᾶ καὶ μέσω

Κύριος, δύο φύσεις φέρων ἐν αὐτῷ καὶ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνα-
 βίωσιν, καὶ ταύταις καταλλήλους δύο ἐνεργείας, αὐτεξουσία τε θε-
 20 λήματα, εἰς αἰῶνα τὸν ἄπειρον αἰωνίζοντα. Αὕτη τῶν Ἐκκλησιῶν
 ἡ ἀκρόπολις· αὕτη τῶν μαθητῶν καταγῶγιον· ἐν ταύτῃ τοῦ πανα-
 γίου Πνεύματος ἡ πολύηχος καὶ πολύγλωσσος καὶ πυρίμορφος ἐπι-
 φοίτησις τοῖς ἀποστόλοις ἐκκέχυται· ἐν ταύτῃ ὁ Θεολόγος τὴν Θεο-
 τόκον παρειληφώς, ἐλειτούργει τὰ δέοντα· αὕτη ἡ μήτηρ τῶν ἀνά
 25 πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν, τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς ἐνδιαί-
 τημα πέφηνε, μετὰ γε τὴν τοῦ Υἱοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναφοίτησιν· ἐν
 ταύτῃ τοίνυν ἡ μακαρία Παρθένος ἐπὶ τινος τρισολβίου κλίνης κα-
 τέκειτο.

5 Ἄλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, ἵνα τὸ οἰκεῖον πάθος ἐξα-
 γορευσαίμι, θερμότερα καὶ ζέοντι πυρσῷ τοῦ πόθου καιόμενος,
 φρίκη τινὴ καὶ χαροποιοῖς συνείλημμαι δάκρυσιν, αὐτὴν τὴν κλίνην
 οἷα περιπτυσσόμενος, τὴν μακαρίαν τε καὶ ἐπέραστον, τὴν θαυμά-
 5 των γέμουσαν, τὴν τὸ ζωαρχικὸν σκῆνος δεδεγμένην, καὶ τῇ παρα-
 θέσει τὸν ἀγιασμὸν εὐμοιρήσασαν, αὐτὸ τὸ ἱερὸν καὶ πανίερον καὶ
 ἀξιώθειον σκῆνωμα χερσὶν οἰκειαῖς ἐδόκουν ἐναγκαλιζέσθαι· ὀφθαλ-
 μοὺς καὶ χεῖλη καὶ μέτωπα, ἀχένα καὶ παρεΐας προσερεί-
 δων τοῖς μέλεσι, καὶ τῆς ἀφῆς ἡσθόμην, ὡς ἐκ παρόντος συνιστα-
 10 μένης τοῦ σώματος, καὶ κατανοήσας ὀφθαλμοῖς κατιδεῖν τὸ ποθού-
 μενον οὐ δεδύνημαι. Πῶς γὰρ ἂν ὁ μετάρσιον πρὸς σηκοὺς οὐρα-
 νίους ἀνήρπασται; Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

6 Τίνα δὲ τὰ ἐπ' αὐτῇ γέρα τότε τελούμενα πρὸς τοῦ γεραίρειν
 τοὺς τεκόντας θεσμοθετήσαντος; Τοὺς μὲν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς πρὸς
 ἀνθρώπων ἀλείαν διασπαρέντας ταῖς πολυαρμονίαις καὶ ποικίλαις
 γλώσσαις τοῦ Πνεύματος, καὶ τῇ τοῦ λόγου σαγήνῃ τοὺς ἀνθρώ-
 5 πους ζωγροῦντας ἐκ τοῦ τῆς πλάνης βυθοῦ πρὸς τὴν πνευματικὴν
 καὶ ἐπουράνιον τράπεζαν τοῦ δείπνου τοῦ μυστικοῦ τῆς ἱερᾶς παν-
 δαισίας τῶν πνευματικῶν τοῦ οὐρανοῦ νυμφίου γάμων, οὗς ὁ Πα-

τοῦ Θωμᾶ τὰ πέρατα τῆς γῆς, πὼς εἶναι Θεὸς καὶ Κύριος κι ἔχει δύο φύσεις καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασή του ἀπ' τοὺς νεκρούς, καὶ στίς δύο αὐτὲς φύσεις δύο ἀντίστοιχες ἐνέργειες καὶ δυὸ αὐτεξουσίες θελήσεις πὸ παραμένουν στὸν ἄπειρο αἰῶνα. Αὐτὴ εἶναι τῶν Ἐκκλησιῶν ἡ ἀκρόπολη· αὐτὴ εἶναι τὸ κατάλυμα τῶν μαθητῶν· σ' αὐτὴν ἐκχύθηκε στοὺς ἀποστόλους ἡ πολύφωνη καὶ πολύγλωσση καὶ πυρίμορφη ἐπιφοίτηση τοῦ παναγίου Πνεύματος· σ' αὐτὴν πῆρε στὸ σπίτι του ὁ θεολόγος τῆ Θεοτόκο καὶ τὴν ὑπηρετοῦσε· αὐτὴ, ἡ μητέρα ὄλων τῶν ἐκκλησιῶν τῆς οἰκουμένης, ἔγινε τὸ κατοικητήριο τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ μετὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀπὸ τοὺς νεκρούς· σ' αὐτὴν λοιπὸν πάνω σὲ κάποια κλίνη τρισάγια κειτόταν ἡ μακάρια Παρθένος.

5 Ἄλλὰ φθάνοντας σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τοῦ λόγου μου, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ ἐξαγορεύσω αὐτὸ πὸ ἔπαθα, κατακαιόμενος ὀλόκληρος ἀπὸ τὴ φλόγα τοῦ ὀλόθερμου πόθου μου, σᾶς λέω ὅτι φρίκη μὲ κυριεύει καὶ χύνω χαρμόσυνα δάκρυα, καὶ σὰ νὰ ἀγκαλιάζω τὴν ἴδια τὴν κλίνη τὴν μακάρια κι ἀγαπημένη, τὴ γεμάτη ἀπὸ θαύματα, αὐτὴν πὸ δέχτηκε πάνω τῆς τὸ σκῆνωμά τῆς πὸ ἔγινε ἀρχὴ τῆς ζωῆς, καὶ γι' αὐτὸ εὐτύχησε νὰ ἀγιαστεῖ, νόμιζα πὼς ἀγκάλιαζα μὲ τὰ χέρια μου αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ ἅγιο καὶ πανίερο κι ἄξιο γιὰ τὸ Θεὸ σκῆνωμα. Τὰ μάτια καὶ τὰ χεῖλια καὶ τὸ μέτωπο, τὸ λαιμὸ καὶ τὰ μάγουλά μου ἀκουμπώντας στὰ μέλη τῆς, ἐνιωθα καὶ τὸ ἄγγιγμά τῆς, σὰ νὰ ἔταν τὸ σῶμα τῆς δίπλα μου, κατανόησα ὅμως πὼς δὲν μπορῶ μὲ τὰ μάτια μου νὰ δῶ αὐτὸ πὸ ποθοῦσα. Πὼς δηλαδὴ νὰ δῶ αὐτὸ πὸ ἀρπάχτηκε ἀνάερα στὰ οὐράνια ἄδυστα; Ἔτσι συνέβαιναν αὐτὰ μέσα μου.

6 Καὶ ποιὲς τιμὲς τῆς ἔκανε τότε αὐτὸς πὸ ἔβαλε νόμο νὰ τιμοῦμε αὐτοὺς πὸ μᾶς γέννησαν; Κατὰ πρῶτον αὐτοὺς πὸ εἶχαν σκορπιστεῖ σὲ κάθε γωνιὰ τῆς γῆς γιὰ τὸ ψάρεμα τῶν ἀνθρώπων μὲ τίς πολυαρμονικὲς καὶ διάφορες γλῶσσες τοῦ Πνεύματος καὶ πὸ μὲ τὸ δίχτυ τοῦ λόγου αἰχμαλώτιζαν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ βυθὸ τῆς πλάνης, γιὰ νὰ τοὺς φέρουν στὸ πνευματικὸ κι ἐπουράνιο τραπέζι τοῦ μυστικοῦ δείπνου τῆς ἱερῆς πανδαισίας τῶν πνευματικῶν γάμων τοῦ οὐράνιου νυμφίου, στοὺς ὁποίους παρέ-

τῆρ τῷ ἰσοσθενεῖ καὶ ὁμοφουεῖ Υἱῷ λαμπρῶς ἐστιᾷ, καὶ λίαν βασιλικώτατα, θεῖον πρόσταγμα πρὸς Ἱερουσαλήμ, ὡσπερ τις σαγήνη
 10 ἢ νεφέλη κατήπειγεν, ἐκ τῶν τερμάτων τῆς γῆς οἷά τινας ἀετοὺς συνωθοῦσα καὶ συναθροίζουσα. «Ὅπου γὰρ τὸ πτώμα», Χριστὸς ἢ ἀλήθεια ἔφησε, «τοὺς ἀετοὺς συναχθήσεσθαι». Εἰ γὰρ καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ ταῦτα λέξαντος δευτέρας μεγάλης καὶ ἐπιφανοῦς παρουσίας καὶ οὐρανόθεν καταφοιτήσεως, ἡ ρῆσις ἤδε προλέλεκται,
 15 ἀλλ' οὐκ ἀτόπως ὡσπερ ἠδύσματι τοῦ λόγου κάνταῦθα παραληφθήσεται.

Παρήσαν τοίνυν οἱ αὐτόπται καὶ τοῦ Λόγου θεράποντες, κατ' ὀφειλὴν καὶ τῇ τούτου μητρὶ λειτουργήσαντες, καὶ κληρον ὡσπερ τινὰ πολυτελῆ καὶ ὑπέρτιμον τὴν εὐλογίαν ἐξ αὐτῆς ἀρυσόμενοι.
 20 Τίτι γὰρ ἔστιν ἡ γνώμη ἀμφίβολος, ὡς αὕτη τῆς εὐλογίας πηγὴ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν ὑπάρχει ἀνάβλυσις; Συμπαρήσαν δὲ καὶ οἱ τούτων ὀπαδοὶ καὶ διάδοχοι, τῆς λειτουργίας ἅμα καὶ τῆς εὐλογίας μεθέζοντες. Ὡν γὰρ κοινὸς ὁ πόνος, καὶ αἱ ἐπικαρπία κατάλληλοι. Παρειστίκει δὲ καὶ τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ ὄσον θεόλεκτον σύ-
 25 στημα. Ἐχρῆν δὲ καὶ τῶν πάλαι δικαίων καὶ προφητῶν τοὺς ἀκρέμονας συμπαρομαρτεῖν, ταύτης τῆς ἱερᾶς δορυφορίας μεθέζοντας, τοὺς προκατηγγελκότας δηλαδὴ τὴν ἐξ αὐτῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου δι' ἡμᾶς ἔνσαρκόν τε καὶ φιλόανθρωπον γέννησιν.

Ἄλλ' οὐδὲ ἀγγέλων ὁμήγυρις ἄμοιρος. Ὅσον γὰρ τῷ βασιλεῖ
 30 κατὰ γνώμην ὑπήκουον, κάντεῦθεν τῆς αὐτοῦ τιμαλφοῦς παραστάσεως ἄξιον, ἔδει δορυφορεῖν τὴν τούτου κατὰ σάρκα Μητέρα, τὴν πανολβίαν ὄντως καὶ μάκαρα, τὴν πασῶν γενεῶν καὶ κτίσεως ἀπάσης προφερεστέραν. Ταύτη παρειστίκεισαν ἅπαντες, τῇ φρυκτωρίᾳ λαμπομένη τοῦ Πνεύματος καὶ τοῖς ἐκλάμπροις μαρμαρυ-
 35 γαῖς καταλαμπούση τοὺς αἰδοῖ τε καὶ φόβῳ καὶ ἀκλινεῖ τῷ πόθῳ εἰλικρινῆς αὐτῇ ὄμμα νοητὸν ἐνερείδοντας. Ἔστι γὰρ τῶν ὄντων

χει λαμπρή και μεγαλόπρεπα βασιλική έστίαση ό Πατέρας με τόν όμοδύναμο και όμοούσιο Υιό του, προσταγή θεία, σάν κάποιο δίχτυ ή σύννεφο, τούς έκαμνε από τά πέρατα τής γής νά βιασθούν νά έρθουν στην Ίερουσαλήμ, σπρώχνοντας και συναθροίζοντας τους σάν κάποιους άετούς. Γιατι ό Χριστός, ή άλήθεια, είπε, «όπου ύπάρχει νεκρό σώμα, εκεί θά συνταχτούν οι άετοί»⁸. Και μολονότι ό λόγος αυτός έχει είπωθει από αυτόν πού τόν είπε για τήν ίδια τή δεύτερη μεγάλη και λαμπρή παρουσία του και για τόν έρχομό του από τόν ουρανό, δέν είναι άκαιρο νά τόν χρησιμοποιήσω και τώρα σάν ένα στολίδι τής όμιλίας μου.

Ήταν λοιπόν κοντά της όσοι τόν είδαν με τά μάτια τους και έγιναν κήρυκες του λόγου του, για νά ύπηρετήσουν από χρέος και τήν μητέρα του και νά πάρουν άπ' αυτήν τήν εύλογία της, κληρονομιά πλούσια και πολύτιμη. Γιατι ποιός άμφιβάλλει πώς αυτή είναι ή πηγή τής εύλογίας και ή ανάβλυση όλων τών άγαθών; Ήταν μαζί τους και οι άκόλουθοι και διάδοχοί τους, για νά μοιραστούν μ' αυτούς τις φροντίδες και νά πάρουν μερίδιο τής εύλογίας. Γιατί, εκείνων πού είναι κοινός ό κόπος, είναι κοινά και τά κέρδη. Ήταν εκεί κι όλη ή κοινότητα τών εκλεκτών του Θεού στην Ίερουσαλήμ. Έπρεπε όμως νά 'ναι παρόντες και οι κορυφαίοι από τούς παλιούς δίκαιους και προφήτες, για νά πάρουν μέρος στην ιερή αυτή φρουρά, όσοι δηλαδή προανήγγειλαν τήν σωματική και φιλόανθρωπη γέννηση από αυτήν του Θεού Λόγου.

'Αλλ' ούτε τών άγγέλων ή σύναξη ήταν άμέτοχη. 'Αφού υπάκουσαν με τή θέλησή τους στο βασιλιά, σύμφωνα μ' αυτό κι άντάξια με τήν τιμητική σ' αυτόν ύπηρεσία, έπρεπε νά παραβρεθούν και στην τιμητική φρουρά τής κατά σάρκα Μητέρας του, πού είναι άληθινά πανόλβια και τρισμακάρια και πού ξεχωρίζει από όλες τις γενιές κι όλη τήν κτίση. Σ' αυτήν παραστέκονταν όλοι, καθώς τήν έλουζε στο φώς ή πελώρια φωτιά του Πνεύματος, κι εκείνη πάλι με τήν έκπεμπόμενη άκτινοβολία της καταφώτιζε εκείνους πού τήν κοίταζαν με καθαρό νοερό μάτι, με συστολή και φόβο και με άσίγαστο πόθο. Γιατι δέν ύπάρχει κανένα

οὐδέν, ὃ μὴ τοῦτο πέφυκεν, ἢ τὸ μόνον ἔν· ὅτι μηδὲν τῶν ὄντων τῶ
 ὑπερεῖναι, καὶ πρὸς οὐδὲν παρατιθέμενον κάτεισι, καὶ κατιόν γε
 πρὸς ἅπαντα καὶ ποιοῦν, καὶ μὴ τὸ δρᾶσθαι δεχόμενον.

7 Ἐνταῦθα λόγοι θεόπνευστοι καὶ θεόφθεγκτοι. Ἐνταῦθά τινες
 ὕμνοι θεοπρεπεῖς καὶ ἐξόδιοι. Ὑμνῆσαι γὰρ ἐχρῆν, κάπὶ τούτῳ τὴν
 ὑπεράπειρον ἀγαθότητα καὶ τὸ ὑπερμέγεθες μέγεθος καὶ τὴν ἀπει-
 ροδύναμον δύναμιν καὶ τὴν παντὸς ὕψους καὶ μεγέθους ἐπέκεινα
 5 πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ μετριότητα, τὸν ὑπέρπλουτον πλοῦτον τῆς ἀκατα-
 λήπτου χρηστότητος, τὴν ἀπληστον τῆς ἀγάπης ἄβυσσον· ὅπως
 τῆς οἰκειᾶς οὐκ ἐκφοιτήσας μεγαλειότητος, πρὸς τὴ ὑποποιὸν κα-
 ταβέβηκε κένωσιν, Πατρὸς συνευδοκοῦντος καὶ Πνεύματος· ὅπως
 ὁ ὑπερούσιος ἐκ γυναικειᾶς νηδύος ὑπερουσίως οὐσίωται· ὅπως
 10 Θεὸς τέ ἐστιν, καὶ ἄνθρωπος γέγονε, καὶ μένει κατὰ ταῦτὸν ὑπάρ-
 χων ἀμφοτέρα· ὅπως οὔτε τῆς οὐσίας ἐκβέβηκε τῆς θεότητος, καὶ
 παραπλησίως ἡμῖν κεκοινώνηκε σαρκὸς τε καὶ αἵματος· ὅπως ὁ
 πάντα πληρῶν καὶ φέρων τὰ σύμπαντα τῶ ρήματι τοῦ οἰκειοῦ στό-
 ματος, στενὸν χωρίον κατώκησεν· ὅπως τὸ ὕλικὸν καὶ χορτῶδες
 15 σῶμα τῆς αἰοιδίμου ταύτης, τὸ καταναλίσκον πῦρ ἐδέξατο τῆς θεό-
 τητος, καὶ χρυσὸς ὥσπερ ἀκίβδηλος, ἀνάλωτον ἐχρημάτισε. Θεοῦ
 βουλομένου ταῦτα γεγένηται· ἐπεὶ Θεοῦ θέλοντος, δυνατὰ μὲν
 ἅπαντα, ἀμήχανα δὲ μὴ θέλοντος. Ἐπὶ δὲ τούτῳ καὶ λόγων κεκίνη-
 το ἄμιλλα, οὐχ ὅπως ὑπεραίροιεν ἀλλήλους ἐκάτερος, κενოდόξου
 20 γὰρ τοῦτο φρενός, καὶ πόρρω θείας εὐαρεστήσεως, ἀλλ' ὡς ἂν
 προθυμίας μηδὲν ἐλλίπωσι καὶ δυνάμεως, Θεὸν ὑμνοῦντες καὶ
 Θεοῦ μητέρα γεραίροντες.

8 Τότε δὴ, τότε Ἀδὰμ καὶ Εὔα, οἱ τοῦ γένους προπάτορες,
 ἀγαλλομένοις τοῖς χεῖλεσι διαπρυσίως ἀνακεκράγασι. Σὺ μακαρία,
 θύγατερ, τῆς παραβάσεως ἡμῖν τὰ ἐπιτίμια λέλυκας. Σὺ φθαρτὸν
 ἐξ ἡμῶν σῶμα κληρονομήσασα, ἀφθαρσίας ἡμῖν ἐκυοφόρησας ἐν-
 5 δυμα. Σὺ τὸ εἶναι ἐξ ἡμετέρας ὄσφυος ἀρπάσασα, τὸ εἶναι ἡμῖν

9. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, *Περὶ θείων ὀνομάτων*, κεφ. 2, ΕΠΕ Φιλοκα-
 λία τόμ. 3. 10. Ἐβρ. 2,14.

ὄν, πού νά μὴν τὸ ἔχει αὐτὸ στὴ φύση του, παρὰ τὸ Ἔνα μονάχα· κανένα δηλαδή ἀπὸ τὰ ὄντα πού ὑπερέχει κατὰ τὴ φύση καὶ δὲ συγκρίνεται μὲ κανένα, δὲν κατεβαίνει, ἀλλὰ κι ὅταν κατεβαίνει πρὸς ὅλα καὶ τὰ εὐεργετεῖ, ἔπειτα δὲ δέχεται καμμιά ἀντιπροσφορά ἀπὸ μέρους τους.

- 7 Ἐδῶ λόγοι ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὸ Θεὸ κι εἰπωμένοι ἀπ' τὸ Θεό. Ἐδῶ κάποιιοι ὕμνοι γιὰ τὴν ἔξοδο ὅπως τοὺς θέλει ὁ Θεός. Γιατὶ ἔπρεπε νὰ ὑμνήσομε καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίστασι τὴν πέρα ἀπὸ τὸ ἄπειρο ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, τὴν πάνω ἀπὸ κάθε μεγαλειῶ μεγαλοσύνη του, καὶ τὴν πέρα ἀπὸ κάθε ὕψος καὶ μεγαλειῶ συμμόρφωσή του στὰ μέτρα μας, τὸν ἀξεπέραστο πλοῦτο τῆς ἀκατανόητης καλοσύνης του, τὴν ἄβυσσο τῆς ἀγάπης πού δὲ γεμίζει πιά, τὸ πῶς δηλαδή, χωρὶς ν' ἀφήσει τὴ μεγαλειότητά του, κατέβηκε τὴν κατάβασή πού ὀδηγεῖ στὰ ὕψη μὲ τὴ συγκατάθεσι τοῦ Πατέρα καὶ τοῦ Πνεύματος· πῶς ὁ πέρα ἀπὸ οὐσία οὐσιώνεται ὑπερούσια μέσα στὰ σπλάχνα γυναίκας καὶ πῶς εἶναι Θεὸς ἀλλὰ ἐγινε κι ἄνθρωπος καὶ παραμένει μὲ τίς δύο φύσεις του⁹· πῶς οὔτε ἀπὸ τὴν οὐσία τῆς θεότητος βγήκε, κοινώησε ὁμως σάρκα καὶ αἷμα παρόμοια μ' ἐμᾶς¹⁰· πῶς κατοίκησε σὲ στενὸ χῶρο αὐτὸς πού γεμίζει τὰ πάντα καὶ κυβερνᾷ τὰ σύμπαντα μ' ἓνα λόγο ἀπ' τὸ στόμα του· πῶς τὸ ὑλικὸ κι ἀπὸ χόρτο σῶμα τῆς αἰοιδιμῆς νεκρῆς δέχτηκε τὴ φωτιὰ τῆς θεότητος πού κατατρῶει, καὶ σὰν χρυσάφι ἀνόθευτο ἔμεινε ἀπείραχτο. Ὅλα ἐγιναν μὲ τὴ θέλησι τοῦ Θεοῦ· γιατί, ὅταν θέλει ὁ Θεός, εἶναι ὅλα δυνατὰ κι ἀδύνατα ἂν δὲ θέλει. Καὶ γι' αὐτὸ ξεκίνησε καὶ μιὰ ἄμιλλα λόγων· ὄχι πῶς νὰ ξεπεράσομε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, γιατί αὐτὸ θὰ μαρτυροῦσε κενοδοξία καὶ θὰ ἦταν μακριὰ ἀπὸ τὴν εὐαρέστησι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ μὴν ὑστερήσομε σὲ προθυμία καὶ δύναμι ὑμνῶντας τὸ Θεὸ καὶ τιμώντας τὴ μητέρα τοῦ Θεοῦ.

- 8 Τότε λοιπὸν οἱ προπάτορες τοῦ ἀνθρώπινου γένους ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐᾶ, μὲ πρόσωπο πού ἔλαμπε διαλαλοῦσαν τὴ χαρὰ τους. Ἐσύ, κόρη μακάρια, ἔσβησες τίς ποινές τῆς παράβασής μας. Ἐσύ, ἂν καὶ κληρονόμησες ἀπὸ μᾶς φθαρτὸ σῶμα, κυοφόρησες τὸ φόρεμα τῆς ἀφθαρσίας μας. Ἐσύ ἄρπαξες ἀπὸ τὴν ὀσφύ μας

ἀνταπέδωκας· τὰς ὠδῖνας ἔλυσας· τὰ τοῦ θανάτου διέρρηξας
 σπάργανα· τὸ ἀρχαῖον ἡμῖν ἀποκατέστησας ἐνδιαίτημα. Ἡμεῖς
 ἐκλείσαμεν τὸν παράδεισον, σὺ τοῦ τῆς ζωῆς ξύλου τὴν εἴσοδον
 ἀνεπέτασας. Ἐκ τῶν χρηστῶν δι' ἡμῶν ἤλθε τὰ λυπηρά, διὰ σοῦ
 10 ἐκ τῶν λυπηρῶν ἐπανῆλθεν ἡμῖν τὰ χρηστότερα. Καὶ πῶς θανάτου
 γεύση, ἢ ἄχραντος; Σοὶ πρὸς ζωὴν γέφυρα καὶ κλίμαξ πρὸς οὐρα-
 νόν, καὶ πρὸς ἀθανασίαν ὁ θάνατος πορθμεῖον γενήσεται. Ὅντως
 μακαρία σύ, παμμακάριστε. Τίς γάρ, εἰ μήτιγε ὁ Λόγος ἦ, προσενή-
 νεκται τοῦτο πάσῳ, ὃ πράττειν ὑπείληπται;

15 Ἐπεκρότει δὲ καὶ πᾶς ὁ τῶν ἀγίων χορός. Σὺ ἡμῶν τὰς προ-
 ρήσεις πεπλήρωκας. Σὺ ἡμῖν τὴν καταδοκουμένην εὐφροσύνην
 προσήνεγκας. Διὰ σοῦ γὰρ δεσμῶν θανάτου λελύμεθα. Δεῦρο πρὸς
 ἡμᾶς, ὦ θεῖον καὶ ζωηφόρον κειμήλιον. Ἔλθε ποθοῦσιν ἡμῖν, ἢ
 τὸν πόθον ἡμῶν ἐκπεράνασα. Ἄλλ' ἀνθεῖλκε λόγοις οὐχ ἤττοσιν
 20 τῶν ἐν σώματι περιστώτων ἀγίων πληθύς· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ἢ
 ἡμετέρα παράκλησις, λέγουσα· τὸ μόνον ἐπὶ γῆς ἡμῶν παραμύθιον.
 Μὴ εἰσὶν ἡμᾶς ὀρφανούς, ἢ Μήτηρ, τοῦ συμπαθοῦς τοῦ Υἱοῦ σου
 προκινδυνεύοντας. Ἔχοιμέν σε τῶν πόνων ἀνάπαυλαν καὶ τῶν
 ἰδρώτων ἀνάπτυξιν. Σοὶ καὶ μένειν θελούσῃ τὸ δύνασθαι πάρεστι,
 25 καὶ ἀπαίρειν προθυμουμένη οὐδὲν ἐμπόδιον. Εἰ ἀπαίρεις, ἢ τοῦ
 Θεοῦ σκηνή, καὶ ἡμεῖς συναπαίρομεν, ὁ σὸς λαὸς διὰ τὸν σὸν Υἱὸν
 χρηματίσαντες. Σὲ μόνην ἐπὶ γῆς καταλελειμμένην ἡμῖν παρηγο-
 ρίαν κεκτήμεθα. Σοὶ καὶ ζώσῃ συζῆν, καὶ θνησκούσῃ συνθνήσκειν
 μακάριον. Τί δὲ θνησκούσῃ φαμέν; Σοὶ μὲν γὰρ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνα-
 30 τος, καὶ ζωὴ κρείττων, καὶ ταύτην τὴν ζωὴν ἀπαραβλήτοις συγ-
 κρίσεισιν ὑπεραίρουσα· ἡμῖν δὲ πῶς ὁ βίος ἀβίωτος, σὲ μὴ κεκτη-
 μένοις συνόμιλον.

9 Τοιαῦτα ἄττά μοι δοκεῖ τοὺς ἀποστόλους σὺν παντὶ τῷ τῆς
 Ἐκκλησίας πληρώματι τῇ μακαρίᾳ Παρθένῳ προσφέγγεσθαι.
 Ἄλλ' ἐπειδὴ πρὸς τὴν ἐκβίωσιν σπεύδουσαν, κάκεινης ἐφιεμένην
 ἐώρων τὴν Θεομήτορα, πρὸς ὕμνους ἐκδημίους ἐτρέποντο τῆς

τῆ ζωῆ καὶ μᾶς ἀντιδώρισες τῆ μακαριότητα· ἔδωξες τοὺς πόνους· ἔσπασες τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου· ἀποκατέστησες τὴν πρωταρχικὴ κατοικία μας. Κλείσαμε ἐμεῖς τὸν παράδεισο, ἐσὺ ἄνοιξες διάπλατα τὸ δρόμο γιὰ τὸν δέντρο τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὰ καλὰ ποὺ εἶχαμε ἐμεῖς φέραμε τὴν ὀδύνη, ἐνῶ μὲ ἐσένα ἀπὸ τὰ λύπηρὰ ἐπανήλθαμε στὰ καλύτερα. Καὶ πῶς νὰ γευτεῖς τὸ θάνατο ἢ ἄσπιλη ἐσὺ; Ἐσὺ εἶσαι ἡ γέφυρα πρὸς τὴ ζωὴ κι ὁ θάνατός σου θὰ γίνει πορθμεῖο πρὸς τὴν ἀθανασία. Ἀληθινὰ εἶσαι μακάρια ἐσὺ, παμμακάριστη. Γιατί, ἂν δὲ μᾶς ἔδινες τὸ Λόγο, ποιός θὰ προσφερόταν νὰ πράξει ὅ,τι ἐκεῖνος ἀνέλαβε;

Ἐπικροτοῦσε ὅλα αὐτὰ ὁ χορὸς ὄλων τῶν ἀγίων προφητῶν, λέγοντας· Ἐσὺ ἐκπλήρωσες τὶς προφητεῖες μας. Ἐσὺ μᾶς ἔφερες τὴ χαρὰ ποὺ περιμέναμε καὶ χάρη σ' ἐσένα λυθήκαμε ἀπ' τὰ δεσμὰ τοῦ θανάτου. Ἐλα σ' ἐμᾶς, θεϊκὴ θησαυρὲ καὶ πηγὴ τῆς ζωῆς. Ἐλα ποὺ σὲ ποθοῦμε, ἐσὺ ποὺ τὸν πόθο μας ἐκπλήρωσες. Ἀλλὰ τὴν τραβοῦσε ἀπὸ τὴν ἄλλη μὲ λόγους ὄχι πιὸ ἀδύναμους τὸ πλῆθος τῶν ἀγίων ποὺ παρέστεκαν ἀκόμα σωματικά, λέγοντας· Μείνε μαζί μας, ἐσὺ ἡ παρηγοριά μας, τὸ μόνο στήριγμά μας πάνω στὴ γῆ. Μὴ μᾶς ἀφήσεις ὄρφανούς ἐμᾶς ποὺ ἀγωνιζόμαστε γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Υἱοῦ σου ἐσὺ ἡ Μητέρα του. Ἄς σὲ ἔχομε στοὺς πόνους μας ἀνάσα καὶ δρόσισμα στοὺς ἰδρῶτες μας. Ἄν θέλεις νὰ μείνεις, ἔχεις τὴ δύναμη, ἀλλὰ καὶ κανένα ἐμπόδιο ἂν ποθεῖς ν' ἀναχωρήσεις. Ἄν ἀναχωρεῖς, ἐσὺ τοῦ Θεοῦ τὸ σκῆνωμα, μαζί σου φεύγομε κι ἐμεῖς, ποὺ χάρη στὸν Υἱό σου γίναμε καὶ δικός σου λαός. Εἶσαι ἡ μόνη παρηγοριά ποὺ μᾶς ἔμεινε στὴ γῆ. Εἶναι εὐτυχία νὰ ζεῖ κανεὶς μαζί σου ὅσο ζεῖς καὶ νὰ πεθαίνει μαζί σου. Καὶ τώρα ποὺ πεθαίνεις τί νὰ ποῦμε; Γιὰ σένα εἶναι ζωὴ κι ὁ θάνατος καὶ μάλιστα ζωὴ ἀνώτερη ποὺ ἀσύγκριτα ὑπερβαίνει τούτῃ τὴ ζωὴ. Ἐνῶ ἔτσι ὁ βίος γιὰ μᾶς θὰ εἶναι ἀβίωτος, ἂν δὲν ἔχομε ἐσένα συντροφιά μας.

- 9 Τέτοια περίπου λόγια νομίζω πὼς θ' ἀπηύθυναν στὴν εὐλογημένη Παρθένο οἱ ἀπόστολοι μὲ ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ ὁμως τὴν ἔβλεπαν τὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ νὰ τρέχει πρὸς τὴ θαντὴ της κι αὐτὴν νὰ ἐπιθυμεῖ, ἄρχιζαν τοὺς ἐξόδιους

5 θείας ἐμπορούμενοι χάριτος, καὶ τῷ στόματι κιχρῶντες τῷ Πνεύματι, καὶ σαρκὸς ἐξιστάμενοι, καὶ συνεκδημεῖν ἐκδημούση τοῦ Θεοῦ τῇ Μητρὶ ἐφιέμενοι, καὶ προεκδημοῦντες ὡς οἶόν τε τῷ τόνῳ τῆς προαιρέσεως. Ἐπεὶ δὲ πάντες ἅμα τὸν πόθον καὶ τὸ χρέος ἀφωσιώσαντο καὶ πολυανθῆ τε καὶ ποικίλον ὕμνων ἱερῶν ἐπλέ-

10 ξαντο στέφανον, τὴν εὐλογίαν ὡσπερ τινὰ θεόσδοτον θησαυρὸν ἐκομίζοντο, ἐξιτήριά τε καὶ τελευταῖα προσφθεγγόμενοι ῥήματα. Τάδε ἦν, ὡς ἐμὲ εἰδέναί, τοῦ παρόντος βίου τὸ ρευστὸν καὶ εὐπάροιστον διαγγέλλοντα, καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰ κεκρυμμένα μυστήρια εἰς τοῦμφανὲς ἄγοντα.

10 Εἶτα τοῦτοις συνῶδὰ καὶ ἀκόλουθά τινα δοκεῖ πεπρᾶχθαι τὸ τηνικάδε, ὡς μοι δοκεῖ. Ἡ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν οἰκειάν λοχεύτριαν ἔλευσις, χερσὶ θείαις καὶ ἀκηράτοις ὑποδεξομένου τὴν ἱερὰν ταύτης ψυχὴν καὶ εἰλικρινῆ τε καὶ ἁμωμον. Καὶ αὕτη μὲν οἷα εἰκὸς 5 ἔφησεν·

Ἐἰς χεῖράς σου, τέκνον ἐμόν, τὸ πνεῦμά μου παρατίθημι. Δέξαι μου τὴν σοὶ φίλην ψυχὴν, ἣν ἐτήρησας ἄμεμπτον. Σοὶ τὸ ἐμόν σῶμα καὶ οὐ τῇ γῆ παραδίδωμι. Φύλαξον σῶον, ὃ κατοικῆσαι ἠδύοκησας, καὶ γεννηθεὶς Παρθένον ἐτήρησας.

10 Πρὸς ἐμὲ μετᾶστησον, ἴν', ὅπου εἶ σύ, τῶν ἐμῶν σπλάγγνων τὸ κύημα, ἔσομαι κἀγὼ σοὶ συνέστιος. Πρὸς σὲ γὰρ ἐπείγομαι, τὸν πρὸς ἐμὲ ἀδιαστάτως καταφοιτήσαντα. Σὺ τοῖς ἐμοὶ ποθεινοτάτοις τέκνοις, οὓς ἀδελφοὺς καλέσαι ἠδύοκησας, τῆς ἐμῆς ἐκδημίας γενοῦ παραμύθιον. Πρόσθετες εὐλογίαν ἐπὶ

15 τὴν εὐλογίαν αὐτῶν διὰ τῆς τῶν ἡμῶν χειρῶν ἐπιθέσεως'.

Εἶτα τὰς χεῖρας ἐπάρασα, οἷα εἰκὸς, τοὺς συνειλεγμένους εὐλόγησε, τοιαῦτα προσομιλήσασα τὰ ῥήματα, καί·

Δεῦρο, ἡ εὐλογημένη μου Μήτηρ, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν μου,

ὑμνους γεμάτοι ἀπὸ τῆ θεΐα χάρη δανείζοντας τὸ στόμα τους στὸ Πνεῦμα, ἐγκαταλείποντας τὸ σῶμα κι ἐπιθυμώντας νὰ συνοδέψουν τὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ στὴν ἐκδημία της καὶ μὲ τὴ δύναμη τοῦ πόθου τους ἀναχωρώντας ὅσο γίνεται πρὶν ἀπὸ αὐτὴν. Κι ἀφοῦ ὅλοι ἐκπλήρωσαν τὸν πόθο καὶ τὸ χρέος τους κι ἐπλεξαν ἀπὸ λογιῆς ἱερῶν ὑμνῶν πολὺχρωμο στεφάνι, ἔλαβαν τὴν εὐλογία σὰν κάποιο θησαυρὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ, λέγοντας πὰ τὰ τελευταῖα ἀποχαιρετιστήρια λόγια. Αὐτὰ ἦταν, ὅσο μπορῶ νὰ ξέρω, λόγια ποὺ τόνιζαν τὴ μεταβολὴ καὶ τὴν παροδικότητά τῆς ζωῆς καὶ ἀποκάλυπταν τὰ κρυμμένα μυστήρια τῶν μελλοντικῶν ἀγαθῶν.

- 10 Ἐπειτα νομίζω πὼς τότε εἶχανπραχθεῖ κάποια σύμφωνα κι ἀκόλουθα μ' αὐτά. Ὁ ἐρχομὸς τοῦ βασιλιᾶ σ' ἐκείνην ποὺ τὸν γέννησε, γιὰ νὰ δεχθεῖ στὰ θεῖα κι ἄχραντα χέρια του τὴν ἱερὴ ψυχὴ της, τὴν καθαρὴ κι ἄσπιλη. Κι ἐκείνη θὰ τοῦ εἶπε ὅπως εἶναι φυσικό·

Ἐστὰ χέρια σου ἀφήνω, παιδί μου, τὸ πνεῦμα μου. Δέξου τὴν ψυχὴ μου ποὺ ἀγαπᾷς καὶ ποὺ τὴ φύλαξες ἀκηλίδωτη. Σ' ἐσένα παραδίνω τὸ σῶμα μου κι ὄχι στὴ γῆ. Φύλαξέ το ἀπειράχτο, αὐτὸ ποὺ εὐδόκησες νὰ τὸ κάνεις κατοικητήριό σου κι ἀφοῦ γεννήθηκες μὲ φύλαξες Παρθένο. Φέρε σ' ἐμένα τὴν κατοικία σου, ὥστε, ὅπου εἶσαι ἐσύ, τὸ γέννημα τῶν σπλάχνων μου, νὰ μείνω μαζί σου κι ἐγώ. Γιατὶ βιάζομαι νὰ ῥθω σὲ σένα, ποὺ ἦρθες σ' ἐμένα, χωρὶς νὰ χωριστεῖς ἀπ' τὸν Πατέρα. Ἐσὺ στ' ἀγαπητὰ παιδιά μου, ποὺ μὲ χαρὰ ἀδελφούς σου ὀνόμασες, γίνε παρηγοριὰ τῆς ἀναχώρησής μου, καὶ πρόσθεσε εὐλογία πάνω στὴν εὐλογία τους, τὰ χέρια μου ἐπιθέτοντας στὸ κεφάλι τους'.

Καὶ σηκώνοντας ἔπειτα τὰ χέρια της, ὅπως εἶναι φυσικό, εὐλόγησε τοῦ συναγμένους ἐκεῖ, ἀπευθύνοντας τέτοια πάνω κάτω λόγια, ὅπως αὐτὰ ποὺ εἶπα. Κι ἔπειτα ἀφοῦ ἄκουσε τὴν πρόσκληση,

Ἐλα, εὐλογημένη Μητέρα μου, ν' ἀναπαυθεῖς κοντά μου.

ἀκούσασα. «Ἀνάστα, ἔλθε, ἡ πλησίον μου, ἡ καλὴ ἐν γυναι-
 20 ζίν», ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρήλθον, ὁ καιρὸς τῆς τομῆς ἐφθα-
 σε. «Καλὴ ἡ πλησίον μου, καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί».
 «Ὅσμη μύρων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα».

Τούτων ἡ ἀγία ἀκούσασα, τὸ πνεῦμα ταῖς χερσὶ τοῦ Υἱοῦ παρα-
 τίθεται.

11 Καὶ τί γίνεται; Στοιχείων, ὡς γέ μοι δοκεῖ, κίνησις καὶ ἀλ-
 λοιώσις, φωναί τε ψόφοι καὶ πάταγοι καὶ ἀγγέλων ὕμνοι ἐπάξιοι,
 προτρεχόντων, συμπροπεμπόντων, παρεπομένων· τῶν μὲν τῇ
 ἀμωμήτῳ καὶ παναγίᾳ ψυχῇ τὴν δορυφορίαν πληρύντων καὶ πρὸς
 5 οὐρανὸν ἀνιούσῃ συνανιόντων, ἕως ὅτε τῷ θρόνῳ τῷ βασιλικῷ
 τὴν βασιλίδα παρέστησαν, τῶν δέ, τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν κυκλοῦντων
 σῶμα καὶ ὠδαῖς ἀγγελοπρεπέσιν ὑμνούντων τὴν Θεομήτορα. Τί δὲ
 οἱ παρεστῶτες τῷ παναγίῳ καὶ ἱερωτάτῳ σώματι; Φόβῳ τε καὶ
 πόθῳ καὶ ἀγαλλιάσεως δάκρυσι τὸ θεῖον καὶ πανόλβιον περιστοι-
 10 χίσαντες σκῆνωμα, περιεπτύσσοντο, κατησπάζοντο ἅπαν μέλος,
 προσῆγον τῷ σώματι, ἐκ τῆς ἀφῆς ἀγιασμοῦ τε καὶ εὐλογίας
 πληρούμενοι. Τότε δὴ νόσοι μὲν ἐδραπέτευον, δαιμόνων στίφη
 ἐφυγαδεύοντο, πάντοθεν συνελαυνόμενα πρὸς μόνα τὰ καταχθόνια·
 ἀήρ, αἰθήρ τε καὶ οὐρανὸς ἡγιάζοντο τῇ ἀναβάσει τοῦ πνεύματος,
 15 γῆ δὲ τῇ καταθέσει τοῦ σώματος. Ἄλλ' οὐδὲ ἡ τοῦ ὕδατος φύσις
 τῆς εὐλογίας ἡμοίρησε· λούεται γὰρ ὕδατι καθαρῷ, οὐκ αὐτὴν κα-
 θαίροντι, ἀγνιζομένῳ δὲ μάλιστα. Ἐνταῦθα κωφοῖς μὲν ἡ ἀκοὴ
 ἀπηρτίζετο, χωλοῖς οἱ τῶν ποδῶν κατηρτίζοντο βάσεις, τυφλοῖς δὲ
 ἀνεκαινίζετο ἡ ὄρασις, ἀμαρτωλοῖς πίστει προσιουδοῖ χειρόγραφα
 20 διερρήγγυντο. Εἶτα τί; Σινδόσι καθαραῖς τὸ καθαρὸν ἐνειλίττεται
 σῶμα καὶ κλίνη αὐθις ἡ βασιλὶς ἐπιτίθεται. Εἶτα λαμπάδες καὶ

«Σήκω, ἔλα, ἐσὺ ἡ σύντροφός μου, ἡ πιὸ ὁμορφη μὲς στὶς γυναῖκες· ὁ χειμῶνας πέρασε πιά», ἔφτασε ὁ καιρὸς τοῦ θερισμοῦ¹¹. «Εἶσαι ὁμορφη, σύντροφέ μου, καὶ ψεγάδι δὲ βρῖσκεται ἐπάνω σου»¹². «Ἡ εὐωδιὰ ἀπὸ τὰ μύρα σου ὄλα τὰ μυρωδικὰ ξεπερνᾷ»¹³.

Ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτά, ἀπέθεσε ἡ ἀγία τὸ πνεῦμα τῆς στὰ χέρια τοῦ Υἱοῦ τῆς.

- 11 Καὶ τί γίνεται τότε; Ὅπως ἐγὼ νομίζω, συνέβηκε κάποια ταραχὴ τῶν στοιχείων καὶ μεταβολή, φωνές καὶ κρότοι καὶ γδοῦποι καὶ ὕμνοι ἐπάξιοι τῶν ἀγγέλων ποὺ πρότρεχαν καὶ πήγαιναν μαζί κι ἀκολουθοῦσαν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἄλλοι ἀποτελοῦσαν τὴ φρουρὰ τῆς ἀμώμητης καὶ παναγίας ψυχῆς ποὺ ἀνέβαιναν κι αὐτοὶ μαζί τῆς καθὼς αὐτὴ ἀνέβαινε στοὺς οὐρανούς, ὡς ποὺ ἔβαλαν τὴ βασίλισσα κοντὰ στὸ θρόνο τὸ βασιλικό, κι ἄλλοι περικύκλωναν τὸ θεῖο κι ἅγιο σῶμα καὶ μὲ τοὺς ἀγγελικούς ὕμνους τοὺς ὑμοῦσαν τὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τί ἔκαναν ὅσοι στέκονταν κοντὰ στὸ πανάγιο καὶ πανίερο σῶμα; Μὲ φόβο καὶ μὲ πόθο καὶ μὲ δάκρυα χαρᾶς, ἀφοῦ περιστοίχισαν τὸ θεϊκὸ καὶ τρισμακάριο σκῆνωμα, τὸ ἀγκάλιαζαν, ἀσπάζονταν κάθε μέλος, τὸ ἀκουμποῦσαν ἐπάνω τους, γεμίζοντας ἀπὸ τὸ ἄγγιγμά του μὲ ἀγιασμό καὶ εὐλογία. Τότε δραπέτευαν οἱ ἀρρώστιες, ἔπαιρναν δρόμο τὰ δαιμονικὰ στίφη διωγμένα τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο πρὸς τὰ καταχθόνια καὶ μόνο. Ὁ ἀέρας, ὁ αἰθέρας καὶ ὁ οὐρανὸς ἀγιάζονταν μὲ τὸ πέταγμα πρὸς τὰ ἄνω τῆς ψυχῆς καὶ ἡ γῆ πάλι μὲ τὸν ἐνταφιασμό τοῦ σώματος. Ἄλλ' οὔτε ἡ φύση τοῦ νεροῦ ἔμεινε ἄμοιρη ἀπὸ τὴν εὐλογία· γιατί τὴ λούζουν μὲ καθαρὸ νερὸ ποὺ δὲν ἔπλυνε ἐκείνην, ἀλλὰ πολὺ περισσότερο ἀγνιζόταν αὐτὸ τὸ ἴδιο. Ἔτσι ἔμπαινε σὲ λειτουργία ἡ ἀκοὴ τῶν κωφῶν, στερεῶνονταν τὰ πόδια τῶν κουτσῶν, διορθωνόταν τῶν τυφλῶν ἡ ὄραση καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν ποὺ προσέρχονταν μὲ πίστη σκίζονταν τὰ χειρόγραφα. Κι ἔπειτα τί ἔγινε; Τυλίγουν σὲ καθαρὰ σε-ντόνια τὸ καθαρὸ σῶμα καὶ βάζουν τὴ βασίλισσα στὴν κλίνη.

12. ᾠσμα 4,7.

13. ᾠσμα 4,10.

μύρα, ὕμνοι προπόμπιοι, ἀγγέλων μὲν ταῖς οἰκείαις γλώτταις μελωδούντων ὕμνον τὸν αὐτοῖς προσφορώτατον, ἀποστόλων δὲ καὶ θεοφόρων Πατέρων ὡδὰς ἀδόντων θεοπρεπεῖς καὶ κροτουμένας
25 τῷ Πνεύματι.

12 Τότε δὴ, τότε ἡ κιβωτὸς τοῦ Κυρίου ἀπάρασα ἐξ ὄρους Σιών τοῖς τῶν ἀποστόλων κλεινοῖς ὤμοις ἐποχουμένη πρὸς τὸ οὐράνιον τέμενος διὰ μέσου τοῦ τάφου διαβιβάζεται. Καὶ πρότερον μὲν διὰ μέσου τοῦ ἄστεος ἄγεται, οἷά τις νύμφη περικαλλῆς τῇ ἀπροσίτῳ
5 αἴγλη ὠραιζομένη τοῦ Πνεύματος, καὶ οὕτως εἰς τὸ ἱερώτατον τῆς Γεθσημανῆ χωρίον κομίζεται, ἀγγέλων προτρεχόντων, παρεπομένων, συγκαλυπτόντων ταῖς πτέρυξι, καὶ παντὸς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματος. Καὶ ὡσπερ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἐπὶ τῇ καταπαύσει τῆς κιβωτοῦ ἐν ναῶ Κυρίου, ὃν αὐτὸς ἐδείματο, πάντας
10 τοὺς πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ ἐν Σιών ἠγκλησίασε, τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου ἐκ πόλεως Δαβὶδ (αὕτη ἐστὶν Σιών) καὶ ἦσαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὰ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται, καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ θύοντες βόας καὶ πρόβατα ἀναρί-
15 θμητα· καὶ εἰσφέρουσιν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης Κυρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς εἰς τὸ δαβὶρ τοῦ οἴκου, εἰς τὰ ἹΑγια τῶν ἀγίων, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῶν Χερουβὶμ· οὕτω δὴ καὶ νῦν ἐπὶ τῆς καταπαύσει τῆς νοεράς κιβωτοῦ, οὐ διαθήκης Κυρίου, ἀλλ' αὐτῆς τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου ὑποστάσεως, αὐτὸς ὁ νέος Σολομὼν, ὁ εἰρηνάρ-
20 χης, καὶ τοῦ παντὸς ἀριστοτέχνης τῶν οὐρανίων νόων τὰ ὑπερκόσμια τάγματα, καὶ τῆς Νέας Διαθήκης τοὺς προὔχοντας, τοὺς ἀποστόλους φημί, σὺν παντὶ τῷ ἐν Ἱερουσαλήμ τῶν ἀγίων λαῶ σήμερον ἠγκλησίασε, καὶ τὴν μὲν ψυχὴν δι' ἀγγέλων εἰς τὰ ἹΑγια τῶν ἀγίων, τὰ ἀρχέτυπα τὰ ἀληθινὰ καὶ οὐράνια εἰσοικίζεται, ἐπ' αὐτὰς
25 τῶν τετραμόρφων ζώων τὰς πτέρυγας, καὶ τῷ ἑαυτοῦ παρεστήσατο θρόνῳ, εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου πρόδρομος

Ἄναβουν ἔπειτα λαμπάδες, τὴ ραίνουν μὲ μύρα καὶ τὴν κατευοδώνουν μὲ ὕμνους· οἱ ἄγγελοι μελωδοῦν μὲ τὰ στόματά τους τὸν πῶ καλό τους ὕμνο, οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ θεοφόροι Πατέρες ἔψαλλαν θεϊκὲς ᾠδὲς πού τις ἐπικροτοῦσε τὸ Πνεῦμα.

- 12 Καὶ τότε πιά ἀκριβῶς ἢ κιβωτὸς τοῦ Κυρίου ξεκινώντας ἀπὸ τὸ ὄρος τῆς Σιών ἐπάνω στοὺς ὄρους τῶν ἐνδόξων ἀποστόλων διὰ μέσου τοῦ τάφου μεταφέρεται στὸν οὐράνιο ναό. Προηγούμενως τὴν περνοῦν ἀπὸ τὴν πόλη διασχίζοντάς τὴν, σὰ νύφη πανόμορφη, στολισμένη μὲ τὴν ἀπρόσιτη λάμψη τοῦ Πνεύματος, καὶ τὴν πηγαίνουν στὸ ἱερότατο μέρος τῆς Γεθσημανή, ἐνῶ ἄγγελοι ἔτρεχαν μπροστά, ἀκολουθοῦσαν, τὴ σκέπαζαν μὲ τὶς φτεροῦγες τῆς κι ὄλο τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἀκολουθοῦσε. Καὶ ὅπως ὁ βασιλιάς Σολομὼν κατὰ τὴν ἐγκατάσταση τῆς κιβωτοῦ στὸ ναὸ τοῦ Κυρίου, πού ἐκεῖνος εἶχε οἰκοδομήσει, συνάθροισε στὴ Σιών ὄλους τοὺς γέροντες τοῦ Ἰσραὴλ γιὰ νὰ σηκώσουν ἀπὸ τὴν πόλη τοῦ **Δαβὶδ** τὴν Κιβωτὸ τῆς Διαθήκης τοῦ Κυρίου (αὐτὴ εἶναι ἡ Σιών), καὶ οἱ ἱερεῖς σήκωσαν τὴν κιβωτὸ καὶ τὴ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καὶ τὰ ἀνέβασαν ψηλὰ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖτες, ἐνῶ ὁ βασιλιάς κι ὄλος ὁ λαὸς θυσίαζαν μπροστὰ στὴν κιβωτὸ βόδια καὶ πρόβατα ἀμέτρητα, καὶ στὴ συνέχεια ἔφεραν μέσα οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸ τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου τοποθετώντας τὴν στὴ θέση τῆς, τὸ Δαβὶρ τοῦ ναοῦ, στὰ ἹΑγια τῶν ἁγίων, κάτω ἀπὸ τὶς φτεροῦγες τῶν Χερουβίμ¹⁴. Ἔτσι λοιπὸν καὶ τώρα μὲ τὴν ἀνάπαυση τῆς νοερῆς κιβωτοῦ, ὄχι τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ τῆς ἴδιας τῆς ὑπόστασης τοῦ Λόγου, αὐτὸς ὁ νέος Σολομὼν, ὁ ἀρχηγὸς τῆς εἰρήνης καὶ ἀριστοτέχνης τοῦ παντός, συνάθροισε σήμερα τὰ ὑπερκόσμια τάγματα τῶν οὐράνιων πνευμάτων καὶ τοὺς πρῶχοντες τῆς Νέας Διαθήκης, ἐννοῶ τοὺς ἀποστόλους, μαζί μὲ ὄλο τὸ λαὸ τῶν ἁγίων τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ μὲ τοὺς ἀγγέλους του καὶ βάζει τὴν ψυχὴ στὰ ἹΑγια τῶν ἁγίων, τὰ ἀρχέτυπα, τ' ἀληθινά, πάνω στὶς φτεροῦγες τῶν ἰδίων τῶν τετράμορφων ζώων, καὶ τὴν ἐγκαθιστᾷ κοντὰ στὸ θρόνο του στὸ μέσα μέσα καταπέτασμα, ὅπου πρῶτος μῆκε ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς σωματικά· τὸ σῶμα τῆς τὸ μεταφέρουν μὲ τὰ χέρια τους οἱ

αὐτὸς Χριστὸς σωματικῶς εἰσελήλυθε· τὸ δὲ σῶμα ταῖς τῶν ἀποστόλων χερσὶ προκομίζεται, τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλευόντων συγκαλύπτοντος τῇ αἴγλῃ τῆς ἀοράτου θεότητος, καὶ παντὸς τοῦ
 30 τῶν ἁγίων συστήματος προτρεχόντων καὶ ἱερὰς ἀφιέντων βοᾶς καὶ θυόντων θυσίαν αἰνέσεως ἕως ὡς παστάδι τῷ τάφῳ καὶ δι' αὐτοῦ τῇ τῆς Ἐδέμ τρυφῇ καὶ οὐρανόις ἐναπετέθη σκηνώμασι.

13 Παρῆσαν δὲ τυχόν καὶ Ἰουδαῖοι, ὅσοι μὴ λίαν ἀγνώμονες. Οὐχ οἶον δέ, ὥσπερ ὄψω παράρτυμα, τὸ τοῖς πολλῶν περιφερόμενον χεῖλεσι προσμίξαι τῷ διηγήματι. Φασὶ γάρ, ὅτε πρὸς τῇ καταβάσει καταντοῦς ὄρους γεγόνασιν οἱ τὸ μακάριον σῶμα τῆς Θεομήτορος
 5 αἶροντες, Ἐβραϊὸν τινὰ τῆς ἀμαρτίας δοῦλον καὶ τῆς πλάνης ὑπόσπονδον, τὸν τοῦ Καϊάφα οἰκέτην μιμούμενον, ὃς τὸν Δεσποτικὸν καὶ θεῖον τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐρράπικε πρόσωπον καὶ διαβόλου γενόμενον ὄργανον, θρασεῖα ρύμη καὶ ἀλογίστῳ φερόμενον, καὶ φορᾶ κακοδαίμονι αὐτομολῆσαι πρὸς ἐκεῖνο τὸ θεϊότατον
 10 σκῆνωμα, ᾧ δεδιότες προσέειπεν ἄγγελοι καὶ ἀμφοῖν τοῦ κραββάτου ταῖς χεροῖν μανικῶς καὶ ἐκφρόνως δραξάμενον καθέλκειν εἰς τοῦδαφος· φθόνου τοῦ ἀρχεκάκου καὶ τοῦτο ὄρημα, ἀλλ' ὁ καρπὸς τῶν πόνων προέφθασε καὶ βότρυον πικρὸν καὶ ἐπάξιον τῆς οἰκείας ἐτρύγησε προαιρέσεως. Ἐκλελοιπέναί γὰρ αὐτὸν τὰς χεῖρας διαγο-
 15 ρεύουσι. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοῦ ἀτόπου τολμήματος τὸν αὐτόχειρα ἀθρόον δεικνύμενον ἄχειρα, ἕως πρὸς πίστιν τὴν γνώμην μετέβαλε καὶ μετᾶμελον. Ἀμελητὶ γὰρ οἱ τὸν κράββατον φέροντες ἔστησαν, καὶ ἐπιθεῖς τῷ χεῖρε ὁ δειλῆιος τῷ ζωαρχικῷ καὶ θαυμαστοτόκῳ σκηνώματι, σῶος αὔθις ἐκ κολοβόχειρος γίνεται. Ἐπίσταται γὰρ
 20 ὡς τὰ πολλὰ καὶ περίστασις σῶα καὶ σωτήρια κύειν βουλεύματα. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον παλινοστήσωμεν.

14 Ἐντεῦθεν πρὸς τὴν Γεθσημανὴ τὴν ἱερωτάτην κατάγεται· πάλιν τε ἀσπασμοὶ καὶ περιπλοκαί, καὶ πάλιν ἐγκώμια, ὕμνοι ἱεροὶ καὶ ἀνακλήσεις καὶ δάκρυα, ἐξ ἀγωνίας καὶ πόθου κρουνοὶ ἰδρώτων περιρρεόμενοι· καὶ ἦν ἰδεῖν ἰδρώτας καὶ δάκρυα τοῖς χεῦμασιν
 5 ἀμιλλώμενα. Καὶ οὕτω τὸ πανάγιον σῶμα τῷ πανευκλεεῖ καὶ

ἀπόστολοι, ἐνῶ ὁ βασιλιάς τῶν βασιλιάδων τὸ σκεπάζει μὲ τὴν αἴγλη τῆς ἀόρατης θεότητος, καὶ ὄλη ἡ σύναξη τῶν ἁγίων τρέχουν μπροστὰ καὶ ἀφήνουν ἱερὲς φωνὲς καὶ προσφέρουν θυσιά δοξολογίας, ὡς πού τὸ ἀπόθεσαν μέσα στὸν τάφο, σὰ νὰ 'ταν θάλαμος νυφικός, καὶ μέσα ἀπ' αὐτὸν στὴν τρυφή τῆς Ἐδέμ καὶ στὶς οὐράνιες σκηνές.

- 13 Ἔτυχε νὰ εἶναι ἐκεῖ καὶ κάποιοι Ἰουδαῖοι, ὅσοι δὲν ἦταν τελείως ἀχάριστοι. Δὲν εἶναι βέβαια ὅπως τὸ ἄρτυμα στὸ φαγητὸ τὸ ν' ναμειξῶ στὸ λόγο μου αὐτὸ πού ἔλεγαν πολλὰ χεῖλη. Λένε λοιπόν, ὅταν ἔφτασαν νὰ κατεβοῦν μιὰ κατηγοριὰ ἐνὸς βουνοῦ αὐτοὶ πού σήκωναν τὸ μακάριο σῶμα τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, ἓνας Ἑβραῖος δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, πού συνθηκολόγησε μὲ τὴν ἁμαρτία ὅμοια μὲ τὸν ὑπηρέτη τοῦ Καϊάφα πού ράπισε τὸ Χριστὸ καὶ Θεὸς μας στὸ Δεσποτικὸ καὶ θεῖο πρόσωπο κι ἔγινε ὄργανο τοῦ διαβόλου σπρωγμένος ἀπὸ ὀρμὴ ἀλόγιστου θράσους, μὲ λύσσα δαιμονικὴ χύθηκε σ' ἐκεῖνο τὸ θεϊκότατο σκῆνωμα, πού μὲ φόβο πλησίαζαν οἱ ἄγγελοι, καὶ μὲ τὰ δύο του χέρια ἀρπάζοντας τὸ κρεββάτι μανιασμένα κι ἔξω φρενῶν τὸ τραβοῦσε στὸ ἔδαφος. Ἦταν κι αὐτὸ μιὰ ἐπίθεση τοῦ ἀρχέκακου φθόνου, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα πρόλαβε τὴν προσπάθειά του καὶ τρύγησε σταφύλι πικρὸ κι ἀντάξιο τῆς προαίρεσής του. Γιατὶ λένε πὼς τοῦ κόπηκαν τὰ χέρια. Καὶ συνέβηκε τότε νὰ δοῦν ξαφνικὰ χωρὶς χέρια αὐτὸν πού ἔκανε τὸ ἀνόσιο τόλμημα, μέχρι πού ἄλλαξε ἡ γνώμη του κι ὀδηγήθηκε σὲ πίστη καὶ μεταμέλεια. Σταμάτησαν τότε ἀμέσως ὅσοι κρατοῦσαν τὸ κρεββάτι καὶ βάζοντας ὁ ταλαίπωρος τὰ χέρια του στὸ ζωποιοῦ καὶ θαυματοουργοῦ σκῆνωμα ἀπὸ κουλοχέρης γίνεται πάλι σωστός. Συμβαίνει πολλές φορές μιὰ δυσκολία νὰ γεννᾶ σωστὲς καὶ σωτήριες σκέψεις. Ἀλλὰ ἂς ξαναγαυρίσομε στὸ θέμα μας,

- 14 Ἀπὸ ἐκεῖ ὀδηγεῖται στὴν ἱερότατη Γεθσημανή. Καὶ πάλι ἀσπασμοί, ἀγκαλιάσματα, καὶ πάλι ἐγκώμια, ὕμνοι ἱεροί, ἐπικλήσεις καὶ δάκρυα, ὥστε ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ τὸν πόθο νὰ τρέχουν κρουνοὶ ἰδρώτων, καὶ μποροῦσε νὰ δεῖ κανεὶς τοὺς ἰδρώτες καὶ τὰ δάκρυα νὰ συναγωνίζονται τὰ ποτάμια. Καὶ ἔτσι τὸ πανά-

ὑπερφυεῖ ἐπιτίθεται μνήματι· κάντεῦθεν τριταῖον πρὸς οὐρανίους
 δόμους μετεωρίζεται. Ἔδει γὰρ τοῦτο τὸ θεοπρεπὲς ἐνδιαίτημα
 τὴν ἀνόρυκτον πηγὴν τοῦ τῆς ἀφέσεως ὕδατος, τὴν ἀνήροτον ἄρου-
 10 ραν τοῦ οὐρανόυ ἄρτου, τὴν ἀνάρδευτον ἄμπελον τοῦ τῆς ἀμβρο-
 σίας βότρυος, τὴν ἀειθαλῆ καὶ καλλίκαρπον ἐλαίαν τοῦ πατρικοῦ
 ἐλαίου, τοῖς κενεῶσι τῆς γῆς μὴ καθείργεσθαι· ἀλλ' ὡσπερ καὶ τὸ
 ἐξ αὐτῆς τῷ Θεῷ Λόγῳ ἐνουποστὰν σῶμα τὸ ἅγιον καὶ ἀκήρατον
 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μνήματος ἐξανίστατο, οὕτω δὴ καὶ ταύτην
 15 ἐξαρπασθῆναι τοῦ τάφου καὶ πρὸς τὸν Υἱὸν τὴν μητέρα μεθαρμο-
 σθῆναι, καὶ ὡσπερ αὐτὸς πρὸς αὐτὴν καταβέβηκεν, οὕτως αὐτὴν
 τὴν προφιλῆ πρὸς αὐτὴν ἀναφέρεσθαι, τὴν μείζονα καὶ τελεωτέραν
 σκηνήν, εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν.

Ἔδει τὴν τὸν Θεὸν Λόγον ἐν τῇ αὐτῆς νηδύϊ ξενοδοχήσασαν,
 ἐν ταῖς τοῦ ἑαυτῆς Υἱοῦ κατοικισθῆναι σκηναῖς· καὶ ὡσπερ ὁ Κύ-
 20 ριος ἔφησεν, ὡς ἐν τοῖς τοῦ οἰκείου Πατρὸς εἶναι ὀφείλεται, καὶ τὴν
 Μητέρα ἔδει ἐν τοῖς τοῦ Υἱοῦ βασιλείοις ἀυλίζεσθαι, ἐν οἴκῳ Κυ-
 ρίου καὶ ἐν ἀυλαῖς οἴκου Θεοῦ ἡμῶν. Εἰ γὰρ ἐν αὐτῷ πάντων τῶν
 εὐφραινομένων ἡ κατοικία, ποῦ τῆς εὐφροσύνης τὸ αἷτιον; Ἔδει
 τῆς ἐν τῷ τίκτειν φυλαξάσης τὴν παρθενίαν ἀλώβητον, ἀδιάφθο-
 25 ρον τηρηθῆναι τὸ σῶμα καὶ μετὰ θάνατον. Ἔδει τὴν ἐγκόλπιον ὡς
 βρέφος τὸν Κτίστην βαστάσασαν, τοῖς θείοις ἐνδιατρίβειν σκηνώμα-
 σιν. Ἔδει τὴν νύμφην, ἣν ὁ Πατὴρ ἐνουμφεύσατο, τοῖς οὐ-
 ρανίοις ἐνδιαιτᾶσθαι θαλάμοις. Ἔδει τὴν ἐν σταυρῷ τὸν ἑαυτῆς
 Υἱὸν κατοπτεύσασαν καὶ τῆς ὠδίνος, ἣν τεκοῦσα διέφυγε, τὴν ρομ-
 30 φαίαν δεξαμένην ἐγκάρδιον, τῷ Πατρὶ καθορᾶν συγκαθήμενον.
 Ἔδει τὴν τοῦ Θεοῦ Μητέρα τὰ τοῦ Υἱοῦ κατακτήσασθαι καὶ ὑπὸ
 πάσης, ὡς Μητέρα Θεοῦ καὶ δούλην, προσκυνηθῆναι τῆς κτίσεως.
 Ἄει μὲν γὰρ ἐκ τῶν τεκόντων ὁ κλῆρος εἰς τοὺς παῖδας κάτεισι.
 Νῦν δέ, ὡς τις ἔφη σοφός, ἄνω ποταμῶν τῶν ἱερῶν χωροῦσι

γιο σῶμα τοποθετεῖται στό πανένδοξο καί ξεχωριστό ἀπό τὰ κοινὰ μνήμα καί τήν τρίτη μέρα πετάει ἀπό αὐτό στά οὐράνια δώματα. Γιατί ἔπρεπε τὸ θεϊκὸ αὐτὸ ἐνδιαίτημα, ἡ αὐτοανάβρυτη πηγὴ τοῦ νεροῦ τῆς συχώρεσης, τὸ χωράφι τὸ ἀνόργωτο τοῦ οὐράνιου ἄρτου, τὸ ἀπότιστο κλῆμα τοῦ σταφυλιοῦ τῆς ἀθανασίας, ἡ πάντα θαλερὴ καὶ πολύκαρπη ἐλιά τοῦ ἐλέους τοῦ Πατέρα, νὰ μὴν μείνει κλεισμένη στὶς σκοτεινὲς φυλακὲς τῆς γῆς. Ἀλλά, ὅπως τὸ ἅγιο καὶ ἀκείρωτο σῶμα, ποῦ ἀπὸ ἐκείνην ἐγινε ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἀναστήθηκε τὴν τρίτη μέρα ἀπὸ τὸ μνήμα, ἔτσι ἀκριβῶς ἔπρεπε κι αὐτὴ νὰ ἀρπαχτεῖ ἀπὸ τὸν τάφο καὶ ἡ μητέρα νὰ ξανασυνδεθεῖ μὲ τὸν Υἱό της, κι ὅπως ἐκεῖνος κατέβηκε σ' ἐκείνη, ἔτσι κι αὐτὴ ν' ἀνεβεῖ σ' αὐτόν, ἡ ἀγαπημένη του, στὴ μεγαλύτερη καὶ τελειότερη σκηνή, στὸν ἴδιο τὸν οὐρανό.

Ἐπρεπε, αὐτὴ ποῦ ἔδωσε κατάλυμα στό Θεὸ Λόγο μέσα στά σπλάχνα της, νὰ κατοικήσει στὶς σκηνὲς τοῦ Υἱοῦ της· καὶ ὅπως ὁ Κύριος εἶπε ὅτι χρέος του ἦταν νὰ μένει στό σπίτι τοῦ Πατέρα του¹⁵, ἔπρεπε καὶ ἡ μητέρα νὰ ζεῖ στά παλάτια τοῦ Υἱοῦ της, στό σπίτι τοῦ Κυρίου καὶ στὶς αὐλὲς τοῦ Θεοῦ μας¹⁶. Γιατί, ἂν σ' αὐτόν βρίσκεται ἡ κατοικία ὄλων ὅσοι ζοῦσαν στὴ χαρὰ¹⁷, ποῦ ἔπρεπε νὰ βρεῖ τὴ χαρὰ ἡ αἰτία τῆς χαρᾶς; Ἐπρεπε αὐτὴ ποῦ φύλαξε τὴν παρθενία της ἀπείραχτη κατὰ τὴ γέννα, νὰ διατηρήσει καὶ τὸ σῶμα της ἄθικτο μετὰ τὸ θάνατό της. Ἐπρεπε αὐτὴ ποῦ βάσταξε στὴν ἀγκαλιά της βρέφος τὸν Κτίστη, νὰ ζεῖ καὶ νὰ μένει στὶς θεῖες σκηνές. Ἐπρεπε ἡ νύφη ποῦ νυμφεύτηκε ὁ Πατέρας, νὰ ζεῖ στοὺς οὐράνιους θαλάμους. Ἐπρεπε αὐτὴ ποῦ εἶδε τὸν Υἱό της πάνω στό σταυρὸ καὶ τὴ ρομφαία τοῦ πόνου, ποῦ ξέφυγε ὅταν γεννοῦσε, νὰ τῆς διαπερνᾷ τὴν καρδιά, νὰ τὸν βλέπει τώρα καθισμένο δίπλα στὸν Πατέρα. Ἐπρεπε ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ νὰ πάρει ὅλες τὶς τιμὲς τοῦ Υἱοῦ καὶ νὰ τὴ λατρεύει ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ ὅλη ἡ κτίση. Γιατί πάντα ἡ κληρονομία μεταβιβάζεται ἀπὸ τοὺς γονεῖς στά παιδιά, τώρα ὁμως, ὅπως εἶπε κάποιος σοφός, οἱ πηγὲς τῶν ποταμῶν πηγαίνουν ἀνάστροφα πρὸς

15. Λουκᾶ 2,49.

16. Ψαλμ. 132,2. 17. Ψαλμ. 86,7.

35 πηγαί. Ὁ γὰρ Υἱὸς τῆ Μητρὶ τὴν σύμπασαν κτίσιν κατεδουλώσατο.

15 Δεῦτε τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς σήμερον ἑορτὴν ἐξόδιον τῆ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἑορτάσωμεν, οὐκ ἀλύους τινας καὶ κορὺβαντας φέροντες καὶ τὰ τῆς μητρὸς τῶν ψευδωνύμων θεῶν, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, θιασεύοντες ὄργια, ἦν πολύτεκνον μυθοπλαστοῦσιν οἱ ἄφρονες, ὁ δὲ 5 τῆς ἀληθείας λόγος παρίστησιν ἄτεκνον. Οἷα δαίμονες ταῦτα καὶ σκιώδη φαντάσματα, ὃ μὴ πεφύκασιν εἰκαίως ὑποκρινόμενοι, τῶν πλανωμένων τὴν ἄνοιαν ἐσχηκότες ἐπίκουρον. Γεννᾶ γὰρ πῶς ἐκ συνδυασμοῦ τὸ ἀσώματον; καὶ τίνα τρόπον μιχθήσεται; καὶ πῶς Θεὸς τὸ μὴ ὄν μὲν πρότερον, πρὸς δὲ γένεσιν παραγόμενον; Ὅτι 10 γὰρ ἀσώματον τὸ δαιμόνιον φῶλον, παντὶ που δῆλον καὶ αὐτοῖς τοῖς τὰ νοητὰ τυφλώττουσιν ὄμματα. Ἐφη γὰρ που τῶν ἑαυτοῦ λόγων ὁ Ὅμηρος, τῶν ἀξίων αὐτοῦ θεῶν ὑφηγούμενος τὴν κατάστασιν.

«Οὐ πυρὸν ἐσθίουσιν, οὐ πίνουσιν αἶθοπα οἶνον,

15 τοῦνεκ' ἀναίμονές εἰσι, καὶ ἀθάνατοι καλέονται.

Οὐ σῖτον ἐσθίουσι, φησὶν, οὐ τὸν θερμαντικὸν οἶνον πίνουσι. Τούτου χάριν ἀναίμονές εἰσι, τουτέστιν αἷμα οὐκ ἔχουσι, καὶ ἀθάνατοι ὀνομάζονται. Καιρίως ὡς ἀληθῶς ἔφη τό, «καλέονται». Ἀθάνατοι γὰρ 20 καλοῦνται, οὐκ εἰσι δὲ τοῦθ' ὅπερ καλοῦνται· τὸν γὰρ τῆς κακίας τεθνήκασι θάνατον.

Ἡμεῖς δὲ οἷς Θεὸς ἐστι τὸ λατρευόμενον, Θεὸς οὐκ ἐκ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παραγενόμενος, ἀλλ' ἀεὶ ὢν ἐκ τοῦ ἀεὶ ὄντος ὑπὲρ αἰτίαν καὶ λόγον καὶ ἔννοιαν καὶ χρόνον καὶ φύσεως, Μητέρα Θεοῦ τιμῶμεν καὶ σέβομεν, οὐ τῆς αὐτοῦ θεότητος ἐξ αὐτῆς τὴν ἄχρονον 25 ὑπογράφοντες γέννησιν· ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ Λόγου γέννησις ἄχρονός τε καὶ τῷ Πατρὶ συναΐδιος· δευτέραν δὲ καθομολογοῦμεν γέννησιν, καθ' ἐκούσιον σάρκωσιν, τὴν ταύτης αἰτίαν, καὶ εἰδότες καὶ φάσκοντες. Σαρκοῦται γὰρ ὁ ὢν ἀνάρχως ἀσώματος, δι' ἡμᾶς καὶ διὰ

18. Εὐριπίδου, *Μήδεια* 410–411.

19. Ὅμηρου, *Ιλιάς*, 5,341–2, μετάφραση Δ. Πάλλη.

τὸ ρεῦμα¹⁸. Γιατὶ ὁ Υἱὸς ὑποδούλωσε στὴ Μητέρα ὅλη τὴν κτίση.

- 15 Ἐλάτε λοιπόν, νὰ γιορτάσουμε κι ἐμεῖς σήμερα τὴν ἐξόδιο ἑορτὴ τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, κρατώντας ὄχι κάποιους αὐλοὺς καὶ κορὺβαντες, οὔτε κάμνοντας ὁμαδικὰ τὰ ὄργια τῆς μητέρας τῶν θεῶν, ὅπως οἱ ἴδιοι λένε, πὺ οἱ ἀνόητοι στοὺς μύθους τοὺς τὴν παρουσιάζουν νὰ ἔχει γεννήσει πολλὰ παιδιά, ἐνῶ ὁ ἀληθινὸς λόγος δείχνει ὅτι ἦταν ἄτεκνη. Ὅλα αὐτὰ εἶναι δαιμονικὰ καὶ ἴσχοι φαντασίας, πὺ δὲν συμβαίνουν κατὰ φύση, ἀλλὰ εἶναι προϊόντα ὑποκρισίας ἐκείνων πὺ ἔχουν βοηθό τοὺς τὴν ἀνοησία ἐκείνων πὺ βρίσκονται στὴν πλάνη. Πῶς δηλαδὴ γεννᾷ τὸ ἀσώματο μὲ ἔνωση; Καὶ μὲ ποῖό τρόπο θὰ γίνεῖ τὸ σμίξιμο αὐτό; Καὶ πῶς θὰ γεννηθεῖ καὶ θὰ γίνεῖ Θεὸς πὺ δὲν ἦταν πρῶτα; Γιατὶ τὸ ὅτι τὸ γένος τῶν δαιμόνων εἶναι χωρὶς σῶμα εἶναι γνωστὸ σ' ὅλους ἀκόμα καὶ σ' αὐτοὺς πὺ εἶναι τυφλὰ τὰ νοητὰ τοὺς μάτια. Γιατὶ ὁ Ὅμηρος λέει κάπου στὰ ποιήματά του μιλώντας γιὰ τὴν κατάσταση τῶν ἄξιων πρὸς τιμὴ θεῶν του.

Γιατὶ δὲν τρῶνε σιτάρι, δὲν πίνουν φλογωτὸ κρασί,
κι εἶναι γι' αὐτὸ ἀναίματοι κι ἀθανάτους τοὺς λένε.

Δὲν τρῶνε, λέει, ψωμί καὶ δὲν πίνουν κρασί πὺ ζεσταίνει γι' αὐτὸ εἶναι ἀναίμονες, δηλαδὴ δὲν ἔχουν αἷμα, καὶ ὀνομάζονται ἀθάνατοι. Κυριολεκτώντας ἀπόλυτα εἶπε ἄκαλοῦνται, λέγονται δηλαδὴ ἀθάνατοι, δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸ πὺ λέγονται, γιὰτι ἔχουν πεθάνει θάνατο κακό.

Ἐμεῖς ὅμως πὺ λατρεύομε Θεό, Θεὸ πὺ δὲν ἦρθε στὸ εἶναι ἀπὸ τὸ μὴ ὄν, ἀλλὰ ἔχει συνεχιζόμενη αἰώνια ὕπαρξη, ἀπὸ ὕπαρξη αἰώνια πέρα ἀπὸ κάθε αἰτία καὶ λόγο καὶ ἔννοια τόσο χρόνου ὅσο καὶ φύσης, τιμοῦμε καὶ σεβόμαστε Μητέρα τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ ὑπονοοῦμε ὅτι ἀπὸ αὐτὴν ἐγίνε ἡ ἄχρονη γέννηση τῆς θεότητάς του, γιὰτι ἡ γέννηση τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι ἄχρονη καὶ συναιώνια τοῦ Πατέρα. Παραδεχόμεστε ὅμως δευτέρη γέννηση, μὲ σάρκωση θεληματικὴ, τῆς ὁποίας τὴν αἰτία καὶ ἀναγνωρίζομε καὶ ὁμολογοῦμε. Παίρνει δηλαδὴ σάρκα αὐτὸς

τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἵνα τῷ ὁμοίῳ τὸν ὁμοιον διασώσῃται· καὶ
 30 σαρκούμενος ἐκ ταύτης τῆς ἱερᾶς Παρθένου ἀσυνδύαστως τίκτε-
 ται, αὐτὸς μένων ὄλος Θεός, καὶ ὄλος γινόμενος ἄνθρωπος, αὐτὸς
 ὄλος Θεὸς μετὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ὄλος ἄνθρωπος μετὰ τῆς
 αὐτοῦ ὑπερθέου θεότητος. Οὕτω Θεοῦ Μητέρα τὴν Παρθένον ταύ-
 35 τὴν γινώσκοντες, τὴν ταύτης πανηγυρίζομεν κοίμησιν, οὐ θεὸν ταύ-
 τὴν φημίζοντες (ἄπαγε, τῆς ἑλληνικῆς τερθρείας τὰ τοιαῦτα μυθεύ-
 ματα· ἐπεὶ καὶ θάνατον αὐτῆς καταγγέλλομεν), ἀλλὰ σαρκωθέντος
 Θεοῦ Μητέρα γινώσκοντες.

16 Ταύτην ἕσμασι ἱεροῖς εὐφημίσωμεν σήμερον, οἱ Χριστοῦ λαὸς
 καὶ εἶναι πεπλουτηκότες καὶ λέγεσθαι. Ταύτην παννύχοις τιμήσω-
 μεν στάσεσι ταύτην ψυχῆς τε καὶ σώματος ἀγνότητι τέρψωμεν,
 τὴν ὄντως ἀγνήν μετὰ Θεὸν ὑπὲρ ἅπαντας· πέφυκε γάρ πως τοῖς
 5 ὁμοίοις τὰ ὁμοια ἐπαγάλλεσθαι. Ταύτην ἐλέω καὶ συμπαθείᾳ τῶν
 ἐνθεῶν θεραπεύσωμεν. Εἰ γὰρ ἐπ' οὐδενὶ ὡς ἐλέω Θεὸς θεραπεύ-
 εται, τίς ἀντερεῖ μὴ τοῖς ἴσοις καὶ τὴν τούτου Μητέρα ἐπιφαιδρύνε-
 σθαι; Αὕτη τὴν ἄφατον τῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης ἐδημόσιευ-
 σεν ἄβυσσον. Διὰ ταύτης ἡμῖν ὁ πρὸς τὸν Κτίστην πολυχρόνιος κα-
 10 ταλέλῃται πόλεμος. Διὰ ταύτης ἡμῖν αἱ πρὸς αὐτὸν καταλλαγαὶ
 ἐκροτήθησαν, καὶ εἰρήνη καὶ χάρις δεδώρηται, καὶ ἀγγέλοις συγχο-
 ρεούουσιν ἄνθρωποι, καὶ τέκνα Θεοῦ οἱ πρὶν ἠτιμημένοι κατέστη-
 μεν. Ἐκ ταύτης τὸν βότρυον τῆς ζωῆς ἐτρυγήσαμεν, ἐκ ταύτης τῆς
 ἀφθαρσίας τὸν βλαστὸν ἐδρεψάμεθα. Αὕτη πάντων τῶν ἀγαθῶν
 15 ἡμῖν προμνήστρια γέγονεν. Ἐν ταύτῃ ὁ Θεὸς μὲν ἄνθρωπος, καὶ
 Θεὸς ὁ ἄνθρωπος γέγονε. Καὶ τί τούτου παραδοξότερον; τί τούτου
 μακαριώτερον; Ἰλιγγίῳ τῷ φόβῳ, δεδιῶς τὸ λαλούμενον.

Σὺν Μαρίας τῇ προφήτιδι, ᾧ νεάνιδες ψυχαί, μετὰ τυμπάνων
 χορεύσωμεν, νεκροῦντες τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τοῦτο γὰρ τὸ μυ-
 20 στικὸν τύμπανον· ἀλαλάζωμεν ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ Κυρίου τοῦ
 Θεοῦ ψυχῶν ἀλαλάγμασι, καὶ τείχη πεσοῦνται Ἱεριχούνια, τῶν

πού εἶναι χωρὶς ἀρχὴ ἀσώματος, γιὰ μᾶς καὶ γιὰ τὴ σωτηρία μας, γιὰ νὰ σώσει τὸν ὅμοιο μὲ τὸ ὅμοιο, καὶ παίρνοντας σάρκα ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἅγια Παρθένο γεννιέται χωρὶς ἔνωση μητέρας μὲ ἀνδρα, παραμένοντας ὁ ἴδιος ὄλος Θεός, καὶ γινόμενος ὄλος ἄνθρωπος, ὁ ἴδιος Θεὸς ἀκέραιος μὲ τὴ σάρκα του καὶ ἀκέραιος ἄνθρωπος μὲ τὴν ἴδια του τὴν ὑπέρθεη θεότητα. Ἔτσι ἀποδεχόμενοι Μητέρα τοῦ Θεοῦ αὐτὴν ἐδῶ τὴν Παρθένο, πανηγυρίζομε τὴν κοίμησίν της, χωρὶς νὰ τὴν προβάλλομε καὶ ὡς θεό (μακριὰ μὰ τέτοια σκέψη· αὐτὰ τὰ παρομύθια εἶναι τῆς ἑλληνικῆς τερατολογίας· γιὰτι καὶ τὸ θάνατό της κηρύττομε), ἀλλὰ τὴν ἀναγνωρίζομε Μητέρα τοῦ Θεοῦ πού ἔλαβε σάρκα.

16 Αὐτὴν ἃς ὑμνήσομε σήμερα μὲ ἄσματα ἱερά, ἐμεῖς πού ἔχομε τὴν εὐτυχία νὰ εἴμαστε καὶ νὰ λεγόμαστε λαὸς τοῦ Θεοῦ. Αὐτὴν ἃς τιμήσομε μὲ ὀλονύχτιες ὀρθοστασίες· αὐτὴν ἃς εὐχαριστήσομε μὲ τὴν ἀγνότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, τὴν ἀγνή πάνω ἀπὸ ὄλους μετὰ τὸ Θεό· γιὰτι εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο φυσικὸ νὰ χαίρονται τὰ ὅμοια μὲ τὰ ὅμοια τους. Αὐτὴν ἃς ἱκανοποιήσομε μὲ τὴν ἐλεημοσύνη καὶ τὴ συμπάθεια ὄσων ἔχουν ἀνάγκη. Γιὰτι, ἂν μὲ τίποτε ἄλλο δὲν ἱκανοποιοῦμε τὸ Θεὸ τόσο, ὅσο μὲ τὴν εὐσπλαχνία, ποιὸς θὰ πεῖ τὸ ἀντίθετο, πὼς δὲ χαίρεται μὲ τὸ ἴδιο καὶ ἡ Μητέρα του; Αὐτὴ ἔκανε σ' ὄλους γνωστὴ τὴν ἄβυσσο τῆς ἀφατῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμᾶς. Χάρη σ' αὐτὴν ἐγινε ἡ συμφιλίωσή μας μαζί του καὶ μᾶς δωρήθηκε ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χάρη καὶ μαζί μὲ τοὺς ἀγγέλους χορεύουν ὁ ἄνθρωποι, καὶ οἱ χωρὶς τιμὴ πρῶτα γίναμε παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ αὐτὴν τρυγήσαμε τὸ σταφύλι τῆς ζωῆς, ἀπὸ αὐτὴν θερίσαμε τὸ βλαστὸ τῆς ἀφθαρσίας. Αὐτὴ ἐγινε ἡ προξενήτρα ὄλων τῶν ἀγαθῶν. Σ' αὐτὴν μέσα ἐγινε ὁ Θεὸς ἄνθρωπος καὶ ὁ ἄνθρωπος Θεός. Τί εἶναι πιὸ παράδοξο ἀπὸ αὐτό; τί πιὸ μακάριο ἀπὸ αὐτό; Ζαλίζομαι ἀπὸ φόβο, φοβᾶμαι γι' αὐτὸ πού λέγω.

Μαζὶ μὲ τὴν προφήτιδα Μαριάμ²⁰, ᾧ νεανικὲς ψυχές, ἃς χορέψομε μὲ τὴν ἠχὴ τῶν τυμπάνων, νεκρώνοντας τὰ μέλη μας πάνω στὴ γῆ²¹· γιὰτι αὐτὸ εἶναι τὸ μυστικὸ τύμπανο. Ἄς ἀλαλάξομε πάνω στὴν κιβωτὸ τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ μας μὲ ἀλαλαγ-

έναντίων λέγω δυνάμεων τὰ δυσμενῆ ὄχυρώματα. Μετὰ Δαβίδ σκιρτήσωμεν Πνεύματι· ἡ κιβωτὸς γὰρ Κυρίου σήμερον καταπέ-
 παυται. Μετὰ Γαβριὴλ τοῦ τῶν ἀγγέλων πρωτοστάτου βοήσωμεν·

25 «Χαῖρε, σου».

Χαῖρε, τὸ τῆς χαρᾶς ἀδαπάνητον πέλαγος.

Χαῖρε, τὸ μόνον τῆς λύπης ἐξάλειπτρον.

Χαίροις, πάσης καρδίας ἀκεσώδυνον φάρμακον.

Χαίροις δι' ἧς παρωθεῖται μὲν θάνατος, ἡ δὲ ζωὴ εἰσκεκόμι-

30 σται.

17 Σύ, ᾧ τάφων ἱερῶν ἱερώτατε, μετὰ γε τὸν ζωαρχικὸν τοῦ Δε-
 σπότηου τάφον, ὃς πηγὴ ὑπῆρξε τῆς ἀναστάσεως· ὡς γὰρ ἐμψύχω
 σοι διαλέξομαι. Ποῦ χρυσὸς ὁ ἀκίβδηλος, ὃν ἀποστόλων χεῖρες ἐν
 σοὶ ἐθησαύρισαν; Ποῦ πλοῦτος ὁ ἀδαπάνητος; Ποῦ τὸ θεοδόχον
 5 κειμήλιον; Ποῦ ἡ ἔμψυχος τράπεζα; Ποῦ ὁ καινὸς τόμος, ἐν ᾧ
 ἀφράστως ὁ Θεὸς Λόγος χειρὸς ἀνευ ἐγγέγραπται; Ποῦ ἡ τῆς χάρι-
 τος ἄβυσσος; Ποῦ τῶν ἰαμάτων τὸ πέλαγος; Ποῦ ἡ ζωοτόκος
 πηγὴ; Ποῦ τὸ πολυπόθητον σῶμα τῆς Θεοτόκου καὶ πολυέραστον;
 Τί ζητεῖτε ἐν τάφῳ τὴν πρὸς τὰ οὐράνια μετεωρισθεῖσαν
 10 σκηνώματα; Τί με τῆς φθορᾶς εὐθύνας εἰσπράττεις; Οὐ μοι δύνα-
 μιν τοῖς θεοῖς ἀντιτείνειν κελεύσμασι. Τὰς σινδόνας καταλιπὼν τὸ
 σῶμα τὸ ἱερόν τε καὶ ἅγιον, καὶ μοι τοῦ ἁγιασμοῦ μεταδεδωκός,
 καὶ μύρου καὶ εὐωδίας ποιῆσαν ἀνάπλεων, καὶ θεῖον ἀπεργασάμε-
 νον τέμενος, ἀνάρπαστον οἴχεται, δορυφορούντων ἀγγέλων καὶ ἀρ-
 15 χαγγέλων καὶ πασῶν τῶν οὐρανίων δυνάμεων. Νῦν ἐμὲ περιέπου-
 σιν ἄγγελοι, νῦν ἐν ἐμοὶ θεία χάρις ἀβλίζεται. Ἐγὼ νοσοῦσιν ἰα-
 τρεῖον ἀλεξίπονον πέφηνα. Ἐγὼ πηγὴ ἰαμάτων ἀέναος. Ἐγὼ δαι-
 μόνων ἀλεξίτηριον. Ἐγὼ πόλις φυγαδευτηρίου τοῖς προσφεύγουσι
 πέφυκα.

20 Προσέλθετε πίστει, λαοί, καὶ ποταμηδὸν ἀρύσασθε τὰ χαρί-

μοὺς ψυχικοὺς, καὶ θὰ πέσουν τὰ τείχη τῆς Ἱεριχοῦς²², ἐννοῶ τὰ ἰσχυρὰ ὄχυρὰ τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων. Ἄς χορέψομε πνευματικὰ μὲ τὸν Δαβίδ²³· γιατί σήμερα ἀναπαύτηκε ἡ κιβωτὸς τοῦ Κυρίου. Ἄς φωνάξομε μὲ τὸν προτοστάτη τῶν ἀγγέλων τὸν Γαβριήλ·

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου»²⁴.

Χαῖρε, τὸ ἀνεξάντλητο πέλαγος τῆς χαρᾶς.

Χαῖρε, ἡ μόνη ποὺ σβήνεις τὴ λύπη.

Χαῖρε, τὸ φάρμακο ποὺ κάθε πόνο τῆς καρδιᾶς γιατρεύει.

Χαῖρε, ποὺ χάρις σ' ἐσένα παραγκωνίζεται ὁ θάνατος κι ἀνοίγει ἡ εἴσοδος γιὰ τὴ ζωὴ.

- 17 Κι ἐσύ, ὦ τάφε πιὸ ἱερὸ ἀπὸ τοὺς ἱεροὺς, ἔπειτα βέβαια ἀπὸ τὸν ζωαρχικὸ τάφο τοῦ Κυρίου, ποὺ ἔγινε ἡ πηγὴ τῆς ἀνάστασης· θὰ σοῦ μιλήσω σὰ νά 'σαι ὄν ζωντανό· Ποῦ εἶναι τὸ ἀνόθευτο χρυσάφι, ποὺ τὰ χέρια τῶν ἀποστόλων ἔκρυβαν σ' ἐσένα; Ποῦ εἶναι ὁ πλοῦτος ὁ ἀδαπάνητος; Ποῦ εἶναι τὸ θησαυροφυλάκιο ποὺ δέχτηκε τὸ Θεό; Ποῦ εἶναι ἡ ἔμψυχη τράπεζα, ποὺ τὸ καινούργιο βιβλίον, ὅπου ἄφραστα δίχως χέρι γράφτηκε ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ; Ποῦ εἶναι ἡ ἄβυσσος τῆς χάριτος; Ποῦ εἶναι ὁ ὠκεανὸς μὲ τὰ ἰάματα; Ποῦ ἡ πηγὴ ποὺ ἀνάβλυσε τὴ ζωὴ; Ποῦ εἶναι τὸ πολυπόθητο σῶμα τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ, τὸ πολυαγαπημένο; Γιατί ζητᾶτε μέσα στὸν τάφο αὐτὴν ποὺ ἀνέβηκε ἀνάερη στὶς οὐράνιες κατοικίες; Γιατί μοῦ ζητᾶς τίς εὐθύνες τῆς φύλαξής της; Δὲν ἔχω τὴ δύναμη ν' ἀντισταθῶ στὰ θεϊκὰ προστάγματα. Ἄφησε τὰ ἐντάφια τὸ ἅγιο καὶ ἱερὸ σῶμα της κι ἀφοῦ μοῦ μετέδωσε τὸν ἁγιασμὸ κι ἀφοῦ μὲ γέμισε ἀπὸ μύρο καὶ εὐωδιὰ καὶ μ' ἔκανε θεϊκὸ καὶ ἱερό, ἔφυγε ἀρπαγμένο στὸν οὐρανό, ἐνῶ τὸ συνόδευαν οἱ δορυφόροι ἄγγελοι κι ἀρχάγγελοι καὶ ὄλες οἱ οὐράνιες δυνάμεις. Τώρα οἱ ἄγγελοι φροντίζουν ἐμένα. Τώρα σ' ἐμένα κατοικεῖ ἡ θεία χάρις. Ἐγὼ ἀναδείχτηκα γιὰ τοὺς ἄρρωστους ἱατροῦ ποὺ διώχνει τοὺς πόνους τους. Ἐγὼ αἰώνια πηγὴ ἰαμάτων. Ἐγὼ μέσο ἀπομάκρυνσης τῶν δαιμόνων. Ἐγὼ πόλη καταφυγῆς γιὰ ὄσους καταφεύγουν σὲ μένα.

Ἐλάτε σ' ἐμένα, λαοί, μὲ πίστη κι ἀντλήστε σὰν ποτάμια τίς

σματα. Ἐξ ἀδιακρίτου τὴν πίστιν κεκτημένοι προέλθετε. «Οἱ διψῶν-
 25 τες ἐφ' ὕδωρ πορεύεσθε», Ἡσαΐας παρακελεύεται, «καὶ ὅστις οὐκ
 ἔστιν ἀργύριον, πορευθέντες ἀγοράσατε ἄνευ τιμῆς». Ἐγὼ πᾶσιν
 εὐαγγελικῶς ἀνακέκραγα· Ὁ διψῶν νοσημάτων ἴασιν, ψυχικῶν
 30 παθῶν ἀπολύτρωσιν, ἀμαρτημάτων ἐξάλειψιν, παντοίων ἐπιφο-
 ρῶν ἀλλοτριώσιν, οὐρανῶν βασιλείας ἀνάπαυσιν, πίστει προσερ-
 χέσθω πρὸς με καὶ ἀρυσάσθω ρεῖθρον τῆς χάριτος πολυδύναμον
 καὶ πολύχρηστον. Ὡσπερ γὰρ τοῦ ὕδατος ἡ ἐνέργεια ἀπλή καὶ μία
 τυγχάνουσα, ὡς δὲ γῆς καὶ ἀέρος καὶ τοῦ παμφοῦς ἡλίου, ἐκάστῳ
 35 τῶν μετόχων διαφόρως πρὸς τὸ κατάλληλον τῆς φύσεως μεταβάλ-
 λεται, καὶ γίνεται ἐν ἀμπέλῳ μὲν οἶνος, ἐν ἐλαίᾳ δὲ ἔλαιον, οὕτω
 καὶ ἡ χάρις, ἀπλή καὶ μία τυγχάνουσα, ποικίλως καὶ ἀναλόγως
 πρὸς τὴν ἐκάστου χρεῖαν εὐεργετεῖ τοὺς μετέχοντας. Οὐκ ἐξ οἰκείας
 τὴν χάριν κέκτημαι φύσεως. Τάφος ἅπας δυσωδίας ἀνάπλεως, κα-
 35 τηφείας πρόξενος, εὐφροσύνης ἀντίπαλος. Μύρον πολύτιμον δέδε-
 γμαι, καὶ τῆς εὐωδίας μετείληφα, καὶ τὸ μύρον οὕτως εὐὼδες καὶ
 δραστικώτατον, ὡς μικρᾷ παραθέσει ἀναφαίρετον δωρησασθαι
 τὴν μετάληψιν· ἀμεταμέλητα γὰρ ὄντως τὰ θεῖα χαρίσματα· πηγὴν
 εὐφροσύνης ἐξένισα, καὶ ταύτης ἀέναον ἐπλούτησα τὴν ἀνάβλυσιν.

18 Ὅρατε, φίλοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί, οἷα πρὸς ἡμᾶς ὁ πανευ-
 κλεῆς ἀποτείνεται τάφος. Καὶ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, καὶ ἐν τῇ Εὐ-
 θυμιακῇ Ἱστορίᾳ τρίτῳ λόγῳ, κεφαλαίῳ τεσσαρακοστῷ, οὕτως
 αὐτολεξεῖ γέγραπται· «Εἴρηται μὲν ἀνωτέρω, ὡς πολλὰς ἐν
 5 Κωνσταντινουπόλει ἀνήγειρε τῷ Χριστῷ ἐκκλησίας ἢ ἐν ἀγίοις
 Πουλχερίᾳ. Μία δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ἡ ἐν Βλαχέρναις οἰκοδομηθεῖ-
 σα ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας τοῦ τῆς θείας λήξεως Μαρκιανοῦ. Οὗτοι
 τοιγαροῦν ἐκεῖσε σεβάσμιον οἶνον τῇ πανυμνήτῳ καὶ παναγίᾳ Θεο-
 τόκῳ καὶ Ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ οἰκοδομήσαντες καὶ παντὶ κόσμῳ
 10 κοσμήσαντες, τὸ ταύτης πανάγιον καὶ θεοδόχον ἀνεζήτησαν σῶμα·

δωρεές. Ἐλάτε με πίστη πού δὲν ἀμφιβάλλει, «ὄσοι διψᾶτε, βαδίστε στὸ νερό», μᾶς παρακινεῖ ὁ Ἡσαΐας· «ὄσοι δὲν ἔχετε χρήματα, πηγαίνετε νὰ τὸ ἀγοράσετε χωρὶς νὰ πληρώσετε»²⁵. Ἐγὼ φώναξα σ' ὄλους ὅπως τὸ Εὐαγγέλιο· "Ὁποῖος διψᾷ τὴ θεραπεία τῆς ἀρρώστιας του, τὴν ἀπαλλαγὴ του ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, τὴν ἐξάλειψη τῶν ἀμαρτημάτων του, τὴν ἀπομάκρυνση κάθε καταφορᾶς, τὴν ἀνάπαυση στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἃς ἔρχεται κοντά μου με πίστη καὶ ἃς ἀντλεῖ τὸ νερὸ τῆς χάριτος πού εἶναι μεγαλοδύναμο καὶ χρήσιμο παντοῦ. "Ὅπως δηλαδὴ τοῦ νεροῦ ἡ ἐνέργεια, πού εἶναι ἀπλὴ καὶ μία, ὅπως ἐπίσης τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρα καὶ τοῦ ἡλίου πού τὰ πάντα φωτίζει, μεταβάλλεται με διάφορους τρόπους ἀνάλογα με τὴ φύση τοῦ καθενὸς πού μετέχει αὐτὴ καὶ γίνεται στὰ κλήματα κρασί καὶ στὴν ἐλιά λάδι, ἔτσι καὶ ἡ χάρις· ἐνῶ εἶναι ἀπλὴ καὶ μία, ποικιλότροπα κι ἀνάλογα με τὴν ἀνάγκη τοῦ καθενὸς εὐεργετεῖ ὅσους τὴ μετέχουν. Δὲν ἔχω τὴ χάρις ἀπὸ τὴ δική μου φύση. Κάθε τάφος εἶναι γεμάτος ἀπὸ δυσωδία, προξενεῖ θλίψη κι εἶναι ἐχθρὸς τῆς χαρᾶς. Μὰ ἐγὼ δέχτηκα πολῦτιμο μύρο κι ἔχω γεμίσει μοσχοβολιά, καὶ τόσο πολὺ τὸ μύρο εὐωδιάζει καὶ εἶναι τόσο δυνατό, ὥστε καὶ λίγο μόνο νὰ φορεθεῖ, δωρίζει ἀναφαιρέτη τὴ μυρωδιά του. Γιατὶ ὁ Θεὸς δὲν ἀνακαλεῖ τίς δωρεές του²⁶. Φιλοξένησα τὴν πηγὴ τῆς χαρᾶς καὶ μοῦ ἔχει χαρίσει αὐτὴν τὴν πλούσια καὶ αἰώνια ἀνάβλυση.

- 18 Βλέπετε, ἀγαπητοὶ πατέρες κι ἀδελφοί, τί λόγια μᾶς ἀπευθύνει ὁ πανόλβιος τάφος. Κι ὅτι αὐτὰ εἶναι ἔτσι, τὸ μαρτυροῦν τὰ γραφόμενα· ἡ Εὐθυμιακὴ Ἱστορία, λόγος τρίτος, κεφάλαιο τέσσαρακοστὸ γράφει αὐτολεξεῖ τὰ ἐξῆς· «Ἐχει λεχθεῖ πὸ πάνω ὅτι ἡ ἀγία Πουλχερία ἔχτισε στὴν Κωνσταντινούπολη πολλὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Μιὰ ἀπὸ αὐτὲς εἶναι κι αὐτὴ πού ἔχτισε στὶς Βλαχέρνες στὴν ἀρχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Μαρκιανοῦ πού εἶχε χριστιανικὸ τέλος. Αὐτοὶ οἱ δύο λοιπὸν ἔχτισαν ἐκεῖ σεβάσμα ἐκκλησία πρὸς τιμὴ τῆς πανύμνητης καὶ παναγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας κι ἀφοῦ τὴ στόλισαν με κάθε στολίδι, ἀναζητοῦσαν τὸ πανάγιο σῶμα τῆς πού εἶχε δεχτεῖ τὸ Θεό.

καὶ μετακαλεσάμενοι Ἰουβενάλιον τὸν Ἱεροσολύμων ἀρχιεπίσκοπον, καὶ τοὺς ἀπὸ Παλαιστίνης ἐπισκόπους τότε ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐνδημοῦντας πόλει, διὰ τὴν τὸ τηνικαῦτα ἐν Χαλκηδόνι γενομένην σύνοδον, λέγουσιν αὐτοῖς·

- 15 Ἄκουομεν εἶναι ἐν Ἱεροσολύμοις τὴν πρώτην καὶ ἐξαίρετον τῆς παναγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας ἐκκλησίαν ἐν χωρίῳ Γεθσημανῆ καλουμένῳ, ἔνθα τὸ ζωφόρον αὐτῆς σῶμα κατετέθη ἐν σορῶ. Βουλόμεθα τοίνυν τοῦτο τὸ λείψανον ἀναγαγεῖν ἐνταῦθα εἰς φυλακτήριον τῆς βασιλευούσης
20 ταύτης πόλεως.

Ἵπολαβὼν δὲ Ἰουβενάλιος, ἀπεκρίθη·

- Τῇ μὲν ἀγία καὶ θεοπνεύστῳ Γραφῇ οὐκ ἐμφέρεται τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς ἀγίας Θεοτόκου Μαρίας, ἐξ ἀρχαίας δὲ καὶ ἀληθεστάτης παραδόσεως παρειλήφαμεν, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ
25 τῆς ἐνδόξου κοιμήσεως αὐτῆς, οἱ μὲν ἅγιοι σύμπαντες ἀπόστολοι, ἐπὶ σωτηρία τῶν ἐθνῶν τὴν οἰκουμένην διαθέοντες, ἐν καιροῦ ροπῇ μετάρσιοι συνήχθησαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πρὸς αὐτὴν οὔσιν, ὅπτασία αὐτοῖς ἀγγελικὴ γέγονε, καὶ θεία ὑμνωδία ἠκούετο κρειττόνων Δυνάμεων. Καὶ οὕτω θεία
30 δόξη καὶ ἐπουρανίῳ εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν ἀγίαν παρέθετο ψυχὴν ἀρρητῶ τινὶ λόγῳ. Τὸ δὲ θεοδόχον αὐτῆς σῶμα μετὰ ἀγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὑμνωδίας ἐκκομισθὲν καὶ κηδευθέν, ἐν σορῶ τῇ ἐν Γεθσημανῆ κατετέθη. ἐν ᾧ τόπῳ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἢ τῶν ἀγγέλων χοροστασία καὶ ὑμνωδία διέμε-
35 νεν ἄπαστος. Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἡμέραν τῆς ἀγγελικῆς ὑμνωδίας παυσαμένης, παρόντες οἱ ἀπόστολοι, ἐνὸς αὐτοῖς ἀπολειφθέντος Θωμᾶ, καὶ μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐλθόντος, καὶ τὸ θεοδόχον σῶμα προσκυνῆσαι βουλευθέντος, ἤνοιξαν τὴν σορόν. Καὶ τὸ μὲν σῶμα αὐτῆς τὸ πανύμνητον οὐδαμῶς
40 εὔρεῖν ἠδυνήθησαν, μόνα δὲ αὐτῆς τὰ ἐντάφια κείμενα εὔροντες καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ἀφάτου εὐωδίας ἐμφυρηθέντες ἠσφαλίσαντο τὴν σορόν. Καὶ τὸ τοῦ μυστηρίου τὸ θαῦμα ἐκπλαγέν-

Καλοῦν λοιπὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιο καὶ τοὺς ἐπισκόπους τῆς Παλαιστίνης πὺ παρεπιδημοῦσαν τότε στὴ βασιλεύουσα, ἐπειδὴ γινόταν τότε ἡ σύνοδος τῆς Χαλκηδόνας, καὶ τοὺς λένε:

Ἄκοῦμε ὅτι ὑπάρχει στὰ Ἱεροσόλυμα ἡ πρώτη καὶ ἐξαιρετικὴ ἐκκλησία τῆς παναγίας Μητέρας τοῦ Θεοῦ καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, σ' ἓνα χωριὸ πὺ τὸ λένε Γεθσημανὴ κι ἐκεῖ ἔχουν ἀποθέσει σὲ λάρνακα τὸ ζωηφόρο σῶμα της. Θέλομε λοιπὸν αὐτὸ τὸ λείψανο νὰ τὸ φέρομε ἐδῶ γιὰ νὰ φυλάει αὐτὴν ἐδῶ τῇ βασιλικῇ πόλῃ.

Ὁ Ἰουβενάλιος ἀπάντησε καὶ εἶπε:

Μέσα στὴν ἀγία καὶ θεόπνευστη Γραφὴ δὲ γίνεται λόγος γιὰ τὰ τελευταῖα τῆς ἀγίας Μητέρας τοῦ Χριστοῦ Μαρίας: ἔχομε ὅμως παραλάβει ἀπὸ ἀρχαία καὶ ἀληθινὴ ὡς πέρα παράδοση ὅτι ὅλοι οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι πὺ διέτρεχαν τὴν οἰκουμένη γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἐθνῶν μέσα σὲ μιὰ στιγμὴ συνάχτηκαν ἀνάεροι στὰ Ἱεροσόλυμα κι ὅταν ἔφτασαν κοντὰ της, εἶδαν μιὰν ὄπτασία ἀγγελικὴ κι ἄκουσαν μιὰ θεῖα ὕμνωδία ἀπὸ τὶς οὐράνιες Δυνάμεις. Κι ἔτσι μὲ δόξα θεϊκὴ καὶ οὐράνια παρέδωσε τὴν ἀγία ψυχὴ της στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ μὲ τρόπο πὺ δὲν μπορῶ νὰ πῶ. Καὶ τὸ σῶμα της, πὺ δέχτηκε τὸ Θεό, ἀφοῦ τὸ κήδεψαν μὲ ὅλες τὶς ἐξόδιες ὕμνωδίες, τὸ ἀπόθεσαν σὲ λάρνακα στὴ Γεθσημανὴ: στὸ μέρος αὐτὸ γιὰ τρεῖς μέρες παρέμεινε ἀδιάκοπη ἡ φρουρὰ τῶν ἀγγέλων κι ἀκουγόταν ἡ ὕμνωδία τους. Μετὰ τὴν τρίτη μέρα, ὅταν ἡ ἀγγελικὴ ὕμνωδία σταμάτησε, παρόντες οἱ ἀπόστολοι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Θωμὰ πὺ ἔλειπε καὶ ἦρθε μετὰ τὴν τρίτη μέρα καὶ θέλησε νὰ προσκυνήσει τὸ Θεοδόχο σῶμα, ἀνοίξαν τὴ λάρνακα. Τὸ πανύμνητο σῶμα της δὲ στάθηκε δυνατὸ νὰ τὸ βροῦν πουθενά, βρῆκαν μονάχα νὰ κείτονται ἐκεῖ τὰ ἐντάφια ἄδεια, καὶ ἀφοῦ γέμισαν τὰ σωθικά τους ἀπὸ ἄφατη μοσχοβολιά, σφάλισαν ἀμέσως τὴ λάρνακα. Ξαφνιασμένοι ἀπὸ τὸ θαυμαστὸ μυστήριον, ἓνα

45 τες, τοῦτο μόνον εἶχον λογίζεσθαι, ὅτιπερ ὁ εὐδόκησας κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι ἐξ αὐτῆς καὶ γεννηθῆναι σαρκὶ Θεὸς Λόγος καὶ Κύριος τῆς δόξης, καὶ μετὰ τὸν τόκον τὴν αὐτῆς ἄφθορον παρθενίαν διαφυλάξας, αὐτὸς εὐδόκησε καὶ μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποβίωσιν, τὸ ταύτης ἄχραντον καὶ ἀμίαντον σῶμα τῇ ἀφθαρσίᾳ τιμῆσαι καὶ μεταθέσει πρὸ τῆς κοινῆς καὶ καθολικῆς ἀναστάσεως. Παρῆσαν
 50 δὲ τότε σὺν τοῖς ἀποστόλοις, ὃ τε τιμιώτατος Τιμόθεος ὁ ἀπόστολος καὶ τῆς Ἐφεσίων πρῶτος ἐπίσκοπος, καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καθὼς αὐτὸς ὁ μέγας Διονύσιος μαρτυρεῖ ἐν τοῖς περὶ τοῦ μακαρίου Ἱεροθέου καὶ αὐτοῦ τότε παρόντος, πρὸς τὸν ρηθέντα ἀπόστολον Τιμόθεον πονηθεῖσι
 55 λόγοις, οὕτωςί λέγων·

Ἐπεὶ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς θεολήπτοις ἡμῶν ἱεράρχαις, ἡνίκα καὶ ἡμεῖς, ὡς οἴσθα καὶ αὐτός, καὶ πολλοὶ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὴν θεάν τοῦ ζωαρχικοῦ σώματος συνεληλύθαμεν· παρῆν δὲ καὶ ὁ ἀδελφόμενος Ἰάκωβος καὶ Πέτρος, ἡ κορυφαία καὶ πρεσβυτάτη τῶν θεολόγων ἀκρότης.
 60 Εἶτα ἐδόκει μετὰ τὴν θεάν ὑμνῆσαι τοὺς ἱεράρχας ἅπαντας, ὡς ἕκαστος ἦν ἰκανός, τὴν ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα τῆς θεαρχικῆς εὐσθeneίας. Πάντων ἐκράτει μετὰ τοὺς θεολόγους, ὡς οἴσθα, τῶν ἄλλων ἱερομυστῶν, ὄλος ἐκδημῶν, ὄλος ἐξι-
 65 στάμενος ἑαυτοῦ, καὶ τὴν πρὸς τὰ ὑμνούμενα κοινωνίαν πάσχων, καὶ πρὸς πάντων, ὧν ἠκούετο καὶ ἐωρᾶτο καὶ ἐγινώσκετο, καὶ οὐκ ἐγίνωσκε, θεόληπτος εἶναι καὶ θεῖος ὑμνολόγος κρινόμενος. Καὶ τί ἂν σοι περὶ τῶν ἐκεῖ θεολογηθέντων λέγοιμι; Καὶ γάρ, εἰ μὴ καὶ ἑαυτοῦ ἐπιλέλησμαι, πολλάκις
 70 οἶδα παρὰ σοῦ καὶ μέρη τινὰ τῶν ἐνθεαστικῶν ἐκείνων ὑμνωδιῶν ἐπακούσας·

Καὶ ταῦτα οἱ βασιλεῖς ἀκούσαντες, ἤτησαν αὐτὸν τὸν ἀρχιεπί-

μονάχα συλλογίζονταν· ὅτι αὐτὸς ποῦ εὐδόκησε νὰ πάρει ιδιαίτερη ὑπόσταση καὶ νὰ λάβει σάρκα ἀπὸ αὐτὴν καὶ νὰ γίνει ἄνθρωπος καὶ νὰ γεννηθεῖ Θεὸς ἔνσαρκος Λόγος καὶ Κύριος τῆς δόξας καὶ ποῦ μετὰ τὴ γέννα τῆς διαφύλαξε ἄθικτη τὴν παρθενία τῆς, αὐτὸς ὁ ἴδιος εὐδόκησε καὶ μετὰ τὴν ἐγκατάλειψη ἀπὸ μέρος τῆς τῆς ζωῆς αὐτῆς νὰ τιμῆσει μὲ ἀφθαρσία τὸ ἄχραντο καὶ ἄσπιλο σῶμα τῆς καὶ μὲ τὴν μετάθεσίν του κοντὰ του πρὶν ἀπὸ τὴν κοινὴ καὶ καθολικὴ ἀνάστασι. Ἦταν παρόντες τότε μαζί μὲ τοὺς ἀποστόλους καὶ ὁ τιμημένος ἀπόστολος Τιμόθεος καὶ πρῶτος ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἐφεσίων, καὶ ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ μέγας Διονύσιος μαρτυρεῖ μὲ ὅσα λέει γιὰ τὸν ἅγιον Ἱερόθεο, ποῦ ἦταν κι αὐτὸς τότε παρῶν ἐκεῖ, στοὺς λόγους ποῦ ἔγραψε πρὸς τὸν ἀπόστολο Τιμόθεο ποῦ ἀνέφερα, ὅπου λέει τὰ ἐξῆς·

ἸΜαζί μὲ τοὺς θεόπνευστους ἱεράρχες μας, ὅπως ξέρετε, εἶχαμε μαζευτεῖ κι ἐγὼ κι αὐτὸς καὶ πολλοὶ ἅγιοι ἀδελφοὶ γιὰ νὰ δοῦμε τὸ ζωαρχικὸ σῶμα. Παρόντες ἦταν ὁ ἀδελφὸθεος Ἰάκωβος καὶ ὁ Πέτρος ἡ ἀκρότατη καὶ σεβαστότερη κορυφὴ τῶν θεολόγων. Ἀφοῦ τὸ εἶδαμε θεωρήσαμε καλὸ τότε νὰ ὑμνήσουμε ὅλοι οἱ ἱεράρχες, ὅσο μπορούσε καθένας, τὴν ἀπειροδύναμη ἀγαθότητα τῆς θεαρχικῆς ἀπειροδύναμης. Ὑστερα ἀπὸ τοὺς θεολόγους αὐτὸς νικοῦσε ὅλους τοὺς ἄλλους ἱερομύστες, βγαίνοντας ὀλόκληρος ἀπὸ ἀνάμεσά μας, βγαίνοντας ὀλόκληρος ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του καὶ νιώθοντας βαθιὰ ἐπικοινωνία μὲ ὅσα ὑμνούσαμε, κι ἀπὸ ὅλους ποῦ τὸν ἄκουσαν καὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ τὸν καταλάβαιναν, αὐτὸς ὅμως δὲν καταλάβαινε, καὶ τὸν θεωροῦσαν πῶς ἦταν θεοπαρμένος καὶ θεϊκὸς ὑμνολόγος. Ἀλλὰ γιατί νὰ σοῦ μιῶ γιὰ ὅσα θεολογήθηκαν ἐκεῖ; Γιατί, ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη μου, πολλὰς φορὲς ἄκουσα ἀπὸ σένα καὶ ξέρω κάποια κομμάτια ἀπὸ τὶς ἐνθεες ἐκεῖνες μελωδίες·

Ἦταν τ' ἄκουσαν αὐτὰ οἱ βασιλεῖς ζήτησαν ἀπὸ τὸν ἀρχιε-

σκοπον Ἰουβενάλιον τὴν ἀγίαν ἐκείνην σορὸν μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ τῆς ἐνδόξου καὶ παναγίας Θεοτόκου Μαρίας ἱματίων βεβουλωμένην
 75 ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἀποσταλῆναι· καὶ ταύτην ἀποσταλεῖσαν κατέθεντο ἐν τῷ ἐν Βλαχέρναις δομηθέντι σεβασμίῳ οἴκῳ τῆς ἀγίας Θεοτόκου. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

- 19 Τί δὲ πρὸς τὸν τάφον ἡμεῖς ἀντιφῆσοιμεν; Ἡ μὲν σὴ χάρις ἀνελλιπῆς καὶ ἀέναος, ἀλλ' οὐ τόποις ἢ θεία περιορίζεται δύναμις οὐδὲ αἰ τῆς Θεομήτορος εὐεργεσία· εἰ γὰρ μόνῳ τῷ τύμβῳ περιεγράφοντο, ὀλίγοις ἂν ἢ δωρεὰ ἐπεθειάζετο. Νῦν δὲ ἐν πᾶσι τοῦ κόσμου τοῖς πέρασιν ἀφθόνως διανεμέμηται. Τὴν μνήμην τοίνυν τὴν ἡμετέραν ταμεῖον τῆς Θεοτόκου κατασκευάσωμεν. Τοῦτο δὲ ἔσται πῶς; Παρθένος αὕτη καὶ φιλοπάρθενος· ἀγνή πέφυκεν αὕτη καὶ φίλαγνος. Ἄν οὖν σὺν τῷ σώματι καὶ τὴν μνήμην ἀγνίσωμεν, ἐνηλισμένην τὴν αὐτῆς χάριν κτησόμεθα. Φεύγει γὰρ ἰλὸν ἅπασαν καὶ
 10 τὰ βορβορώδη πάθη ἐκτρέπεται. Γαστριμαργίαν βδελύσσειται, τῆς αἰσχίστης πορνείας ἐχθραίνει τοῖς πάθεσι· ταύτης τοὺς μυσσαροὺς λογισμοὺς ὡς ἐχιδνῶν φεύγει γεννήματα· λόγους αἰσχροὺς τε καὶ εὐτραπέλους ἀπωθεῖται καὶ ἕσματα· μῦθρα πορνικὰ ἀποσεῖται· μισεῖ θυμοῦ τὰ οἰδήματα, ἀπανθρωπίαν καὶ ἔριδας οὐ προσίεται· κε-
 15 νοδοξίαν τὴν ματαιόπονον ἀποστρέφεται· ὄγκῳ ὑπερηφανίας ἐχθροδῶς ἀντιτάσσεται· μνησικακίαν μισεῖ, τὴν σωτηρίας ἀντίπαλον· πᾶσαν κακίαν ὡς ἰὸν θανατηφόρον λογίζεται, τούτων δὲ χαίρει τοῖς ἐναντίοις. Τὰ γὰρ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα. Νηστεία καὶ ἐγκρατεία καὶ ψαλμικοῖς ἐπιτέρπεται ἕσμασιν· ἀγνεία καὶ παρ-
 20 θενία καὶ σωφροσύνη συγγήθεται. Καὶ πρὸς ταύτας εἰρήνην ἄγει ἀέναον καὶ φιλοφρόνως ταύτας ἀσπάζεται. Εἰρήνην καὶ πρᾶον περιπτύσσεται φρόνημα, ἀγάπην καὶ ἔλεον καὶ ταπεινώσιν ὡς οἰκείας τροφούς ἀγκαλίζειται. Καὶ συνελόντα φάναι, ἐπὶ πάσῃ μὲν κακίᾳ, κατηφεία δυσχεραίνουσα, πάσῃ δὲ ἀρετῇ ὡς οἰκείῳ χαρί-
 25 σματι ἐπαγάλλεται.

πίσκοπο Ἰουβενάλιο νὰ τοὺς στείλει τὴν ἱερὴ ἐκείνη λάρνακα μὲ τὰ ροῦχα τῆς ἔνδοξης καὶ παναγίας Θεοτόκου Μαρίας, ἀσφαλισμένη μὲ βούλλα. Κι ὅταν τοὺς τὴν ἔστειλε τὴν κατέθεσαν στὸ σεβάσμιο ναὸ πού εἶχαν χτίσει στὶς Βλαχέρνες. Ἔτσι ἔγιναν αὐτά.

- 19 Τί ὅμως θὰ ποῦμε ἐμεῖς στὸν τάφο; Naί, ἡ χάρη σου βέβαια εἶναι ἀδιάκοπη καὶ ἀέναη, ἀλλὰ ἡ θεία δύναμη δὲν περιορίζεται μέσα σ' ἓνα τόπο, καθὼς καὶ οἱ εὐεργεσίες τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ. Γιατί, ἂν περιοριζόταν μόνο μέσα στὸν τάφο, λίγους θὰ εὐεργετοῦσε ἢ δωρεά. Τώρα ὅμως ἔχει μοιραστεῖ πλούσιο σὲ ὅλα τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Ἄς κάνομε λοιπὸν τὴ μνήμη μας θησαυροφυλάκιο τῆς Θεοτόκου. Πῶς θὰ γίνεῖ αὐτό; Αὐτὴ εἶναι Παρθένος, καὶ ἀγαπᾷ τὶς παρθένες· εἶναι ἀγνή καὶ ἀγαπᾷ τὶς ἀγνές. Ἄν μαζί μὲ τὸ σῶμα λοιπὸν κάνομε ἀγνή καὶ τὴν ψυχὴ μας, ἡ χάρη της θὰ γίνεῖ κτήμα μας καὶ θὰ κατοικεῖ μέσα μας. Ἀποφεύγει τὸ βουρκο καὶ ἀποστρέφεται τὸ βόρβορο τῶν παθῶν. Σιχαίνεται τὴ λαίμαργία, μισεῖ τὰ πάθη τῆς αἰσχροτάτης πορνείας· τοὺς βρώμικους λογισμοὺς της τοὺς ἀποφεύγει σὰν τὰ γεννήματα τῆς ἔχιδνας· ἀποκρούει λόγους αἰσχροῦς καὶ φλύαρους καὶ παρόμοια τραγούδια· ἀρνεῖται τὰ πορνικὰ ἀρώματα· μισεῖ τὰ φουντώματα τοῦ θυμοῦ, δὲν δέχεται τὴν ἀπανθρωπιὰ καὶ τὶς φιλονεικίες· ἀποστρέφεται τὴ ματαιόσπουδη κενοδοξία· νιώθει ἐχθρότητα στὴν ἔπαρση καὶ τὴν περηφάνεια· μισεῖ τὴ μνησικακία πού εἶναι ἀντίπαλος τῆς σωτηρίας· κάθε κακία τὴ θεωρεῖ θανατηφόρο δηλητήριο καὶ χαίρεται μὲ τὰ ἀντίθετά της. Γιατὶ τὰ ἀντίθετα θεραπεύουν τὰ ἀντίθετά τους. Χαίρεται μὲ τὴ νηστεία, τὴν ἐγκράτεια καὶ τὰ ψαλμικὰ τραγούδια· εὐφραίνεται μὲ τὴν ἀγνεΐα, τὴν παρθενία καὶ τὴ σωφροσύνη. Αὐτὲς εἶναι πού τὸν εἰρηνεύουν ἀδιάκοπα καὶ τὶς ἀποδέχεται πρόθυμα καὶ φιλικά. Σφίγγει στὴν καρδιά της τὴν εἰρήνη καὶ τὴν πραότητα, σὰν τροφούς της ἀγκαλιάζει τὴν ἀγάπη, τὴν εὐσπλαχνία καὶ τὴν ταπεινωση. Καὶ γιὰ μιλῆσω μὲ συντομία, δυστροπεῖ σὲ κάθε κακία καὶ θλίψη, καὶ ἀγάλλεται μὲ κάθε ἀρετὴ σὰν χάρισμα δικό της πού τῆς ταιριάζει.

Εἰ οὖν τὰς προτέρας ἐκθύμως κακίας ἐκκλίνωμεν, τὰς δὲ ἀρε-
τὰς πάσῃ σπουδῇ ἀγαπήσωμεν, καὶ ταύτας συνομίλους κτησώμε-
θα, θαμινὰ πρὸς τοὺς οἰκείους οἰκέτας ἐλεύσεται, τὴν ἀπάντων τῶν
ἀγαθῶν σὺν αὐτῇ ἐφελκομένη ὁμήγυριν, καὶ Χριστὸν τὸν αὐτῆς
30 Υἱὸν καὶ τῶν ἀπάντων Βασιλέα καὶ Κύριον ἐνοικοῦντα ταῖς ἡμετέ-
ραις καρδίαις συμπαραλήψεται, ᾧ δόξα, τιμὴ, κράτος, μεγαλωσύνη
τε καὶ μεγαλοπρέπεια, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύ-
ματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐάν λοιπὸν ἀποφύγομε μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ μας τὶς προηγούμενες κακίαι μας καὶ μὲ κάθε προθυμίᾳ ἀγαπήσομε τὶς ἀρετὰς καὶ τὶς κάνομε μόνιμη συντροφιά μας, θὰ ῥχεται συχνὰ σ' ἐμᾶς τοὺς δικούς της δούλους, σέρνοντας μαζί της τὴ σύναξη ὅλων τῶν ἀγαθῶν καὶ θὰ πάρει μαζί της καὶ τὸ Χριστὸ τὸ Υἱὸ της καὶ βασιλιὰ καὶ Κύριο τῶν ὅλων γιὰ νὰ κατοικεῖ μέσα στὶς καρδιὰς μας, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμη, ἡ μεγαλοσύνη καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, μαζί μὲ τὸν ἄναρχο Πατέρα του καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

1 Ἔθος ἐστὶ τοῖς ἐρωτικῶς πρὸς τι διακειμένοις ἐπὶ γλώσσης
 αἰεὶ τοῦτο φέρειν καὶ τῷ νῷ, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν φαντάζε-
 σθαι. Μὴ μέ τις οὖν εὐθυνέτω, εἰ τρίτον ἐπὶ προλαβοῦσι δυσι τὸ
 παρὸν ἐποιησάμην ἐφύμνιον τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ μου, ὡσπερ τι
 5 δῶρον ἐξόδιον· οὐ γὰρ αὐτῇ χαριζόμενος, ἀλλ' ἑμαυτῷ καὶ τοῖς πα-
 ροῦσιν ὑμῖν, ᾧ θεῖον καὶ ἱερὸν σύστημα, ὄψον ψυχωφελές καὶ
 σωτήριον προτιθεὶς τῇ ἱερᾷ ταύτῃ νυκτὶ κατάλληλον, καὶ πνευματι-
 κὴν θυμηδίαν ἐμπορευόμενος. Σπάνη γὰρ ἡμᾶς, ὡς ὄρατε, κατειλή-
 φει τῶν ἐδωδύμων. Διὸ δὴ σχεδιάζω τὴν πανδαισίαν, εἰ καὶ μὴ πο-
 10 λυτελῶς, μηδὲ ἀξίως τῆς κεκληκυίας, ἀλλὰ γε τὴν πείραν ἀναγ-
 καίως δυναμένην παραμυθῆσασθαι. Οὐ γὰρ αὕτη τῶν ἐγκωμίων
 προσδεῖς τῶν παρ' ἡμῶν, ἀλλ' ἡμεῖς τῆς παρ' αὐτῆς δόξης ἐπι-
 δεεῖς. Τὸ γὰρ δεδοξασμένον πῶς δοξασθήσεται; Ἡ πηγὴ τοῦ
 φωτὸς πῶς φωτισθήσεται; Ἀλλ' ἡμῖν αὐτοῖς, δι' ὧν δρωμεν, πλέ-
 15 κομεν στέφανον. «Ζῶ γὰρ ἐγώ, λέγει Κύριος, καὶ τοὺς δοξάζοντάς
 με δοξάσω».

Ἦδὺν μὲν γὰρ ὄντως, ἠδὺν ποτὸν οἶνος καὶ τρόφιμον ἄρτος εἰς
 βρωσιν. Ὁ μὲν γὰρ εὐφραίνει, ὁ δὲ καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.
 Ἀλλὰ τί τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ μου ἡδύτερον; Αὕτη μου τὸν νοῦν
 20 εἶλεν αἰχμάλωτον· τὴν γλῶσσαν αὕτη ἐλήϊσατο, ταύτην ὕπαρ τε καὶ
 ὄναρ φαντάζομαι. Αὕτη τοῦ Λόγου Μήτηρ, καὶ λόγου καθέστηκε

ΟΜΙΛΙΑ ΤΡΙΤΗ

ΣΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

1 Συνήθως όσοι κατέχονται από έρωτα για κάτι, τὸν ἔχουν ἀδιάκοπα στὸ στόμα τους καὶ νύχτα καὶ μέρα πλάθουν ὄνειρα γύρω ἀπὸ αὐτόν. Μὴ μοῦ ζητήσει λοιπὸν κάποιος τὸ λόγο, ἂν ἀπευθύνω αὐτὸν τὸν τρίτο ὕμνο ὕστερ' ἀπὸ δύο προηγούμενους γιὰ τὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ μου, σὰν ἓνα δῶρο γιὰ τὴν ἔξοδό της· γιατί δὲν κάνω χάρη σ' αὐτήν, ἀλλὰ σ' ἐμένα καὶ σ' ἐσᾶς ποὺ εἴστε ἐδῶ, ὦ θεία καὶ ἱερὴ σύναξη, παραθέτω τροφὴ ὠφέλιμη καὶ σωτήρια γιὰ τὴν ψυχὴ, κατάλληλη γι' αὐτὴ τὴν ἱερὴ νύχτα, καὶ τὸ ἐμπόρεμά μου εἶναι ψυχικὴ εὐχαρίστηση. Γιατί, ὅπως βλέπετε, βρεθήκαμε σὲ ἔλλειψη τροφῆμων. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ἐτοιμάζω μιὰ πρόχειρη πανδαισία, ἂν καὶ ὄχι μὲ πολυτέλεια οὔτε κι ἀντάξια γι' αὐτὴ ποὺ μᾶς καλεῖ, ἱκανὴ ὅμως στὴν ἀνάγκη νὰ γίνῃ παρηγοριὰ στὴν πείνα μας. Γιατί δὲν χρειάζεται ἐκείνη τὰ ἐγκώμιά μας, ἀλλ' ἐμεῖς χρειαζόμαστε τὴ δικὴ της δόξα. Πῶς δηλαδὴ νὰ δοξαστεῖ αὐτὸ ποὺ ἔχει ἤδη δοξαστεῖ; Πῶς νὰ φωτιστεῖ ἢ πηγὴ τοῦ φωτός; Ἀλλὰ μὲ ὅσα κάνομε πλέκομε στεφάνια γιὰ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους. Γιατί ὁ Κύριος λέει, «ζῶ ἐγὼ καὶ θὰ δοξάσω αὐτοὺς ποὺ μὲ δοξάζουν»¹.

Εἶναι γλυκὸ στ' ἀλήθεια, γλυκὸ ποτὸ τὸ κρασί καὶ νόστιμο στὸ φάγωμα τὸ ψωμί. Γιατί τὸ ἓνα εὐφραίνει καὶ τὸ ἄλλο στηρίζει τὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου². Ἀλλ' ὅμως τί εἶναι πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ; Αὐτὴ πῆρε αἰχμάλωτο τὸ νοῦ μου, αὐτὴ μοῦ καταλήστεψε τὴ γλώσσα, αὐτὴν φαντάζομαι ὅταν βρίσκομαι

χορηγός· τὸ τῆς στείρας κύημα, τὸ καρποφόρους τὰς στειρευούσας
 ψυχὰς ἐργαζόμενον. Ταύτης τὴν ἱεράν τε καὶ θεῖαν μετὰστασιν ἐορ-
 τάζομεν σήμερον. Δεῦτε τοίνυν, ἀναβῶμεν πρὸς τὸ μυστικὸν ὄρος
 25 καὶ τῶν βιωτικῶν καὶ ὑλικῶν ἐμφάσεων γεγονότες ὑπέρτεροι καὶ
 τὸν γνόφον ὑπείσελθόντες τὸν θεῖον καὶ ἄληπτον, ἐν φωτὶ τῷ θεῷ
 γενόμενοι, τὴν ἀπειροδύναμον ὑμνήσωμεν δύναμιν. Πῶς ὁ ἐκ τῆς
 περιουσίου περιοπῆς τῆς ἀύλου καὶ πάντων ἐπέκεινα, τῆς πατρικῆς
 γαστρὸς ἀνεκφοιτήτως εἰς τὴν παρθενικὴν νηδὸν καταβάς, συλλυ-
 30 φθεῖς τε καὶ σαρκωθείς καὶ διὰ παθῶν ἐκουσίως ὀδεύσας πρὸς
 θάνατον, καὶ μετὰ σώματος ἐκ γῆς τὴν γέννησιν ἔχοντος καὶ φθορᾶ
 κτησάμενος τὸ ἄφθαρτον, πρὸς τὸν Πατέρα πάλιν ἀναφοιτήσας.
 τὴν αὐτοῦ κατὰ σάρκα Μητέρα πρὸς τὸν ἑαυτοῦ γεννήτορα ἐπε-
 σπάσατο, οὐρανὸν ἐπίγειον χρηματίσασαν, πρὸς τὴν ἐπουράνιον
 40 γῆν μετεωρίσας.

2 Σήμερον ἡ νοητὴ κλίμαξ ἡ ἔμψυχος, δι' ἧς καταβάς ὁ Ὑψι-
 στος ἐπὶ γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη, τῷ θανάτῳ
 χρησαμένη κλίμακι γῆθεν εἰς οὐρανοὺς ἀνεφοίτησεν. Σήμερον ἡ
 ἐπίγειος τράπεζα, ἡ τὸν οὐράνιον τῆς ζωῆς ἄρτον τὸν τῆς θεότητος
 5 ἄνθρακα ἀπειρογάμως βαστάσασα, ἀπὸ γῆς ἤρθη πρὸς οὐρανοὺς,
 καὶ τῇ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Θεοῦ πύλῃ, πύλαι οὐρανοῦ ἐπήρθησαν.
 Σήμερον ἐκ τῆς ἐπιγείου Ἱερουσαλὴμ μετατίθεται καὶ τὸν πρωτό-
 τοκον πάσης κτίσεως, τὸν ἐκ Πατρὸς μονογενῆ, πρωτότοκον ἐξ
 αὐτῆς μονογενῆ κηύσασα, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν πρωτοτόκων ἀλί-
 10 ζεται, καὶ ἡ κιβωτὸς Κυρίου ἡ ἔμψυχός τε καὶ λογικὴ πρὸς τὴν τοῦ
 Υἱοῦ ἀνάπαυσιν μετανίσταται.

Πύλαι παραδείσου ἀνοίγονται καὶ τὴν θεοφόρον ὑποδέχονται
 ἄρουραν, ἐξ ἧς τὸ τῆς αἰωνίου ζωῆς ξύλον βλαστῆσαν τὴν παρα-
 κοὴν τῆς Εὐδίας καὶ τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἀδὰμ διαλέλυκε. Χριστὸς οὐ-
 15 τος, ὁ τῆς ζωῆς τῶν ἀπάντων αἴτιος, ἄντρον λελαξευμένον, ὄρος
 τὸ ἀλατόμητον ὑποδέχεται, ἐξ οὗ λίθος χειρῶν ἄνευ τιμηθεῖς τὴν
 οἰκουμένην ἐπλήρωσεν· ἡ παστὰς τῆς θείας τοῦ Λόγου σαρκώσε-

σέ ἐγρήγορη καὶ στὸν ὕπνο μου. Αὐτὴ εἶναι τοῦ Λόγου Μητέρα
 κι ἔγινε καὶ τοῦ λόγου χορηγός, ἡ κόρη τῆς στεῖρας ποὺ κάνει
 καρποφόρες τὶς στεῖρες ψυχές. Αὐτῆς τὴν ἱερὴ καὶ θεία μετά-
 σταση γιορτάζουμε σήμερα. Ἐλάτε λοιπόν, ἄς ἀνεβοῦμε στὸ μυ-
 στικὸ βουνὸ καί, ἀφοῦ ξεπεράσουμε τὶς βιοτικὲς καὶ ὑλικὲς φα-
 ντασίες καὶ εἰσέλθομε μέσα στὸ γνόφο τὸν θεῖο κι ἀκατανόητο
 καὶ φτάσουμε στὸ θεῖο φῶς, νὰ ὑμνήσουμε τὴν ἀπειροδύναμη δύ-
 ναμη. Πῶς Ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ ἀνυπερβλητὸ ὕψος του, τὸ ἄυλο καὶ
 περ' ἀπὸ ὅλα, χωρὶς νὰ λείψει ἀπὸ τὴν πατρικὴ ἀγκαλιὰ κατέβη-
 κε στὴν παρθενικὴ κοιλιὰ, συνελήφθη καὶ ἔλαβε σάρκα, βάδι-
 σε πρὸς τὸ θάνατο περνώντας ἀνάμεσα ἀπὸ πάθη, καὶ μὲ σῶμα
 ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ τὴ γῆ καὶ μέσω τῆς φθορᾶς κέρδισε τὸ ἄ-
 φθαρτο, ξαναγυρίζοντας στὸν Πατέρα εἴλκυσε κοντὰ σ' Ἐκεῖνον
 νον τὴ σαρκικὴ Μητέρα του ποὺ τὸν γέννησε, ποὺ εἶχε χρηματί-
 σει ἐπίγειος οὐρανός, ἀνυψώνοντάς την πρὸς τὴν ἐπουράνια γῆ.

- 2 Σήμερα ἡ νοητὴ σκάλα, ἡ ἔμψυχη, ἀπὸ τὴν ὁποία κατέβηκε
 ὁ Ὑψιστος καὶ φάνηκε στὴ γῆ κι ἔζησε μὲ τοὺς ἀνθρώπους³, τὸ
 θάνατο κάνοντας σκάλα, ἀπὸ τὴ γῆ ξαναγύρισε στοὺς οὐρανοὺς.
 Σήμερα ἡ ἐπίγεια τράπεζα, ποὺ βάστασε δίχως γάμο τὸν οὐράνιο
 ἄρτο τῆς ζωῆς, τὸν ἄνθρακα τῆς θεότητας, ὑψώθηκε ἀπὸ τὴ γῆ
 στὸν οὐρανὸ κι ἄνοιξαν οἱ πύλες τ' οὐρανοῦ σ' αὐτὴν ποὺ στάθη-
 κε ἡ πύλη τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνατολή. Σήμερα ἀπὸ τὴν ἐπίγεια Ἱε-
 ρουσαλήμ ἡ ἔμψυχη πόλη τοῦ Θεοῦ μεταφέρεται στὴν ἄνω Ἱε-
 ρουσαλήμ, καὶ ἀφοῦ γέννησε ὅλης τῆς πλάσης τὸν πρωτότοκο,
 τὸν Μονογενῆ τοῦ Πατέρα, μονογενῆ καὶ πρωτότοκο γέννημά
 της, κατοικεῖ στὴν Ἐκκλησία τῶν πρωτοτόκων, καὶ ἡ τοῦ Κυ-
 ρίου ἔμψυχη καὶ λογικὴ κιβωτὸς μεταφέρεται στὴν ἀνάπαυση
 τοῦ Υἱοῦ της.

Τοῦ παραδείσου οἱ πύλες ἀνοίγουν καὶ ὑποδέχονται τὸ θεο-
 φόρο χωράφι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο, ἀφοῦ βλάστησε τὸ δένδρο τῆς αἰώ-
 νιας ζωῆς, διέλυσε τὴν παρακοὴ τῆς Εὔας καὶ τὴ νέκρωση τοῦ
 Ἀδάμ. Ὁ Χριστὸς εἶναι αὐτός, ἡ αἰτία τῆς ζωῆς τῶν ὄλων, ποὺ
 ὑποδέχεται τὸ λαξευτὸ σπήλαιο, τὸ ὄρος τὸ ἀλατόμητο, ἀπὸ τὸ
 ὁποῖο δίχως ἀνθρώπου χέρι λατομήθηκε ἡ πέτρα ποὺ γέμισε τὴν

ως, ὡς ἐν θαλάμῳ τοῦ παντοκράτου ἀναλιπαρῶνται ταφοί, ὅθεν πρὸς τὸν οὐράνιον ἀνίστοι νεφέλαι, τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἀριδιόλου, συμβασιλευμένοι, καὶ τὸν τάφον παστάδα τοῦ ἐπιγῆ καταλέλοιπεν Παστάδα τὸν τάφον; Ναί, παστάδο, πάσης παναγλαίστιμον, οὐ χρυσοῦ περιλάμπουσιν, οὐκ ἀργύρου φανότητι καὶ λίθων διαωγείαις ἀστράπτουσιν καὶ σειρῶν νήμασι καὶ χρυσονήστοι ἐσθῆτι καὶ ἀλουργίδι κεκλωσμένη, ἀλλὰ Θεοφεγγεῖ αἴγλη τοῦ παναγίου Πνεύματος· οὐ σωμάτων συνάφειαν τοῖς γῆς ἐρασταῖς, τοῖς δὲ δεσμοῖς τοῦ Πνεύματος ψυχῶν ὁσίων ζωῆν προξενούσαν, πρὸς Θεὸν πάσης ἀμείνω καὶ γλυκυτέραν κατάστασιν.

Οὗτος ὁ τάφος τῆς Ἐδεμ ὠραιότερος· καὶ ἵνα μὴ λέγω τὴν ἐν ἐκείνῃ τοῦ δυσμενοῦς εὐνοίαν, τὴν χρηστήν, ἵν' οὕτως εἶπω, συμβουλήν, τὸν φθόνον, τὴν ἀπάτην, τῆς Εὐδας τὴν μαλακότητα, τὴν πιθανότητα, τὸ γλυκὺ καὶ πικρὸν δέλεαρ, δι' ἧς ἐκλάπη τὸν νοῦν καὶ τὸν ὁμόζυγα κέκλωφε, τὴν παρακοήν, τὴν ἐξορίαν, τὸν θάνατον, ἵνα μὴ ταῦτα λέγων τὴν ἑορτὴν ἐκτελῶ κατηφείας ὑπόθεσιν, οὗτος ἀπὸ γῆς σῶμα θνητὸν εἰς οὐρανὸν μετεώρισεν, ἐκείνῃ δὲ ὑπόθεν εἰς γῆν τὸν γενάρχην κατήγαγεν. Ἡ γὰρ οὐκ ἐν αὐτῇ, «γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση», ὁ κατ' εἰκόνα θεῖαν γεγωνὸς κατακέκριται; Οὗτος ὁ τάφος τῆς πάλαι σκηνῆς τιμιώτερος, τὴν λογικὴν τε καὶ ἔμψυχον, θεοφεγγῆ λυχνίαν δεξάμενος, καὶ τὴν ζωηφόρον τράπεζαν, οὐ καρποῦς προθέσεως, ἀλλ' οὐράνιον, οὐ πῦρ ὑλικόν, ἀλλ' ἄυλον δεξιμένην πῦρ τῆς θεότητος. Οὗτος ὁ τάφος τῆς Μωσαϊκῆς κιβωτοῦ ὀλβιώτερος, εὐμοιρήσας οὐ σκιάς καὶ τύπους, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν. Ἐδέξατο γὰρ τὴν ἀκίβδηλον καὶ χρυσοειδῆ στάμνον, τὴν τὸ οὐράνιον μάννα καρποφορήσασαν, πλάκα ἔμψυχον, Λόγον Θεοῦ

οικουμένη· ἡ παστάδα τῆς θείας σάρκωσης τοῦ Λόγου ἀναπαύεται, σὺν σέ θάλαμο, στὸν πανένδοξο τάφο, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀνεβαίνει στὸν οὐράνιο νυμφώνα γιὰ νὰ συμβασιλέψει μὲ μεγαλοπρέπεια μὲ τὸν Υἱὸ καὶ Θεὸ τῆς, ἀφήνοντας στοὺς ἀνθρώπους τὸν τάφο τῆς νυφικὸ θάλαμο. Τὸν τάφο τῆς νυφικὸ θάλαμο; Ναι, νυφικὸ θάλαμο, ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο πιὸ λαμπρότερο, λάμποντας ὄχι μὲ τὶς ἀνταύγειες τοῦ χρυσοῦ, ὄχι μὲ τοῦ ἀσημιοῦ τῆ λάμψη καὶ τὶς διαυγεῖς ἀκτινοβολίες τῶν πετραδιῶν, οὔτε μὲ τὶς κλωστὲς τοῦ μεταξιοῦ καὶ τῆ χρυσοῦφαντη ἐσθήτα καὶ τῆ χρυσοκλωστη πορφύρα, ἀλλὰ μὲ τῆ θεοφεγγῆ λάμψη τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ ποὺ δὲν προξενεῖ στοὺς ἐραστὲς τῆς γῆς ἔνωση σωματική, ἀλλὰ ἔνωση ζωῆς στοὺς δεσμῶτες τοῦ Πνεύματος μὲ τὸ Θεὸ σὲ μιὰ κατάσταση ἀνώτερη καὶ γλυκύτερη.

Αὐτὸς ὁ τάφος εἶναι πιὸ ὠραῖος ἀπ' τὴν 'Εδέμ· ἀλλὰ, γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρω τώρα τὴν εὐνοια ποὺ ἐκδήλωσε ἐκεῖ ὁ ἐχθρὸς, τὴν ὠφέλιμη, γιὰ νὰ τὸ πῶ ἔτσι, συμβουλή, τὸ φθόνο, τὴν ἀπάτη, τὴν ἐλαφρότητα τῆς Εὐας, τὴν εὐκολοπιστία τῆς, τὸ γλυκὺ καὶ μαζὶ ὀδυνηρὸ δόλωμα ποὺ παραπλάνησε τὸ νοῦ τῆς κι ἐξαπάτησε τὸν ἄνδρα τῆς, τὴν παρακοή, τὴν ἐξορία, τὸ θάνατο, γιὰ νὰ μὴ τὰ ἀναφέρω λοιπὸν ὅλα αὐτὰ καὶ μετατρέψω τῆ γιορτῆ σὲ θρῆνο, αὐτὸς ὁ τάφος ἀνύψωσε ἀπὸ τῆ γῆ στὸν οὐρανὸ μετέωρο τὸ θνητό τῆς σῶμα, ἐνῶ ἐκείνη κατέβασε ἀπὸ τὰ ὕψη στῆ γῆ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ γένους μας. Καὶ πράγματι, δὲν καταδικάστηκε νὰ ζεῖ στῆ γῆ μὲ τὰ λόγια, «εἶσαι γῆ καὶ στῆ γῆ θὰ ἐπιστρέψεις»⁴, αὐτὸς ποὺ πλάστηκε σύμφωνα με τῆ θεία εἰκόνα; Αὐτὸς ὁ τάφος ἀξίζει πιὸ μεγάλη τιμὴ ἀπὸ τὴν παλαιὰ σκηνή, ἀφοῦ δέχτηκε τῆ λογικὴ κι ἔμψυχη καὶ θεόφωτη λυχνία καὶ τῆ ζωηφόρο τράπεζα ποὺ δὲν ἔχει τὸν ἀπλὸ ἄρτο τῆς πρόθεσης, ἀλλὰ τὸν ἄρτο τὸν οὐράνιο, ὄχι φωτιὰ ὑλική, ἀλλὰ τὴν ἄυλη φωτιὰ τῆς θεότητος. Αὐτὸς ὁ τάφος εἶναι πιὸ ἀξιωμακάριστος ἀπὸ τὴν μωσαϊκὴ κιβωτό, γιατί εἶχε τὴν καλὴ τύχη νὰ δεχτεῖ ὄχι σκιὲς καὶ τύπους, ἀλλὰ τὴν ἴδια τὴν ἀλήθεια. Δέχτηκε δηλαδὴ τῆ γνήσια καὶ χρυσὴ στάμνα ποὺ γέμισε ἀπὸ τὸ οὐράνιο μάννα, πλάκα ζωντανὴ ποὺ δέχτηκε νὰ σαρκωθεῖ σ' αὐτὴν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ δάχτυλο τοῦ παντο-

ως, ὡς ἐν θαλάμῳ τῷ πανευκλεεῖ ἀναπέπαιται τάφῳ, ὅθεν πρὸς τὸν οὐράνιον ἀνίεισι νυμφῶνα, τῷ Υἱῷ καὶ Θεῷ ἀριδὴλως συμβα-
 20 σιλεύουσα, καὶ τὸν τάφον παστάδα τοῖς ἐπὶ γῆς καταλέλοιπεν. Πα-
 στάδα τὸν τάφον; Ναί, παστάδος πάσης παναγλαέστερον, οὐ χρυ-
 σοῦ περιλάμπυεσιν, οὐκ ἀργύρου φανότητι καὶ λίθων διαυγείαις
 ἀστράπτουσιν καὶ σειρῶν νήμασι καὶ χρυσονήστω ἐσθῆτι καὶ
 ἀλουργίδι κεκλωσμένη, ἀλλὰ θεοφεγγεῖ αἴγλη τοῦ παναγίου Πνεύ-
 25 ματος· οὐ σωμάτων συνάφειαν τοῖς γῆς ἐρασταῖς, τοῖς δὲ δεσμίοις
 τοῦ Πνεύματος ψυχῶν ὁσίων ζωῆν προξενούσαν, πρὸς Θεὸν πά-
 σης ἀμείνω καὶ γλυκύτεραν κατάστασιν.

Οὗτος ὁ τάφος τῆς Ἐδέμ ὠραιότερος· καὶ ἵνα μὴ λέγω τὴν ἐν
 ἐκείνῃ τοῦ δυσμενοῦς εὐνοίαν, τὴν χρηστήν, ἴν' οὕτως εἶπω, συμ-
 30 βουλήν, τὸν φθόνον, τὴν ἀπάτην, τῆς Εὔας τὴν μαλακότητα, τὴν
 πιθανότητα, τὸ γλυκὺ καὶ πικρὸν δέλεαρ, δι' ἧς ἐκλάπη τὸν νοῦν
 καὶ τὸν ὁμόζυγα κέκλωφε, τὴν παρακοήν, τὴν ἐξορίαν, τὸν θάνατον,
 ἵνα μὴ ταῦτα λέγων τὴν ἑορτὴν ἐκτελῶ κατηφείας ὑπόθεσιν, οὗτος
 ἀπὸ γῆς σῶμα θνητὸν εἰς οὐρανὸν μετεώρισεν, ἐκείνη δὲ ὑπόθεν
 35 εἰς γῆν τὸν γενάρχην κατήγαγεν. Ἡ γὰρ οὐκ ἐν αὐτῇ, «γῆ εἶ, καὶ εἰς
 γῆν ἀπελεύση», ὁ κατ' εἰκόνα θεῖαν γεγονῶς κατακέκριται; Οὗτος
 ὁ τάφος τῆς πάλαι σκηνῆς τιμιώτερος, τὴν λογικὴν τε καὶ ἔμψυχον,
 θεοφεγγῆ λυχνίαν δεξάμενος, καὶ τὴν ζωηφόρον τράπεζαν, οὐ καρ-
 ποῦς προθέσεως, ἀλλ' οὐράνιον, οὐ πῦρ ὑλικόν, ἀλλ' ἄυλον δεξα-
 40 μένην πῦρ τῆς θεότητος. Οὗτος ὁ τάφος τῆς Μωσαϊκῆς κιβωτοῦ
 ὀλβιώτερος, εὐμοιρήσας οὐ σκιάς καὶ τύπους, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἀλή-
 θειαν. Ἐδέξατο γὰρ τὴν ἀκίβδηλον καὶ χρυσοειδῆ στάμνον, τὴν τὸ
 οὐράνιον μάννα καρποφορήσασαν, πλάκα ἔμψυχον, Λόγον Θεοῦ

οίκουμένη· ἡ παστάδα τῆς θείας σάρκωσης τοῦ Λόγου ἀναπαύεται, σὰν σὲ θάλαμο, στὸν πανένδοξο τάφο, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀνεβαίνει στὸν οὐράνιο νυμφώνα γιὰ νὰ συμβασιλέψει μὲ μεγαλοπρέπεια μὲ τὸν Υἱὸ καὶ Θεὸ τῆς, ἀφήνοντας στοὺς ἀνθρώπους τὸν τάφο τῆς νυφικὸ θάλαμο. Τὸν τάφο τῆς νυφικὸ θάλαμο; Ναί, νυφικὸ θάλαμο, ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο πιὸ λαμπρότερο, λάμποντας ὄχι μὲ τὶς ἀνταύγειες τοῦ χρυσοῦ, ὄχι μὲ τοῦ ἀσημιοῦ τῆ λάμψη καὶ τὶς διαυγεῖς ἀκτινοβολίες τῶν πετραδιῶν, οὔτε μὲ τὶς κλωστὲς τοῦ μεταξιοῦ καὶ τῆ χρυσοῦφαντη ἐσθήτα καὶ τῆ χρυσόκλωστη πορφύρα, ἀλλὰ μὲ τῆ θεοφεγγῆ λάμψη τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ πού δὲν προξενεῖ στοὺς ἐραστὲς τῆς γῆς ἔνωση σωματικὴ, ἀλλὰ ἔνωση ζωῆς στοὺς δεσμῶτες τοῦ Πνεύματος μὲ τὸ Θεὸ σὲ μιὰ κατάστασι ἀνώτερη καὶ γλυκύτερη.

Αὐτὸς ὁ τάφος εἶναι πιὸ ὠραῖος ἀπ' τὴν Ἑδέμ· ἀλλὰ, γιὰ νὰ μὴν ἀναφέρω τώρα τὴν εὐνοια πού ἐκδήλωσε ἐκεῖ ὁ ἐχθρὸς, τὴν ὠφέλιμη, γιὰ νὰ τὸ πῶ ἔτσι, συμβουλή, τὸ φθόνο, τὴν ἀπάτη, τὴν ἐλαφρότητα τῆς Εὐας, τὴν εὐκολοπιστία τῆς, τὸ γλυκὺ καὶ μαζὶ ὀδυνηρὸ δόλωμα πού παραπλάνησε τὸ νοῦ τῆς κι ἐξαπάτησε τὸν ἄνδρα τῆς, τὴν παρακοή, τὴν ἐξορία, τὸ θάνατο, γιὰ νὰ μὴ τὰ ἀναφέρω λοιπὸν ὅλα αὐτὰ καὶ μετατρέψω τῆ γιορτῆ σὲ θρῆνο, αὐτὸς ὁ τάφος ἀνύψωσε ἀπὸ τῆ γῆ στὸν οὐρανὸ μετέωρο τὸ θνητό τῆς σῶμα, ἐνῶ ἐκείνη κατέβασε ἀπὸ τὰ ὕψη στῆ γῆ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ γένους μας. Καὶ πράγματι, δὲν καταδικάστηκε νὰ ζεῖ στῆ γῆ μὲ τὰ λόγια, «εἶσαι γῆ καὶ στῆ γῆ θὰ ἐπιστρέψεις»⁴, αὐτὸς πού πλάστηκε σύμφωνα μὲ τῆ θεία εἰκόνα; Αὐτὸς ὁ τάφος ἀξίζει πιὸ μεγάλη τιμὴ ἀπὸ τὴν παλαιὰ σκηνή, ἀφοῦ δέχτηκε τῆ λογικὴ κι ἔμψυχη καὶ θεόφωτη λυχνία καὶ τῆ ζωηφόρο τράπεζα πού δὲν ἔχει τὸν ἀπλὸ ἄρτο τῆς πρόθεσης, ἀλλὰ τὸν ἄρτο τὸν οὐράνιο, ὄχι φωτιὰ ὕλική, ἀλλὰ τὴν αὐλη φωτιὰ τῆς θεότητος. Αὐτὸς ὁ τάφος εἶναι πιὸ ἀξιομακάριστος ἀπὸ τὴν μωσαϊκὴ κιβωτό, γιατί εἶχε τὴν καλὴ τύχη νὰ δεχτεῖ ὄχι σκιὲς καὶ τύπους, ἀλλὰ τὴν ἴδια τὴν ἀλήθεια. Δέχτηκε δηλαδὴ τῆ γνήσια καὶ χρυσὴ στάμνα πού γέμισε ἀπὸ τὸ οὐράνιο μάννα, πλάκα ζωντανὴ πού δέχτηκε νὰ σαρκωθεῖ σ' αὐτὴν ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ δάχτυλο τοῦ παντο-

δακτύλω τῷ παναλκεστάτῳ Πνεύματι δεξαμένην σαρκωθησόμε-
 45 νον, Λόγον τὸν ἐνυπόστατον, τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον, τὴν τὸν
 θεῖον κυήσασα ἄνθρακα, καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν εὐωδιάσασαν.

3 Φευγέτωσαν δαίμονες, ὀλολυζέτωσαν τρισάθλιοι Νεστώριοι,
 ὡς πρόπαλαι οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ ὁ τούτων ἑξαρχος ὁ νέος Φαραώ, ὁ
 πικρὸς ἀλάστωρ καὶ τύραννος. Τῷ βυθῷ γὰρ τῆς βλασφημίας κα-
 τεχώσθησαν. Ἡμεῖς δὲ οἱ σωθέντες ἀβρόχοις ποσὶν καὶ τὴν ἀλμυ-
 5 ρὰν τῆς ἀσεβείας ὑπερβάντες θάλασσαν, ἄσωμεν τῇ Μητρὶ τοῦ
 Θεοῦ ᾠδὴν τὴν ἐξόδιον. Αἰρέτω Μαριάμ ἡ Ἐκκλησία ταῖς χερσὶ
 τὸ τύμπανον καὶ ἑξαρχέτω ᾠδὴν τὴν ἐόρτιον. Ἐξίτωσαν τοῦ πνευ-
 ματικοῦ Ἰσραὴλ αἱ νεάνιδες μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν ἀλαλάζου-
 σαι. Βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ κριταὶ σὺν ἄρχουσι, νεανίσκοι καὶ παρθέ-
 10 νοι, πρεσβύτει μετὰ νεωτέρων, τὴν Θεοτόκον ὑμνεῖτωσαν, σύλλο-
 γοι καὶ λόγοι παντοδαποὶ καὶ ἔθνῶν καὶ λαῶν γλῶσσαι διάφοροι,
 ἄσμα καινὸν μελουργεῖτωσαν. Περιηχείτω ἀἷρ πνευματικοῖς δόνα-
 ξί τε καὶ σάλπιγξι καὶ τοῖς ἐκ πυρὸς ἀμαρύγμασιν ἡμέραν καινουρ-
 γεῖτω σωτήριον. Εὐφράνθητε, οὐρανοί, καὶ αἱ νεφέλαι ρανάτωσαν
 15 ἀγαλλίασιν. Σκιρτήσατε, κριοὶ τῆς ἐκλεκτῆς τοῦ Θεοῦ ποιμνης, οἱ
 θεῖοι ἀπόστολοι, ὡς ὄρη ὑψηλὰ καὶ μετέωρα ταῖς ὑψηλοτάταις θε-
 ωρῖαις ὑψούμενοι, καὶ ἄρνες Θεοῦ, λαὸς ἅγιος, τῆς Ἐκκλησίας τὰ
 θρέμματα, ὥσπερ βουνοὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῇ προαιρέσει ἀνατει-
 νόμενοι. Βαβαί! βαβαί! τέθηκεν ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἡ τοῦ Κυρίου
 20 μου Μήτηρ; Ἔδει γὰρ τὸ ἐκ γῆς συντεθεὲν παλινοσθῆσαι πρὸς γῆν,
 καὶ οὕτω μεταναστῆσαι πρὸς οὐρανόν, ἐκ τῆς γῆς λαβὼν τὴν δε-
 δωρημένην τῇ γῆ τῇ καταθέσει τοῦ σώματος πανακήρατον ζωὴν.
 Ἔδει γὰρ καθάπερ χρυσὸν ἀποβαλοῦσαν τὸ γεῶδες καὶ ἀλαμπές
 τῆς θνητότητος πάχος, ὡς ἐν χωνεύσει τῷ θανάτῳ τὴν σάρκα
 25 ἀφθαρτον καὶ καθαρὰν, τῷ φέγγει τῆς ἀφθαρσίας ἐκλάμπουσαν
 ἐξαναστῆναι τοῦ μνήματος.

4 Σήμερον ἀρχὴν λαμβάνει δευτέρας ὑπάρξεως ὑπὸ τοῦ δόντος

δύναμου Πνεύματος, ὁ Λόγος ὁ ἐνυπόστατος, τὸ χρυσὸ θυμιατήρι, αὐτὴν ποὺ γέννησε τὸν θεῖο ἄνθρακα καὶ εὐωδίασε ὀλόκληρη τὴν κτίση.

- 3 Ἄς τραποῦν σὲ φυγὴ οἱ δαίμονες, ἄς πιάσουν τὸν θρῆνο οἱ τρισάθλιοι Νεστοριανοί, ὅπως παλαιότερα οἱ Αἰγύπτιοι, κι ὁ ἀρχηγός τους ὁ νέος Φαραώ, ὁ σκληρὸς δαίμονας καὶ τύραννος. Γιατὶ καταβούλιαζαν στὰ βάθη τῆς βλασφημίας τους. Ἐνῶ ἐμεῖς ποὺ σωθήκαμε χωρὶς νὰ βραχοῦν τὰ πόδια μας καὶ διαβήκαμε τὴν ἀλμυρὴ θάλασσα τῆς ἀσέβειας, ἄς ψάλομε στὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ τὴν ὠδὴ γιὰ τὴν ἐξοδὸ της. Ἄς πιάσει στὰ χέρια της τὸ τύμπανο ἢ Μαριὰμ Ἐκκλησία κι ἄς ἀρχίσει ἡ γιορταστικὴ ὠδὴ. Ἄς βγοῦν ἔξω οἱ κοπέλλες τοῦ πνευματικοῦ Ἰσραὴλ ἀλαλάζοντας μὲ τύμπανα καὶ χορούς. Βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ κριτὲς καὶ ἀρχοντες, νέοι καὶ κοπέλλες, γέροντες μαζί μὲ νεότερους, ἄς ὑμνήσουν τὴ Θεοτόκο, σύλλογοι τῶν πιστῶν καὶ λόγοι κάθε λογιῆς, καὶ γλῶσσες διάφορες τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν ἄς ψάλουν νέο ὕμνο. Ἄς ἀντιλαλήσει ὀλόγυρα ὁ ἀέρας ἀπὸ αὐλοὺς πνευματικὸς καὶ σάλπιγγες, κι ἀπὸ τὶς ἀκτινοβολίες τῆς φωτιᾶς ἄς λάμψει ἡ νέα ἡμέρα. Γεμίστε ἀπὸ εὐφροσύνη οὐρανοὶ κι ἐσεῖς, σύννεφα, ραντίστε ἀγαλλίαση. Σκιρτήστε κριάρια τῆς ἐκλεκτῆς ποιμνης τοῦ Θεοῦ, οἱ θεῖοι ἀπόστολοι ἀνυψωμένοι σὰν ὑψηλὰ ὄρη καὶ μετέωρα ἀνυψωμένα ἀπὸ τὶς ὑψηλότερες θεωρίες, καὶ ἀρνιά τοῦ Θεοῦ, λαὸς ἅγιος, τῆς Ἐκκλησίας οἱ ἀναθρεμμένοι, ἀνυψούμενοι μὲ τὴν προαίρεση ὡς βουνὰ πρὸς τὰ ὑψηλὰ ὄρη. Ἀλίμονο, ἀλίμονο, πέθανε ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου; Γιατὶ ἔπρεπε ἐκεῖνο ποὺ εἶχε δημιουργηθεῖ ἀπὸ γῆ νὰ ἐπιστρέψει πάλι στὴ γῆ κι ἔτσι ν' ἀναστηθεῖ ἔπειτα πρὸς τὸν οὐρανὸ παίρνοντας ἀπὸ τὴ γῆ τὴ δωρημένη στὴ γῆ, μὲ τὴν κατάθεση σ' αὐτὴ τοῦ σώματος, πανακήρατη ζωὴ. Ἐπρεπε δηλαδὴ ὅπως τὸ χρυσάφι ν' ἀποβάλλει τὴ γήινη καὶ θαμπὴ παχύτητα τῆς θνητότητας καὶ ὡσὰν μέσα ἀπὸ τὸ χωνευτήρι τοῦ θανάτου ν' ἀναστηθεῖ ἡ σάρκα ἀπὸ τὸ μνῆμα ἄφθαρτη καὶ καθαρὴ, ἀκτινοβολώντας ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀφθαρσίας.

- 4 Σήμερα λαμβάνει ἀρχὴ τῆς δεύτερης ὑπαρξῆς της ἀπὸ αὐτὸν

αὐτῇ τὴν ἀρχὴν τῆς προτέρας ὑπάρξεως, ἢ δοῦσα δευτέρας ἀρχὴν, τῆς σωματικῆς λέγω ὑπάρξεως, τῷ μὴ ἐσχηκότι ἀρχὴν χρονικὴν τῆς προτέρας καὶ αἰδίου ὑπάρξεως, εἰ καὶ τὸν Πατέρα ἀρχὴν εἶχεν
 5 ὡς αἰτίαν τῆς αὐτοῦ θείας ὑπάρξεως. Χαίροις, Σιών, τὸ θεῖον ὄρος τὸ ἅγιον, ἐν ᾧ στήλη ἤλειπται, ἀνθρωπίνῃ φύσιν χρισμένη θεότητι. Ἐκ σοῦ πρὸς οὐράνιον ὕψος μετεώρισται, ὡς ἐξ Ἐλαιῶν, ὁ ταύτης Υἱός. Ἐτοιμαζέσθω νεφέλη παγκόσμιός τε καὶ περικόσμιος, καὶ ἀνέμων πτέρυγες ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς Σιών τοὺς ἀπο-
 10 στόλους διαβιβάζουσαι. Τίνες οἶδε ὡσεὶ νεφέλαι καὶ ἀετοὶ πέτανται πρὸς τὸ πτώμα τὸ τῆς πάντων ἀναστάσεως αἴτιον τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ λειτουργήσοντες; Τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα λελευκανθισμένη, ὀλη καλή, ἐκλάμπουσα ὡς ἥλιος; Ἀδέτωσαν αἱ κιθάραι τοῦ Πνεύματος, ἀποστολικαὶ γλῶσσαι. Ἀλαλαζέτωσαν κύμβαλα, αἱ τῶν θε-
 15 ολόγων ἀκρότητες, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς Ἱερόθεος, ὁ τῷ θεῷ καθιερωμένος Πνεύματι, ὁ τῇ θεῖα ἐνώσει τὰ θεῖα παθῶν καὶ μαθῶν, ὄλος ἐξιστάσθω τοῦ σώματος ὄλος συνεκδημείτω τῇ προαιρέσει καὶ κροτεῖτω τοῖς ἐφουμνίοις.

Πάντα τὰ ἔθνη χειρας κροτεῖτωσαν, πάντες τὴν Θεοτόκον
 20 ὑμνεῖτωσαν. Ἄγγελοι θνητῶ λειτουργεῖτωσαν σώματι. Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, ὀπίσω τῆς βασιλίδος ἀκολουθήσατε, καὶ ὡς πλησίον αὐτῆς παρθένοι νεανιευόμεναι Πνεύματι πρὸς τὸν νυμφίον συναπενέχθητε, ἐκ δεξιῶν τοῦ Δεσπότη παραστησόμεναι. Κάτιθι, κάτιθι, Δέσποτα, τῇ Μητρὶ κατάχρεως ἀποτινῶς τὰ ὀφειλόμενα θρέπτρα.
 25 Θείας ἀναπέτασον χειρας· δέξαι ψυχὴν παραθέμενος, φώνησον πρὸς αὐτὴν ἡδὺ τι ψιθύρισμα. Ἐλθέ, ἡ καλή, ἡ πλησίον μου, ἢ τῷ κάλλει τῆς παρθενίας ὑπὲρ ἥλιον μαρμαρύσσουσα. Μετέδωκάς μοι

5. Ὑσμα 8,5.

6. Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου Περί θείων ὀνομάτων, 3 ΕΠΕ Φιλοκαλία

πὸ τῆς ἔδωσε τὴν ἀρχὴ τῆς προηγούμενης ὑπαρξῆς, ἐκεῖνη πὸ ἔδωσε τὴν ἀρχὴ τῆς δευτέρας, ἐννοῶ τῆς σωματικῆς ὑπαρξῆς, σ' ἐκεῖνον πὸ δὲν εἶχε χρονικὴ ἀρχὴ ἢ προηγούμενη ἀθάνατη ὑπαρξὴ του, ἂν καὶ εἶχε ἀρχὴ τὸν Πατέρα του ὡς αἰτία τῆς θεϊκῆς του ὑπαρξῆς. Χαῖρε, Σιών, τὸ θεῖο ὄρος τὸ ἅγιο, στὸ ὁποῖο κατοικοῦσε τὸ θεῖο κι ἔμψυχο ὄρος· ἡ Βαιθὴλ ἢ νέα, στὴν ὁποία ἀλείφτηκε μὲ λάδι ἢ στήλη, ἢ ἀνθρώπινη φύση πὸ χρίστηκε μὲ τὸ χρίσμα τῆς θεότητος. Ἐκείνη ἀνυψώθηκε στὰ οὐράνια ὕψη, ὅπως ἀπὸ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ὁ Υἱὸς της. Ἄς ἐτοιμαστῆ νεφέλη παγκόσμια καὶ περικόσμια καὶ φτερά τῶν ἀνέμων γιὰ νὰ μεταφέρουν τοὺς ἀποστόλους στὴ Σιών ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ πὸ ὡς νέφη καὶ ἀετοὶ πετοῦν στὸ πεσμένο σῶμα πὸ εἶναι αἰτία τῆς ἀνάστασης τῶν πάντων, γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὴ Μητέρα τοῦ Θεοῦ; Ποιὰ εἶναι αὐτὴ πὸ ἀνεβαίνει μὲ λευκανθοὺς ντυμένη, πανέμορφη, πὸ λάμπει σὰν τὸν ἥλιο⁵; Ἄς ἠχήσουν οἱ κιθάρες τοῦ Πνεύματος, οἱ γλῶσσοι τῶν ἀποστόλων. Ἄς ἀλαλάξουν τὰ κύμβαλα, οἱ κορυφές τῶν θεολόγων, τὸ ἄσκητος τῆς ἐκλογῆς⁶, ὁ Ἱερόθεος⁶, πὸ τὸ θεῖο Πνεῦμα τὸν ἁγίασε, καὶ μὲ τὴν ἔνωσή του μὲ τὸ Θεὸ ἐξῆσε καὶ ἔμαθε τὰ θεῖα, ὀλόκληρος ἄς βγεῖ ἀπ' τὸ σῶμα του καὶ μ' ὅλη τὴν καρδιά του ἄς συναποδημήσει, ψάλλοντας γοερὰ ὕμνους δοξολογίας.

Ἄς ὀλα τὰ ἔθνη ἄς κροτοῦν τὰ χέρια κι ὄλοι ἄς ὕμνοῦν τὴ Θεοτόκο. Οἱ ἄγγελοι ἄς ὑπηρετοῦν σῶμα θνητό. Θυγατέρες τῆς Ἱερουσαλήμ, μπεῖτε στὴν ἀκολουθία τῆς βασιλίσσας⁷ καὶ παίρνοντας θέση δίπλα της σὰν παρθένες, πὸ τὸ Πνεῦμα τὴ νιότη τους φροντίζει, βαδίστε μαζί της πρὸς τὸ νυμφίον γιὰ νὰ σταθεῖτε στὰ δεξιὰ τοῦ Κυρίου. Κατέβα, Κύριε, κατέβα, καταχρεωμένος στὴ Μητέρα σου γιὰ νὰ ξεπληρώσεις τὰ τροφεῖα πὸ τῆς χρωστᾶς. Ἄπλωσε τὰ θεϊκά σου χέρια, δέξου τὴ μητρικὴ ψυχὴ, ἐσὺ πὸ παρέδωσες τὸ πνεῦμα σου πάνω στὸ σταυρὸ στὰ χέρια τοῦ Πατέρα σου, καὶ πὸς της ἔνα γλυκὸ λόγο. Ἐλα, ἐσὺ ἢ ὡραία, ἢ σύντροφός μου⁸, πὸ ἢ παρθενικὴ ὁμορφιά σου ἀστράφτει πῶς πολὺ

τόμ. 3.

7. Ψαλμ. 44,15.

8. Ἄσμα 2,13 κ.ἄ.

τῶν σῶν· δεῦρο, τῶν ἐμῶν συναπόλαυσον· δεῦρο, Μήτηρ, πρὸς τὸν Υἱόν· δεῦρο, συμβασίλευσον τῷ ἐκ σοῦ σὺν σοὶ πτωχεύσαντι.
 30 Ἄπιθι, Δέσποινα, ἄπιθι, οὐ Μωσαϊκῶς, ἀνάβα καὶ τελεύτα, τελεύτα δὲ μᾶλλον, καὶ οὕτως ἀνάβαινε. Ψυχὴν παράθου ταῖς τοῦ Υἱοῦ σου χερσίν. Ἀπόδος τὸ τοῦ χοῦς τῷ χοῖ, ὡς ὅτι τοῦτο συνεπαρθήσεται.

Ἄρατε, ὁ τοῦ Θεοῦ λαός, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, ἄρατε. Ἴδου
 35 ἐν Σιών ἢ κιβωτὸς Κυρίου Θεοῦ τῶν δυνάμεων, καὶ ταύτη σωματικῶς οἱ ἀπόστολοι παρειστήκεισαν τὸ ζωαρχικὸν καὶ θεοδόχον σῶμα κηδεύοντες. Ἀῦλως δὲ καὶ ἀοράτως περιέπουσιν ἄγγελοι φόβῳ, τῇ Μητρὶ τοῦ σφῶν Δεσπότητος δουλοπρεπῶς παριστάμενοι. Αὐτὸς ὁ Κύριος πάρεστιν, ὁ πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα
 40 πληρῶν καὶ περιέπων τὸ πᾶν, οὗ τόπος οὐδεὶς. Ἐν αὐτῷ γὰρ τὰ πάντα ὡς ποιητικῶ καὶ συνεκτικῶ αἰτίῳ. Ἴδου ἡ παρθένος, ἡ θυγάτηρ Ἀδὰμ καὶ Μήτηρ Θεοῦ, δι' Ἀδὰμ τὸ σῶμα παραπέμπει τῇ γῆ, τὴν δὲ ψυχὴν οὐρανίαις σκηναῖς διὰ τὸν Υἱὸν ἀναδίδωσιν. Ἀγιαζέσθω τὸ ἄστν τὸ ἅγιον καὶ ἐπ' εὐλογίαις καρπούσθω εὐλο-
 45 γίαν αἰώνιον. Τῇ διαβάσει τοῦ θείου σκηνώματος προπορευέσθωσαν ἄγγελοι, καὶ τὸν τάφον εὐτρεπιζέτωσαν. Κοσμεῖτω τοῦτον αἴγλη τοῦ Πνεύματος. Ἐτοιμαζέσθω μύρα καὶ τῷ παναμώμῳ καὶ πανευώδει μυριζέσθωσαν σώματι. Παρήτω νᾶμα εἰλικρινές καὶ ἀρνεέσθω τὴν εὐλογίαν ἐκ τῆς ἀκηράτου τῆς εὐλογίας πηγῆς. Ἀγαλ-
 50 λιάσθω ἡ γῆ τῇ καταθέσει τοῦ σώματος. Ἄηρ σκιρτάτω τῇ ἀναβάσει τοῦ Πνεύματος. Πνεύτωσαν αὔραι δροσοειδεῖς καὶ χάριτος ἐμπλεοὶ. Πᾶσα ἡ κτίσις πανηγυριζέτω τὴν τῆς Θεομήτορος ἀνοδον. Χοροὶ νέων ἀλαλαζέτωσαν. Ρυήτωσαν γλῶσσαι ρητόρων τοῖς ἐφθυμίαις· καρδίαι σοφῶν τὸ θαῦμα φιλοσοφεῖτωσαν· πρεσβῦται
 55 τῇ πολιᾷ τὸ αἰδέσιμον ἔχοντες ἄτρεμα τὰς θεωρίας καρποφορεῖτω-

ἀπὸ τὸν ἥλιο. Μοῦ ἔδωσες τὰ δικά σου ἀγαθὰ, ἔλα, μαζί μου· κι ἀπόλαυσε τὰ δικά μου. Ἔλα, Μητέρα, στὸν Υἱό σου, ἔλα και συμβασίλευσε μαζί μ' ἐκεῖνον ποὺ γεννήθηκε ἀπὸ σένα και πτώχευσε μαζί σου. Πήγαινε, Κυρία μου, πήγαινε, ὄχι ἀνέβα και πέθανε ὅπως ὁ Μωϋσῆς, ἀλλὰ μάλλον πέθανε και ἔτσι ἀνέβα. Ἀπόθεσε τὴν ψυχὴ σου στὰ χέρια τοῦ Υἱοῦ σου, δῶσε πίσω στὸ χῶμα ὅ,τι τοῦ ἀνήκει, γιατί κι αὐτὸ θὰ συνανωψωθεῖ μαζί.

Ἵψῶστε, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, τὰ μάτια σας, ὑψῶστε τα. Νά, ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ τῶν δυνάμεων βρίσκεται στὴ Σιών και στέκονται κοντὰ οἱ ἀπόστολοι σωματικά κηδεύοντας τὸ ζωαρχικὸ και θεοδόχο σῶμα. Ἔστυλα κι ἀόρατα ὑπηρετοῦν μὲ φόβο οἱ ἄγγελοι, παριστάμενοι μὲ δουλικὴ στάση κοντὰ στὴ Μητέρα τοῦ Κυρίου τους. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶναι παρὼν, αὐτὸς ποὺ εἶναι πανταχοῦ παρὼν και γεμίζει τὰ πάντα και φροντίζει τὸ πᾶν, αὐτὸς γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν ὑπάρχει τόπος κανένας. Γιατί ὅλα μέσα σ' αὐτὸν ὑπάρχουν κι εἶναι ἡ αἰτία ποὺ τὰ δημιούργησε και τὰ συγκρατεῖ. Νὰ ἡ παρθένος, ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀδάμ και μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἐξαιτίας τοῦ Ἀδάμ στέλνει τὸ σῶμα της στὴ γῆ και ἐξαιτίας τοῦ Υἱοῦ της ἀνωψώνει τὴν ψυχὴ της στὸν οὐρανὸ. Ἄς ἀγιαστεῖ ἡ πόλη ἡ ἅγια κι ἄς ἀπολαμβάνει πλούσια τὸν καρπὸ τῆς αἰώνιας εὐλογίας. Στὸ πέρασμα τοῦ θεϊκοῦ σκηνώματος ἄς προπορεύονται οἱ ἄγγελοι κι ἄς εὐτρεπίζουν τὸν τάφο. Ἄς τὸν στολίζει ἡ αἴγλη τοῦ Πνεύματος. Ἄς ἐτοιμαστοῦν μύρα κι ἄς εὐωδιαστοῦν ἀπ' τὸ πανάμωμο και μοσχοβόλο σῶμα. Ἄς κάμει τὴν παρουσία του νάμα ὀλοκάθαρο κι ἄς ἀντλήσει εὐλογία ἀπ' τὴν ἀκήρατη πηγὴ τῆς εὐλογίας. Ἄς γεμίσει ἀπὸ ἀγαλλίαση ἡ γῆ δεχόμενη τὴν ἀπόθεση τοῦ σώματος. Ἄς σκιρτήσῃ ὁ ἀέρας καθὼς θ' ἀνεβαίνει τὸ Πνεῦμα. Ἄς πνεύσουν αὔρες δροσερὲς και γεμάτες ἀπὸ χάρι. Ὅλη ἡ κτίση ἄς πανηγυρίζει τὸ ἀνέβασμα στὸν οὐρανὸ τῆς Μητέρας τοῦ Θεοῦ. Ἄς ἀλαλάζουν οἱ χοροὶ τῶν νέων. Ἄς ξεχυθοῦν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν ρητόρων σὰν ποτάμια οἱ ὕμνοι τῶν σοφῶν οἱ καρδιὲς ἄς φιλοσοφήσουν τὸ θαῦμα· οἱ γέροντες, ποὺ εἶναι σεβάσμιοι γιὰ τ' ἄσπρα μαλλιά τους, ἄς δώσουν τοὺς καρπούς τῶν θεωριῶν τους χωρὶς νὰ τρέμουν. Ἄς συνεισφέρει

σαν. Πᾶσα ἡ κτίσις συνεισηνεγκάτω τὸν ἔρανον. Οὐδ' οὕτω γὰρ ἂν πολλοστοῦ μέρους τῆς ἀξίας ἐφίκοιντο.

5 Δεῦτε, πάντες νοερῶς ἐκδημούσης συνεκδημήσωμεν. Δεῦτε, πάντες καρδίας πόθῳ πρὸς τὸν τάφον κατιούση συγκαταβῶμεν. Περιστοιχίσωμεν τὸν ἱερώτατον κράββατον. Ὑμνοὺς ἱεροὺς ἄσσωμεν ὡδέπως μελωδοῦντες·

5 «Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ».

Χαίροις, ἡ προωρισμένη Μήτηρ Θεοῦ.

Χαίροις, ἡ προεκλελεγμένη τῇ πρὸ αἰώνων βουλῇ τοῦ Θεοῦ,
γῆς θειότατον βλάστημα,
πυρὸς θείου κατοικητήριον,

10 Πνεύματος ἀγίου ἱερώτατον ἄγαλμα,

ὑδατος ζῶντος πηγῇ,

παράδεισος τοῦ τῆς ζωῆς ξύλου,

[ζόντος,

θείου βότρυος κλῆμα ἔμψυχον νέκταρ καὶ ἀμβροσίαν πηγά-
ποταμὸς πλήρης τῶν ἀρωμάτων τοῦ Πνεύματος,

15 ἄρουρα τοῦ θείου ἀστάχους,

[τος,

ρόδον τῇ παρθενίᾳ φανώτατον καὶ πνέων τῇ εὐωδίᾳ τῆς χάρι-
κρῖνον τοῦ βασιλικοῦ ἀμφιάσματος,

[τίαν τοῦ κόσμου,

ἀμνάς ἡ τεκοῦσα τὸν Ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν αἴροντα τὴν ἀμαρ-
τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐργαστήριον,

20 ἀγγελικῶν ὑπερτέρα δυνάμεων,

δούλη καὶ μήτηρ.

Δεῦτε, τὸν τάφον περιστοιχίσωμεν τὸν ἀκήρατον, καὶ θείαις ἀρυσώμαθα χάριτος. Δεῦτε, ψυχικαῖς ἀγκάλες τὸ ἀειπάρθενον σῶμα βαστάσωμεν καὶ συνεισέλθωμεν ἔνδον τοῦ μνήματος καὶ
25 συννεκρωθῶμεν, τοῖς μὲν τοῦ σώματος ἀπογινόμενοι πάθεσιν, συ-
ζῶντες δὲ ζωὴν ἀπαθῆ καὶ ἀκήρατον· ἀκουτισθῶμεν τοὺς θεοὺς ὕμνους ἐξ αὐτῶν τῶν ἀγγελικῶν χειλέων προϊεμένους. Εἰσέλθω-
μεν προσκυνήσοντες, καὶ γινώμεν τοῦ μυστηρίου τὸ ξένον, ὡς ἦρται, ὡς μεμετεώρισται, ὡς πρὸς οὐρανὸν εἴληπται, ὡς τῷ Υἱῷ
30 πασῶν ὑπερθεν τῶν ἀγγελικῶν παρίσταται τάξεων· οὐδὲν γὰρ μέ-
σον Μητρὸς καὶ Υἱοῦ.

στὸν οὐρανὸ ὄλη ἢ κτίση τὸν ἔρανο. Ἄλλὰ ἀκόμα καὶ ἔτσι δὲ θὰ καταβληθεῖ πολλοστημόριο ἀπ' ὅσα τῆς ἀξίζουσιν.

5 Ἐλᾶτε, ὄλοι ἅς συνοδέσομε νοερά αὐτὴν ποὺ ἀναχωρεῖ ἀπὸ τῆ γῆ. Ἐλᾶτε, ὄλοι μὲ τὸν πόθο τῆς καρδιάς ἅς κατεβούμε μαζί της στὸν τάφο. Ἄς σταθοῦμε γύρω στὸ πανιέρο κρεββάτι της. Ἄς ψάλομε ὕμνους ἱερούς μ' αὐτὰ τὰ λόγια·

«Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου»⁹.

Χαῖρε, ἐσὺ ποὺ προορίστηκες Μητέρα τοῦ Θεοῦ.

Χαῖρε, ἡ προεκλεγμένη ἀπὸ τὴν προαιώνια βουλή τοῦ Θεοῦ, τῆς γῆς βλαστάρι θεϊκότατο,

θείας φωτιᾶς κατοικητήριο,

πανιέρο ἀγαλλίαμα τοῦ ἁγίου Πνεύματος,

πηγὴ τοῦ ζωντανοῦ ὕδατος,

παράδεισος τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς,

[βροσία,

θείου τσαμπιοῦ ἔμψυχο κλῆμα, ποὺ ἀναβλύζει νέκταρ κι ἀμποταμὸς γεμάτος ἀπὸ τὰ ἀρώματα τοῦ Πνεύματος,

χωράφι ποὺ θεῖο στάχυ βλάστησε,

[τῆς χάριτος,

ρόδο φωτεινότητα μὲ τὴν παρθενία καὶ πνέον τὴν εὐωδιά κρίνο ἀπὸ τὸ ἔνδυμα τοῦ βασιλιᾶ,

[ρτία τοῦ κόσμου,

ἀμνάδα ποὺ γέννησε τὸν θεῖο ἀμνὸ ποὺ σηκώνει τὴν ἀμαρτίαν σωτηρίας μας τὸ ἐργαστήρι,

πιὸ πάνω ἀπ' τὶς δυνάμεις τὶς ἀγγελικές,

δούλη καὶ μητέρα.

Ἐλᾶτε, νὰ σταθοῦμε γύρω ἀπὸ τὸν τάφο τὸν ἀθάνατο καὶ ἅς ἀντλήσομε ἀφθονη τῆ θεία χάρη. Ἐλᾶτε, μὲ ψυχικὲς ἀγκαλιὲς νὰ κρατήσομε τὸ ἀπειπάρθενο σῶμα κι ἅς μποῦμε μαζί του μέσα στὸ μνήμα καὶ ἅς πεθάνομε τὸ θάνατό της, ἀπομακρύνοντας τὰ πάθη τοῦ σώματος καὶ ζώντας μαζί της ζωὴ ἀθάνατη μὲ δίχως πάθη. Ἄς ἀκούσομε τοὺς ὕμνους τοὺς θεϊκοὺς ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τὰ ἄλλα χεῖλη τῶν ἀγγέλων. Ἄς μποῦμε γιὰ νὰ προσκηνήσομε κι ἅς δοῦμε τὸ παράδοξο μυστήριο ἀπὸ κοντά, πῶς ὑψώθηκε μετέωρη, πῶς ἔγινε καλόδεκτη στὸν οὐρανὸ, πῶς στέκεται κοντὰ στὸν Υἱὸ της πιὸ πάνω ἀπὸ ὄλες τὶς τάξεις τὶς ἀγγελικές· γιατί δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀνάμεσα στὴ Μητέρα καὶ στὸν Υἱό.

Τοῦτόν σοι τὸν ἐξόδιον λόγον τρίτον ἐπὶ τοῖς δυσὶ πεποιήμαι,
 Μητέρα Θεοῦ, αἰδοῖ καὶ πόθῳ τῆς Τριάδος ἧ̄ ἐλειτούργησας τῇ πα-
 τρικῇ εὐδοκίᾳ, καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος, τὸν ἄναρχον Λόγον,
 35 τὴν παντοδύναμον τοῦ Θεοῦ δεξαμένη σοφίαν καὶ δύναμιν. Δέχου
 τοῖνυν τὴν προθυμίαν, τὴν δύναμιν ὑπεραίρουσαν, καὶ δίδου τὴν
 σωτηρίαν, παθῶν ψυχικῶν ἀλλοτρίωσιν, νόσων σωματικῶν λό-
 φωσιν, περιστάσεων λύσιν, βίου γαληναίαν κατάστασιν, φωτισμὸν
 Πνεύματος· τὸν πρὸς τὸν σὸν Υἱὸν πόθον ἐκπύρσευσον, εὐάρεστον
 40 αὐτῷ τὸν βίον ἡμῶν κατάστησον, ὡς ἂν καὶ τῆς ἐκεῖθεν τυχόντες
 μακαριότητος, τῇ Υἱοῦ δόξῃ ὀρώντες σε ἐξαστράπτουσιν, ὕμνους
 ἱεροῦς ἀναπέμψωμεν, αἰωνίως εὐφραϊνόμενοι, ἐν ἐκκλησίᾳ ἑορτα-
 ζόντων ἀξίως τοῦ Πνεύματος, τῷ διὰ σοῦ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν οἰ-
 κοδομήσαντι, Χριστῷ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ καὶ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα
 45 καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωο-
 ποιῷ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας καὶ ἀτελευτή-
 τος αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ τρίτος κοντὰ σὲ ἄλλους δυὸ λόγους ποὺ ἔχω συνθέσει γιὰ τὴν ἐξοδὸ σου, Μητέρα τοῦ Θεοῦ, μὲ σεβασμὸ καὶ πόθο γιὰ τὴν Τριάδα ποὺ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Πατέρα ὑπηρέτησες καὶ ποὺ μὲ τοῦ Πνεύματος τὴ δύναμη δέχτηκες τὸν ἀναρχο τὸ Λόγο, τοῦ Θεοῦ τὴν παντοδύναμη σοφία καὶ δύναμη. Δέξου λοιπὸν τὴν προθυμία μου, ποὺ εἶναι ἀνώτερη ἀπ' τὴ δύναμή μου, καὶ δῶσε τὴ σωτηρία, τὴν ἀπομάκρυνση ὅλων τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, τὸ καταλάγιασμα τῶν πόνων τῶν σωματικῶν, τὴ διάλυση κάθε στενοχώριας, στὸ βίο μου ἡσυχία καὶ γαλήνη, τὸ φωτισμὸ τοῦ Πνεύματος. Κάνε φλογερὸ τὸν πόθο μας πρὸς τὸ Υἱό σου, τὸ βίο μας κάνε τον εὐάρεστο σ' αὐτόν, ὥστε νὰ μπορέσομε νὰ ἐπιτύχομε καὶ τὴν ἐκεῖ μακαριότητα, βλέποντάς σε νὰ ἀκτινοβολεῖς ἀπὸ τὴ δόξα τοῦ Υἱοῦ σου, καὶ νὰ σοῦ ἀναπέμψομε ὕμνους ἱεροῦς, εὐφραινόμενοι αἰώνια στὴν ἐκκλησία τοῦ Πνεύματος μαζί μὲ ἐκείνους ποὺ ἐορτάζουν ὅπως ἀξίζει στὸ ὄνομα ἐκείνου ποὺ διὰ μέσου σου χάρισε σὲ ἐμᾶς τὴ σωτηρία, τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Θεοῦ μας, στὸν ὅποιο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη μαζί μὲ τὸ συνάναρχο Πατέρα καὶ τὸ Πανάγιο καὶ ζωοποιὸ Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ σὲ ὅλους μαζί τοὺς ἀτελεύτητους αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Β' ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ
ΟΜΙΛΙΕΣ ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΕΣ

ΙΑ΄

ΕΓΚΩΜΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ

1 Ἔδει μὲν, ὦ Ἰωάννη πάγχρυσε, τοὺς τῶν σῶν ἐγκωμίων πει-
ρωμένους ἐφάπτεσθαι, γλώσσης χρυσέης εὐμοιρηκότας, λόγον
προφέρειν χρυσόρροον. Ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν σὴν ἔδει παρεῖναι
φωνήν, μόνη γὰρ ἂν ἑαυτῆς ἀξίως τῆς εὐφημίας καταστοχάσαιτο,
5 καὶ ταῦτά γε νῦν. Σοὶ γὰρ τῷ ἐπὶ γῆς πρὸ ἐκδημίας συμβιοτεύσαντι,
λήθη τῶν κατορθουμένων ἐν πρωτολογίαις ἑαυτῆς ὑπῆρχε κατή-
γορος. Ἀποκρύπτεται γάρ πως τοῖς σοφοῖς τὰ σφῶν κατορθωμά-
των, ὡς ἂν μὴ παραρρηῆ τὸ εἶναι τῷ οἶεσθαι· ἀλλ' ἐπεὶ πατράσι
φίλα καὶ τὰ τῶν παίδων ψελλίσματα, καὶ δύο λεπτὰ Θεῶ τῶν κα-
10 τορθωμάτων τῶν ἀβρῶν προσφιλέστερα· οὐ δυνάμει γάρ, προαιρέ-
σει δὲ μᾶλλον κρίνειν ταῦτα πέφυκε· πρὸς δὲ καὶ φιλοθέου ἀνδρὸς
προτροπὴν οὐκ ἀπωστέον· αἰδοῖος γὰρ οὗτος καὶ χάριτας ὅτι πλεί-
στας πρὸς ἡμῶν ὀφειλόμενος· τῶν μὲν λόγων ἐφάπτομαι, ἀλλ' οὐκ
ἀνέδην, οὐδὲ συστολῆς ἄτερ, ἀλλὰ τῷ δέει μὲν συστελλόμενος καὶ
15 σοι τῶν σῶν θείων τε καὶ ἱερῶν διδαγμάτων προφέρω τὰ ἀκροθί-
νια. Ἔσται γάρ μοι τοιαύτην ὑπόθεσιν ἀνελίττοντι, ἐγγὺς μὲν ἀξίας
ἐληλυθότι, οὐχ ὁ τυχῶν ἔπαινος, ἀπολειφθέντι δὲ ταύτης, ὃ μὴ πα-
θεῖν ἄριστον, ἀλλ' ἀμήχανον, συγγνώμη ἥττη δικαία καθυποκύψαν-

ΕΓΚΩΜΙΟ

ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟ

1 Ἐπρεπε βέβαια, ὦ πάγχρυσε Ἰωάννη, ὅσοι ἐπιχειροῦν νὰ συνθέσουν τὰ ἐγκώμιά σου, νὰ σοῦ ἐκφωνοῦν χρυσόρροο λόγο, ἔχοντας προηγουμένως τὴν τύχη νὰ ἔχουν γλώσσα χρυσή. Σ' αὐτοὺς ὁμως ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει ἡ δική σου φωνή, γιατί αὐτὴ μόνο θὰ πετύχαινε ἀντάξια τὴν εὐφημία σου καὶ μάλιστα τώρα. Γιατί γιὰ σένα ποὺ ἔζησες πάνω στὴ γῆ μαζί με τοὺς ἀνθρώπους, ἤδη πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκδημία σου σὲ ἀγώνα γιὰ τὸ πρωτεῖο στοὺς λόγους ἢ λήθη τῶν κατορθωμάτων σου ἦταν κατήγορος τῆς καλῆς σου φήμης. Γιατί στὴν περίπτωση τῶν σοφῶν κρύβουν κατὰ κάποιον τρόπο τὰ κατορθώματά τους, ὥστε νὰ μὴ διαφύγει ἡ πραγματικότητα κάτω ἀπὸ τὰ φαινόμενα, ἐνῶ στὴν περίπτωση τῶν πατέρων θαυμάζουν αὐτοὶ καὶ τὰ ψελλίσματα τῶν παιδιῶν τους καὶ τὰ δύο λεπτὰ εἶναι προσφιλέστερα στὸ Θεὸ ἀπὸ τὰ λαμπρὰ κατορθώματα. Γιατί εἶναι φυσικὸ νὰ κρίνονται αὐτὰ ἀπὸ τὴν προαίρεση κι ὄχι ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐπιπλέον δὲν πρέπει ν' ἀποκρούομε καὶ τὴν προτροπὴ ἐνὸς ἀνθρώπου ποὺ ἀγαπᾷ τὸ Θεό, γιατί αὐτὸς εἶναι σεβαστὸς καὶ τοῦ χρεωστοῦμε πολλὰς χάρες. Γι' αὐτὸ ἀρχίζω τὸ λόγο μου, ὄχι μὲ θράσος καὶ δίχως συστολή, ἀλλὰ με δισταγμὸ καὶ φόβο σοῦ προσφέρω ὅ,τι καλύτερο ἀπὸ τὰ δικά σου θεῖα καὶ ἱερὰ διδάγματα. Γιατί, ἀναπτύσσοντας ἓνα τέτοιο θέμα, δὲ θὰ εἶναι ὁ ἔπαινός μου ἀσήμαντος, ἐὰν πλησιάσω τὸ ἄξιο, ἂν ὁμως δὲν τὸ ἐπιτύχω, ποὺ βέβαια ἄριστο εἶναι νὰ μὴν τὸ πάθω, ἂν καὶ ἀμφίβολο, μοῦ ἀξίζει συγχώρεση,

τι, καί μοι δίδου τὴν πυρίπνοον χάριν τοῦ Πνεύματος. Χριστοῦ γὰρ
 20 καὶ αὐτὸς ἐχρημάτισας στόμα, ἐξάγων ἐξ ἀναξίου ἄξιον· οὐχ ἓνα που
 ἦ δύο, τοῦτο γὰρ ἂν τις τυχὸν καὶ τῶν πολλῶν δράσειεν, ἀλλ' οἴκους
 ὄλους καὶ δῆμους καὶ ἄστεα.

2 Ἀρξάμενος γὰρ ἐξ ἑαυτοῦ καὶ σαυτὸν ὄντως Ἱερουσαλήμ κα-
 τασκευάσας πόλιν Θεοῦ ζῶντος εἰς κατοικητήριον θείου Πνεύμα-
 τος, πανταχόσε γῆς, Ἐώας τε καὶ Ἑσπερίου λήξεως, Ἄρκτου τε
 καὶ Μεσημβρίας ἐπῆλθες τῷ λόγῳ τὰ πέρατα, ὡς καὶ ἐπὶ σοὶ εὐ-
 5 στοχώτατα λεχθῆναι τοῦ θεσπεσίου Δαβὶδ τὸ θεῖον προαναφώνη-
 μα· «εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα
 τῆς οἴκουμένης τὰ ρήματα αὐτῶν». Φοιτητὴς γὰρ γέγονας τῆς ὄν-
 τως αὐτοσοφίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐνυποστά-
 του δυνάμεως, καὶ τοῦτον ἰχνηλατήσας ὄση δύναμις, καὶ μιμητὴς
 10 Θεοῦ γενόμενος ὡς ἀνθρώπῳ δυνατόν. Σὺ πέρατα γὰρ τὰ τῆς φύ-
 σεως Γάδειρα πάσης ἀρετῆς ἰδέαν ἐπὶ τῷ βαθυτάτῳ θεμελίῳ τῆς
 ταπεινώσεως ὠκοδόμησας, δι' ἧς μόνης καὶ Θεὸς σώζειν εὐδόκη-
 σε, καὶ ἀνθρώπος σώζεται. Οὐδὲν γὰρ ταύτης ἀσφαλέστερον ἔρει-
 σμα. Ἡ δὲ ταπεινωσις ὡς ἐκ πίστεως παντί που δῆλον. Πῶς γὰρ ἂν
 15 τις καθυποβαίῃ τῷ κρείττονι, μὴ πιστεύσας ὅτι κρείττων καὶ ὑψι-
 στος;

3 Λόγων δὲ πλήρης ὡς Λόγου θεραπευτῆς ἐγγόνεις, δι' ὧν τὸν
 θεῖον Λόγον καὶ ἐνυπόστατον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, διὰ Πνεύμα-
 τος τῷ Πατρὶ ἐκήρυξας ὁμοούσιον, μονάδα σαφῶς εἰδέναι ἐν
 Τριάδι προσκονουμένην, καὶ Τριάδα εἰς μονάδα ἀνακεφαλαιουμέ-
 5 νην, παράδοξόν τινα φέρουσιν τὴν ἔνωσίν τε καὶ διαίρεσιν. Οὔτε
 τὸ ἐνιαῖον συγκεχυμένον, οὔτε τὸ τρισὸν δι' ἄμπαξ διαιρούμενον·
 ἐν θατέρῳ δὲ συντηρούμενον θάτερον, ἐν τῇ ἐνώσει μὲν τῆς οὐσίας
 τῶν ὑποστάσεων τὸ ἐνιαῖόν τε καὶ τῆς φύσεως ἀπαρράλλακτον.

γιατί υπέκυψα σὲ δικαιολογημένη ἥττα. Δὸς μου λοιπὸν τὴν πυρίπνοη χάρη τοῦ Πνεύματος, γιατί καὶ σὺ χρημάτισες στόμα τοῦ Χριστοῦ, βγάζοντας ἀπ' τὸ μηδαμινὸ σπουδαῖο. Κι ὄχι ἓνα καὶ δύο, γιατί αὐτὸ μπορεῖ ἴσως νὰ τὸ ἐπιτύχει ὁ καθένας, ἀλλὰ οἰκοδομώντας σπίτια ὀλόκληρα καὶ χωριὰ καὶ πόλεις.

- 2 Πράγματι, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου κι οἰκοδομώντας τὸν ἑαυτό σου ἀληθινὴ Ἱερουσαλήμ, πόλη τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ κατοικήσει σ' αὐτὴν τὸ θεῖο Πνεῦμα, σ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς γῆς, Ἀνατολὴ καὶ Δύση, Βορὰ καὶ Νότο, γύρισες μὲ τὸ λόγο σου, ὥστε καὶ γιὰ σένα νὰ λεχθεῖ πολὺ εὐστοχα ἡ θεία προαναφώνηση τοῦ θεόπνευστου Δαβίδ· «ἡ φωνὴ τους ἀντήχησε σ' ὅλη τὴ γῆ καὶ τὰ λόγια τους ἀκούστηκαν σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη»¹. Γιατί στάθηκες μελετητὴς τῆς ἀληθινὰ αὐτοσοφίας τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐνυπόστατης δύναμης τοῦ Θεοῦ Πατέρα², καὶ ἀνίχνευσες αὐτὸν μ' ὅλη σου τὴ δύναμη κι ἔγινες μιμητὴς τοῦ Θεοῦ ὅσο αὐτὸ εἶναι δυνατό στὸν ἄνθρωπο. Ἐσὺ στὰ Γάδειρα, τὰ πέρατα τῆς φύσης, τὴν ἐννοια κάθε ἀρετῆς ἔχτισες πάνω στὸ θεμέλιο τῆς ταπεινώσεως, μὲ μόνη τὴν ὁποία εὐδόκησε καὶ ὁ Θεὸς νὰ σώζει καὶ ὁ ἄνθρωπος νὰ σώζεται. Γιατί τίποτε δὲν εἶναι πιὸ ἀσφαλὲς ἔρεισμα ἀπ' αὐτὴν. Κι ὅτι ἡ ταπεινώση πηγάζει ἀπὸ τὴν πίστη, εἶναι σ' ὅλους φανερό. Πῶς δηλαδὴ κάποιος θὰ ὑποταχθεῖ στὸν ἀνώτερό του, ἂν δὲν πιστέψει πῶς εἶναι ἀνώτερος καὶ ὑψιστος;

- 3 Σὰν ὑπηρετὴς τοῦ Λόγου, εἶσαι γεμάτος ἀπὸ λόγους, μὲ τοὺς ὁποίους κήρυξες τὸν θεῖο κι ἐνυπόστατο Λόγο τοῦ Θεοῦ Πατέρα, μὲ τὴ χάρη τοῦ Πνεύματος, ὁμοούσιο μὲ τὸν Πατέρα, κι οἱ τρεῖς ν' ἀναγνωρίζονται μονάδα πού προσκυνεῖται σὲ Τριάδα, καὶ Τριάδα πού ἀνακεφαλαιώνεται σὲ μονάδα, πού τὴ χαρακτηρίζει κάποια παράδοξη ἔνωση καὶ διαίρεση. Γιατί οὔτε ἡ ἐνότητά της εἶναι συγκεχυμένη, οὔτε ἡ τριαδικότητά της διαιρεῖται τελείως, ἀλλὰ τὸ ἓνα διατηρεῖται μέσα στὸ ἄλλο καὶ μέσα στὴν ἐνότητα τῆς οὐσίας ἡ ἐνότητα τῶν ὑποστάσεων καὶ ἡ ἀπαράλλα-

2. Α' Κορ. 1,24.

Ταῦτα πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐδίδαξας, μίαν θεότητα τρισυπόστα-
 10 τον ἐν μιᾷ τῶν αὐτῆς ὑποστάσεων ὀλικῶς ἡμῖν κοινωνήσασαν, ἣ
 δέ ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγος, ὁ ἀπαθὴς παθητῆ φύσει ἐνού-
 μενος, καὶ ταῦτα οἰονεὶ ὑφιστάμενος, καὶ τοῦ εἶναι ἀρχόμενος, σαρ-
 κούμενός τε καὶ παχυνόμενος, καὶ ὁ ἀπλοῦς τῇ φύσει φύσεως
 προσλήψει συντιθέμενος, καὶ διφυῆς ἀληθῶς γνωριζόμενος, ὡς
 15 δύο φύσεις φέρων μετὰ τὴν ἔνωσιν, ἐξ ὧν ἐστὶν ἅπερ κηρύττεται
 τελείως ἔχουσαν ἐκάστην κατὰ τὸν ὄρον τε καὶ λόγον τὸν ἑαυτῆς,
 τὴν μὲν ἀναρχόν τε καὶ ἄκτιστον, τὴν δὲ ἠργμένην τε καὶ ἐκτισμέ-
 νην, τὴν μὲν ἀπαθῆ, ἀόρατον, ἀναφῆ, ἀπερίγραπτον, τὴν δὲ παθη-
 τήν τε καὶ ὀρωμένην καὶ ἀπτήν καὶ περιγραπτὴν, θελητικὴν ἐκατέ-
 20 ραν καὶ αὐτεξούσιον καὶ ἐνεργητικὴν, αὐτὸς τοῦτο κάκεινο τελῶν,
 ὁ εἷς Χριστὸς καὶ Υἱὸς καὶ Κύριος· τῆς μὲν ὀργανικῶς λειτουργη-
 σάσης, τῆς δὲ δεσποτικῶς ἐνεργησάσης· ἐκατέρας τὴν οἰκειάν
 ἐνέργειάν τε καὶ αὐτεξούσιον κίνησιν ἐχούσης· αὐτοῦ δὲ τοῦ ἐνὸς
 τοῦτο κάκεινο τελουῦντος δι' ἀμφοῖν τὴν ἡμῶν κατεργασαμένου
 25 σωτήριον ἀνακαίνισιν, ἐφ' ᾧ συμπαθῶς ἑαυτὸν κεκένωκε.

4 Ταῦτα μαθὼν ἐδίδαξας καὶ τούτοις ἐποικοδομεῖν τὴν τῶν ἀρί-
 στων ἔργων χρυσαυγῆ τε καὶ ἀργυροφειγῆ εὐπρέπειαν, ὡς ἂν μὴ
 τῷ κριτικῷ πυρὶ πλησιάσαντες φρυγανώδεις ὄντες ἀναλωθεῖμεν·
 πλέον δὲ καὶ πλέον καθαρθεῖμεν, δαπανώμενοι μὲν ὅσον κίβδη-
 5 λον καὶ καθαρὸι καθαρῷ τῷ πυροῦντι καὶ θεοῦντι συναιωνίζοντες.
 Τίς μοι δοιῆ γλῶσσαν ἀξίαν τῆς εὐφημίας; Τίς με θεῖη ἀνὰ ἡμέραν
 τὴν ἔμπροσθεν, ὅτε ἠῦγει πῦρ θεῖον γλωσσοειδῶς τυπούμενον, ἐφ'
 ἐκάτερόν τε τῶν ἀποστόλων ἐνοειδῶς καὶ πολυμερῶς ἀναπαυόμε-
 νον, ὡς ἂν τὸ ἐνιαῖον δόγμα τῆς πίστεως ἐν πολυσχεδέσι γλώσσαις
 10 καταγγελθεῖ συνάγον εἰς ἓν τὰ διεστῶτα, καταλυθείσης τῆς πολυ-

χτη φύση. Αὐτὰ δίδαξες ὅλη τὴν οἰκουμένη, μιὰ θεότητα τρισυπόστατη πὺ ἀκέρια ἐπικοινωνήσε μαζί μας μὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ὑποστάσεις της. Κι αὐτὴ εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀπαθής, ὁ ἐνωμένος μὲ τὴν παθητὴ φύση, καὶ πὺ παθαίνει ὅ,τι καὶ ἡ παθητὴ φύση, ἔχει ἀρχὴ τῆς ὑπαρξῆς του, παίρνει σάρκα καὶ αὐξάνεται, καὶ ὁ ἀπλὸς στὴ φύση, γίνεται σύνθετος προσλαμβάνοντας τὴ φύση μας, καὶ ἀναγνωρίζεται ἀληθινὰ μὲ δύο φύσεις, γιὰτὶ φέρει μετὰ τὴν ἔνωση δύο φύσεις, ἀπὸ τὶς ὁποῖες, ὅπως κηρύττεται, ἀπαρτίζεται ἓνα. Κάθε μία ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς φύσεις εἶναι τέλεια σύμφωνα μὲ τὸν ὀρισμὸ καὶ τὴν αἰτία της, ἢ μιὰ χωρὶς ἀρχὴ καὶ ἄκτιστη, ἢ ἄλλη μὲ ἀρχὴ καὶ κτιστὴ· ἢ μιὰ ἀπαθής, ἀόρατη, πὺ δὲν ἀγγίζεται καὶ δὲν περιγράφεται, ἐνῶ ἡ ἄλλη παθητὴ, πὺ τὴ βλέπομε καὶ τὴν ἀγγίζομε καὶ πὺ περιγράφεται· ἢ κάθε μία ἔχει τὴ θέλησή της κι εἶναι αὐτεξούσια καὶ ἐνεργεῖ, καὶ τοῦτο κι ἐκεῖνο τὸ κάνει ὁ ἴδιος, ὁ ἓνας Χριστὸς καὶ Υἱὸς καὶ Κύριος, μὲ ὀργανικὴ ὑπηρεσία τῆς μιᾶς καὶ δεσποτικὴ ἐνέργεια τῆς ἄλλης, ἐπειδὴ κάθε μία ἔχει τὴν οἰκεία ἐνέργεια καὶ τὴν αὐτεξούσια κίνηση. Κι ἐνῶ αὐτὸς ὁ ἓνας ἐκτελεῖ καὶ τοῦτο κι ἐκεῖνο, πραγματοποιοῖ καὶ μὲ τὰ δύο τὴ σωτήρια ἀνακαινισὴ μας, πράγμα γιὰ τὸ ὁποῖο ἀπὸ φιλανθρωπία ἔκένωσε τὸν ἑαυτὸ του³.

- 4 Αὐτὰ δίδαξες, ἀφοῦ τὰ ἔμαθες, καὶ σ' αὐτὰ ἐπάνω χτίζεις τὴν ὁμορφιὰ τῶν ἄριστων ἔργων πὺ λάμπει σὰν τὸ χρυσάφι καὶ τὸ ἀσήμι, ὥστε, πλησιάζοντας τὴ φωτιὰ πὺ διαχωρίζει, νὰ μὴ μᾶς κατακάψει σὰ νὰ εἴμαστε φρύγανα, ἀλλὰ νὰ καθαρθοῦμε ὅλο καὶ πὺ πολὺ ἀποβάλλοντας ὁποῖο στοιχεῖο εἶναι κίβδηλο καὶ μένοντας στὸν αἰῶνα καθαρὸι μαζί μὲ τὸν καθαρὸ πὺ μᾶς περνᾷ ἀπὸ τὴ φωτιὰ καὶ μᾶς θεώνει. Ποιὸς θὰ μοῦ δώσει γλώσσα ἄξια νὰ σ' ἐπαινέσει; Ποιὸς θὰ μὲ φέρει στὴν προηγούμενη ἡμέρα, ὅταν φώτιζε ἡ θεία φλόγα σὲ γλῶσσες μοιρασμένη, κι ἀναπαύομενη στὸν καθέναν ἀπὸ τοὺς ἀποστόλους ἐνιαῖα καὶ πολύτροπα, ὥστε ἡ ἐνιαῖα διδαχὴ τῆς πίστεως νὰ κηρυχθεῖ μὲ χίλιες γλῶσσες, συνάγοντας σ' ἐνότητα ὅσα εἶχαν διασπαστεῖ, ἀφοῦ πρῶτα εἶχε κα-

3. Φιλ. 2,6.

σχιδοῦς πλάνης, πρὸς ἣν κακῶς ὠμονόησαν οἱ πάλοι πυργοποιήσαντες, καὶ μισθὸν ἔλαβον τῆς ἀσεβείας τὴν συγχυτικὴν τῆς γλώσσης, καὶ δι' αὐτῆς τῆς γλώσσης τοῦ Πνεύματος, ὡς ἂν τὰ τοῦδε τοῦ πνευματοφόρου ἀνδρὸς τὰ ὑπὲρ φύσιν ἐξαγγελίῳ πλεονε-
 15 κτήματα; Ὁκεανὸς ἐνταῦθα παρήτω λόγων, νοημάτων τε ἄβυσσος, ἀλλ' οὐχ ὑπέικει λόγοις ἢ χάρις τοῦ Πνεύματος. Ὁ γὰρ ἄνευ τοῦ Πνεύματος βουλόμενος λέγειν τὰ τοῦ Πνεύματος, φωτὸς ἄνευ βλέπειν προαιρεῖται, καὶ σκότον ἔχει ποδηγὸν τῆς ὀράσεως. Διὸ πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπάνειμι τὸν νῦν εὐφημούμενον, ἐξ αὐτοῦ ὡς θείου
 20 λαμπτήρος τὸν λύχνον ἀνάπτων τῆς γνώσεως, ὡς ἂν αὐτὸς εἴη τῆς εὐφημίας ὑπόθεσις καὶ τῶν ἐπαίνων χορηγός.

5 Τίς μὲν οὕτω πολλὸς ἐν λόγῳ καὶ μέγας ἐν φρονήσει, ὧν ἡ σύγκρισις ἀσύγκριτος, ὡς ἄδηλον εἶναι ποτέρῳ μᾶλλον οὗτος θαυμασιώτερος; Τίς οὕτω τύπος ἀρετῆς ἦν καὶ ὀρώμενος, ὡς μὴ δεῖσθαι λόγου πρὸς παιδευσιν; Τίς λόγων νιφάδας ἐξέχεε τοῖς ἔργοις ἐφε-
 5 πομένας, ἐκ τούτων τε λαμβανούσας τὴν δύναμιν, ὡς καὶ ἐπὶ τούτου λέγειν, ὧν ἤρξατο ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ὃ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ μου Λουκᾶς φησιν ὁ θεσπέσιος, ἐξ οὗ τὸ εἶναι καὶ τὸ εὖ εἶναι κεκλήρωται; Τίς πρᾶξιν ἐπῆλθε καὶ θεωρίαν, σαρκὸς τε ἡδονὰς πατήσας, ὡς ἄσαρκος καὶ μετὰ Θεοῦ τὰ θεῖα σκεψάμενος; Τίς πί-
 10 στει ὡς ψυχῇ τὰ ἔργα οἷα μέλη σώματος εὐτάκτως περιέθηκε καὶ ὑπέταξε, καὶ ἔργα πίστει ἐψύχωσε καὶ ἐζώωσεν, ὧν θάτερον θατέρου δίχα, ἄχρηστον καὶ ἀνόνητον, εἰ καὶ τῇ πίστει, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ δοίη τις τὸ προτέρημα; Τίς οὕτω γαστριμαργίαν ἐξέωσε, δουλώσας τὴν δέσποιναν καὶ φιμώσας μαιμάσσουσαν εὐσεβεῖ λογισμῶ, αὐτο-
 15 κρατῆς, οὐ θεραπευτῆς ταύτης γενόμενος;

6 Καὶ τόσον αὐτῷ τῆς ἐγκρατείας τὸ περιόν, ὡς λανθάνειν, εἴτε

ταλυθεῖ ἢ πολύσχιστη πλάνη, αὐτὴ ποὺ σὰν κακὴ ὁμόνοια ἔνωσε παλιὰ τοὺς χτίστες τοῦ πύργου, γιὰ νὰ πάρουν τὸ μισθὸ τῆς ἀσέβειάς τους, τὴ σύγχυση τῆς γλώσσας, κι ἀπὸ αὐτὴν τὴ διαίρεση τῆς γνώμης τους; Ποιὸς θὰ μοῦ δώσει αὐτὴ τὴ γλώσσα τοῦ Πνεύματος, ὥστε νὰ διακηρύξω τὶς ὑπερφυσικὲς ἀρετὲς αὐτοῦ τοῦ πνευματοφόρου ἀγίου; Ἄς ἔρθει καὶ ἐδῶ ὠκεανὸς λόγων, ἄβυσσος νοημάτων· μὰ ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος σὲ λόγια δὲν ὑποχωρεῖ. Γιατί, ὅποιος θέλει νὰ μιλήσει δίχως Πνεῦμα γιὰ τὸ Πνεῦμα, θέλει νὰ βλέπει δίχως φῶς καὶ ἔχει ὁδηγὸ στὴν ὄρασή του τὸ σκοτάδι. Γι' αὐτὸ γυρίζω πάλι στὸν ἴδιο αὐτὸν ποὺ τώρα ἐγκωμιάζομε, ἀνάβοντας τὸ λύχνον τῆς γνώσης μου ἀπὸ αὐτὸν σὰν ἀπὸ θεῖο πυρσό, γιὰ νὰ εἶναι ὁ ἴδιος τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγκωμιασμοῦ καὶ μαζὶ ὁ προμηθευτὴς τῶν ἐπαίνων.

- 5 Ποιὸς εἶναι τόσο πλούσιος στὸ λόγο καὶ ἔξοχος στὴ φρόνηση, πράγματα ἀσύγκριτα μεταξὺ τους, ὥστε νὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ ξεχωρίσεις σὲ ποιὸ ἀπ' τὰ δύο ἦταν πιὸ ἀξιοθαύμαστος; Ποιὸς ἦταν τόσο χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀρετῆς ἀκόμα καὶ στὴν πρώτη ματιὰ, ὥστε νὰ μὴ χρειάζεται νὰ τὸ διδάξει κανεὶς μὲ λόγον; Ποιὸς σκορποῦσε τόσες νιφάδες λόγων, ποὺ ἀκολουθοῦσαν τὰ ἔργα του, καὶ ποὺ ἀπ' αὐτὸν ἀντλοῦσαν τὴ δύναμή τους, ὥστε καὶ γι' αὐτὸν νὰ λέγεται «γιὰ ὅσα ἄρχισε νὰ πράττει καὶ νὰ λέει», αὐτὸ ποὺ λέει ὁ θεσπέσιος Λουκᾶς γιὰ τὸν Ἰησοῦ τὸ Θεὸ μου ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἔλαβε τὸ εἶναι καὶ τὸ εἶναι⁴; Ποιὸς ἄσκησε τὴ θεωρία καὶ τὴν πράξη, καταπατώντας τὶς ἡδονές, σὰ νὰ ἦταν ἄσαρκος, καὶ ἐξετάζοντας μαζὶ μὲ τὸ Θεὸ τὰ θεῖα; Ποιὸς περιέβαλε τὴν πίστη ἀρμονικὰ μὲ τὰ ἔργα, ὅπως τὴν ψυχὴ περιβάλλουν τὰ μέλη τοῦ σώματος, καὶ τὰ ὑπέταξε σ' αὐτὴν, καὶ στὰ ἔργα πάλι ἔβαλε ψυχὴ καὶ τὰ ζωοποίησε μὲ τὴν πίστη, ὥστε τὸ ἓνα δίχως τὸ ἄλλο νὰ ἴναι ἄχρηστο κι ἀνώφελο, ἂν καὶ στὴν πίστη δὲ θὰ δώσει κανένας λανθασμένα τὸ προβάδισμα; Ποιὸς ἀπέβαλε σὲ τέτοιο βαθμὸ τὴ λαιμαργία, ὑποδουλώνοντας αὐτὴν μὲ τόση ἐξουσία καὶ φιμώνοντάς την, ἂν καὶ μάνιαζε, μὲ τὸν εὐσεβῆ λογισμό του καὶ στάθηκε αὐτοκυριαρχημένος κι ὄχι δούλος της;

καὶ ὃ τι καὶ ὅσον προσεφέρετο βρώσεώς τε καὶ πόσεως. Ἡ μὲν γὰρ φύσις ἐπίκτητος καὶ τὸ σαρκίον ρευστὸν καὶ κινούμενον καὶ ὥσπερ πνεύματος ἐνδεές· ἀναπνοῆς γὰρ ἄνευ ζῆν τῶν ἀμηχάνων
 5 καὶ τῶν λοιπῶν οὕτω χρεῶν ἀναπληθοῦσθαι τὴν ἐνδειαν. Τρία γὰρ τὰ κενούμενα, ξηρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ πνεῦμα, ὧν ἐκάστου ἡ κα-
 τὰλληλος ἀναπλήρωσις συνιστᾷν τόδε τὸ σῶμα φυσικῶς πρὸς τοῦ
 κτίσαντος ὄριστα. Ἄλλ' ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος οὐχ ὑπέκειε φύσε-
 ως ὄροις. Οὐ γὰρ ἐν ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ
 10 παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Τίς οὕτω καθα-
 ρὸς καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν πρὸς τῷ σώματι, ὡς μαρτυρεῖσθαι
 αὐτῷ καὶ τὸ πρὸς μίξεις ἡλίθιον; Ἄλλ' οὐκ ἡλίθιον ὄντως· οὐ γὰρ
 ἄλογον, οὐδὲ φύσεως τὸ ἀρρώστημα, λόγου δὲ ἐπικράτεια ἠνιο-
 χοῦντος τὸ ἄλογον, καὶ πᾶσαν τὴν ἔφεσιν πρὸς Θεὸν ἀνατείνοντος,
 15 ἐφ' ᾧ καὶ δεδημιούργητο, ἀποστρεφομένου μὲν τὸ λεῖον τῆς ἡδονῆς
 ὡς πυρὸς ὑπέκκαυμα, προαιρουμένου δὲ τὸ τραχὺ τῆς ἀρετῆς φέ-
 ρον πρὸς ραστώνην αἰδίων. Οὕτως ἑαυτὸν συνεθίζων, ἐκ μικροῦ
 προβαίνων, ὁσημέραι ἀεὶ ἐγένετο ἑαυτοῦ ἐγκρατέστερος, ἕως τὸ
 πάθος ἐκοίμησε τέλεον, ἀσκητικῇ τέχνῃ τιθασσεύσας καὶ δράσας
 20 ὑφήγιον, εἰς ἕξιν τοῦ ἔθους τῷ χρόνῳ καὶ προβάδην εἰς φύσιν ἐλά-
 σαντος. Πόνος γὰρ θείας ἐπικουρίας τυχῶν, ἀπάθειαν χαρίζεσθαι
 πέφυκε.

7 Τίς φιλαργυρίαν τῶν κτημάτων προαπεκτήσατο, μεθ' ἧς καὶ
 τὰ κτήματα, οὕτω ποθήσας τὸ μὴ ἔχειν, ὡς ἕτερος τὸ ἔχειν; Τῶν
 παθῶν τὸ ἔρεισμα, τῆς ἐλπίδος τὸ στέρημα, τῆς πίστεως τὸ ἀντί-
 παλον. Διὸ καὶ Παῦλος ἡ θεόφθογγος λύρα τοῦ Πνεύματος, τῶν
 5 ἀποστολικῶν γλωσσῶν τὸ πολὺηχον στόμα, δευτέραν «εἰδωλολα-

ρεῖ νὰ καταλάβει κανεὶς ἂν δεχόταν καὶ τί καὶ πόση τροφή καὶ πόσο ποτό. Γιατὶ ἡ ὑγεία του ἦταν ἐπισηφαλῆς καὶ ἡ σὰρκα του ἀσθενικὴ καὶ πλαδαρὴ καὶ σὰν νὰ τοῦ ἔλειπε ἡ πνοή. Γιατὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ ζεῖ κανεὶς χωρὶς ἀναπνοή, ἀφοῦ ἔτσι εἶναι ἀπαραίτητο ν' ἀναπληρώνεται καὶ ἡ ἔλλειψη τῶν ἄλλων στοιχείων. Αὐτὰ ποὺ ἐξαντλοῦνται εἶναι τρία· τὸ ξηρὸ, τὸ ὑγρὸ καὶ ἡ ἀναπνοή· ἡ πρόσφορη ἀναπλήρωση καθενὸς ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὀρισμένο ἀπὸ τὸν κτίστη νὰ συγκρατῆ τὴ φυσικὴ κατάστασι τοῦ σώματος. Ἡ χάρις ὅμως τοῦ Πνεύματος δὲν ὑποτάσσεται στοὺς φυσικοὺς νόμους. Γιατὶ λέει, «ὁ ἄνθρωπος δὲ θὰ ζήσει μόνο τρώγοντας ψωμί, ἀλλὰ ἀκούοντας κάθε λόγο ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ»⁵. Ποιὸς εἶναι τόσο καθαρὸς ἐκτὸς ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ καὶ στὸ νοῦ, ὥστε νὰ τοῦ προσμαρτυρεῖται καὶ ἡ ἡλιθιότητα στὴ σχέσι μὲ τὴ σαρκικὴ ἡδονή; Δὲν ἦταν ὅμως πραγματικὰ ἡλιθιότητα, γιατί δὲν ἦταν ἀνοησία οὔτε κάποια φυσικὴ ἀνικανότητα, ἀλλὰ ἡ ὑπερίσχυσι τοῦ λόγου, ποὺ κρατᾷ τὰ ἡνία τοῦ ἀλόγου, κι ἐντείνοντας ὅλον τὸν πόθο του πρὸς τὸ Θεό, ποὺ γι' αὐτὸ καὶ ἔχει δημιουργηθεῖ, ἀποκρούει τὴν ἀπαλότητα τῆς ἡδονῆς σὰν προσάναμμα τῆς φωτιᾶς καὶ διαλέγει τὴν τραχύτητα τῆς ἀρετῆς ποὺ ὀδηγεῖ στὴν αἰώνια ἀνάπαυσι. Σ' αὐτὰ συνηθίζοντας τὸν ἑαυτὸ του ἀπὸ μικρὴ ἡλικία, γινόταν μέρα μὲ τὴ μέρα ὅλο καὶ πιὸ κυρίαρχος τοῦ ἑαυτοῦ του, ὥσπου ἀποκοίμησε τελείως τὸ πάθος, τιθασεύοντάς το μὲ τὴν ἀσκητικὴ τέχνη καὶ κάνοντάς το ὑπάκουο, γιὰ ν' ἀποχτήσῃ μὲ τὸν καιρὸ τὴ συνήθεια μεταβάλλοντάς τὴν γρήγορα σὲ δευτέρη φύσι. Γιατὶ ἡ προσπάθεια, ὅταν ἐπιτύχει τὴ θεία βοήθεια, ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ χαρίζει τὴν ἀπάθεια.

- 7 Ποιὸς ἀπέβαλε τὴ φιλαργυρία μαζί μὲ τὴν ὁποία καὶ τὰ χρήματα, ποθώντας τὴ μὴ ἀπόκτησή τους τόσο, ὅσο ἄλλος τὴν ἀπόκτησή τους, πράγμα ποὺ εἶναι τὸ στήριγμα τῶν παθῶν, ἡ στέρησι τῆς ἐλπίδας, ὁ ἀντίπαλος τῆς πίστεως; Γι' αὐτὸ κι ὁ Παῦλος, ἡ θεόφθογγη λύρα τοῦ Πνεύματος, τὸ πολύηχο στόμα τῶν ἀπο-

5. Δευτ. 8,3. Μαθ. 4,4.

τριάν» ταύτην καιρίως κατονομάζει. Ἄφεις γάρ τις τῆς θείας προνοίας ἀφάσαι τῆς ἐλπίδος τὴν ἄγκυραν, τῶν χρημάτων τῇ συλλογῇ ἐπερείδεται. Ταῦτα τιθεὶς πρὸ τοῦ κρείττονος ὡς ἀθάνατα βιωσόμενος, καὶ ὡς θάλασσα οὐκ ἐμπιπλόμενος, κἂν ὃ τι πλεῖστοι χρυσοῦ ποταμοὶ εἰσρέωσί τε καὶ μέγιστοι, οὐχ εἴλετο τούτους ὁ νῦν εὐφημούμενος, ἀλλ', ἀπωσάμενος ἅπαντα, αὐχεῖν πατρίδα εὐκλεᾶ καὶ περίοπτον, τὴν Ἀντιόχου λέγω, καὶ τῆς ἐώας δεδεγμένην τοὺς οἶακας· γένος καὶ αἷμα περίβλεπτον, χρυσόν, ἄργυρον, λίθους πολυτελεῖς, ἐσθῆτος ὄσον μαλακὸν καὶ περιδοξὸν ἄλλοις παραχωρήσας, πρὸς δὲ καὶ λόγου κλέος καὶ δυναστείαν.

8 Φοιτᾶ πρὸς Μελέτιον τῆς Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας τὸν πρόεδρον, ἄνδρα πλείστοις θείοις κομῶντα χαρίσμασι, βίῳ καὶ λόγῳ παντὶ περιηχούμενον, ὃς τοῦτον δεξάμενος ἔτος που ὀκτώ καὶ δέκατον ἄγοντα, ἐραστής τε τοῦ κάλλους τῆς αὐτοῦ καρδίας γενόμενος, ὡς προβλεπτικῶ ὄμματι τὴν τοῦ νέου θεώμενος ἔκβασιν, τοῖς τε τῆς εὐσεβείας στοιχειώσας δόγμασιν, ἠθὸς τε καὶ τρόπον ἱκανῶς ἀποσεμνύνας, καὶ προγράψας τὸ κάλλος τῆς ἀληθείας, οὕτω διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας μορφοῖ ἐν αὐτῷ Χριστόν, τὸν ὠραῖον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ὡς κάλλει ἐκλάμποντα τῆς θεότητος. Ἐτῶν ἦν ὡς τριάκοντα καὶ οὕτως ἅμα ἐν τῇ τελειότητι τῆς τε σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ἡλικίας γενόμενος, καὶ τῶν θείων λόγων ἀναγνώστης προαχθεὶς ὁμοῦ καὶ διδάσκαλος, ρύμη θείου ἔρωτος πρὸς τὴν ἔρημον μετανίσταται, σφριγῶσαν τὴν σάρκα καὶ φλοιδούσαν τοῖς πάθεσι καταμαράναι βουλόμενος, ὡς ἂν μὴ τὸ κρεῖττον δουλωθεῖν τῷ χεῖρονι. Ἄμφω γὰρ κατ' ἀλλήλων ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡ φθορὰ τοῦ σκηνώματος εἰκότως τῇ ψυχῇ τὴν ἐπικράτειαν δίδωσι.

Καὶ τοῖς πέλας προσομιλήσας ὄρεσιν, ὀδηγεῖται πρὸς τινα πρεσβύτην, Σύρον μὲν τὴν διάλεκτον, τὴν δὲ γνῶσιν οὐκ ἰδιώτην,

στολικῶν γλωσσῶν, τὴν ὀνομάζει καίρια δευτέρα εἰδωλολατρία⁶. Γιατί, παραλείποντας κάποιος νὰ δέσει τὴν ἄγκυρα τῆς ἐλπίδας ἀπὸ τῆς θεῖας πρόνοια, στηρίζεται στὴ συλλογὴ τῶν χρημάτων. Προτιμώντας αὐτὰ ἀπὸ τὸ ἀγαθόν, σὰ νὰ πρόκειται νὰ ζήσει αἰώνια καὶ σὰν θάλασσα πὺ δὲ γεμίζει ποτέ, ἔστω κι ἂν εἰσρέουν μεγάλα ποτάμια ἀπὸ χρυσάφι, δὲν τὰ προτίμησε αὐτὰ αὐτὸς πὺ τῶρα ἐγκωμιάζομε, ἀλλὰ ἀποκρούοντάς τα ὅλα, νά, καυχιέται γιὰ πατρίδα ἐνδοξη καὶ περίφημη, λέγω τὴν πόλη τοῦ Ἀντιόχου, πὺ κρατᾷ τὰ σκῆπτρα τῆς Ἀνατολῆς. Γενιά κι αἷμα περίφημα, χρυσάφι κι ἀσήμι καὶ πετράδια πολύτιμα καὶ ροῦχα ἀπαλά καὶ φημισμένα τὰ παραχώρησε σὲ ἄλλους, ἀκόμα καὶ τὴ φήμη καὶ τὴ δύναμη τοῦ λόγου.

- 8 Πηγαίνει στὸ Μελέτιο, τὸν προκαθήμενο τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀντιοχέων, πὺ ἦταν προικισμένος μὲ πλούσια θεῖα χαρίσματα, ξακουστὸς σ' ὅλους γιὰ τὸ λόγο καὶ τὸ βίον του. Αὐτὸς τὸν δέχτηκε στὰ δεκαοχτώ του χρόνια κι ἔγινε ἐραστής τῆς ὀμορφιάς τῆς καρδιάς του, γιὰ μὲ προβλεπτικὰ μάτια ἔβλεπε τί θὰ γινόταν ὁ νέος. Ἀφοῦ τοῦ ἔδωσε τὰ θεμελιώδη διδάγματα τῆς εὐσέβειας καὶ μόρφωσε ἱκανοποιητικὰ τὸ ἦθος καὶ τὴ συμπεριφορά του καὶ προδιέγραψε τὴν ὀμορφιὰ τῆς ἀλήθειας, μορφώνει μέσα του μὲ τὸ λουτρὸ τῆς παλιγγενεσίας τὸ Χριστό, πὺ ξεπερνᾷ τὴν ὀμορφιὰ τοῦ υἱοῦ τῶν ἀνθρώπων⁷, γιὰ ἄστραφτε ἀπὸ τὴν ὀμορφιὰ τῆς θεότητος. Ἦταν τριάντα περίπου ἐτῶν καὶ φάνοντας στὴ σωματικὴ καὶ τὴν πνευματικὴ ὀριμότητα ἔγινε ἀναγνώστης τῶν θεῶν λόγων μαζί καὶ δάσκαλος, ἀπὸ σφοδρότητα θεοῦ ἔρωτα μεταβαίνει στὴν ἔρημο, θέλοντας νὰ καταμαρᾷ τὴ σάρκα πὺ σφριγοῦσε κι ὀργιοῦσε ἀπὸ τὰ πάθη, γιὰ νὰ μὴν ὑποδουλωθεῖ τὸ ἀνώτερο στὸ κατώτερο. Ἀλληλομαχοῦν αὐτὰ τὰ δύο καὶ ἡ φθαρτότητα τοῦ σώματος παραχωρεῖ τὴν ἐπικράτηση στὴν ψυχὴ.

Ἀφοῦ ἐπισκέφθηκε τὰ γύρω βουνά, βαδίζει σ' ἓνα γέροντα, πὺ μιλοῦσε συριακά, ἀλλὰ δὲν ἦταν εὐκαταφρόνητη ἡ γνώση

6. Ἐξ. 5,5. 7. Ψαλμ. 44,3.

20 ἄκραν φιλοσοφοῦντα ἐγκράτειαν, καὶ τούτου τὴν σκληραγωγίαν τέ-
 τρασιν ἀποσμηξάμενος ἔτεσιν καὶ πάσης ἡδυπαθείας ῥᾶον περιγε-
 νόμενος, λόγον ἔχων τῷ πόνῳ συναμιλλώμενον, τῆς ἀδηλίας γλι-
 χόμενος, ἐσχατιᾷς τινος ἐγένετο πάροικος, ἄντρον αὐχῶν καταγώ-
 γιον ὡς ἀρετῆς παλαιστραν καὶ κονιστήριον. Ἐνθα πόσους μὲν
 25 ἄθλους ὑποστάς κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀδυνῶν τὴν τοῦ Πνεύματος
 παράκλησιν ἀντελάμβανε; Πόσας δὲ ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ θέμε-
 νος τῷ Πνεύματι κατειργάζετο; Ἐκ δυνάμεως προβαίνων εἰς δύνα-
 μιν, καὶ δι' ἀμφοῖν πράξεώς τε καὶ θεωρίας, ἅπαν αἰγύπτιον νόημα
 τῆς ψυχῆς ἐξορίζων καὶ σώματος.

9 Μωϋσῆς τις ἄλλος τῷ βίῳ δεδωρημένος, τὴν Αἰγύπτου κατα-
 λελοίπει τὸν τῆδε βίον, καὶ τὰ τοῦ βίου, καὶ τρόπον τινὰ ἐξω τοῦ
 βίου γενόμενος, εἶδε Θεὸν ὡς ἐν βάτῳ τῷ τραχεῖ τοῦ βίου ἐκλάμ-
 ποντα· καὶ ὡσπερ ἐξ ἀκάνθης τὸ ρόδον, οὕτως ἐκ πόνων ἀρετῆς
 5 φυτὸν εὐῶδες εἰς ὄσμην τοῦ Θεοῦ φύεσθαι πέφυκεν. Οὕτω λυθεῖς
 τῶν χαμαιζήλων ἐννοιῶν καὶ ἀφεις δίκην πεδίλων τὰ γῆϊνα ἐν
 τόπῳ Θεοῦ, τῷ ἰδίῳ νῶ γίνεται, καὶ ὄρα Θεὸν ὡς ἰδεῖν δυνατόν,
 καὶ πάλιν εἰς Αἴγυπτον παραγίνεται, πλήθη πολλά τε καὶ ἄπειρα ἐξ
 Αἰγύπτου, καὶ τῆς πικρᾶς τυραννίδος Φαραῶ τοῦ κοσμοκράτορος,
 10 καὶ πρὸς τὴν ἄνω γῆν τῆς ἐπαγγελίας μεταστησόμενός τε καὶ μετα-
 στήσων διὰ θαλάττης Ἐρυθρᾶς τοῦ θείου ὕδατός τε καὶ αἵματος, ἐν
 ἐρήμῳ τῶν παθῶν πολιτευσάμενους, καὶ Ἀμαλῆκ ἐκκλίναντας
 χειρῶν ἐκτάσει ἐπαιρομένων σταυροειδῶς πρὸς τὸν ἐν σταυρῷ τὰς
 χεῖρας δι' ἡμᾶς ἐκτείναντα, ἐξ αὐτοῦ τε τὴν τροπαιοῦχον δεδεγμέ-
 15 νους δύναμιν. Ἐν τῷ σπηλαίῳ τοίνυν διττὸν ἔτος διατρίψας καὶ
 ἄγρυπνον τὴν ψυχὴν ἅμα καὶ τὸ σῶμα διαφυλάξας, οἷον ἄσαρκος
 τῇ μελέτῃ τῶν θείων λογίων ἐνασχολούμενος, πᾶσαν ἐξωστράκι-
 σεν ἄγνοιαν, τὸ φῶς τῆς ἀληθοῦς εἰσοικισάμενος γνώσεως. Εἰ δὲ

του, κι ἀσκοῦσε ἄκρα ἐγκράτεια. Κι ἀφοῦ ἐπὶ τέσσερα χρόνια πῆρε ἀπὸ αὐτὸν τὴ σκληραγωγία του καὶ νίκησε ἡσυχὰ κάθε ἡδυπάθεια, ἔχοντας πιά λόγο πού ἀμιλλόταν μὲ τοὺς τρόπους του, λαχταρώντας τὴν ἀφάνεια, γίνεται κάτοικος κάποιου ἀπομακρυσμένου μέρους, πού φημιζόταν ὡς σπήλαιο, μετατρέποντάς το σὲ καταφύγιο καὶ παλαιίστρα καὶ κονίστρα ἀρετῆς. Πόσους ἄθλους ἀνέλαβε ἐδῶ κι ἀνάλογα μὲ τὸ πλῆθος τῶν πόνων του, ἔπαιρνε τὴν παράκληση ἀπὸ τὸ Πνεῦμα; Πόσες ψυχικὲς ἀναβάσεις ἐπέτυχε μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Πνεύματος; Προχωροῦσε ἀπὸ δύναμη σὲ δύναμη καὶ μὲ τὰ δυὸ μαζί, καὶ μὲ τὴν πράξη καὶ μὲ τὴ θεωρία, ἐξορίζοντας ἀπὸ τὴν ψυχὴ του καὶ τὸ σῶμα κάθε αἰγυπτιακὸ νόημα.

- 9 Ἦταν ἓνας ἄλλος Μωϋσῆς χαρισμένος στὴ ζωὴ, πού εἶχε ἐγκαταλείψει τὸν ἐδῶ αἰγυπτιακὸ βίον κι ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὸ βίον αὐτὸν καί, βγαίνοντας κατὰ κάποιον τρόπο ἔξω ἀπὸ αὐτὸν, εἶδε τὸ Θεὸ νὰ λάμπει μέσα ἀπὸ τὴν τραχὺ βάτο τῆς ζωῆς. Κι ὅπως ἀπὸ τὸ ἀγκάθι βγαίνει τὸ ρόδο, ἔτσι κι ἀπὸ τοὺς κόπους κατὰ φυσικὴ ἀκολουθία φυτρώνει τὸ εὐωδιαστὸ φυτὸ τῆς ἀρετῆς γιὰ νὰ τὸ μυρίζει ὁ Θεός. Ἔτσι, ἀφοῦ ἐλευθερώθηκε ἀπὸ χαμαί-ζηλα φρονήματα καὶ ἄφησε σὰν πέδιλα τὶς γήινες φροντίδες στὸν τόπον τοῦ Θεοῦ, γίνεται κύριος τοῦ νοῦ του καὶ βλέπει τὸ Θεὸ ὅσο εἶναι δυνατό νὰ τὸν δεῖ ἄνθρωπος, καὶ πηγαίνει πάλι στὴν Αἴγυπτο, γιὰ νὰ μεταφερθεῖ ὁ ἴδιος καὶ νὰ μεταφέρει πλήθη ἄπειρα κι ἀμέτρητα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴ σκληρὴ τυραννία τοῦ κοσμοκράτορα Φαραῶ στὴν οὐράνια γῆ τῆς ἐπαγγελίας μέσα ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα τοῦ θεοῦ ὕδατος καὶ αἵματος, πού ἔζησαν μέσα στὴν ἔρημο τῶν παθῶν καὶ ξέφυγαν ἀπὸ τὸν Ἀμαλῆκ, μὲ χέρια ἀπλωμένα, κατὰ τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ, σ' αὐτὸν πού ἄπλωσε στὸ σταυρὸ τὰ χέρια του γιὰ χάρη μας, δεχόμενοι ἀπὸ αὐτὸν τὴν τροπαιοφόρα δύναμη. Ἐζησε λοιπὸν στὸ σπήλαιον δυὸ χρόνια, διαφυλάσσοντας ἄγρυπνῶς τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα του καί, ἀσχολούμενος, σὰ νὰ μὴν εἶχε σῶμα, μὲ τὴ μελέτη τῶν θείων λόγων, ἐξοστράκισε κάθε εἶδους ἄγνοια, ἐγκαθιστώντας μέσα του τὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς γνώσης. Κι ἂν χρειαζόταν νὰ

καὶ ὕπνου μεταλαχεῖν ἔδει πρὸς τὴν τῆς φύσεως ἀνάκτησιν καὶ
 20 ἀνάρρωσιν, ἔστω τὴν λειτουργίαν ἐτέλει τῆς φύσεως, ὡς τὸ διττὸν
 ἔτος οὐδ' ὄλως ἀνακλιθῆναι, οὐ νύκτωρ, οὐ μεθ' ἡμέραν. Οὕτω νε-
 κροῦται τὰ ὑπογάστρια, καὶ τῶν νεφρῶν τὰς δυνάμεις ἐκλύεται καὶ
 τῶν ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρὸς τὴν πύρωσιν παρασβέννυται καὶ ἄτονος
 πρὸς τὸ ἑαυτῷ χρησιμεύειν γίνεται.

10 Αὐθίς τε πρὸς τὴν πατρίδα παλινοστήσας καὶ τῆς Ἐκκλησίας
 ἐν πρεσβυτέρου τάξει γινόμενος καὶ ταύτῃ ὡς εὐγνώμων παῖς τῇ
 τιθηνῶ μητρὶ ἀποτίσας τὰ θρέπτρα, θεία προνοία πρὸς τὴν ἀλουρ-
 γίδα τῶν πόλεων μετατάττεται καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ μεγάλου ἀρ-
 5 χιερέως νυμφεύεται. Οὐ γὰρ ὑπὸ μόδιον κρύπτεσθαι ὄσιον
 φωστῆρα τοιόνδε, ἐφ' ᾧ τὸ ἄχρονον καὶ αἴδιον φῶς ἀναπέπνυται,
 ἀλλ' ἐπὶ λυχνίαν ὑψηλὴν καὶ περίοπτον ἀνατίθεσθαι, ἵν' ὡς ἐξ
 ἀπόπτου καὶ μεσαιτάτης περιωπῆς σάλπιγξ οἷα χρυσήλατος πάντα
 περιηγήσῃ τὰ πέρατα. Τίς οὕτως Ἐκκλησίαν ἴθυνέ τε καὶ ἔταξε
 10 καὶ χθαμαλὸν ἐπεδείξατο φρόνημα, ἐν ὑψηλῶ τοῦ ἀξιώματος προ-
 τερήματι; Τίς οὕτως ὀργὴν καὶ θυμὸν ἠνιόχησεν, ὡς ἔννομον
 πρῶτητα κτήσασθαι, ἀποστρυγοῦσαν μὲν πᾶν ὃ τι τῆς ἀρετῆς ἀντί-
 θετον, καὶ διεκδικοῦσαν δὲ ἐξ ἀδίκων τὸν δίκαιον; Τίς ἀγάπην το-
 σουτος, ἐξ ἧς ἔλεος φύεται, οὐ τῆς ἀρετῆς μέχρι νῦν ἔμψυχοι
 15 στῆλαι τὰ σύμβολα φέρουσι; Λόγος γὰρ πᾶς αὐτῷ ἐλέου ὑπῆρχεν
 ὑπόθεσις, ὡς εἰς ἕξιν ἐληλακεῖν συμπαθείας καὶ μεταδόσεως τοὺς
 τῶν ἐκείνου ἐπαίοντας λόγων. Ἐπεισε γὰρ Θεῷ τὰ οἰκεῖα κυχρᾶν,
 φθαρτὰ διδόντας καὶ ρέοντα ἀντιμετρεῖν τὰ ἐστῶτα καὶ ἀφθαρτα
 καὶ θησαυρίζειν ἐν οὐρανοῖς τῆς συμπαθείας τὸν ἔρανον, οὐ δαπα-
 20 νώμενον. Οὐδὲ κλέπτην συλῶμενον, ἐλεημοσύνας τὰς ἀμαρτίας
 καθαίρειν, καὶ τὰς ἀδικίας ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων· πεινῶσι διαθρύ-
 πτειν τὸν ἄρτον εὐαγγελικῶς καὶ διψῶσι διδόναι ποτήριον· γυμνῶν

κοιμηθεῖ καὶ λίγο γιὰ τὴν φυσικὴ του ἀναζωογόνηση, ἐκτελοῦσε τὴ φυσικὴ αὐτὴ λειτουργία ὅλα αὐτὰ τὰ δυὸ χρόνια χωρὶς νὰ ξαπλωθεῖ οὔτε τὴ νύχτα οὔτε τὴ μέρα. Ἔτσι νεκρῶνονται τὰ ὑπογάστρια καὶ παραλύουν οἱ δυνάμεις τῶν νεφρῶν καὶ σβήνει ἡ πύρα στὰ ὀμφάλια μέρη καὶ δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ χρησιμεύσει στὸν ἑαυτὸ του.

- 10 Ξαναγυρίζοντας στὴν πατρίδα, ἀφοῦ εἰσηλθε στὴν τάξη τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἐκκλησίας κι ἀφοῦ πλήρωσε σ' αὐτὴν ὅπως τὸ παιδί πού ἔχει εὐγνωμοσύνη στὴν τροφὸ μητέρα του τὰ τροφεῖα, μὲ θεῖα πρόνοια μετατίθεται πρὸς τὴ βασιλικὴ πόλη καὶ νυμφεύεται τὴν κόρη τοῦ μεγάλου ἀρχιερέα. Γιατὶ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ κρυφτεῖ κάτω ἀπὸ τὸ μῦθος ἓνας τέτοιος φωστήρας, πού πάνω του ἀναπαύοταν τὸ ἄχρῶνο καὶ αἰδίο φῶς, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ τοποθετηθεῖ πάνω σὲ λυχνοστάτη ψηλὸ καὶ περιβλεπτο, ὥστε, φωτίζοντας ἀπὸ ψηλὰ κι ἀπὸ σκοπιὰ κεντρικότητα, νὰ ἀντηχήσει σὰν σάλπιγγα χρυσόφτιαχτη σ' ὅλα τὰ πέρατα. Ποιὸς κυβέρνησε καὶ ρύθμισε μὲ ὅμοιο τρόπο τὴν Ἐκκλησία καὶ ἔδειξε ταπεινὸ φρόνημα σὲ τόσο ὑψηλὸ προβάδισμα τοῦ ἀξιώματος; Ποιὸς χαλιναγώγησε τόσο τὸ θυμὸ καὶ τὴν ὀργή του, ὥστε ν' ἀποχτήσῃ τὴν ἐπιβαλλόμενη πραότητα, πού ἀποστρέφεται ὅ,τι εἶναι ἀντίθετο στὴν ἀρετὴ καὶ διεκδικεῖ τὸ δίκαιο ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀδικῶν; Ποιὸς εἶχε τόση ἀγάπη ἀπὸ τὴν ὁποία πηγάζει τὸ ἔλεος, τῆς ἀρετῆς τοῦ ὁποίου τὰ σύμβολα τὰ ἔχουν μέχρι σήμερα στήλες ζωντανές; Κάθε λόγος του εἶχε θέμα τὴν ἐλεημοσύνη, γιὰ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ ἕξη συμπάθειας καὶ μετάδοσης ὅσους ἄκουαν τὰ λόγια του. Γιατὶ τοὺς ἔπεισε νὰ δανείζον στὸ Θεὸ τ' ἀγαθὰ τους, νὰ δίνουν φθαρτὰ καὶ παροδικὰ καὶ νὰ παίρνουν σ' ἀντάλλαγμα τὰ μόνιμα κι ἀφθαρτα καὶ νὰ θησαυρίζουν στοὺς οὐρανοὺς τὸ κέρδος τῆς συμπάθειας πού δὲν ξοδεύεται, πού δὲν τὸ λεηλατεῖ ὁ κλέφτης, νὰ καθαίρουν τὶς ἀμαρτίες μ' ἐλεημοσύνες καὶ τὶς ἀδικίες τους μ' εὐσπλαχνία πρὸς τοὺς φτωχοὺς, νὰ μοιράζον, σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, τὸ ψωμί στοὺς πεινασμένους, καὶ στοὺς διψασμένους νὰ δίνουν τὸ ποτήρι τοῦ νεροῦ· νὰ ντύνουν τὴ γύμνια τῶν γυμνῶν, νὰ δίνουν ροῦχα σ' ὅσους δὲν ἔχουν καὶ στέ-

καὶ ὕπνου μεταλαχεῖν ἔδει πρὸς τὴν τῆς φύσεως ἀνάκτησιν καὶ
 20 ἀνάρρωσιν, ἔστω τὴν λειτουργίαν ἐτέλει τῆς φύσεως, ὡς τὸ διττὸν
 ἔτος οὐδ' ὄλως ἀνακλιθῆναι, οὐ νύκτωρ, οὐ μεθ' ἡμέραν. Οὕτω νε-
 κροῦται τὰ ὑπογάστρια, καὶ τῶν νεφρῶν τὰς δυνάμεις ἐκλύεται καὶ
 τῶν ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρὸς τὴν πύρωσιν παρασβέννυται καὶ ἄτονος
 πρὸς τὸ ἑαυτῷ χρησιμεῦειν γίνεται.

10 Αὐθίς τε πρὸς τὴν πατρίδα παλινοστήσας καὶ τῆς Ἐκκλησίας
 ἐν πρεσβυτέρου τάξει γινόμενος καὶ ταύτῃ ὡς εὐγνώμων παῖς τῇ
 τιθηνῶ μητρὶ ἀποτίσας τὰ θρέπτρα, θεία προνοία πρὸς τὴν ἀλουρ-
 γίδα τῶν πόλεων μετατάττεται καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ μεγάλου ἀρ-
 5 χιερέως νομφεύεται. Οὐ γὰρ ὑπὸ μόδιον κρύπτεσθαι ὄσιον
 φωστήρα τοιόνδε, ἐφ' ᾧ τὸ ἄχρονον καὶ αἴδιον φῶς ἀναπέπνυται,
 ἀλλ' ἐπὶ λυχνίαν ὑψηλὴν καὶ περίοπτον ἀνατίθεσθαι, ἵν' ὡς ἐξ
 ἀπόπτου καὶ μεσαιτάτης περιωπῆς σάλπιγξ οἷα χρυσήλατος πάντα
 περιηγήσῃ τὰ πέρατα. Τίς οὕτως Ἐκκλησίαν ἴθυνέ τε καὶ ἔταξε
 10 καὶ χθαμαλὸν ἐπεδειξάτο φρόνημα, ἐν ὑψηλῶ τοῦ ἀξιώματος προ-
 τερήματι; Τίς οὕτως ὀργὴν καὶ θυμὸν ἠνιόχησεν, ὡς ἔννομον
 πραότητα κτήσασθαι, ἀποστρωγοῦσαν μὲν πᾶν ὃ τι τῆς ἀρετῆς ἀντί-
 θετον, καὶ διεκδικοῦσαν δὲ ἐξ ἀδίκων τὸν δίκαιον; Τίς ἀγάπην το-
 σοῦτος, ἐξ ἧς ἔλεος φέυεται, οὐ τῆς ἀρετῆς μέχρι νῦν ἔμψυχοι
 15 στήλαι τὰ σύμβολα φέρουσι; Λόγος γὰρ πᾶς αὐτῷ ἐλέου ὑπῆρχεν
 ὑπόθεσις, ὡς εἰς ἕξιν ἐληλακέναι συμπαθείας καὶ μεταδόσεως τοὺς
 τῶν ἐκείνου ἐπαίοντας λόγων. Ἐπεισε γὰρ Θεῶ τὰ οἰκεῖα κυχρᾶν,
 φθαρτὰ διδόντας καὶ ρέοντα ἀντιμετρεῖν τὰ ἐστῶτα καὶ ἀφθαρτα
 καὶ θησαυρίζειν ἐν οὐρανοῖς τῆς συμπαθείας τὸν ἔρανον, οὐ δαπα-
 20 νώμενον. Οὐδὲ κλέπτῃ συλόμενον, ἐλεημοσύναις τὰς ἀμαρτίας
 καθαίρειν, καὶ τὰς ἀδικίας ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων· πεινῶσι διαθρύ-
 πτειν τὸν ἄρτον εὐαγγελικῶς καὶ διψῶσι διδόναι ποτήριον· γυμνῶν

κοιμηθεῖ καὶ λίγο γιὰ τὴν φυσικὴ τοῦ ἀναζωογόνηση, ἐκτελοῦσε τὴ φυσικὴ αὐτὴ λειτουργία ὅλα αὐτὰ τὰ δυὸ χρόνια χωρὶς νὰ ξαπλωθεῖ οὔτε τὴ νύχτα οὔτε τὴ μέρα. Ἔτσι νεκρώνονται τὰ ὑπογάστρια καὶ παραλύουν οἱ δυνάμεις τῶν νεφρῶν καὶ σβήνει ἡ πύρα στα ὀμφάλια μέρη καὶ δὲν ἔχει τὴ δύναμη νὰ χρησιμεύσει στὸν ἑαυτό του.

- 10 Ξαναγυρίζοντας στὴν πατρίδα, ἀφοῦ εἰσῆλθε στὴν τάξη τῶν πρεσβυτέρων τῆς Ἐκκλησίας κι ἀφοῦ πλήρωσε σ' αὐτὴν ὅπως τὸ παιδί πού ἔχει εὐγνωμοσύνη στὴν τροφὸ μητέρα του τὰ τροφεῖα, μὲ θεῖα πρόνοια μετατίθεται πρὸς τὴ βασιλικὴ πόλη καὶ νομφεύεται τὴν κόρη τοῦ μεγάλου ἀρχιερέα. Γιατὶ δὲν ἦταν δυνατὸ νὰ κρυφτεῖ κάτω ἀπὸ τὸ μῦθος ἓνας τέτοιος φωστήρας, πού πάνω του ἀναπαύονταν τὸ ἄχρονο καὶ αἰδίο φῶς, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ τοποθετηθεῖ πάνω σὲ λυχνοστάτη ψηλὸ καὶ περιβλεπτο, ὥστε, φωτίζοντας ἀπὸ ψηλὰ κι ἀπὸ σκοπιὰ κεντρικότερη, νὰ ἀντηχήσει σὰν σάλπιγγα χρυσοφτιαχτὴ σ' ὅλα τὰ πέρατα. Ποιὸς κυβέρνησε καὶ ρύθμισε μὲ ὁμοιο τρόπο τὴν Ἐκκλησία καὶ ἔδειξε ταπεινὸ φρόνημα σὲ τόσο ὑψηλὸ προβάδισμα τοῦ ἀξιώματος; Ποιὸς χαλιναγώγησε τόσο τὸ θυμὸ καὶ τὴν ὀργή του, ὥστε ν' ἀποχτήσῃ τὴν ἐπιβαλλόμενη πραότητα, πού ἀποστρέφεται ὅ,τι εἶναι ἀντίθετο στὴν ἀρετὴ καὶ διεκδικεῖ τὸ δίκαιο ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἄδικων; Ποιὸς εἶχε τόση ἀγάπη ἀπὸ τὴν ὁποία πηγάζει τὸ ἔλεος, τῆς ἀρετῆς τοῦ ὁποίου τὰ σύμβολα τὰ ἔχουν μέχρι σήμερα στήλες ζωντανές; Κάθε λόγος του εἶχε θέμα τὴν ἐλεημοσύνη, γιὰ νὰ ὀδηγήσῃ σὲ ἕξη συμπάθειας καὶ μετάδοσης ὅσους ἄκουαν τὰ λόγια του. Γιατὶ τοὺς ἔπεισε νὰ δανείζον στὸ Θεὸ τ' ἀγαθὰ τους, νὰ δίνουν φθαρτὰ καὶ παροδικὰ καὶ νὰ παίρνουν σ' ἀντάλλαγμα τὰ μόνιμα κι ἀφθαρτα καὶ νὰ θησαυρίζουν στοὺς οὐρανοὺς τὸ κέρδος τῆς συμπάθειας πού δὲν ξοδεύεται, πού δὲν τὸ λεηλατεῖ ὁ κλέφτης, νὰ καθαίρουν τίς ἁμαρτίες μ' ἐλεημοσύνες καὶ τίς ἀδικίες τους μ' εὐσπλαχνία πρὸς τοὺς φτωχοὺς, νὰ μοιράζον, σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, τὸ ψωμί στοὺς πεινασμένους, καὶ στοὺς διψασμένους νὰ δίνουν τὸ ποτήρι τοῦ νεροῦ· νὰ ντύνουν τὴ γύμνια τῶν γυμνῶν, νὰ δίνουν ροῦχα σ' ὅσους δὲν ἔχουν καὶ στέ-

περιστέλλειν τὴν γύμνωσιν καὶ ἀμφιάζειν ἀνείμονας καὶ ἀστέγους
 ὑπαιθρίους σκέπειν· ποιεῖσθαι νοσοῦντων ἐπίσκεψιν καὶ πρὸς
 25 φρουρὰν τὸν πόδα προῖεσθαι, καρποῦσθαι τῷ ἐλέῳ τὸν ἔλεον.

11 Μῆνιν δὲ τίς ἀπόσατο καὶ ἀπωθεῖσθαι τὸ ποιμνιον πέπεικε,
 τὴν τὰ θεῖα σπλάγχνα τῶν οἰκτιρμῶν τοῖς ἔχουσι κλείουσαν; Ὡς
 γὰρ ἐποίησας, ἔστω σοι, φησὶν· «ὦ μέτρῳ μετρεῖς ἀντιμετρηθησο-
 μένῳ». Ἀφέντι γὰρ ἀφεθήσεται. Καὶ ἔμπαιν ἀκολουθία πεφώνη-
 5 κεν· οὐκ ἀφεθήσεται γὰρ οὐκ ἀφέντι. Τίς φθόνον καὶ βασκανίαν
 κατέκρινε καὶ κατάκρισιν διδάξας; Τὸ φθονεῖσθαι ἄριστον, ἀγαθὸν
 γὰρ ἅπαν ἐπίφθονον. Αὐτοκατάκριτον δὲ πρὸς τῷ αἰσχίστῳ τὸ βά-
 σκανον τὸ πάντων τῶν παθῶν ἀδικώτατον καὶ εἰκαιότατον τὸ τοῦ
 ἐλέους ἀντίπαλον, εἴπερ ἔλεος μὲν ἀλλοτρίοις κακοῖς ἐπαλγύνε-
 10 σθαι, ἀγαθοῖς δὲ τὸ βάσκανον, οὐχ ἑαυτοῦ ἕνεκα, τοῦ δὲ πάσχοντος,
 καὶ αὐξήσιν ποιεῖσθαι τῆς τηκεδόνας τῆς ἑαυτοῦ τῶν ἀλλοτρίων κα-
 λῶν τὴν ἐπαύξησιν, τὸν κεκτημένον ἀμυνόμενον πρότερον. Καὶ παι-
 δεύσας μὴ κρίνειν τὸν σύνδουλον, ὡς ἂν μὴ κριθείημεν δικαίοις
 σταθμοῖς τοῦ μόνου κριτοῦ τὴν δίκην ἡμῖν ταλαντεύοντος, μηδὲ ἀρ-
 15 πάζειν τὸ τοῦ δεσπότου ἀξίωμα. Εἷς γὰρ κριτής, ὃς οὐ κρίνεσθαι πέ-
 φυκεν, ὡς μόνος ἀμαρτίας ἐλεύθερος, δεσπόζων, οὐ δεσποζόμενος.
 «Ἐφετε», εὐαγγελικῶς ἐβόα, «καὶ ἀφεθήσεσθε».

Τίς λύπην ἀπόσατο τὴν πρὸς θάνατον ἄγουσαν καὶ λύπην ἐδί-
 दाξε τὴν θυμηδίας πρόξενον, ὧν ἡ μὲν ὡς πένθος τῆς ἐκ Θεοῦ
 20 ἀμαρτίας, σωτήριος, εἴπερ ἀμαρτάνειν τὸ ἀποτυγχάνειν οἱ ταῦτα
 δεινοὶ διειλήφασιν, ἡ δὲ τῇ στερήσει τῶν ἡδονῶν ἐπισυμβαίνουσα,
 θυμόφθορος ὄντως καὶ ἄρδην εὐδόκιμος; Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι

γη σ' ὄσους μένουν ἄστεγοι στὸ ὕπαιθρο, νὰ ἐπισκέπτονται τοὺς ἄρρωστους, νὰ ὀδηγοῦν τὰ βήματά τους στὴ φυλακὴ, νὰ κερδίζουσι τὴ συμπάθεια μὲ συμπάθεια.

- 11 Ποιὸς ἀπέκρουσε τὴν ὀργὴν καὶ ἔπεισε καὶ τὸ ποιμνίό του νὰ τὴν ἀποκρούει, αὐτὴν ποὺ ὅποιοι τὴν ἔχουσι τοὺς κλείνει τὴ θεία πηγὴ τῆς εὐσπλαχνίας; Γιατὶ λέει, ὅ,τι ἔκανες στοὺς ἄλλους, αὐτὸ θὰ γίνῃ καὶ σ' ἐσένα· «μὲ τὸ μέτρο ποὺ μετῶς, θὰ σοῦ ἀντιμετρηθεῖ»⁸. Ἐὰν δηλαδὴ συγχωρέσεις, θὰ συγχωρεθεῖς. Καὶ πάλι κατ' ἀκολουθίαν αὐτοῦ φωνάζει καὶ τὸ ἀντίθετο· δὲ θὰ συγχωρεθεῖς ἂν δὲ συγχωρέσεις. Ποιὸς καταδίκασε τὸ φθόνο καὶ τὴ ζήλεια καὶ δίδαξε τὴν κατάκριση; Εἶναι ἄριστο νὰ σὲ φθονοῦν· γιατί εἶναι ἀγαθὸ ὅ,τι ἐπισύρει τὸ φθόνο. Εἶναι ὁμως αὐτοκατάκριτη, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι καὶ αἰσχροτάτη, ἢ βάσκανη ζήλεια, τὸ πιὸ ἄδικο καὶ πιὸ ἀδικαιολόγητο ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη, ἀντίπαλο τῆς εὐσπλαχνίας, ἀφοῦ εὐσπλαχνία εἶναι νὰ πονᾷ κανένας γιὰ τὶς συμφορὰς τῶν ἄλλων, ἐνῶ ζήλεια νὰ ὑποφέρει γιὰ τὶς χαρὰς τους, ὄχι γιὰ χάριν τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ ἐκείνου ποὺ ὑποφέρει, καὶ τὴν αὐξηση τῶν ξένων καλῶν νὰ τὴν κάνει δυνάμωμα τοῦ σαρακιοῦ ποὺ τὸν τρώει, προσβάλλοντας πρῶτα αὐτὸν ποὺ τὸ ἔχει. Καὶ ἀφοῦ μᾶς δίδαξε νὰ μὴν κρίνομε τὸν σύνδουλό μας, γιὰ νὰ μὴν κριθοῦμε, ἀφοῦ ὁ μόνος δίκαιος κριτὴς ζυγίζει τὴ δίκην μας μὲ δίκαια σταθμά, οὔτε νὰ ἰδιοποιούμεσθε ἀρπακτικὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ κυρίου μας. Γιατὶ μόνον ἓνας κριτὴς ὑπάρχει ποὺ ἀπὸ τὴ φύση του δὲν κρίνεται, ἐπειδὴ εἶναι ὁ μόνος ἔξω ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, Κύριος ὁ ἴδιος ποὺ δὲν ἔχει ἄλλον κύριό του, ποὺ φωνάζει στὸ Εὐαγγέλιον· «συγχωρέστε, καὶ θὰ συγχωρεθεῖτε»⁹.

Ποιὸς ἐδιώξε τὴ λύπη ποὺ ὀδηγεῖ στὸ θάνατον καὶ δίδαξε τὴ λύπη ποὺ προκαλεῖ τὴ χαρὰ, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἢ μιά, ποὺ ἐκδηλώνεται ὡς πένθος γιὰ τὴν ἁμαρτία πρὸς τὸ Θεόν, εἶναι σωτήρια, ἐφόσον ἁμαρτία θεωροῦν οἱ δεινοὶ σ' αὐτὰ τὴν ἀποτυχία, ἐνῶ ἡ ἄλλη λύπη, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ στέρηση τῶν ἡδονῶν, καταστρέφει στ' ἀλήθεια τὴν ψυχὴ καὶ καθόλου δὲν ἐπιδοκιμάζεται; Γιατὶ

λύπην συμβῆναι, ἢ ἐπὶ στερήσει ἐφέσεως. Οἷα τοίνυν ἢ ἔφεσις, τοιάδε καὶ τῆς ἀστοχίας ἢ λύπη· ἀγαθῆς μὲν ἀρίστη, ἄλλως δὲ 25 ἐχούσης, ἄλλως ἔχουσα. Ἀρίστη δὲ τῶν ἐφέσεων μία πρὸς τὸ μόνον ἄριστον νεύουσα. Τῶν ἐναντίων δὲ καὶ αἱ ἐφέσεις ἀντίθετοι. Ἀκηδίας δὲ τὸ ἄτονον οὐκ ἐτόνωσε μνήμη θανάτου; Διδάξας αὐτῆς τῆς ψυχῆς νευροτομοῦσαν τὴν δύναμιν ἀποσείεσθαι, καὶ ταύτην ἀντεισοικίσας θεῖον φόβον, καὶ πόθῳ τὸν λαὸν παροτρύνας πρὸς εὐ- 30 χιάς, καὶ ραθυμίαν ἄρδην τῶν ψυχῶν ἐκτινάττεσθαι, καὶ παντὶ σθένει τὰς ἑαυτῶν καρδίας τηρεῖν, ὡς ἂν μὴ ὡς διὰ θυρίδων τινῶν τῶν αἰσθήσεων ἀναβῆθ' ἄνατος ἐπ' αὐτάς.

12 Ἐρευνηῶν τὰς Γραφὰς ἐδίδαξεν, ἐξηγητῆς καὶ παιδευτῆς τούτων γενόμενος, καὶ προφητικῶ πνεύματι τὰ κεκρυμμένα βάθη διερευνήσας τοῦ Πνεύματος, καὶ διαρρήξας τοῦ γράμματος τὸ προκάλυμμα, καὶ τὸ κάλλος δημοσιεύσας τὸ ἐναπόθετον, καὶ ταῦτα πάν- 5 τα ἀτύφῳ καὶ ἀκενοδόξῳ τῷ φρονήματι. Ἦδει γάρ, ἦδει καταπατεῖν τὸ κενὸν δοξάριον, τὸ κενὸν τῶν πόνων ἀνάλωμα, τὸ τῶν ἀρετῶν ληΐον λυμαινόμενον. Τιθρῶν γὰρ οἶδεν, οἷα πίθον, τὸ ψυχικὸν δοχεῖον τῶν ἀρετῶν, καὶ τῇ ἐκροῇ εἰσροῇ ἐκλαμβάνουσα, οὐδὲν ἦττον κενὸν τὸ δοχεῖον καθίστησιν, ἀκερδεῖς ἰδρῶτας χαριζο- 10 μένη καὶ πόνον προξενούσα ἐπικαρπίας ἀμέτοχον. Πρέπειν γὰρ ἦδει, Θεῶ μὲν πᾶν κλέος καὶ ἔπαρμα, ἀνθρώπῳ δὲ τὴν ταπεινώσιν, ὁδὸν ἀρίστων γινομένην ὑψώσεως, καὶ Ἰσραὴλ κλίμακα, πρὸς Θεὸν μὲν ἀναβιβάζουσαν ἄνθρωπον, καὶ Θεὸν καρδίας τελοῦσαν ἐφέστιον.

13 Ἐταπεινοῦτο πάσῃ τῇ κτίσει διὰ τὸν κτίσαντα Κύριον, ἢ μόνον οὐ Χριστὸς ἠτιμάζετο καὶ νόμος θεῖος παρεωρᾶτο καὶ ἀνετρέπετο. Ἀπηνήγατο σοβαρὸν ἅπαν καὶ βλοσυρὸν καὶ ὑπεροφρυβλέφαρον· μειλίχιον μὲν τὸ ὄμμα τοῖς ὀμιλοῦσι διδούς, λόγον δὲ ἡπιον καὶ

δὲν εἶναι δυνατό, δὲν εἶναι δυνατό νὰ προξενηθεῖ λύπη, παρὰ ἂν δὲν πραγματοποιηθεῖ κάποια ἐπιθυμία. Ὅποια εἶναι λοιπὸν ἡ ἐπιθυμία, τέτοια εἶναι καὶ ἡ λύπη ἀπὸ τὴν στέρησίν της· ἀγαθὴ ἡ ἐπιθυμία, ἄριστη ἡ λύπη, διαφορετικὴ ἡ ἐπιθυμία, καὶ ἡ λύπη διαφορετικὴ. Ἡ ἄριστη ἀπὸ τὶς ἐπιθυμίες εἶναι μία, αὐτὴ ποὺ κατευθύνεται πρὸς τὸ μοναδικὸ ἄριστο. Σὲ ἀντίθετα πράγματα εἶναι καὶ οἱ ἐπιθυμίες ἀντίθετες. Τὴν ἀδράνεια τῆς ἀκηδίας δὲν τὴν τονώνει ἡ μνήμη τοῦ θανάτου; Δίδαξε λοιπὸν νὰ τὴν ἀποτινάξομε, ἐπειδὴ κόβει τὸ νεῦρο τῆς ἴδιας τῆς ψυχικῆς δύναμης, καὶ ἔβαλε στὴ θέση της τὸ θεῖο φόβο, καὶ παρότρυνε μὲ πόθο τὸ λαὸ νὰ προσεύχονται καὶ νὰ ξερριζώνουν κυριολεκτικὰ τὴ ραθυμία ἀπὸ τὶς ψυχές καὶ νὰ φυλάγουν μὲ ὄλη τὴ δύναμή τους τὶς καρδιές τους γιὰ νὰ μὴ διεισδύσει σ' αὐτὲς ὁ θάνατος ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις σὰν ἀπὸ κάποιες θυρίδες.

- 12 Μᾶς δίδαξε ὁ ἅγιος νὰ ἐρευνοῦμε τὶς Γραφές, ἀφοῦ ἔγινε ἐξηγητὴς τους καὶ δάσκαλος κι ἀφοῦ μὲ προφητικὸ πνεῦμα ἐρεύνησε τὰ κρυμμένα βάθη τοῦ Πνεύματος καὶ ἔσπασε τὸ κάλυμμα τοῦ γράμματος καὶ φανέρωσε τὸ κάλλος ποὺ εἶχε ἀποτεθεῖ, κι ὄλα αὐτὰ μὲ φρόνημα μακριὰ ἀπὸ κάθε ἀλαζονεῖα καὶ κενοδοξία. Γιατὶ ἤξερε πολὺ καλὰ νὰ καταπατεῖ τὴν κούφια δόξα, τὸ κούφιο ξόδεμα τῶν κόπων, ποὺ καταστρέφει τὴ γῆ τῶν ἀρετῶν, γιὰτὶ γνωρίζει νὰ τρυπάει, σὰν κάποιο πιθάρι, τὸ πνευματικὸ δοχεῖο τῶν ἀρετῶν καί, θεωρώντας ὡς γέμισμα τὸ ἄδειασμα, δὲν κάνει καθόλου λιγότερο κενὸ τὸ πιθάρι, σκορπίζοντας ἀνώφελο ἰδρώτα καὶ προξενώντας κόπο ποὺ δὲν ἀπολαμβάνει τὸ κέρδος του. Γιατὶ γνώριζε ὅτι κάθε δόξα καὶ κάθε ἔπαρση ταιριάζει στὸ Θεό, ἐνῶ στὸν ἄνθρωπο ταιριάζει ἡ ταπεινὴση, ποὺ γίνεται γιὰ τὸν ἄριστο δρόμος ἀνύψωσης καὶ γιὰ τὸν Ἰσραὴλ κλίμακα, ποὺ ἀνεβάζει τὸν ἄνθρωπο στὸ Θεὸ καὶ κάνει τὸ Θεὸ προστάτη τῆς καρδιάς του.

- 13 Στεκόταν ταπεινὰ μπροστὰ σὲ κάθε πλάσμα ἐξαιτίας τοῦ Κυρίου ποὺ τὸ ἔχει πλάσει, ἐκεῖ βέβαια ποὺ δὲν προσβαλλόταν ὁ Χριστὸς καὶ δὲν γινόταν παράβαση κι ἀνατροπὴ τοῦ νόμου. Ἀπέκρουε κάθε περιφάνεια καὶ βλοσυρότητα καὶ ἀκαταδεξιά.

5 θεῖον ἠρτωμένον ἄλατι. Τὸ ἦθος μὲν χαρίεν, ἀστεῖον δὲ τὸ τοῦ προ-
 σώπου μειδίαμα, οὐ πρὸς ἔκλυτον διαχεόμενον γέλωτα. Εἶδὼς γὰρ
 ὡς ταῖς ἀρεταῖς αἱ κακίαι παραπεπήγασι καὶ εἰσὶ πῶς ἀγχίθυροι,
 τῷ ἄριστα διακελευομένῳ πειθόμενος, προσεῖχεν ἑαυτῷ, τραπεζί-
 10 τής εὐκρινῆς γινόμενος· κίβδηλον μὲν ἅπαν ἀποπεμπόμενος χάρα-
 γμα, τῆς δὲ βασιλικῆς εἰκόνος τὴν δραχμὴν προσιέμενος, κακίας μὲν
 ἅπαν εἶδος, ὡς χοῦν ἐκρίπτων τῆς ἑαυτοῦ καρδίας ρύμη θείου
 Πνεύματος, ταῖς ἀντιθέτοις δὲ τῶν κακιῶν ἀρδευόμενός τε καὶ
 πιαινόμενος, καὶ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν οἴκῳ Θεῷ φέρων
 καρπὸν ὥραϊον τὴν τῶν δι' αὐτοῦ σωζομένων πληθύν, ἢ ὡς φοίνιξ
 15 τις τῶν ἀρίστων ἐλέγχων σφραττόμενος σκόλοψι. Καὶ διελέγχων
 ἄριστα τοὺς οἰκίαν πρὸς οἰκίαν συνάπτοντας καὶ Ναβουθαὶ διαρ-
 πάζειν ἐπειγομένους τὸν ἀμπελῶνα, ὡς οὐκ ὄντος Ἡλιοῦ τοῦ διε-
 λέγοντος. Ἄλλ' ἤγειρεν αὐθις Ἡλίαν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐμφιλο-
 χωροῦν ἐν δικαίῳ ψυχαῖς. Κατὰ γενεὰν καὶ γενεὰν προφήτας ἀνί-
 20 στησι. ζηλωτὰς ἔργων ἀγαθῶν, ἀποστυγοῦντας μὲν ὃ τι φαῦλον
 καὶ ἄτοπον, εἰσοικιζομένους δὲ καὶ ἀντεισάγοντας πᾶν ἔννομόν τε
 καὶ δίκαιον.

14 Οὕτως οὗτος ὁ θεῖος ἀνὴρ κριτῆς τῆς ἀδικίας ἐγένετο, οὐ
 ταύτη κρίνων, ἄπαγε, πῶς γάρ; ἀλλὰ κατακρίνων καὶ δεικνὺς ταύ-
 την ἀπόβλητον, καὶ τῶν θείων περιβόλων ἀπειργων, ποιοῦντας τὰ
 ἄδικα. Χήρα γὰρ αὐτὸν ὑπεπίαζε θαμινὰ παρενοχλοῦσα, τρυχομένη
 5 τὴν καρδίαν τῷ ἀδικήματι. Καταφύγιον ὡσπερ ὄχυρόν τι καὶ ἀκα-
 θαίρετον τουτονὶ καταλαμβάνει τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, ἀσφαλῶς
 οὐχ ἥκιστα βεβουλεομένη. Τίνα γὰρ ἂν ἕτερον εὖρατο τοῦ πάθους
 ἀντιληψόμενον; Ἄρχοντα; Ἄλλ' ἦρχε τῶν ἀρχόντων ἢ ταῦτα ἐπη-
 ρεάζουσα. Βασιλέα; Ἄλλὰ τῇ τοῦ μέλους προσπαθείᾳ τὴν γνώμην

Ἦταν μειλήχια ἢ ὄψη του σ' αὐτοὺς πού συναναστρεφόταν κι ὁ λόγος του ἤπιος καὶ ἀρτυμένος ἀπὸ θεῖο ἄλας. Ὁ τρόπος του ἦταν εὐχάριστος, καὶ γλυκὸ τὸ χαμόγελό του πού δὲν ἔφτανε σὲ γέλιο ἀχαλίνωτο. Γιατί, γνωρίζοντας ὅτι οἱ κακίες ἦταν ἐγκατεστημένες δίπλα στὶς ἀρετὲς καὶ ὅτι οἱ πόρτες τους γειτονεύουν, ὑπακούοντας σ' αὐτὸν πού τὸν συμβούλευε τὰ ἄριστα, πρόσεχε τὸν ἑαυτὸ του καὶ γινόταν τραπεζίτης μὲ ὀρθὴ κρίση, ἀπορρίπτοντας κάθε κίβδηλο νόμισμα καὶ δεχόμενος τὴ δραχμὴ μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ βασιλιᾶ, τίναζε ἀπὸ τὴν καρδιά του κάθε κακία, σὰ νὰ ἦταν χῶμα, μὲ τὸ φύσημα τοῦ θεοῦ Πνεύματος, καὶ ποτιζόταν καὶ γινόταν γόνιμος μὲ τὶς ἀντίθετες στὶς κακίες ἀρετὲς, γνωριζόμενος σὰν ἐλιά κατάκαρπη καὶ ἀειθαλῆς μέσα στὴν Ἐκκλησία, τὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ καὶ προσφέροντας ὄριμο καρπὸ στὸ Θεὸ τὸ πλῆθος ἐκείνων πού μ' ἐνέργειά του σώζονταν, ἢ σὰν ἓνα φοινικὰ περιφραγμένο μὲ τοὺς πασσάλους τῶν ἄριστων ἐλέγχων. Καὶ ἤλεγχε ἄριστα αὐτοὺς πού ἔνωναν μαζί σπῖτι μὲ σπῖτι καὶ πού βιάζονταν νὰ λεηλατήσουν τὸ ἀμπέλι τοῦ Ναβουθαί, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε ὁ Ἥλιος νὰ τοὺς ἐλέγξει. Σήκωσε ὁμως ἀμέσως τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο τὸν Ἥλιον, εἰσδύοντας στὶς ψυχὰς τῶν δικαίων. Ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ σηκώνει προφήτες, ζηλωτὲς ἀγαθῶν ἔργων, πού μισοῦν κι ἀποκρούουν ὅ,τι φαῦλο καὶ ἄτοπο, καὶ ἐγκαθιστοῦν μέσα τους στὴ θέση αὐτῶν κάθε τι σύμφωνο μὲ τὸ νόμο καὶ δίκαιο.

- 14 Ἔτσι ὁ θεῖος πατέρας γινόταν κριτὴς τῆς ἀδικίας, ὄχι κρίνοντας μὲ ἀδικία, μακριὰ μιὰ τέτοια σκέψη· γιατί πῶς ἦταν δυνατό; ἀλλὰ κατακρίνοντας καὶ δείχνοντας ὅτι ἔπρεπε αὐτὴ ν' ἀποβάλλεται, κι ἐμπόδιζε ἀπὸ τὶς θεῖες αὐλὲς ὄσους ἀδικοπραγοῦσαν. Μιὰ χήρα γιὰ παράδειγμα τὸν πίεξε ἐνοχλώντας τον συνέχεια, ἐπειδὴ τὴν ἔτρωγε μέσα της μιὰ ἀδικία. Ἀρπάζει σὰν ἓνα καταφύγιο ὄχυρό καὶ ἀκλόνητο αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ κι ἀσφαλῶς ἢ σκέψη της δὲν ἦταν ἢ χειρότερη. Γιατί ποιὸν ἄλλον θὰ βρισκε νὰ τὴ βοηθήσει σ' ὅ,τι εἶχε πάθει; Μήπως ἄρχοντα; Ἀλλὰ ἄρχοντας πάνω ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες ἦταν αὐτὴ πού αὐθαιρετοῦσε σ' αὐτά. Τὸ βασιλιά μήπως; Ἀλλὰ μὲ τὴν προσκόλλησή

10 κατεθλύνετο. Σὰρξ γὰρ ἦν ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ὅστοῦν αὐτοῦ κε-
 χρημάτικεν ἢ δρῶσα τὸ βίαιον. Καὶ ἦν ἔδει τοὺς ἀδικοῦντας ἐπι-
 στομίξειν, ἀδικεῖν ἠπειγέτο. Τί δρᾶς, ὦ παράνομον γύναιον; ἀλουρ-
 γίδα περὶ κείσαι, οἷα νόμου φύλαξ προβεβλημένη, καὶ νόμον κατα-
 πατεῖς; Ὡ τῆς ἀρρήτου σοφίας τοῦ φήσαντος: «μὴ δότε τὰ ἅγια
 15 τοῖς κυσί, μηδὲ ρίπτετε τοὺς μαργαρίτας ἔμπροσθεν τῶν χοίρων»!
 Αὕτη γὰρ τὸν θεῖον νόμον καταπατήσασα τὸν ἅγιον, τὸν μαργαρί-
 την δηλαδὴ τὸν πολύτιμον, στραφεῖσα τὴν πενιχρὰν χήραν ἔρρηξε,
 τὴν ταύτης ἐφήμερον βιοτὴν διαρπάσασα.

Τί πράττεις, ὦ ἄπληστον καὶ ἀχάριστον γύναιον; Γῆν τε καὶ
 20 θάλασσαν δωροφοροῦσαν ἔχουσα, χήρας ἀπόρου κατατρέχεις τοῦ
 πενιχροῦ κτήματος. ἦς σε δίκαιον ἦν ἀνταλλάξασθαι βίον; Λόγω δὲ
 βεβαιοῦσα τὸν νόμον, ἔργω τοῦτον δρᾶς ἀποκήρυκτον; Οὐκ ἠδέ-
 σθης τὸν πατέρα τῶν ὄρφανῶν καὶ κριτὴν τῶν χηρῶν; Ἄλλ' ἤκου-
 σεν ὄντως ὁ τοῖς θείοις λόγοις αἰετρεφόμενος τῆς θεοπνεύστου
 25 ρήσεως: «κρίνατε ὄρφανόν, καὶ δικαιοῦσατε χήραν»· καὶ Ἥλιαν
 ἔχων τοῦ ζήλου ποδηγὸν τὸν πυρίπνοον, Ἰωάννου μιμεῖται τὴν
 παρρησίαν, οὐκ ἔξεστὶ σοι, λέγων, ἔχειν τὸν ἀμπελῶνα τῆς ἀδελ-
 φῆς σου. Οἶει γὰρ τὴν φύσιν ἐκβεβηκέναι, εἰ καὶ τὴν ἀξίαν ὑπερέ-
 βης τῷ τυραννικῷ ἀξιώματι; Ἀρχὴ γὰρ νόμῳ τυπουμένη βασιλεία
 30 καθίσταται, παρανομία δὲ στοιχειουμένη, τυραννὶς οὐκ ἀδίκως κα-
 τονομάζεται. Οὐκ ἀνέγνως Ἰεζάβελ τὸ δραματοῦργημα; Τί τουτονὶ
 τὸν θεῖον εἰσέρχη σηκόν; Ἄπαγε πόρρω τῶν θείων ἀνακτόρων.
 Λουτὴρ ὑπάρχει ὁ θεῖος ναός, ἀπορρίπτων τὰ ἁμαρτήματα. Οὐ τε-
 λῶνης τὸν Ἰησοῦν ἐφέστιον εἰσδεξάμενος καλῶς διεσκόρπισεν, ἃ
 35 κακῶς ἐτελώνησε; Καὶ σύ, θύγατερ (ἔτι γὰρ σε μέλος οὔσαν, εἰ καὶ
 δύσχρηστον περιέδω ἐλπίδι τῆς σωτηρίας, σωτηρία δὲ μετανοίας

του στή γυναίκα του παρέλυε ἡ δική του γνώμη. Γιατί ἦταν ὄστουν καὶ σάρκα ἀπὸ τὴ σάρκα του αὐτὴ πού ἔκανε τὴν ἀδικία. Κι ἐκείνη πού ἔπρεπε νὰ βάζει χαλινάρι στοὺς ἄλλους, αὐτὴ ἔτρεχε ν' ἀδικήσει ἡ ἴδια. Τί κάνεις, παράνομο γυναικάριο; Φορᾶς τὸ βασιλικὸ ἔνδυμα, ἔχοντάς το σὰν φύλακα τοῦ νόμου, καὶ καταπατεῖς τὸ νόμο; Πόσο ἀπερίγραπτη εἶναι ἡ σοφία ἐκείνου πού εἶπε, «μὴ δώσετε τὰ ἅγια σὰ σκυλιὰ καὶ μὴ ρίξετε τὰ μαργαριτάρια σας μπροστὰ στοὺς χοίρους»¹⁰. Γιατί αὐτὴ, ἀφοῦ καταπάτησε τὸν θεῖο κι ἅγιο νόμο, δηλαδὴ τὸ πολύτιμο μαργαριτάρι, γύρισε καὶ τσάκισε τὴ φτωχὴ χήρα, ἀρπάζοντάς της τὸ μέσο γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ της.

Τί κάνεις, γυναικάριο ἄπληστο κι ἀχάριστο; Ἔχεις τὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα νὰ σοῦ προσφέρουν ἀδιάκοπα τὰ δῶρα τους, καὶ κνηγᾶς τὴν ἄπορη χήρα γιὰ τὸ μικρὸ χωραφάκι της πού θὰ ἦταν δίκαιο ν' ἀλλάζατε τὶς ζωές σας; Κι ἐνῶ μὲ τὰ λόγια ἐπιβεβαιώνεις τὸ νόμο, τὸν ἀποκηρύττεις μὲ τὰ ἔργα σου; Δὲ σεβάστηκες τὸν πατέρα τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτὴ τῶν χηρῶν¹¹; Ἐκεῖνος ὁμως πού τρέφεται πάντοτε μὲ τοὺς θεῖους λόγους ἄκουσε τὴ θεόπνευστη ρῆση, «κρίνατε ὀρθὰ τὸ ὀρφανὸ καὶ ἀποδῶστε δικαιοσύνη στὴ χήρῳ»¹², καὶ ἔχοντας ὁδηγὸ πυρίπνοο στὸ ζῆλο του τὸν Ἥλία, ἀκολουθεῖ τὴν παρρησία τοῦ Ἰωάννη λέγοντας, 'Δὲ σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ ἔχεις τὸ ἀμπέλι τῆς ἀδελφῆς σου'. Νομίζεις ἀλήθεια ὅτι βγῆκες ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς ἀνθρώπινης φύσης, ἐπειδὴ μὲ τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα βρέθηκες σὲ ἀνώτερη θέση; Γιατί ἡ ἀρχὴ πού συγκροτεῖται ἀπὸ τὸ νόμο γίνεται βασιλεία, ἐνῶ ἡ ἀρχὴ πού θεμελιώνεται μὲ τὴν παρανομία ὀνομάζεται ὄχι ἄδικα τυραννία. Δὲν διάβασες τί ἔκανε ἡ Ἰεζάβελ; Πῶς μπαίνει σ' αὐτὸν τὸν ἱερὸ ναό; Μακριὰ ἀπὸ τὰ θεῖα ἀνάκτορα. Ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι λουτήρας, πού καθαρίζει τὰ ἁμαρτήματα. Ὅταν ὁ τελώνης δέχτηκε στὸ σπίτι του τὸν Ἰησοῦ δὲν σκόρπισε καλὰ, ὅσα εἶχε ἀδίκως φορολογήσει; Ἐσύ, κόρη μου (γιατί εἶσαι ἀκόμα μέλος, ἂν καὶ δύσχρηστο, καὶ σὲ περιλαμβάνω στὴν ἐκκλησία μὲ τὴν ἐλπύ-

δίχα, τῶν ἀνύπαρκτων καθέστηκεν), ἀπόδος καλῶς, ἢ κακῶς διήρπασας.

15 Ταῦτα λέγων, οὐκ ἔπειθεν. Ἔβυσε γὰρ τὴν ἀκοὴν ὡσεὶ ἀσπίς, οὐκ ἐπαίουσα τοῦ φιλοθέως καὶ σοφῶς φαρμακεύοντος. Ἐπεὶ δὲ τὸ πάθος ἑώρα πάμπαν ἀνίατον, ἐξωθεῖ τοῦ ἱεροῦ θαλάμου τὴν ἔνδυμα γάμου μὴ ἔχουσαν. Εἶτα τί; Ἡ Ἰεζάβελ πάλιν τοῦ προφήτου
 5 κατεξανίσταται, καὶ φεύγει μὲν οὐδαμῶς ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας, οὐδὲ φρουρᾶ παραδίδεται, οἷα φωνὴ βοῶντος, ἀλλ' ὑπερορίαν καταδικάζεται. Ὡ τοῦ ἀτόπου φρονήματος! πάλιν τὸ τοῦ ὄψεως θέληγητρον τῆς Ἐκκλησίας τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον ἐξορίζειν ἐπείγεται καὶ τῆς ἐφέσεως οὐ διήμαρτε. Μικρὸν ὄσον τοῦ θείου μακροθύμως
 10 ἐπινυστάξαντος βλέμματος, τοῦ βασιλικοῦ ἐξορίζεται ἄστεος, μᾶλλον δὲ προμηθεΐα Θεοῦ τοῦ θριαμβεύσαντος τῶν αὐτοῦ φίλων θεραπευτῶν τὸ ἀρρενωπὸν φρόνημα, καὶ πᾶσαν Θεοῦ οἷα Θεοῦ ὦν ἐν αὐτῷ, καὶ σὺν αὐτῷ περιήει, σὺν Ἀβραὰμ πρὸς ἀλλοδαπὴν καλούμενος, σὺν Μωϋσῆ τῶν βασιλείων φυγαδευόμενος, σὺν Ἡλίᾳ
 15 πρὸς τὸ ἄντρον Χωρήβ ἀποτρέχων, σὺν Ἰησοῦ τῷ Θεῷ φεύγων εἰς Αἴγυπτον, ὡς ἂν ἐν τοῖς ἄθλοις ἢ ἀνδρεία γνωσθεῖη καὶ κατάλληλα τὰ ἔπαθλα δρέμοιτο. Ὡς ἂν, τρόπον τινά, τὸν Ἰὼβ ἐκμιμήσεται καὶ πρὸς αὐτὸν ἐρεῖ Θεός: «ἢ οἶει με ἄλλως κεχρηματικένοι σοι, ἢ ἵνα δίκαιος ἀναφανῆς;», ὡς ἂν καὶ ἄλλοις κηρύξῃ τὸ Εὐαγ-
 20 γέλιον.

16 Εἰ δὲ καὶ τινες ἕτεροι τῆς παρανόμου ταύτης ὑπερορίας συλλήπτορες γεγόνασι, σιγῇ τιμῶμεν αἰδοῖ τῶν Πατέρων, ὡς ἂν μὴ τοῦ Χάμ ἀπενεγκώμεθα πρόστιμον, τοῖς πατράσιν ἐπιτωθάζοντες. Πολύτροπος γὰρ ἡ περὶ τούτου διήγησις, τῶν μὲν ἐπισκόπων ἐπιχεόν-
 5 των τὸ ἄτοπον, τῶν δὲ τουτὶ πάντη ἀπαναινομένων καὶ τῆς βασιλίδος καταψηφιζομένων, ἀπειλούσης τὴν τῶν ἑλληνικῶν τεμένων

δα τῆς σωτηρίας σου, ἀλλὰ σωτηρία χωρίς μετάνοια εἶναι ἀπὸ τ' ἀδύνατα), ἀπόδωσε σωστά ὅσα ἔχεις ἀρπάξει ἐνῶ δὲν ἔπρεπε.

- 15 Ἀυτὰ τῆς ἔλεγε, ἀλλὰ δὲν τὴν ἔπειθε. Εἶχε κλείσει τὴν ἀκοή της σὰν μὲ μιὰ ἀσπίδα καὶ δὲν ἄκουγε αὐτὸν ποὺ ἐφάρμοζε σ' αὐτὴν θεραπεία φιλόθεη καὶ σοφὴ. Κι ἐπειδὴ ἔβλεπε ὅτι ἡ ἀρρώστια της ἦταν τελείως ἀνίατη, διώχνει ἀπὸ τὸν ἱερὸ θάλαμο ἐκείνην ποὺ δὲν εἶχε φόρεμα γάμου. Καὶ τί ἐπακολουθεῖ; Ἡ Ἰεζάβελ ἐπιτίθεται πάλι κατὰ τοῦ προφήτη καὶ ὁ κήρυκας τῆς ἀλήθειας δὲ φεύγει βέβαια καθόλου οὔτε ρίχνεται στὴ φυλακὴ ὅπως ἡ 'φωνὴ βοῶντος', ἀλλὰ καταδικάζεται σὲ ἐξορία. Ὡ φρόνημα ἄτοπο! Ἡ γοητεία τοῦ φιδιοῦ βιάζεται ἄλλη μιὰ φορὰ νὰ ἐξορίσει ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἀστόχησε στὸν πόθο του. Σ' ἓνα βραχὺ νυσταγμὸ τῆς θείας ματιᾶς ἀπὸ μακροθυμία ἐξορίζεται ἀπὸ τὴ βασιλεύουσα πόλη, ἢ μᾶλλον μὲ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ποὺ ὀδήγησε σὲ θρίαμβο τὸ ἀρρενωπὸ φρόνημα τῶν φίλων του ποὺ τὸν ὑπηρετοῦσαν καὶ κάθε πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐπειδὴ ἦταν τοῦ Θεοῦ, ὄντας μέσα σ' αὐτὸν καὶ μαζί μ' αὐτὸν περιερχόταν καθὼς τὸν καλοῦσε σὲ ξένη χώρα μαζί μὲ τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν φυγάδευε ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα ὅπως τὸν Μωϋσῆ, καὶ ἀνέβαινε στὸ ὄρος Χωρήβ μαζί μὲ τὸν Ἡλία, καὶ ἔφυγε στὴν Αἴγυπτο μαζί μὲ τὸν Ἰησοῦ τὸ Θεό, γιὰ νὰ γίνει γνωστὴ μὲ τοὺς ἄθλους ἢ ἀνδρεία του καὶ νὰ κερδίσει τὰ ἔπαθλα ἀνάλογα. Γιὰ νὰ γίνει κατὰ κάποιον τρόπο μιμητὴς τοῦ Ἰὼβ καὶ νὰ τοῦ πεῖ ὁ Θεός· «ἢ νομίζεις πὼς γιὰ ἄλλο λόγο σοῦ συμπεριφέρθηκα ἔτσι κι ὄχι γιὰ νὰ φανεῖς δίκαιος;»¹³, γιὰ νὰ κηρύξει καὶ σὲ ἄλλους τὸ Εὐαγγέλιο.

- 16 Ἄν στὴν παράνομη αὐτὴ ἐξορία συμπεριλήφθηκαν καὶ ἄλλοι, ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τοὺς πατέρες τοὺς τιμοῦμε μὲ σιγὴ, γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἐπιβληθεῖ τὸ πρόστιμο τοῦ Χάμ περιγελώντας τοὺς πατέρες. Γιατὶ ἡ διήγησις γι' αὐτὸν ἔχει πολλὰς ὄψεις, ἀφοῦ ἄλλοι ἐπίσκοποι ἐπιδοκίμαζαν τὴν παρανομία κι ἄλλοι τὴν ἀρνοῦνταν τελείως καὶ καταδίκασαν τὴ βασιλίσσα, ποὺ ἀπειλοῦσε τὴν

13. Ἰὼβ 40,8.

ἀνακαίνισιν, ἤδη καθαιρεθέντων ἄρτι, εἴ γε μὴ σύμψηφοι πρὸς τὴν
 θεοῦ ἀνδρὸς γένοιτο δῖωξιν. Καὶ νικάτω τὸ εὐφημον· οὐκ ἀγαθὸν
 γὰρ πατέρας συγκρίνειν, ὡς ἂν μὴ τούτων ὑφ' ἑαυτῶν κριταὶ κατα-
 10 σταίημεν.

17 Εἴτε οὖν οὕτως, εἴτε ἐκείνως, ἀφαιρεῖται τῆς Ἐκκλησίας ὁ
 πρόεδρος, ἢ κεφαλὴ τε τοῦ σώματος, καὶ χηρεύει τὸ ποίμνιον τοῦ
 καλοῦ ποιμένος τοῦ χριστομιμήτως ἀεὶ τὴν ψυχὴν τιθέντος τὴν
 ἑαυτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἐπόθει ἡ Ἐκκλησία τὸν κήρυκα,
 5 τὸν νομέα· τὰ πρόβατα καὶ τὴν σύριγγα· οἱ τοῦ Χριστοῦ ὑπερασπι-
 σταὶ τὸν ταξίαρχον καὶ τὴν σάλπιγγα κατ' ἐχθρῶν νοητῶν ταρατ-
 τουσαν, τὸν προασπιστὴν αἱ χῆραι· οἱ ὄρφανοὶ τὸν πατέρα, οἱ νο-
 σοῦντες τὸν κομιστήν, οἱ ξένοι ξεναγωγόν· ἢ τῶν πόλεων ἀλουργίς
 τὸν χρυσὸν τὸν ἀκίβδηλον κοσμοῦντα δι' ἑαυτοῦ καὶ ἐπικιρνῶντα
 10 τὴν βασιλείαν τῇ ἱερωσύνῃ καὶ τῇ τοῦ πατρὸς ὥρα χαριτοῦντα τὸ
 σκήπτρον καὶ τὸ διάδημα· αἱ φιλόθεοι ἀκοαὶ τὸν χρυσολόγον καὶ
 χρυσόστομον. Καὶ εἴ μὴ τολμηρὸν φάναι, συνεξῆει Χριστὸς ὃν ἔφε-
 ρεν ἔνοιστον. Ὡς πῶς ἀδακρυτὴ τὴν ἀνήμεστον ἐκτραγωδήσαιμι
 συμφορὰν; Οὐδὲ λιθὴν γὰρ καρδίαν μὴ δακρῦειν ἐπὶ ταύτῃ δυνήσε-
 15 ται, ἐπεὶ καὶ λίθος ράβδῳ μωσαϊκῇ ραπιζομένη ἐξέχεε νάματα, καὶ
 καρδίαν στερρὰ τῷ μεγέθει πληγεῖσα τῆς τραγωδίας, ποταμηδὸν ἐκ-
 χει δακρῦων κρουνούς.

18 Ἄλλ' ἄφνω τὰ βασίλεια θραύεται καὶ Φαραὼ πάλιν τὸν θεό-
 πτην ἐπιβοᾷ τὰ πρὸς τὴν τῆς μάστιγος ἄμυναν, ὃ δὴ καὶ γίνεται.
 Ἦμα γὰρ Ἰωάννης βασιλικῶ παλινοσσεῖ προστάγματι καὶ ἐκόπα-
 σεν ἢ θραύσας. Οὕτως οἶδε Θεὸς τιμᾶν τοὺς ὄντας αὐτοῦ· «ζῶ γὰρ
 5 ἐγώ, λέγει Κύριος, ἀλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω». Πάλιν
 τοίνυν ἐν εὐθυμίᾳ τὸ Χριστοῦ ποίμνιον. Πᾶσι γὰρ ἀποδίδεται ὁ τὰ
 πάντα πᾶσι γινόμενος, καὶ χαίρει μὲν ἅπαν Χριστοῦ τὸ ὑπήκοον

ἀποκατάσταση τῶν ἐλληνικῶν ἱερῶν, πού εἶχαν ἤδη καθαιρεθεῖ, ἂν δὲν ἐπιψήφιζαν τῇ δίωξῃ τοῦ θεοῦ ἄνδρα. Ἦς νικήσει ἡ σιωπή· γιατί δὲν εἶναι ὠφέλιμο νὰ συγκρίνονται οἱ Πατέρες γιὰ νὰ μὴν γίνουμε αὐτόκλητοι κριτές τους.

- 17 Εἶτε ἔτσι λοιπὸν εἶτε ἀλλιῶς χάνει ἡ Ἐκκλησία τὸν προκαθήμενό της, τὴν κεφαλὴ τοῦ σώματός της, καὶ μένει τὸ ποίμνιο χωρὶς τὸν καλὸ τοῦ ποιμένα, πού πάντοτε ἔδινε, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν ψυχὴ του γιὰ χάρη τῶν προβάτων του. Καὶ ἡ Ἐκκλησία ποθοῦσε τὸν κήρυκα, τὰ πρόβατα τὸ βοσκὸ καὶ τὴ φλογέρα· οἱ ὑπερασπιστὲς τοῦ Χριστοῦ τὸν στρατηγὸ τους καὶ τὴ σάλπιγγα πού σάλπιζε ἐναντίον ἐχθρῶν νοητῶν, οἱ χῆρες τὸν προστάτη τους, τὰ ὄρφανὰ τὸν πατέρα, οἱ ἄρρωστοὶ τὸ νοσοκόμο τους, οἱ ξένοι τὸν ὁδηγὸ τους, ἡ ἀλουργίδα τῶν πόλεων τὸν ἀνόθευτο χρυσὸ πού εἶναι στολίδι καὶ συνενώνει τὴ βασιλεία μὲ τὴν ἱερωσύνη καὶ πού μὲ τοῦ πατέρα τὴν ὠραιότητα δίνει χάρη στὸ σκῆπτρο καὶ στὸ διάδημα, καὶ οἱ φιλόθεοι ἀκροατὲς ποθοῦσαν τὸ χρυσολόγο καὶ χρυσόστομο. Κι ἂν δὲν εἶναι τολμηρὸς λόγος, μαζί του ἐξοριζόταν ὁ Χριστὸς πού τὸν εἶχε μέσα του. Πῶς δίχως δάκρυα νὰ διεκτραγωδήσω τὴν ἀθεράπευτη συμφορὰ; Γιατί οὔτε πέτρινη καρδιὰ θὰ μπορέσει νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της, ἀφοῦ καὶ ἡ πέτρα χτυπημένη ἀπὸ τὸ ραβδί τοῦ Μωϋσῆ σκόρπισε ἄφθονα νερά, ἔτσι καὶ καρδιὰ σκληρὴ ὅταν τὴ χτυπήσῃ μιὰ μεγάλη τραγωδία, χύνει κρουνούς καὶ ποτάμια τὰ δάκρυα.

- 18 Ἐαφνικὰ ὅμως τὰ ἀνάκτορα συντρίβονται καὶ ὁ Φαραὼ φωνάζει πάλι τὸ θεόπτη γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς μάστιγας, πράγμα πού γίνεται. Ἀμέσως ὁ Ἰωάννης ἐπιστρέφει μὲ βασιλικὸ διάταγμα καὶ κοπάζει ὁ χαλασμός. Ἔτσι γνωρίζει ὁ Θεὸς νὰ τιμᾷ αὐτοὺς πού εἶναι δικοὶ του. «Ζῶ ἐγώ, λέει ὁ Κύριος, καὶ θὰ δοξάσω ὅσους μὲ δοξάζουν»¹⁴. Πάλι λοιπὸν τὸ ποίμνιο τοῦ Χριστοῦ βρίσκεται σὲ στιγμὲς χαρᾶς. Ἀποδίδεται σὲ ὄλους αὐτὸς πού γίνεται τὰ πάντα σὲ ὄλους καὶ χαίρονται ὅλοι οἱ πιστοὶ τοῦ

14. Α' Βασ. 2,30.

καὶ πιαίνεται, καὶ αὖξει ἐν ἀγαθῇ γῆ τῆς καρδίας, ὡς σπόρον τοῦ
 πνεύματος τοὺς Ἰωάννου λόγους δεχόμενον. Ὁ δὲ διάβολος τραυ-
 10 ματίζεται, καὶ πάλιν τοῦ κήρυκος συνήθως κατεξανίσταται, καὶ
 ἐξαιτεῖται ὁ ἀδρανῆς τὸν ἀνδρεῖον τῆς Ἐκκλησίας πρόβολον, κατα-
 λύειν πειρώμενος καὶ τὸν πλοῦτον λαφυραγωγεῖν τὴν ἀσύλητον
 καὶ λαμβάνει μὲν τὴν ἐξουσίαν τοῦ σώματος, ὡς ποτε τοῦ Ἰὼβ ὁ
 τοῦτου μὴ φέρων πρότερον τὸ ἐμβρίμημα. Καὶ πάλιν ὁ δίκαιος αἵ-
 15 ρεται, ὁ νυμφίος τῶν θαλάμων ἐξοστρακίζεται, καὶ τὸν νυμφικὸν ἢ
 Ἐκκλησία περιαιρεῖται κόσμον, καὶ τὴν κεφαλὴν περικίρεται,
 τοῦτον οὐκ ἔχουσα. Πῦρ γὰρ ἐκ τοῦ θρόνου, οἷα σκηπτὸς θεήλατος
 τὴν Ἐκκλησίαν ἅμα καὶ τὴν σύγκλητον κατανέμεται. Καὶ πάλιν οἴ-
 μωγαί τε καὶ δάκρυα, συνεκδημεῖν πλήθους ἢ ἐνδημεῖν ἐφιεμένου,
 20 καὶ ἦν αὐτοῖς ὁ θάνατος αἰρετώτερος τῆς Ἰωάννου στερήσεως.
 Ἄλλὰ φευκτῶν κακῶν Θεοῦ παραχωροῦντος ἐπικρατούντων, οἷς
 ἐπίσταται, κρίμασιν.

19 Οὕτω γὰρ πάλιν ἀμείβων, ἐξ ἄστεος ἐκ χώρας εἰς χώραν με-
 θιστάμενος, ὃν ἐπόθει διώξας κατέλαβε· τὸ ζῆν χρηστὸν λογισάμε-
 νος καὶ κέρδος τὸν θάνατον, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνισάμενος,
 τὴν πίστιν τηρήσας καὶ τὸν δρόμον τελέσας καὶ κομισάμενος τῶν
 5 ἄθλων τὰ ἔπαθλα, τῆς δικαιοσύνης τὸν στέφανον. Ἄλλ' οὐκ εἶασε
 καὶ θανῶν τὴν νύμφην τὴν ἑαυτοῦ ὁ φιλούμενος, φιλόνομφος καὶ
 φιλότεκνος, οὔτε μὴν τοὺς παῖδας τοὺς ἑαυτοῦ τῆς οἰκείας ἐστερη-
 μένους χάριτος, ἀλλὰ θεία προνοία καὶ κρίσει καταλλήλως πρὸς τὰ
 βασιλεία φέρεται, τὸ μὲν σῶμα πρὸς τὰ ὀρώμενα, τὸ δὲ πνεῦμα
 10 πρὸς τὰ ἀθέατα· καὶ κήρυξ τῶν θείων λογίων διαμένει, μέχρις
 Χριστὸς αὖθις παραγενήσεται, μεθ' οὗ δοξασθήσεται, τῆς αὐτοῦ
 κατατροφῶν χαρᾶς τε καὶ ὠραιότητος.

Χριστοῦ κι εὐχαριστιοῦνται κι αὐξάνουν στὴ γόνιμη γῆ τῆς καρδιάς, καθὼς δέχονται τοὺς λόγους τοῦ Ἰωάννη σὰν σπόρους τοῦ Πνεύματος. Ὁ διάβολος ὁμως τραυματίζεται καὶ ἐπιτίθεται πάλι ὡς συνήθως ἐναντίον τοῦ κήρυκα καὶ ζητᾷ ὁ ἀνίσχυρος τὸν γενναῖο πρόμαχο τῆς Ἐκκλησίας, προσπαθώντας νὰ τὸν ἐξοντώσει καὶ νὰ λαφυραγωγῆσει τὸν πλοῦτο τὸν ἀσύλητο. Καὶ παίρνει βέβαια τὴν ἐξουσία τοῦ σώματός του, ὅπως κάποτε τὸν Ἰωβ αὐτὸς ποὺ δὲν ἀνεχόταν πρωτότερα τοὺς γογγυσμούς του. Σηκώνεται πάλι ὁ δίκαιος καὶ ὁ νυμφίος ἐκδιώκεται ἀπὸ τοὺς νυφικούς θαλάμους καὶ χάνει ἡ Ἐκκλησία τὸ νυφικὸ στολισμὸ καὶ κόβεται τὸ κεφάλι της, ἀφοῦ δὲν ἔχει πιά τὸν Ἰωάννη. Γιατὶ φωτιὰ ξεκινώντας ἀπὸ τὸ θρόνο, σὰν κεραυνὸς ποὺ ἔρριξε ὁ Θεὸς, κατατρῶει τὴν Ἐκκλησία μαζί καὶ τὴ σύγκλητο. Θρῆνοι πάλι καὶ δάκρυα λαοῦ ποὺ θέλει νὰ τὸν ἀκολουθήσει στὴν ἐξορία ἢ νὰ τὸν κρατήσῃ κοντά του· ἦταν προτιμότερος γι' αὐτοὺς ὁ θάνατος ἀπὸ τὴ στέρηση τοῦ Ἰωάννη. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς παραχωρεῖ νὰ ἐπικρατοῦν κάποτε παροδικὲς συμφορὲς, μὲ σκοπὸ ποὺ ἐκεῖνος γνωρίζει.

- 19 Μὲ τέτοια πάλι ἀλλαγὴ, ἀπὸ πόλη καὶ χώρα μεταβαίνοντας σὲ ἄλλη χώρα, ἐπιτυχαίνει αὐτὸν ποὺ ποθοῦσε καὶ ἐπιδίωξε· θεωρώντας ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι ἀγαθὸ καὶ ὁ θάνατος κέρδος¹⁵, ἀφοῦ ἀγωνίστηκε τὸν καλὸν ἀγώνα καὶ φύλαξε τὴν πίστη, τελείωσε τὸ δρόμο του καὶ πῆρε τὰ ἔπαθλα τῶν κατορθωμάτων του, τὸ στεφάνι τῆς δικαιοσύνης¹⁶. Ἀλλὰ κι ἀφοῦ πέθανε δὲν ἄφησε ὁ ἀγαπημένος τὴ νύφη του, ὁ φίλος τῆς νύφης καὶ ὁ φίλος τῶν παιδιῶν, οὔτε ἄφησε τὰ παιδιά του στερημένα ἀπὸ τὴ δική του χάρη, ἀλλὰ μὲ θεῖα πρόνοια καὶ θεῖα ἀπόφαση μεταφέρεται πρὸς τὰ ἀνάκτορα, τὸ σῶμα στ' ἀνάκτορα ποὺ φαίνονται, ἐνῶ τὸ πνεῦμα στὰ ἀόρατα, καὶ παραμένει κήρυκας τῶν θεῶν λόγων, ὥσπου νὰ ξαναρθεῖ ὁ Χριστὸς, μαζί μὲ τὸν ὁποῖο θὰ δοξασθεῖ, ἀπολαμβάνοντας τὴ χαρὰ καὶ τὴν ὁμορφιά του.

15. Φίλιπ. 1,21.

16. Β' Τιμ. 4,7.

Ταῦτά μοι, ὦ Πάτερ Πατέρων, πρὸς σὲ τὰ ψελλίσματα· ἀλλ'
ἐποπτεύοις ἡμᾶς τοὺς ὁμωνύμους, καὶ ἀντιδοίης τῆς πρὸς τὸν Κτί-
15 στην οἰκείωσιν, ὅς ἐστι Χριστός, εὐφροσύνη αἰώνιος, ᾧ ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος, πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ψελλίσματά μου σ' ἐσένα, Πατέρα τῶν Πατέρων. Εἶθε ὁμως νὰ παρακολουθεῖς ἀπὸ ψηλὰ ἐμᾶς πού ἔχομε τὸ ὄνομά σου καὶ σὰν δῶρο σ' ἐμᾶς νὰ μᾶς κάνεις φίλους τοῦ Πλάστη, πού εἶναι ὁ Χριστός, ἡ αἰώνια χαρά, στὸν ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς ἀτελείωτους αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

IB'.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΟΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΑ
ΒΑΡΒΑΡΑΝ

1 Ὑπέρκειται μὲν ὁμολογουμένως ἅπασαν ἐγκωμίων σύνθεσιν,
τῶν ἀγίων καὶ τῆς εὐσεβείας καλλινίκων μαρτύρων ἢ δόξα καὶ χά-
ρις καὶ εὐκλεία καὶ τῆς ἐκ ρητορικῶν λόγων καὶ σοφιστικῆς τέ-
χνης λαρυγγισμάτων ἐραυζομένης ὑπερίδρυται πλάσεως. Καὶ κα-
5 ταπλαγεῖσαν, οἶμαι, καὶ ἀποροίησαν ἂν πρὸς τὸ τῆς ὑποθέσεως
μέγεθος καὶ οἱ λίαν περὶ τὰς τοιαύτας ἐπιστήμας δεινοὶ καὶ μελέτας
ἐσχολακότες καὶ κατανηλωκότες, μὴ ὅτι γε οἱ καθ' ἡμᾶς ἀμαθεῖς
τε καὶ ἄπειροὶ καὶ μὴδ' ἄκρω δακτύλω, τὸ δὴ λεγόμενον, ταύτης
γεγευσμένοι τῆς ἐμπειρίας τε καὶ εὐτεχνίας καὶ λογογραφικῆς σκέ-
10 ψεως. Ἄλλ' οὐ παρὰ τοῦτο πάντη πρὸς τὴν τοῦ λόγου ἐγχείρησιν
οἰοῦναι πως ἰλιγγιάσαντες καὶ δειλία συσχεθέντες καὶ κατοκνήσαν-
τες, ἡμᾶς γε αὐτοῦς, καὶ τὸ παρὸν φιλήκοον ἀκροατήριον, ἀμοίρους
τῆς ἐκ τηλικούτων ἀγώνων περιπετείας, ὡς εἰκός, προσγενομένης
ὠφελείας παντελοῶς καταλείψωμεν.

15 Φέρε δὴ οὖν τὴν ἄνωθεν ροπήν παρὰ τοῦ τῶν τοιούτων ἀγω-
νισμάτων ἐπόπτου καὶ ἀθλοθέτου Χριστοῦ, ἴλεω καὶ ἐπίκουρον
ἐπικαλεσάμενοι, διαγράψωμεν τῷ λόγῳ, καὶ ὡς οἶόν τε ὑπ' ὄψιν
παραστήσωμεν τὴν παρ' ἡμῶν νῦν εἰκότως εὐφημουμένην, καὶ ἧς,
τὴν πανήγυριν πάνδημος σήμερον ἄγομεν καλλινίκου μάρτυρος
20 Βαρβάρας, τῆς ὅλης ἀθλήσεως, ὡς ἐν βραχεὶ τὴν ὑπόθεσιν ἐνστη-

ΕΓΚΩΜΙΟ

ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΟ ΜΑΡΤΥΡΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΒΑΡΒΑΡΑ

1 Εἶναι κοινή ὁμολογία ὅτι εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ κάθε σύνθεση ἐγκωμίων ἢ δόξα τῶν ἁγίων καὶ καλλινίκων μαρτύρων τῆς εὐσέβειας καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ καλὴ φήμη, καὶ ὑπερβαίνει τὴν πλαστὴ ὁμορφιὰ πού συλλέγεται ἀπὸ τοὺς ρητορικοὺς λόγους καὶ τοὺς λαρυγγισμοὺς τῆς σοφιστικῆς τέχνης. Καὶ θὰ σταθοῦν, νομίζω, μὲ κατάπληξη καὶ ἀπορία μπροστὰ στὸ μέγεθος τοῦ πράγματος καὶ οἱ πῶς ἐπιδέξιοι σ' αὐτὲς τὶς τέχνες, κι ὅλοι ὅσοι ἔχουν ἐπιδοθεῖ σ' αὐτὲς τὶς ἀσχολίες καὶ τὶς μελέτες καὶ ξόδεψαν σ' αὐτὲς ὅλο τους τὸ χρόνο. Κι αὐτοὶ βέβαια δὲν εἶναι οἱ δικοὶ μας ἀμαθεῖς καὶ ἄπειροι σ' αὐτὰ καὶ πού οὔτε μὲ τ' ἀκροδάχτυλό τους, ὅπως λέμε, δὲν ἔχουν δοκιμάσει αὐτὴ τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὴ λογογραφικὴ ἄσκηση. Ἄλλὰ τὸ γεγονός αὐτὸ δὲ θὰ κάνει νὰ νιώσομε μιὰ κάποια ζάλη ἀναλαμβάνοντας τὴν ὁμιλία καὶ νὰ μᾶς πιάσει δειλία καὶ δισταγμός, ὥστε ν' ἀφήσομε κι ἐμᾶς τοὺς ἴδιους ἀλλὰ καὶ τὸ πρόθυμο ἀκροατήριό τελεείως ἄμοιρο ἀπὸ τὴν ὠφέλεια πού δίνει, ὅπως εἶναι φυσικό, ἡ περιπέτεια τόσο μεγάλων ἀγώνων.

Ἐμπρὸς λοιπὸν ἄς ἐπικαλεστοῦμε τὴν οὐράνια βοήθεια ἀπὸ τὸν ἐπόπτη καὶ ἀθλοθέτη τῶν ἀγωνισμάτων Χριστὸ νὰ σκύψει εὐμενῆς βοηθός μου, ὥστε νὰ περιγράψω μὲ τὸ λόγο μου καὶ νὰ φέρω ὅσο μπορῶ μπροστὰ στὰ μάτια σας αὐτὴν πού δικαιολογημένα τώρα ἐγκωμιάζομε, τὴν καλλινικό μάρτυρα Βαρβάρα, αὐτὴν πού σήμερα γιορτάζομε σὲ πάνδημο πανηγύρι, γιὰ νὰ παρου-

σώμεθα, ἵνα, τὴν ἀοράτως συνεπισχύουσαν καὶ νευροῦσαν τοὺς μάρτυρας θεῖαν κατανοήσαντες δύναμιν, οὐ τὴν τυχούσαν τῆ ψυχῆ προσπορισώμεθα ὄνησιν καὶ βελτίωσιν. Οὐκ εὐγλωττίας ἤχοις καὶ ῥήμασιν τοὺς ἀγῶνας ἐπαίρειν πειρώμενοι, οὐδὲ γὰρ τῆς ἐκ τῶν
25 λόγων οὗτοι βοηθείας προσδέονται, αὐτὰ δὲ δὴ που τὰ πράγματα ψιλῆ τῆ φράσει διεξερχόμενοι.

2 Ἄλλὰ διανάστητέ μοι λοιπόν, ᾧ φιλόχριστον καὶ φιλόμαρτυς σύστημα, καὶ τὸν νοῦν τῆς ἐπὶ τὰ ἔξω περιπλανήσεως περιπτύξαντες καὶ συστειλάντες, προσεχῶς τῶν λεγομένων ἀκούσατε. Καὶ γὰρ ἄτοπον, ἐπὶ μὲν τὰ κοσμικὰ θέατρα, ἵπποδρομίας ἢ παλαί-
5 στρας φημί, ἢ τινος τῶν τοιούτων γυμνικῶν ἀγῶνων προθύμως συνδραμεῖν καὶ τὴν ἀμιλλαν τῆς ἀγωνίας καὶ τὴν τῶν ἀντιπάλων συμπλοκὴν ὑπηγμένως ἐθέλειν ἰδεῖν, καὶ μὴ πρότερον ἀποστῆναι, κἂν μυρία περισπῶνται, πρὶν τὸ τέλος καὶ τὸν νίκην ἀπενευγκάμενον ἐποπτεῦσαι, τὸ βραβεῖόν τε ἀράμενον καὶ τὸ στέφος ἀναδησά-
10 μενον, καίτοι μηδὲν ἑαυτοῖς ἐκεῖθεν ἐπιφερομένους τὸ ὄφελος. Ἐνταῦθα δὲ ἔνθα ψυχωφελὲς καὶ πνευματικὸν ἡμῖν πρόκειται θέατρον, ἀγωνοθέτην μὲν κεκτημένον, οὐχ ἓνα τῶν ἐπὶ γῆς βασιλέων, ἀλλὰ τῶν ἀπάντων ὀρατῶν καὶ ἀοράτων ἡγεμονεύοντα παντάνακτα Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, θεατὰς δὲ τὰς χιλιάδας καὶ μυριάδας
15 τῶν ἐπουρανίων στρατιῶν καὶ δυνάμεων, ἀγωνιουμένην δὲ Βαρβάραν τὴν ἀοίδιμον καὶ παμπόθητον τοῦ Χριστοῦ στεφανίτιν καὶ μάρτυρα, ἀντιπάλους δέ, οὐχ ἓνα που ἢ δεύτερον, ἀλλὰ πρῶτον μὲν, καθὼς φησιν ὁ Ἀπόστολος; «Οὐ γὰρ ἔχομεν τὴν πάλην πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς
20 τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις», τουτέστιν, διὰ τὰ ἐπουράνια. Πρὸς τούτοις δέ, καὶ τὸν ἴδιον κατὰ σάρκα πνεῦμα, καὶ τοὺς κοσμικοὺς ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας, οὓς ἡ πάναγος τοῦ Χριστοῦ ἀμνὰς Βαρβάρα παλαιστρίτας ἐκέκτητο, ἐξ ὀρατῶν καὶ ἀοράτων πολεμίων συγκει-
25 μένων.

3 Τοιαύτης οὖν ἡμῖν ἄθλων θεωρίας καὶ προτιθεμένης, οὐκ ἐπι-

σιάσω μὲ συντομία τὴν ὄλη διαδικασίᾳ τῆς ἄθλησῆς της, ὥστε, κατανοώντας τὴ θεία δύναμη ποὺ ἀόρατα ἐνισχύει καὶ ἐνδυναμώνει τοὺς μάρτυρες, νὰ προσποριστοῦμε ὄχι τυχαία ὠφέλεια καὶ βελτίωση. Δὲν θὰ προσπαθῆσω βέβαια νὰ ἐξυψώσω τοὺς ἀγῶνες της μὲ πάταγο καὶ φλυαρία εὐγλωττίας, γιατί οἱ μάρτυρες δὲν ἔχουν καμμιά ἀνάγκη ἀπὸ τὴ βοήθεια τῶν λόγων, ἀλλὰ θὰ ἐκθέσω τὰ ἴδια τὰ πράγματα μὲ ἀπλὰ λόγια.

- 2 Σηκωθεῖτε λοιπόν, τοῦ Χριστοῦ φίλοι καὶ τῶν μαρτύρων, κι ἀφοῦ περιορίσετε κι ἀποσύρετε τὸ νοῦ σας ἀπὸ τὴν περιπλάνησή του στὰ ἔξω, ἀκοῦστε τὸ λόγο μου μὲ προσοχή. Γιατί εἶναι ἀνεπίτρεπτο νὰ τρέχετε μὲ προθυμία στὰ κοσμικὰ θεάματα, ἐννοῶ τις ἵπποδρομίες καὶ τις παλαῖστρες, καὶ νὰ θέλετε νὰ δεῖτε ὅπως-δήποτε τὴν ἄμιλλα καὶ τὸ συναγωνισμό καὶ τις συμπλοκὲς τῶν ἀντιπάλων καὶ νὰ μὴ φεύγετε προηγουμένως, κι ἂν ἀκόμα ἔχετε πολλὰ πράγματα ποὺ σᾶς ἀπασχολοῦν, πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος καὶ προτοῦ δεῖτε ποιός θὰ εἶναι ὁ νικητὴς ποὺ θὰ πάρει τὸ βραβεῖο καὶ θὰ δεχτεῖ τὸ στέφανο τῆς νίκης, ἂν καὶ ἐσεῖς ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἔχετε ν' ἀποκομίσετε κανένα ὄφελος, ἐδῶ ὅμως ποὺ ἀπλώνεται μπροστά μας ἓνα ψυχοφελὲς καὶ πνευματικὸ θέαμα καὶ ποὺ ἀγωνοθέτη τοῦ ἔχει, ὄχι κάποιον ἐπίγειο βασιλέα, ἀλλὰ τὸν παμβασιλέα Χριστὸ καὶ Θεὸ ποὺ ἡγεμονεῦει σὲ ὅλα τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, καὶ ποὺ θεατὲς εἶναι οἱ χιλιάδες καὶ μυριάδες τῶν οὐράνιων στρατιῶν, ὅπου ἀγωνίζεται ἡ Βαρβάρα ἢ ἀείμνηστη καὶ παμπόθητη στεφανωμένη μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, κι ὅπου ἀντίπαλός της εἶναι ὄχι ἓνας τυχαῖος ἢ ἓνας δευτερός, ἀλλὰ ὁ πρῶτος, ὅπως λέει ὁ Ἀπόστολος; Γιατί λέει, «ἡ πάλη μας δὲ γίνεται ἐνάντια στὸ αἷμα καὶ τὴ σάρκα, ἀλλὰ ἐνάντια στις ἀρχὲς καὶ τις ἐξουσίες, ἐνάντια στοὺς κοσμοκράτορες τοῦ σκότους, στὰ πονηρὰ πνεύματα ποὺ βρίσκονται στὰ ἐπουράνια»¹, δηλαδὴ ἐξαιτίας τῶν ἐπουράνιων. Κι ἐπιπλέον καὶ τὸν ἴδιο τὸν πρῶτο, σαρκικὸ καὶ πνευματικὸ, καὶ τοὺς ἡγεμόνες τοῦ κόσμου καὶ τοὺς ἄρχοντες ποὺ ἢ πάναγνη ἀμνάδα τοῦ Χριστοῦ Βαρβάρα εἶχε ἀποκτήσει ἀντιπάλους της στὴν παλαίστρα, ποὺ ἦταν ἀντίπαλοι ὄρατοι κι ἀόρατοι.

- 3 Ἐνῶ λοιπόν ἔχομε μπροστά μας ἓνα τέτοιο θέαμα ἄθλων, δὲ

σπεύσομεν πρὸς τὴν τούτων ἐπόπτευσιν, καὶ τὰς συμβολὰς καὶ πλοκάς καὶ λαβὰς ἀμφοτέρων κατάρδωμεν, καὶ τὴν νίκην τῆς ἡμετέρας ἱερονίκου καὶ στεφανίτιδος ἐπαθρήσομεν; Καὶ τοὺς μὲν στυ-
 5 γεροὺς δαίμονας ἠττωμένους καὶ καταισχυνομένους καὶ πίπτοντας, τοὺς ἀγγελικοὺς δὲ δῆμους ἀλαλαγμοὺς ἐπιφωνοῦντας καὶ γεραίροντας, καὶ Χριστὸν αὐτὸν ὡς ἀγωνοθέτην, τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, καθάπερ ἐπὶ Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος, ἐπανιστάμενον, καὶ τοὺς στεφάνους προτείνοντα, καὶ ἰδρῶσι περιρροομένην τὴν νικη-
 10 φόρον, ὑπ' ἀγγέλων δορυφορουμένην ὑποδεχόμενον καὶ περιπτυσσόμενον καὶ τοῖς ἐπουρανίοις θαλάμοις καὶ νυμφῶσιν ἐνευναίοντα; Τί τοῖς φιλοθεάμοσι τοῦ τοιοῦδε θεάματος τερπνότερον ἢ ἡδύτερον ἢ ἐπικερδέστερον; «Μακάρισον», γάρ φησιν Βασίλειος ὁ ἱερός τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος, «γνησίως μαρτυρήσαντας, ἵνα γένη μάρ-
 15 τυς τῇ προαιρέσει καὶ ἐκβῆς χωρὶς αἵματος καὶ μαστίγων καὶ αἰκισμῶ». Ἐὰρ ἐστὶν τίς ἐτέρα τῆς τοιαύτης ἐποψίας ἢ πραγματείας κερδαλεωτέρα καὶ τὸν πλοῦτον προσφέρουσα πλείονα; Οὐ μοι δοκεῖ.

Ἄλλὰ τί πέπονθα, ὦ φίλοι; Πρὶν τῇ ἀρχῇ τῶν ἀγώνων
 20 προσβάλλωμεν, πρὸς τὸ τέλος ἡμᾶς ὁ λόγος παρώρμησεν. Ἄγε δὴ οὖν αὐτὸν ἀνακαλεσάμενοι, τῶν προθύρων τοῦ μαρτυρίου ἐπιβῶμεν ἤδη καὶ τῆς κατὰ μέρος διηγήσεως καταρξώμεθα.

4 Τοῦ παναγάθου καὶ φιλοικτίρμονος Θεοῦ Λόγου τὸ ἴδιον πλαστούργημα, ὅπερ κατ' εἰκόνα τὴν ἑαυτοῦ ἀρχῆθεν πεποίηκεν καὶ τῶν ἐπιγείων τὴν ἡγεμονίαν ἐγκεχείρικεν, ὑπὸ τῆς τοῦ νοητοῦ δὲ διὰ τοῦ αἰσθητοῦ ὄψεως ἀπάτης ἐκ τῆς τοῦ παραδείσου τρυφῆς
 5 ἐξενηνεγμένον ἑωρακότος καὶ λοιπὸν δεδουλωμένον, ἀλλὰ καὶ εἰς πολυσχεδεῖς πλάνας καὶ πάθη ἀτιμίας ὑπηγμένον, καὶ τοσοῦτον τῷ ζόφῳ τῆς ἀσεβείας τοὺς ψυχικοὺς ὀφθαλμοὺς ἐσκοτισμένον, ὡς καὶ τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν καταλελοιπέναί, ξύλοις δὲ καὶ λίθοις καὶ

θά τρέξομε νὰ τὸ παρακολουθήσομε καὶ δὲ θὰ δοῦμε τὴ σύγκρουση καὶ τὶς συμπλοκὲς καὶ τὶς λαβῆς καὶ τῶν δύο ἀντιπάλων καὶ δὲ θὰ χαροῦμε βλέποντας τὴν ἱερὴ νίκη καὶ τὸ στεφάνωμα τῆς δικῆς μας ἀθλήτριας; Δὲ θὰ δοῦμε ἀπὸ τὴ μιὰ τοὺς μισητοὺς δαίμονες νὰ νικοῦνται καὶ νὰ ντροπιάζονται καὶ νὰ πέφτουν, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη τοὺς ἀγγελικοὺς χοροὺς νὰ ξεσποῦν σ' ἀλαλαγμοὺς καὶ νὰ ἐπαινοῦν καὶ νὰ τιμοῦν τὴν καλλίνικο μὲ ἐπινίκια χειροκροτήματα καὶ τὸ Χριστὸ τὸν ἴδιο ὡς ἀγωνοθέτη, νὰ σηκώνεται, ὅπως ἔκανε στὸ Στέφανο τὸν πρωτομάρτυρα, ἀπὸ τὸ βασιλικὸ τοῦ θρόνου καὶ νὰ προτείνει τὸ στεφάνι καὶ νὰ ὑποδέχεται τὴ νικήτρια λουσμένη στὸν ἰδρώτα μὲ δορυφόρους τῆς ἀγγέλους καὶ νὰ τὴν ἀγκαλιάζει καὶ νὰ τὴν παίρνει στοὺς ἐπουράνιους θαλάμους καὶ νυμφῶνες του; Τί εἶναι γιὰ τοὺς φίλους τῶν θεαμάτων πιὸ εὐχάριστο καὶ γλυκύτερο καὶ ὠφελιμότερο θέαμα ἀπὸ αὐτό; Γιατὶ λέει ὁ Βασίλειος ὁ ἱερός δάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας· «μακάρισε ὅσους μαρτύρησαν γνήσια, γιὰ νὰ γίνεις μάρτυρας ὡς πρὸς τὴν προαίρεση καὶ νὰ φύγεις ἀπὸ τὴ ζωὴ χωρὶς αἷμα, χωρὶς μάστιγες καὶ κακοποιήσεις». Ὑπάρχει ἄραγε κάποιο ἄλλο θέαμα ἢ ἄλλο γεγονός πιὸ ἐπικερδὲς καὶ πιὸ πλουτοφόρο; Δὲ νομίζω.

Ἄλλὰ τί ἔχω πάθει, φίλοι μου, πρὶν ἀρχίσω νὰ μιλῶ γιὰ τοὺς ἀγῶνες, ὁ λόγος μὲ παρέσυρε στὸ τέλος τους. Ἐμπρὸς λοιπόν, γυρίζοντας στὴν ἀρχή, ἅς πατήσομε τὰ πρόθυρα τοῦ μαρτυρίου κι ἅς ἀρχίσομε τὴ διήγησή μας μὲ τὴ σειρά.

- 4 Βλέποντας ὁ πανάγαθος καὶ φιλεῦσπλαχνος Θεὸς Λόγος τὸ πλαστούργημα του, πού ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐπλασε σύμφωνα μὲ τὴ δική του εἰκόνα καὶ παρέδωσε στὰ χέρια του τὴν ἡγεμονία πάνω στὴ γῆ, νὰ τὸ ἔχει βγάλει μὲ τὴν ἀπάτη του τὸ νοητὸ φίδι μέσω τοῦ αἰσθητοῦ ἀπὸ τὴν τρυφὴ τοῦ παραδείσου, καὶ νὰ εἶναι ὑποδουλωμένο σ' αὐτὸν καὶ ὄλο τὸ γένος αὐτοῦ παραδομένο ὄχι μόνο στὴ φθορά, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ἔχουν στὴν κατοχὴ τους ἢ πολυσχιστὴ πλάνη καὶ τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας, καὶ τόσο πολὺ νὰ ἔχει σκοτισμένα τὰ ψυχικὰ του μάτια ἀπὸ τὸ ζόφο τῆς ἀσέβειας, ὥστε ἀκόμα καὶ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ νὰ ἔχει ἐγκαταλείψει καὶ νὰ

ἀναισθήτω ὕλη τὴν προσκύνησιν προσενηνοχέηται καὶ ὑπὸ τοῦ πο-
 10 νηροῦ καὶ ἀποστατικοῦ δαίμονος εἰς ἔσχατον ἄδου καὶ ἀσεβείας
 ἐξωσμένον καὶ κατερριμμένον, οὐκ ἤνεγκεν τὴν τοῦ ἀλάστορος τυ-
 ράννου ὕβριν καὶ τοῦ πεπλανημένου ἀνθρώπου ἀπηλπισμένην
 ἀπώλειαν. Οἴκτω δὲ μᾶλλον τοῦ ἰδίου ἀναλαβὼν ποιήματος, ἐξ
 15 οὗ τὸν ἀντίδικον δελεάσας καὶ τῷ σταυρῷ καταγωνισάμενος, δι-
 καίως τῆς τυραννίδος ἐκβέβληκεν, ὡς ἀδίκως τῷ ἀμαρτίας
 ἀπέιρω, καθ' ἣν ὁ θάνατος ὄριστο, τὸν θάνατον ἐφοπλίσαντα. Οὐ
 γὰρ θανάτου εὐθύνας καὶ ἐπιτιμίαις ὑπέκειτο, ὁ ἀμαρτίας παντά-
 πασιν ἄγευστος.

5 Ὁ τοίνυν τοῦτον ἀδίκως ἀνηρηκῶς, ἐνδίκως ἀνταναιρεθήσε-
 ται, καὶ οὗ ἐκέκτητο πλοῦτου, στερηθήσεται. Ἐκείνου γὰρ ἀναίρε-
 σις ἢ τῆς ἐξουσίας ἐστὶν ἐκβολὴ καὶ ἔκπτωσις· ἀθάνατον γὰρ τὸ
 δαιμόνιον φύλον ὑπὸ τοῦ Κτίστου δεδημιούργηται. Καὶ ὁ Κύριος
 5 γὰρ παρὰ τὸν τοῦ πάθους καιρὸν ἔφασκεν· «ἔρχεται ὁ ἄρχων τοῦ
 κόσμου τούτου καὶ ἐν ἐμοὶ εὐρήσει οὐδέν»· τουτέστι, τῶν ἐκείνου
 σπερμάτων γεώργιον ἢ ἀμαρτίας ἵχνος ἢ ὁσμὴν ἢ ἀποσκίασμα.
 «Ἀμαρτίαν γὰρ οὐκ ἐποίησεν», προφητικῶς εἶπεῖν, «οὐδὲ δόλος
 εὐρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ». Διὸ καὶ πάλιν ἔλεγεν, «νῦν κρίσις
 10 τοῦ κόσμου τούτου ἐστίν· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβλη-
 θήσεται ἔξω», ἥτοι τῆς τυραννίδος ἐκπεσεῖται καὶ μεταστήσεται.

Διὰ τῆς ἑαυτοῦ τοιγαροῦν ἀναστάσεως τὸ ἡμέτερον ἀνασκευά-
 σας καὶ ἀνανεωσάμενος φύραμα, τοὺς ἱεροὺς λοιπὸν ἀποστόλους
 κατὰ πάσης ἐκπέμπει τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, τὸ σωτήριον τοῖς
 15 βροτοῖς διαγγέλλοντας κήρυγμα καὶ πρὸς τὸν ἴδιον ποιητὴν ἐπανά-
 γοντας, καὶ τῆς ἀθείας τὸν σκότον τοῖς τοῦ Πνεύματος ἀμαρύγμα-
 σιν διαλύοντας καὶ τὴν πλάνην ἐξαφανίζοντας καὶ θεογνωσίαν δι-
 δάσκοντας. Ἐντεῦθεν ὡσπερ πολυξύλου καὶ ἀμφιλαφεστάτης ὕλης
 20 τὰ προσεχῆ μεταβατικῶς διαδίδονται· καὶ τὴν λαμπηδόνα καὶ ἐνέρ-
 γειαν οὐκ ἐν τῷ παραβύστῳ κατέχειν δύναται, ἀλλ' ἐκδηλον ἅπασι

προσφέρει τὴν προσκύνησίν του στὰ ξύλα καὶ στὰ λιθάρια καὶ στὴν ἀναίσθητη ὕλη κι ὁ πονηρὸς νὰ τὸ ἔχει ἀπωθήσει καὶ γκρεμίσει στὸ χειρότερο μέρος τοῦ ἄδη καὶ τῆς ἀσέβειας, δὲν ἀντέξε τὴν προσβολὴ τοῦ ἀλαζονικοῦ τυράννου καὶ τὸν ἀπελλιτισμένον χαμὸ τοῦ πλανημένου ἀνθρώπου. Παίρνοντας λοιπὸν ἐπάνω του τὸ πλάσμα του ἀπὸ οἶκτο μᾶλλον, ντύθηκε ὁ καλὸς ποιμένας τὴ σάρκα μας ἀπὸ ἀπειρόγαμη κόρη καὶ μ' αὐτὴ δελεάζοντας τὸν ἀντίπαλο καὶ κατανικώντας τον μὲ τὸ σταυρὸ τὸν πέταξε δίκαια ἀπὸ τὴν ἐξουσία του, γιατί εἶχε ἄδικα ἐξοπλίσαι τὸ θάνατο ἐναντία στὸν ἄπειρο ἀπὸ ἁμαρτία, γιὰ τὴν ὁποία εἶχε ὀριστεῖ ὁ θάνατος. Γιατὶ δὲν ἀφοροῦσαν αὐτὸν οἱ εὐθύνες καὶ τὰ ἐπιτίμια θανάτου, αὐτὸν ποὺ δὲν εἶχε δοκιμάσει καθόλου τὴν ἁμαρτία.

- 5 Αὐτὸς λοιπὸν ποὺ ἄδικα θανάτωσε τὸν ἄνθρωπο ἔπρεπε νὰ θανατωθεῖ δίκαια καὶ νὰ στερηθεῖ ἀπὸ τὸν πλοῦτο ποὺ εἶχε ἀποκτήσει. Γιατὶ θανάτωσή του ἦταν ἡ ἀποβολὴ καὶ ἡ ἔκπτωσή του ἀπὸ τὴν ἐξουσία, καθόσον ὁ κτίστης εἶχε δημιουργήσει ἀθάνατο τὸ γένος τῶν δαιμόνων. Γιατὶ καὶ ὁ Κύριος στὸν καιρὸ τοῦ πάθους ἔλεγε· «ἔρχεται ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ σ' ἐμένα δὲ θὰ βρεῖ τίποτα»²· δηλαδὴ κανένα γέννημα ἀπὸ τοὺς σπόρους του, οὔτε ἴχνος ἢ μυρωδιὰ ἢ σκιά ἁμαρτίας. Γιατί, γιὰ νὰ ποῦμε τὸ λόγο τοῦ προφήτη, «δὲν ἔπραξε ἁμαρτία οὔτε βρέθηκε δόλος στὸ στόμα του»³. Γι' αὐτὸ κι ἔλεγε πάλι· «τώρα γίνεται ἡ κρίση τοῦ κόσμου· τώρα ὁ ἄρχοντας τοῦ κόσμου αὐτοῦ θὰ διωχθεῖ ἔξω»⁴, θὰ ἐκπέσει δηλαδὴ, θὰ χάσει τὴν τυραννία του.

Ἄφου λοιπὸν ἀνάπλασε κι ἀνανέωσε τὴ ζύμη μας μὲ τὴν ἀνάστασή του, ἀποστέλλει τότε τοὺς ἀποστόλους του στὰ πέρι τῆς οἰκουμένης, μεταφέροντας στοὺς θνητοὺς τὸ σωτήριον κήρυγμα, ἐπαναφέροντάς τους στὸν ποιητὴ τους, διαλύοντας τὸ σκοτὸς τῆς ἀθεΐας μὲ τὶς μαρμαρυγὰς τοῦ Πνεύματος, ἐξαφανίζοντας τὴν πλάνη καὶ διδάσκοντας τὴ θεογνωσία. Καὶ ὅπως πιάνοντας φωτιὰ σὲ πολὺδεντρο καὶ βαθύσκιο δάσος ὑψώνεται ἀμέσως σὲ πελώριες φλόγες καὶ μεταδίδεται καὶ στὰ κοντινὰ δέντρα καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ κρυμμένη τὴ λάμψη καὶ τὴν ἐνέργειά της, ἄλλα τὴ φανερώνει σ' ὅλους, ἀκόμη καὶ σ' ὄσους κατοικοῦν

καὶ τοῖς μακρὰν ἀπωρισμένοις καθίστησιν. Οὕτω δὴ λοιπὸν καὶ τὸ
 θεῖον πῦρ, ὃ βαλεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ τῆς γῆς ἄνωθεν καταπεφοίτηκε
 Κύριος, τὸ ἀναλωτικὸν ἀπάσης ἀμαρτίας καὶ μοχθηρᾶς καὶ ὑλώ-
 25 δους ἕξέως τε καὶ διαθέσεως διὰ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν τούτων
 διαδόχων, εἰς τὰς ἀνθρωπίνας διαβαῖνον ψυχὰς. Καὶ τὰς μὲν, ὅσαι
 λειῖαι τε ἦσαν καὶ ἀπαλαὶ καὶ πρὸς ἀνάπλασιν ἐπιτήδειαι καὶ τὸν
 ἑαυτῶν ποιητὴν καὶ λυτρωτὴν ἐκ τῆς συνεχούσης αἰχμαλωσίας
 ἐπιποθοῦσαι καὶ ἀναμένουσαι, αὐτίκα τῆς τῶν ἀμαρτημάτων κηλί-
 30 δος ἀποσμῆχον καὶ ἀνακαθαίρον, θεοειδεῖς καὶ φωτεινὰς καὶ λαμ-
 πρὰς ἀπετόρνευσεν, τοὺς δέ γε κατὰ βάθος δεδεγμένους τὴν τῆς
 ἀσεβείας ἐκουσίως ποιότητα καὶ νυκτερίδων δίκην μῆτε τοῦ ἡλίου
 λάμπαντος τὸ φέγγος τοῖς ἑαυτῶν ὀφθαλμοῖς βουλομένους εἰσδέχε-
 σθαι, ἀλλ' ἐν σκότει διάγειν, καὶ τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδεῖσθαι διη-
 35 νεκῶς προαιρουμένους, τῷ τελευταίῳ τῆς γέννησης πυρὶ παρέπεμ-
 πεν, ὡς ἀνίατα νοσεῖν ἐθελουσίως ποθήσαντας.

6 Ἄλλ' οὐ τοιαύτη τῆς πανευφήμου μάρτυρος Βαρβάρας ἢ πανίε-
 ρος καὶ καθαρωτάτη ψυχῆ, δεδεγμένη δὲ μᾶλλον τὴν αἰγλὴν τῆς
 πίστεως καὶ τὸ φῶς τῷ ζῳφῷ συγκρίνασα, καὶ τὸ ἀσύγκριτον ὅσον
 ὑπεροχικῶς ἰδοῦσα, κεκτημένη τὴν θεῖαν ἐπίγνωσιν πρὸς τὴν τῶν
 5 βδελυγμάτων πλάνην καὶ σκότασιν, εὐθύς, ὡσπερ γῆ καλὴ τε καὶ
 πίων, τὸν οὐράνιον σπόρον ἀρπάσασα καὶ ἐπιμελῶς τῇ ἐργασίᾳ
 τῶν ἐντολῶν γεωργήσασα, ἐκαρποφόρησεν εἰς τριάκοντα καὶ εἰς
 ἐξήκοντα καὶ εἰς ἑκατόν, ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ τιθεμένη καὶ
 πρὸς ἀρετῶν προβαίνουσα τελειότητα. Πέρασ δὴ οὖν τὸ προφητι-
 10 κὸν ἐδέξατο λόγιον, «καὶ πλησθήσεται», φάσκον, «πᾶσα ἡ γῆ τοῦ
 γνῶναι τὸν Κύριον, ὡς ὕδωρ πολὺ καλύπτειν θαλάσσας», τῶν
 ἐθνῶν δηλαδὴ τὰ συστήματα, θαλάσσας τροπικῶς τῆς προφητι-
 κῶς προσαγορευούσης χάριτος. Ἄλλ' οὐκ ἤνεγκεν ὁ μισάγαθος καὶ
 φιλοπόνηρος δαίμων τῶν σωζομένων τὴν πληθὺν ὄρᾳν ὀσημέραι
 15 προκόπτουσαν. Ὁ γὰρ ἐν ἀρχῇ τὸν Ἀδὰμ μετὰ τῆς συζύγου βασκή-
 νας τῆς ἐν παραδείσῳ διαγωγῆς, σχολῆ γε ἂν ἐκαρτέρει τὰς ἀνα-

μακριά, ἔτσι λοιπὸν καὶ ἡ θεία φωτιά, ποῦ γιὰ ν' ἀνάψει στὴ γῆ κατέβηκε πάνω στὴ γῆ ὁ Κύριος⁵, ἡ φωτιά ποῦ κατακαίει κάθε ἁμαρτία, κάθε μοχθηρὴ καὶ ὑλικὴ ἔξη καὶ διάθεση μέσω τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων τους καὶ ποῦ περνᾷ στὶς ἀνθρώπινες ψυχές. Κι ὅσες ἀπὸ αὐτὲς ἦταν λεῖες κι ἀπαλές καὶ κατάλληλες σὲ ἀνάπλαση καὶ ποθοῦσαν καὶ περιμέναν τὸν ποιητὴ καὶ λυτρωτὴ τους ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσία τους, ἀφοῦ τὶς σφούγγιζε καὶ τί καθάριζε ἀμέσως ἀπὸ τὰ στίγματα τῆς ἁμαρτίας, τὶς ἔκαμνε θεόμοιαστες καὶ ταπεινές κι ὀλόλαμπρες, ὅποιες ψυχές ὅμως εἶχαν δεχτεῖ ὡς μέσα στὰ βάθη τῆς θέλησης τὴν ποιότητα τῆς ἀσέβειας καὶ σὰν τὶς νυχτερίδες δὲν θέλησαν οὔτε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ποῦ ἔλαμψε νὰ δεχτοῦν στὰ μάτια τους, ἀλλὰ προτίμησαν νὰ ζοῦν στὸ σκοτάδι καὶ νὰ κυλιοῦνται ἀδιάκοπα στὸ βουρκο, τὶς ἔδιωχνε στὸ ἔσχατο πῦρ τῆς γέεννας, ἐπειδὴ πόθησαν μὲ θέλημά τους νὰ νοσήσουν

- 6 Ἄλλὰ δὲν ἦταν τέτοια ἡ πανίερη καὶ ὀλοκάθαρη ψυχὴ τῆς πανεύφημης μάρτυρος Βαρβάρας, ἀντίθετα μάλλον, ἔχοντας δεχθεῖ τὴ λάμψη τῆς πίστεως κι ἀφοῦ σύγκρινε τὸ φῶς μὲ τὸ ζόφο καὶ διαπίστωσε πόσο ἀσύγκριτη εἶναι ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πρώτου, ἔχοντας τὴ θεία ἐπίγνωση γιὰ τὴν πλάνη καὶ τὸ σκοτισμὸ τῶν βδελιγμάτων, ἀμέσως σὰν γῆ καλὴ καὶ γόνιμη ἀρπάζοντας τὸν οὐράνιο σπόρο κι ἀφοῦ τὸν καλλιέργησε μὲ ἐπιμελημένη ἄσκησι τῶν ἐντολῶν, καρποφόρησε τριάντα φορὲς καὶ ἐξήντα καὶ ἑκατὸ περισσότερο, θέτοντας μέσα στὴν καρδιά τῆς βαθμίδες γι' ἀνάβαση καὶ προχωρώντας στὴν τελειότητα τῶν ἀρετῶν. Στὸ τέλος λοιπὸν δέχτηκε τὸ λόγο τοῦ προφήτη ποῦ λέει, «καὶ θὰ γεμίσει ὀλόκληρη ἡ γῆ ἀπὸ τὴ γνώμη τοῦ Κυρίου, σὰν τὸ νερὸ τὸ πολὺ ποῦ κατακλύζει στὶς θάλασσες»⁶, δηλαδὴ τὰ συστήματα τῶν ἐθνῶν, ποῦ λέγονται μεταφορικὰ θάλασσες ἀπὸ τὴ χάρη ποῦ μιλάει μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτη. Δὲν ἄντεξε ὅμως ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φίλος τῆς κακίας δαίμονας νὰ βλέπει νὰ αὐξάνει μέρα μὲ τὴ μέρα τὸ πλῆθος ὄσων σώζονται. Γιατὶ αὐτὸς ποῦ στὴν ἀρχὴ ἔρριξε βάσκανο βλέμμα στὸν Ἀδὰμ καὶ στὴ γυναῖκα του γιὰ τὴ ζωὴ τους στὸν παράδεισο μὲ δυσφορία θὰ ἀνεχόταν νὰ

ριθμήτους μυριάδας, οὐκ εἰς παράδεισον αἰσθητὸν καὶ ἐπίγειον, ἀλλ' εἰς οὐρανόν, ἀφ' οὗπερ αὐτὸς ὡς σιδήρεος βόλος ἐξέρριπται, διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν θεώμενος ἀναβαίνοντας.

20 Ἐξαιτεῖται τοίνυν τὴν πειρὰν ὁ πειραστής· οὐ γὰρ ἔχει μὴ λαμβάνων κατ' οὐδενὸς τὴν ἐξουσίαν· ἀλλ' ὡς περ πάλαι ἀκηκοῦς τοῦ Θεοῦ τῷ ἰδίῳ ἐγκωχωμένον θεράποντι καὶ φάσκοντος, «προσέσχες τῇ διανοίᾳ σου τῷ θεράποντί μου Ἰώβ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατ' αὐτὸν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, ἄκακος, δίκαιος, ἀληθινός, θεοσεβής, 25 ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος;», εὐθὺς ἐκεῖνος τῷ φθόνῳ πληγείς, ἀπεκρίνατο, «μὴ δωρεὰν Ἰώβ τὸν Κύριον σέβεται, κ. τ. ε. Ἄλλ' ἀπόστειλόν με, ἵνα ἄψωμαι τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπον εὐλογεῖ». Εἶτα, βουλόμενος πᾶσιν ἀποδειξαι τὸν ἴδιον θεράποντα ὁ Θεὸς καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις στερρὸν καὶ 30 ἀνάλωτον, τοῦτω τὴν αἴτησιν δίδωσιν, ἵνα μὴ δόξη ὡς ἔτυχεν εἰρηῆσθαι ἢ καύχησις.

Οὕτω καὶ τότε, ἀκηκοῦς ὁ παμπόνηρος τοῦ Κυρίου περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐγκωμιαστικῶς ἀποφαινομένου, «καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», πύλας ἄδου τὰς παντοίας τῶν κολάσεων 35 ἰδέας εἰς ἄδην καὶ θάνατον ὠθοῦσας καὶ καταγούσας ὀνομάζοντος, ἐξαιτεῖται πάλιν ἀναιδῶς τὴν πειρὰν. Καὶ δὴ λαβὼν τὴν ἐξουσίαν, ὄργανα λοιπὸν τῆς ἀσεβείας μεστὰ καὶ αὐτῷ τῇ τοῦ τρόπου παρισουμένους ὠμότητι ἐκλεξάμενος, τούτους καθίστησιν ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας· καὶ δόγμα καθολικῶς δι' ἐκείνων ἐκτίθησιν, τοῦ μὲν 40 Χριστοῦ παύεσθαι τὴν προσκύνησιν, εἰδῶλοισι δὲ τὰς θυσίας προσφέρεισθαι καὶ ἀφειδῶς παντοίαις κολάσεσιν ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἀντιλέγοντας. Ἐντεῦθεν ἡλικία πᾶσα καὶ ἀζία ἀρρένων τε καὶ θηλύων, χόρτου δίκην ἀσυμπαθῶς κατεθερίζετο τῶν Χριστοῦ τὴν πίστιν μέχρι θανάτου τηρεῖν προαιρουμένων ἄτρωτον καὶ ἀπαρεργεί- 45 ρητον.

7 Κατ' ἐκείνου δὴ οὖν καιροῦ, Μαξιμιανοῦ τοῦ ἀσεβοῦς βασιλεύοντος, ἡγεμονεύοντος δὲ Μαρκιανοῦ, ἦν τις τωπάρχης, φησίν.

7. Ἰώβ 1,8.

8. Ἰώβ 1,11.

9. Ματθ. 16,18.

βλέπει τις ἀναρίθμητες μυριάδες ν' ἀνεβαίνουν με τὴν πίστη τους στὸ Χριστὸ ὄχι στὸν αἰσθητὸ κι ἐπίγειο παράδεισο, ἀλλὰ στὸν οὐρανό, ἀπ' ὅπου ὁ ἴδιος εἶχε ἀπορριφθεῖ σὰν σιδερένια μπάλα.

Ζητᾶ λοιπὸν ἄδεια γιὰ τὸν πειρασμό ὁ αἰώνια πειράζων, γιατί δὲν ἔχει ἐναντίον κανενὸς ἐξουσία ἂν δὲν τοῦ δοθεῖ, καὶ ὅπως παλιὰ ἀκούοντας τὸ Θεὸ νὰ καυχίεται γιὰ τὸ δοῦλο του καὶ νὰ λέει, «ἔστρεψες τὸ νοῦ σου στὸ δοῦλο μου τὸν Ἰὼβ γιὰ νὰ δεῖς, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὁμοίος του στὴ γῆ ἄκακος, δίκαιος, ἀληθινός, θεοσεβής, πού ἀπέχει ἀπὸ κάθε κακία;»⁷, ἀμέσως ἐκεῖνος πληγωμένος ἀπὸ τὸ φθόνο ἀποκρίθηκε· «μήπως ὁ Ἰὼβ σέβεται τὸ Θεὸ χωρὶς κέρδος;» καὶ τὰ παρακάτω· «στεῖλε με ν' ἀγγίξω τις σάρκες του, γιὰ νὰ δεῖς ἂν θὰ σὲ προσκυνήσει»⁸. Θέλοντας τότε ὁ Θεὸς ν' ἀποδείξει ὅτι ὁ δοῦλος του ἦταν σταθερὸς κι ἀκλόνητος μπροστὰ καὶ στὸν ἔσχατο κίνδυνο, ἱκανοποιεῖ τὴν αἴτησή του, γιὰ νὰ μὴ φανεῖ ὅτι ἡ καύχησή του εἶχε γίνεи ἔτσι στὴν τύχη.

Ἔτσι καὶ τότε στὴν περίπτωση τῆς μάρτυρός μας Βαρβάρας, ἀκούοντας ὁ παμπόνηρος τὸν Κύριο νὰ μιλᾷ ἐγκωμιαστικὰ γιὰ τὴν Ἐκκλησία ὅτι «καὶ οἱ πύλες τοῦ Ἰερουσαλὴμ θὰ τὴν κατεξουσιάσουν»⁹, ὀνομάζοντας πύλες τοῦ Ἰερουσαλὴμ τὴν κάθε εἶδους ἐπινοήσεις βασανιστηρίων πού σπρώχνουν καὶ καταβάζουν στὸν ἄδη καὶ στὸ θάνατο, ζητᾶ καὶ πάλι με ἀναιδέια τὴν ἄδεια γιὰ πειρασμό. Ἀφοῦ λοιπὸν πῆρε τὴν ἐξουσία κι ἀφοῦ διάλεξε ὡς ὄργανά του ἄτομα μεστὰ ἀπὸ ἀσεβεία πού ἐξισώνονταν μαζί του στὴν ὀμότητα, τὰ κάνει ἡγεμόνες καὶ ἄρχοντες, καὶ μέσω αὐτῶν ἀνακοινώνει διάταγμα γενικὸ γιὰ ὅλους, νὰ σταματήσῃ ἡ προσκύνηση τοῦ Χριστοῦ, νὰ προσφέρονται θυσίες στὰ εἰδῶλα καὶ νὰ θανατώνονται ἀλύπητα με κάθε τρόπο βασανισμοῦ ὅσοι ἀντιστέκονται. Ἐξαιτίας αὐτοῦ κάθε ἡλικία καὶ κάθε ὄξϊωμα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, θερίζονταν σὰν χόρτα χωρὶς λύπη ὅσοι προτιμοῦσαν νὰ κρατήσουν μέχρι θανάτου τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ ἄθικτη καὶ ἀλώβητη.

7 Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸν καιρὸ πού βασιλευε ὁ ἀσεβὴς Μαξιμιανὸς καὶ ἡγεμόνευε ὁ Μαρκιανός, ἦταν κάποιος τοπάρχης πού λε-

ὀνόματι Διόσκορος, πλούσιος σφόδρα, ἔμμανῆς δὲ περὶ τὴν τῶν
 ἀψύχων εἰδώλων προσκύνησιν. Οὗτος μονογενὲς ἔσχε θυγάτριον,
 5 Βαρβάραν ὀνόματι, κάλλους ὠραιότητι διαπρέπουσαν καὶ τρόπου
 σεμνότητι διαλάμπουσαν. Πύργον οὖν ὑψηλὸν δειμάμενος, ἐκεῖσε
 τὴν παρθένον κατέκλεισεν, ὥστε μὴ ὄρασθαι αὐτὴν ὑπὸ τῶν ἀν-
 θρώπων, διὰ τὴν ἐπανθοῦσαν καὶ ἀπαστράπτουσαν τοῦ κάλλους
 φανότητα καὶ λαμπρότητα. Αὐτόθι οὖν διαιτωμένη, ἄτερ τῶν ἐξω-
 10 θεν θορύβων ἀφησυχάσασα, λογισμοὺς ἀνεκίνει θεοσεβεῖς, καὶ
 τούτους ἐγεώργει καὶ ἔτρεφεν· οἶδεν γὰρ ἐρημία, ἐννοιῶν ἰσχνῶν
 καὶ μεγαλοφουεστάτων μήτηρ καθίστασθαι. Καὶ τὴν μὲν τῶν εἰδώ-
 λων πλάνην καὶ λατρείαν, ὡς εἰς ἄδου πέταυρον κατάγουσαν ἐβδε-
 λύττετο, τὴν δ' ἀληθῆ τῶν Χριστιανῶν πίστιν καὶ τὴν τῆς ἀγίας
 15 καὶ ὁμοουσίου Τριάδος σεπτὴν ὁμολογίαν, ὡς εἰς οὐρανοὺς ἀνά-
 γουσαν, περιέθαλπε καὶ προσίετο· τούς τε περὶ ἀθανασίας ψυχῆς
 λόγους, περὶ τε βασιλείας οὐρανῶν καὶ τῆς τῶν ἀκηράτων ἀπο-
 λαύσεως, περὶ τε γεέννης καὶ τῆς ἐκεῖσε ἀτελευτήτου κολάσεως,
 πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὴν τῶν προσκαιρῶν τοῦ κόσμου τούτου πρα-
 20 γμάτων ἄστατον περιφορὰν καὶ ἀβέβαιον κατὰ νοῦν ἐξωγράφει καὶ
 ἀνείλιττεν, καὶ τὰς λαμπαδηφόρους παρθένας, τὰς τῶ ἀφθάρτῳ
 νυμφίῳ Χριστῷ ἐν τῇ ἐπουρανίου παστάδι συναπτομένας καὶ τῆς
 ἔνδον ἀπορρήτου κατατρυφώσας μακαριότητος, ἀεὶ ἐφαντάζετο.
 Καὶ τῆς πανολβίου ἐκείνης μοίρας καὶ χαρμονῆς ἀνεκφράστου καὶ
 25 ἀνεκλαλήτου δόξης καταξιωθῆναι ἐγλίχετο καὶ ἐπεθύμει καὶ ἠῤῥε-
 το.

8 Ἐν τοῖς τοιούτοις οὖν θεωρήμασι τῆς σώφρονος καὶ ἀγνῆς
 παρθένου τὴν ψυχὴν πυκναζούσης, ἐφίσταται ὁ πατήρ. Ἀναδιδα-
 σκόντων δὲ αὐτὸν πολλῶν μεγιστάνων καὶ περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι
 τὴν ταύτης συζυγίαν τε καὶ πρὸς γαμικὴν ὁμιλίαν συνάφειαν, εἰς
 5 τοῦτο αὐτὴν ἐπινεῦσαι προὔτρέπετο. Ἡ δὲ τοὺς τοιούτους λόγους
 ὡς λήρους καὶ ὄχληρους διαπτύσασα, μετ' ὀργῆς τῶ γεγεννηκότι
 ἐμβριθῶς ἀτενίσασα, τὴν ψυχοβλαβῆ ταύτην παραίνεσιν παντελῶς
 ἀποσειέται, μηκέτι μνήμην τοιούτου πράγματος αὐτῇ προσάγειν
 παρεγγυήσασα. Γελοῖον γὰρ καὶ πάσης ἀτοπίας ἀνάμεστον ἢ παρ-
 10 θένος ἠγήσατο, καθάπαξ ἑαυτὴν τῶ οὐρανίῳ καὶ ἀθανάτῳ νυμφίῳ

γόταν Διόσκορος, ἐξαιρετικὰ πλούσιος, καὶ μανιακὸς στὴν προσκύνηση τῶν εἰδώλων. Αὐτὸς εἶχε μιὰ μοναχογέννητη κορούλα, μὲ τὸ ὄνομα Βαρβάρα, ποὺ ξεχώριζε γιὰ τὴν ὁμορφιά της κι ἔλαμπε μὲ τὴ σεμνότητα τῆς συμπεριφορᾶς της. Ἔχτισε λοιπὸν ἓνα ψηλὸ πύργο κι ἔκλεισε μέσα τὴν παρθένο, ὥστε νὰ μὴν βλέπουν οἱ ἄνθρωποι τὴ φωτεινότητα καὶ τὴ λάμψη τῆς ὁμορφιάς της ποὺ ἀνθούσε καὶ ἄστραφτε. Ζώντας λοιπὸν ἐκεῖ μέσα, ἤσυχη ἀπὸ τοὺς ἔξω θορύβους, ἔκανε θεοσεβεῖς λογισμοὺς, τοὺς καλλιεργοῦσε καὶ τοὺς ἔτρεφε. Γιατὶ γνωρίζει ἡ ἔρημία νὰ γίνεται μητέρα λεπτῶν καὶ μεγάλῃς πρεπων ἐννοιῶν. Μισοῦσε τὴν πλάνη καὶ τὴν προσκύνηση τῶν εἰδώλων, ἐπειδὴ ὀδηγοῦσε στὴν παγίδα τοῦ ἄδη, ἐνῶ ἀποδεχόταν κι ἀγαποῦσε τὴν ἀληθινὴ πίστη τῶν Χριστιανῶν καὶ τὴν ὁμολογία τῆ σεπτῆ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοούσιας Τριάδος, ἐπειδὴ ἀνεβάζει στοὺς οὐρανοὺς. Ζωγράφιζε καὶ ξεδίπλωνε μὲ τὸ νοῦ της τοὺς συλλογισμοὺς γιὰ τὴν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, γιὰ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, γιὰ τὴν ἀπόλαυση τῶν ἀθάνατων ἀγαθῶν, γιὰ τὴ γέεννα καὶ τὴν ἀτελεύτητη ἐκεῖ κόλαση, καθὼς καὶ τὴν ἄστατη καὶ ἀβέβαιη περιφορὰ τῶν ἄστατων πραγμάτων αὐτοῦ τοῦ κόσμου, κι ἔβλεπε πάντα μὲ τὴ φαντασία της τίς παρθένες μὲ τίς λαμπάδες, ποὺ ἐνώνονται μὲ τὸν ἄφθαρτο νυμφίο Χριστὸ στὴν οὐράνια παστάδα καὶ ἀπολαμβάνουν ἐκεῖ μέσα τὴν ἄρρητη μακαριότητα, καὶ γι' αὐτὸ λαχταροῦσε καὶ ποθοῦσε κι εὐχόταν νὰ καταξιωθεῖ κι αὐτὴ τὴν πανόλβια τύχη καὶ τὴν ἀνέκφραστη χαρὰ καὶ τὴν ἀνεκκάλητη δόξα.

- 8 Ἐνῶ λοιπὸν ἀπασχολοῦσε τὸ νοῦ της ἡ φρόνιμη κι ἀγνή παρθένα μὲ τέτοιες φαντασίες, ἔρχεται ὁ πατέρας της. Ἐπειδὴ πολλοὶ μεγιστάνοι τοῦ δήλωναν ὅτι ποθοῦσαν πολὺ νὰ τὴν κάνουν σύζυγο καὶ νὰ ῥθοῦν σὲ γάμου κοινωνία μαζί της, τὴν προέτρεπε νὰ δώσει τὴ συγκατάθεσή της σ' αὐτό. Αὐτὴ ὁμῶς ἀπέκρουε τοὺς λόγους αὐτοὺς σὰν ἐνοχλητικὲς φλυαρίες καὶ κοιτάζοντας αὐστηρὰ καὶ θυμωμένη τὸν πατέρα της ἀπορρίπτει ὀλότελα τὴ βλαβερὴ αὐτὴ γιὰ τὴν ψυχὴ συμβουλή, δηλώνοντας νὰ μὴν τῆς ξαναθυμίσει ἓνα τέτοιο πρᾶγμα. Γιατὶ ἡ κοπέλλα θεώρησε γελοῖο καὶ τελείως ἀνακόλουθο, ἔχοντας ἀφιερῶσει μιὰ γιὰ πά-

ἀναθεῖσά τε καὶ συνάψασα, εἰ τοῖς σκωλήκων δίκην ἰλυώδεσι τέλμασιν ἰλυσπωμένων ἑλληνικῶ βορβόρω ὑπεΐξειεν. Ὁ τοίνυν ταύτης πατὴρ βαλανεῖον σπουδῇ πολλῇ τὸ τηνικαῦτα οἰκοδομῶν, ἐπιτάξας τοῖς τεχνίταις κατὰ νότον δύο θυρίδας φωταγωγοὺς κατα-
15 σκευάσαι, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν τινά.

Ἡ δὲ τῆς Τριάδος δούλη καὶ νύμφη Βαρβάρα, τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς ἐπισκεψαμένη, τρεῖς θυρίδας ἐφαρμόσαι τῷ οἰκοδομήματι τοὺς ἐργάτας ἠνάγκασεν. Ἐπανιοῦσα δὲ καὶ παλινδρομοῦσα ἐπὶ τὸν ἴδιον πύργον ἢ καλὴ παρθένος, ὁρᾷ τὰ ἄψυχα καὶ ἀναίσθητα εἶδω-
20 λα, οἷς τὸ σέβας ὁ πατὴρ προσεκόμιζεν, καὶ δὴ Πνεύματος ἀγίου πλησθεῖσα καὶ ζῆλον ἀναλαβοῦσα ἔνθεον καὶ ἀνάπυρον εἰς τὰ ἄτιμα αὐτῶν ἐνέπτυσεν πρόσωπα, τὸ τοῦ προφήτου Δαβὶδ εὐκαίρως εἰποῦσα μελώδημα, «ὅμοιοι ὑμῶν γένοιντο οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς, καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐφ' ὑμᾶς». Ὡ μακαρίας ὄντως καὶ φιλοθέου
25 ψυχῆς! Ὡ νεάνιδος πίστει ζεύσεως, πίστει κεκοσμημένης! Ὡ κόρης συνέσει θεία τὴν τοῦ πατρὸς μυκτηρισάσης ἀφροσύνην τε καὶ παράνοϊαν! Ὡ θυγατρὸς, τὴν τῆς προμήτορος Ἐδᾶς εὐήθειαν καὶ ἀπάτην τῷ στερρῷ τοῦ φρονήματος ἀνακαλεσαμένης. Ἐκεῖνη προσβολὴν ψιλὴν τοῦ ἐχθροῦ δεξαμένη, εὐθὺς ἀνετρέπετο, αὕτη δὲ
30 οὐ μόνον τὰ τούτου θελκτήρια αὐστηρῶς ἀπεκρούσατο, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τῷ προσώπῳ διὰ τῶν εἰδώλων ἐνέπτυσεν. Πρὸς γὰρ τὸν δι' αὐτῶν ἐνεργοῦντα καὶ ἀπατῶντα ἀρχέκακον τοῦ ἐμπτύσματος τὴν ὕβριν ἐξέτεινεν καὶ ἐξέπεμψεν καὶ κατηκόντικεν.

9 Ἐπαναζεύξαντος δὲ τῆς ἐπιδημίας τοῦ ταύτης γεννήτορος καὶ ἐπὶ παραλλάξει τῆς ἑαυτοῦ διατάξεως τοῖς οἰκοδόμοις χαλεπήναντος καὶ ἀγανακτήσαντος διὰ τὴν τριττῆς θυρίδος πρόσθεσιν, ἐπὶ τὴν τούτου θυγατρὸς κέλευσιν τὴν αἰτίαν μετήγαγον. Ὁ δὲ παρ' αὐ-
5 τῆς τὴν τῆς τριπλῆς ἀφορμὴν θυρίδος πυθόμενος, εὐκαίρου ἢ πανεύφημος ὄραξαμένη προφάσεως, τῆς Τριάδος διαρρήδην τὴν δόξαν ἐθεολόγει, εἰς πίστιν τὸν ἄπιστον προτρεπομένη σωτήριον.

ἌΝΑΙ, φησὶν, καὶ γὰρ ἡ Τριάς φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχό-

να τὸν ἑαυτὸ της στὸν οὐράνιο κι ἀθάνατο νυμφίο κι ἔχοντας ἐνωθεῖ μαζί του, νὰ ὑποταχθεῖ στὸν ἑλληνικὸ βόρβορο ὅμοια μὲ τὰ σκουλήκια ποὺ σέρονται στὸ βουρκο τῶν τελμάτων. Ὁ πατέρας της λοιπὸν ποὺ ἔχτιζε τότε μὲ πολλὴ βιασύνη ἓνα λουτρὸ ἔδωσε ἐντολὴ στοὺς τεχνίτες νὰ κατασκευάσουν νότια δύο θυρίδες γιὰ φωταγωγούς, κι ἔφυγε σὲ ταξίδι.

Ἡ Βαρβάρα ὅμως, δούλη τῆς Τριάδος καὶ νύμφη, ἐπισκέφθηκε τὴν οἰκοδομὴ κι ἀνάγκασε τοὺς τεχνίτες ν' ἀνοίξουν στὸ κτήριο τρεῖς θυρίδες. Ἐπιστρέφοντας καὶ γυρίζοντας ἢ καλὴ κόρη στὸν πύργο της, βλέπει τ' ἄψυχα κι ἀναίσθητα εἰδῶλα, ποὺ ὁ Πατέρας της τιμοῦσε μὲ τὸ σεβασμὸ του, καὶ πλημμυρισμένη ἀπὸ ἅγιο Πνεῦμα, μὲ ζῆλο ἔνθεο καὶ φλογερὸ φτύνει στὰ περιφρονημένα πρόσωπά τους λέγοντας πολὺ ἐπίκαιρα τὰ ψαλμικὰ λόγια τοῦ Δαβὶδ «ὅμοιοι μ' ἐσᾶς νὰ γίνουν ὅποιοι σᾶς κατασκευάζουν καὶ ὅσοι ἔχουν σ' ἐσᾶς ἐμπιστοσύνη»¹⁰. Ὡ μακάρια ἀληθινὰ καὶ φιλόθεη ψυχὴ! Ὡ κόρη μὲ φλογερὴ πίστη, μὲ πίστη στολισμένη! Ὡ κόρη μὲ θεία σύνεση ποὺ μυκτήρισες τὴν ἀφροσύνη καὶ τὴν ἀνοησίαν τοῦ πατέρα σου! Ὡ θυγατέρα ποὺ ἔσβησες μὲ τὸ καθαρὸ φρόνημά σου τὴν ἀνοησίαν καὶ τὴν ἐξαπάτησιν τῆς προμητέρας μας Εὐσᾶ! Μιὰ μικρὴ προσβολὴ τοῦ ἐχθροῦ δέχτηκε ἐκείνη κι ἀμέσως ἄλλαξε γνώμη. ἐνῶ αὐτὴ ὄχι μόνον ἀπέκρουσε τὰ θέληγτρά του μὲ ἀδιαλλαξία, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιο ἔφτυσε στὸ πρόσωπο φτύνοντας τὰ εἰδῶλα. Γιατὶ τὴν προσβολὴ τοῦ φτυσίματός της τὴν ἀπέδιδε σ' ἐκείνον ποὺ ἐνεργοῦσε μέσω τῶν εἰδώλων, καὶ σ' αὐτὸν τὴν ἐκτόξευσε καὶ τὴν κάρφωσε.

- 9 Ὅταν γύρισε ὁ πατέρας της ἀπὸ τὸ ταξίδι θύμωσε κι ἀγανάκτησε μὲ τοὺς οἰκοδόμους γιὰ τὴ μεταβολὴ τῆς διαταγῆς του καὶ τὴν πρόσθεσιν καὶ τρίτης θυρίδας, ἐκεῖνοι ὅμως μετέθεσαν τὴν εὐθύνη στὴν κόρη του ποὺ τοὺς ἔδωσε αὐτὴ τὴ διαταγὴ. Ζήτησε τότε νὰ μάθει ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀφορμὴ τῆς κατασκευῆς τριπλῆς θυρίδας· ἀρπάζοντας ἢ πανεύφημη τὴν πρόφασιν ποὺ τῆς παρουσιαζόταν ἐπίκαιρη, θεολογοῦσε πανηγυρικὰ τὴ δόξαν τῆς Τριάδος παρακινώντας τὸν ἄπιστο πατέρα της στὴ σωτήρια πίστη.

ἝΝΑΙ, τοῦ λέει, γιατί ἡ Τριάδα φωτίζει κάθε ἄνθρωπο ποὺ

μενον εἰς τὸν κόσμον. Τὸ γὰρ αἰσθητὸν τοῦτο φῶς, τοῦ ἐν
 10 τρισὶν ἡλίοις ἔχομενοις ἀλλήλων νοουμένου καὶ προσκνου-
 μένου φωτός, τυγχάνει κτίσμα καὶ δημιούργημα καὶ ἀμυδρό-
 τατον καὶ ἀμαυρὸν ἐξεικόνισμα καὶ ἀποσκίασμα'.

Ὁ δὲ τῆς ἀσεβείας τεθραμμένος καὶ τοῦ σκότους συνήγορος,
 ὡσπερ τῇ ἀστραπῇ τῆς τρισσοφώτου θεότητος, διὰ τῆς τρανῆς
 15 καὶ ἀπαρακαλύπτου τῆς πανενδόξου κόρης ὁμολογίας, τὴν τῆς
 ψυχῆς ὄψιν πληγείς καὶ τῷ στερρῷ τοῦ ἀμαρύγματος μᾶλλον
 ἀμαυρωθεὶς, μανίας γενόμενος ἔμπλεως καὶ τῷ θυμῷ ὑπερζέ-
 σασ, τὸ ξίφος σπασάμενος, ὥρμησεν ὁ ἔσκοτισμένος τὸ μονογε-
 νὲς κατασφάζει θυγάτριον, τῆς εὐσεβείας ὁμοῦ καὶ τῆς φύσεως
 20 τοῦς ὄρους ἐκβεβηκώς, ὅτι αὐτῷ τὴν τῆς ζωῆς τρίβον ὑπέδει-
 ξεν. Ὅντως οὐ μόνον ἐξ ἀνθώδους φυτοῦ ρόδον ὠραῖον καὶ εὐ-
 ωδέστατον φύεται, ἀλλὰ καὶ ἐκ δυσσεβοῦς ρίζης καρπὸς πολλα-
 κίς εὐσεβείας ἀναδίδοται. Καὶ μάρτυς Ἀβραάμ ὁ πατριάρχης,
 καὶ διὰ τοῦτο τῶν ἐθνῶν πατήρ, τῶν τὴν αὐτοῦ πίστιν ἐξηλω-
 25 κότων κληθεὶς, πρῶτος πατρικῆς ἀποφοιτήσας πολυθεΐας καὶ
 ἀθεότητος. Ὅντως πεπλήρωται καὶ ἐν τούτῳ τοῦ Σωτῆρος
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ θεία πρόρρησις, θυγατέρα καὶ νύμφην
 κατὰ πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ πενθερᾶς ἐξανιστάσα, τὰ νέα καὶ
 πρόσφατα, τοῖς παλαιοῖς καὶ ληρώδεσι, καὶ διχοτομοῦσα τὸ χεῖ-
 30 ρον ἀπὸ τοῦ κρείττονος.

10 Τί οὖν, ἡ πανευκλεῆς Βαρβάρα; Τοῦ πατρὸς ὄρῳσα τὸ παμ-
 μίαιρον ὄρημα, μᾶλλον δὲ τῆς μαιφονίας τοῦτον οἰκτείρασα, δι'
 εὐχῆς παρακειμένην μεγίστην πέτραν διοίξασα, διὰ μέσης ταύτης
 πρὸς τὸ ἕτερον μέρος τοῦ ὄρους μεθῶρμησεν. Ὡς τοῦ θαύματος!
 5 πέτρα σχισθεῖσα, ἐγκόλπιον τὴν ἀμνάδα εἰσδέχεται, καὶ ὁ λίθων
 ἀναισθητότερος ταύτης πατήρ καὶ διώκτης, μᾶλλον τῇ πωρώσει
 ἀπελιθοῦτο καὶ εἰς πετρώδη ἀντιτυπίαν μετήγετο. Καὶ οὐδὲ τοῦ

ἔρχεται στὸν κόσμον¹¹. Γιατὶ τὸ αἰσθητὸ τοῦτο φῶς τυχαίνει νὰ εἶναι κτίσμα καὶ δημιούργημα τοῦ φωτός, ποῦ νοοῦμε καὶ προσκυνοῦμε ὡς τρεῖς ἐνωμένους μεταξύ τους ἡλιους, καὶ πολὺ θαμπὸ κι ἀχνὸ ἀπεικόνισμα καὶ ἀποσκίασμά του'.

Ὁ ἀναθρεφτὴς ὅμως τῆς ἀσέβειας καὶ συνήγορος τοῦ σκοτούς σὰ νὰ τὸν χτύπησε κατὰ πρόσωπο ἢ ἀστραπὴ τῆς τρίφωτης θεότητος μὲ τὴν τρανὴ καὶ ἀπροκάλυπτη ὁμολογία τῆς πανένδοξης κόρης καὶ τυφλωμένος μάλλον ἀπὸ τὴ σκληρὴ ἀναλαμπή, ξεχειλίζοντας ἀπὸ μανία καὶ κοχλάζοντας ἀπὸ θυμὸ, τράβηξε τὸ ξίφος κι ὄρμησε ὁ παραλογισμένος νὰ κατασφάξει τὴν μοναδικὴ κορούλα του, βγαίνοντας ταυτόχρονα ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια καὶ τῆς εὐσέβειας καὶ τῆς φύσης, ἐπειδὴ τοῦ εἶχε δείξει τὸ δρόμο ποῦ ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσει στὴ ζωὴ του. Ἀλήθεια! δὲ βγαίνει μόνο ἀπὸ ἀγκαθωτὸ θάμνο τὸ ρόδο τὸ ὠραῖο καὶ μοσχομυριστό, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀσεβὴ ρίζα πολλὰς φορὲς βλασταίνει ὁ καρπὸς τῆς εὐσέβειας. Καὶ μάρτυρας εἶναι ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ, καὶ γι' αὐτὸ ὀνομάστηκε πατέρας τῶν ἐθνῶν ποῦ ὑπῆρξαν ζηλωτὲς τῆς πίστεως του, ὁ πρῶτος ποῦ ἀποσκίρτησε ἀπὸ τὴν πολυθεΐα καὶ τὴν ἀθεΐα τῶν πατέρων. Πραγματικὰ ἐκπληρώθηκε καὶ στὴν περίπτωσιν αὐτὴ ἡ θεΐα πρόρρηση τοῦ Σωτῆρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποῦ ξεσηκώνει τὴν κόρη καὶ τὴ νύφη ἐνάντια στὸν πατέρα καὶ στὴ μητέρα καὶ τὴν πεθερά¹², τὰ νέα δηλαδὴ καὶ πρόσφατα ἐναντία στὰ παλαιὰ μωρολογήματα, καὶ ποῦ χωρίζει τὸ χειρότερο ἀπὸ τὸ καλύτερο.

- 10 Τί κάνει λοιπὸν ἡ πανένδοξη Βαρβάρα; Βλέποντας τὸ παμμίερον τόλμημα τοῦ πατέρα της, τὸν λυπήθηκε περισσότερο γιὰ τὸν ἀνόσιο φόνο ποῦ ἐπιχειροῦσε κι ἀνοίγοντας μὲ τὴν προσευχὴ της μιὰ πελώρια πέτρα ποῦ ἦταν ἐκεῖ ὄρμησε ἀνάμεσα της στὸ ἄλλο μέρος τοῦ βουνοῦ. ὦ θαῦμα! Νὰ σχίζεται στὰ δύο ἡ πέτρα καὶ νὰ δέχεται στὴν ἀγκαλιά της τὴν ἀμνάδα, ἐνῶ ὁ πατέρας καὶ διώκτης της, ἀπὸ τὴν πέτρα πιὸ ἀναίσθητος, πέτρωνε πιὸ πολὺ μὲ τὴν πώρωση τῆς καρδιάς του καὶ γινόταν σὰν πέτρα σκληρὴ. Καὶ οὔτε τὸ παράδοξο θαῦμα μπόρεσε νὰ μαλακώσει τὴ

σκληρότητα κι ἀπανθρωπιὰ τῆς ψυχῆς του, ἀλλὰ διασχίζοντας τὸ βουνὸ προσπαθοῦσε ρωτώντας νὰ τῆ βρεῖ. Κι ἀφοῦ τῆ βρῆκε καὶ τῆ μαστίγωσε, τραβώντας την ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ σέροντάς την ἀπὸ τὸ βουνό, γυρίζει πίσω καὶ σφαλίζει τῆ μακαριστὴ κόρη σ' ἓνα μικρὸ σπιτάκι. Ἀφοῦ κατάγγειλε στὸν ἡγεμόνα τὰ σχετικὰ μὲ τῆ Βαρβάρα, τὴν παραδίνει γιὰ νὰ βασανιστεῖ, ὀρκίζοντάς τον στοὺς θεοὺς νὰ τὴν ἐξαντλήσει μὲ σκληρὰ βασανιστήρια.

Ἀφοῦ λοιπὸν κάθισε ὁ ἡγεμόνας στὴν πρώτη θέση τοῦ βήματος, πρόσταξε νὰ φέρουν τῆ μάρτυρα. "Ὅταν εἶδε τὴν ἀνθηρὴ ὁμορφιά τοῦ προσώπου της, ἔμεινε ἔκπληκτος καὶ θαύμασε τὸ φαιδρὸ βλέμμα της. "Ἀρχισε τότε νὰ τῆ δοκιμάζει μὲ φιλοφρονήσεις, θέλοντας νὰ τὴν πείσει καὶ νὰ τὴν κερδίσει μὲ κολακειῆς. Γιατὶ αὐτὸ ἦταν τὸ πρῶτο δελέασμα τοῦ διαβόλου. "Ἡ δηλαδὴ δοκιμάζει νὰ γοητεύσει καὶ νὰ λυγίσει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὶς ἡδονὲς καὶ τοὺς ἐπαίνους, ἢ νὰ τὸν ἐκφοβίσει καὶ νὰ τὸν τρομάξει μὲ ἀπειλὲς καὶ βασανιστήρια. "Ὅταν λοιπὸν ἄδειασε ὅλη τὴν πρώτη φαρέτρα του κι ἔβλεπε ὅτι ἡ ἀθλοφόρος περιφρονοῦσε τὰ κοσμικὰ γόητρα κι ὅλη τῆ δόξα κι ὅλη τὴν τρυφὴ τῆς γῆς τῆ θεωροῦσε σὰν λουλουδι πού μαραίνεται καὶ φυλλορροεῖ κι ὅτι μισοῦσε τὶς προτροπὲς καὶ τὰ γητέματά του σὰν δηλητήριο φιδιοῦ κι ἄλλα δηλητήρια πού πρέπει ν' ἀποφεύγομε, στρέφεται ἀμέσως στὸ ἄλλο εἶδος τῶν πειρασμῶν. "Ὅταν ὁμως εἶδε νὰ περιγελᾷ τὸ ἴδιο καὶ τὶς ἀπειλὲς, γεμάτος θυμὸ, ἐπειδὴ δὲν πετύχαινε τὸ σκοπὸ του, τῆ ρωτᾷ:

Τί θέλεις λοιπὸν, κορίτσι μου; Νὰ θυσιάσεις στοὺς θεοὺς,
ἢ νὰ πεθάνεις μὲ σκληρὲς τιμωρίες;

Ἡ μάρτυς τότε μὲ φρόνημα σταθερὸ καὶ θερραλέα στάση μὲ λίγα λόγια καὶ τὴν εὐσεβῆ πίστη της διατρανώνει καὶ τὴν ἀνοησία τῶν ἄθεων τυράννων στηλιτεύει. Καὶ τί λέγει;

Ἐγώ, τοῦ λέει, εἶμαι ἕτοιμη νὰ θυσιάσω στὸν Κύριό μου Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ποιητὴ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ τῆς θάλασσας κι ὅλων ὅσα περιέχουν. Τοὺς δικούς σας θεοὺς πολὺ σωστὰ τοὺς περιέλασε ὁ προφήτης λέγοντας: «στόμα ἔχουν καὶ δὲ θὰ μιλήσουν· ἔχουν μάτια ἀλλὰ δὲ θὰ δοῦν· οὐτεὶ καὶ δὲ θὰ νιώσουν μυρωδιά· χέρια ἔχουν καὶ δὲ θὰ

ται· χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφήσουσι· πόδας ἔξουσι, καὶ οὐ περιπατήσουσιν· οὐ φωνήσουσιν ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν. Ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιῶντες αὐτὰ καὶ πάντες οἱ πε-
 45 ποιθότες ἐπ' αὐτοῖς». Ὡσπερ γὰρ τὸ τοῦ Θεοῦ σεβάσιμον ὄνομα ἐπ' αὐτοὺς ψευδωνύμως ὑφ' ὑμῶν ἐπιτέθειται, τῆς ζωτικῆς ἐνεργείας ἀμοιροῦσί τε καὶ χηρεύονται.

11 Πρὸς ταῦτα καταπλαγεῖς ὁ παμμίαιρος καὶ ἰταμότατος ἡγεμῶν, παφλάζοντι τῷ θυμῷ κελεύει γυμνωθεῖσαν τὴν μάρτυρα, βουνεύ-
 ροις τὰς σάρκας αὐτῆς ἀφειδῶς καταξέεσθαι καὶ τριχίνοις ράκεσι
 5 καὶ ὑφάσμασι τὰς ἐπιτεθείσας αὐτῇ πληγὰς ἀποσμήχεσθαι, ὥστε αὐτῆς ὅλον τὸ σῶμα καταβαρῆναι τοῖς αἵμασιν. Βαβαὶ τῆς σεπτῆς
 καὶ ἱερᾶς σου, ὦ καλλίνικε τοῦ Χριστοῦ μάρτυς Βαρβάρα ὁμολο-
 γίας, ἦν διὰ Πνεύματος ἁγίου ἐπὶ πάντων ἀφόβως καὶ ἀνυποστό-
 λως ὡμολόγησας καὶ ἐθεολόγησας εἰς ἐπήκοον ἀνθρώπων, ἀγγέ-
 λων τε τῶν τὴν σὴν ἄθλησιν ἐφορῶντων, καὶ δαιμόνων τῶν ἀορά-
 10 τως μετὰ τῶν ὄρατῶν ἀντιπάλων ἀντιστρατευομένων σοι, ἦν ἐν οὐρανοῖς ἀπεγράψατο Κύριος καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀρχεφώτου καὶ θε-
 αρχικοῦ Πατρὸς ὡμολόγησε, καὶ αὐθις σπουδῆ ὁμολογήσει τε καὶ ἀνακηρύξει! Βαβαὶ σου τῆς γενναιοτάτης ὑπομονῆς καὶ καρτερίας,
 δι' ἣν τὸν μὲν διάβολον καὶ τοὺς ἀποστάτας αὐτοῦ κατέπληξας δαι-
 15 μονας, τοὺς ἁγίους δὲ ἀγγέλους πρὸς θαῦμα καὶ εὐφημίαν ἐκίνησας,
 δι' ἣν τὴν μὲν τῶν εἰδώλων πλάνην ὡς ἀράχνην διέλυσας, τὴν ἀληθῆ δὲ πίστιν ἐκράτυνάς τε καὶ ἐβεβαίωσας!

12 Ἐωρακῶς οὖν τὸ ἀμετάθετον καὶ καρτερικὸν τῆς ἁγίας ὁ δι-
 κάζων, κελεύει τέως ἐν φρουρᾷ ταύτην ἐμβληθῆναι, ἕως ἂν σκέ-
 ψηται ποίαις αὐτῆς βασάνοις πικροτέραις ἐφάψηται. Ἐν δὲ τῇ νυ-
 κτὶ ἐκεῖνη μέση, φῶς αὐτὴν ὑπέρλαμπρον περιήστραψεν, ἐν ᾧ περ-
 5 ὁ τῆς δόξης κατεφαίνετο Κύριος, τὸ κατώδυνον αὐτῆς καὶ περίλυ-
 πον τῇ ἐπιφανείᾳ παραμυθούμενος καὶ λόγοις προτρεπτικοῖς θαρ-
 σοποιῶν πρὸς ἀγῶνας τοὺς μέλλοντας·

Θάρσει, λέγων, Βαρβάρα, ὅτι μεγίστη χαρὰ ἐν οὐρανῷ καὶ

πιάσουν πόδια θ' ἀποκτήσουν, ἀλλὰ δὲ θὰ περπατήσουν· δὲ θὰ βγάλουν φωνὴ ἀπὸ τὸ λάρυγγά τους. Εἶθε νὰ γίνουν ὁμοιοὶ τοὺς ὅσοι τὰ πράττουν αὐτά, κι ὅλοι ὅσοι ἔχουν πιστέψει σ' αὐτούς»¹³. Γιατὶ ὅπως τοὺς ἔχετε ἀποδώσει τὸ σεβαστὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ψευδῶνυμα, ἔτσι μένουν ἄμοιροι καὶ ὄρφανοι ἀπὸ τὴ ζωτικὴ ἐνέργεια.

- 11 Κυριευμένος ἀπὸ κατάπληξη ὁ βουτηγμένος στὸ μίασμα καὶ θρασύτατος ἡγεμόνας μὲ θυμὸ πὺν κόχλαζε προστάζει νὰ γυμνώσουν τὴ μάρτυρα καὶ νὰ ξεσκίσουν ἀλύπητα τὶς σάρκες τῆς μὲ τὰ βούκεντρα καὶ νὰ σκουπίζουν τὶς πληγὲς πὺν θὰ τῆς κάνουν μὲ ὑφάσματα καὶ κουρέλια ἀπὸ τρίχα, ὥστε νὰ κοκκινίσει ἀπὸ τὸ αἷμα ὅλο τὸ σῶμα τῆς. Ὡ ἡ σεπτὴ καὶ ἱερὴ ὁμολογία σου, Βαρβάρα τοῦ Χριστοῦ καλλίνικη μάρτυς, πὺν ἔκανες χωρὶς φόβο καὶ δειλία μπροστὰ σὲ ὅλους μὲ τὴ χάρη τοῦ Πνεύματος καὶ θεολόγησες, ὥστε ν' ἀκοῦν ἄνθρωποι καὶ οἱ ἄγγελοι πὺν ἔβλεπαν τὴν ἄθλησή σου καὶ οἱ δαίμονες πὺν ἀόρατα συστρατεύονταν ἐναντίον σου μὲ τοὺς ὄρατοὺς ἀντιπάλους. Σὲ ἔγραψε ὁ Κύριος στὰ βιβλία τοῦ οὐρανοῦ καὶ σὲ ὁμολόγησε μπροστὰ στὸν ἀρχίφωτο καὶ θεαρχικὸ Πατέρα του καὶ πάλι θὰ σπεύσει νὰ σὲ ὁμολογήσει καὶ νὰ σὲ ἀνακηρύξει. Ὡ ἡ γενναιοτάτη ὑπομονὴ καὶ καρτερία σου, μὲ τὴν ὁποία κατατρόμαξες τὸν διάβολο καὶ τοὺς ἀποστάτες αὐτοῦ δαίμονες, κι ἔκανες τοὺς ἅγιους ἀγγέλους νὰ σὲ θαυμάσουν καὶ νὰ σ' ἐπαινέσουν, μὲ τὴν ὁποία διάλυσες σὰν ἀράχνη τὴν πλάνη τῶν εἰδώλων, καὶ κραταίωσες κι ἐπιβεβαίωσες τὴν ἀληθινὴ πίστη.

- 12 Βλέποντας ὁ δικαστὴς πόσο ἀμετακίνητη καὶ καρτερικὴ ἦταν ἡ ἀγία, προστάζει νὰ τὴ ρίξουν στὴ φυλακὴ, ὥσπου νὰ σκεφετῆ μὲ τί ὀδυνηρότερα βασανιστήρια νὰ τὴ βασανίσει. Τὰ μεσάνυχτα ὁμως τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὴν περιέλαμψε ἓνα ὑπέρλαμπρο φῶς, μέσα στὸ ὁποῖο ξεχώριζε ὀλόλαμπρος ὁ Κύριος τῆς δόξας παρηγορώντας τὴ μεγάλη ὀδύνη καὶ λύπη πὺν φαινόταν στὸ πρόσωπό τῆς καὶ στηρίζοντάς τὴν μὲ λόγια ἐνθαρρυντικὰ στοὺς μελλοντικούς ἀγῶνες τῆς μὲ τὰ λόγια:

Ἐχε θάρρος, Βαρβάρα, γιατί μεγάλη χαρὰ θὰ συμβεῖ στὸν

ἐπὶ γῆς ἐπὶ τῇ σῆ ἀθλήσει γενήσεται. Τὰς δὲ τοῦ τυράννου
 10 ἀπειλὰς μὴ φοβοῦ, μήτε δέδιθι. Ἐγὼ γάρ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ
 πασῶν σοι τῶν ἐπιφερομένων πληγῶν ἐκλυτρώσομαι.

Καὶ εὐθέως ἀφανεῖς αἱ πληγαὶ ἀπὸ τοῦ αὐτῆς ἐγένοντο σώματος.
 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, εἰς οὐρανοὺς αὔθις ὁ τῶν οὐρανῶν ἀναπεφοίτηκε
 Κύριος. Ἐγεγῆθει δὲ μεγάλως καὶ πλήρης γέγονεν εὐθυμίας καὶ
 15 χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἐπὶ τῇ τοῦ Χριστοῦ προτροπῇ, ἢ τοῦ Χρι-
 στοῦ γνησίᾳ μάρτυς τε καὶ θεράπεινα. Καὶ εἰκότως ὄντως, ὦ κόρη
 τρισόλβιε, ἐγέγηθας! ἢ γὰρ τῆς χαρμοσύνης ὑπόθεσις μόνη ἐστὶν
 ἀληθῆς εὐφροσύνη καὶ θυμηδία ἀναλλοιώτως τε καὶ ἀναφαίρετος.
 Ὡ μακαρίων σου ὡς ἀληθῶς ὁμιμάτων, τὸν τῆς δόξης Κύριον
 20 ἰδεῖν ἠξιομένων, ᾧ ἀτενίσαι οὐ τολμῶσιν ἐν οὐρανῷ τὰ Χερουβιμ
 καὶ τὰ πολύομματα τάγματα! Ὡ πανολβίων ὧτων, τῶν ἠχῆν τῶν
 τοῦ Θεοῦ ρημάτων εἰσδεδεγμένων! Ὡ ψυχῆς ἀξιαγιάστου καὶ τρισ-
 ευδαίμονος, ἣν προτροπαῖς οἰκείου παρεμυθήσατο στόματος ὁ οὐ-
 ρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων δεσπότης καὶ Θεὸς πάσης
 25 παρακλήσεως! Σὺ καὶ ἐν σαρκὶ οὔσα, τὸν ἀρραβῶνα τῆς βασιλείας
 τῶν οὐρανῶν, ἢ τοῦ Χριστοῦ νύμφη, ὡς τῆς ὄλης σου προικὸς ἐμ-
 φάνειαν δέδεξαι. Διὰ τοῦτο τῶν μὲν ἀλγεινῶν τὴν πείραν, ὡς
 νηπίων βέλη ἢ ψύλλων δηγμοὺς ἤγησαι καὶ λελόγισαι, τῷ δὲ τοῦ
 φανέντος ἔρωτι θελχθεῖσα καὶ τὴν ψυχὴν στερρωθεῖσα, «τίς με»,
 30 ἔλεγε, «χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχω-
 ρία ἢ λιμὸς ἢ διωγμὸς ἢ μάστιγες ἢ κίνδυνοι; Πέπεισμαι γάρ, ὡς
 οὐ ζωή, οὐ θάνατος, οὐκ ἄγγελος, οὐκ ἐνεστῶτα, οὐ μέλλοντα, οὔτε
 τις κτίσις ἐτέρα τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης χωρίσαι δυνήσεται».

13 Πρωίας οὖν γενομένης ἤχθη πρὸς τὸ βῆμα ἢ μάρτυς, τοῦ ἄρ-
 χοντος τοῦτο προστάξαντος. Καὶ ἰδὼν αὐτῆς τοὺς μύλωπας ἀφα-
 νεῖς καὶ τὸ σῶμα ὀλόκληρον καὶ ἀκέραιον, μήτε τὸ τυχὸν ἔχον
 σπάραγμα, ὁ φρενοβλαβῆς, φησί, καὶ φρενόληπτος·

οὐρανὸ καὶ τὴ γῆ γιὰ τὴν ἄθλησὴ σου. Μὴ φοβᾶσαι τίς ἀπειλὲς τοῦ τυράννου, οὔτε νὰ τίς ὑπολογίζεις. Ἐγὼ εἶμαι μαζί σου καὶ θὰ σὲ ἀπαλλάξω ἀπὸ ὅλα τὰ τραύματα ποῦ σοῦ προξενοῦν.

Κι εὐθὺς ἐξαφανίστηκαν οἱ πληγὲς ἀπὸ τὸ σῶμα της. Ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ τὰ λόγια, ἔφυγε πάλι στοὺς οὐρανοὺς τῶν οὐρανῶν ὁ Κύριος. Εἶχε δοκιμάσει μεγάλη ἀγαλλίαση ἢ γνήσια μάρτυς καὶ δούλη τοῦ Χριστοῦ καὶ γέμιζε μὲ εὐφορία ψυχῆς καὶ χαρὰ κι εὐφροσύνη γιὰ τὴν ἐνθάρρυνση τοῦ Χριστοῦ. Κι ἀληθινὰ δικαιολογημένα εἶχες χαρεῖ, ὦ τρισευτυχισμένη κόρη! Γιατί ἡ αἰτία τῆς χαρᾶς σου εἶναι ἡ μόνη ἀληθινὴ εὐφροσύνη καὶ ψυχικὴ ἱκανοποίηση ἀναλλοίωτη κι ἀναφαίρετη. Ὡ τὰ καλότυχα στ' ἀλήθεια μάτια σου, ποῦ ἀξίωθηκαν νὰ δοῦν τὸν Κύριο ποῦ δὲν τολμοῦν ν' ἀτενίσουν στὸν οὐρανὸ τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ πολύομματά τάγματα! Ὡ αὐτιά τρισόλβια, ποῦ δέχτηκαν τὸν ἦχο ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ! Ὡ ἀξιαγάπητη ψυχὴ καὶ τρισευτυχισμένη ποῦ τὴν παρηγόρησε μὲ λόγια ἀπὸ τὸ ἴδιο του τὸ στόμα ὁ Δεσπότης τῶν οὐρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ Θεὸς κάθε παρηγοριᾶς¹⁴! Ἐσὺ ὄντας μέσα στὴ σάρκα ἀκόμα, ἢ νύφη τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀπόδειξη ὅλης τῆς προίκας σου ἔχεις δεχτεῖ τὸν ἄρραβῶνα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Γι' αὐτὸ τὴ δοκιμασίᾳ τῶν ἀλγείνων τὴ θεώρησες καὶ τὴ λόγιασες σὰν βέλη νηπίων ἢ δαγκώματα ψύλλων, ἐνῶ γοητευμένη ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ Χριστοῦ ποῦ σοῦ φανερώθηκε καὶ μὲ στερεὰ ψυχὴ ἔλεγες: «ποιὸς θὰ μὲ χωρίσει ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ; Ἡ θλίψη ἢ ἡ στενοχώρια ἢ ἡ πείνα ἢ ὁ δωγμὸς ἢ οἱ μάστιγες ἢ οἱ κίνδυνοι; Ἐχω πειστεῖ ὅτι οὔτε ἡ ζωὴ οὔτε ὁ θάνατος οὔτε ἄγγελος οὔτε τὰ παρόντα οὔτε τὰ μελλοντικὰ οὔτε κανένα ἄλλο πλάσμα θὰ μπορέσουν νὰ μὲ χωρίσουν ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ»¹⁵.

- 13 Τὸ πρῶι ὀδηγήθηκε ἡ μάρτυς στὸ βῆμα, μὲ σχετικὴ προσταγὴ τοῦ ἀρχοντα. Ὅταν εἶδε ὅτι τὰ χτυπήματα εἶχαν ἐξαφανιστεῖ καὶ τὸ σῶμα της ἦταν ἀπείραχτο καὶ ἀκέραιο χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἀμυχή, λέει ὁ βρεονοβλαβῆς καὶ φρενοπαρμένος:

5 Εἶδες πῶς οἱ θεοὶ ἀντιποιοῦνται καὶ ἀγαπῶσίν σε, ὅτι καὶ τὰς πληγὰς σου ἰάσαντο.

Ἡ δὲ μάρτυς, τῆς ἐκείνου καταγελάσασα παραφροσύνης καὶ ἐμβρονησίας καὶ παραπληξίας, ἀνταπεκρίνατο·

Οἱ μὲν σοὶ θεοὶ ὅμοιοί σου εἰσι, κωφοὶ καὶ τυφλοί, καὶ ἀνάι-
10 σθητοὶ καὶ ἀκίνητοι, ἑαυτοῖς βοηθῆσαι οὐ δυνάμενοι, καὶ πῶς ἐμὲ θεραπεύειν ἠδύναντο, τὴν αὐτῶν ἀφανίζουσαν λαοπλανῆ ματαιότητα· Ὁ δὲ ἐμὲ θεραπεύσας, Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὃν σὺ βεβήλοισ ὀφθαλμοῖς καὶ πεπωρωμένη ψυχῇ ἰδεῖν οὐ πέφυκας ἄξιος.

15 Ὡς δὲ θηρίον τούτοις ἐξαφθεῖς τῷ θυμῷ τοῖς ῥήμασιν ὁ παμμίαιρος, κελεύει τὰς πλευρὰς αὐτῆς εὐτόνως ζέεσθαι καὶ λαμπάδας πυρὸς ταῖς πληγαῖς προσφέρεσθαι καὶ σφύρα κατὰ τῆς κεφαλῆς ὡς ἐπὶ ἄκμονος τύπτεσθαι. Ἡ δὲ ἀτενίσασα εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπεν·

Σὺ γινώσκεις, καρδιογνώστα Κύριε, ὅτι ποθοῦσά σέ σοι
20 προσελήλυθα, μὴ με ἐγκαταλείπης ἕως τέλους.

Καὶ ταύτην οὖν τὴν βάσανον ἢ γενναία τοῦ Χριστοῦ μάρτυς γενναίως ὑπήνεγκεν, οὐ τῆς θηλυκῆς ἀσθενείας καὶ ἀνανδρίας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔξω γεγонуῖα. Πῶς γὰρ ἂν τοσαύτας αἰκίας καὶ πικρὰς καὶ ὀδυνηρὰς τιμωρίας ἐκαρτέρησεν, μὴ
25 ὑπερβᾶσα τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως, τῇ ἀοράτως αὐτὴν νευρούση καὶ ἐνισχυούση δυνάμει τοῦ Πνεύματος;

14 Ἄλλ' οὐδὲ τούτων γιγνομένων, κόρον τῆςμανίας ἔλαβεν ὁ τοῦ διαβόλου ὑπηρέτης τε καὶ συνήγορος· ἐφ' ἕτερον δὲ βασανιστηρίων εἶδος τὴν τῆς πονηρίας πηγαίαν διάνοιαν ἔτρεπεν, ἔνδον ἐγκαθήμενον ἔχων τὸν τῆς πάσης κακίας ἀρχηγὸν καὶ γεννήτορα καὶ εὐ-
5 ῥήμονα δράκοντα, τὸν ἐξ ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνον καὶ μισάνθρωπον. Ἐκέλευσεν οὖν, φησὶν, ὁ ἡγεμὼν ξίφει ἐκκοπῆναι τοὺς μαστοὺς τῆς μάρτυρος. Ἐκκοπτομένων δὲ τούτων, ἢ τοῦ Χριστοῦ ἀμνὰς εἰς οὐρανὸν ἔλεγεν ἀναβλέψασα.

Βλέπεις πῶς οἱ θεοὶ σὲ θέλουν δική τους καὶ σ' ἀγαποῦν, ἀφοῦ θεράπευσαν καὶ τὶς πληγές του.

Ἡ μάρτυς ἀφοῦ γέλασε μὲ τὴν παραφροσύνη καὶ τὴν κατάπληξη καὶ τῆ σύγχυση ἐκείνου, τοῦ ἀποκρίθηκε·

Οἱ θεοὶ σου εἶναι ὅμοιοι μ' ἐσένα, κουφοί, τυφλοὶ ἀναίσθητοι κι ἀσάλευτοι, ἀδύναμοι νὰ βοηθήσουν τὸν ἑαυτό τους· πῶς θὰ μποροῦσαν λοιπὸν νὰ θεραπεύσουν ἐμένα ποὺ ἀφανίζω τὴν ματαιότητά τους ποὺ ξεγελᾷ τὸν κόσμο; Αὐτὸς ποὺ μὲ θεράπευσε εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ ζεῖ, τὸν ὁποῖο ἐσὺ μὲ τὰ βέβηλα μάτια σου καὶ τὴν πωρωμένη ψυχὴ δὲν εἶσαι ἄξιος νὰ δεῖς.

Σὰν θηρίο ἀναμμένως ἀπὸ τὸ θυμὸ μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ παμμίαιρος προστάζει νὰ σπαράξουν βαθιὰ τὰ πλευρά της καὶ νὰ βάλουν στὶς πληγές της ἀναμμένους δαυλοὺς καὶ νὰ χτυποῦν μὲ σφυρὶ τὸ κεφάλι της ὅπως τὸ ἀμόνι. Ἐκείνη τότε, ἀφοῦ ἔστρεψε τὸ βλέμμα της στὸν οὐρανό, εἶπε·

Ἐσὺ, Κύριε, καρδιογνώστη, γνωρίζεις ὅτι ἦρθα σ' ἐσένα ἐπειδὴ σὲ ποθοῦσα· μὴ μ' ἐγκαταλείψεις ὡς τὸ τέλος.

Ἐπέφερε λοιπὸν ἡ γενναία μάρτυς τοῦ Χριστοῦ κι αὐτὸ τὸ μαρτύριο μὲ γενναιότητα, ξεπερνώντας ὄχι μόνο τὴ γυναικεία ἀδυναμία, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνθρώπινη φύση. Πῶς θὰ μποροῦσε νὰ ὑπομείνει καρτερικὰ τόσες κακώσεις καὶ σκληρὲς καὶ ἐπώδυνες τιμωρίες, ἂν δὲν εἶχε ξεπεράσει αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως μὲ τὴ δύναμη τοῦ Πνεύματος ποὺ τὴν τόνωνε καὶ τὴ δυνάμωνε;

- 14 Ἄλλ' οὔτε μ' ὄλα αὐτὰ ποὺ ἔγιναν χόρτασε ὁ ὑπηρέτης καὶ συνήγορος τοῦ διαβόλου, ἀλλὰ στρέφει τὴ γόνιμη σὲ κακία διάνοιά του σὲ ἄλλο εἶδος βασανιστηρίων, ἔχοντας θρονιασμένο μέσα του τῆς κάθε κακίας τὸν ἀρχηγὸ δράκοντα καὶ γεννήτορα καὶ ἐφευρέτη, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ στάθηκε ἀνθρωποκτόνος καὶ μισάνθρωπος. Πρόσταξε λοιπὸν, λένε, ὁ ἡγεμόνας νὰ κοποῦν μὲ τὸ ξίφος οἱ μαστοὶ τῆς μάρτυρος. Τὴν ὥρα ἐκείνη ποὺ κόβονταν οἱ μαστοὶ τῆς ἡ ἀμνάδα τοῦ Χριστοῦ ἔστρεψε τὸ βλέμμα στὸν οὐρανὸ καὶ ἔλεγε·

Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ προσώπου σου, Κύριε, καὶ τὸ Πνεῦ-
 10 μά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ.

Καὶ ταύτην οὖν τὴν πληγὴν ἢ μάρτυς καρτερικῶς καὶ εὐχαρίστως
 ἐδέξατο. Ἐὰρ σοι, παμπόνηρε δαῖμον, ἕτερα μοχθηρίας ἐπίνοια
 ταύτης χαλεπωτέρα ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς τεταμύεται; Ἐὰρ σοι
 ἕτερον αἰκισμῶν εἶδος ὀδυνηρότερον τῇ γυναικεῖα φύσει ὑπέιλη-
 15 πται ἢ ὑπολέλειπται; Οὐκ ἀπέκαμέν σου ὁ νοῦς τὰ κατὰ τῆς μάρτυ-
 ρος ἐξευρίσκων βασανιστήρια; Πρόσθε, εἰ δοκεῖ σοι, καὶ ἕτερα·
 εὐρήσεις γὰρ ἀδάμαντα, μᾶλλον δὲ ψυχὴν ἀρραγῆ καὶ αὐτοῦ στερ-
 ροτέραν ἀδάμαντος, ἐπανήλατον ἄκμονα τῶν σῶν σφυρῶν ἐπιφέ-
 ρειν τὰ κρούσματα· «σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν». Ὅσοι
 20 γὰρ πληθύνεις τὰς τιμωρίας, τοσοῦτον τῇ μὲν μάρτυρι καὶ πανευ-
 φήμῳ νεάνιδι τοὺς στεφάνους καὶ ἄκων ἀυξήσεως καὶ λαμπρότερα
 τὰ νικητήρια βραβεῖα καὶ μὴ βουλόμενος προξενήσεως. Σαυτῷ δὲ
 τὰς αἰσχύνας πληθύνεις, καθ' ἑκάστην πάλιν καὶ προσβολὴν
 ἠττώμενος καὶ πίπτων καὶ ὑπτίος ἀνατρεπόμενος, πλείονας δὲ καὶ
 25 τὰς ἀτελευτήτους κολάσεις καὶ τοὺς φλογιστικοὺς ἀσβέστους ἄν-
 θρακας τῇ παγκακίστῳ σῆ ἐπισωρεῦεις κεφαλῇ.

15 Ἄλλὰ μοι καὶ τοῦ τῆς μακαρίας κατὰ μὲν σάρκα γεννήτορος
 ἀλλότριον τοῦ εὐσεβοῦς κατὰ πνεῦμα φρονήματος τὸ ἀπάνθρωπον
 καὶ ἐκτεθηριομένον τοῦ τρόπου καὶ πόρρω τῆς πατρικῆς διαθέσε-
 ως θαυμάζειν ἐπέρχεται. Ὅντως καὶ αὐτὰ τὰ ἄλογα θηρία,
 5 ἄσπλαγχνε πάτερ, τῇ ὠμότητι καὶ τῇ ἀπανθρωπίᾳ υπερήλασας.
 Ἐκεῖνα γὰρ τὰ ἔγγωνα αὐτῶν ὑφ' ὅτου θεωροῦνται βλαπτόμενα,
 μέχρι θανάτου αὐτῶν υπερμάχονται, σὺ δὲ τὸ ἴδιον καὶ μονογενὲς
 θυγάτριον ὡς ἐν μακέλλῳ ἀφειδῶς τὰ γυναικεῖα γαλακτοφόρα
 μέλη ξίφεσιν θεώμενος ἐκκοπτόμενα, οὐδὲ κἄν τὴν ὑβρίν ἡδέσθης
 10 τῆς φύσεως, οὐδὲ πρὸς τὰς τῶσαύτας πληγὰς ἐκάμφθης, ὡς τὴν
 καρδίαν λιθώδης τε καὶ ἀναίσθητος.

«Μὴ μὲ ἀπορρίψεις μακριὰ ἀπὸ τὸ πρόσωπό σου καὶ μὴ πάρεις ἀπὸ ἐμένα τὸ ἅγιό σου Πνεῦμα»¹⁶.

Κι αὐτὴ λοιπὸν τὴν πληγὴ τὴ δέχτηκε ἡ μάρτυς μὲ καρτερία καὶ εὐχαριστώντας. Ἔχεις ἄραγε, παγκάκιστε δαίμονα, κρυμμένη σὰ θησαυρὸ σὰ βάθη τῆς ψυχῆς σου κι ἄλλη ἐπινόηση κακίας χειρότερη ἀπ' αὐτή; Σοῦ ἔχει ἄραγε ἀπομείνει ἡ θεωρεῖς καμμιά κακοποίηση ὀδυνηρότερη γιὰ τὴ γυναικεία φύση; Δὲν ἀπέκαμε ὁ νοῦς σου προσπαθώντας ν' ἀνακαλύψει βασανιστήρια γιὰ τὴ μάρτυρα; Πρόσθεσε, ἂν νομίζεις, κι ἄλλα. Θὰ βρεῖς ἀπέναντί σου διαμάντι ἢ καλύτερα ψυχὴ ποὺ δὲ ραγίζει, κι ἀπὸ αὐτὸ τὸ διαμάντι στερεότερη, ἀμόνι ἰκανὸ νὰ ἀνταποδίδει τὰ χτυπήματα ἀπὸ τὰ σφυριά σου· «εἶναι σκληρὸ γιὰ σένα νὰ λακτίζεις σὲ καρφιά»¹⁷. Γιατὶ ὅσο πληθαίνει τις τιμωρίες, τόσο αὐξάνεις καὶ χωρὶς νὰ θέλεις τὰ στεφάνια γιὰ τὴ μάρτυρα καὶ πανεύφημη κόρη καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλεις θὰ τῆς προσφέρεις τὰ ἔπαθλα τῆς νίκης λαμπρότερα. Ἐνῶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου, καθὼς θὰ νικίεσαι καὶ θὰ πέφτεις καὶ θ' ἀνατρέπεται θὰ πληθύνεις τὴν αἰσχύνη σου νικημένος καὶ τρεπόμενος σὲ φυγὴ ὕστερα ἀπὸ κάθε ἀγώνα καὶ ἐπίθεσή σου, καὶ θὰ σωρεύσεις περισσότερα καὶ τ' ἀναμμένα κι ἄσβηστα κάρβουνα καὶ τ' ἀτελεύτητα βασανιστήρια στὸ γεμάτο ἀπὸ κάθε κακία κεφάλι σου.

- 15 Ἄλλὰ μοῦ προξενεῖ θαυμασμὸ καὶ ὁ ἀπάνθρωπος κι ἀποθηριωμένος τρόπος τοῦ σαρκικοῦ γονιοῦ τῆς μακαριστῆς, ξένος ἀπὸ τὸ εὐσεβὲς πνευματικὸ φρόνημα καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρικὴ στοργή. Ἀληθινὰ κι αὐτὰ τὰ ἄλογα θηρία, ἄσπλαχνε πατέρα, τὰ ξεπέρασες μὲ τὴν ἀπανθρωπιά σου. Γιατὶ ἐκεῖνα ὑπερασπίζονται τὰ παιδιὰ τους μέχρι θανάτου ἂν βλέπουν νὰ θέλει κάποιος νὰ τὰ βλάψει, ἐνῶ ἐσὺ τῆς δικῆς σου, μοναδικῆς κόρης, βλέποντας χωρὶς λύπη νὰ μακελλοκόβουν μὲ τὸ σπαθὶ τὰ γυναικεία μέλη ποὺ πηγάζουν τὸ γάλα τῆς ζωῆς, δὲν ντράπηκες κὰν τὴν προσβολὴ κατὰ τῆς φύσης οὔτε καὶ λύγισες μπροστὰ στὶς τόσες πληγὲς ἔχοντας πέτρινη καρδιά κι ἀναίσθητη.

16. Ψαλμ. 50,31. 17. Πράξ. 9,5.

Ἄλλὰ τί θαυμάζομεν, ἀδελφοί, τοὺς τῇ πλάνῃ τῆς ἀσεβείας μεθύνοντας καὶ τῇ τοῦ Σατανᾶ μανίᾳ ἐκβεβακχευμένους; Ὡσπερ γὰρ οἱ καλλίνικοι μάρτυρες τῷ περὶ Χριστὸν φίλτρῳ τοῦ θεοῦ γε-
 15 νόμενοι κάτοχοι Πνεύματος, τὴν φύσιν νικήσαντες καὶ ὑπερναβάντες, ἐν τοῖς ὑπὲρ φύσιν γεγόνασιν, οὕτω δὴ καὶ οἱ τοῦ Χριστοῦ καὶ τούτων διῶκται, τοῦ πονηροῦ πλήρεις χρηματίζοντες πνεύματος καὶ τῇ ἀποστατικῇ ἑαυτοὺς δυνάμει καταδουλώσαντες, ἔξω καὶ αὐτοὶ τῆς φύσεως, οὐκ εἰς κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ χειρόν ἀπόλισθον
 20 καὶ ἐξέπεσον. Καὶ ὡσπερ ἐκεῖνοι ἄνω τῆς ἀνθρωπίνης ὑπερουψώθησαν καταστάσεως, τοσοῦτο καὶ οὗτοι κατωτέρω ταύτης κατεκλύσθησαν καὶ τοῖς ἀνθρωποκτόνοις γεγόνασιν δαίμοσιν ὁμοιοὶ καὶ μάλα εἰκότως. Οἱ γὰρ Χριστῷ προσερχόμενοι, Χριστοῦ μιμηταὶ διὰ τῆς αὐτῆς ἀρετῆς καθίστανται, οἱ δὲ τῷ τοῦ διαβόλου ζυγῷ
 25 ἑαυτοὺς ὑποζυζάντες, ἐκείνῳ δῆπουθεν γίνονται παρεμφερεῖς καὶ ἐφάμιλλοι. Ἄλλ' ἴδωμεν τί πάλιν ὁ ἀντίδικος καὶ ἀντίπαλος διὰ τῶν ἰδίων ὑπασπιστῶν κατὰ τῆς σεμνῆς καὶ σώφρονος παρθένου ἐπινοεῖ καὶ τεκταίνεται.

Ἰδὼν γὰρ ὅτι τὰς τοῦ σώματος αἰκίας ἀνδρείως ὑποφέρει τε καὶ ὑφίσταται, τῇ ψυχῇ βάσανον ἐπιτηδεύει ἀφόρητον καὶ αἰσχύνῃς ἄξιον, ὡς οἶεται. Καὶ ἔστιν ὡς ἀληθῶς τοιαύτη καὶ τῶν προτέρων χαλεπωτέρα. Ἄλλὰ διὰ Χριστὸν πάσχειν, κἂν τι δοκεῖ ἐπονεῖδι-
 5 στον ἔχειν καὶ ἄσχημον, πλὴν ἀλλὰ παντὸς καλλωπίσματός ἐστιν σεμνότερόν τε καὶ εὐσχημονέστερον καὶ κοσμιώτερον. Κελεύει γάρ, φησὶν ὁ ἡγεμὼν γυμνὴν πομπευθῆναι αὐτὴν πᾶσαν τὴν περίχωρον ἐκείνην καὶ πληγαῖς ἀφορήτοις μαστίζεσθαι. Ἴστε δὲ πάντως, ἀγαπητοί, ὅσην τὸ πρᾶγμα φέρει ταῖς παρθένοις αἰσχύνην καὶ
 10 αἰδῶ, καὶ μάλιστα ταῖς κατὰ τὴν ὁσίαν ταύτην κόρην, ἧς οὐδὲ ἥλιος εἰς κόρον, ὡς εἶπεῖν, ἀπολαῦσαι δεδύνηται πρότερον. Καὶ οὐ μόνον μίαν ἀγορὰν καὶ πλατεῖαν ἢ δευτέραν περιάγειν ἠνάγκαζεν,

Ἄλλὰ γιατί θαυμάζομε, ἀδελφοί μου, τοὺς μολυσμένους κυριολεκτικὰ ἀπὸ τὴν πλάνη τῆς ἀσέβειας καὶ παραδομένους στὴ βακχικὴ μανία τοῦ Σατανᾶ; Γιατί, ὅπως οἱ καλλίνικοι μάρτυρες, ἀφοῦ μὲ τὴν ἀγάπη τους πρὸς τὸ Χριστὸ ἔλαβαν τὸ θεῖο Πνεῦμα καὶ νίκησαν καὶ ξεπέρασαν τὴ φύση, βρέθηκαν μέσα στὰ ὑπερφυσικά, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ οἱ διῶκτες τοῦ Χριστοῦ καὶ τούτων, γεμάτοι ὄντας ἀπὸ τὸ πονηρὸ πνεῦμα καὶ ὑποδουλωμένοι στὴ δύναμη τῆς ἀποστασίας, ξεγλίστησαν κι αὐτοὶ καὶ ξέπεσαν ἔξω ἀπὸ τὴ φύση, ὄχι βέβαια στὸ καλύτερο, ἀλλὰ στὸ χειρότερο. Κι ὅπως ἐκεῖνοι ἀνυψώθηκαν πάνω ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη κατάσταση, τόσο περισσότερο κι αὐτοὶ βούλιαζαν πιὸ κάτω ἀπὸ αὐτὴν κι ἔγιναν ὅμοιοι μὲ τοὺς ἀνθρωποκτόνους δαίμονες. Καὶ εἶναι πολὺ φυσικό. Γιατί ὅποιοι προσέρχονται στὸ Χριστό, μιμοῦνται μὲ τὴν ἴδια τὴν ἀρετὴ τὸ Χριστό, ὅσοι ὅμως ἔξεψαν τὸν ἑαυτό τους στὸ ζυγὸ τοῦ διαβόλου, γίνονται κατὰ κάποιον τρόπο παρόμοιοι κι ἐφάμιλλοι μ' αὐτόν. Ἄλλὰ ἄς δοῦμε τί σοφίζεται πάλι καὶ μηχανεύεται ὁ ἀντίδικος κι ἀντίπαλός μας μέσω τῶν ἰδίων τῶν ὑπάσπιστῶν του ἐναντίον τῆς σεμνῆς καὶ φρόνιμης παρθένας.

- 16 Βλέποντας δηλαδὴ ὅτι ὑποφέρει τὶς κακοποιήσεις τοῦ σώματος καὶ τὶς ὑπομένει μὲ ἀνδρεία, χρησιμοποιεῖ ἓνα ἀφόρητο βασανισμὸ τῆς ψυχῆς κι ἄξιο, ὅπως νομίζει, νὰ τῆς προκαλέσει ντροπὴ. Κι εἶναι τέτοιος στ' ἀλήθεια καὶ βαρύτερος ἀπὸ τοὺς προηγούμενους. Τὸ νὰ πάσχει ὅμως κανεὶς γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ, ἀκόμα κι ἂν φαίνεται κάτι πῶς ἔχει κάτι τὸ ἐπονείδιστο καὶ ἄσχημο, εἶναι ὡστόσο ἀπὸ κάθε καλλωπισμὸ εὐγενικότερο καὶ ὠραιότερο καὶ ἀξιοπρεπέστερο. Προστάζει λοιπόν, ὅπως λέγεται, ὁ ἡγεμόνας νὰ τὴν διαπομπεύσουν γυμνὴ σ' ὅλη ἐκείνη τὴν περιοχὴ καὶ νὰ τὴ μαστιγώνουν ταυτόχρονα μὲ ἀνυπόφορα μαστιγώματα. Γνωρίζετε ὅπωςδὴποτε, ἀγαπητοί μου, πόση ντροπὴ καὶ συστολὴ προκαλεῖ τὸ πράγμα στὶς παρθένες καὶ μάλιστα στὶς ὅμοιες μὲ τὴν ὁσία αὐτὴ κόρη, πού, ὅπως θὰ λέγαμε, οὔτε ὁ ἥλιος δὲν μπόρεσε ν' ἀπολαύσει ἱκανοποιητικὰ τὸ θεάμα τῆς πρωτύτερα. Καὶ δὲν τοὺς ὑποχρέωσε νὰ τὴ γυρίσουν σὲ μιὰ μόνο ἀγορὰ καὶ πλατεία, ἢ καὶ σὲ δύο ἔστω, ἀλλὰ νὰ τὴ γυρίσουν

ἀλλὰ καὶ χωρία καὶ ἄστεα καὶ δῆμους ἀμείβουσαν. Πᾶσαν γάρ, φησὶν, τὴν περιχώρον ἐκείνην. Ὅντως πάσης καύσεως καὶ μαστί-
 15 γων ὀδύνης οὗτος ὁ πειρασμὸς ταῖς αἰσχυνηλαῖς καὶ σεμναῖς κό-
 ραις χαλεπώτερός τε καὶ ἐπαχθέστερος.

Ἄλλ' ὁμως καὶ ταύτην τὴν αἰσχύνην ὑπέμεινεν διὰ τὸ πρὸς
 Χριστὸν φίλτρον καὶ ἔρωτα, ὃς δι' ἡμᾶς σταυρὸν ὑπέμεινεν, αἰσχύ-
 νης καταφρονήσας. Τὸν γὰρ παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν τοῖς παθήμα-
 20 σιν, οἷς καὶ ἡ τοιαύτη αἰσχύνη ἐνυπάρχει τῆς ἐσθῆτος, ἡ παρθένος
 προεκδύσασα, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἀσχημονεῖν ἐλογίζετο· ἀλλ' ὡσπερ οἱ
 πρωτόπλαστοι ἐν τῷ παραδείσῳ πρὸ τῶν παθῶν τῆς ἀμαρτίας γυ-
 μνοὶ ἦσαν καὶ οὐκ ἠσχύνοντο, ἡνίκα δὲ διὰ τῆς παρακοῆς τὰ πάθη
 ἐν αὐτοῖς ἐκινήθησαν, ἀσχημονεῖν ὑπελάμβανον, εἰ μὴ φύλλα συ-
 25 κῆς ἐαυτὴν τὴν γύμνωσιν περιέστειλαν, οὕτω καὶ ἡ παρθένος αὕτη,
 εἰς ἐκείνην ἐπανελθοῦσα τὴν πρὸ τῆς παραβάσεως ἀμαρτίας κατά-
 στασιν, τὴν αἰσχύνην τοῖς λοιποῖς συναπημφιάσατο πάθεσιν. Ἄλλ'
 ὁμως, ἵνα μὴ οἱ μαροὶ τὸ πανίερον αὐτῆς ἀπερικάλυπτον περιπο-
 λεῦον σῶμα θεώμενοι καταγελᾶν δόξωσιν, ἀτενίσασα εἰς τὸν οὐ-
 30 ρανὸν εἶπεν·

Κύριε ὁ Θεός, ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, σκέ-
 πασόν μου τὸ διὰ σέ γε γυμνωμένον σῶμα, ἵνα μὴ ὀρᾶται ὑπὸ
 ἕτων ἀσεβῶν τούτων.

Καὶ ταῦτα εἰπούσης αὐτῆς, ἀποστείλας ὁ Κύριος ἄγγελον, στολῆ
 35 λευκῆ αὐτὴν περιεκάλυψεν· καὶ περιεῖη καθάπερ νύμφη κεκοσμη-
 μένη καὶ κεκαλλωπισμένη, ἐκ τοῦ πατρικοῦ δόμου ἐπὶ τὴν εὐτρε-
 πισμένην νυμφικὴν παστάδα, περιαγομένη τε καὶ δορυφορουμένη
 καὶ πομπεύουσα, τῷ μαρτυρικῷ κατεστεμμένη τε διαδήματι καὶ
 τοῖς ὑπὲρ Χριστοῦ ἀθλητικοῖς στίγμασι καὶ τῇ τοῦ αἵματος πορφυ-
 40 ρίδι σεμνυνομένη καὶ διαπρέπουσα ὑπὲρ πᾶσαν μαργαριτῶν, σμα-
 ράγδων τε καὶ ὑακίνθων καὶ πολυτίμων λίθων, χρυσῶν τε ἀποπε-
 πλεγμένων φανότητα. Ὡ τοῦ θαύματος! Οἱ ἐμπαθεῖς καὶ φιλήδο-

στά χωριὰ καὶ τὶς πόλεις καὶ τοὺς δήμους. Γιατὶ εἶπε νὰ τὴ γυρίσουν σ' ὄλη ἐκεῖνη τὴν περιοχὴ. Πράγματι αὐτὴ ἡ δοκιμασία εἶναι γιὰ τὶς ντροπαλὲς καὶ σεμνὲς κοπέλλες πολὺ βαρύτερη καὶ δυσκολότερη ἀπὸ κάθε πόνο φωτιᾶς καὶ μαστιγώματος.

Ἐπομένως ὁμως καὶ αὐτὴ τὴ ντροπὴ γιὰ χάρη τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἔρωτά της πρὸς τὸ Χριστό, πού ὑπέμεινε γιὰ χάρη μας τὸ σταυρὸ καὶ καταφρόνησε τὴ ντροπὴ¹⁸. Γιατὶ, ἀφοῦ πρὶν ἀπὸ τὸ φόρεμά της ἡ παρθένα εἶχε ἀποβάλλει τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο μὲ τὰ πάθη του στὰ ὅποια συγκαταλέγεται καὶ ἡ ντροπὴ τοῦ εἴδους αὐτοῦ, γι' αὐτὸ οὔτε κἂν σκέφτηκε πὼς ἔκανε κάτι κακὸ¹⁹. Ἀλλὰ, ὅπως μέσα στὸν παράδεισο οἱ πρωτόπλαστοι πρὶν ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας ζοῦσαν γυμνοὶ καὶ δὲν ἔνιωθαν ντροπὴ²⁰, ὅταν ὁμως μὲ τὴν παρακοὴ κινήθηκαν μέσα τους τὰ πάθη νόμισαν ὅτι ἀσχημονοῦσαν, ἂν δὲν ἔντυναν τὴ γύμνια τους μὲ φύλλα συκῆς²¹, ἔτσι καὶ ἡ παρθένα αὐτὴ ἐπιστρέφοντας σ' ἐκεῖνη τὴν κατάστασιν τὴν πρὶν ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, μαζὶ μὲ τ' ἄλλα πάθη ξεντύθηκε καὶ τὴ ντροπὴ. Ἀλλὰ ὁμως γιὰ νὰ μὴ θελήσουν νὰ περιγελάσουν οἱ μαρτοὶ βλέποντας νὰ περιφέρεται ἀπερικάλυπτο τὸ πανιέρο σῶμα της, στρέφοντας τὰ βλέμματα της στὸν οὐρανὸ εἶπε:

Κύριε, ἐσὺ πού περιβάλλεις τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ σύννεφα, σκέπασέ μου τὸ σῶμα τὸ γυμνωμένο γιὰ χάρη σου, γιὰ νὰ μὴν τὸ βλέπουν τοῦτοι οἱ ἀσεβεῖς.

Μόλις εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, ἔστειλε ὁ Κύριος ἄγγελό του καὶ τὴν ἔντυσε μὲ λευκὴ στολή, καὶ ἔτσι περιφερόταν σὰν νύφη στολισμένη καὶ καλλωπισμένη, ἀπὸ τὸ πατρικὸ της σπίτι στὴν καταστόλιστη νυφικὴ παστάδα· πήγαινε μὲ φρουρὰ τιμητικὴ σὲ πομπὴ γιορτινὴ, στεφανωμένη μὲ τὸ διάδημα τοῦ μαρτυρίου καὶ σημάδια τῆς ἄθλησής της γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ, στολισμένη μὲ τὴ ματωμένη πορφύρα καὶ ξεχωρίζοντας μὲ λάμψη ἀνώτερη ἀπὸ τῶν μαργαριταριῶν καὶ τῶν σμαραγδιῶν καὶ τῶν ὑακίνθων καὶ τῶν πολυτίμων πετραδιῶν τῶν δεμένων μὲ τὸ χρυσάφι. ὦ θαῦμα! Οἱ παθιασμένοι αὐτοὶ καὶ φίλοι τῆς ἡδονῆς, χωρὶς καθόλου

20. Γεν. 2,25.

21. Γεν. 3,7.

νοι, ἀναιδεῖς τε καὶ λίαν ἀναίσχυντοι, ὀλογύμους τὰς διὰ Χριστὸν ἀθλόουσας περιῖστανον μάρτυρας, ἵνα ταύτας, ὡς ὦντο, θριαμβεύ-
 45 σωσι, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἀκόλαστον αὐτῶν ὄρασιν ἐμπαθῶς ἐστιάσω-
 σιν, ὁ δὲ Χριστὸς χάριτος περιβολῆ ὄλην περιστείλας τὴν οἰκείαν ἀθλήτριαν, τὴν θεάν τοῖς αἰσχροῖς καὶ ἀσελγέσι καὶ μυσσαροῖς διε-
 τείχισεν, καὶ ἄπρακτον αὐτῶν τὴν ἐπίνοιαν δέδειξε καὶ τῆς προσ-
 δοκίας παρέσφηλεν.

17 Περιαγαρόντες δὲ αὐτὴν πᾶσαν ἐκείνην τὴν περιχώρον, ἤγαγον ἐπὶ τινα κώμην, ἐνθα καὶ τὸν ἡγεμόνα κατέλαβον. Ἀπορήσας οὖν ὁ ἡγεμὼν τὸ τί πάλιν ποιήσειεν (πᾶσα γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπίνοια ἀνήνυτος καὶ ἀνόητος ἀπεδείκνυτο καὶ τῶν ἐλπίδων ἐξέπιπτεν), ἀπόφασιν
 5 κατὰ τῆς πολυάθλου μάρτυρος ἐξενήνοχεν, κεφαλικῆς τιμωρίας ὑπομεῖναι περαίωσιν. Τότε ὁ ταύτης πατὴρ θυμοῦ πολλοῦ πλησθεὶς καὶ ζήλου σατανικοῦ, καὶ αὐτὸν ἐγκυμονήσας τὸν ἀπ' ἀρ-
 χης ἀνθρωποκτόνον διάβολον, ἵνα τελείαν δόξῃ λατρείαν προσε-
 νέγκαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ θεραπευομένοις εἰδώλοις καὶ βδελύγμασιν,
 10 μᾶλλον δὲ τοῖς δι' ἐκείνων ἐνεργοῦσι τῆς πονηρίας πνεύμασί τε καὶ δαίμοσι, ζίφος σπασάμενος, ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ ὄρος, αὐτόχειρ καὶ αὐτουργὸς τῆς μαιφονίας γενέσθαι ἐπιθυμῶν καὶ ἐφιέμενος. Περιχαρῶς δὲ ἡ καλὴ καὶ τελεία περιστερὰ τὴν ὑπὲρ Χριστοῦ δε-
 χομένη σφαγὴν, εἰς προσευχὴν καὶ ἰκεσίαν ἐτρέπετο. Ἔσπευδεν
 15 γὰρ ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως καὶ πρὸς τὴν εἰς οὐρανὸν ἠπειγέτο μεταρσίαν ἀνάβασιν. Οὐδὲν δὲ κωλύει αὐτῶν τῆς εὐχῆς τῶν ρημάτων ἐπακοῦσαι τῆς μάρτυρος, ἵνα δι' αὐτῶν τὴν ἀκοὴν ἀγιάσωμεν.

Ἄναρχε, ἀχειροποιήτε μαρτύρων στέφανε, Κύριε Ἰησοῦ
 20 Χριστέ, ὁ τὸν οὐρανὸν ἐκτείνας καὶ τὴν γῆν θεμελιώσας, ὁ τὰς ἀβύσσους συγκλείσας καὶ τὴν θάλασσαν τειχίσας· ὁ προσ-
 τάξας τὰς ὄμβροτόκους νεφέλας βρέχειν ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς, ὁ ἐπὶ θαλάσσης περιπατήσας ὡς ἐπ' ἐδάφους καὶ

ντροπή καὶ σεβασμό, περικύκλωναν ὀλόγυμες τὶς παρθένες ποῦ ἀθλοῦσαν γιὰ χάρι τοῦ Χριστοῦ, γιὰ νὰ τὶς γελοιοποιήσουν, ὅπως νόμιζαν, καὶ μαζὶ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸ πάθος τῆς ἀκόλαστης ὄρασῆς τους. Ὁ Χριστὸς ὁμως, ἀφοῦ ἔντυσε τὴν ἀθλήτρια τοῦ ἀπὸ πάνω ὡς κάτω μὲ τὸ φόρεμα τῆς χάριτός του, τὴν ἐξασφάλισε ἀπὸ τὸ κοίταγμα τῶν ἀσελγῶν καὶ βρομερῶν ἐχθρῶν, ἀπέδειξε ἄπρακτὴ τὴν ἐπινόησή τους καὶ τοὺς ἐβγαλε ἀπὸ τὶς προσδοκίες τους παραπλανώντας τους.

- 17 Ἀφοῦ τὴ γύρισαν σ' ὅλη ἐκείνη τὴν περιοχὴ, τὴν ὀδήγησαν σὲ μιὰ κωμόπολη, ὅπου βρῆκαν καὶ τὸν ἡγεμόνα. Μὴν γνωρίζοντας λοιπὸν ὁ ἡγεμόνας τί ἄλλο νὰ τῆς κάνει (γιατὶ ὅλη ἡ ἐφευρετικότητά του στάθηκε ἄχρηστη κι ἀνώφελη κι οἱ ἐλπίδες του δὲν πραγματοποιοῦνταν) βγάζει ἀπόφαση γιὰ τὴν πολυάθλη μάρτυρα νὰ τὴ θανατώσουν μὲ ἀποκεφαλισμό. Ὁ πατέρας τῆς τότε κυριαρχημένος ἀπὸ πολὺ θυμὸ κι ἐγκυμονώντας μέσα του τὸν ἴδιο τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνο διάβολο²², γιὰ νὰ φανεῖ ὅτι πρόσφερε τέλεια λατρεία στὰ βδελυρὰ εἰδῶλα ποῦ προσκυνοῦσε ἢ μᾶλλον στὰ πνεύματα τῆς πονηρίας καὶ τοὺς δαίμονες ποῦ ἐνεργοῦσαν μέσω αὐτῶν, τραβώντας τὸ ξίφος του, τὴν ἀνέβασε στὸ ὄρος, ποθώντας καὶ θέλοντας νὰ ἐκτελέσει ὁ ἴδιος μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια τὸ φοβερὸ ἔγκλημα. Γεμάτη χαρὰ ἢ ὠραία καὶ καλὴ περιστέρα δέχτηκε τὴ σφαγὴ τῆς γιὰ χάρι τοῦ Χριστοῦ κι ἔπεσε σὲ προσευχὴ καὶ ἱκεσία. Γιατὶ ἔτρεχε πρὸς τὸ βραβεῖο τῆς κλήσης τῆς στὸν οὐρανὸ καὶ βιαζόταν ν' ἀνέβει ἀνάερη στὰ οὐράνια²³. Ἀλλὰ δὲν ἐμποδίζει καθόλου ν' ἀκούσομε τὰ ἴδια τὰ λόγια τῆς προσευχῆς τῆς μάρτυρος, γιὰ ν' ἀγιάσομε μ' αὐτὰ καὶ τὴν ἀκοή μας:

Ἄναρχε, ἀχειρόπλεχτο στεφάνι τῶν μαρτύρων, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐσὺ ποῦ ἄπλωσες τὸν οὐρανὸ καὶ θεμελίωσες τὴ γῆ²⁴, ἐσὺ ποῦ τὶς ἀβύσσους περιέκλεισες καὶ περιτείχισες τὴ θάλασσα²⁵, ἐσὺ ποῦ πρόσταξες τὰ σύννεφα ποῦ φέρνουν τὴ βροχὴ νὰ βρέχουν σὲ κακοὺς καὶ ἀγαθοὺς²⁶,

25. Παρμ. 8,27-29. Ἱερ. 5,22. 26. Ματθ. 5,45.

25 τοὺς πόδας μὴ βρέξας, ὁ ἐπιτιμήσας τῷ ἀνέμῳ καὶ τῇ θα-
 λάσσει καὶ εἰς γαλήνην μεταβαλὼν, πάντα γὰρ ὑπακούει, Κύ-
 ριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, τῷ σῶ προστάγματι, ὅτι ποιήματά
 σου ἐστίν, παράσχου μοι, Κύριε, τὴν αἴτησιν ταύτην καὶ δὸς
 τῇ δούλῃ σου χάριν, ἵνα, ὅστις μνημονεύῃ μου ἐν τῷ ὀνόματι
 30 σου τῷ ἁγίῳ καὶ ποιῇ τὴν μνήμην τῶν ἡμερῶν τῆς μαρτυ-
 ρίας μου, Κύριε, μὴ μνησθῆς τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν ἐν ἡμέρα
 κρίσεως, ἀλλ' ἴλεως γενοῦ αὐτοῖς. Γινώσκεις γάρ, Κύριε, ὅτι
 σὰρξ καὶ αἷμά ἐσμεν, ποίημα τῶν ἀχράντων χειρῶν σου.

Καὶ ἀναπεμψάσης αὐτῆς τό, «Ἀμήν», πάλιν προσηύξατο, λέγουσα·
 Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ πάσης πνοῆς καὶ σαρκὸς
 35 δημιουργός, ὁ ἰασάμενος πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν,
 παράσχου τῇ δούλῃ σου χάριν, ἵνα, ὅσοι ἂν προσέλθωσιν τῷ
 τόπῳ ἔνθα τὸ λείψανόν μου ἀπόκειται καὶ εἰσὶ τὰ ἡγιασμένα
 ὕδατα, δώρησαι αὐτοῖς ἴασιν ψυχῆς καὶ σώματος, ἵνα καὶ ἐν
 τούτοις δοξάζεται τὸ πανάγιον ὄνομά σου, ἅμα τῷ Πατρὶ καὶ
 40 τῷ ἁγίῳ Πνεύματι.

Καὶ ἀναπεμψάσης αὐτῆς τό, «Ἀμήν», ἐγένετο φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ, λέγουσα·

Δεῦρο, ἡγιασμένη μου ἀθληφόρος, ἀναπαύου εἰς τὰ ταμιεῖα
 τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Πάντα δὲ ὅσα ἂν ἠτήσω,
 45 δεδώρηταί σοι παρ' ἐμοῦ.

Καὶ ταῦτα ἀκούσασα ἡ μακαρία μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, ἤλθεν ἐπὶ τὸν
 τόπον καὶ ἀπετιμήθη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τοῦ ξίφους τοῦ πατρὸς αὐ-
 τῆς, σὺν τῇ ἁγίᾳ Ἰουλιανῇ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. Κατερχομένου δὲ
 Διοσκόρου τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ὄρους, πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐ-
 50 ρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτόν, ὥστε μήτε τὸν χοῦν φαίνεσθαι ἢ εὐρε-
 θῆναι.

πού περπάτησες πάνω στὴ θάλασσα σὰ νὰ ἦταν στεριά
χωρὶς νὰ βρέξεις τὰ πόδια σου²⁷, πού ἐπιτίμησες τὸν ἄνεμο
καὶ τὴ θάλασσα κι ἔφερες τὴ γαλήνη²⁸, γιατί ὄλα, Κύριέ
μου Ἰησοῦ Χριστέ, ὑπακοῦν στὸ πρόσταμά σου, γιατί εἶναι
ἔργα σου, κάνε, Κύριε, αὐτὴ τὴν αἴτησή μου καὶ δώσε τὴ
χάρη σου στὴ δούλη σου, ὥστε, ὅποιος μὲ μνημονεύει στὸ
ὄνομα τὸ ἅγιο τὸ δικό σου καὶ τελεῖ τὴ μνήμη τῶν ἡμερῶν
τοῦ μαρτυρίου μου, Κύριε, νὰ μὴ θυμηθεῖς τὶς ἁμαρτίες του
κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσης, ἀλλὰ νὰ φανεῖς σ' αὐτὸν σπλα-
χνικός. Γιατί γνωρίζεις, Κύριε, ὅτι εἴμαστε σάρκα καὶ
αἷμα, ἔργο τῶν ἄχραντων χειρῶν σου.

Κι ἀφοῦ εἶπε τὸ "Ἀμήν" πάλι προσευχήθηκε καὶ εἶπε:

Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ δημιουργὸς κάθε πνοῆς καὶ
κάθε σάρκας, ὁ ἱατρὸς κάθε ἀρρώστιας καὶ κάθε ἀσθένει-
ας²⁹, δῶσε στὴ δούλη σου τὴ χάρη, σὲ ὅσους προσέλ-
θουν στὸν τόπο ὅπου θὰ βρῖσκεται τὸ λείψανό μου καὶ
ἀναβλύζουν τὰ ἁγιασμένα νερά, νὰ δωρήσεις τὴν ἴαση τῆς
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, ὥστε καὶ μ' αὐτὰ νὰ δοξάζεται τὸ
πανάγιό σου ὄνομα μαζί μὲ τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιο Πνεῦ-
μα.

Κι ἀφοῦ εἶπε τὸ "Ἀμήν", ἀκούστηκε φωνὴ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ πού
ἔλεγε:

"Ἐλα, ἐσὺ ἡ ἀθλοφόρος μου πού ἀγιάσες, ἀναπαύου στὰ
οὐράνια δώματα τοῦ Πατέρα μου. Ὅσα κι ἂν ζήτησες, τὰ
ἔλαβες δῶρο ἀπὸ ἐμένα.

"Ὅταν τὰ ἄκουσε αὐτὰ ἡ μακάρια μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, ἦρθε στὸ
μέρος πού τὴν ἔσερνε καὶ ἀποκεφαλίστηκε ἀπὸ τὸ ξίφος τοῦ πα-
τέρα της, στὸν ἴδιο τόπο μαζί μὲ τὴν ἀγία Ἰουλιανή. Κατεβαίνο-
ντας ὁ πατέρας της Διόσκορος ἀπὸ τὸ βουνό, ἔπεσε φωτιὰ
ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ τὸν κατέφαγε, ὥστε οὔτε ἡ σπονδὸς του νὰ
φαίνεται οὔτε νὰ βρεθεῖ ὁ τόπος ὅπου ἔπεσε.

27. Ματθ. 8,23-27.

28. Λουκᾶ 8,22-25.

29. Ματθ. 4,23.

18 Καλόν, ὡς ἀληθῶς, τῇ ἀθλήσει τὸ τέλος ἢ μάρτυς ἐπέθεικεν. Εὐχὴν γὰρ τῶν ἄθλων ἐν τῷ πύργῳ προσάξασα, εὐχὴν τούτοις καὶ τὴν κορωνίδα ἐνέστησεν. Τίς δὲ τῆς προσευχῆς ἢ δύναμις; Ἡτήσατο τὸν ἴδιον νυμφίον Χριστόν, ἵλεων τοῖς αὐτῆς τὴν μνήμην ἐπι-
 5 τελοῦσιν γενέσθαι, τῶν μὲν πλημμελημάτων τὴν ἄφεσιν, τῶν δὲ νοσημάτων τὴν ἴασιν. Ὁ δὲ τὴν ἱκεσίαν δεξάμενος, εἰς πέρας ἄγειν ὑπισχνεῖται τὴν ἔφεσιν, καὶ δι' οἰκειᾶς φωνῆς ταύτην πληροφορεῖ καὶ παρέχει τὴν πίστωσιν. Καὶ ἢ μὲν τὸν αὐχένα τῷ ξίφει ὀλοψύ-
 10 ἐπήγαγεν. Καὶ ἢ μὲν πρὸς οὐρανίους δόμους καὶ ἠὺτρεπισμένην ἐδορυφορεῖτο ἀνάπαυσιν, ὁ δὲ εἰς ἄδου ταρτάρους μυχοὺς καὶ ζοφε-
 ρὰ ταμιεῖα καὶ εἰς ἠτοιμασμένην κατήγετο κόλασιν. Καὶ ἢ μὲν ἀγγέλους εἶχεν φαιδρὸς ποδηγοῦντας πρὸς τὴν ἀνάβασιν, ὁ δὲ δαίμονας ἀμειδεῖς τε καὶ φοβερούς, ἔλκοντας ἀκουσίως πρὸς τὴν κατά-
 15 βασιν.

Ὡ πῶς ἄν τις ἀξίως θρηνηῖσιν, πανάθλιε καὶ ταλαίπωρε! πῶς οὐκ ἔφριξας τὴν ἀγίαν ἀποτεμεῖν τῆς μάρτυρος κεφαλὴν! πῶς σου ἢ χεὶρ οὐκ ἐνάρκησεν, τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ ἀναιρετικὴν ἀπενέγκαι τομήν; Ἄλλ' ὄντως ταχυτάτην ἀνηλεοῦς ἀπανθρωπίας ἐκομίσω τὰ
 20 ἐπίχειρα καὶ τῶν πονηρῶν σπερμάτων πονηρότερα ἐδρέψω τὰ δράγματα καὶ ἢ τοῦ προδότου σε Ἰούδα ἀξία μετῆλθεν ἐκδίκησις. Σκηπτὸς γὰρ οὐρανόθεν ἐνεχθεὶς κεραυνός, σῶμά σου τὸ μικρὸν ἐξετέφρωσεν, καὶ τὸ μὲν Σοδομιτικὸν ἐνταυθὰ σε πῦρ ἐκεραύνω-
 25 ἔτι ἐπιβιώναι ἐτύγχανες ἄξιος, ἵνα μὴ δακτυλοδεικτούμενος πατὴρ κληθῆναι τῆς μάρτυρος. Οὐκέτι σε ὁ σὸς οἶκος ἀνέχεται δέξασθαι, ἀφ' οὗ τινος τὴν παρθένον καὶ πανεύφημον ἐξώκισας.

19 Σὺ δὲ μοι ἢ Χριστοῦ ἀμνάς καὶ περιστερὰ καὶ νύμφη καὶ πᾶν εἶτι οὗν ὄνομα καλὸν καὶ χαρίεν καὶ τίμιον,

18 Πράγματι καλὸ τέλος ἔβαλε ἡ ἀγία στὸ μαρτύριό της. Γιατὶ τὴν προσευχὴ ἔβαλε μπροστὰ στοὺς ἄθλους της καὶ τὴν προσευχὴ πάλι ἔστησε κορωνίδα σ' αὐτούς. Καὶ ποιό εἶναι τὸ περιεχόμενον τῆς προσευχῆς; Ζήτησε ὁ νυμφίος της Χριστὸς νὰ φανεῖ σπλαχνικὸς σὲ ὄσους ἐπιτελοῦν τὴ μνήμη της, καὶ νὰ τοὺς δώσει τὴν ἄφεση τῶν σφαλμάτων καὶ τὴν ἴαση τῶν νοσημάτων τους. Ἐκεῖνος, ἀφοῦ δέχτηκε τὴν παράκληση, ὑπόσχεται νὰ ἐκπληρώσει τὴν ἐπιθυμία της καὶ μὲ τὴν ἴδια του τὴ φωνὴ τὴν πληροφορεῖ καὶ τῆς δίνει τὴ διαβεβαίωση. Ἐκεῖνη ἔσκυψε τὸν αὐχένα της ὀλόψυχα στὸ ξίφος, ἐνῶ ὁ παιδοκτόνος πατέρας ἔδωσε τὸ χτύπημα δίχως ἔλεος. Αὐτὴ μὲ συνοδεία ἀπὸ δορυφόρους ὀδηγοῦνταν στὶς οὐράνιες κατοικίες καὶ σὲ ἐτοιμασμένη ἀνάπαυση, ἐνῶ ἐκεῖνος κατέβαινε στὰ τάρταρα καὶ τοὺς κόλπους τοῦ ἄδη καὶ στὰ ζοφερὰ δώματά του καὶ τὴν ἐτοιμασμένη κόλαση. Ἐκεῖνη εἶχε φωτεινοὺς ἀγγέλους νὰ ὀδηγοῦν τὰ βήματά της στὸ ἀνέβασμά της, ἐνῶ ἐκεῖνος εἶχε δαίμονες ἀγέλαστους καὶ φοβεροὺς ποὺ τὸν ἔσερναν χωρὶς τὴ θέλησή του στὸν γκρεμό.

Πῶς θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ σὲ θρηνήσει ὅπως σοῦ ταιριάζει, πανάθλιε καὶ ταλαίπωρε! Πῶς δὲν ἔφριξες νὰ κόψεις τὴν ἅγια κεφαλὴ τῆς μάρτυρος! Πῶς δὲ ναρκώθηκε τὸ χέρι σου, ποὺ θέλησε στὴν ἴδια σου τὴν κόρη νὰ δώσει τὴν θανάσιμη ἀποτομή; Ἄλλὰ στ' ἀλήθεια ἀστραπαῖα ἔλαβες τὰ ἐπίχειρα τῆς χωρὶς ἔλεος ἀπανθρωπιᾶς σου, καὶ τῆς πονηρῆς σπορᾶς σου θέρισες τὰ πιὸ πονηρὰ ἀκόμα δεμάτια, καὶ σὲ βρῆκε ἐπάξια ἢ τιμωρία τοῦ προδότη Ἰούδα. Γιατί, αἰφνίδιος κεραυνὸς πέφτοντας ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἔκανε στάχτη τὸ μικρὸ σῶμα σου κι ἔτσι σὲ κατακεραύνωσε ἐδῶ ἢ φωτιά τῶν Σοδόμων καὶ περιμένει ἐκεῖ νὰ σὲ δεχτεῖ ἢ ἄσβηστη φλόγα τῆς γέεννας. Γιατὶ δὲν ἄξιζε νὰ ζήσεις κι ἄλλο ἔπειτ' ἀπὸ αὐτό, γιὰ νὰ μὴ σὲ δείχνουν μὲ τὸ δάχτυλο οἱ ἄνθρωποι σὰν πατέρα τῆς μάρτυρος. Δὲν ἀνέχεται πιά νὰ σὲ δεχθεῖ τὸ σπίτι σου, ἀπ' τὸ ὁποῖο ἔδιωξες μακριὰ τὴν πανεύφημη παρθένα.

19 Κι ἐσὺ τώρα, τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀμνάδα καὶ ἡ περιστέρα καὶ ἡ νύμφη καὶ μ' ὅποιο ἄλλο ὄνομα ὠραῖο νὰ σὲ ὀνομάσω καὶ χαρούμενο καὶ τιμητικό,

Χαῖρε, γεννικῶς τῶν ἀγόνων διαδραμοῦσα τὸν δίαυλον.

Χαῖρε, τῶν ἄθλων ἐπάξια κομισαμένη τὰ ἔπαθλα.

5 Χαῖρε, ἥπερ πολλὰ τὰ βραβεῖα ὑπὲρ πολλῶν τῶν ἀγωνισμάτων ὀφείλεται.

Χαῖρε, ἡ τῶν ἐμπαθῶν τῆς σαρκὸς σκιρτημάτων λογισμῶ ἐπικρατήσασα σώφροني.

Χαῖρε, ἡ τὰς τοῦ σώματος αἰσθήσεις ἐν ἡλικίας νεότητι πρε-
10 σβυτικῶς καὶ ἐμφρόνως παιδαγωγήσασα.

Χαῖρε, ἡ τὴν παρθενίαν καὶ πρὸ τοῦ μαρτυρίου φυλάξαι τῶ Χριστῶ καθυποσχομένη ἄχραντον καὶ ἀμίαντον.

Χαῖρε, ἡ τὸ σωματικὸν κάλλος τοῖς πάθεσι μὴ ρυπώσασα, ἀλλ' ἀνέπαφον τῶ ποιητῆ ἀναθεῖσα καὶ παραθεῖσα.

15 Χαῖρε, ἡ ἐν τῷ πύργῳ ὡς ἐν ἀσφαλεῖ φρουρίῳ καὶ παρθένων εὐκτηρίῳ, πυκνὰς καὶ ἀκφραφεῖς τῷ Θεῷ προσευχὰς ἀναπέμπουσα, καὶ τῇ ἀπλανεῖ τῶν ὄντων θεωρίᾳ πρὸς τὸν ποιητὴν ἀναχθεῖσα καὶ τοῦ μόνου ὄντως καλοῦ τε καὶ ἐραστοῦ ἀπλήστως κατατρυφήσασα.

20 Χαῖρε, ἡ ἐν τῷ τοῦ σωματικοῦ ρύπου καθαρτηρίῳ λουτρῶ συμβολικῶς τὴν Τριάδα διὰ τῆς τῶν θυρίδων τριπλῆς φωταγωγίας ἐξεικονίσασα καὶ τὸ τῇ τριττῇ φωτοδοσίᾳ ψυχῶν μυστικὸν καὶ σωτήριον τυπικῶς διαγράψασα βάπτισμα.

Χαῖρε, ἡ εὐθὺς τρανότατα τὴν τῆς ὁμοουσίου Τριάδος πίστιν
25 θεολογικῶ διομολογήσασα στόματι.

Χαῖρε, ἡ τὸν ἕνα τῆς ἀγίας Τριάδος διὰ τὴν ἡμετέραν ἐνανθρωπήσαντα σωτηρίαν, ἐν παρρησίᾳ κηρύξασα.

Χαῖρε, ἡ πλοῦτον καὶ τροφήν, καὶ σηρῶν νημάτων ὑφάσματα, καὶ λίθων πολυτιμῶν, καὶ μαργαρίτων χρυσοκολλήτων, καὶ πᾶ-
30 σαν σωματικὴν εὐκοσμίαν καὶ ὠραιότητα, καὶ τῶν ἐπιγείων τερπνοτήτων ἀπόλαυσιν διαπτύσασα, καὶ τούτων ἀνταλλαξαμένη αἰώνια ἀγαθὰ καὶ ἀκήρατα, τὰ ὀμμάτων ὄρασι καὶ ὧτων ἀκοὴν καὶ πᾶσαν αἰσθησίν τε καὶ νόησιν ὑπεραίροντα.

Χαῖρε, ἡ τὸ τῆς ἡλικίας τρυφερὸν καὶ τὸ τοῦ θήλεως ἀσθενὲς

Χαῖρε, πού ἔτρεξες γενναῖα τὸ στάδιο τῶν ἀγώνων.

Χαῖρε, γιατί ἐπάξια τῶν ἄθλων σου κέρδισες τὰ ἔπαθλα.

Χαῖρε, ἐσὺ πού σοῦ ὀφείλονται πολλά βραβεῖα γιὰ τὰ πολλά σου ἀγωνίσματα.

Χαῖρε, πού τῆς σάρκας τ' ἁμαρτωλὰ σκιρτήματα κράτησες με φρόνιμο λογισμό.

Χαῖρε, ἐσὺ πού τις σωματικές σου αἰσθήσεις στῆς νιότης τὴν ἀκμὴ κυβέρνησες γεροντικά καὶ φρόνιμα.

Χαῖρε, ἐσὺ πού ὑποσχόσουν καὶ πρὶν ἀπ' τὸ μαρτύριό σου νὰ φυλάξεις γιὰ τὸ Χριστὸ ἄχραντη καὶ ἀμίαντη τὴν παρθενία σου.

Χαῖρε, ἐσὺ πού με τὰ πάθη δὲ λέκιασες τὴν ὁμορφιά σου τῆ σωματική, ἀλλὰ τὴν πρόσφερες καὶ τὴν ἀπέθεσες ἀνέπαφη στὰ χέρια τοῦ δημιουργοῦ.

Χαῖρε, ἐσὺ πού μέσα στὸν πύργο, ὡσὰν σὲ ἀσφαλισμένο κάστρο καὶ προσευχητᾶριο παρθένων, ἔστελνες πυκνὲς καὶ καθαρὲς στὸ Θεὸ τις προσευχές σου, πού ὑψώθηκες πρὸς τὸν ποιητὴ με τὴν ἀσφαλὴ θέαση τῶν ὄντων καὶ κατατρύφησες ἀχόρταγα τὸν μόνο ἀληθινὰ ὠραῖο καὶ ἀγαπητό.

Χαῖρε, ἐσὺ πού στὸ καθαρτήριο λουτρὸ τοῦ σωματικοῦ ρύπου ἐξεϊκόνισες συμβολικά τὴν Τριάδα με τις θυρίδες τῆς τριπλῆς φωταγωγίας, διαγράφοντας τὸν μυστικὸ καὶ σωτήριο τύπο τοῦ βαπτίσματος με τὴν τριπλῆ φωτοδοσία τῶν ψυχῶν.

Χαῖρε, ἐσὺ πού ἀμέσως ὁμολόγησες ἀπερίφραστα με στόμα θεολογικὸ τὴν πίστη στὴν ὁμοοῦσια Τριάδα.

Χαῖρε, ἐσὺ πού διακήρυξες με παρρησία τὸν ἕνα τῆς ἀγίας Τριάδος πού ἐνανθρώπησε γιὰ τὴ σωτηρία μας.

Χαῖρε, ἐσὺ πού περιφρόνησες καὶ πλούτη καὶ τρυφή καὶ ὑφάσματα μεταξωτά, πανάκριβα πετράδια καὶ μαργαριτάρια χρυσοκόλλητα, κάθε στολίδι καὶ ὁμορφιά σωματική καὶ κάθε ἀπόλαυση τῶν τερπνῶν τῆς γῆς, ἀνταλλάσσοντας ὅλα αὐτὰ με τὰ αἰώνια καὶ ἀθάνατα ἀγαθὰ, πού ξεπερνοῦν ὅ,τι θεωροῦν τὰ μάτια καὶ ὅ,τι ἀκοῦν τ' αὐτία, ὅ,τι νιώθει ἡ αἴσθησις, καὶ ὅ,τι νοεῖ ὁ νοῦς.

Χαῖρε, ἐσὺ πού τὴν τρυφεράδα τῆς νιότης σου καὶ τὴ λεπτό-

35 γεννικῶς καὶ ἀνδρικῶς στερεώσασα συντόνω φρονήματι.

Χαῖρε, ἡ πρὸς τοὺς τῶν κολάσεων αἰκισμοὺς μὴ δειλανδρήσασα, θαρσαλέως δὲ μᾶλλον ἑαυτὴν ἐπιδοῦσα παντοίοις βασανιστηρίων εἶδεσι καὶ στρεβλώσεσι.

Χαῖρε, ἡ ἐν σαρκὶ διατρίβουσα, Χριστοῦ τὴν δόξαν ἰδεῖν ἤξιω-
35 μένη, ὡς ἐν τῷ ὄρει τῶν μαθητῶν οἱ πρόκριτοι, σὺν Ἡλίᾳ καὶ Μωσῇ τεθεαμένοι, προσηκόντως ἐμακαρίσθησαν.

Χαῖρε, ἡ τῶν μαστίγων τὰς ἀλγηδόνας καὶ σιδήρων καταξέ-
σεις καὶ τραχυτάτων τριχίνων ὑφασμάτων ἐκτρίψεις καὶ αἱμάτων
ροὰς καὶ πυρὸς φλογισμοὺς καὶ μελῶν ἐκτομὰς καὶ γυμνὴν ἐκπόμε-
40 πεισιν καὶ κεφαλῆς καὶ ζωῆς ὑφαίρεσιν διὰ Χριστὸν ὑπομείνασα,
ἵνα τὸ σῶμα λοιπὸν λάβῃς ἀθάνατον, ἀφθαρσίας μαρμαρυγὰς ἀπα-
στράπτων καὶ δόξης ἡμφιεσμένον στολὴν ἄφραστον καὶ ἀνεκλάλη-
τον.

20 Σὲ δικαίως τῆς καρτερίας ἐθαύμασαν ἄνθρωποι, ἄγγελοι δὲ
εἰκότως τὴν ἄθλησιν ἐκρότησάν τε καὶ ὕμνησαν, οἱ δὲ δαίμονες τὴν
σὴν ὕμνωδίαν τε καὶ ἔνστασιν ἔφριξαν, καὶ αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος
αἰώνιον ἡμφιάσαντο. Ὡς τὸ θηλυκὸν καὶ γυναικεῖον φύλον ἐγκαλ-
5 λωπίζειται καὶ σεμνύνεται καὶ πρὸς εὐανδρίαν τοῖς σοῖς ἄθλοις
θαρσοποιεῖται καὶ ἐπαλείφεται! Ἐν σοὶ προσφόρως ἡ προμήτωρ
ἐγκωχᾶται καὶ γέγηθεν, ὡς θυγάτριον κτησαμένη, τὸν ἐκείνην κα-
ταπαλαίσαντα ἀντίπαλον δράκοντα αὖθις ἀναπαλαῖσεν καὶ ἀνατρέ-
ψεν καὶ τὴν νίκην ἀνακαλεσάμενον καὶ λαμπρὰ κατ' αὐτοῦ ἀράμε-
10 νον τρόπαια. Σὲ ἡ τῶν ἀγίων ἀγία Θεοτόκος καὶ προμήτωρ, Παρ-
θένος καὶ Θεομήτωρ, ἡ τὸ θῆλυ μὲν γένος πρώτη καὶ μόνη δοξά-
σασα, πάντων δὲ ἀρρένων καὶ θηλύων, οὐρανίων τε καὶ ἐπιγείων

τητα τὴν κοριτσιίστικη τὴν στερέωσες γενναῖα κι ἀνδρικό με τὸ ἀκλόνητο φρόνημά σου.

Χαῖρε, ἐσὺ ποὺ δὲ δεῖλιασες στὶς κακώσεις τῶν βασανιστηρίων, ἀλλὰ με θάρρος μᾶλλον ἀντιμετώπισες τὰ παντὸς εἶδους βασανιστήρια καὶ τὶς στρεβλώσεις τῶν μελῶν.

Χαῖρε, ἐσὺ ποὺ, ἐνῶ ἦσουν μέσα στὴ σάρκα, ἀξιώθηκες νὰ δεῖς τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τὴν εἶδαν οἱ πρόκριτοι τῶν μαθητῶν στὸ ὄρος μαζί με τὸν Μωϋσῆ καὶ τὸν Ἡλία καὶ ἔλαβαν τὸν κατάλληλο μακαρισμό³⁰.

Χαῖρε, ἐσὺ ποὺ ὑπέμεινες τοὺς πόνους ἀπὸ τὰ μαστίγια καὶ τὸ σχίσιμο ἀπ' τὶς αἰχμές τὶς σιδερένιες γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ καθὼς καὶ τὰ γδαρσίματα ἀπὸ τὰ ἄγρια τρίχυνα ὑφάσματα, καὶ τὸ αἷμα ποὺ ἔχυσες ἄφθοно, καὶ τὸ κάψιμο τῶν φλογῶν, καὶ τὶς ἀποκοπὲς τῶν μελῶν σου καὶ τὴ γυμνὴ διαπόμπευσή σου καὶ τὴν ἀφαίρεση τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς ζωῆς σου γιὰ χάρη τοῦ Χριστοῦ, γιὰ ν' ἀποχτήσεις στὸ ἐξῆς τὸ σῶμα σου ἀθάνατο, ἀπαστρέπτοντας ἀπὸ τὶς ἀστραπὲς τῆς ἀφθαρσίας καὶ ντυμένο με τὴ στολὴ τῆς δόξας ποὺ λόγος δὲν μπορεῖ νὰ τὴν πεῖ καὶ φωνὴ νὰ τὴν διατυπώσῃ.

20 Δίκαια σὲ θαύμασαν οἱ ἄνθρωποι γιὰ τὴν καρτερία σου καὶ σωστά χειροκρότησαν οἱ ἄγγελοι τὴν ἄθλησή σου καὶ σὲ ὕμνησαν, ἐνῶ οἱ δαίμονες ἐφριζαν γιὰ τὴν ὕμνολογία σου καὶ τὴν ἀντίστασή σου καὶ φόρεσαν αἰώνια ντροπὴ κι αἰώνιο ὄνειδος. Γιατὶ τὸ γυναικεῖο φύλο καμαρώνει καὶ καυχίεται καὶ ἐνθαρρύνεται καὶ προαλείφεται με τοὺς ἄθλους σου νὰ δεῖξει ἀνδρικό σθένος. Στὸ πρόσωπό σου καυχίεται ἐπιτυχημένα ἢ μητέρα τοῦ γένους μας καὶ χαίρεται γιὰτὶ ἀπόκτησε κόρη, ποὺ ἀνέτρεψε με τὴ σειρά της τὸ δράκοντα ποὺ εἶχε κατανικήσει ἐκείνην, ποὺ διέγραψε τὴ νίκη του καὶ κέρδισε λαμπρὰ τρόπαια εἰς βάρος του. Ἐσένα ἢ ἀγία τῶν ἀγίων Θεοτόκος καὶ μητέρα μας, παρθένα καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ, ποὺ πρώτη αὐτὴ καὶ μόνη δόξασε τὸ γυναικεῖο φύλο καὶ ποὺ βασιλεύει σὲ ὄλους τοὺς ἄνδρες καὶ τὶς γυναῖκες

30. Ματθ. 17,1-8.

ἀνάσσουσα, ὡς τοῦ πάντων δεσπόζοντος μήτηρ χρηματίσασα, ἐν
 γυναικείῳ καὶ μειρακίῳ σαρκίῳ, τὸν εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενον
 15 καὶ τὴν θάλασσαν ἐξαλείφειν καὶ τὴν οἰκουμένην ὡς νοσιὰν περι-
 δράττεσθαι φρναττόμενον, καταβαλοῦσαν ἰδοῦσα καὶ κατὰ κράτος
 καταπατήσασαν. Καὶ ταῖς ἀρεταῖς τερφθεῖσα, ὠλέναις προλαβοῦ-
 σα, πλησίον ἐκάθισε καὶ καθίδρυσε καὶ τῆς ἀνωτάτω τιμῆς καὶ
 παρρησίας μετέδωκεν καὶ τῷ βασιλικῷ θρόνῳ ἐνεφάνισε καὶ πα-
 20 ρέστησεν.

21 Ἄπας οὖν ἐπὶ σοὶ λόγος ἐγκωμιαστικὸς κατευγλωττισμένος
 καὶ περιττὸς ἰλιγγιᾷ, καὶ δεδοικῶς προσιέναι συστέλλεται. Ὑμνεῖν
 γὰρ προσφυῶς ἀδρανῆς, πανύμνητε καὶ ἀξιέπαινε, ἂν εἴῃ τῶν
 ἀξιαγάστων σου ἀρετῶν τὰ ὑπερφυῖ προτερήματα. Τέχνη μὲν γὰρ
 5 ρητορικῆς εὐγλωττίας δι' εὐστροφῶν ρημάτων συνθήκης καὶ κε-
 κομψευμένης καὶ τροχαλῆς πειθανότητος κάλλος σωματικὸν ἐπαι-
 νεῖν καὶ σαρκικὴν ὠραιότητα, ἧτις ἐκ μελῶν συμμετρίας μετ' εὐ-
 χροίας συνέστηκεν. Πρὸς δὲ καὶ ρώμην πολλάκις, εὐπάθειάν τε
 καὶ θνητῆς εὐγενείας σεμνότητα, περιφανές τε, εἰ τύχοι, ἀξίωμα,
 10 καὶ τὸ τῆς πατρίδος ἐπίσημον, καὶ πλοῦτου δαψιλείαν ρέουσάν τε
 καὶ ὀλισθαίνουσαν καὶ εὐχερῶς μεταπίπτουσαν. Ἄπερ ἅμα συνδε-
 δραμηκότα τῷ λόγῳ ὑποκεῖσθαι πρὸς εὐφημίαν, δυσπόριστόν τε
 καὶ ἐργωδέστατον· πλὴν ἅπαντα ὅσα κατ' εἶδος ὁ λόγος διεστείλα-
 το καὶ κατέλεξεν, ὡς ἄνθος χόρτου μαραινόμενον καὶ φθειρόμενον
 15 καὶ ὡς χρηστῶν ὄνειρων ἀπατηλὴ καὶ φασματώδης ὄψις, ἅμα φαι-
 νομένη καὶ παρατρέχουσα, θᾶπτον καὶ ἐν βραχεῖ ἔσθ' ὅτε καὶ τῷ
 χρόνῳ καταλυόμενά τε καὶ ἀλλοιούμενα, συγκαταλῦει καταλλήλως
 καὶ ἀκολούθως τῶν ἐγκωμίων τὴν ἐκπεπονημένην ἀρμονίαν καὶ
 σύμπλεξιν.

20 Σοὶ δέ, ὦ παρθένε σεμνὴ καὶ σώφρων, καὶ μάρτυς τροπαιο-
 φόρε τε καὶ ἀήττητε, εὐρήσει μὲν ὁ λόγος εὐπορώτατα καὶ ἀκμητὶ
 ἄρδην σεσωρευμένα καὶ συμπεφορημένα, ἃ νῦν κατωνόμασται καὶ
 θαυμάζουσι καὶ μακαρίζουσιν ἄνθρωποι καὶ ἀξιόδηλα τίθενται· οὐ

καὶ πάνω στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ, ἐπειδὴ χρημάτισε μητέρα τοῦ Δεσπότη τῶν πάντων, βλέποντας μὲ τὸ γυναικεῖο καὶ νεανικὸ σῶμα σου νὰ ἔχεις καταβάλει αὐτὸν ποὺ δὲν ἔχει ὄρια ἢ καύχησὴ του καὶ ποὺ κομπάζει ὅτι θὰ ἀφανίσει τὴ θάλασσα καὶ θὰ διαλύσει σὰν φωλιὰ τὴν οἰκουμένη, νὰ τὸν ἔχεις καταπατήσει κατὰ κράτος, εὐχαριστημένη ἀπὸ τίς ἀρετές σου σὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της καὶ σὲ κάθισε καὶ σὲ θρόνιασε κοντά της καὶ μοιράστηκε μαζί σου τὴν ἀνώτατη τιμὴ καὶ παρρησία καὶ σὲ ἔδειξε καὶ σ' ἔβαλε κοντὰ στὸ βασιλικὸ θρόνο.

- 21 Κάθε λόγος λοιπὸν ἐγκωμιαστικὸς γιὰ σένα χειμαρρῶδης καὶ μὲ τορνευμένη γλῶσσα ζαλίζεται, φοβᾶται νὰ σὲ πλησιάσει καὶ νιώθει συστολή. Γιατί εἶναι ἀδύναμος, πανύμνητη καὶ ἀξιέπαινη, νὰ ὑμνήσει κατάλληλα τίς ὑπερφυσικὲς χάρες τῶν ἀρετῶν σου. Γιατί ἡ τέχνη τῆς ρητορικῆς εὐγλωττίας μ' εὐστροφη σύνθεση τῶν λέξεων καὶ κομπῆ καὶ ρέουσα πειστικότητα ἐπαινεῖ τὸ σωματικὸ κάλλος καὶ τὴ σωματικὴ ὠραιότητα, ποὺ ἐνυπάρχει σὲ λαμπρὰ συμμετρικὰ μέλη. Πολλὲς φορές ἐπαινεῖ καὶ τὴ σωματικὴ ρώμη, τὴν εὐτυχία καὶ τὴν περηφάνεια τῆς θνητῆς εὐγενικῆς καταγωγῆς, τὸ περίλαμπρο, ἂν τύχει, ἀξίωμα, τὴν ἔνδοξη πατρίδα, τὴν ἀφθονία τοῦ πλούτου ποὺ κυλάει καὶ φεύγει κι εὐκολὰ πηγαίνει σὲ ἄλλους, πράγματα ποὺ ἂν πέσουν ὅλα αὐτὰ καὶ χρειασθεῖ νὰ τὰ ἐγκωμιάσει ὁ λόγος εἶναι δύσκολο νὰ βρεθεῖ ὁ τρόπος καὶ πολὺ κοπιαστικὸ. Πλὴν ὅλα ὅσα ὁ λόγος χῶρισε καὶ κατέταξε ἀνάλογα μὲ τὸ εἶδος εἶναι σὰν λουλουδί ἐνὸς φυτοῦ ποὺ μαραίνεται καὶ καταστρέφεται καὶ σὰν φαντασία ἀπατηλὴ καὶ ἀβέβαιη ὁμορφῶν ὀνείρων, ποὺ φεύγει μόλις φανεῖ καὶ γρήγορα κάποτε καὶ σὲ μιὰ στιγμή μὲ τὸν καιρὸ ἀλλάζουν καὶ καταστρέφονται καὶ παρασέρνουν στὴ φθορά τους σὲ συμφωνία κι ἀκολουθία μαζί τους τὴν ἁρμονία καὶ τὴ σύνθεση τῶν ἐγκωμίων τὴν κερδισμένη μὲ κόπο.

Γιὰ σένα ὅμως, παρθένα σεμνὴ καὶ γεμάτη σωφροσύνη, καὶ μάρτυρα τροπαιοφόρα καὶ ἀνίκητη, εὐκολὰ κι ἄκοπα θὰ βρεῖ ὁ λόγος καὶ μέσα σὲ μιὰ στιγμή σωρευμένα καὶ συμφορημένα ὅσα τώρα ὀνομάσαμε καὶ οἱ ἄνθρωποι τὰ θαυμάζουν καὶ τὰ καλοτυχί-

μὴν δὲ ἀπολλύμενα καὶ λυόμενα καὶ τοὺς ἐπαίνους εἰκῆ χωρεῖν εἰς
 25 ἀέρα παρασκευάζοντα. Ἡ γὰρ τῆς σῆς θειώδους ψυχῆς ἀρετὴ καὶ ἡ
 πρὸς τὸν Κτίστην οἰκειώσεις, συνέσφιγξέ σοι καὶ συνετήρησε, καὶ
 τὰ προσόντα καλὰ καὶ ἐγκόσμια καὶ τῇ μνήμῃ ἀνεπίληστα καὶ τῷ
 παντὶ αἰῶνι συνδολιχεύειν πεποίηκε· μᾶλλον δὲ καὶ ὑπερεπλασίασε
 καὶ ὑπερηύξησεν· «τοῦ γὰρ πιστοῦ, ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων,
 30 τοῦ δὲ ἀπίστου, οὐδὲ εἷς ὀβολός», τὸ γραφικὸν ἀπεφήνατο λόγιον.
 Τὰ ἐνεστῶτα γὰρ καὶ τὰ μέλλοντα καὶ πάντων ὧν ὁ σὸς δεσπόζει
 νυμφίος, σοὶ εἰς προῖκα κεχάρισται καὶ δεδωρόρηται.

22 Ἐπεὶ δὲ τοίνυν ἀμφοτέρωθεν κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπαίνων
 τὰ νικητήρια κέκτησαι, τῇ τε τοῦ κοσμικοῦ βίου φανότητι καὶ τῇ
 τῶν κατὰ ψυχὴν πλεονεκτημάτων λαμπρότητι, ἅπερ ἄμφω τῇ τοῦ
 μαρτυρίου κατήστραψας καὶ κατηγλαῖσας στερρότητι, ἄπιθι χαί-
 5 ρουσα πρὸς οὐρανίους ὕμνοπόλους σκηνάς, καταλείψασα ἐν σαρκί-
 νης προφερομένους γλώττης ἐκτετορνευμένους λόγους, καὶ τὴν
 ἤτταν φωνῆ καθομολογοῦντας. Εἰ γὰρ ὑπὲρ ἄνθρωπον τῶν ἀρι-
 στευμάτων ἢ εὐδοκίμησις, πῶς οὐχ ὑπὲρ ἔννοιαν ἀνθρωπίνην ὁ
 πρόσφορος ἔπαινος; Ἄπιθι τοίνυν, σεμνὴ καλλιπαρθένε, τῶν
 10 ὑπερκοσμίων γερῶν ἀπολαύουσα. Ἄπιθι, ἔνθα λόγος σιγᾶ, τῶν
 ὑπὲρ λόγον τὴν δόξαν διεξοδικῶς εἰπεῖν οὐ δυνάμενος. Ἄπιθι τῶν
 ὑπὲρ ἐνθύμησιν ἀγαθῶν ἡδονῆς τῆς ἀκράτου μεθεξουσα, ἔνθα νόη-
 σις ἅπασα ἐκ τῶν μερικῶν φαντασμάτων τὴν γνῶσιν ἀθροίζουσα
 ἀργεῖ καὶ σχολάζει ἀπλῶς, τοῦ νοῦ αἰωνίως τοῖς ὑπερφυέσι καὶ
 15 νοητοῖς ἐπιβάλλοντος. Ἄπιθι, ἔνθα τῶν αἰσθητῶν καὶ αἰσθήσεων
 ἢ πολυσχιδῆς ἀπάτη καὶ περιφορὰ πέπανταί τε καὶ κατήρηται.
 Ἀπόλαβέ σου τὰ νικητικὰ βραβεῖα καὶ ὑπέρλαμπρα γέρα καὶ ἔπα-
 θλα. Ἀπόλαβέ σου τῶν ἐν τοῖς σκάμμασιν ἰδρώτων καὶ πόνων τὴν
 καθήκουσαν ἀνάπαυλαν καὶ ἀνάψυξιν. Ἀπόλαβέ σου τὰ ἐποφειλό-
 31. Παρμ. 17,6α.

ζουν καὶ θεωροῦνται ἄξια νὰ φανερωθοῦν καὶ ποὺ δὲν διαλύονται καὶ δὲν φθείρονται καὶ δὲν κάνουν τοὺς ἐπαίνους νὰ πᾶνε ἔτσι ὅπως τύχει στὸν ἀέρα. Γιατὶ ἡ ἀρετὴ τῆς θεϊκῆς ψυχῆς σου καὶ ἡ οἰκείωσή σου μὲ τὸν Πλάστη ἔδεσαν μαζί σου καὶ φύλαξαν καὶ ὅσα καλὰ καὶ ἐγκόσμια εἶχες καὶ ἀλησμόνητα γιὰ τὴ μνήμη καὶ τὰ ἔκαναν νὰ πορεύονται τὸ μακρὺ τοὺς δρόμο σὲ ὄλο τὸν αἰώνιο χρόνο· ἢ καλύτερα τὸν πολλαπλασίασαν καὶ τὸν ὑπεράφηξαν. Γιατὶ ὁ λόγος τῆς Γραφῆς λέει· «γιὰ τὸν ἀξιόπιστο εἶναι ὄλος ὁ κόσμος τῶν πραγμάτων, ἐνῶ γιὰ τὸν ἀναξιόπιστο οὔτε ἓνας ὀβολός»³¹. Γιατὶ τὰ τωρινὰ καὶ τὰ μελλοντικὰ καὶ ὅλα ὅσα κυβερνᾷ ὁ νομφίος σου σοῦ δόθηκαν καὶ σοῦ χαρίστηκαν ὡς προίκα.

- 22 Ἐπειδὴ λοιπὸν κέρδισες τὰ νικητήρια ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων καὶ γιὰ δύο πράγματα, καὶ γιὰ τὴν αἴγλη τῆς κοσμικῆς σου ζωῆς καὶ γιὰ τὴ λαμπρότητα τῶν ψυχικῶν σου πλεονεκτημάτων, ποὺ καὶ τὰ δύο τ' ἀστραποβόλησες καὶ τὰ καταλάμπρυνες μὲ τὴ σκληράδα τοῦ μαρτυρίου σου, πήγαινε γεμάτη μὲ χαρὰ στὶς ὑμνητικὲς σκηνὲς τοῦ οὐρανοῦ, ἀφήνοντας τοὺς τορνευμένους λόγους ποὺ ἐκφωνοῦν οἱ σάρκινες γλῶσσες καὶ ποὺ ὁμολογοῦν φωναχτὰ τὴν ἡττα τους. Γιατὶ, ἂν ἡ εὐδοκίμηση τῶν κατορθωμάτων εἶναι ὑπεράνθρωπη, πῶς δὲν εἶναι πάνω ἀπὸ ἀνθρώπινη ἔννοια ὁ κατάλληλος ἔπαινος; Πήγαινε λοιπὸν, σεμνὴ καλλιπάρθενη, κι ἀπολάμβανε τὰ ὑπερκόσμια βραβεῖα. Πήγαινε ὅπου σωπαίνει ὁ λόγος, μὴ μπορώντας νὰ περιγράψει λεπτομερῶς τὴ δόξα τῶν πάνω ἀπὸ τὸ λόγο. Πήγαινε γιὰ νὰ γίνεις κοινωνὸς τῆς καθάριας ἡδονῆς τῶν ἀσύλληπτων ἀπὸ τὸ νοῦ ἀγαθῶν, ὅπου κάθε σκέψη ν' ἀθροίζει τὴ γνώση ἀπὸ τὶς ἐπιμέρους φαντασίες ἀργεῖ καὶ σχολάζει ὀλότελα, ἀφοῦ ὁ νοῦς ἐφορμᾷ αἰώνια στὰ ὑπερφυσικὰ καὶ νοητά. Πήγαινε ὅπου ἡ πολυποίκιλη ἀπάτη καὶ περιφορὰ τῶν αἰσθητῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων σταμάτησε καὶ καταργήθηκε. Ἀπολάμβανε τὰ βραβεῖα τῆς νίκης καὶ τὶς ὑπερλαμπρὲς τιμὲς καὶ τὰ ἔπαθλα. Ἀπολάμβανε τὴν ἀνάλογη ἀνάπαυλα καὶ ἀναψυχὴ ἀπὸ τοὺς ἰδρῶτες καὶ τοὺς κόπους μέσα στὰ σκάμματα. Ἀπολάμβανε τὰ στεφάνια τῆς νίκης καὶ τὰ διαδήματα

20 μενα τοῖς διὰ Χριστὸν ἀθλήσασι καὶ ἀθλοῦσιν νικηφόρα στέμματα καὶ μαρτυρικὰ διαδήματα. Ἀπόλαυε τῆς τοῦ Νυμφίου ἀνεκφράστου καὶ ἀνενοήτου ἀγλαΐας καὶ ὠραιότητος. Ἀπόλαυε τῆς ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ νυμφῶνι ἀπορρήτου καὶ μυστικῆς ὁμιλίας καὶ συναφείας, ἧς ὄντως οὐδὲν ὀλβιώτερον καὶ μακαριώτερον πέφυκεν.

25 Οὐδὲν σοι τῶν ὑπερλίαν εὐδοκιμηκότων ἀνδραγαθημάτων, τῶν λαμπαδηφόρων παρθένων, ᾧ νύμφη Χριστοῦ, πρὸς εὐκλειαν ἀπολέλειπται, ὡς ὑπεράγαν τὸν νυμφίον Χριστὸν ἀγαπήσασα καὶ τούτου καταθελχθεῖσα ἔρωτι. Αἰ' οὐδ' οὐ μόνον ἅπαντα λελόγισαι σκύβαλα, ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδίας ζωῆς καὶ ψυχῆς τὸν ποθούμενον προ-
30 τετίμηκας. Ὡς λίαν ἐννόμως τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισαι, καὶ τὴν πίστιν τετήρηκας ἄτρεπτον, ἐν καιροῖς τρεπτοῖς τε καὶ κινδυνώδεσι! Ὡς λίαν ἀπροσκόπτως καὶ ἀνεμποδίστως τὸν δρόμον τῆς εὐσεβείας τετέλεκας! Ὡς λίαν ἀλγεινὰ καὶ ὀδυνηρὰ καὶ ὑπὲρ δύναμιν βροτεῖαν ὑπέστης τὰ ἐπενεχθέντα σοι διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἀγάπην
35 βασανιστήρια ὀλοψύχως καὶ προθυμώτατα. Τοιγάρτοι καὶ ὁ τῆς δικαιοσύνης σοι ἀπόκειται στέφανος, ὄνπερ ἀξίως ἀναδησαμένη, ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς κατέστυσαι.

Ἄλλ' οὐδ' ἐνταῦθα κατέλιπέν σε Χριστὸς ἀγέραςτον. «Ζῶ γὰρ ἐγώ», φησίν, «ἀλλὰ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω». Διότι, κα-
40 θῶς ἐπήγγελται, ἐν τῷ σῶν κολύμβῳ, ἔνθα καὶ τὰ τίμιά σου λείψανα τοῖς πιστοῖς προσπελάζουσιν, ὑπὲρ νάματα βρῦει τὰ τῶν παντοδαπῶν ἀρρωστημάτων ἰάματα, καὶ τῶν ἔλκεσι λοιμικοῖς, ἢ ἐτέρῳ νόσῳ καμινόντων καὶ ἐτέροις μώλωπι κατοτρυχομένων τὰ σώματα, τῶν σιωτηρίων ὑδάτων ἀσάμενα, θᾶπτον θανασίμῳ ἀπονίπτει-
45 ται νοσήματι. Καὶ ἔστιν τοῖς περιοίκοις καὶ τοῖς μακρὰν πον ἀποκισμένοις ὁ τόπος ἐπίσημός τε καὶ διαβόητος καὶ πρὸς θεραπείαν

τοῦ μαρτυρίου πὸ ὀφείλονται σὲ ὄσους ἄθλησαν καὶ ἄθλου ἰνὰ γιὰ τὸ Χριστό. Ἀπολάμβανε τὴν ἀνέκφραστη καὶ ἀσύλληπτη λάμψη καὶ ὠραιότητα τοῦ Νυμφίου. Ἀπολάμβανε τὴν ἀπόρρητη καὶ μυστικὴ συνάφεια καὶ ἔνωση μέσα στὸν οὐράνιο νυμφώνα, ἀπὸ τὴν ὁποία πράγματι τίποτε δὲν ὑπάρχει πιὸ καλότυχο καὶ πιὸ μακαριστό.

Κανένα ἀπὸ τὰ ὑπερξαιρέτα ἀνδραγαθήματα πὸ ἐπίδοκιμάζονται στὶς λαμπαδοφοροῦσες παρθένες δὲν ἔλειψε ἀπ' τὴ δόξα σου, ὦ νύφη τοῦ Χριστοῦ, γιὰτὶ ἀγάπησες πέρα ἀπὸ κάθε μέτρο τὸ Χριστό καὶ καταθέλχθηκες ἀπὸ τὸν ἔρωτά του. Καὶ γι' αὐτὸ δὲν τὰ λογάριασες μόνο σὰν σκύβαλα ὄλα³², ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ σου τὴν ἴδια καὶ τὴν ψυχὴ σου προτίμησες τὸν ποθητό σου. Πόσο πολὺ σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους ἀγωνίστηκες τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸ καὶ τήρησες τὴν πίστη σου ἀπαρασάλευτη σὲ καιροὺς γεμάτους ἀπὸ ἀλλαγὲς καὶ κινδύνους! Πόσο ἀσκόνταφτα καὶ ἀνεμπόδιστα ὀλοκλήρωσες τὸ δρόμο τῆς εὐσέβειας! Πόσο ἐξαιρετικὰ ἀλγεῖνὰ ἦταν τὰ βασανιστήρια καὶ πέρα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη δύναμη καὶ πὸ τὰ ὑπέφερες γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ὀλόψυχα καὶ ὀλοπρόθυμα. Γι' αὐτὸ βέβαια καὶ σὲ περιμένει τὸ στεφάνι τῆς δικαιοσύνης, πὸ ἐπάξια φόρεσες καὶ στεφανώθηκες γι' αὐτὸν στὰ οὐράνια³³.

Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ στὴ γῆ δὲ σ' ἄφησε ὁ Χριστὸς χωρὶς βραβεῖο. Γιὰτὶ λέει, «σὰς βεβαιῶνω, πὼς θὰ δοξάσω ὄσους μὲ δοξάζουν»³⁴. Γιὰτὶ, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπόσχεση πὸ σοῦ δόθηκε, μέσα στὸ λουτρό σου, ὅπου γιὰ τοὺς πιστοὺς πὸ προσέρχονται ὑπάρχουν καὶ τὰ τίμια λείψανά σου, περισσότερο ἀπὸ ποτάμια ἀναβλύζουν οἱ θεραπείες τῶν παντὸς εἶδους ἀσθενειῶν καὶ τὰ σώματα ὄσων ὑποφέρουν ἀπὸ ἔλκη λοιμικὰ ἢ κάποια ἄλλη νόσο ἢ βασανίζονται ἀπὸ ἄλλα πάθη, μόλις ἀγγίξουν τὰ σωτήρια νερά, γρήγορα ξεπλένονται ἀπὸ τὸ θανάσιμο νόσημα. Καὶ εἶναι γιὰ τοὺς γείτονες, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὄσους ζοῦν μακριά, ὁ τόπος σεβαστὸς καὶ ξακουσμένος καὶ ἐπιδιώκουν νὰ πᾶν σ' αὐτὸν ὄσοι ἔχουν

34. Α' Βασ. 2,30.

τοῖς χρήζουσι περισπούδαστος. Καὶ οὐκ ἐν ἐκείνῳ μόνον τῷ χώρῳ ἢ σοὶ δεδωρημένη καλλονὴ καὶ χάρις ἱαματικὴ περιγέγραπται, ἀλλὰ καὶ τοῖς πανταχῆ τῆς οἰκουμένης μετὰ θερμῆς σοι προσιοῦσι
 50 τῆς πίστεως καὶ τὸ σὸν ἐτήσιον ἐκτελοῦσι μνημόσυνον, τὰ λοιμώδη θεραπεύεται τραύματα καὶ πάσης ἡλικίας ἢ ἀηδῆς φυγαδεύεται σκῆψις καὶ ὄχλησις, ἐνέργειαι τε δαιμονιώδεις τοῖς σοῖς ἐμβριμήμασιν ἀπελαύνονται, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πάντων ἐκλυτροῦνται κινδύνων καὶ περιστάσεων οἱ σὲ πρὸς ἄμυναν ἐπίκουρον προσκαλούμε-
 55 νοι.

- 23 Μὴ τοίνυν λείπης, ἀγνή ἀειπάρθενε, τοὺς σοὺς ἐποπτεύουσα συμπαθεῖ τῷ βλέμματι πρόσφυγας, ἀλλὰ καὶ τὸν τουτί σοι προσπεφωνηκότα εὐτελὲς καὶ ἐξίτηλον τῆς εὐφημίας λογίδριον, παραπολὺ μὲν τῆς σῆς ὑπερφεροῦς ἀξίας ἀπολειπόμενον, εὐτελεοῦς δὲ προθυ-
 5 μίας οὐκ ἔλαττον αὐτῷ πεφροντισμένον πρὸς δύναμιν, ἀσμένως τῆς προαιρέσεως ἀποδέξω καὶ συμπαθῶς ἐπικαμπτομένη καὶ ἐπινεύουσα, τὸ βραχύτατον δῶρον προσίεσο, ὡς ὁ σὸς νυμφίος Χριστὸς τὰ δύο λεπτὰ παρὰ τῆς πενιχρᾶς χήρας προσήκατο, οὐ τῇ τοῦ διδομένου ποσότητι, τῆς προσφερούσης δὲ γνώμης προσεσχηκῶς
 10 τῇ ποιότητι. Εὐροίμι δέ σε καὶ τῶν ἐμῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν μωλώπων προσηκῆ θεραπεύτριαν καὶ πάσαις ταῖς περιστατικάῖς θλίψεσι ἐτοιμοτάτην προστάτιδα, καὶ μου τῶν παθῶν στήσοις γαληνῶς τὰς ὁρμὰς καὶ σκιρτήματα, ἵνα καὶ τὸν βίον πρὸς ἃ δεῖ ρυθμίσας καὶ τὸν κοσμικὸν ἀναχειμάστως περαιώσας κλύδωνα, πρὸς
 15 ζῶην τὴν ἀγήρω καὶ λιμένα σωτήριον προσορμίσας, τύχοιμι διὰ σοῦ ἐπὶ τοῖς ἀμέτροις πλημμελήμασι, τοῦ κοινοῦ καὶ εὐσπλάγχνου κριτοῦ, ἀφιέντος μᾶλλον καὶ συγχωροῦντος διὰ σὴν πρεσβείαν καὶ ἔντευξιν, ἥδη τὴν ἐμὴν ραθυμίαν ἐνδίκως καταψηφισαμένου καὶ κατακρίνοντος, πᾶσι δὲ τοῖς πίστει σου τὴν προσηγορίαν ἀγαπῶσι
 20 καὶ τιμῶσι καὶ δι' αἰδοῦς ἄγουσι καὶ τῇ ἀντιληπτικῇ σου προσφεύ-

ανάγκη. Καὶ δὲν εἶναι σ' αὐτὸ τὸ μέρος μόνο περιορισμένο τὸ ἀγαθὸ ποῦ σοῦ δωρήθηκε καὶ ἡ χάρις ἢ θεραπευτικὴ, ἀλλὰ καὶ ὅλοι, ποῦ ἀπὸ κάθε μέρος τῆς γῆς προσέρχονται σ' ἐσένα μὲ θερμὴ πίστις καὶ τελοῦν τὸ ἐτήσιο μνημόσυνό σου, θεραπεύονται τὰ λοιμικὰ τραύματα τους καὶ κάθε ἡλικίας πολεμεῖται ἢ ἀηδιαστικὴ νόσος κι ἐνόχληση κι ἐκδιώκονται μὲ τὶς ἐπιτιμήσεις σου δαιμονικὲς ἐνέργειες. Κι ὄχι αὐτὸ μόνο, ἀλλὰ καὶ ἐλευθερώνονται ἀπὸ κάθε κίνδυνο καὶ δύσκολη περίσταση, ὅσοι σὲ καλοῦν βοηθὸ στὴν ἄμυνά τους.

- 23 Μὴν παραλείπεις λοιπόν, ἀγνή ἀειπάρθενη, νὰ παρακολουθεῖς μὲ βλέμμα συμπάθειας ὅσους προσφεύγουν σ' ἐσένα, ἀλλὰ κι αὐτὸν ποῦ σοῦ ἀπηύθυνε αὐτὸν τὸ ταπεινὸ καὶ ξέθωρο ἐγκωμιαστικὸ λογίδριο, πολὺ εἶναι βέβαια πιὸ κάτω ἀπὸ τὴν ὑπέροχη ἀξία σου, δὲ φρόντισε ὅμως λιγότερο μὲ τὴ μικρὴ του προθυμία νὰ τὸ δυναμώσῃ, δέξου το μὲ εὐχαρίστηση γιὰ τὴν καλὴ προαίρεσή του καὶ σκύβοντας μὲ συμπάθεια σ' αὐτὸν κι ἐπιδοκιμάζοντάς τον, δέξου τὸ μικρὸ του δῶρο, ὅπως δέχτηκε ὁ νυμφίος σου Χριστὸς τὰ δύο λεπτὰ ἀπὸ τὴ φτωχὴ χήρα, προσέχοντας ὄχι στὸ προσφερόμενο ποσό, ἀλλὰ στὴ γνησιότητα τῆς διαθέσεως³⁵. Καὶ εἶθε νὰ σὲ βρῶ καὶ τῶν δικῶν μου ψυχικῶν καὶ σωματικῶν τραυμάτων τὴν κατάλληλη θεραπεύτρια καὶ ὀλοπρόθυμη προστάτρια σὲ ὅλες τὶς δυσκολίες καὶ τὶς θλίψεις. Νὰ μοῦ σταματήσεις καὶ νὰ μοῦ γαληνεύσεις τὶς ὀρμές καὶ τὰ σκιρτήματα τῶν παθῶν μου καὶ κατευθύνοντας τὴ ζωὴ μου σ' αὐτὰ ποῦ πρέπει καὶ περνώντας ἀνεπηρέαστος τὸ φουρτουνιασμένο κατακλυσμὸ τοῦ κόσμου καὶ ἀγκυροβολώντας στὴ ζωὴ ποῦ δὲ γερνᾷ καὶ στὸ λιμάνι τῆς σωτηρίας, εἶθε νὰ συναντήσω γιὰ τ' ἀμέτρητα πλημμελήματά μου τὸν κοινὸ ὄλων μας εὐσπλαχνικὸ κριτὴ, γιὰ νὰ μοῦ δώσει τὴν ἄφεση καὶ τὴ συχώρηση μὲ τὴν δικὴ σου μεσίτευση καὶ πρεσβεΐα, ποῦ τώρα δίκαια καταδικάζει καὶ κατακρίνει τὴ ραθυμία μου, καὶ σ' ὅλους ὅσοι μὲ πίστις ἀγαποῦν καὶ τιμοῦν καὶ σέβονται τὸ ὄνομά σου καὶ προσφεύγουν σὲς πρεσβεΐες σου γιὰ νὰ τοὺς

35. Λουκᾶ 11,2,4.

γουσι πρεσβεία, γένοιο, ὦ ἀθλοφόρε Βαρβάρα καὶ καλλίνικε αἰοίδι-
 με καὶ αἰμίμηστε καὶ πανεύφημε μάρτυς καὶ ἐννομοτάτη ἀθλήτρια,
 τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας πρόξενος καὶ ἐν πάσῃ λυπηρᾷ συμβά-
 σει ὑπέρμαχος καὶ πρέσβυς ἀκαταίσχυντος πρὸς τὸν πανάγαθον
 25 Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ ἀνάρχῳ, καὶ ἀγεννήτῳ καὶ
 προσκυνητῷ Πατρί, ἅμα τῷ ὁμοουσίῳ καὶ ζωαρχικῷ Πνεύματι,
 δόξα, τιμὴ, προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
 νων. Ἀμήν.

βοηθήσεις, γίνε παρακαλῶ, Βαρβάρα ἀθλοφόρε καὶ μάρτυρα καλλίνικη καὶ ἀνύμνητη κι ἀείμνηστη καὶ πανεύφημη κι ἀθλήτρια πὸ τοὺς νόμους τήρησες, δωρήτρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ ὑπέρμαχος μας σὲ κάθε δύσκολη στιγμή καὶ πρέσβειρα ἀκατανίκητη πρὸς τὸν πανάγαθο Χριστό, τὸ Θεό μας, μαζί μὲ τὸν ὁποῖο στὸν ἄναρχο κι ἀγέννητο καὶ προσκυνητὸ Πατέρα του καὶ συγχρόνως καὶ στὸ ὁμοούσιο κι ἀείζωο Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνηση, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Γ' ΕΥΧΑΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΕΥΧΑΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΕΥΧΗ Α΄

Ὁ τῶν οὐρανῶν δημιουργός τε καὶ συνοχεὺς καὶ παντὸς ἐγκοσμίου καὶ ὑπερκοσμίου τεχνίτης δημιουργήματος, οὗ τόπος οὐδεὶς τῶν πάντων ἐστίν (εἶπερ τὸ περιέχον τῶν ἐνότων τόπος ὀρίζεται), ἐν σοὶ πρὸς ἑαυτοῦ ἀσπόρως βρέφος δημιουργηθήσεται καὶ
5 σὲ ταμεῖον εὐρύχωρον δεῖξει τῆς τὰ πάντα πληροῦσης αὐτοῦ καὶ μόνης ἀπεριγράφου θεότητος. Ὅλος ἀπαθῶς ἐν σοὶ συστελλόμενος καὶ μένων ὅλος ἐκτὸς καὶ τόπον ἔχων ἑαυτὸν ἀπερίληπτον! Ἐκ σοῦ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἀνατελεῖ ἥλιος, δύο φύσεις, κἂν Ἀκέφαλοι μαίνωνται· μία ὑπόστασις, κἂν Νεστόριος διαρρηγνύηται. Οἰο-
10 νεὶ γὰρ θεῖον σπόρον πνευματικὸν τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν ἐξαποστελεῖ ὁ Πατὴρ καὶ σὰρξ ὁ Λόγος ἐκ σοῦ ἀτρέπτως γεννήσεται. Καὶ ἀπαθῶς γεννήσας τὸν Υἱὸν ὁ Πατὴρ τὸ πρότερον φυσικῶς, ἀπαθῶς τὸν αὐτὸν γεννήσει καὶ τὸ δεύτερον οἰκονομικῶς. Ὡσπερ γὰρ τις κόγχος οὐρανόθεν ἐκ τῆς ἀστραπῆς τῆς θεότητος ἐν γαστρὶ ἐξείσ
15 καὶ τέξεις τὸν πολύτιμον μαργαρίτην Χριστόν, τὸ μονογενὲς φῶς, τὸ μὴ γεννῶν, ἀεὶ δὲ γεννῶμενον, οὗ τὸ γεννᾶσθαι ὑποστατικὸν μόνον ἰδίωμα. Ἐν σοὶ καὶ νόμοι φύσεως καινοτομηθήσονται, καὶ τὰ ἄμικτα συμβήσεται. Ἔσται γὰρ παρθενία τίκτουσα. Μίξις θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, πάθους καὶ ἀπαθείας, ζωῆς καὶ θανάτου,
20 ὡς ἂν ἐν πᾶσιν ἐκνικηθεῖ τὸ χειρὸν ὑπὸ τοῦ κρείττονος. Οὐ γὰρ ἐνεργείας Θεοῦ ὑπάρξεις δοχεῖον, ἀλλ' οὐσιωδῶς τῆς τοῦ Θεοῦ ὑποστάσεως, καὶ μοῖραν ἐκ σοῦ προσλήψεται ὁ Δημιουργός, τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἀνθρωπίνου φυράματος ἐκ Πνεύματος ἁγίου καὶ τῶν σῶν αἱμάτων σαρκωθεῖς.

ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΠΡΟΣΕΥΧΗ Α'

Αὐτὸς ποὺ δημιούργησε καὶ συνέχει τοὺς οὐρανοὺς, ὁ τεχνίτης κάθε ἐγκόσμιου καὶ ὑπερκόσμιου δημιουργήματος, ποὺ γι' αὐτὸν κανένας τόπος πουθενὰ δὲν ὑπάρχει (ἂν ὡς τόπο θεωρήσουμε ὅ,τι περιέχει ὅσα βρίσκονται μέσα του), αὐτὸς μέσα σ' ἐσένα ἀπὸ τὸν ἑαυτό του θὰ πλαστεῖ βρέφος χωρὶς πατέρα καὶ θὰ σὲ δεῖξει θησαυροφυλάκιο εὐρύχωρο τῆς θεότητάς του ποὺ τὰ πάντα γεμίζει καὶ εἶναι ἡ μόνη ἀπεριόριστη. Ὁλος μέσα σ' ἐσένα μαζεύεται ἀπαθῶς κι ὅλος ἔξω ἀπὸ ἐσένα ὑπάρχει κι ἔχει τὸν ἑαυτό του τόπο ἀπεριόριστο. Ἀπὸ ἐσένα θ' ἀνατεῖλει ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης μὲ δύο φύσεις, κι ἄς λυσοῦν οἱ Ἀκέφαλοι, μία ὑπόσταση, κι ἄς σκάζει ἀπὸ τὸ κακό του ὁ Νεστόριος. Γιατὶ σὰν θεῖο σπόρο πνευματικὸ θὰ στείλει ὁ Πατέρας τὸν Υἱό του καὶ σάρκα χωρὶς τροπὴ θὰ γίνῃ ἀπὸ ἐσένα ὁ Λόγος. Κι ἀφοῦ ἀπαθῶς γέννησε πρωτύτερα ὁ Πατέρας τὸν Υἱό του κατὰ τὴ φύση, ἀπαθῶς καὶ τὴ δεύτερη φορὰ θὰ τὸν γεννήσῃ κατ' οἰκονομία. Γιατὶ σὰν ἓνα κοχύλι θὰ συλλάβῃς στὰ σπλάχνα σου μὲ ἀστραπὴ τῆς θεότητος ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ θὰ γεννήσῃς τὸν πολύτιμο μαργαρίτη, τὸ Χριστό, τὸ φῶς τὸ μονογενές, ποὺ δὲ γεννάει, ἀλλὰ πάντα γεννιέται, καὶ ποὺ τὸ ὅτι γεννιέται εἶναι ιδιότητα τῆς ὑπόστασής του μονάχα. Σ' ἐσένα οἱ νόμοι τῆς φύσης παίρνουν νέο περιεχόμενο καὶ θὰ συμπέσουν τ' ἀσύμπτωτα. Γιατὶ θὰ συμβεῖ παρθενία νὰ γεννᾷ. Ἐνωσὴ θείας κι ἀνθρώπινης φύσης, πάθους κι ἀπάθειας, ζωῆς καὶ θανάτου, γιὰ νὰ νικηθεῖ ὀλοκληρωτικὰ τὸ χειρότερο ἀπὸ τὸ καλύτερο. Γιατὶ δὲ θὰ γίνῃς δοχεῖο τῆς ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ὑπόστασης τοῦ Θεοῦ. Μέρος ἀπὸ σένα θὰ προσλάβῃ ὁ Δημιουργός, τὴν ἀπαρχὴ τοῦ ἀνθρώπινου φυράματος ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα, καὶ θὰ λάβῃ τὴ σάρκα ἀπὸ τὰ αἱματά σου.

ΕΥΧΗ Β'.

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος ἔχων ἐξουσίαν ἀνθρώποις ἀφιέναι ἀμαρτίας, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, πάριδέ μου πάντα τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ πταίσματα, καὶ ἀξίωσόν με ἀκατακρίτως μεταλαβεῖν τῶν θείων καὶ ἐνδόξων καὶ ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν σου μυστηρίων, μὴ εἰς κόλασιν, μὴ εἰς προσθήκην ἀμαρτιῶν, ἀλλ' εἰς καθαρισμόν καὶ ἀγιασμόν καὶ ἀρραβῶνα τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ βασιλείας, εἰς τεῖχος καὶ βοήθειαν καὶ ἀνατροπὴν τῷ ἐναντίον, εἰς ἐξάλειψιν τῶν πολλῶν μου πλημμελημάτων. Σὺ γὰρ εἶ Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρισμῶν καὶ φιλο-
 10 θρωπίας, καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΥΧΗ Γ'.

Πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ναοῦ σου παρέστηκα καὶ τῶν δεινῶν λογισμῶν οὐκ ἀφίσταμαι. Ἀλλὰ σύ, Χριστέ ὁ Θεός, ὁ τελώνην δικαιώσας καὶ Χαναναίαν ἐλεήσας καὶ τῷ ληστῇ παραδείσου πύλας ἀνοίξας, ἀνοίξόν μου τὰ σπλάγχνα τῆς φιλανθρωπίας σου καὶ δέξαι
 5 με προσερχόμενον καὶ ἀπτόμενόν σου, ὡς τὴν πόρνην καὶ τὴν αἰμόρρουν. Ἡ μὲν γὰρ τοῦ κρασπέδου σου ἀψαμένη, εὐχερῶς τὴν ἴασιν ἔλαβεν, ἡ δὲ τοὺς σοῦς ἀχράντους πόδας κρατήσασα, τὴν λύσιν τῶν ἀμαρτημάτων ἐκομίσατο. Ἐγὼ δὲ ὁ ἐλεεινὸς ὄλον σου τὸ σῶμα τολμῶν δέξασθαι, μὴ καταφλεχθεῖην, ἀλλὰ δέξαι με ὡσπερ
 10 ἐκεῖνας καὶ φώτισόν μου τὰ τῆς ψυχῆς αἰσθητήρια, καταφλέγων μου τὰ τῆς ἀμαρτίας ἐγκλήματα, πρεσβείαις τῆς ἀσπόρως τεκούσης σε καὶ τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων, ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ Β'

Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεός μας, ὁ μόνος πού ἔχεις τὴν ἐξουσία νὰ συγχωρεῖς τὶς ἀμαρτίες τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος πού εἶσαι, παράβλεψε ὅλα τὰ λάθη τῆς γνώσης καὶ τῆς ἀγνοίας μου κι ἀξίωσε με νὰ κοινωνήσω ἀκατάκριτος τὰ θεῖα κι ἔνδοξα κι ἄχραντα καὶ ζωοποιὰ σου μυστήρια, ὄχι πρὸς τιμωρία μου καὶ προσθήκη ἀμαρτιῶν, ἀλλὰ πρὸς καθαρμό μου καὶ ἁγιασμό καὶ ἀρραβώνα τῆς μέλλουσας ζωῆς καὶ βασιλείας, γιὰ νὰ μοῦ γίνουν τεῖχος προστατευτικὸ καὶ βοήθεια καὶ ἀνατροπὴ τῶν ἐναντίων κι ἐξάλειψη τῶν πολλῶν μου πλημμελημάτων. Γιατί ἐσύ εἶσαι ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους καὶ τῆς συμπάθειας καὶ τῆς φιλανθρωπίας καὶ σ' ἐσένα ἀποδίδομε τὴν δόξα μαζί καὶ στὸν Πατέρα καὶ στὸ ἅγιο Πνεῦμα τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ Γ'

Μπροστὰ στὶς θύρες τοῦ ναοῦ σου στέκομαι κι ὅμως δὲν ἔχω ἀφήσει μακριὰ τοὺς φοβεροὺς λογισμοὺς μου. Ἀλλά, ἐσύ, Χριστέ ὁ Θεός μου, πού δικαίωσες τὸν τελῶνη καὶ ἐλέησες τὴ Χαναναία κι ἄνοιξες στὸ ληστή τὶς πύλες τοῦ παραδείσου, ἄνοιξέ μου τὰ σπλάχνα τῆς φιλανθρωπίας σου καὶ δέξου με πού πέφτω μπροστὰ σου καὶ σὲ ἀγγίζω, ὅπως τὴν πόρνη καὶ ὅπως τὴν αἰμορροούσα. Ἡ μία ἄγγιξε τοῦ ρούχου σου τὴν ἄκρη κι ἔλαβε εὐκολα τὴν ἴαση, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἀκούμπησε τὰ πόδια σου καὶ ἀποκόμισε τὴ διαγραφή τῶν ἀμαρτημάτων της. Ἐγὼ ὅμως ὁ ἀξιολύπητος, πού τολμῶ νὰ δεχτῶ ὀλόκληρο τὸ σῶμα σου, κάνε νὰ μὴν κατακαῶ, ἀλλὰ δέξου με καθὼς ἐκεῖνες καὶ φώτισε τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς μου, κατακαίοντας τὰ ἀμαρτωλὰ ἐγκλήματά μου. Μὲ τὴ μεσίτευση τῆς μητέρας σου πού σὲ γέννησε ἀγνά καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ οὐρανοῦ, γιατί ἀξίζει νὰ εὐλογεῖσαι στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΥΧΗ Δ'.

Τετρωμένος καρδίαν εἰμι ἐγώ· ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλος σου,
 ἠλλοίωσε με ἡ ἀγάπη σου, Δέσποτα· δέσμιός εἰμι τῷ ἔρωτί σου.
 Ἐμπλησθεῖν σου τῶν σαρκῶν, κορεσθεῖν τοῦ ζωεροῦ καὶ θεο-
 ποιοῦ αἵματός σου, ἀπολαύσαιμι τῶν ἀγαθῶν, κατατρυφήσαιμι τῆς
 5 σῆς θεότητος, ἄξιος γενοίμην ἐρχομένῳ μετὰ δόξης ὑπαντῆσαί σοι,
 ἐναέριος ἀρπαγείς ἐν νεφέλαις σὺν πᾶσι τοῖς ἐκλεκτοῖς σου, ὡς ἂν
 ὑμνῶ καὶ προσκυνῶ καὶ δοξάζω σε εὐχαρίστως ἐν ἐξομολογήσει,
 σὺν τῷ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας
 τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ Δ΄

Εἶναι ἡ καρδιά μου πληγωμένη, ὁ ζῆλος σου μὲ ἔλιωσε, μ' ἀλλοίωσε, Δέσποτα, ἡ ἀγάπη σου. Εἶμαι αἰχμάλωτος τοῦ ἔρωτά σου. Εἶθε οἱ σάρκες σου νὰ μὲ γεμίσουν, νὰ κορεστῶ ἀπ' τὸ ζωοποιὸ καὶ θεοποιὸ αἷμα σου. Κάνε νὰ παραδοθῶ στὴν ἀπόλαυση τῶν ἀγαθῶν σου καὶ νὰ κατατρυφήσω τὴ θεότητά σου, νὰ γίνω ἄξιος νὰ σὲ προὔπαντήσω ὅταν ἔρθεις μὲ τὴ δόξα σου, ἀρπαγμένος ἀνάερα ἐπάνω στὰ σύννεφα, μαζί μὲ ὅλους τοὺς ἐκλεκτοὺς σου, γιὰ νὰ ὑμνῶ καὶ νὰ προσκυνῶ καὶ νὰ δοξολογῶ ἐσένα, ἐξομολογούμενος τὶς εὐχαριστίες μου, μαζί μὲ τὸν ἀναρχο Πατέρα σου καὶ τὸ Πανάγιο καὶ ἀγαθὸ καὶ ζωοποιὸ σου Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

οί αριθμοί παραπέμπουν κατά σειρά για τὰ χωρία τῆς Γραφῆς στο κεφάλαιο τὸ στίχο καὶ τὴ σελίδα πού βρίσκονται, ἐνῶ γιὰ τὰ ὀνόματα καὶ πράγματα στὴ σελίδα τὴν παράγραφο καὶ τὸν στίχο πού βρίσκονται.

1. Εὐρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς.

	Γένεσις		49		6		142
1	6	128					
	6-8	184				Ἔξοδος	
	7	104	2		1		126
	16-17	184	3		2	96. 156.	222
2	7	118			5		214
	16	106			14		12
	22	118	5		5		346
	25	66. 400			14		100
3	3	106	13		21		236
	7	66. 400	15		2		304
	16	180. 216			18		90
	17	66			20		304
	19.	66.116.118.322	16		33		224
	21	66	17		11		126
	22	278			12		128
6	9	222	19		16		18
8	15	156			27		126
11	1	124	20		7		54
	16	162			12		246
18	6	126			16		54
22	1	126	25		3		236
28	12	156. 258			8		224
	12-13	184			10		222
	17	210			29		224
32	50	126	26		1		224
44	9	158	32		18		90

33	22	12	8	1	296
36	8	158	19	12	44
	Λευϊτικόν			Παραλειπομένων Β'	
26	12	76	5	2	296
	Ἄριθμοι			Παραλειπομένων Γ'	
17	8	158	3	34	76
	Δευτερονόμιον			Ψαλμοί	
2	23	116	1	1	132
5	1	54		3	200
	17	54	2	1	132
	18	54		7	186
6	4	44	11	6	142
	5	54		19	124
8	3	344	13	2	250
11	23	44		3	250
28	66	124	15	10	266
			18	5	72. 338
	Ἰησοῦς Ναυῆ			6-7	184
				7	166
5	20	306	22	2	250
	Κριταὶ			3	250
			23	7	120
6	39	232		8	120. 216
			25	9	88
	Βασιλειῶν Α'		26	11	46
			30	13	140
2	11	18		22	280
	30	318. 362. 416	33	6	26
			43	3	216
	Βασιλειῶν Β'		44	1	208
				2	194
6	14	306		3	166. 346
24	21	22		5	224
				6	158
	Βασιλειῶν Γ'			10	166
3	27	210		13	198

	14	198	132	2	300
	15	326			
45	5	266		Ἰώβ	
46	7	14			
47	3	236	1	8	378
48	13	66. 276		11	378
50	31	396	24	8	84
63	8	26	25	5	214
64	6	266	38	7	214
67	6	358	40	8	360
	7	84		14	120
	16	266		20	120
	30	198			
71	6	258		Παροιμιαί Σολομώντος	
	15	158	8	23	162
74	9	70		27-29	402
77	12-72	198	10	7	238
79	1	116	17	6α	414
	2	116	24	33	218
	14	70			
81	3	358		Ἐκκλησιαστής	
86	3	154. 238			
	7	74. 300	1	10	202
87	7	126	3	1εέ.	46
88	13	16	11	2	32
	27	36		30	264
	28	36			
95	11	184		ἸΑσμα Ἰασμάτων	
103	2	402	1	1	76
	5	402		2	200. 230
	15	318		3	264
104	11	70		4	264
105	2	96		11	228
106	16	118		13	228
115	5	282		28	330
	6	238	2	1	228. 264
117	22	70		2	264
	26	118		5	228
118	5-8	388		7	262
	8	382		10	294
131	11	210		11	294

	11	294		Ζαχαρίας	
	13	326	2	10	214
3	5	76	6	12	186
	6	230	14	6	128
	11	234		7	128
4	7	294			
	7-8	230		Μαλαχίας	
	9	230		2	184
	10	294	4		
	12	226		Ήσαϊας	
	13-14	230			
5	1	222. 234.		11	210
	3	276	1	10-11	120
6	8	256	3	2	86. 90
	10	262	5	3	374
7	1-2	230		9	374
	2	224		2-4	224
	5-6	232	6	3	158
8	5	326		6	202
				9	118
	Σοφία Σολομώντος			10	118
1	13	108	7	14	188. 258
3	1	246	8	1	226
6	6	144	9	2	120
				5	88
	Ώσηε			6	120. 188
5	8	210	11	1	184. 222
6	6	148		2	228
				9	376
	Άμώς		19	1	232
				3	120
8	9	128	25	1	220. 238
			26	10	28
	Ίωήλ		27	1	120
			29	11	226
2	21	214	41	1	100
			43	9	188
	Ίωνᾶς		45	1	210
3	4	140	46	2	212

48	28	10		Βήλ και Δράκων	
49	9	100		32-38	140
50	6	122			
51	11	80		Ματθαῖος	
52	7	72			
53	1-3	90	2	3	160
	3	90		16	160
	4	90	3	17	16
	4-5	92	4	4	344
	5	92		18	148
	7	62. 88. 92		23	68. 404
	8	88	5	8	96
	9	86		11	152
54	1	188		12	152
55	1	122. 308		14-15	54
61	1	84. 254		15	148
	11	198		21-24	54
64	4	108		27	54
65	2	118		28	54
				33	54
	Ἰερεμίας			37	54
				40	54
5	22	402	40-42	54	
23	21	254		44	54
	24	210		45	402
31	15	160		48	32
			7	2	352
	Βαρούχ			6	358
3	38	60. 186. 320		11	54
				16	132. 188
				17	132
	Ἰεζεκιήλ		8	20	62
				23-27	404
44	1	258	9	20	22
	1-3	184. 186	10	32	384
	2	224	11	7-9	58
				9	64
	Δανιήλ			19	68
2	34	258		28	72
7	10	158	12	29	120

	37	54	9	1	30
	39	184		36	52
	40	128		51	48
13	15	72	15	42	132
	16	22		44	134
	17	22			
	38	130			
	55	184			
				Λουκάς	
14	1	24	1	26	156
	2	24		28	216. 252. 256. 306
16	12	24		29	252
	13	22		30	252
	15	12. 24		31	252
	16	24		34	232. 236. 252
	18	24. 378		35	254
	28	26		38	254
17	1	30		42	256
	1-8	410		48	256
18	12	184		78	120
19	12	186		79	120
21	23	68	2	8-13	160
	41	72		14	160
23	2	68		21	162
24	28	286		22	162
25	1-12	148		49	300
	25	248	6	37	352
	34	148	8	8	186
27	19	88		222-25	404
	45	128	9	28	30
	57	132		33	48
	62	138	11	2	418
	63	94. 138		4	418
	64	140	12	28	144
	65	142		49	376
	66	142	13	4	92
			16	9	146
			17	21	34
	Μάρκος		23	32	94
3	17	32		42	92
7	24	114		43	92

	46	118		29	84
	50-52	132		30	86
	Ἰωάννης			31	86
				32	86
				38	86. 90
1	1	32		41-42	136
	9	384	19	5	90
	12	116		7	88
	14	14. 110		15	132. 134
	18	110		34	118
	19	44	20	16	120
	29	234	21	22	28
3	15	110	22	6	280
	16	98			
4	3	150		Πράξεις	
5	44	76			
6	44	120	1	1	342
	48	256	7	52	68
	69	52	9	5	396
8	40	112	13	33	186
	44	102	17	28	46
	48	62			
10	7	186		Ρωμαίους	
	13	134			
	27	110	2	29	308
	30	112	4	17	254
	38	70	5	20	144. 196
			8	29	36
11	1	84		35	390
	44	68		38	390
12	24	182		1	198
	31	142. 374	9	18	72. 338
14	1	150	10	33	254
	6	280		34	254
	9	112		33	64
	16	150	11	1	74
	21	150	12	9	16
	30	374	14		
15	13	60			
	25-26	30		Κορινθίους Α'	
16	33	234			
18	28	84	1	2	34

	24	138. 338	2	4	256
2	7	100		5	152
	8	138		5-8	122
	9	108		6	20. 340
	10	14		6-8	62
5	7	100		8	64
7	31	152		9-11	18
10	4	12		10	138
11	3	186	3	8	416
13	12	122		14	402
	14	122			
15	21	114		Κολοσσαεῖς	
	28	52			
	55	260	1	15	182
				17	182
	Κορινθίους Β 9		2	6	26. 110
				9	184
1	3	390	3	9	400
2	9	46		15	15
3	7	48			
	18	50. 242		Θεσσαλονικεῖς Α'	
5	4	134			
	8	262	4	17	46
	17	82. 218			
10	1	20		Τιμόθεον Α'	
12	2	264	3	16	50
			6	14-16	10
	Γαλάτας				
3	13	116		Τιμόθεον Β'	
	27	124	4	7	364
4	4	252	7	8	416
	Ἐφεσίους			Τίτον	
2	18	186	2	14	72
4	10	110			
6	12	370		Ἐβραίους	
	Φιλιπησίους		1	1	108
				3	40
1	21	364		5	186

	6	184		Ἰακώβου	
	6	184			
12	9	202	4	6	76
	14	36. 288	2	13	148
4	13	146		Πέτρου Α΄	
	15	115			
5	5	186	2	9	150
9	14	74		22	86
10	1	48		23	62
	5	184		Πέτρου Β΄	
12	2	400	1	4	100

2. Εὐρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων.

Α

- Ἄαράων· 158,2,21. 256,8,30.
 Ἄββακουμ· 140,31,25.
 Ἄβραάμ· 124,25,6. 146,25,17έ. 156,2,15. 162,4,13. 194,6,42. 360,15,13. 384,9,23.
 ἀγαθότης· πέλαγος ἀγαθότητος (τοῦ Θεοῦ) 1012,4,30. 108,11,9. 204,11,13. 212,4,2. 254,8,4. 288,7,3. ἀπειροδύναμος ἀγαθότης τῆς θεαρχικῆς εὐσθε-
 νείας 312,18,62–63.
 ἀγαλλίαμα· 218,5,31.
 ἀγαλλιάσις· 10, 1,5. 18,3,38. 132,27,21. 154,1,13. 210,3,2. 264,11,18. ἀγαλλιάσε-
 ως δάκρυα 294,11,9.
 ἀγάπη· 22,5,5. 30,7,40. 32,10,3. 34,10,7έ. ἵνα ἐνδείξηται τὸν ὑπερβάλλοντα
 πλοῦτον τῆς ἀγάπης αὐτοῦ τῆς πρὸς ἡμᾶς. Μείζονα γὰρ ἀγάπην οὐδεὶς δύ-
 ναται ἐνδείξασθαι, ἢ ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θέσῃ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.
 60,1,36–38. αὐτὸς ἔστηκεν ἄτρεπτον ἔχων τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην 2.6. τὴν
 πατρικὴν αὐτοῦ περὶ ἡμᾶς ἀγάπην ἐδημοσίευσεν 62,2,21. ὃ ἀγάπης ἀνυ-
 περβλήτου ... ὃ βάθος πλοῦτου τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης 64,2,33–36. 74,6,22.
 76,7,21. πατρικὴ ἀγάπη 122,23,15. 148,35,29. ἐξ ἀγάπης προέρχεται ἔλεος,
 ἐξ ἐλέους ταπεινώσις, ἐκ ταπεινώσεως δὲ σωτηρία καὶ ὑψωσις
 152,39,3–5. 228,7,85. 254,8,4. ἡ ἀπληστος τῆς ἀγάπης ἄβυσσος 288,7,6.
 304,16,8. 390,12,30έ. 416,22,34. 428,2.
 ἄγκυρα· ἐλπίδος ἄγκυρα 346,7,7.
 ἀγεννησία· 100,4,5.
 ἀγίασμα· 224,7,35. 228,8,2.
 ἀγιασμός· 116,20,12. 294,11,11. 426,6.
 Ἄγια τῶν ἁγίων· 296, 12,11έ.
 ἀγιστεία· 224,7,35.
 ἀγνεία· 74,6,21. 96,1,11. 214,4,21. 224,7,42. 228,7,96. 314,19,19.
 Ἀδάμ· 48,16,30. 66,3,17. 80,1,28. 100,3,12. 106,9,8. 110,12,8. 116,20,16.
 118,21,14· 22,1. 156,2,11. 162,4,12. 192,6,13. 254,3,47. 256,8,24. 276,2,18.
 278,2,53. 280,3,14. 288,8,1. 320,2,14. 328,4,42. 376,6,15.
 ἀδηλία· 348,8,22.
 ἄδης· 120,22,25. 126,25,20. 172,8,18. 246,7,59. 266,12,34. 280,3,21. 374,4,10.
 380,7,13.
 ἀδικία· 84,4,3. 146,34,21. 350,10,21. 356,14,1.
 Ἄειπάρθεος· 246,7,62. 260,9,17. 282,3,43. 308,18,9. 310,18,16.

- ἀθανασία· 118,21,15. πρὸς ἀθανασίαν ὁ θάνατος πορθμείον γενήσεται 290,8,12.
380,7,16.
- ἀθεΐα· 90,6,13. 374,5,16.
- ἀθεότης· 384,9,26.
- αἴγλη· 100,3,5.
- Αἰγύπτιοι· 128,26,12.
- Αἴγυπτος· 70,4,22. 90,6,13έ. 198,8,19. 348,9,1έ.
- αἰρετικός, -οί· 42,14,2.
- αἰσχύνη· 62,2,27. 122,23,7. 396,14,22. 398,16,2έ. 400,16,17έ. 410,20,3.
- αἰχμαλωσία· 376,5,28.
- ἀκαθαρσία· 74,6,14.
- ἀκαρπία· 216,5,16έ.
- Ἀκέφαλοι· 184,3,10. 220,6,23. 424,8.
- ἀκηδία· 354,11,27.
- ἀκτημοσύνη· 66,3,21.
- ἀλήθεια· 48,17,3. 96,1,16. 112,15,7. 138,31,14. 150,37,4. 180,1,5. 280,3,29.
286,6,12. 360,15,5.
- ἀλλοίωσις· ἡ ἀλλοίωσις τῆς δόξης τοῦ Ὑψίστου 46,15,11–12. 212,4,8.
- Ἀμαλήκ· 348,9,12.
- ἀμάρτημα, -τα· 174,9,21. 308,17,25. 358,14,33. 376,5,29. 426,5,8.
- ἀμαρτία· 60,1,21. 68,4,16. 86,4,35. 90,7,13. 92,7,20. 94,9,6. 100,3,3έ. 108,10,9.
118,22,7. 120,22,8. 122,24,10. 124,24,16· 25,3. 130,27,17. 136,29,21.
138,31,12. 142,33,5. 146,35,9. 192,6,22. 196,8,5έ. 200,9,24. 216,4,52. 5,18.
222,7,7έ. 226,7,71. 234,8,82. 244,7,48. 256,8,26. 278,3,4. 282,4,13.
298,13,5. 330,5,18. 350,10,21. 352,11,16έ. 374,4,15έ. 376,5,24. 400,16,22έ.
404,17,30. 426,2έ. 426,Γ',11.
- ἀμαρτωλός· 132,28,14. 196,8,4. 206,12,3. 294,11,19.
- ἀμίλλα· 196,7,25. 288,7,19.
- Ἀμιδαδάβ· 230,8,11.
- ἀμπελος· ἀνάρδευτος ἀμπελος τοῦ τῆς ἀμβροσίας βότρυος 300,14,9–10.
- ἀνακαίνισις· 340,3,25.
- ἀνανδρία· 392,13,22.
- ἀνάπαυσις· 292,10,18.
- ἀνάπλασις· 118,21,15. 190,5,18. τὸ νέον φύραμα τῆς θείας ἀναπλάσεως
218,5,29.
- ἀνάστασις· νεκρῶν ἀνάστασις 16,3,26. 68,3,52. 100,3,13. 110,13,10. 114,19,2.
130,26,28. 132,27,21. 134,28,31. 136,30,5. 140,32,7έ. 142,33,6. 144,33,22.
150,38,1. 260,10,8. 306,17,2. 312,18,49. 326,4,11. 374,5,12.
- Ἀνδρέας· 30,7,35έ.

ἀνδρεία· 84,3,7. 360,15,16.

ἀνθρωπότης· 18,3,48. 36,11,8. 52,18,22. 62,2,10. 64,3,12έ. 66,3,45. οὐ ταῦτόν
κατὰ φύσιν θεότης ἀνθρωπότητι ὧ12,14,4-6. 120,22,13. 122,23,14.
192,6,28. 200,9,40. 206,11,28. 216,5,12έ. 244,3,35.

Ἄννα· 162,3,58. 182,2,7έ. 188,4,20· 5,1. 190,6,1. 194,7,5. 198,9,1. 204,11,16.
206,12,1· 216,5,3. 248,5,1.

ἀνομία· 92,7,20. 252,7,19.

ἀντίδοσις· 14,2,48.

Ἄντιοχος· 346,7,12.

ἀντίπαθεια· 74,6,17.

ἀντίχριστος· 150,37,2.

ἀπάθεια· 58,1,11. 98,2,8. 126,25,14. 190,5,14. 344,6,21.

ἀπανθρωπία· 314,19,14. 396,15,5.

ἀπαρχή· 218,5,30. 256,8,39. 270,14,18.

ἀπάτη· ἀπάτη τοῦ ὄψεως 58,1,12. 108,11,15. 382,8,28. 414,22,16.

ἀπαύγασμα· τῆς δόξης ἀπαύγασμα 40,13,6. τῆς θείας δόξης τὸ ἀπαύγασμα
12-13. 254,8,11.

ἀπιστία· 68,4,8. 74,6,16. 76,6,10. 136,30,4. 144,34,20. 216,5,14.

ἀπλότης· 66,3,18.

ἀποβίωσις· ζωτικὴ ἀποβίωσις 278,2,47.

ἀπόγνωσις· 28,7,23.

ἀποκάλυψις· 46,16,1.

ἀποκατάστασις· 146,25,15.

ἀπόλαυσις· 380,7,17.

ἀπολύτρωσις· 242,3,25. ψυχικῶν παθῶν ἀπολύτρωσις 308,17,24-25.

ἀπροσεξία· 114,17,12.

ἀπώλεια· 132,27,18. 374,4,13.

Ἄραβία· 158,3,9.

ἀρετή· 22,5,5. 32,10,2. 60,1,26έ. 64,3,14έ. 66,3,36. 68,3,47έ. 106,9,7. 138,30,10.
148,35,36. 212,4,23. 224,7,28. 226,7,48. 228,7,92. 230,8,19. 236,8,97.
248,4,27· 5,14. 264,12,8. 314,19,24. 316,19,26. 338,2,11. 342,5,3. 344,6,16.
348,8,24· 9,4. 350,10,12έ. 354,12,5έ. 356,13,7. 376,6,9. 398,15,23.
412,20,17· 21,4. 414,21,25.

Ἄρμαθαία· 132,28,4.

ἁρμονία· 216,5,4. 412,21,18.

ἄρτος· πνευματικὸς ἄρτος 98,1,29. ἄρτος ζωῆς 126,25,18. δι' ἧς (τῆς Θεοτόκου)
ἡμεῖς ἀληθινοῦ καὶ ἀθανάτου ἄρτου γευόμεθα 170,8,17. ἄρτος ζωῆς
232,8,46. 256,8,33. ἀνήροτος ἄρυρα τοῦ οὐρανοῦ ἄρτου 300,14,8-9. οὐρά-
νιος τῆς ζωῆς ἄρτος 320,2,4.

ἀσέβεια· 342,4,12. 372,4,7. 376,5,32. 378,6,37. 398,15,12.
 ἀσέλγεια· 150,38,4.
 ἀσπλαγχνία· 74,6,16.
 Ἄσσυριος, -οι· 120,22,19.
 ἀτιμία· 372,4,6.
 Αὐγουστος Καίσαρ· 160,3,24.
 αὐθάδεια· 76,7,16.
 αὐταρέσκεια· 76,7,16.
 αὐτεξούσιον· 244,3,45. 284,4,19.
 αὐτοζωή· 46,16,8. ὁ ἀδαπάνητος τῆς αὐτοζωῆς θησαυρὸς 262,10,34. 278,2,54.
 αὐτοσοφία· 338,2,8.
 ἀφθαρσία· 48,16,29. 66,3,33έ. 124,24,25. 146,35,9. 194,7,20. 208,1,7. 212,4,17.
 222,7,15. 226,7,69έ. 236,8,86. 246,7,54. 260,10,5. 288,8,4. 304,16,14.
 312,18,48. 324,3,25.
 ἀφροσύνη· 150,37,9. 382,8,26.

B

βαλσαμουργία· 228,8,1.
 βάπτισμα· 32,9,8. 74,6,10–11. 118,21,15. 124,24,28. 170,8,13.
 Βαρβάρα· 368 τίτλος 1,20. 370,2,15έ. 376,6,1. 380,7,5. 382,8,11. 384,10,1.
 388.12,6· 12,8. 420,23,21.
 βασκανία· 28,7,20. 352,11,5.
 Βασίλειος (ὁ Μέγας)· 372,2,13.
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ 132,28,6.
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν· 26,6,55. 34,10,21.
 βάτος· φλογοφόρος βάτος 156,2,19.
 Βεσελεήλ· 158,2,24.
 Βηθλεέμ· 160,3,41.
 Βηρσαβέ· 22,6,4.
 βλακεία· 206,11,22.
 βλασφημία· 74,6,15. 324,3,3.
 Βλαχέρναι· 308,18,6. 314,18,76.
 βδέλυγμα· 402,17,9.
 βοήθεια· παραστατική βοήθεια 176,10,7.
 βότρυς· ὁ τῆς ἀμβροσίας βότρυς 300,14,10. 304,16,13.
 βουλή· βουλή τοῦ Θεοῦ 200,9,27. ἄγγελος τῆς μεγάλης βουλῆς 204,11,12.
 238,1,14. 330,5,7.
 βούλησις· 100,4,5. 102,4,25.
 βραβεῖον· 414,22,17.

Γ

- Γαβριήλ· 156,1,19. 218,5,41. 252,7,2. 306,16,24.
 Γάδαιρα· 338,2,11.
 γαστριμαργία· 314,19,10. 342,5,13.
 Γεδεών· 232,8,60.
 γέεννα· 146,34,27. 380,7,18.
 Γεθσημανή· 296,12,6. 298,14,1. 310,18,17.
 γέννησις· προαιώνιος γέννησις 186,3,43. 242,3,18. ή τοῦ Θεοῦ Λόγου γέννησις
 ἄχρονός τε καί τῷ Πατρὶ συναΐδιος 302,15,25–26.
 γλυκασμός· 198,9,8. 222,7,7.
 γνόφος· 18,4,1. 320,1,26.
 γνῶσις· 26,7,3. 34,10,6. 254,8,1. 342,4,20.
 Γρηγόριος ὁ Θεολόγος· 32,8,23. 188,4,28.

Δ

- Δαβίδ· 12,2,26. 16,3,4. 22,6,3. 36,11,1. 88,5,6. 124,24,20ε. 132,28,13. 154,1,14.
 158,3,8. 160,3,16. 168,6,5. 178,11,17. 186,3,41. 200,9,20. 208,1,12·21· 2,8.
 216,5,11. 224,7,32. 238,1,3. 276,2,8. 282,4,7. 296,12,11. 306,16,22. 338,2,5.
 382,8,22.
 δαίμων, –ες· 68,4,12. 70,4,28. 130,27,13. 180,1,4. 268,13,9. 294,11,12. 302,15,5.
 306,17,18. 324,3,1. 372,2,5. 374,4,10. 376,6,14. 388,11,9ε. 394,14,12.
 398,15,22. 402,17,11. 406,18,13. 410,20,2.
 Δάν· 22,6,2ε.
 Δανιήλ· 140,31,27. 158,3,11. 248,9,8.
 δειλία· 98,1,9. 368,1,11.
 δεῖπνον· τὸ δεῖπνον μυστικὸν τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ὁ ἄμνός τοῦ Θεοῦ ... μεμυ-
 σταγωγήσεν 282,4,12–14. τοῦ δεῖπνου τοῦ μυστικοῦ τῆς ἱερᾶς πανδαισίας
 τῶν πνευματικῶν τοῦ οὐρανοῦ νυμφίου γάμων... ἐστὶν, 284,6,6–7.
 διάβολος· 74,6,11ε. 94,8,22. 106,8,2. 298,13,8. 362,18,9. 386,10,19. 388,11,14.
 392,14,2.
 Διαθήκη· διαθήκη Κυρίου – Νέα διαθήκη 296,12,18–21.
 διαφθορά· οὐδὲ ή σὰρξ του εἶδε διαφθοράν 266,12,35. 280,3,21.
 δικαιοσύνη· 86,4,40. 100,3,3. 138,31,22. 146,25,13. γέννημα δικαιοσύνης
 198,9,5. 208,1,9. 210,3,3ε. 238,1,4. 242,3,15. 250,5,21. 266,12,26.
 416,22,35–36.
 Διονύσιος (Ἀρεοπαγίτης)· 32,8,27. 312,18,51–52.
 Διόσκορος (πατὴρ Βαρβάρας)· 380,7,3.
 δίψα· 98,1,8. 130,27,4.
 διωγμός· 390,12,31.

δόλος· 108,11,15. 374,5,8.

δόξα· 14,2,36. 16,3,24. 28,7,28. ἄχρονος δόξα 32,9,10. θεία δόξα 34,10,17ε. 38,12,13. ἐξ ἄκρας ἐνώσεως τῆς καθ' ὑπόστασιν τὴν δόξαν τῆς ἀοράτου θεότητος τελείως πεπλούτηκεν, ὡς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι δόξαν τοῦ Λόγου καὶ τῆς σαρκός, ἀλλ' ἀφανῆς ἡ δόξα ὑπάρχουσα τῷ φαινομένῳ σώματι 14-17. τῆς δόξης τὸ ἀπαύγασμα 40,13,6. τῆς θείας δόξης τὸ ἀπαύγασμα 12-13. 42,14,6. ἡ ἀλλοίωσις τῆς δόξης τοῦ Ὑψίστου 46,15,11-12. ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου καταπροτριζόμεθα, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν μεταμορφούμενοι μείζονα 48,17,5-6. 50,17,10. 58,1,6. 74,6,26. δόξα Κυρίου 122,24,4. αὐτός ἐστι τὸ τῆς δόξης ἀπαύγασμα 122,24,9. 134,29,41. δόξα κενὴ 150,38,5. δόξα Κυρίου 152,39,16. 224,7,42. 240,2,2. 276,2,12. θεία δόξα καὶ ἐπουράνιος 310,18,3ε. 312,18,45. 316,19,31. ἀνεκλάλητος δόξα 380,7,25. 382,9,6. 420,23,27. 428,5.

δουλεία· 60,1,19. δουλείας ζυγὸς 90,6,18. 164,4,16.

δύναμις· ἡ παντουργὸς τοῦ Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις 26,7,2. 100,4,5. ἐνυπόστατος δύναμις 102,4,11. δύναμις ἀπεριόριστος 102,4,30. παντουργὸς δύναμις 122,24,3-4. δύναμις Θεοῦ 122,24,6. 138,31,14. μεγαλοδύναμος δύναμις 176,10,8. ἀγιαστικὴ δύναμις 244,3,22-23. ἀπειροδύναμος δύναμις 320,1,27. 332,5,35. ἐνυπόστατος δύναμις 338,2,9-10.

δυσσέβεια· 78,1,5.

E

Ἐβραῖος -οι· 104,7,5. 134,29,20. 298,13,5.

ἐγκαλλωπισμός· 74,6,19. 242,3,4.

ἐγκράτεια· 152,38,17. 342,6,1. 314,19,19. 348,8,20.

ἐγκώμιον· 238,1,1. 242,3,2. 336,1,1.

Ἐδέμ· 20,4,14. 104,7,4. 256,8,22. 276,2,18. 280,3,6. 322,2,28.

εἰδωλολατρία· 344,7,5.

εἶδωλον, -α· 378,6,40. 380,7,4ε. 382,8,31. 388,11,16. 402,17,9.

εἰκὼν· εἰκὼνι οἰκεία καὶ ὁμοιώσει τετίμηκε 20,4,14. θεία εἰκὼν 16. τὸν ἄνθρωπον, ὃν κατ' εἰκόνα ἰδίαν καὶ ὁμοίωσιν ἐπλασεν 58,1,13-14. 104,7,1. κατ' εἰκόνα θεῖαν γενόμενος 322,2,36.

εἰρήνη 26,6,52. 72,4,47· 5,16. 74,6,22. 122,24,2. 124,24,12. 130,27,6. 160,3,31. 178,11,24. 304,16,12. 314,19,20ε.

εἰρωνεία· 74,6,15.

ἔκστασις· 66,3,36.

ἐλαία· ἡ ἀειθαλῆς καὶ καλλίκαρπος ἐλαία τοῦ πατρικοῦ ἐλαίου 300,14,10-11.

ἐλεημοσύνη· 350,10,20.

ἔλεον· ἔλεον γὰρ θέλω καὶ οὐ θυσίαν 148,35,32. ἐξ ἀγάπης προέρχεται ἔλεος, ἐξ

- ἐλέους ταπεινώσις, ἐκ ταπεινώσεως δὲ σωτηρία καὶ ὕψωσις 152,39,3-5.
 314,19,22.
 ἔλλαμψις 100,3,17. 270,14,25.
 Ἑλλην,-ες 94,8,6. 172,8,24. 180,1,3. 248,4,24.
 ἐλευθερία 218,5,34.
 ἔλευσις ἔνσαρκος ἔλευσις 16,3,8.
 ἐλεημοσύνη 74,6,23.
 Ἐλισάβετ 160,3,37.
 ἐλπὶς θεότητος ἐλπίδι δελεάσας τὸν ἄνθρωπον, σαρκὸς προσλήματι εἰκότως
 δελεασθήσεται 36,10,39-40. ἀδικούμενοι, τῇ ἐλπίδι χαίρωμεν 152,38,20.
 218,5,34. 268,14,3. 344,7,3.
 Ἐμμανουήλ 188,4,15.
 ἐνανθρώπησις 260,10,12.
 ἐνέργεια 100,4,5. 102,4,26. 112,16,1. ἀνθρωπίνῃ ἐνέργεια 3 194,6,43. θεία
 ἐνέργεια -ἀνθρωπίνῃ ἐνέργεια 244,3,44. 284,4,19. 340,3,23. 424,21.
 ἔνωσις 14,2,42ε. καθ' ὑπόστασιν ἄκρα ἔνωσις 14,2,50. 20,4,11. 34,10,25.
 38,11,15. ἐξ ἄκρας ἐνώσεως τῆς καθ' ὑπόστασιν τὴν δόξαν τῆς ἀοράτου
 θεότητος τελείως πεπλούτηκεν ... 14-15. 338,3,7. 340,3,15.
 ἐξομολόγησις 428,8.
 ἐξουσία 68,4,7. 134,28,29ε. 370,2,19. 426,2.
 ἐπαιδία 74,6,16.
 ἐπαγγεῖλα 124,25,7ε.
 ἐπαρσις 74,6,19. 76,7,13.
 ἐπίγνωσις 186,3,27. θεία ἐπίγνωσις 376,6,4.
 ἐπίδειξις 74,6,19.
 ἐπιθυμία συγκραθεὶς τῇ γῆϊνῃ ἐπιθυμία ἐκ προαιρέσεως 60,1,22. 64,3,9.
 152,38,16. 200,9,22. 222,7,7.
 ἐπικαρπία 42,14,10. 286,6,23.
 ἐπιλαλία 74,6,16.
 ἐπιμέλεια 108,10,3.
 ἔρις 74,6,14. 76,7,8.
 Ἑρμών 16,3,9. 18,3,35.
 ἔρωσ 152,38,15. 400,16,18. 428,2.
 Εὐα 66,3,18. 118,21,14. 156,2,12. 168,6,7. 180,1,8. 194,7,15ε. 218,5,28.
 218,5,40. 252,7,20. 254,7,25. 280,3,10. 288,8,1. 320,2,14. 322,2,30.
 382,8,27.
 εὐαρέστησις 274,1,43. 288,7,20.
 εὐγλωττία 412,21,5.
 εὐδοκία 164,4,41. 186,3,33. 188,5,9. 280,3,17. πατρικὴ εὐδοκία 332,5,34.

εὐεργεσία· 46,16,21. 218,5,31. 314,19,3.
 εὐήθεια· 382,8,27.
 εὐκαρπία· 216,5,21. 228,7,77.
 εὐλάβεια· 240,2,9. 254,7,33.
 εὐσέβεια· 44,14,33. 346,8,5. 368,1,2. 384, 416,22,32.
 εὐλογία· 116,20,11έ. 174,9,20. 216,4,55. 262,10,34έ. 286,6,19έ. 292,9,10·10,14.
 294,11,11έ. 328,4,44έ.
 εὐνοια· 240,2,24έ. 242,2,30. 274,1,19.
 εὐνομία· 130,27,17. 208,1,10.
 εὐπάθεια· 412,21,8.
 εὐπρέπεια· 198,9,14. χροσαυγής τε καὶ ἀργοροφεγγής εὐπρέπεια 340,4,2.
 εὐσπλαγχνία· 244,3,31. 246,4,9.
 εὐφημία· 336,1,4· 340,4,6. 342,4,21· 412,21,12.
 εὐφροσύνη· 10,1,12. 80,1,28. 82,2,27. 180,1,2έ. 190,5,20. 206,12,11. 234,8,79.
 270,14,15. ἡμῖν τὴν καταδοκουμένην εὐφροσύνην προσήνεγκας 290,8,16.
 300,14,23. 308,17,35έ. 310,17,39. 366,19,15. 390,12,18.
 εὐχαριστία· 208,1,8.
 εὐωδία· θεῖον σῶμα ... καὶ τῆς θείας εὐωδίας ἀνάπλεον 268,13,15έ.
 ἔφρεις· 354,11,25. 360,15,9.
 ἔχθρα· 244,7,51.

Z

Ζαχαρίας· 86,4,27. 160,3,39. 214,4,42.
 ζῆλος· θεῖος ζῆλος 152,38,15. 248,4,27. 272,1,6. 358,14,26. ζῆλος σατανικὸς
 402,17,7. 428,1.
 ζόφος· ζόφος τῆς ἀσεβείας 72,4,7.
 ζωὴ αἰώνιος· 52,18,33. ὁ θάνατος τὴν ζωὴν ἐξωστράκισεν 114, 19,5. 116,21,8.
 πνεῦμα ζωῆς 118,22,1. 124,24,18. 132,27,20. 190,5,14. 200,9,33. ζωὴν τὴν
 ἀειχαρῆ τοῖς ἀνθρώποις ἀντεισήγαγεν 218,5,43–44. ἡ τῆς ζωῆς ἀνατολὴ
 224,7,49. 242,3,15. ζωὴ αἰώνιος 248,5,15. πηγὴ τῆς ζωῆς 260,10,1. ὁ τῆς
 ζωῆς θησαυρὸς 278,2,46. 280,3,29.

H

ἡδονή· 62,2,18. 138,30,9. 182,2,27. 280,3,18. 342,5,8. 344,6,15. 352,11,21.
 386,10,20. 414,22,12.
 ἡδυπάθεια· 348,8,21.
 ἦθος· 356,13,5.
 Ἡλίας· 16,3,27. 22,6,13. 42,14,5. 44,15,8. 48,16,37έ. 50,17,11έ. 52,19,1.
 264,11,13. 356,13,18. 358,14,25. 360,15,14.

ἥλιος· ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης 34,10,15. 40,13,22. νοητὸς τῆς δικαιοσύνης ἥλιος 118,21,16–17. ἐκ ταύτης (τῆς Θεοτόκου) δικαιοσύνης ἀνέτειλε ἥλιος 184,3,9–10. τῷ Ἡλίῳ τῆς δικαιοσύνης νεφέλη φωτὸς ἐξήπλωται 208,1,15. τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον ἀνίσχουσα (ἡ Θεοτόκος) 212,4,16. ἐξ ἧς ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἀνέτειλεν 226,7,48–49. 236,8,86. 424,8.

Ἡλιοῦ· 356,13,17.

ἡμερότης· 208,1,9.

Ἡρώδης· 24,6,17. 160,3,35.

Ἡσαΐας· 86,4,27ε. 90,7,4. 122,23,5ε. 158,2,32. 188,4,13. 210,2,8. 220,6,3. 232,8,47. 258,8,5. 308,17,22.

ἡσυχία· μῆτηρ τῆς προσευχῆς ἡ ἡσυχία 34,10,16–17.

Θ

Θαβώρ· 12,2,7. 16,3,9ε. 18,3,34. 32,8,29. 38,12,1. 40,13,25. 48,16,24.

θάνατος· 64,2,41. 108,10,7ε. 114,19,5. 116,20,3. 120,22,28. 126,25,32. 128,26,2. 130,27,1. 134,28,31. 142,33,6. 218,5,42. 226,7,45. 260,10,6ε. 262,10,41. 264,12,5ε. 266,12,15ε. θάνατος ζωφόρος 278,2,47. 280,3,14. 290,8,10. 300,14,25. 390,12,32.

θηγορία· 246,4,7.

θέλημα· 64,2,40. φυσικὸν καὶ αὐτεξούσιον θέλημα 112,17,1. τὸ θεῖον θέλημα παντὶ που δῆλον, ὡς παντοδύναμον, ἀσθενὲς δὲ δήπου καὶ ἀδρανὲς τὸ ἀνθρώπινον 114,18,2–4. ἡ ψυχὴ αὐτεξουσίῳ θελήματι ἐνήργησε τὴν παράβασιν 114,19,2–3. θεῖον θέλημα καὶ ἀνθρώπινον θέλημα 244,3,43. θεῖον θέλημα 270,14,23.

θεογονασία· 216,5,13ε. 374,5,17.

θεογονία· 222,7,12.

Θεομήτωρ· 272,1,1. 290,9,4. 294,11,7. 314,19,3. 328,4,52. 410,20,11.

θεότης· 10,1,8. 14,2,36. 18,3,47. 20,4,19. 28,7,25. θεότητος ἐλπίδι δελεάσας τὸν ἄνθρωπον, σαρκὸς προσλήμματι εικότως δελεασθήσεται 36,10,39–40. 38,12,4ε. 40,13,25. 44,15,4. 52,18,22. 58,1,4. 62,2,10. 102,4,25. 110,12,2. 112,13,12. οὐ ταῦτὸν κατὰ φύσιν ... θεότης ἀνθρωπότητι 112,14,4–6. 120,22,15ε. 122,23,13. 126,25,26. 188,4,8. 192,6,28. 224,7,4. 244,3,35. 256,8,31. 340,9,9. 346,8,9–10.

Θεοτόκος· 162,4,28ε. 188,4,26. 196,7,34. 206,11,31. 234,8,72. 260,9,17. 266,12,37. 268,14,2. 306,17,8. 310,18,16ε. 314,18,74ε. 19,6. 324,3,10. 326,4,19. 410,20,10.

θεοφάνεια· 96,1,18.

θεωρία· πνευματικὴ θεωρία 192,6,23.

θέωσις· 94,2,47. 48,16,30. 200,9,28. 276,2,25.

- θησαυρός· τὴν εὐλογίαν ὡσπερ τινὰ θεόσδοτον θησαυρὸν ἐκομίζοντο
292,9,10–11.
θλίψις· 140,31,37. 216,5,10. 390,92,30. 418,23,12.
θνητότης· 124,24,25.
θόλωσις· βιωτικὴ θόλωσις 98,1,27.
θυμηδία· 10,1,5. 132,27,21. 264,11,17. πνευματικὴ θυμηδία 318,1,8. 352,11,19.
390,12,18.
θυματήριον· χρυσοῦν θυματήριον 324,2,45.
θυμός· 74,6,15. 88,6,2. 152,38,16. 200,9,23. 314,19,14. 350,10,11. 384,9,17.
386,10,27. 388,11,2. 392,13,15. 402,17,6.
θυσία· προσαγόμενοι τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ θυσίαν ζῶσαν, ἄμωμον 74,6,26–27.
ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν 148,35,33. θυσία αἰνέσεως 298,12,31. 378,6,40.
θυσιαστήριον· νοητὸν θυσιαστήριον 232,8,33ε.
Θωμᾶς· 282,4,17. 310,18,37.

I

- Ἰακώβ· 156,2,18. 158,3,5–6. 184,3,23. 210,3,5ε. 256,8,43.
Ἰάκωβος· 32,9,1ε. 312,18,59.
ιδίωμα· φυσικὰ ιδιώματα, 10,1,11. 114,18,8. ὑποστατικὸν ἰδίωμα 190,5,11. φυσι-
κὰ ιδιώματα 220,6,20. 244,7,49.
Ἰεζάβελ· 358,14,31. 360,15,4.
Ἰεζεκιήλ· 258,9,10.
ιεράτευμα· βασιλείον ιεράτευμα 148,36,2. 230,8,22.
Ἰερεμίας· 22,6,13.
Ἰερόθεος· 312,18,53.
Ἰεροσόλυμα· 310,18,12ε.
Ἰερουσαλήμ· 170,7,21. 210,2,7. 256,8,19. 260,9,22. 266,12,32. 282,3,40–41.
286,6,9ε. 296,19,22. 320,2,7. 326,4,21. 338,2,1.
ιερωσύνη· 72,4,10. 190,6,8–9. 362,17,10.
Ἰεσσαὶ 184,3,4. 210,2,12.
ικεσία· 402,17,14.
ίλασμός· 242,3,14.
ίλαστήριον· 158,2,26.
Ἰορδάνης· 16,3,12. 266,12,31.
Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων· 310,18,11ε. 314,18,73.
Ἰουδαία· 156,1,19.
Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης· 28,7,24. 406,18,21.
Ἰούδας (πατριάρχης)· 158,3,6.
Ἰουδαῖος, –οι· 84,4,10. 86,4,20ε. 88,5,10ε. 6,1–2. 90,7,2. 92,7,27ε. 94,9,6. 10,11.

130,27,9. 132,28,8. 134,29,11έ. 142,32,14. 190,6,12. 298,13,1.

Ἰσαάκ· 124,25,7έ. 126,25,11.

Ἰσμαήλ· 172,9,13.

Ἰσραήλ· 44,15,1-2. 48,17,4. 90,6,14. 116,21,1έ. 126,25,31. 192,6,29έ. 232,8,53.
296,12,10. πνευματικός Ἰσραήλ 324,3,8. 354,12,12.

Ἰσραήλ (ὁ νέος)· 236,8,85.

Ἰωακείμ 182,2,12. 188,4,21. 188,5,1. 190,6,1. 194,7,5. 198,9,3έ. 206,12,1.
216,5,2. 248,5,1. 250,5,17.

Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· 22,6,12. 24,6,18. 68,4,15.

Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός· 10, τίτλος.

Ἰωάννης ὁ Θεολόγος· 28,7,8. 32,9,1έ.

Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος· 336,1,1. 362,18,3. 364,18,9έ.

Ἰώβ· 214,4,30. 360,15,17. 364,18,13. 378,6,23.

Ἰωήλ· 214,4,44.

Ἰωνᾶς· 128,25,39έ. 138,31,19.

Ἰωσήφ· 88,5,9. 126,25,19.

Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας· 132,28,5. 134,29,1.

Ἰωσήφ, μνηστήρ Θεοτόκου· 194,7,4. 252,6,10.

Κ

καθαρισμός· 426,6.

καθαρότης· 228,7,85.

κάθαρσις· 18,21,20.

Καϊάφας· 298,13,6.

Καισάρεια Φιλίππου· 22,6,1.

κακία· 66,3,44. 82,2,37. 86,4,22έ. 106,8,1. 9,6. 108,10,10. 140,31,29. 230,8,29.
302,15,19. 316,19,26. 356,13,7έ. 392,14,4.

κακουργία· 136,30,3.

καρτερία· 388,11,13.

καταλλαγή· 122,23,17. 178,11,25.

καταλαλιά· 74,6,15.

κατάκρισις· 74,6,15. 352,11,6.

κατάρα· 116,20,11έ.

κατήφεια· 266,12,19. 314,19,24. 322,2,33.

καύχημα· 18,3,37. 206,11,28.

κενοδοξία· 314,19,15.

κένωσις· 122,23,11. ὑποποιός κένωσις 288,7,7-8.

κηδεία· 246,4,7.

κιβωτός ἢ ἀληθῆς κιβωτός Κυρίου τοῦ Θεοῦ 266,12,29. ἔμψυχος κιβωτός τοῦ

ζῶντος Θεοῦ 276,2,6. κιβωτὸς διαθήκης 296,12,11. νοερά κιβωτὸς 12,18.

Κιβωτὸς τοῦ Κυρίου 304,16,20. μωσαϊκὴ κιβωτὸς 322,2,40.

κίνδυνος· 176,10,26. 378,6,29. 418,22,53.

κοίμησις· 242,3,19. 246,4,7. 262,10,42. 310,18,25.

κολακεία· 386,10,19.

κόλασις· 380,7,18.

κυριότης· 100,4,6.

κῶμη, -αι· 74,6,17.

Κωνσταντινούπολις· 308,18,5.

Λ

Λάζαρος· 68,4,9. 84,3,8. 120,22,8.

λατρεία· 380,7,13. 402,17,8.

Λευϊάθάν· 120,22,17έ.

Λίβανος· 230,8,8έ.

λίθος· ἀκρογωνιαίος λίθος Χριστὸς 192,6,27,258,9,8-9.

Λόγος· 10,2,12. 14,2,36.

Λόγος Θεοῦ· 238,1,12.

λοιδορία· 152,38,19.

Λουκᾶς· 30,8,2. 48,16,40. 160,3,23. 342,5,70.

λουτρόν· λουτρόν παλιγγενεσίας 346,8,8.

λύπη· 10,1,13. 54,19,6. 80,2,12έ. 98,2,9. 104,7,7. 146,34,25. 190,1,9έ. 216,5,19.

ἀδαμαία λύπη 236,8,95. 352,11,18. 354,11,24.

λύτρωσις 176,10,14.

λυχνία· 194,6,46. τὴν λογικὴν τε καὶ ἔμψυχον, θεοφεγγῆ λυχνίαν δεξάμενος 322,2,37-38.

Μ

μακαριότης· 18,3,39. 262,10,38. 80,2,9. 108,11,8. 270,14,24. 332,5,41. 380,7,23.

μαλακία· 68,412. 90,7,10. 204,11,21. 404,17,35.

μανία· 28,7,28. 384,9,17. 392,14,1. 398,15,13.

Μανιχαῖοι· 220,6,24.

μάννα (τό)· 128,25,3. 282,4,6. οὐράνιον μάννα 322,2,43.

Μαξιμιανὸς (βασιλεὺς)· 378,7,1.

μαργαρίτης· πολύτιμος μαργαρίτης 424,15.

Μαρία· 136,29,24. 154,1,18. 186,3,34. 194,7,4έ. 204,11,17. 218,5,27έ. 222,7,1. 308,18,9. 310,18,16έ. 314,18,74.

Μαριάμ· 252,7,9. 324,3,6.

Μαριάμ ἡ προφήτις· 304,16,18.

- Μαρκιανός· 308,18,9.
 Μαρκιανός (ἡγεμών)· 378,7,2.
 • Μάρκος· 30,8,1. 48,16,40.
 μαρμαρυγή· φωτοειδής μαρμαρυγή 98,1,28. 236,8,86. 286,6,34.
 ματαιότης· 392,13,12.
 Ματθαῖος· 30,8,1.
 μεγαλειότης· 170,7,24. 288,7,7.
 μεγαλοδωρεά· 218,5,31.
 μεγαλοπρέπεια· 18,3,41. 152,39,18. 270,14,27. 316,19,32.
 μεγαλουργία· 104,5,15.
 μεγαλωσύνη· 270,14,27. 316,19,31.
 μέθεξις· 106,7,12. 146,35,11. 226,7,75.
 μέθη· 74,6,17. 150,38,4. 278,3,2.
 μεΐξις· μεΐξις θεότητος τε καὶ ἀνθρωπότητος πάθους καὶ ἀπαθείας, ζωῆς καὶ θανάτου 190,5,13–14. 424,18–19.
 Μελέτιος Ἀντιοχείας 346,8,1.
 Μελχισεδέκ· 166,4,43.
 μέριμνα· βιωτικαὶ μέριμναι 66,3,19. 104,7,6.
 μετάνοια· 58,1,17. 358,14,36.
 μετάστασις· 264,12,11. 282,3,34–35. 320,1,23.
 μαιφονία· 384,10,2. 402,17,12.
 μνήμη· μνήμη δικαίων μετ' ἔγκωμιών γίνεται 238,1,1.
 μνησικακία· 74,6,15. 314,19,16.
 μοιχεία· 74,6,14. 76,7,8.
 μορφή· δούλου μορφήν μορφωσάμενος (ὁ Χριστός) 20,4,8. Θεὸς ὢν καὶ ἐν δούλῳ μορφήν ὑπάρχων καὶ μορφήν δούλου λαβὼν 58,1,8–9.
 μοχθηρία· 396,14,12.
 μῆσις· 24,6,31.
 μῦρον· 268,13,14. μῦρον πολύτιμον 308,17,35. μῦρα πορνικὰ 314,19,13.
 μυστήριον· 28,7,32. 50,17,9. 52,98,34. 96,1,10. 98,2,1. 126,25,11. 126,25,35. 194,7,5. 202,10,13. 248,4,23. 254,8,13. 260,10,19. τῶν μελλόντων ἀγαθῶν τὰ κεκρυμμένα μυστήρια 292,9,13–14. 310,18,42. 330,5,28. 426,5.
 Μωσῆς–Μωϋσῆς· 12,2,6. 16,3,27. 36,10,41. 42,14,5. 44,15,1. 48,16,37ε. 17,4. 50,17,11ε. 52,19,1. 68,4,4. 70,4,22. 90,6,16. 96,1,17. 124,24,18. 126,25,22ε., 128,26,4. 156,2,20. 162,3,50· 4,15. 192,6,40. 204,10,22. 214,4,47. 348,9,1. 360,15,14.

N

Ναβουθαί· 356,13,16.

νέκρωσις· 188,4,13. 260,10,7-8. 320,2,14.
 Νεστόριοι· 184,3,11. 188,4,16. 324,3,1. 424,9.
 Νεστόριος· 188,4,24.
 νηστεία· 314,19,18.
 Νινευή· 138,31,20.
 νομοδοσία· θεία νομοδοσία 98,1,21.
 νόμος· 48,17,2. νόμος τοῦ Θεοῦ 76,7,17. 116,20,6. νόμος Κυρίου 132,28,19.
 162,3,51. 192,6,36. σκιώδης νόμος 214,4,48. θεοχάρακτος νόμος 226,7,67.
 246,4,12. νόμος τοῦ γράμματος 282,4,9.
 Νῶε· 156,2,14. 222,7,14.

Ξ

ξύλον· ξύλον τῆς γνώσεως 106,9,14. οὐ τοῦ ξύλου τὸν θάνατον τίκτοντος
 108,10,7. ξύλον τῆς γνώσεως 116,21,4-5. ξύλον ἀφέσεως 126,25,16. ξύλον
 ζωῆς 200,9,32. 236,8,97. 278,2,57. 290,8,8. ξύλον τῆς ζωῆς 320,2,13.

Ο

όδύνη· 80,2,14. 104,7,7. 400,16,15.
 οἴησις· 74,6,18. 76,7,13.
 οἰκείωσις· 366,19,15.
 οἰκονομία· 12,2,8. 96,1,10. 98,2,2. 142,33,7. 220,6,23. 264,11,12-13.
 ὀλοκαύτωσις· 124,25,7.
 ὀμοίωσις· 20,4,14. 58,1,13.
 Ὅμηρος· 302,15,12.
 ὀμοῦσις· 102,4,11. 110,12,6. 112,13,21·15,3ε. 122,23,10.
 ὄνειδισμός· ὄνειδισμὸς τοῦ Χριστοῦ 74,6,25. 150,37,5.
 ὄνειδος· 410,20,3.
 ὄνησις· 370,1,23.
 ὀργή· 176,10,24. 218,5,27. 380,8,6.
 ὀρκωμοσία· 210,2,10.
 Ὅρος· τὸ θεῖον ὄρος τὸ ἅγιον 326,4,5.
 ὀσιότης· 208,1,9. 238,1,5.
 ὀσσία· 50,18,10. 100,4,5. 102,4,25. 110,12,8. 338,3,7.

Π

πάθος· 20,5,2. 46,16,22. 58,1,11. 82,2,32. 98,1,30. φυσικὰ πάθη 98,1,11.
 124,24,21. 148,36,4. 152,39,6. 244,3,46. 270,14,23. 280,3,6. 314,19,10.
 330,5,25. 344,7,3. 346,8,14. πάθη ἀτιμίας 372,3,6. 400,16,22ε.
 παλιγγενεσία· λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας 346,8,8.

πανδαισία· 284,6,6–7. 318,1,9.

Πανεάς· 22,6,1.

παράβασις· 58,1,14. 212,4,6. 244,7,47.

παράδεισος· 48,16,25. 60,1,29. 66,3,41. 92,8,5ε. 94,8,20. 104,7,3. 106,9,9.
108,10,6. 118,21,25. 212,4,5. 216,5,17ε. 218,5,39. 226,7,76. 234,8,68.
276,2,18. 278,3,5. 280,3,9. 290,8,8. 372,3,4. 376,6,15. 400,16,22. 426,3.

Παράκλητος· 30,8,7. 150,36,6.

παράκλησις· 290,8,21. πνεύματος παράκλησις 348,8,25–26.

παρακοή· 64,2,42. 106,9,13. τῆς παρακοῆς ἐφελομένης τὸν θάνατον
108,10,8–9. 130,27,5. 218,5,45. 278,3,2. 400,16,23.

παραμυθία· 176,10,12.

παραπληξία· 392,13,8.

παραφροσύνη· 392,13,7.

παρθενία· 188,4,13ε. 190,5,8ε. 206,11,28ε. 208,1,5. 216,5,3. 226,7,46ε. 228,7,77.
232,8,43ε. 234,8,67ε. 236,8,88. 250,6,10. 254,8,10. 260,10,23. 276,2,2.
300,14,24. 312,18,46. 314,19,19. 326,4,27. 424,18.

Παρθένος· ἡ θεομεγάλυντος καὶ θεοπρότακτος καὶ θεοχρημάτιστος Παρθένος
154,1,8–9. 198,8,21. 208,1,2ε. 210,2,13. 212,4,15. 214,4,30. 222,6,32.
226,7,60. 276,2,1ε. 284,4,27. 290,9,2. 304,15,30. 410,20,10.

παροΐνια· 140,32,5.

παρανομία· 84,4,3. 138,31,3ε. 358,14,30. 382,8,27.

παρησία· 42,14,8. 134,29,2. 142,33,3. 152,39,9. 264,11,16–17. 258,14,27.
412,20,19.

Πάσχα· 84,4,2. Πάσχα τὸ τυπικὸν 282,4,10. Πάσχα τὸ ἀληθές 11.

Παῦλος· 12,2,12. 26,6,60. 48,17,3. 184,3,3. 344,7,4.

πεῖνα· 98,2,8. 130,27,4.

πειρασμός, –οί· 176,10,26. 206,12,8. 386,10,27. 400,16,15.

πένθος· 352,11,19.

περιστέρα· 16,3,18.

περιχαρεία· 218,5,32.

περιχώρησις· ἀσύγχυτος περιχώρησις 14,2,49. κατὰ τὴν ἐν ἀλλήλαις τῶν φύσε-
ων ἀσύγχυτον περιχώρησιν 114,18,11.

πέτρα (ὁ Χριστός)· πέτρα δέ ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ σαρκωθείς Θεός, Λόγος καὶ
Κύριος 12,2,11–12. πέτρα τῆς ζωῆς 22,6,7.

Πέτρος· 24,6,28. 26,6,59ε. 32,9,1. 46,16,1ε. 48,16,32. 142,33,10. 312,18,59.

πηγή· ἀνόρυκτος πηγή τοῦ τῆς ἀφέσεως ὕδατος 300,14,8. ζωοτόκος πηγή
306,17,7–8.

Πιλᾶτος· 82,3,2. 84,3,9–4,10ε. 86,4,23. 88,6,1. 96,10,1. 132,28,9. 134,28,26ε.
138,31,2ε. 140,32,1ε. 142,32,13.

- πίστις· 24,6,39. 32,101,5. 72,6,1έ. 144,34,10. 148,35,22έ. 166,5,14. 170,8,10. 342,5,9–10έ. 344,7,3. 364,19,4. 376,6,3. 378,6,19. 380,7,14. 382,8,25· 9,7. 384,9,24. 386,10,33. 416,22,31. 418,22,50.
- πλάξ· πλάξ ἔμψυχος (ἢ Θεοτόκος) 322,2,43.
- πλάνη· 138,31,21. πολύθεος πλάνη 246,7,55. 284,6,5. 298,13,5. πολυσχεδῆς πλάνη 342,4,11. 372,3,6. 374,5,17. 376,6,5. 380,7,13. 398,15,12.
- πλάσις· 190,5,18.
- πλημμέλημα· 406,18,5. 418,23,16. 426,9.
- πόθος· 204,11,17. 244,3,28. 270,14,19έ. 272,1,6. 274,1,33. 286,6,35. 290,8,19. 292,9,8. 294,11,8. 298,14,3. 332,5,39. 354,11,29.
- πόκος· 204,11,12. 232,8,60. 258,9,2.
- πολυθεΐα· 212,4,9. 384,9,25.
- πονηρία· 44,14,30. 78,1,19. 370,2,20. 392,14,3. 402,17,10.
- πορνεία· 74,6,14. 76,7,8. 196,8,14. 198,8,21. 314,19,11.
- Πουλχερία· 308,18,6.
- πράτης· 350,10,12.
- προαίρεσις· 60,1,22. 72,4,8. 132,28,24. 292,9,8. 298,98,13,14. 324,3,18. 326,4,17. 336,1,10. 372,2,15. 418,23,6.
- πρόγνωσις· 24,6,26.
- προδοσία· 30,7,34.
- προθυμία· 240,2,23έ. 288,7,21. 332,5,36.
- πρόνοια· θεΐα πρόνοια 346,7,6. 350,10,3. 364,19,8.
- προσευχή· μήτηρ τῆς προσευχῆς ἢ ἠσυχία, προσευχή δὲ θεΐας δόξης ἐμφάνεια 34,10,16–17. ἢ προσευχή γίνεται τῷ νῶ πρόξενος τῆς πρὸς Θεοῦ ἐκδηΐας τε καὶ ἐνώσεως 34,10,25–26. 218,5,38. 402,17,14. 406,18,3.
- προσκύνησις· 152,39,18. 236,8,105. 374,4,9. 378,6,40. 380,7,5. 420,23,27.
- πρόσλημμα· 36,10,40.
- προστασία· προστασία χριστιανική (ἢ Θεοτόκος) 176,10,5.
- πρωτόκοκος· 36,11,9. 74,6,27. 202,10,14έ. 204,10,16. πρωτόκοκος πάσης κτίσεως 320,2,7–8.
- πτωχεΐα· 74,6,22.
- πῦρ· θεΐον πῦρ 376,5,23.
- πῶρωσις 72,5,4.

P

- Ραάβ· 88,5,11.
- ραθυμία· 354,11,30. 418,23,18.
- Ραχήλ· 160,3,47.
- ρεῖθρον· ρεῖθρον τῆς χάριτος πολυδύναμον καὶ πολύχρηστον 308,17,27–28.

Ρωμαῖος, -οι· 86,4,29. 172,9.1.

Σ

Σαβέκ· 126,25,10ε.

σάρκωσις 14,2,46. 98,2,5. συγκαταβατική σάρκωσις 182,2,24. 200,9,28.
224,7,39. 302,15,27. 320,2,17.

Σατανᾶς 398,15,13.

Σίμων, υἱὸς Ἰωνᾶ 24,6,33. 48,16,41.

Σινᾶ 18,4,1. 98,1,21. 156,9,20. 192,6,33.

Σιών· 198,9,6. 282,3,40·4,8. 296,12,1ε. 326,4,5ε. 328,4,35.

σκηνή· σκηνή τοῦ μαρτυρίου 296,12,12.

σκήνωμα· ζωαρχικὸν καὶ θαυμαστότοκον σκήνωμα 298,13,18-19.

σκληραγωγία· 348,8,20.

Σολομών 46,16,18. 202,10,13. 234,8,78. 238,1,2. 296,12,8.

Σολομών ὁ νέος (ὁ Χριστὸς) ὁ εἰρηνάρχης καὶ τοῦ παντὸς ἀριστοτέχνης
296,12,19-20.

σοφία· πανουργὸς τοῦ Θεοῦ σοφία καὶ δύναμις 26,7,2. 42,13,41. 138,31,14. καὶ
ἀγράμματοι λαλοῦσι σοφίαν τὴν ὑπὲρ ἄνθρωπον 242,3,10. 254,8,1.
332,5,35. 358,14,14.

συγγνώμη· 336,1,18.

συγκατάβασις· 18,4,2. 42,14,9. 96,1,4. 214,4,36. 242,2,32.

σύγχυσις· 110,11,17. 244,3,39.

Συμεών· 162,3,56.

συμπάθεια· 74,6,22. 196,8,10. 304,16,5. 350,10,16ε.

συμφορά· ξυμφορά ἢ ἀπευκταία 216,5,8. 362,17,14.

στάμνος· μαυνοφόρος στάμνος χρυσῆ 194,6,45-46. ἀκίβδηλος καὶ χρυσοειδῆς
στάμνος 322,2,42.

σταυρὸς· 18,3,30. 44,14,30. 46,16,22. 64,2,42. 78,1,2ε. 80,1,22. 82,2,24ε.
84,4,14. 92,8,6. 98,2,10·3,1. 116,21,7. 124,255,4. 126,25,29. 128,26,6.
130,27,6. 170,8,12. 220,6,17. 300,14,28. 348,9,13. 374,4,15. 400,16,18.

στείρωσις· 190,5,12. 250,5,31.

στεναγμός· 80,2,14. 104,7,7. 216,5,19.

στενοχωρία· 390,12,30.

στέφανος· κομισάμενος ... τῆς δικαιοσύνης τὸν στέφανον 364,19,5.

σωτηρία· 36,11,3. 52,18,17. 64,3,3. 68,3,47ε. 70,4,48. 82,2,21. 114,19,5.
136,30,3. 152,39,5. 176,10,5. 188,4,23. 190,5,16. 192,6,18. 200,9,27.
206,12,5ε. 226,7,49. 242,3,15. 244,7,50. 248,4,31. 256,8,26. 304,15,29.
314,19,16. 330,5,19. 332,5,37ε. 358,14,36.

σωφροσύνη· 74,6,22. 52,38,17. 190,5,8. 190,6,2. 208,1,8. 314,19,20.

Τ

- τάλαντον· 144,34,2ε.
 ταπεινώσις· 34,10,9–10 62,2,18. 74,6,24. 100,3,8. ἐξ ἀγάπης προέρχεται ἔλεος,
 ἐξ ἐλέους ταπεινώσις, ἐκ ταπεινώσεως δὲ σωτηρία καὶ ὕψωσις 152,39,3–5.
 συγκαταβατική ταπεινώσις 186,3,26. 216,5,24. 314,19,22. 338,2,12ε.
 354,12,11. 392,12,25.
 ταφή· ζωτόκος ταφή 124,24,21.
 τεκνογονία· 194,7,15.
 τελειότης· 32,10,3–4. 376,6,9.
 τελείωσις· 106,10,1. 264,12,11.
 τιμή· 420,23,27.
 Τιμόθεος· 312,19,50ε.
 τιμωρία· 386,10,30. 394,14,20. 402,17,5.
 Τράπεζα· πνευματικὴ ἐπουράνιος τράπεζα 284,6,6. ἔμψυχος τράπεζα 306,17,5.
 ἐπίγειος τράπεζα 320,2,4. ζωηφόρος τράπεζα 322,2,37.
 τροπή· 110,11,16.
 τρυφή· 66,1,41. 104,7,4. 150,38,2. 372,3,4. 386,10,23.
 τύρβη· 98,1,26.
 τύφος· 74,6,19. 152,38,17.

Υ

- ὑβρις· 222,6,29. 374,4,12. 382,8,33. 396,15,9.
 Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· 26,7,5.
 ὑπακοή· 66,3,34. 106,9,13.
 ὑπερηφανία· 62,2,18. 76,7,13. 314,19,15.
 ὑπόκρισις· 74,6,14.
 ὑπομονή· 44,14,88. 74,6,22. 388,11,13.
 ὑπόστασις· 10,1,10ε. 14,2,39ε. 20,4,23. 34,10,27. 38,11,15. 40,13,7. 44,15,3.
 50,18,10ε. 52,18,25. 102,4,27ε. 110,12,5ε. 13,1ε. 136,29,34ε. 184,3,10.
 192,6,28. 194,6,44. 202,10,11. 244,3,35ε. 280,3,19. ὑπόστασις τοῦ Λόγου
 τοῦ Θεοῦ 296,12,19. 338,3,8. 340,3,10. 424,9.

Φ

- Φαραώ· 126,25,31. 198,8,16. 348,9,9. 362,18,1.
 φειδωλία· 74,6,17.
 φθόνος· 54,19,7. 74,6,14. 106,8,2. φθόνος τοῦ ἀρχεκάκου 298,13,12. 352,11,5.
 378,6,26.
 φθορά· 58,1,14. 108,10,5. 204,11,14. 218,5,34. φθορά ἀμαρτική 230,8,32.
 260,10,7ε. 276,2,30. 320,1,31.

- φιλανθρωπία· 42,13,41. 260,10,10–11. 426,13,9–10. 54.
 φιλαργυρία· 28,7,19. 344,7,1.
 φιληδονία· 74,6,17.
 φιλονεικία· 74,6,14. 76,7,9.
 φληνάφεια· 104,6,7.
 φόβος· 134,29,3. 184,2,29. 240,2,7. 286,6,35. 294,11,8. 304,16,17. θεῖος φόβος
 354,11,29.
 φόνος, –οι· 76,7,10.
 φρόνημα· 98,1,26. 350,10,10. ἄτυφον καὶ ἀκενόδοξον φρόνημα 354,12,5. ἀρρε-
 νωπὸν φρόνημα 360,15,12.
 φύσις· 10,1,11. 110,12,4. 112,14,1. οὐ γὰρ ταυτὸν κατὰ φύσιν τὸ κτιστὸν τῷ
 ἀκτίστῳ ... οὐδὲ θεότης ἀνθρωπότητι 112,1,4–6. περὶ συθέτου φύσεως
 15,1,ε. 114,18,8. 184,3,10. 244,3,35. 284,4,18. 338,3,8. καὶ ὁ ἀπλοῦς τῆ φύ-
 σει φύσεως προσλήψει συντιθέμενος 340,3,13. 424,8.
 φῶς· φῶς ἀπρόσιτον 16,3,14. φῶς τῆς γνώσεως 22,6,10. αὐτὸς γάρ ἐστι τὸ φῶς
 τὸ ἀληθινὸν 38,13,4. φῶς ἐκ φωτὸς 40,13,20. φῶς τοῦ Εὐαγγελίου 72,5,3.
 φῶς ἀκατάληπτον 102,4,30. ἄκτιστον φῶς 130,26,26. φῶς ἐκ σκότους ἀνέ-
 τελε 132,27,20. φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον εἰς τὸν κό-
 σμον ἐρχόμενον 138,31,15–16. φῶς τὸ αἰδίων 184,3,11. φῶς γνώσεως
 198,9,4. τὸ ἀκρότατον φῶς καὶ καθαρῶτατον 214,4,3. φῶς ἐκ φωτὸς
 242,3,16. φῶς τὸ αἰδίων 256,8,33. θεῖον φῶς 320,1,26. μονογενὲς φῶς
 424,15.

X

- Χαλκηδών· 310,18,13.
 Χάμ· 360,16,3.
 Χαναναία· 82,5,12.
 χαρά· 10,1,12. 132,27,21. 152,38,13. 154,1,12. ἀνεκκλάλητος χαρὰ 172,8,20.
 190,1,9.
 χαρακτήρ· ὁ φυσικὸς χαρακτήρ τῆς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὑποστάσεως
 40,13,6–7. 254,8,11.
 χάρις· 142,33,5ε. 182,2,8ε. 214,4,48. 250,5,20. 278,2,46. 292,9,5. 304,16,12.
 402,16,46.
 χάρισμα· 18,3,40. 28,7,16. 134,29,2. 144,34,6. 202,9,53.
 χαρμονή· 148,35,40.
 χαρμοσύνη· 390,12,17.
 χρηστότης· ὑπέρπλουτος πλοῦτος τῆς ἀκαταλήπτου χρηστότητος 286,7,5–6.
 Χριστιανός, –οί· 220,6,25.
 Χριστομάχος· 220,6,9.

Χωρήβ: 360,15,15.

Ψ

ψεύδος: 106,8,1. 180,1,4

ψυχή· φέρων (ὁ Χριστός) ψυχὴν νοερὰν καὶ θάνατον, λογικὴν, αὐτεξούσιον, θελητικὴν τε καὶ ἐνεργητικὴν 110,12,9–10.

Ω

ὠδῖς: 290,8,6. 300,14,29.

ὠμότης: 396,15,5.

ὠραιότης· ἐγκαρδίως φέροντες τῆς θείας ἐκείνης τὴν ὠραιότητα 54,20,1–2. ὡς ἂν καὶ ἡμεῖς τῆς θείας αὐτοῦ κατατροφήσωμεν ὠραιότητος 21–22.

ὠριγένης: 104,6,6.

ὠσηέ: 210,2,7.

ὠφέλεια: 368,1,14.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Σελίς

7

10-429

Α'. ΟΜΙΛΙΕΣ

1. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΟΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ 10-57
2. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΞΗΡΑΝΘΕΙΣΑΝ ΣΥΚΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΟΣ 58-77
3. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ 78-95
4. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΣΑΒΒΑΤΟΝ 96-153
5. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ 154-179
6. ΛΟΓΟΣ Α' ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΝΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ 180-207
7. ΛΟΓΟΣ Β' ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ 208-237
8. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΥΜΝΗΤΟΥ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΝΔΟΞΟΥ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ 238-271
9. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΔΟΞΟΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ 272-317
10. ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ 318-333

Β' ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

1. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ 336-367
2. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΟΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΑΡΤΥΡΑ ΒΑΡΒΑΡΑΝ 368-421

ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ

ΠΡΟΣΕΥΧΗ Α'	424-425
ΠΡΟΣΕΥΧΗ Β'	426-427
ΠΡΟΣΕΥΧΗ Γ'	426-427
ΠΡΟΣΕΥΧΗ Δ'	428-429

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

1. Εύρετήριο χωρίων τῆς Γραφῆς 431-439
2. Εύρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων 440-459

Φωτοστοιχειοθεσία: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Μενελάου 3 – Τηλ. 283 880 – Θεσσαλονίκη

Έκτύπωση Ήφσεντ: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΦΩΤΗ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΝΟΥ
Κατσιμίδου 30 – Τηλ. 928 592 – Θεσσαλονίκη

Βιβλιοδεσία: Άφοι ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ
Λαχανά 17 – Τηλ. 839 414 – Θεσσαλονίκη

Κεντρική διάθεση: Βιβλιοπωλείο Ε. ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Μενελάου 3 – Θεσσαλονίκη – Τηλ. 283 880